LISELOTTE
WELSKOPF-HENRICH

FIII MAREI URSOAICE

Canada

NEW YORK

WASHINGTON

SAN FRANCISCO

Statele Unite

Mexic

– – – – – –	:	Drumul de bejenie al Cetei Urșilor
+ + + + +	:	Hotarele țării
RESERVAȚIE	:	Ținut-lagăr pentru izolarea indienilor subjugați
AGENȚIE	:	Serviciu de inspecție de stat pentru rezervație
MISSOURI	:	În limba dakotană; Misi-Sose
YELLOWSTONE-RIVER	:	Rîul Pietrei Galbene
NIOBRARA	:	În limba dakotană; Minia-Tanka Wakpala
HORSE CREEK	:	Pirîul Cailor
BLACK HILS	:	Munții Negri (împăduriți)
BAD LANDS	:	Ținut pustiu (pustiu presărat cu șiruri de stânci)

Canada

MISSOURI

RÎUL PIETREI GALBENE

MÎSLA LEA

RÎUL JULBENII

Munții Negri

BIFURCAREA DE SUD

MISSOURI

RÎUL ALB

Ținut pustiu

RESERVATION

AGENTUR

NIOBRARA

Munții Stîncoși

RÎRIUL JAȘILOR

PIRIUL CAILOR

Mari movile nisipoase

RÎUL PLATTE DE NORD

N

W

S

50 100 150

RÎUL PLATTE DE SUD

LISELOTTE WELSKOPF-HENRICH

FIII MAREI URSOAICE

Liselotte Welskopf-Henrich
Die Söhne
Der Grossen Bärin
Altberliner Verlag Lucie Grosser
1952

LISELOTTE WELSKOPF-HENRICH

FIII MAREI URSOAICE

În romîneşte de
CORVIN GRUIA

1958
EDITURA TINERETULUI

Supracoperta şi coperta legată
după ediţia germană 1952 de
Kurt Riedel
Vorsatz: Herbert Prüget

Am învățat să trăim în comun și să muncim în comun. Aceasta este realitatea, bogată în biruințe, a actualei noastre vieți. Am luptat timp de aproape cinci sute de ani împotriva inegalității. Și vom lupta mai departe împotriva nedreptății și asupririi.

(Căpetenia din 1951 a tribului Navajo)

PARTEA I-a

Lupta dintre două lumi

Căutători de aur și indieni

Plaiul se întindea pleșuv și singuratic la poalele Munților Stîncoși. Se înserase; discul de foc al soarelui dispăruse îndărătul îndepărtatelor culmi de la apus. Un vînt tăios începu să sufle dinspre nord, înfioră iarba aspră, rară și pipernicită, făcu să freamăte, într-o unduire ușoară, apa băltoacelor rămase de pe urma dezghețului, și întări din nou zăpada ce mai dăinuia pe alocuri și care căpătase o culoare cenușie. Pe coama colinelor nisipoase stăruia încă lumina scăzută a înserării; în văi se adunase negura umbrelor.

Adams își îndemnă murgul. Voia să ajungă la cabană înainte de căderea nopții. Drumul îi fusese descris. Călărind mereu drept înainte de-a lungul acestei văi, prin preeria ce se pierdea spre sud-vest și pe care o străbătea acum, putea să ajungă la vadul Niobrarei. Acolo, de cealaltă parte a rîului, trebuia să se afle cabana lui Ben cel fără dinți.

Tînărul călăreț cerceta împrejurimile cu atenția încordată a omului care cutreieră ținuturi sălbatice. Era îmbrăcat de sus pînă jos în haine de piele, avea cizme înalte, de felul celor obișnuite la plăieși, și purta pălăria înaltă, cu boruri largi, care apără de arșița și de viscolele acestor ținuturi cu climă aspră. Carabina-i atîrna de cureaua trecută peste umăr, iar în cingătoarea lui stăteau împlîntate junghere și pistoale. Încă nu folosise armele în timpul lungului

său drum călare, decît pentru a împuşca vînatul mărunt de care avusese nevoie.

Zgomotul înăbuşit pe care-l făcea trapul calului său pe pămîntul cîmpiei, şi îndepărtatele urlete ale lupilor erau, pentru Adams, de ceasuri întregi, singurele sunete în marea şi adînca tăcere. Acum însă trase cu urechea. Auzi murmurul unui rîu. Niobrara nu putea să fie departe. Calul simţi şi el apa, şi-şi iuţi singur pasul. Lanţul munţilor coborî şi Adams putu să cuprindă cu vederea rîul ale cărui ape, sporite de topirea zăpezilor din Munţii Stîncoşi şi revărsate mult dincolo de ţărmuri, căpătaseră o culoare galbenă murdară din cauza nisipului pe care-l cărau la vale. Două bancuri de nisip ieşeau deasupra apei, indicînd astfel vadul rîului. Pe ţărmul celălalt se afla o cabană veche.

Adams trecu Niobrara călare; nu era adîncă, nici chiar acum în primăvară, ca mai toate rîurile de preerie, şi în mijlocul vadului apa abia îi trecea călăreţului peste vîrfurile picioarelor. Ajunse pe ţărmul de sud, la cabană. Înainte de a intra, el căută un loc unde să-şi poată adăposti peste noapte calul. În partea de sud-est a acestei case lunguiețe se afla o mare îngrăditură, în care păşteau o mulţime de cai; doi dintre ei atraseră de îndată atenţia noului venit. Caii nu aveau şa cu scară, ci numai nişte şabrace de blană, iar frîele nu erau prinse de zăbală sau de căpăstru, ci numai legate de falca de jos a animalelor. Lîngă aceşti doi cai indieni, aproape sălbatici, stătea un cîine lup, mare şi negru, care cerceta cu ostilitate pe străin. Adams îşi adăposti murgul în îngrăditură, şi dădu paznicului tutun pentru o pipă.

Merse apoi într-adins agale spre capătul cabanei, pînă la uşa grea de lemn. Casa nu avea ferestre: în pereţii ei însă erau cîteva deschizături mici prin care se putea trage cu puşca, şi prin ele se strecurau dinăuntru, în întunericul nopţii de afară, înguste dîre de lumină. Adams auzi voci puternice, aspre, învălmăşite într-o gîlceavă de beţivi. Cînd intră, nimeni

nu-l luă în seamă. El însă cercetă peste tot cu privirea, căci îl căuta pe Red Fox, cu care se învoise să se întîlnească aici, în această seară.

Red Fox nu venise încă. Adams n-avea nici un chef să se aşeze lîngă aceşti beţivani jucători de cărţi. Se îndreptă spre cel mai îndepărtat colţ al încăperii şi se aşeză la capătul băncii lipite de perete, sub torţa de smoală. Carabina o rezemă de peretele cabanei, lîngă el. Duhoarea de rachiu şi fumul gros al pipelor îi erau nesuferite. Scuipă scîrbit, îşi trecu dosul palmei peste gură, şi cătă neîncrezător la cîrciumarul cu păr negru, care se apropia de el. Acesta aducea un pahar de brandy pe care îl întinse lui Adams, şi tînărul dădu basamacul pe gît, fără plăcere, dintr-o duşcă.

— Şi tu îl aştepţi pe Red Fox? îl iscodi cîrciumarul.

Adams făcea parte dintre oamenii cărora nu le place să se lase descusuţi.

— Mhm... făcu el drept orice răspuns.

— Acuş, acuş trebuie să pice. Întotdeauna se ţine de cuvînt, îl asigură omul cu păr negru. Strivită între fălci fără dinţi, vocea sa de bas suna ca un grohăit.

— Mhm... mormăi din nou Adams.

Cîrciumarul nu se lăsă însă descurajat de firea tăcută a muşteriului său.

— Tovarăşul lui, bătrînul indian, a şi venit — spuse el — indianul acela mare de-acolo, de la masă... Top... îl cunoşti?

— Mhm...

Dar cu toate că în aparenţă Adams continua să rămînă indiferent şi ursuz, totuşi interesul său începea să se trezească. Indianul despre care era vorba şedea la cea mai apropiată din cele două mese; avea dinainte-i un pahar gol şi tocmai lua cărţile ce-i fuseseră servite. Părea neobişnuit de mare, chiar aşa încovoiat cum şedea. Părul negrul îi era străbătut de şuviţe cărunte. Îl purta lung, după obiceiul indian, împletit în cozi care-i cădeau pe umeri, în faţă. Îşi

scosese haina, aşa că se vedea şi mai bine cît de oacheşă îi era pielea. Răcnea, strănuta zgomotos şi, blestemînd şi înjurînd, se certa cu ceilalţi jucători.

În timp ce Adams îl observa pe indian, Ben aduse noului său muşteriu o bucată de costiţă de bizon[1] friptă. Adams o luă şi mîncă; îi era foame. Friptura se dovedi a fi fragedă şi gustoasă. După ce termină de mîncat, zvîrli cîinelui din cîrciumă oasele şi deveni mai vorbăreţ faţă de iscoditorul cîrciumar.

— Ăla de colo zici că e Top? încercă el să înnoade vorba, strîmbînd dispreţuitor din gură.

— N-ăi fi cumva un domn din ăia subţiri, care beau puţin şi joacă atent şi chibzuit? Ben se aşează lîngă Adams şi clipi din ochi. Abia după ce o să aveţi cu toţii aur, ai să poţi şi tu să rişti ceva mai mult...

— Ce fel de aur?

Ben zîmbi şiret.

— Doar nu-ţi închipui cumva că aici, între noi, există secrete?... Aurul lui Top...

— Pîrlitul ăla de indian bătrîn nu arată de loc a avea aur.

— Pieile roşii nu pot face mare lucru cu aurul. Pentru asta trebuie mai întîi să vină nişte oameni ca voi. Una însă pot să-ţi spun: bătrînul de colo ştie ceva.

— Asta nu mă priveşte... Ce am eu cu el?

— Ai fi avînd ceva, flăcăule, de vreme ce îl aştepţi pe Red Fox.

Adams bău încă un pahar.

— Dar pentru ce l-aş aştepta pe Red Fox?

— Nu? Nu-l aştepţi? Mă îndoiesc totuşi. Tu eşti şobolanul din Missouri care mai lipsea încă ieri. Vii de-acolo, de pe păşunile verzi din partea de sus a lui Missouri, sau dracu mai ştie pe unde, aici, în blestemata noastră de preerie, şi, pe drum,... între noi fie

[1] Bizon — zimbru din America de nord. Are greabănul înalt ca o cocoaşă. (n. t.)

vorba... ai trecut călare chiar pe lîngă aur. Căci ăsta se găseşte în Black Hills.

— Hei! Black Hills sînt mari...

Ben ridică din sprîncene.

— Păi tocmai asta e, aici e greutatea, şi tu, flăcăule, ai nimerit-o bine. Black Hills sînt mari, şi dacă vrei să găseşti ceva, trebuie să te însoţească unul care cunoaşte locurile. Bătrînul Top ştie ceva.

— Se poate. Dar ţi-a spus-o chiar el?

— Mie? Pentru ce? Eu nu caut aur.

— Nu, tu nu cauţi aur în munţi. Tu îl iei mai bine din buzunare.

Ben rîse, şi nu luă de loc în nume de rău remarca tînărului.

— Da, dacă se află ceva în ele, zise el. Eu mă bucur cînd voi îl găsiţi. Atunci mă aleg şi eu cu o părticică.

— Ne poţi ajuta?

Ben dădu din umeri.

— Red Fox nu-i omul care să caute ajutor. Îl cunosc de mult şi de aceea pot să-ţi spun: să bage de seamă, căci joacă un joc afurisit de periculos.

— Periculos? Eu îi cunosc pe dakotani. Cu ei te poţi înţelege...

— Se prea poate ca tu să te fi înţeles cu ei. Ai înfăţişarea unui fiu de fermier...

— Şi chiar dacă aş fi... ce-i cu asta?

— De ce n-ar lăsa indienii nici măcar pe un fermier să trăiască în pace?! V-aţi plătit pămîntul?

— Da. Avem act de cumpărare. Dakotanii l-au respectat întotdeauna. Dar acum, blestematele societăţi funciare... ele sînt mai rele decît Pieile Roşii...

Adams simţi cum se roşeşte de furie cînd aduse vorba despre asta.

— Aha, de-acolo bate vîntul... Pot să-mi închipui... de la marele Daniel Bonne şi pînă azi mereu acelaşi cîntec vechi... Să fii în frunte şi să desţeleneşti pămîntul iar apoi să te alunge, pentru că rechinii de ogoare au cumpărat întregul cuprins şi nu mai au

nevoie de cei mici, decît dacă aceştia plătesc încă o dată conştiincios... Aruncă-le însă toate boarfele la picioare, şi lasă să ţi se dea, în baza legii indigenatului, o altă fermă... nu costă mult, atîta poţi să strîngi.

— Pomeneşte-i numai despre asta tatălui meu... El a desţelenit pămîntul şi l-a plătit dakotanilor, iar acum să fie forţat să plece şi să plătească încă o dată? Mai bine îi împuşcă pe bandiţi...

— Ce fel de bandiţi?

— Pe hotarnici.

— Şi, cu asta a răpus societăţile funciare?

— Nu, zise Adams cu amărăciune. Ele au existat şi ieri, sînt şi astăzi şi vor dăinui şi mîine, iar pe deasupra le mai susţine şi stăpînirea.

— Vezi, d-aia trebuie să trăieşti în pace cu ele. Să încerci a te împotrivi e zadarnic. Şi eu mi-am făcut mult sînge rău din pricina marilor societăţi pentru comerţul cu piei, care îmi taie din cîştig. Crezi tu că n-aş cîştiga mai mult dacă aş face negoţ pe cont propriu, cu blănuri de biber sau cu piei de bizon? Cum dai indienilor cîteva galoane[1] de rachiu, cum ai şi primit un morman de blănuri pe care poţi să le vinzi uşor şi cu preţ bun... Dar la ce ajută văicărelile? Societăţile pentru comerţul de piei au marele capital şi puterea. Ele pot să scadă preţurile dacă le vine la socoteală şi, prin asta, să ducă la sapă de lemn pe oricare mic neguţător. Unul ca noi trebuie să se resemneze şi să fie mulţumit cu ceea ce îi lasă ele din cîştig. Eu nu mai fac negoţ decît cu societăţile pentru comerţul cu piei, şi în chipul ăsta trăiesc şi eu.

— Mîrşăvia rămîne mîrşăvie, zise Adams, şi glasul său răsună în aşa fel încît îl făcu pe Ben să înţeleagă că vrea să încheie discuţia asupra acestui subiect.

Tînărul era nemulţumit de el însuşi. Ce-l apucase să povestească acestui cîrciumar, negustor şi pungaş, despre soarta sa? ! Trebuia să se lepede de asemenea

[1] Galon — măsură de cca 4½ litri (în Anglia). (n. t.)

slăbiciuni. Ben, doară, nu deschidea credit unui fermier sărac. Ştia el să-şi întrebuinţeze banii cu mai mult folos.

— Aşadar, dacă tu şi Red Fox veţi găsi aur, va fi iarăşi totul în regulă, începu din nou circiumarul. Atunci vei putea să plăteşti societăţii funciare şi să rămîi pe ferma ta. Iţi urez noroc. Trebuie numai să fii prevăzător cu Top...

— Da' de ce să mă tem de el?

— Hm,.:. nu cunoşti de loc povestea... lui Top şi Harry?

— Numele astea le-am mai auzit, e drept. Îmi închipuiam că sînt albi sau corciturі...

— Nu, sînt doi dakotani. Tată şi fiu. Pe tată iată-l colo, la masă, în faţa ta, iar pe fiu ai să-l cunoşti de asemenea. Trebuie să se înapoieze la noapte.

— Dacă şi fiu-său e tot aşa de beţiv şi decăzut, atunci într-adevăr că poţi face treabă bună cu el!

— Dragul meu, dacă n-ar exista brandy, n-aţi putea da niciodată de aur... crezi tu că un indian îşi dă în vileag tainele cînd e treaz?

Ben se ridică de pe bancă. Trebuia să-i servească pe numeroşii săi muşterii.

Adams era mulţumit că a scăpat de guralivul cîrciumar. Din colţul acela liniştit, el examina acum din nou, în tihnă, pe căutătorii de aur şi pe vînătorii care trăseseră la Ben. Atenţia lui fu din ce în ce mai mult reţinută de înfăţişarea bătrînului indian. Aşadar, l-au îmbătat... şi desigur că nu azi întîia oară... pentru ca să divulge taina munţilor auriferi din Dakota[1]. Dacă acesta ştia într-adevăr ceva, apoi nu putea fi un oarecare. Adams studie obrazul buhăit al indianului. Îi cunoştea de prin ţinutul lui pe dakotani, care duceau o viaţă liberă şi independentă, pe bărbaţii aceia impunători, calmi şi mîndri, pe căpeteniile lor, care cumpăneau cu grijă fiece vorbă. Ei erau foarte deosebiţi de creautra asta decăzută. Desigur că

[1] Dakota — stat al S.U.A. (n. t.)

și Top fusese cîndva un om ce putea fi stimat, însă pentru ca Red Fox și Adams să găsească aur, trebuise ca Top să devină un golan, un beţiv și un cartofor care răcnește și blestemă într-una. Nu era și asta o mîrșăvie?

Înfățișarea bătrînei căpetenii îi amintise lui Adams de indienii cu care se împrietenise acolo, în noua lui patrie, în ţinuturile scăldate de Missouri, și, pe dinaintea ochilor săi prinseră acum să se perinde și alte imagini. Se revedea călărind, împreună cu tatăl său, ca în dimineaţa aceea de decembrie, pe movila preeriei, movilă care era pentru fermieri punctul de observaţie, unde se duceau de obicei ca să cerceteze vremea, să supravegheze turmele de vite, și să descopere eventualele haite de lupi sau cete de bandiţi. În dimineaţa aceea cu cer senin, bătrînul fermier și fiul său zăriseră deodată, în depărtare, niște barăci. Una era gata ridicată, de parcă ar fi ieșit peste noapte din pămînt, iar altele erau tocmai în construcţie.

— Urgia lui Dumnezeu — rostise bătrînul, strîngînd din pumni — ăștia-s rechinii de ogoare!

Urmaseră apoi tratative, certuri îndîrjite, și batjocura cu care cotropitorii îl tratau pe ţăranul ignorant, convins dintotdeauna că pămîntul îi aparţine lui, pentru că el îl cumpărase de la indieni, plătind, cu învoială cinstită, bani trudnic agonisiţi, și pentru că el îl desţelenise prin munca braţelor sale. În barăci erau comisari ai guvernului, care-i înștiinţară despre constituirea unui nou stat federal în ţara aceasta, pînă atunci fără stăpîn. Pentru comisari, dreptul Pieilor Roșii asupra patriei lor părea a fi tot atît de inexistent ca și dreptul bătrînului fermier. Trimișii guvernului schimbau priviri pline de înţeles cu agenţii societăţilor funciare, care ședeau în faţa lor, de partea cealaltă a unei mese înguste, iar tatăl lui Adams se întreba cine se pricepe mai bine la cămătărie, speculanţii de terenuri, sau comisarii, deoarece și unii și alţii păreau a fi meșteri în asta. Cîrmuirea atribuise acestei societăţi cu fonduri mari uriașe întin-

deri de pămînt, la preț ieftin; fermierul însă, dacă voia să rămînă mai departe pe proprietatea sa, trebuia să plătească foarte scump. Se vorbea despre construirea unei căi ferate, care ar putea să determine o neînchipuită urcare a valorii terenurilor. Veniră hotarnici care, fără să întrebe nimic, jalonară hotarele unor viitoare ogoare în lungul și-n latul pajiștilor pe care de paisprezece ani păștea vitele familiei Adams. Bătrînul Adams îi alungă cu pușca în mînă. Ei vor veni însă din nou la toamnă, dacă fermierul nu va plăti. De aceea își înșeuase tînărul Adams murgul și o pornise călare. Voia să caute aur.

Adams nu observase, pe cînd era cufundat în gînduri, cum, fără să se facă simțit, cineva se așezase lîngă el, pe bancă. Privirea îi căzu acum, numai din întîmplare, asupra vecinului său. Acesta era un tînăr indian. Cu agerimea cu care eretele ochește un șoarece de cîmp, Ben, circiumarul, îl și descoperise pe noul mușteriu, și se apropia cu un pahar de brandy, pe care-l așează pe bancă, lîngă indian. Acesta plăti rachiul, însă de îndată ce circiumarul se îndepărtă, luă paharul, îl vărsă, și îl așeză din nou lîngă el.

„Ei drăcia dracului!" își zise Adams, cercetîndu-l cu privirea pe tînărul indian. Deodată îi atrase atenția minerul jungherului care răsărea din teaca de piele împletită de la cingătoarea flăcăului. Prăseaua era îngrijit și artistic sculptată, în forma unui cap de pasăre. Carabina, indianul o ținea între genunchi, într-un înveliș de piele. El nu-l luă de loc în seamă pe Adams, și cu toate că ochii săi negri erau deschiși, nimeni n-ar fi putut spune încotro privea de fapt omul acesta. „Ca un arici!" gîndi Adams. „Cînd se face ghem nu se mai vede vietatea, ci doar țepii." Tot așa se închistase în el însuși tînărul indian. Rușinîndu-se să mai stea cu ochii pironiți asupra lui, fiul de fermier nu-și mai aruncă privirea spre dakotan decît din cînd în cînd, pe furiș.

Se apropia miezul nopții. Adams mai dăduse pe gît două pahare de rachiu, iar vecinul său plătise și

vărsase alte două. Într-acestea, scîrțiind, ușa se deschise încă o dată și omul pe care Adams îl aștepta de ore întregi intră în sfîrșit înăuntru. Era un bărbat înalt, spătos, cu păr roșcat. Îl văzu îndată pe Adams, se îndreptă spre el, și amîndoi se salutară cu un „Ei, și tu aici?" Apoi Red Fox se opri în fața tînărului indian.

— Harry — zise el cu silită politețe — salut pe fratele meu indian!

Înainte ca indianul să răspundă la salut, ei se măsurară din privire cîteva clipe, și, în căutătura lor, Adams — care observa atent această mică scenă — recunoscu ura. Totul fu însă atît de fugitiv încît Adams nu știa dacă nu cumva se înșelase. Indianul răspunse la salutul albului prin cuvinte la fel de măsurate și politicoase. Red Fox plecă vădit ușurat și se așeză lîngă ceilalți cunoscuți ai săi, lîngă jucătorii de cărți de la masa de alături. Acolo fu primit cu un cor de strigăte. El îl bătu pe umăr pe bătrînul indian beat și i se adresă zgomotos: „Top! Hei, Top!" Bătrînul nu dădu atenție chemării; bea și-și holba ochii la cărțile ce erau mereu și mereu în favoarea omulețului soios care-l înșelase toată seara.

Adams privi încă o dată la Harry, care vărsase rachiul ca pe o apă murdară, și apoi la bătrînul cel beat care era tatăl acestui tînăr indian. Cum stăteau lucrurile cu acești doi? Puteau fi oare raporturi bune între ei?

În timp ce Adams se gîndea la asta, gălăgia pe care o făceau jucătorii de cărți crescu, și el înțelese că Top nu mai avea dolari pentru a-și plăti datoriile de joc. Omulețul cel soios, — care cîștigase — ceru țipînd să i se dea sau banii ce i se cuveneau, sau calul și pușca bătrînului. Top însă nu consimți, și atunci, întărîtat, mărunțelul îi azvîrli rachiul în obraz. Indianul rămase mut și țintuit locului. El părea că într-adevăr socotește datoriile de joc drept datorii de onoare. În sfîrșit se mișcă și-i făcu semn lui Harry, care ședea lîngă Adams, pe banca lipită de perete.

Acesta se ridică domol, dar totodată fără să zăbovească, se îndreptă spre tatăl său şi puse pe masă dolari în monede de aur. Apoi, fără să spună vreo vorbă, se îndepărtă şi părăsi cabana, închizînd încet uşa grea. La masă însă, gălăgia se şi pornise din nou. Mărunţelul soios băgase dolarii în buzunar. Acum amesteca iarăşi cărţile. Bătrînul Top bea şi răcnea. El scoase o pungă de la cingătoare şi o puse drept garanţie că poate să joace mai departe.

Adams era surescitat. Privirea sa se aţinti asupra pungii. Vor admite oare jucătorii acest gaj fără să-l examineze? Nu, mărunţelul deschise punga, aruncă o privire înăuntru, şi Adams văzu bine cum fură din ea un grăunte pe care îl face apoi să dispară. Un grăunte de aur! Top pusese drept garanţie o pungă cu grăunţe de aur! Bătrînul ştie deci unde sînt terenurile aurifere... Adams fu străbătut de fiori.

Cînd cîrciumarul se aşeză din nou lîngă fiul de fermier, îl găsi, de astă dată, dispus să stea de vorbă. Adams căuta să-l descoase în privinţa celor doi indieni.

— Vrei să ştii de unde vine Top? Ţi-am spus că e un dakotan, răspune cîrciumarul, care acum se ţinea, la rîndul său, în rezervă.

— Mă iei drept un copilaş?! — zise Adams înciudat. Pe dakotani îi cunosc. Vreau însă să ştiu din ce subdiviziune a celor „Şapte focuri de sfat" face parte? Socotind după ţinutul de aici, nu cumva e, de pildă, un Oglala?

— N-ai brodit-o de loc rău, prietene. Un oglala — nume ce i se potriveşte de minune lui Top — se trage din „oamenii care îşi risipesc avutul".

— Şi aceştia fac parte din subdiviziunea tetonilor „Sat de preerie", la care poate fi găsit şi Sitting Bull?

— Blestematul ăla de preot-magician? Cel care-i aţîţă pe indieni împotriva noastră, a albilor? Da, aşa e. Ei bine, dacă vrei să capeţi de la mine lămuriri mai amănunţite, află că numele adevărat al lui Top

este Mattotaupa — „Patru urși", — că a fost căpetenia cetei Urșilor, denumită astfel mai ales după numele său, și că ceata asta face parte din Oglala, iar Oglala din Teto-Dakota, la care Sitting-Bull își fierbe buruienile sale vrăjitorești... Mă tem că de astă dată fierbe ceva foarte rău și că, prin urmare, în curînd vom avea din nou un an sîngeros, așa ca în șaizeci și doi, cînd mi-am pierdut bunătate de dinți, în masacrul din Minnesota.

— Poate că da, poate că nu. Ceea ce mă miră însă, este că Top, a cărui ceată face parte din subdiviziunea tetonilor, dușmani ai albilor, se înfrățește cu noi aici.

— Dragul meu, Red Fox înfăptuiește multe. El te-a ademenit doară și pe tine să vii la Niobrara, de la vreo sută de kilometri depărtare, tocmai din partea de sus a lui Missouri. Sau poate nu e așa ? De ce i-ar fi fost greu ca, prin momeli, să-l scoată pe Top din tribul său ? El s-a dus la marele vînător și războinic Mattotaupa, care l-a găzduit și ospătat bine și, la rîndul său, nu s-a zgîrcit să-i ofere indianului un butoiaș cu rachiu. Bătrînul s-a îmbătat, și ce a vorbit el atunci, nu știe nimeni cu exactitate, însă Sitting Bull și vrăjitorul cetei Urșilor l-au învinovățit că ar fi trădat, în timpul beției, poziția terenurilor aurifere. Se zice că bătrînul a urlat de furie și că a susținut cu tărie nevinovăția sa. Asta însă nu i-a ajutat la nimic. A fost izgonit din trib. Singurul care a crezut în nevinovăția lui Mattotaupa a fost fiul său Harka. Acesta, deși era pe atunci în vîrstă de numai doisprezece ani, a avut totuși curajul să-l însoțească pe tatăl său proscris. De zece ani vor Mattotaupa și Harka — sau Top și Harry cum le zicem noi — să se răzbune pe tribul lor, pentru ofensa și surghiunul bătrînului — indienii sînt doară foarte răzbunători și neclintiți în ura lor — și se spune că în cursul luptelor Harry l-a ucis pe propriul său frate.

— Ei bine ! Top a trădat, sau nu ? întrebă Adams fremătînd de nerăbdare.

Ben rînji.

— Îmi închipui că vrei să te duci cu Red Fox să aduci aur din Black Hills... Eu vă spun însă una și bună! Fiți cu băgare de seamă față de tînăr. Fiți atenți cu Harry să nu observe nimic. Red Fox joacă un rol al dracului de periculos. Asta ți-am mai spus-o astăzi o dată. Eu nici nu-l înțeleg pe de-a-ntregul. Sau a aflat locul unde se găsesc terenurile aurifere, și în cazul ăsta nu mai are nici o nevoie de Top, sau n-a aflat nimic... și dacă așa stau lucrurile, cred că nici n-o să mai afle nimic. Dar, fiecare trebuie să știe ce face, și fiecare e liber să-și vîndă propria sa piele. Am zis! Hau! — Cu această interjecție, prin care voia să maimuțărească pe indieni, Ben se ridică și se duse din nou la jucători.

Adams rămase locului. Era foarte îngîndurat. Nemaiputînd să suporte fumul gros al pipelor și duhoarea de rachiu, el fugi afară, în boarea răcoroasă a nopții. Mai întîi se duse să vadă de cal, care păștea liniștit în țarc, apoi merse o bucată de-a lungul rîului. Pe drum, la întoarcere, el îl zări deodată pe Harry, sau Harka, după numele său indian. Silueta înaltului și zveltului dakotan se profila neagră și nemișcată sub licărirea cerului înstelat. Adams trecu prin apropierea lui și observă că tînărul se desprinde din loc și vine în urma sa. Avea mersul Pieilor Roșii, ușor, cu pasul alungit, pe care auzul abia îl poate percepe, și pe care un alb, cu încălțămintea sa greoaie, nu este niciodată în stare să-l imite. Indianul îl ajunse din urmă pe Adams și cînd tînărul fiu de fermier deschise ușa cabanei, se afla chiar îndărătul său, astfel că puteau să privească înăuntru amîndoi deodată.

Adams tresări.

In cabana luminată cu torțe domnea acum o tăcere de moarte. Jucătorii de cărți stăteau cu toții în jurul unei mese, iar mușteriii ceilalți se apropiau înghesuindu-se. Centrul acestei agitații tăcute era bătrînul indian beat. Mattotaupa se ridicase în picioare. Statura sa uriașă era puțin aplecată înainte, mîna

dreaptă și-o vîrîse în pungă și, urmărit de privirile hămesite ale tovarășilor săi beți, scoase două grăunțe de aur, de mărimea unor alune, și le puse pe masă.

— Na! — zise el cu glas răgușit — cu asta e plătită noua datorie a lui Top.

Omulețul cel soios, care-i furase mai înainte un grăunte, se repezi hulpav să apuce aurul, ca o fiară asupra prăzii, și îl vîrî grijuliu în buzunar.

— Jocul merge mai departe! zise el apoi, și împinse zarurile spre indian.

— Nu se mai joacă! strigă însă un altul. Măi oameni, fraților, acum trebuie mai întîi să-i tragem o beție zdravănă! Indianul are aur, aur... măi oameni, încă tot n-ați priceput? El are! El știe!

Omul țipa ca un nebun. Și deoarece toți ceilalți tăceau, Adams înțelese cu atît mai bine vorbele lui.

— Red Fox, inimă de frate, vino încoace! Tu ești o comoară de băiat! Va să zică e adevărat că ți-a spus unde se găsește aurul... Tu nu ne-ai înșelat...

Intervenția zgomotoasă a acestui imprudent fu curmată. El nu apucă să vorbească mai mult, căci Red Fox îl doborî la pămînt.

Din nou se așternu tăcerea. Timp de o clipă, lui Adams i se păru că aude îndărătul său răsuflarea tînărului indian. Apoi trecu și asta.

Adams își aruncă privirea asupra lui Top. Bătrînul își înălță amenințător trupul, ca un urs care se ridică și-și domină dușmanul. Roșeața beției pieri de pe obrazul său; era palid și ochii săi căpătară o privire fixă și directă.

— Red Fox, zise el gîfîind, Vulpe Roșie, îmi cunoști taina... îmi cunoști...

Amuți din nou, ca și cum nu reușea să priceapă. Nimeni nu spunea nimic, însă toate privirile erau acum îndreptate asupra lui Red Fox. Yankeul părea de gheață.

— Da, răspunse el. Te miră asta? Ce, nu știai? Sau nu îmi mai îngădui s-o cunosc?

Pe cînd roșcovanul rostea aceste cuvinte, părea că pînă și ultimul strop de vlagă părăsește făptura bătrînei căpetenii. Grumazul i se încovoie, iar privirea îi deveni pîlpîitoare și rătăcită.

— Da, repetă el, aproape fără glas. Da... șarpe veninos! strigă apoi deodată indianul înălțîndu-și iarăși capul. M-ai trădat și ai făcut din mine un trădător! M-ai otrăvit cu băutura ta vrăjită! Taina părinților mei am lăsat-o la cheremul tău... Trebuie să mori! Ochii tăi să se stingă mai înainte de a vedea aurul...

Mattotaupa își ridică măciucă și vru să se năpustească asupra lui Red Fox. O mulțime de mîini îl înșfăcară însă din spate și îl traseră cu putere înapoi. Cuțitul lui Red Fox fulgeră deasupra pieptului gol al bătrînului.

— Harka! strigă dakotanul, și apoi încă un cuvînt, pe care Adams nu-l înțelese.

Cuțitul lui Red Fox îl și nimerise însă pe bătrîn, drept în inimă. Mattotaupa se clătină; trupul său uriaș se prăbuși, iar cînd ceilalți îi dădură drumul pe podea, el căzu cu un zgomot surd. Era mort.

Red Fox se aplecase asupra celui ucis, sustrăgîndu-se prin asta privirilor lui Adams și Harry. Ceilalți bărbați stăteau împrejur, neștiind ce să facă. In cele din urmă, Ben își recăpătă energia lui de circiumar. El tîrî cadavrul în colțul unde stătuse Adams mai înainte, și-l lăsă să zacă acolo. Nu îndrăzni să-l scoată din casă, fiindu-i teamă de fiul mortului.

Adams se uită peste umăr să-l vadă pe Harka; acesta însă dispăruse, de parcă l-ar fi înghițit întunericul nopții.

Tînărul fiu de fermier închise ușa și, trecînd cu pași apăsați printre grupurile ce începuseră să mormăie, se duse de-a dreptul la Red Fox.

— Care-i adevărul? se adresă el sever și cu brutalitate omului cu păr roșu. Știi unde se găsește aur, sau nu știi? Dacă o știi de zece ani, atunci de ce voiai să-i mai tîrăști cu tine pe indienii ăștia?

— Oi, oi, nătărăule — răspunse Red Fox încă pe jumătate zăpăcit — Top mi-a descris locul, dar atunci el fiind beat, descrierea lui a fost cam neprecisă. Credeam că dacă îl iau cu mine îmi va da mai multe amănunte. In orice caz, — vocea Vulpei Roșii deveni iarăși sigură — în orice caz, ajunge cît știu. Putem porni cu încredere în căutarea aurului. Domnii dakotani și Sitting Bull mi-au închis pînă acum drumul — mie singur — însă împreună cu voi, vom fi desigur destui pentru a putea răzbi.

— Și fiul? strigă unul. Harry?! Va fi petrecere mare dacă-l veți avea pe urmele voastre. Eu unul nu vă mai însoțesc.

— Rămîi unde ești — zise Red Fox furios — nici n-avem nevoie de javre rîioase și lașe.

Ben zăvorise ușa. Cîțiva dintre vînătorii de preerie se duseseră la găurile practicate în pereți și cercetau prin ele întunericul nopții de-afară. Ceilalți se adunară încet, din nou la masă. Red Fox merse pînă la trupul celui ucis și-i jupui pielea capului.

— Fain trofeu! zise el cinic, pe cînd ceilalți își arătau prin semne dezaprobarea. Sînteți cu toții niște cățel zgribuliți, cu coada între picioare. Vă e frică de Harry? Rîse supărat. Pe lîngă scalpul ăsta voi avea și scalpul lui Harry... Ca amintire a prieteniei. Yankeul se așează. Preacuvioșii călugări pelerini de acum douăsute de ani se pricepeau la afaceri mai bine decît noi, îndrugă el mai departe. La ei scalpul era scump plătit. Bune timpuri au mai fost pe atunci!... Ben, prietene, nu turna așa de încet în pahare!

Adams se așezase iarăși în colțul unde stătuse întîi. Torța de deasupra lui ardea tot mai slab, fără ca Ben să bage de seamă. Fiul de fermier privi la căpetenia care zăcea la picioarele lui, scăldată în sînge Capul bătrînului indian, cu toată îngrozitoarea desfigurare suferită prin tăietura de scalp făcută de Red Fox, redobîndise acum, atins de aripa morții, o expresie de noblețe. Urmele beției și ale iritației, care îi schimonosiseră mai înainte trăsăturile, dispăruseră cu

desăvîrșire de pe fața sa. Ochii îi avea încă deschiși; nimeni nu-și dăduse osteneala să-i închidă. Pentru prima oară acum, Adams recunoscu în Mattotaupa pe tatăl lui Harka, nu numai după nume, ci și după aerul feței. Red Fox nu ucisese numai trupul lui Mattotaupa, el distrusese cu mult înainte, cu ajutorul brandy-ului, un caracter și un suflet; acum însă, moartea făcuse să reapară imaginea celui ce fusese dakotanul odinioară. Bărbatul acesta înalt, cu trăsături care dădeau feței sale o expresie de sinceritate și mîndrie, acesta era căpetenia cetei Urșilor, pe care îl iubise și în care crezuse într-atîta fiul său Harka, încît îl urmase în surghiun. Din cauza lui Red Fox, Harka își pierduse și tatăl, și zece ani din viață. Fără îndoială că tînărul indian va căuta cea mai cumplită răzbunare.

Ce legătură avea Adams cu ucigașul acesta? Se făcea să meargă în munți cu un asemenea ticălos, ca să caute împreună aur? Se putea el oare aștepta la altceva decît de a fi și el înșelat și poate chiar înjunghiat într-o bună zi, dacă Red Fox va voi să aibă aurul numai pentru sine? Nu, a sfîrșit-o cu această cîrdășie. Totuși... Adams și Red Fox se aflau în aceeași primejdie și, deci, el nu mai putea fugi acum de tovărășia asta nesănătoasă. Nimerise într-o vîltoare care-l trăgea la fund fără putință de împotrivire. Răzbunarea lui Harka îi amenința pe toți cei ce trecuseră drept tovarăși ai lui Red Fox, și printre aceștia se număra și Adams.

Tînărul își întoarse privirea de la mort și alungă toate aceste gînduri nefolositoare, care nu izbuteau să-i arate nici o cale de ieșire. El observă cu interes măsurile de prevedere pe care le luau Ben și Red Fox. Se anunță că, pentru restul nopții, trebuiau să stea cîțiva de strajă la deschizăturile acelea din pereți. Ceilalți mușterii, dacă voiau, puteau să se învelească în pături și să doarmă. Pentru paza cailor nu se oferi niciunul. Nimeni n-avea chef să iasă din

cabană noaptea, pentru a cădea jertfă răzbunării lui Harka.

După ce fură postate străjile, Ben se apropie de Adams.

— Blestemată situație, zise el. Dobitocul de Red Fox mă face să-mi pierd tot cîștigul. Acum, primăvara, cînd se fac cele mai bune afaceri și cînd am dugheana totdeauna plină... Acum, primăvara, cînd vin vînătorii și vînd blănurile... cînd apar începătorii pentru a împrumuta curse de prins castori sau ca să caute aur... tocmai acum, în preajma războiului cu indienii, cînd puteam să vînd Pieilor Roșii, și încă pe un preț bun, cîteva puști cu cremene, înainte de a se interzice cu desăvîrșire comerțul de arme... Trebuie să știi, tinere, că eu fac aici, de ani îndelungați, afaceri foarte bune, și că relațiile mele de prietenie cu dakotanii nu erau de loc rele...

— Cred și eu, dacă puteau să cumpere de la tine arme și praf de pușcă, mormăi Adams.

— Și ce-i cu asta? Doar și indienii trebuie să trăiască. Unul ca mine, care este cîrciumar sau negustor, lasă să trăiască pe oricine, fie că e alb, fie că e Piele Roșie...

— Principalul este să plătească, zise Adams ironic.

— Da, principalul e să plătească... Dar acum ce părere ai? Crezi tu că mai sînt în siguranță, o clipă măcar, în această cușcă de cîine? Tu nu-l cunoști pe Harry, însă eu îl cunosc. Ține cu mînă afurisit de sigură, poți să mă crezi. Ce o să facă acum? Îți spun eu, precis, ce va face. Se va întoarce la tribul său, la ceata ursilor, și cu ea împreună termină cu mine și cu cabana asta a mea. S-au dus dracului afacerile... trebuie să-mi plasez banii în altceva. Și-așa trebuie mîine să sosească aici ceva armată. Le vînd lor tot ce-am încropit și o iau la sănătoasa.

— Nu vrei să-ți plasezi banii în ferma mea? întrebă Adams fără înconjur. De vreme ce tot trebuie să cauți ceva...

Ben tuși ușor, dregîndu-și batjocoritor glasul.

— Nu, scumpul meu, eu nu mă ocup cu agricultura. Pentru specula cu terenuri trebuie cu mult mai mulți bani decît am eu, iar la plugărie nici nu mă gîndesc. Cu asta nu te poți îmbogăți, cu asta nu poți să realizezi repede ceva. Tu ești țăran, nimic altceva decît un țăran, și eu văd de pe acum că vei rămîne tot țăran. Dar care ți-e locul de baștină? Doar nu poți să fii de mult în țară!?

— De pe cînd aveam cinci ani, preciză Adams, fără să-și dea bine seama de ce îi mai răspunde cîrciumarului. De unde sînt de fel? Ce te privește asta pe tine?... De dincolo de marele lac, dintr-o regiune săracă: munți și pămînt pietros, muncă multă și hrană proastă, calicie și bătaie. Sînt țăran, aici ai dreptate, și tatăl meu e tot țăran. Voi, negustorii, sînteți plămădiți din alt aluat.

— Sigur că sîntem, mă, hîrciog zgîrcit din Missouri. Tu, cu toate astea, ești un băiat de treabă, și vreau să-ți fiu oleacă pe plac. Fac eu cinste. Rachiurile pe care le-ai băut nu trebuie să le plătești și îți mai dau cîteva pe deasupra. Te rog însă ceva: preia tu paza ușii pentru cele trei ore cît mai e întuneric. Ești, oricum, cel mai treaz dintre toți.

Adams nu mai zise nimic, își luă carabina și se așeză pe podea lîngă ușă, ca un cîine de pază.

Orele se scurseră într-o tăcere apăsătoare. Cei ce făceau de strajă își rezemau obosiți frunțile de marginea deschizăturilor din pereți, în fața cărora erau postați, iar toți ceilalți sforăiau. Adams ducea din cînd în cînd mîna la cheia pe care i-o încredințase Ben. Cu tot întunericul, el încerca să-l observe pe Red Fox. Ucigașul se dusese încă o dată pînă în colțul unde se afla cadavrul, apoi, nehotărît, se plimbase încet de două ori, în sus și-n jos, prin încăperea lunguiață. În cele din urmă, cu vorbă aspră și morocănoasă, el izgoni trei vînători din culcușul ce-și făcuseră într-un loc pe care, din motive neînțelese, Red Fox îl voia pentru el și Ben. Cei trei se sculară înjurînd și bom-

bănind și se culcară în altă parte. Red Fox trona între ei ca un dulău zdravăn în mijlocul unei haite de potăi. Adams observă de asemenea cum Red Fox se așază jos și îi face semn lui Ben cel fără dinți să vină lîngă el. Cei doi se culcară sub aceeași pătură, și Adams se gîndi că, tot laolaltă, ca sub această pătură, ei trebue că se află vîriți în multe afaceri care aveau de ce să fie ferite de lumina zilei.

Încetă să-i mai observe pe cei doi cumetri, și-și îndreptă atenția către eventualele zgomote din afară. Liniștea desăvîrșită care domnea în jur îl obosea și-l trăgea la somn. Trebuia să facă adevărate eforturi ca să poată veghea cu urechea ciulită.

Un zgomot îl făcu deodată să tresară. Nu-și dădea bine seama dacă între timp adormise sau nu. Avu impresia că zgomotul se produsese în interiorul cabanei. Se înălță pe jumătate și, involuntar, privi întîi spre locul unde se culcaseră cei doi șefi, Red Fox și Ben. Culcușul era gol. Doar o pătură mai zăcea acolo, și se vedea că fusese dată la o parte de cineva care dormise învelit cu ea și care se îndepărtase în grabă. Din locul acela venise zgomotul nelămurit care-i păruse că se aseamănă cu clămpănitul a două lemne lovite unul de altul. Adams privi cercetător în jur, însă, în întunecimea aceea, nu-i putu descoperi nicăieri pe cei doi dispăruți. Cu toate acestea ei trebuiau să fie încă în casă, deoarece ușa, pe care o păzea Adams, era singura ieșire. Tînărul se ridică de pe podea și începu să-i caute ; dar Red Fox și Ben plecaseră.

Trebuia oare să dea alarma ? Se sfătui cu cel ce făcea de strajă în fața deschizăturii din peretele de lîngă ușă.

— Lasă-i să se care, se mulțumi acesta să zică. Așa cum stau lucrurile acum, sîntem mai în siguranță fără afurisiții ăia doi.

— N-ar strica însă să știu cum se poate fugi pe ascuns din casa asta, obiectă Adams.

— De ce ?

Vînătorul deveni distant. Adams avu impresia că omul știa mai mult, dar că nu voia să spună. Poate că-i era cunoscută ieșirea aceea tainică prin care cei doi dispăruseră, însă nu voia s-o trădeze ; poate chiar le ajutase să fugă ! Așa că Adams încetă deocamdată să mai vorbească despre asta.

Cînd afară miji de ziuă, Adams deschise ușa, pentru a se duce să vadă de cai. Se afla în regiunea de mare altitudine din preajma Munților Stîncoși. Boarea dimineții era rece, iar vîntul sufla aspru și tăios în noaptea ce se destrăma vestind apropiatul răsărit de soare. Animalele păsteau netulburate în îngrăditurа din partea de sud-est a cabanei, și murgul îl întîmpină pe Adams cu un nechezat. De la prima aruncătură de ochi, tînărul observă că lipseau patru cai : cei trei mustangi [1], pe jumătate sălbatici, ai indienilor și al lui Red Fox, și gloaba circiumarului. Deci, într-adevăr, Vulpea Roșie și Ben spălaseră putina. Era însă de mirare că Harry nu alungase în preerie toate animalele din țarc. I-ar fi fost ușor să dea lovitura asta, deoarece caii nu fuseseră păziți. Dacă nu ținuse să facă acest lucru, înseamnă că trebuie să fi urmărit alt plan. Poate că avea dreptate Ben, și că Harry a plecat de îndată călare la tribul său, să-i dea de știre despre cele întîmplate și să-l ridice împotriva lor. Circiumarul socotea primejdia ca foarte mare, asta era vădit, căci altfel n-ar fi șters-o fără să se înțeleagă mai întîi cu armata asupra vînzării casei, așa cum spusese în timpul nopții, și să pună, cu această ocazie, ceva deoparte.

Adams înconjură agale cabana înnegrită de timp, pe care o văzuse în ajun pentru prima oară și în care se întîmplaseră, de atunci încoace, fapte hotărîtoare și pentru el. Un vînător îl bătu neașteptat de tare pe umăr.

---

[1] Mustang — cal sălbatic din pampasurile Americii de Sud din preeriile Americii de Nord. (n. t.)

— Nu-ţi mai frămînta atita mintea, tinere! Ce-i drept, preacinstitele feţe ne-au părăsit şi au tulit-o în chip ruşinos de aici, însă vom găsi de bună seamă o altă ocupaţie. Azi trebuie doară să sosească armata. Poate reuşim să ne angajăm ca rough-rideri[1] în miliţie. Vremurile sînt tulburi şi „tunicile albastre" caută întăriri. Au nevoie de oameni care cunosc vestul îndepărtat.

Adams strîmbă dispreţuitor din gură.

— Dragul meu — grăi vînătorul — mai bine asta decît nimic. Armata nu-mi convine nici mie; „tunicile albastre" nu sînt altceva decît nişte blestemaţi care-şi închipuie că în isteţime nu-i întrece nimeni. Acum însă nu e timp de ales. Trebuie să ne căpătuim într-un fel. Deci, să nu ne mai facem gînduri, ci să privim lucrurile în faţă, la lumina zilei.

Involuntar, Adams îşi înalţă privirea spre cerul dimineţii, care se boltea în strălucirea vie a soarelui peste preeria nisipoasă. Ţinutul era deluros şi sterp; doar iarba scurtă şi aspră rezista cu îndărătnicie acestui pămînt arid. Lată şi gălbuie, Niobrara curgea liniştită.

Căutătorii de aur şi vînătorii se adunară pentru a ţine o scurtă consfătuire, şi doi dintre ei, care-i erau lui Adams tot atît de necunoscuţi ca şi toţi ceilalţi, şi care erau consideraţi deosebit de pricepuţi, fură aleşi conducători. Prima măsură pe care o luară fu să pună străji pe vîrfurile dealurilor dimprejur. Provizii se aflau încă destule în această dugheană, şi oamenii prinseră, cu deosebită plăcere, să se ospăteze cu carne şi să bea rachiu. Se odihneau la soare şi sporovăiau din cînd în cînd fără rost. De dispariţia lui Red Fox şi a lui Ben nu se

[1] Rough-rider — cavalerist din armata neregulată. La început, înainte de organizarea pony-expressului în 1859, acest nume era dat curierilor care duceau mesaje prin vestul sălbatic al S.U.A. Mai tîrziu, au fost denumite astfel regimentele de cavalerie înfiinţate în vederea războiului hispano-american din 1898 şi formate în mare parte din cow-boys şi din vînători. (n. t.)

mai interesa niciunul. Cu toţii păreau mulţumiţi că nu mai aveau în mijlocul lor pe principalii vinovaţi. Cadavrul dakotanului fu tîrît afară din casă. Vînătorii îl aruncară în rîu.

Către prînz, străjile îi vestiră că se zăreşte armata pe care o aşteptau. Adams, care nu dăduse atenţie acestui fapt, observă mica trupă abia cînd ea ajunse la cabană. Era condusă de un maior cărunt, cu numele de Smith. Acesta ordonă celor treizeci de dragoni şi zece rough-rideri, îmbrăcaţi în haine de piele, să descalece. Conducătorii vînătorilor îl informară, în puţine cuvinte, care era situaţia. Cabana fu cercetată cu de-amănuntul şi ocupată, iar caii militarilor fură duşi în ţarc. Apoi vînătorii şi cei zece rough-rideri stătură de vorbă şi fumară din lulele.

Adams se aşezase şi el în cercul pe care îl formaseră. Auzi tot felul de noutăţi. Răscoalele dakotanilor, care trebuiau împinşi înapoi în „rezervaţii", se lăţiseră din ce în ce mai mult, şi fiecare socotea că vor trebui să ducă lupte îndîrjite, timp de ani de zile, pînă ce tribul va fi supus în întregime. A fi rough-rider însemna pentru ei că deocamdată vor avea o pîine, care deşi sărăcăcioasă şi cîştigată prin înfruntarea atîtor primejdii, era totuşi o pîine sigură, şi că vor rămîne mai departe pe aceste plaiuri, în apropierea acestei „ţări a făgăduinţei de a găsi aur", în apropiere de Black Hills. Adams se uită după maior, care urma să fie de aci înainte comandantul său. Tînărul ţăran nu era obişnuit să asculte de un străin, şi gîndul că va trebui totuşi s-o facă nu-i era de loc plăcut. Ce-i rămînea însă altceva de ales? Voia să intre slugă, pentru a omorî indieni, care, respectînd învoiala, îi lăsaseră pămîntul, şi voia să facă asta tocmai în solda oamenilor care i-l răpiseră. Adams căută să înlăture din gînd mai ales amintirea lui Harka. Îi era ruşine de calea pe care o apuca acum, însă se simţea ca o viţă care e mînată şi împinsă înainte pe un drum.

Către seară, el fu înrolat. Bătrînul maior, cu părul alb și spinarea țeapănă, își opri privirea ochilor săi albaștri asupra lui Adams, care resimțea față de acest ofițer un ciudat amestec de simpatie și de antipatie. Smith, la rîndul său, păru să aibă mai multă încredere în Adams decît în ceilalți călăreți și îi dădu îndată o însărcinare importantă. Tînărul urma să plece călare, împreună cu iscoada indiană a dragonilor, pînă la cel mai apropiat fort, pentru a da de veste că postul de la Niobrara are nevoie de întăriri, și că trebuie să fie mai bine fortificat.

Plecarea fu hotărîtă pentru dimineața următoare. Adams își luă ceva merinde și veni punctual, înainte de răsăritul soarelui, la țarcul cailor. Iscoada indiană îl aștepta acolo. Era un flăcău înalt ca o prăjină, subțire, cu pielea de culoare închisă, și avea părul împletit în cozi, după obiceiul Pieilor Roșii. Purta niște pantaloni noi, cafenii, de catifea, și mocasini[1] împodobiți cu cusături indiene, iar peste cămașa cenușie avea o vestă făcută dintr-o țesătură pestriță. Fața sa era ursuză, indiferentă, fără expresie. Indianul nu răspunse la salutul scurt al lui Adams. El sări pe calu-i pag, un grațios cal indian, și porni în frunte, ca ghid. Adams îl urmă călare pe murgul său, care era mai iute, dar mai puțin rezistent.

Tobias — așa se numea iscoada indiană — rămase tăcut toată ziua și nu-i îngădui pagului său să încetinească pasul. Trecură vadul pe care Adams îl străbătuse în ajun și merseră prin preeriile sterpe, oră după oră, mereu înainte, spre nord-est.

Dacă Adams, care nu vorbea nici el prea mult, s-ar fi putut plînge de zgîrcenia la vorbă a indianului, ce era de-a dreptul jignitoare, el simțea însă, pe de altă parte, o mare plăcere că oacheșa sa călăuză cu nume biblic poseda pe de-a-ntregul toate

[1] Mocasini — încălțăminte moale (din piele) pe care o poartă indienii din America de Nord. (n. t.)

aptitudinile necesare omului ce trăieşte în ţinuturi sălbatice. Adams, ce-i drept, ştia să călărească şi să tragă cu puşca chiar foarte bine, dar ştia şi mai bine să ducă plugul de coarne şi să semene. Se minuna într-una de ascuţimea văzului şi auzului de care dădea dovadă Tobias. Cînd văzu indianul, în decursul zilelor, că tînărul fiu de fermier nu încearcă în nici un chip să-l îmbie la vorbă, el trecu, de la vădita sa atitudine de fereală, la un fel foarte firesc de colaborare, care plăcu mult lui Adams. La urma urmei, nici Tobias nu era altceva decît o fiinţă fără patrie, ca şi Adams.

După ce li se făgădui că postul lor înaintat va primi material şi trupe noi, Adams şi Tobias o porniră înapoi spre Niobrara. Dakotanii nu-i supărară. Preeriile păreau moarte. În timpul unui popas, pe care-l făcură într-o zi pe înserate, Adams povesti lui Tobias, din nou şi amănunţit, întreaga tărăşenie a uciderii lui Mattotaupa, şi Tobias îl ascultă întunecat.

— Zadarnic fuge Red Fox, rosti cu convingere indianul. Odată şi odată tot îl va ajunge răzbunarea.

— Şi noi ceilalţi am fost de faţă, zise Adams.

La aceasta Tobias nu răspunse nimic. Privirea sa însă era destul de grăitoare. Adams ridică din umeri. Faptul că nu se alesese nimic din făgăduiala că o să găsească aur în Black Hills îi provoca o strîngere de inimă mai dureroasă decît voia să admită faţă de altul, sau chiar faţă de el însuşi. Trebuia să se îmbogăţească repede, pentru ca să salveze ferma tatălui său şi pentru ca să poată plăti societăţii funciare suma cerută. În cel mult doi ani trebuia să fie totul achitat. Preţul pe care-l pretindeau speculanţii era de necrezut, uluitor de mare pentru un fermier. N-ar putea niciodată să agonisească banii ăştia trudind pe ogorul său!

Au trecut doi ani. Venise iar dezgheţul şi topirea zăpezilor. Peste înalta preerie vuiau din nou vînturile ce vesteau apropierea primăverii. Niobrara se revărsase iarăşi peste maluri, şi apele ei scăldau palisada de curînd ridicată în jurul cabanei devenită fort. Adams stătea de pază în turnul de observaţie, construit din trunchiuri puternice de arbori. Tocmai răsărise soarele. Cerul era inundat de splendoarea roşiatică a astrului şi se boltea, ca o cupolă aurie, peste imensa întindere de iarbă şi nisip. Oridecîteori privea pămîntul acesta neroditor, în lumina soarelui dătător de viaţă, Adams se simţea cuprins de tristeţe. Nici un copac, nici o tufă, nici un soi de grîne nu puteau creşte aici. Nimic altceva decît iarba cenuşie şi pipernicită. Nici o altă hrană nu exista aici, pentru oameni, decît bizoni, bizoni, şi iarăşi bizoni. Ei constituiau singurul aliment pentru cetele de indieni care cutreierau locurile astea în căutare de vînat. Carnea o mîncau, iar din piele făceau îmbrăcăminte şi corturi. „Amărîtă viaţă mai e şi asta!" gîndea Adams, fiul de fermier, şi el îşi aminti de pajiştile verzi, mustind de sevă, de vegetaţia lor, căreia îi pria atît de bine pămîntul lutos al ţinuturilor de lîngă Missouri, de roşcatele movile argiloase, de splendoarea florilor în timpul primăverii, de holdele aurii în timp de vară, de vitele grase de pe ferma tatălui său. Preeria asta era însă, pentru indienii tribului Teton-Dakota, patria lor, tot aşa după cum mănoasa cîmpie străbătută de Missouri era pentru Adams patria sa, şi ei apărau acest ultim şi pustiu refugiu, pe care-l găsiseră în retragerea lor din faţa înaintării oamenilor albi, cu aceeaşi patimă cu care căuta Adams să păstreze ferma tatălui său. Astăzi se împlinea iarăşi un an de cînd Adams trecuse pentru întîia oară pragul cabanei şi, prin urmare, tînărul era mai pre-

dispus ca de obicei să reflecteze asupra situației sale și să se lase în voia simțămintelor. Nu izbutise să realizeze nimic în cei doi ani care se scurseseră. Se bucura de încrederea căruntului maior Smith și nu erau rău privit nici de tovarășii săi. Economisise infima sa soldă și ajunsese astfel să aibă o mică sumă de bani gheață. Ea nu însemna însă nimic în comparație cu prețul cămătăresc pe care tatăl său trebuia să-l plătească peste cîteva zile societății funciare. Deși Adams tînjea de dorul pajiștilor verzi ce se-ntind de o parte și de alta a lui Missouri, totuși nu simțea nici un îndemn să se înapoieze acasă. Plecase cu mari speranțe, și făcuse o mulțime de promisiuni. Să revină acum cu mîinile goale la tatăl său? La fermă era nevoie de puterea sa de muncă și Adams știa prea bine cît de greu trebuie să-i fie tatălui său fără el, care nu mai era un băiețandru, ci un bărbat în toată puterea cuvîntului. Adams nu voia însă să-și recunoască înfrîngerea. El nu voia să țină seama nici de faptul că se ducea de rîpă tot ceea ce tatăl său agonisise prin muncă, tot ceea ce pentru tînărul Adams însemna patrie. Avea o dorință nebună să tragă în hotarnici, dar fiindcă asta nu i-ar ajuta la nimic — și fiul de fermier își amintea încă foarte bine vorbele lui Ben cel fără dinți — fiindcă așa ceva n-avea nici un rost, de aceea nu se ducea s-o facă; în schimb, putea tot așa de bine să tragă în alții, să primească soldă pentru asta, și să-și ducă viața frumos sau urît, după cum găsea el de cuviință.

Splendoarea roș-aurie a răsăritului de soare se și transformase într-o strălucitoare lumină de primăvară. Adams nu dormise toată noaptea și aștepta să-i vie schimbul. Jos, în curtea fortului, răsuna clinchet de blide. Rough-riderii și soldații se spălau la pompa de apă. Rîdeau, îndrugau verzi și uscate, și se jucau stropindu-se unii pe alții. Jim, care trebuia să-l schimbe pe Adams, nu era printre ei. Pesemne că trîntorul dormea încă. Adams își îndrep-

tase privirea spre ușa întunecoasei și scundei cabane, care servea acum drept dormitor și totodată drept grajd. Caii băteau din copite. Tobias tocmai se pregătea să-i scoată afară. Peste noapte nu fuseseră lăsați în îngrăditură, deoarece vremurile nu mai erau pașnice, așa ca atunci, cu doi ani în urmă. Răscoala dakotanilor împotriva cotropitorilor albi se lățise și se înțetise. Se vorbea chiar că era iminentă desfășurarea unor mari acțiuni militare. Vestea că doi generali au pornit împotriva dakotanilor — cel mai puternic și mai independent trib al siușilor — se răspîndise, ajungînd pînă și la postul acesta îndepărtat și izolat de la cabană.

Probabil că aseară Jim s-a îmbătat iarăși și acum doarme buștean. Altminteri ar fi putut de mult să vie să-l schimbe. Chiar și în casa comandantului, care fusese clădită în partea de sud a vechei cabane, lîngă peretele turnului de observație, era acum mișcare. Maiorul Smith tocmai ieșea din odaia sa de lucru și părea că dă niște ordine. Inalta palisadă apăra de jur împrejur ambele cabane, cea veche și cea nouă, precum și turnul de observație. Palisada aceasta avea, înspre apus, o poartă mare, cu două canaturi, care tocmai se deschideau scîrțiind, lăsîndu-l pe Tobias să mîne caii afară.

Adams își roti încă o dată privirea de jur împrejur clipind din ochi. Coloana de muniții, așteptată de cei din fort, tot nu venise încă. Sosise timpul cînd ar fi trebuit să se ivească în zare trupele de întărire, care urmau să aducă și cartușe. În fort erau două butoiașe pline cu praf de pușcă și plumburi pentru vechile puști cu cremene, dar de cartușe duceau cu toții lipsă. Era o situație a naibii de periculoasă să aperi un fort atunci cînd trebuia să numeri gloanțele pe care le mai puteai trage.

Tînăra santinelă își întrerupse firul gîndurilor, deoarece zărise ceva care-i captiva întreaga atenție. În fundul unei văi, de partea cealaltă a rîului, înaintau doi călăreți cu pălării mari și moi, de piele.

Nu putea să-i observe în voie, căci ba apăreau, ba dispăreau iarăşi în văioagele acelor ţinuturi deluroase. Era însă vădit că ei căutau să meargă în direcţia fortului şi că-şi îndemnau într-una caii, ce erau desigur obosiţi de necontenitul lor galop. Pe calul călăreţului din faţă mai era o persoană. De bună seamă cineva care-şi pierduse calul.

Adams dădu, printr-un fluierat, semnalul de alarmă. „Aha" — gîndi el — „Jim va avea acum mustrări de conştiinţă." Rînjind stînjenit, acesta ieşi grăbit din vechea cabană, traversă în goană curtea, şi se repezi năvalnic în sus pe scara turnului de observaţie, pentru ca să-l schimbe pe Adams. Tînărul putea, în sfîrşit, să-şi părăsească postul. El coborî scările tropăind, o zbughi numaidecît afară prin poarta larg deschisă, sări pe calul său murg, şi apucă spre rîu, în întîmpinarea străinilor ce tocmai soseau.

In timp ce aceştia se apropiau trecînd prin vad, Adams recunoscu pe cei doi călăreţi. O dată cu surpriza pe care o avu văzîndu-i, el simţi un ciudat amestec de bucurie şi necaz. Thomas şi Theo, văcarii tatălui său?! Cum de veneau ei aici?! Ce fel de veşti aduceau? Ce voiau de la el? El nu trimisese acasă nici un fel de ştire. De unde ştiau ei în ce loc putea fi găsit? Şi în ce hal erau! Stropiţi cu sînge şi călări pe cai leoarcă de sudoare! Dintotdeauna, încă de pe cînd fusese băieţandru, Adams îi iubea pe aceşti doi fraţi gemeni: Thomas şi Theo. Aveau o înfăţişare hazlie, semănau uimitor unul cu celălalt din cauza nasurilor lor acviline, şi ei căutau să facă şi mai izbitoare această leită asemănare prin aceea că se îmbrăcau aidoma şi călăreau pe doi cai bălţaţi ce nu puteau fi deosebiţi unul de altul. In Adams, bucuria revederii birui ciuda de a se şti cu conştiinţa încărcată. El le făcu semne cu mîna. Noi-veniţii îi răspunseră la fel şi, cu glasurile lor croncănitoare, slobozîră chiote puternice de bucurie. Caii gemenilor trecură vadul.

Tot atît de mare ca surpriza provocată de sosirea lui Thomas și Theo era uimirea ce i-o stîrnea lui Adams a treia persoană, care ședea împreună cu Thomas pe calul acestuia. O fată! Da, o fată! Adams era tînăr, și de multă vreme nu mai văzuse un chip de fată. Vederea ei îi aprinse îndată imaginația. Era drăguță, într-adevăr, zveltă, blondă. Avea însă fața albă ca varul și pete de sînge pe rochie. Dar cum era îmbrăcată! Purta o rochie lungă și largă, cu un corsaj strîmt, lipit de corp... era drăguță, însă fără îndoială, o gîsculiță. Adams îi ajută, ce-i drept, să se dea jos de pe cal, atunci cînd cei doi călăreți ajunseră pe țărmul sudic, dar după aceea nici n-o mai luă în seamă și îi îmbrățișă pe vechii săi prieteni Thomas și Theo.

— V-ați ciorovăit cu indienii? fu prima sa întrebare, și el arătă spre petele de sînge.

— Adams, omule, ciorovăit nu-i de loc un cuvînt potrivit pentru asta. Coloana voastră de muniții e acum...

— Ce vrei să zici? Dar spune o dată! strigă Adams agitîndu-se.

— S-a dus dracului totul... căruțe, muniție, oameni... totul prădat, toți omoriți... sîntem singurii supraviețuitori, noi și cuconița asta... ea e de altfel fiica maiorului vostru...

Între timp micul grup se mărise. Un sublocotenent tînăr și ferchez venise din fort, și se ocupa acum de fată, care, istovită de oboseală, începuse să plîngă. Rough-rideri și soldați se înghesuiau, blestemau, și cereau să li se istorisească totul mai amănunțit. Apoi, deodată, cercul lor de sparse. „Maiorul"! amintise cineva. „Haideți, repede, duceți-vă la maior și raportați-i totul!"

Adams conduse pe cei doi tovarăși la comandant, care se afla în camera sa de lucru, o încăpere lunguiață și cam goală, ocupată aproape în întregime de o masă mare de stejar. În afară de banca fixată de jur împrejurul pereților, nu aveai unde te

așeza. Maiorul întinsese pe masă cîteva hărți pe care înfipsese steguleț. El îi aștepta nerăbdător pe cei ce tocmai păşeau pragul. În camera aceasta a cărei ferestră căta spre apus şi a cărei uşă dădea spre miazănoapte, spre curte, domnea o lumină răsfrîntă, difuză. Adams, care găsea — căci aşa apucase de la el de-acasă — că o uşă trebuie să dea totdeauna spre răsărit, spre partea ferită de vînturi şi expusă la soare, şi că o odaie trebuie să fie totdeauna aşezată în colțul de sud-est al clădirii, avusese de la început un simțămînt de repulsie față de camera comandantului. Prin nefireasca-i aşezare, ea reprezenta în ochii lui un simbol al caracterului militar, caracter cu care nu se împăca de loc. El protestase, încă de pe timpul cînd se începuse construirea casei comandantului, împotriva întregului ei amplasament, însă nu se putuse face ascultat, deoarece uşa trebuia neapărat să ducă direct spre vechea cabană. Găsiseră că aşa trebuie să fie, că aşa e just, din punct de vedere militar".

— Ce s-a întîmplat? întrebă Smith.

— Atac prin surprindere, noaptea, raportă scurt Thomas. Voiam ca în ultima noapte să nu facem nici un popas, pentru ca să putem sosi astăzi dimineața, cu transportul, aici la fort. Canaliile astea de Piei roşii au apărut însă deodată, înainte de miezul nopții — ceea ce nu-i de loc obişnuit la ei, căci, după cum ştim, atunci cînd vor să-ți facă de petrecanie vin totdeauna după ora două sau trei din noapte, — însă deodată, înainte de miezul nopții, o ploaie de săgeți trase cu dibăcie, într-adevăr, cu strașnică dibăcie, s-a abătut prin surprindere de-a lungul coloanei noastre — erau cinci căruțe, multă muniție înăuntru, precum şi niște provizii — totul s-a dus dracului, toți oamenii au fost omorîți.

— Cine conducea transportul?

Comandantul era, firește, grozav de iritat.

— Ben cel fără dinți, individul acela suspect. Voia, în ciuda tuturor primejdiilor, să vină pînă

la vechea sa cușcă de cîine, să vadă cum stau lucrurile și dacă n-ar putea cumva să se aciuieze din nou aici, unde înainte cîștiga atît de bine...

Maiorul îi curmă nerăbdător vorba :

— Cum se numea ofițerul comandant ?

Thomas dădu din umeri.

— Îmi pare că Miller...

Raportul fu întrerupt. Junele și spilcuitul sublocotenent intră însoțit de fiica maiorului. Smith sări în sus.

— Kath ! Tu ? !

— Da, tată. Mi-ai scris că pot să viu la fort, așa cum toate soțiile de ofițeri însoțesc pe...

— Dar nu în împrejurările de-acum... Kath, de ce faci prostii de astea... nu cumva ai călătorit cu coloana de muniții ?

— Da.

— Copilule... cum vom face acum... vino ! Smith dădu fiicei sale brațul și o conduse în camera alăturată.

Comandantul se reîntoarse curînd. El căută, printr-o serie de întrebări, să facă întrucîtva lumină în jurul acestui episod nocturn, care putea să aibă urmări fatale pentru fort. Tînărul sublocotenent asculta ce vorbeau.

— Un lucru îmi pare lămurit — declară Smith în cele din urmă — atacul acesta s-a desfășurat după un plan bine chibzuit și pregătit în mod desăvîrșit. Ticăloșii au comis o singură greșeală și anume aceea că v-au lăsat, pe tine Thomas și pe tine Theo, să scăpați cu fuga. Dacă v-ar fi redus și pe voi la tăcere, acum am fi fost fără știri și ar fi trecut poate multe zile pînă să aflăm ceva despre cele petrecute. Datorită vouă știm însă cum stau lucrurile și putem acționa numai decît. Trebuie să-i ajungem din urmă, să-i încolțim, și să le smulgem muniția. Asta este acum prima noastră datorie. Cît despre agresori, presupun că e vorba de dakotani. Ei vor încerca, trecînd cu prada lor mai mult sau

mai puțin aproape de fortul nostru, să răzbată înspre apus, pînă în ținuturile libere ale tribului lor. Ați putut cumva să priviți mai de aproape, cu atenție, pe vreunul din bandiți, și să remarcați vreun indiciu după care să ne putem da seama cît mai exact din ce trib face parte ?

— În timp ce fugeam, în negura dimineții, am văzut pe unul din ei trecînd în galop prin dreptul meu, își aminti Thomas. Ceea ce mi-a bătut la ochi a fost un smoc din coadă de cerb, vopsit roșu, pe care-l purta în părul său negru.

— Ah! Iată că i-am dibuit! strigă maiorul, iar subloconentul încuviință cu vioiciune. „Cerbii roșii"! Asociație de războinici din blestemata „Ceată a Ursilor" care ne dă atîta de furcă. Ăsta a fost tot Harry, sau Tokai-ihto, cum îl numesc ei acum.

Grav, Adams dădu din cap.

Maiorul se ridică.

— Așadar, vom porni de îndată... toți oamenii... Sublocotenent Roach, mai ai vreo observație de făcut ?

— Una, domnule maior! Aseară l-am trimis pe Tobias în recunoaștere. El s-a înapoiat după cîteva ore, raportînd că prin împrejurimi nimic nu dă de bănuit. Acest raport îmi pare acum foarte suspect. Un grup așa de mare de indieni, ca acela despre care a fost vorba aici, și care, cu siguranță că venind dinspre vest sau sud-vest a trecut călare prin apropierea fortului nostru, pentru ca să atîne calea transportului de muniții, nu putea să scape neobservat de iscoada noastră. Asta e trădare!

Smith îi făcu semn lui Adams:

— Adu-l pe Tobias încoace!

Cînd Adams, însoțit de iscoada cea deșirată, intră în camera comandantului, Tobias părea să fie singurul care nu era deloc emoționat. Fața lui, de obicei indiferentă sau lipsită de expresie, avea acum un aer absent.

— Tobias! începu Smith. De ce nu ne-ai avertizat? Pe cînd era în drum spre noi, convoiul de muniții a fost atacat prin surprindere și nimicit. Un grup de indieni, de bună seamă numeros dacă a fost în stare să dea un astfel de atac, nu putea să treacă neobservat de tine astă noapte, în timp ce erai în recunoaștere, cutreierînd călare împrejurimile.

Indianul nu dădu nici un răspuns.

— Tobias!

Iscoada continuă să tacă.

— Ciine indian! răcni sublocotenentul. Mai ești încă și obraznic?! Ai cumva nevoie de o invitație scrisă pentru a-ți descleșta botul murdar? Ia spune?

Tobias nu spuse nimic.

— Puneți să-i tărbăcească pielea și apoi să-l spînzure! ceru sublocotenentul Roach maiorului.

Smith făcu o ultimă încercare.

— Tobias! Răspunde comandantului tău!

Iscoada tăcu.

— Adams, ia-l de aici, ordonă maiorul. La stîlp cu el, și să i se dea douăzeci și cinci de lovituri de bită. După aceea va deveni mai înțelept și va ști mai bine dacă este sau nu dator să răspundă la întrebările comandantului său.

Tobias o porni singur, fără să i se poruncească, și fără să se uite dacă Adams îl urmează. Tînărul alergă după el și-l găsi stînd în spatele casei comandantului, lîngă stîlpul înfipt acolo în pămînt. Stîlpul ajungea pînă la jumătatea înălțimii unui om, și avea în vîrf un cerc de fier prevăzut cu un lanț. Tobias desfăcu larg brațele și Adams îl legă. Omul cu chică bălaie nu făcu în timpul acesta nici o încercare de a-i vorbi, căci știa că nici el n-ar primi de la indian vreun răspuns.

Fără grabă, Adams se înapoie la casa comandantului. Loviturile de bită să le dea altul. El nu-l va ciomăgi pe Tobias. Indianul acesta, ori e un tră-

dător, şi atunci trebuie să fie spînzurat numaidecît, ori e nevinovat, şi atunci nu trebuie să-l bată.

Nu mai fu nevoie ca Adams să se înfăţişeze maiorului. Thomas şi Theo tocmai ieşeau pe uşă.

— Repede — strigară ei către Adams — dă alarma, să audă toţi; trebuie să pornim îndată, ca să-i mai putem prinde pe tîlharii care ne-au răpit muniţia.

— Asta nu merge aşa cum v-o închipuiţi voi, zise Adams calm. Şi în fort trebuie, în definitiv, să rămînă cineva. Maiorul ştie aceasta tot aşa de bine ca şi mine.

— Trebuie totuşi să...

— Da, da, lasă că dau alarma. Vom vedea după aceea ce e de făcut.

Adams începu să şuiere şi să strige.

Rough-riderii şi soldaţii se repeziră să-şi ia caii, apoi se adunară în curte, aşteptînd noile ordine ale maiorului. Smith apăru îndată.

— Adams! ordonă el.

Blondul rough-rider înaintă spre comandant.

— Adams, tu rămîi aici! Îţi încredinţez ţie fortul. Mai mult decît doisprezece călăreţi, socotindu-i printre ei şi pe cei doi prieteni ai tăi, nu pot să-ţi las. Caută s-o scoţi la capăt numai cu atît. De toţi ceilalţi am eu nevoie, căci trebuie neapărat să le tai calea nemernicilor acelora care ne-au răpit muniţia şi să-i pedepsesc pentru atacul lor neobrăzat. Subloconentul Roach merge cu mine. Pe fiica mea Kath ţi-o încredinţez o dată cu fortul. E foarte tînără şi n-are experienţa vestului îndepărtat. Păzeşte-mi bine copilul!

— S-a făcut, domnule maior!

— Bine.

Smith încălecă pe iapa sa roaibă; acesta era pentru toţi ceilalţi semnalul de încălecare. Paznicul deschise larg marile canaturi ale porţii. Deodată răsună iarăşi din înălţimea turnului şuierul de alarmă. Adams privi în sus.

— Hei, Jim! Ce s-a întîmplat?

— Un indian vine călare, încoace, spre fort! sosi răspunsul.

— Vine încoace... așa nitam-nisam?

— Nitam-nisam, ca în timp de pace! strigă Jim.

— Absolut singur?

— Absolut singur!

— N-ar fi bine — zise Adams întorcîndu-se spre comandant — să ies călare în întîmpinarea lui, înainte ca el să ajungă la fort, și să încerc să-l descos nițel, să văd ce gînduri îl pasc?

— Bine. Du-te. Ai grijă numai să nu ne facă să zăbovim prea mult, și să nu observe cîți anume sîntem și ce intenții avem. Caută să lămurești istoria asta pe loc și pe de-a-ntregul. Dakotanii sînt toți ai dracului de vicleni.

Adams o porni călare pe roibul său. El străbătu vadul rîului și apoi parcurse în trap o parte din valea pe care o cunoștea încă de pe timpul cînd, cu doi ani în urmă, venise în ținutul acesta. Nu trecu mult și văzu pe indian, care se apropia de el, în galop ușor. Necunoscutul își lăsă acum calul să meargă la pas. Adams se opri și așteptă încordat, examinîndu-l cu multă luare aminte. Indianul călărea un cal șarg cu coama și coada de culoare închisă. Era unul din caii aceia ce trăiesc sălbatici în turme mari, prin preerii, și pe care Pieile Roșii îi prind cu lassoul. Mustangii aceștia erau mai mici și mai grațioși decît caii de rase felurite pe care-i creșteau albii. Ei nu aveau constituția delicată a cailor de rasă, ci dimpotrivă, erau nespus de robuști și rezistenți. Șargul indianului era armăsar. Mișcările și conformația lui trădau sălbăticie și neobișnuită vigoare. Necunoscutul, cu toată aspra răcoare a primăverii, era îmbrăcat numai cu niște leggings — pantaloni strîmți, lipiți pe pulpă, ale căror cusături laterale erau împodobite cu franjuri — iar în picioare avea niște mocasini de vară, din piele moale, neîmblăniți. Carabina o purta, după obiceiul indian, într-o învelitoare de piele, care s-o

ferească de ultrezeală. Părul său negru cu reflexe albăstrii era despărțit în două printr-o cărare și împletit în cozi. O fîșie de piele de șarpe, legată peste frunte, îi ținea fixată în partea dinapoi a capului trei pene de vultur. Pe pieptul său gol se puteau vedea niște cicatrice adînci. Indianul era înalt și zvelt, ca toți cei din neamul lui. În înfățișarea sa era ceva ce trăda un ascuns sentiment de rezervă și de superioritate față de omul alb. Cînd se opri lîngă Adams, acesta avu un fior de surpriză. În cingătoarea indianului stătea înfipt un jungher al cărui mîner, îngrijit și artistic sculptat, avea forma unui cap de pasăre. Adams îl recunoscu pe omul din fața sa.

Dacă în clipa aceea l-ai fi întrebat ce simte el într-adevăr, tînărul abia ar fi fost în stare să îngăime un răspuns. În ultimii doi ani, nu o dată se gîndise la dakotanul care sta acum în fața sa și care făcuse să se vorbească mult despre Harry-Tokai-ihto, noua căpetenie a cetei Urșilor. Acesta trecea drept „cel mai bun" din regiunea cuprinsă între rîul Platte și Black-Hills. Printre rough-riderii din cabana-fort fuseseră unii care se simțiseră totdeauna stingheriți cînd vorbeau despre el, și anume acei dintre ei care asistaseră la uciderea lui Mattotaupa. Tînărul căută să alunge toate amintirile ce începeau să i se perinde prin minte, dar el rămase totuși tulburat de conștiința că afară de el, niciunul din toți acei rough-rideri nu se mai afla astăzi în viață. Cu puține zile înainte pierise ultimul, în timp ce se scălda în Niobrara. Un altul nu se mai întorsese de la vînătoare. Al treilea plecase în recunoaștere și de atunci dispăruse. Un al patrulea fusese ucis de o săgeată dușmană, sus, în foișorul turnului de observație. Făcea impresia că toate aceste întîmplări erau sistematic puse la cale. Ieri, pe cînd însoțea transportul de muniții, i-a venit rîndul să fie răpus și lui Ben cel fără dinți. Harry-Tokai-ihto rămînea un dușman de moarte. Adams nu se îndoia că și el era trecut pe răbojul răfuielilor dakotanului, ca un

complice al lui Red Fox. În seara aceea memorabilă șezuse alături de Harry pe banca de lîngă perete...

Indianul descălecă și Adams făcu la fel. Dakotanul își scoase pipa, desfăcu șiretul de care o ținea legată, mînui scăpărătoarea, și trase primul fum. Adams își aprinse o țigară pe care o avea mai dinainte răsucită. Ce-i drept, maiorul îi pusese în vedere să caute să evite orice întîrziere, dar maiorul nu putuse să știe că indianul semnalat de paznicul din turn era Tokaiihto însuși, faimosul lor dușman. Era nevoie de calm și de politețe, dacă voiai să afli ceva și să ajungi totodată la vreun rezultat.

Adams nu spuse nimic. Harry era cel care venise spre ei, și deci el era obligat să vorbească primul.

— Salut pe omul alb, începu indianul. Întrebuința limbajul plăieșilor, un amestec de cuvinte englezești, franțuzești și indiene. Am venit să vă întreb de ce se așază oamenii albi aici în țara dakotanilor, și de ce își aduc ei aici arme cu care vor să tragă asupra noastră?

Adams își trecu mîna prin chica sa blondă.

— Ei drăcie... ce să-ți răspund la asta? Ne aflăm aici.... ce să facem? Sîntem așa de mulți, iar acasă, acolo pe meleagurile noastre, nu e loc și pentru oameni sărmani ca mine și ca alții. Flămînzim și ne zbatem în sărăcie cumplită; atunci ne urcăm într-o corabie mare și pornim către țara liberă, America, închipuindu-ne că ne vom înjgheba aici o viață mai bună.

Indianul continua să fumeze. Chipul său rămase de nepătruns.

— Voi nu ne dați nici o țară — zise el — atunci de ce vreți să ne-o luați pe a noastră?

— Pentru că voi nu sînteți în stare să faceți ceva din țara voastră, răspunse Adams. Ce înfăptuiți și ce folosiți voi oare din preeriile și pădurile ce vă stau la îndemînă? Absolut nimic. Voi vînați și, poate, cultivați nițel porumb, mereu pe aceleași locuri pe unde acesta a răsărit cîndva de la sine; încolo totul ră-

mîne ca mai înainte, în aceeași stare de sălbăticie. Așa însă nu mai merge. Trebuie luat de coarne plugul și desțelenit pămîntul.

Căpetenia își plecase privirea.

— Faci tu asta ? îl întrebă el pe Adams.

Tînărul se aprinse la față.

— Eu am fost nevoit să-mi părăsesc ogorul, zise el.

— Cine te-a alungat ?

— Societățile funciare... astea sînt un soi de societăți ca acelea pentru comerțul cu piei, pe care tu le cunoști din ținuturile voastre de hotar. Ele înșeală pe orice om de rînd.

— De unde vin aceste societăți comerciale ? Sînt și ele niște oameni sărmani care n-au avut acasă ce să mănînce ?

— Nu... Ai început să ne cunoști destul de bine. Văd că nu ți-ai petrecut degeaba zece ani printre noi. Societățile comerciale sînt alcătuite din oameni bogați. Aceștia vin cu bani și apoi ne înghit, așa cum fac marii rechini cu peștii cei mici.

— Și asta-i drept ?

— Nu. Dar cum ne-am putea vreunul împotrivi ? E o pacoste ce n-are leac. De aceea vreau să găsesc aur, ca să-mi plătesc pămîntul.

Aceste ultime cuvinte îi scăpară fără voia lui. Regretă pe dată cele spuse, dar era prea tîrziu. Chipul dakotanului se întunecă, devenind ca un lemn brun cioplit de dalta urii. Tokai-ihto lăsă pipa să se stingă, o puse iar la loc, și se ridică în picioare. Fără alte cuvinte, Adams se sculă și el de jos.

— Aș vrea să vorbesc cu maiorul Smith, reluă dakotanul convorbirea, cu un ton rece și mîndru. Am să-i spun ceva despre coloana sa, care a fost învinsă și nimicită.

— Tokai-ihto, vrei să duci tratative cu Smith ? întrebă Adams, încercînd zadarnic să citească în privirea pătrunzătoare a celuilalt.

— Doresc să vorbesc cu maiorul Smith.

— Imi dai cuvîntul tău că eşti singur şi că nu vei folosi timpul tratativelor pentru a pune oamenii tăi să ne atace ?

— Puteţi fi siguri.

— Bine. Atunci vino cu mine la fort.

— Imi garantezi că voi putea veni şi pleca liber ?

— Da.

Adams ştia încă de la el de acasă că poţi avea deplină încredere în cuvîntul unui indian care trăieşte liber şi independent, şi că trebuie, la rîndul tău, să-ţi respecţi cuvîntul ce i l-ai dat. Intoarse deci calul şi porni spre fort, iar dakotanul îl urmă. Desigur că maiorul îşi pierduse răbdarea aşteptînd. Traversară vadul rîului. Poarta stătea deschisă. De îndată ce Adams şi însoţitorul său pătrunseră în curtea fortului, ea fu închisă şi ferecată.

Adams sări de pe cal pentru a-l informa pe comandant, care sta în curte lîngă iapa sa roaibă. Incruntat, Smith îl întrerupse pe tînărul rough-rider chiar de la primul cuvînt.

— Adams, de ce ai zăbovit atît de mult cu indianul acesta ? N-ai să înveţi oare niciodată ce înseamnă un ordin ? Eşti făcut să fii slugă la coarnele plugului, nu soldat. Şi acum laşi un dakotan să intre aici fără să-l fi legat la ochi ? ! Nu te-ai gîndit că o să ne spioneze fortul ?

Rough-riderul nu se fîstîci.

— Domnule maior, dakotanul cunoaşte încă de mulţi ani tot ce se poate vedea aici în curte. De aceea nu-i nevoie să-l legăm la ochi. Vreţi să vorbiţi cu el, sau trebuie să-l scot şi să-l îndepărtez de aici ?

Fercheşul sublocotenent se apropie de Smith şi de Adams.

— Dar cine este ciinele acesta de indian ? întrebă el în şoaptă. Ce strașnic cal are... Adams trebuie doară să ştie pe cine ne-a adus aci.

In timp ce ei vorbeau astfel, indianul sta nemişcat pe cal, ca o statue. Curioşi, soldaţii făcuseră roată în jurul lui, lăsînd între ei şi el un spaţiu mare.

— Bineînțeles că știu pe cine am adus în fort, răspunse respectuos dar ostil Adams, care avea o profundă antipatie pentru sublocotenentul Roach.

— Și cine este... ?

— Tokai-ihto, căpetenia cetei Ursilor..

Smith și Roach tresăriră.

— Adams! strigă Smith. Cîinele de indian care ne-a atacat coloana ?

— Chiar el, domnule maior. Dorește să vă vorbească. Cred că vrea să trateze cu noi.

— Adams, nu m-aș fi așteptat din partea ta la o nerozie atît de mare! Ce înseamnă „să trateze" ? !... Ticălosul ne-a furat muniția și ne-a masacrat oamenii...

Smith se îndreptă spre indian.

— Dakotane! începu el. Ne-ai atacat coloana și ne-ai măcelărit ofițerii și trupa. In ochii noștri ești un hoț și un ucigaș, iar cu hoții și ucigașii nu se duc nici un fel de tratative. Acum vii și pătrunzi aici, și încă nelegat la ochi ? Tu nu ești soldat, tu ești spion, și după obiceiurile noastre... spionii sînt spînzurați!

Adams privi întunecat la maior. „Ce să însemne asta ? Poate că Smith nu amenință în mod serios, ci vrea numai „să-și apere punctul de vedere", cum îi place să spună, și aceasta atît față de Adams, care procedase contrar ordinului primit, cît și față de indian, care trebuie să simtă că este un om de culoare, un om fără drepturi. In cazul ăsta maiorul nu cunoaște caracterul Pieilor Roșii, nici felul lor de a gîndi. Pentru un dakotan, cuvîntul e cuvînt, nu jucărie. Spînzurătoarea e considerată de indieni drept o rușine îngrozitoare. Să-i vorbești despre asta lui Tokai-ihto, căpetenia cetei Ursilor, e o insultă care desigur că-l întărîtă la culme" .

In ochii dakotanului scînteie o flacără amenințătoare.

— Maior Smith! Eu am venit la voi în mod fățiș. M-a condus pînă aici unul din oamenii tăi. Voi părăsi fortul acesta tot așa de liber cum am venit, altfel... ești un înșelător și nu un om cinstit.

Lui Smith îi năvăli sîngele în obraz și vinele i se umflară gata să plesnească.

— Ciine roșu! strigă el aprins de furie. Nu meriți să fii tratat potrivit concepției despre onoare a unui ofițer, dar eu procedez așa cum îmi dictează datoria pe care o am, nu față de tine, ci față de mine însumi. Dacă Adams ți-a făgăduit liberă trecere... Adams! Ai făcut asta?

— Da, bineînțeles, răspunse cu dîrzenie flăcăul.

— Atunci vei pleca liber, Piele Roșie. La mine nu există minciună și înșelăciune. Du-te... Dar să știi că din clipa cînd vei pune piciorul dincolo de pragul porții, noi te vom socoti în afara legii...

Căpetenia își roti privirea în jur, ca și cum ar fi cumpănit ceva.

— Bine, glăsui el apoi, fie! Am să părăsesc liber locul acesta, tot așa de liber precum am venit. Din clipa în care voi pune piciorul dincolo de pragul vostru, puteți să faceți ce veți găsi că-i vrednic de făcut, puteți încerca să mă și omoriți. Am vorbit. Hau!

Cei se stăteau roată împrejur se arătară de acord cu hotărîrea comandantului și a căpeteniei. În ochii lor, ea însemna sentința de moarte pentru indian. El alesese glonțele în locul streangului.

Adams înaintă și se opri în fața comandantului.

— Domnule maior — zise el — dumneavoastră socotiți că am făcut o greșeală. Dar ceea ce urmează să se petreacă acum, aici, e un asasinat.

— Taci, rough-rider Adams! Indianul poate și singur să judece ce vrea. El a ales, și cu asta basta!

Tînărul privi spre Harry, pe fața căruia apăruse o expresie puțin ironică. Privirea dakotanului se întîlni un moment cu cea a bălaiului rough-rider, și, din pleoape, căpetenia îi făcu un semn ușor, ce voia parcă să zică: „lasă treaba asta în seama mea".

Adams se dădu la o parte.

În clipa aceea răsunară două împușcături. Tînărul se întoarse brusc și văzu în mîna maiorului pistolul

ce încă fumega. La cîțiva metri depărtare stătea sublocotenentul Roach cu brațul sîngerînd. Pistolul îi scăpase din mînă; unul din soldați tocmai i-l ridica

— Am împiedicat călcarea cuvîntului dat, zise căruntul maior. Sublocotenent Roach, ai știut că i s-a asigurat indianului liberă trecere pînă dincolo de pragul porții noastre!

Se produse un murmur nefavorabil tînărului sublocotenent. Acesta se îndepărtă cu o mutră furioasă și dispăru în casa comandantului. Lui Adams nu-i trebui mult ca să-și lămurească incidentul. Roach voise, în mod perfid, să tragă asupra indianului, iar Smith, deoarece nu mai putea împiedica în alt chip atacul, îi zburase cu o împușcătură pistolul din mînă. Adams se bucură. „Bătrînul", cu toate ideile lui sucite, era totuși cel mai cinstit dintre toți.

Smith ordonă să se deschidă poarta. Paznicul împinse încet în afară cele două canaturi grele ale acesteia. Majoritatea rough-riderilor și soldaților se postară înapoia porții. Cîțiva încălecară pe caii pe care îi aveau la îndemînă și ieșiră pe poartă, oprindu-se în fața ei, pentru a tăia și dintr-acolo calea indianului. Alți cîțiva se postară în dreptul micilor deschizături tăiate în palisadă, însă o făcură tare înciudați, și numai în urma unui ordin special al maiorului, deoarece știau că de la aceste posturi de pază, ce trebuiau ocupate pentru orice eventualitate, ei nu vor putea trage asupra indianului care, neputînd să iasă decît pe poartă, urma să fie împușcat de îndată ce-i va trece pragul.

Căpetenia părea că-și face pregătirile; niște pregătiri însă, pe care niciunul dintre ei nu prea le pricepea. Văzură cum încearcă să-și fixeze carabina, rămasă în învelitoarea ei de piele, de latul făcut dintr-o împletitură de păr, lat ce se afla pe greabănul armăsarului, și al cărui rost Adams îl cunoștea foarte bine; indienii îl foloseau atunci cînd voiau să facă acrobații călare, și el îi ajuta mai ales să poată sta atîrnați într-o parte a calului. Animalului păru că nu-i

plac preparativele călăreţului său. Săltă neliniştit capul, jucă încoace şi încolo, copitele sale nepotcovite bătură pămîntul, şi în cele din urmă el încercă să înhaţe cu dinţii carabina. Deoarece nu reuşi s-o apuce, şi cum frîul îi smuci cu putere botul înapoi, armăsarul se ridică în două picioare, drept ca o lumînare. Calul şi călăreţul oferiră un spectacol ce făcu să bată mai repede inima fiecăruia dintre călăreţii care le pîndeau mişcările. Mustangul îşi dăduse ochii peste cap, şi în albul lor se putea uşor citi mînia, iar urechile şi le plecase spre spate. Numai intenţii bune nu părea să aibă.

Cu „ho" şi „he" şi cu o hărmălaie de alte strigăte însoţiră oamenii spectacolul acesta care-i atrăgea şi îi făcea să mai petreacă oleacă. Erau cu toţii buni călăreţi, şi mulţi dintre ei fuseseră în timp de pace cow-boys, care se pricepeau să dreseze un cal sălbatic, şi care ieşiseră cîştigători la marile întreceri de călărie. Măiestria ecuestră a căpeteniei le trezi interesul sportiv şi un anumit sentiment ce leagă între ei pe călăreţii din preerie. Indianul sta călare, fără scări, strunind doar prin strînsoarea genunchilor mustangul, care se ridica în două picioare şi care, cu sălbătăcia unui tigru, muşca tot ce întîlnea în jurul său.

Lîngă pragul marei porţi armăsarul şarg se trînti la pămînt şi începu să se tăvălească. Dakotanul sărise jos tocmai la vreme, şi acum pîndea, cu genunchii încordaţi ca nişte resorturi, momentul cînd animalul se va ridica din nou. Nărăvaşul diavol, pe care carabina prinsă de greabăn îl lovea într-una în timpul năbădăioaselor sale zvîrcoliri, zvîcni dintr-o dată în picioare. În aceeaşi clipă călăreţul se şi afla pe spinarea mustangului.

Soldaţii şi rough-riderii luaseră puştile la ochi, aşteptîndu-se că acum dakotanul va încerca să ţîşnească pe poartă afară. Armăsarul se repezise însă înapoi şi se oprise în curtea din dosul cabanei. Acolo nu avea pe unde ieşi. Era nevoit să alerge roată. Călăreţul părea să-şi fi pierdut puterea de stăpînire asupra

calului. Acesta-şi luase vînt şi nimeni nu se îndoia că va căuta să o zbughească în preerie, prin poarta larg deschisă. Rough-riderii, care se ţineau călare în faţa porţii, îşi strînseră rîndurile şi formară un cordon, ca să-l poată opri mai uşor pe fugar. Adams era convins şi el ca toţi ceilalţi, că spectacolul ce se desfăşurase în faţa ochilor lor, oferit de armăsarul care sărea şi se cabra, şi de călăreţul care se lupta să se menţină călare, nu fusese în realitate decît o înscenare vicleană ce trebuia să ajute indianului să se repeadă, în plin galop, pe poartă afară.

Oamenii ţineau degetul pe trăgaciul armelor, şi aşteptau cu privirea atît de încordată, încît ochii lor păreau nişte crestături înguste.

Deodată, din înălţimea turnului răsună o chemare, ce era mai mult ţipăt decît cuvînt. Voia ţipătul acesta să însemne uimire, spaimă, triumf, sau avertisment? Se întîmplase desigur ceva în curtea din dos. Tropotul mustangului încetase. Probabil călăreţul căzuse cu cal cu tot. Acele străji de la palisadă care puteau să cuprindă cu privirea curtea din dos izbucniră în strigăte puternice; în acelaşi timp reîncepu, în spatele casei comandantului, galopul vijelios al armăsarului. Acesta apăru, fără călăreţ, şi trecu în zbor, ca vîntul, pe poartă afară, în preeria liberă şi necuprinsă. Străpunsese cu uşurinţă cordonul de rough-rideri din faţa porţii. Călăreţii îşi întoarseră pe dată caii şi porniră într-o cavalcadă nebună să prindă îndrăcitul mustang. Îl urmăreau cu lassourile desfăşurate şi pămîntul duduia sub ropot de copite. Nici un blestem şi nici un lasso nu putu însă să mai ajungă calul şarg, care, uşurat de greutatea călăreţului, alerga mult mai repede decît urmăritorii săi.

— Măgarii!... croncăni Thomas către Adams, şi acesta bagă abia acum de seamă că cei doi gemeni stăteau lîngă el.

Din nou răsună un strigăt din turn, însoţit de astă dată de o împuşcătură, şi apoi iarăşi un strigăt.

În foişor, Jim se aplecă atît de mult în afară, încît părea că vrea să se arunce jos.

— Atenţie ! strigă el, e în apă ! A sărit peste uluci.

Vestea stîrni o hărmălaie de nedescris printre soldaţii şi rough-riderii care se mai aflau în curte. Puţinele străji de la palisade îşi şi duseseră puşca la ochi şi trăgeau salvă după salvă spre rîu. La ordinul maiorului, urmăritorii mustangului care o zbughiseră în preerie fură chemaţi înapoi şi trebuiră să ia parte la căutarea indianului care sărise în apele Niobrarei. Adams se repezi pe scările turnului, în sus, la Jim.

— Omule ! îi strigă el. La drept vorbind, ce s-a întîmplat ? Cum a putut indianul să treacă peste ulucile noastre ?

Trăgînd şi el cu arma în direcţia rîului, Jim spuse vorbind întretăiat :

— Bestia roşie ! Poţi să-ţi închipui aşa ceva ? Căzuse împreună cu diavolul lui de cal, acolo, în curtea din dos... credeam că şi-a rupt gîtul, şi v-am strigat să luaţi seama la cal... voi n-aţi luat seama... indianul zăcea la pămînt, ca mort... deodată e din nou în picioare... se prefăcuse numai, vulpea... îşi ia avînt... cu încălţămintea sa uşoară... sare sus pe uluci, nici eu nu pricep cum... de parcă ar fi fost un ţînţar... n-apucă să pună bine mîinile pe vîrfurile parilor şi se şi saltă peste ele, p-aci-ncolo... nu puteam să trag, încă nu... din pricina maiorului cu ideile sale aiurite... şi indianul, îndărătul palisadei, îşi dă drumul în apă... a avut noroc, fiindcă apa ajunge acum pînă la ulucile noastre. Acolo însă nu-i adîncă... mă gîndeam că şi-a rupt desigur gîtul dacă s-a aruncat cu capul în jos... dar nu m-am încrezut în presupunerea asta... şi am tras...

— Nu l-ai nimerit ?

— Cum să-l nimeresc dacă indianul s-a lăsat să cadă atît de aproape de uluci, încît de aici nu puteam nicicum să-l ţintesc ?... Arma cu care să tragi cotit n-a fost încă născocită. Se poate însă ca unul din gloanţe să-i fi atins în treacăt piciorul. Aşa mi s-a părut...

Adams își plimbă cercetător privirea de-a lungul rîului. In anotimpul acesta Niobrara e rece ca gheața, căci duce la vale șuvoaiele provenite din topirea zăpezilor de pe munți. Nici chiar un dakotan nu poate să reziste mult în apa asta, fără să înghețe. Căpetenia va fi nevoită să părăsească repede rîul și acesta va fi momentul hotărîtor. Dar, cît de departe va fi înotat oare în susul sau în josul apei? Asta nimeni n-o putea spune. Indienii sînt înotători neîntrecuți și știu să se mențină sub apă ca nimeni alții. Lui Adams i se păru că oamenii ce pîndeau pe malul rîului s-au înșirat pe o distanță prea mică; ar fi trebuit ca supravegherea să se întindă mai departe, atît în susul cît și în josul apei. El însă nu simți nici un îndemn lăuntric să dea comandantului sfaturi în această privință. Deși îl satisfăcuse faptul că Smith îl pusese la punct cu pistolul în mînă pe Roach, el era totuși pornit împotriva maiorului. Bătrînul nu era rău din fire, dar îl încorsetau niște concepții prea din cale afară. Mereu și mereu se ciocnise Adams de ele, în timpul celor doi ani care se scurseseră, și niciodată nu se dumirise ce resimte mai mult față de „maior": simpatie sau antipatie. Astăzi, cu pretinsele lui idei despre onoare, Smith voise să țină doi pepeni într-o mînă și, fără nici un rost, îndîrjise și mai mult un dușman care era și așa destul de îndîrjit. Nu izbutise nici măcar să-l facă nevătămător.

Bine ar fi totuși ca indianul să scape. Adams ar fi atunci satisfăcut. E adevărat că și el trebuia să se teamă de adversarul acesta, dar deoarece îl condusese în fort se simțea răspunzător de faptul că Tokai-ihto e amenințat să plătească cu viața încrederea pe care și-o pusese în cuvîntul oamenilor albi.

— Indianul ne-a tras bine de tot pe sfoară, dar am meritat-o cu vîrf și îndesat! zise Adams către Jim, exprimîndu-și astfel, pe scurt, părerea la care ajunsese.

Coborî apoi treptele turnului. Ele nu duceau de-a dreptul în curte, ci se opreau la una din ușile camerei

de lucru a comandantului. Cînd Adams intră înăuntru, încăperea nu mai era goală. Kath, fiica maiorului, şedea pe bancă, lîngă fereastră, şi minca supa de mazăre, pe care probabil că i-o adusese un călăreţ atent. Părea să-şi fi revenit după spaima pe care o trăsese în timpul nopţii şi avea iarăşi culoare în obraz. „Păcat de fata asta sănătoasă, se gîndea Adams. Dacă ar şti cum arată: în preerie, aici, îmbrăcată cu o fustă lungă!" Avea de gînd să treacă înainte fără s-o salute şi fără să se oprească, dar fata îi vorbi. Voia să ştie ce s-a întîmplat.

— Indianul ne-a scăpat, şi calul său de asemenea, zise Adams scurt şi răspicat.

— Asta e pentru mine de neînţeles, spuse ea. Sînt oare indienii mai isteţi decît noi?

— Uneori pare că aşa ar fi, şi, aici va trebui să te obişnuieşti repede cu gîndul acesta, altfel vei avea multe surprize care ar putea dăuna nervilor dumitale.

— Am discutat de curînd cu generalul Benteen, urmă fata, închipuindu-şi poate că-i va impune lui Adams prin această cunoştinţă. El îi consideră pe siuşi „cei mai grozavi războinici de sub soare".

— In asta s-ar putea să aibă dreptate Benteen, şi n-are decît să încerce el însuşi să vadă dacă e aşa sau nu. După cîte am auzit, va lua şi el parte la războiul împotriva dakotanilor-siuşi.

— Da, trebuie să comande o trupă.

— Da, să comande o trupă. Nici n-am vrut să spun că va lupta singur. Cu toate că, în preerie, nu se ştie niciodată în ce situaţii poţi să te afli. De altfel, ai şi văzut cum... o tînără doamnă, gătită cu fustă lungă, se poate trezi dintr-o dată stînd între indieni vînători de scalpuri...

Kath rise.

— Fusta mea lungă te contrariază? Din cauza asta eşti aşa de ursuz? Nici mie nu-mi place că sînt nevoită s-o port aici, dar a trebuit să fug amăgind-o pe mătuşa Betty, care nu-mi dădea voie să viu încoace cu coloana. Nu puteam pleca îmbrăcată în costumul

de călărie, căci i-ar fi dat de bănuit. Am pretextat o invitație la cafea... și de aceea sînt aici cu fusta asta lungă.

— Nesăbuită mai ești! Mătușa Betty a dumitale are cu mult mai multă minte, își dete cu părerea Adams. Asta îi mai lipsea acum: să țină de urît tinerelor doamne răsfățate!

Kath îl privi cercetător.

— Văd că te reții — zise ea — dar un răspuns ai putea să-mi mai dai. Ai spus: „...gătită cu o fustă lungă, se poate trezi dintr-o dată stînd între indieni vînători de scalpuri". Scalpează indienii oare și femei?

Adams se lupta cu el însuși. Trebuia să spună adevărul? Da, va spune adevărul. Era într-o stare de spirit care-l predispunea la asta.

— Indienii nu scalpează femei și copii. Ei te pot măcelări, dacă li se ivește prilejul s-o facă, însă de scalpare nu trebuie să-ți fie teamă. De altfel, este o operație fără durere, căci ei jupoaie pielea capului abia după ce omul a murit. Dacă vrei vreodată să vezi sclapuri de femei sau de copii, de la copii indieni și de la femei indiene, atunci cere tatălui dumitale să ți le arate. El le strînge plătind bani buni pentru ele.

Kaht sări în sus.

— Cine ești dumneata?

— Adams mă numesc.

Fata se străduia să găsească un răspuns.

— Adams... Ceea ce ai spus acum nu este adevărat. Tatăl meu e creștin.

— Păi chiar de la călugării pelerini purcede frumusețea asta de obicei. Indienii scalpează numai bărbați, pentru fală. Noi scalpăm totul, pentru bani. Nu oficial, ci în particular, după bunul nostru plac. Tatăl dumitale îi urăște pe indieni; spune că ei i-au omorît mama, în timpul marelui masacru săvîrșit de dakotani acum paisprezece ani, în 1862, la Minnesota. El nu poate să se răzbune îndeajuns și de aceea plătește

dacă i se aduc scalpuri... Așa... acum o știi. Îți doresc, mai departe, poftă bună.

Adams părăsi încăperea, însă nu fără a saluta politicos. La urma urmei, fata nu avea nici o vină că era o giscă. Fusese greșit educată.

Afară, tocmai suna adunarea. Călăreții și soldații veneau și se regrupau. Maiorul Smith voia să execute hotărîrea sa inițială și, împreună cu întreaga trupă, să pornească în urmărirea celor ce răpiseră muniția. Pierduseră un timp prețios. Asta și urmărise Tokaihto, care-și atinsese scopul prin aventura sa atît de îndrăzneață. Adams primi, ca și mai înainte, însărcinarea de a rămîne la cabană împreună cu doisprezece oameni. Despre sublocotenentul Roach nu se mai vorbi nimic. Dracu știe pe unde stătea ascuns. Adams bănuia că s-a furișat în dormitorul comandantului și că s-a culcat acolo, pe singurul pat mai bun din cîte se aflau în fort.

Îndată ce trupa sub comanda maiorului plecă și dispăru dincolo de rîu, în văluroasele văi ale preeriei, Adams dădu o raită prin tot fortul. El repartiză străjile la micile deschizături din palisadă și din pereții turnului, îl schimbă din post pe Jim, și dădu ordin lui Thomas și Theo să pună la fiert, pe vatra de lîngă pompa de apă, un cazan mare cu supă, pentru toți oamenii rămași la fort. După ce inspectă totul și puse toate în ordine, și după ce-l descoperi și pe Roach, culcat pe patul comandantului, el se duse la cei doi oameni ai săi de încredere, care umpluseră între timp cazanul și aduseseră surcele și lemne pentru foc.

— Carne nu-i? întrebă Thomas năzuros.

— Ba da, uite, ai aici pastramă.

— Bine, dar asta nu-i costiță mustoasă și fragedă de bizon...

— Nu, din acelea puteți să vă procurați singuri, de îndată ce se vor arăta bizonii. De săptămîni și luni n-a mai apărut niciunul. Poate că cei din trenul de pe linia Pacificului i-au și împușcat pe toți.

Adams își aprinse pipa. Urmă o lungă tăcere. Niciunul dintre ei nu vru să deschidă vorba despre ceea ce îi interesa pe toți trei, cel mai mult, mai mult chiar decît situația primejdioasă în care se afla fortul, atît de slab apărat.

— Ai acum bani destui? întrebă în sfîrșit Thomas, fără înconjur.

— Nu, zise Adams privind în pămînt.

— Atunci va fi prea tîrziu.

— Știu. V-a trimis tatăl meu încoace?

— Nu, am plecat căci nu mai puteam îndura. L-am întîlnit pe Red Fox și el ne-a spus că ai rămas agățat aici.

— Așa, ăsta v-a spus... Dar pe unde se învîrtește el acum?

— Pretutindeni și nicăieri. Prin regiunea asta însă nu-i mai place să umble... așa a zis.

— Cred și eu.

— Tatăl tău nu mai are gîndurile limpezi. Cînd vin hotarnicii vrea să tragă în ei cu pușca. De ce nu te-ai reîntors acasă, Adam Adamson?

— La ce folosește toată vorbăria asta?

— Poate că — zise Theo — dacă dakotanii vor fi înfrînți vara asta și împinși în rezervații, poate că atunci vom izbuti totuși să găsim aur în Black Hills.

— Rămîne de văzut. Pînă cînd trebuie plătit?

— Pînă la toamnă șaptezeci la sută. Prețul a crescut însă și mai mult, căci construirea căii ferate a fost hotărîtă.

Adams lăsă pipa să se stingă.

— Trebuie să împart oamenilor muniție, zise el.

Luă o cheie mare și merse la vechea cabană. În dreptul ușii o întîlni pe Kath, care se plimba prin curte sub razele soarelui de după amiază. Îi sta stîngaci în cale, așa că el nu putea să intre în casă fără să schimbe cu fata o vorbă, două.

— Ce casă veche! zise Kath. Trebuie să-și aibă desigur și ea povestea ei.

„Ce scai, gîndi Adams. Cum să scap iarăşi? Am fost doară destul de bădăran... Nu cumva e bogată fata? Aşa s-ar părea dacă ar fi să te iei după îmbrăcăminte. Smith n-are, ce-i drept, faima că ar avea avere mare, ci dimpotrivă. Poate însă că mătuşa Betty e cea care are de gînd să-i lase vreo moştenire, şi iată că fata îşi părăsise într-un fel atît de necugetat reazemul acesta. Mătuşa Betty nu putea însă să fie atît de neînduplecată încît să refuze o împăcare. Cine se însura cu Kath se însura, desigur, şi cu banii ei. Drăguţă era... tînără de asemenea".

Adams căută să-şi dea seama de înfăţişarea lui, şi ce impresie ar putea să facă. Nu era nici scund şi nici prea înalt; era bine legat şi plin de vigoare. Cu chica sa bălaie, cu ochii săi albaştri închişi şi faţa arsă de soare, putea la urma urmei să placă unei fete, care era în situaţia de a nu avea prea mult de ales. Dacă Smith îşi va da sau nu consimţămîntul, asta era o altă problemă. N-au fost oare destule fete care şi-au impus voinţa, înfrîngînd toate împotrivirile? Proastă sau sfioasă nu părea să fie. De mofturi mai putea fi dezvăţată şi după măritiş. Deci, la drept vorbind, de ce nu? La urma urmei, nu avea el datoria, ca actual comandant al fortului, să se ocupe niţel de tînăra fată? Adams nu găsi nimic rău în gîndurile astea ale lui. Cînd s-a însurat oare un ţăran altfel decît ţinînd seamă de bani şi de avere?

Adams zîmbi. El băgă astfel de seamă că zîmbetul său îi plăcu fetei.

— Da — zise el, înnodînd vorba ca răspuns la reflecţia ei — casa asta bătrînă are o poveste îngrozitoare. Aş putea să ţi-o spun într-o seară, la lumina lămpii, dacă vom avea timp. În cabana asta l-am cunoscut pentru prima dată pe indianul acela ce făcea astăzi, în curte, acrobaţii călare, şi pe care desigur l-ai admirat şi dumneata. L-ai văzut doară, nu-i aşa?

Kath dădu din cap.

— E un duşman periculos?

— Precum zici. Este „cel mai bun" din toată regiunea cuprinsă între riul Platte şi Black Hills. Dar, nu-ţi face nici o grijă. Acum, nu e nici o primejdie. La lumina zilei nu atacă indienii niciodată. Aici eşti în siguranţă, ca în sînul lui Abraham.

— Frumoasă încurajare, zise Kaht ironic. Nu pari să-mi poţi da aceleaşi asigurări şi pentru la noapte... Şi, pînă atunci mai sînt numai cîteva ore...

— Cabanele sînt solid construite, miss. Asta veche mai ales are un stomac bun şi mistuie lesne cîteva săgeţi, chiar săgeţi incendiare, fără să fie numaidecît cuprinsă de flăcări. Aici putem, în orice caz, să rezistăm multă vreme, căci indienii nu au artilerie. Să n-ai nici o frică, ne vom apăra ca leii şi te vom păzi ca pe lumina ochilor noştri.

Zicînd acestea, un surîs înflori sub genele lui Adams.

— Aşa şi trebuie, încuviinţă cu îndrăzneală Kath. Tata m-a lăsat în grija dumitale. Acum, spune-mi însă, căci nu înţeleg de loc, de ce ne duşmănesc aşa de mult dakotanii de aici? Tatăl meu spune că le-am oferit locuri bune, unde să se poată statornici şi învăţa ceva, dar că ei refuză să fie oameni cu judecată, şi să primească.

— De ce să primească, miss Kath? Viaţa este doară mult mai frumoasă aici. O căpetenie ca asta pe care ai văzut-o astăzi are o ţară întinsă, terenuri de vînătoare aproape nesfîrşite, şi este liber ca un vultur în înaltul cerului, nu numai el, ci toţi fraţii săi de trib... Slugi încă nu există la indieni, şi nici săraci şi bogaţi... La ei nimeni nu ştie ce-i aceea grija datornicului pînă la viitorul termen de plată... E adevărat că ei rabdă uneori de foame, atunci cînd lipsesc bizonii, dar, în schimb, după aceea, de îndată ce se reîntorc marile cirezi mînîncă iar pe săturate... Da, şi eu credeam cîndva că indienii duc o viaţă mizerabilă. De fapt însă, ei trăiesc mult mai bine decît unul ca mine. Aş vrea să

fiu un astfel de războinic și vînător, să stau tolănit pe o blană și să mă las servit de o squav[1]...

— Există slujnice la ei, Adams?

— Nu. Vorbeam despre femeile lor.

Kath era iarăși liniștită. Deodată însă se dădu înapoi.

— Adams! Sînt șobolani aici?

— De ce?

— S-a mișcat ceva în casă. E acolo ceva care mișcă.

Adams privi prin ușa deschisă în încăperea aceea semiîntunecoasă a vechei cabane. Mesele stăteau încă tot așa cum stătuseră cu doi ani în urmă, pe vremea lui Ben. Banca lipită de perete se afla și ea în același loc. Pe podea zăceau pături aruncate ici, colo, în neorînduială, iar în cealaltă jumătate a încăperii, legături de fîn. Pe pereți atîrnau belciugele cu lanțurile de care se legau caii. Peretele din fund avea o ușă ce dădea într-o mică anexă nou construită, așa-zisa magazie de muniții și provizii a fortului.

— Mișcat? Desigur niscaiva șoareci, miss. Singurul șobolan aici sînt eu însumi. Un șobolan de Missouri...

— De așa departe ai venit?! Atunci știi multe și mă bucur de seara cînd mi le vei povesti. Un lucru însă poți să-mi spui încă de pe acum: cine este indianul de colo, și de ce e legat de stîlp?

— Tobias? Asta e pedepsit și își așteaptă bătaia.

— Bătaia?!

— Da, pentru proastă acțiune de recunoaștere. Astă noapte, cînd ați fost atacați pe neașteptate, el cutreiera călare împrejurimile pentru a le supraveghea. Trebuia să ne prevină la timp.

— Crezi că ne-a trădat?

---

[1] Squav — „femeie" în limba Pieilor Roșii din America de nord. Cuvînt folosit mai tîrziu de către albi pentru a denumi, în genere, femeia indiană. (n. t.)

— Nu... şi nici maiorul nu crede, altminteri l-am fi omorît de mult.

— Un bun indian poate fi totuşi prieten al albilor ?

— Un bun indian ?... Hm... cine ţi-a plăcut mai mult, căpetenia care ne-a dus de nas cu şargul său, sau Tobias ăsta legat acolo de lanţ ?

Kath îşi ridică uimită privirea.

— Sincer vorbind... căpetenia aceea. Trebuie să fie un om cu totul neobişnuit. Nu era nici ridicol, nici murdar, şi nici beat... Mă bucură că în sfîrşit ai ajuns să-mi poţi vorbi deschis...

Adams zîmbi mulţumit. Intră apoi în casa întunecoasă, căci voia să ia muniţii din anexă. Cu cheia aceea mare, pe care o adusese cu el, descuie uşa despărţitoare, puse cheia pe unul din butoaiele cu păcură de lîngă uşă, şi începu să caute cele două lădiţe cu muniţii pe care voia să le scoată afară. Era foarte întuneric în încăperea aceea fără ferestre, şi Adams nu avea cu el un felinar şi nici nu putea, din cauza butoaielor cu pulbere, să aprindă ceva în chip de torţă. Cunoştea încăperea aceasta ca pe buzunarul său, dar ultima dată nu distribuise el muniţia şi celălalt mutase ceva din loc, astfel încît Adams nu se orientă aşa de repede ca de obicei. In sfîrşit găsi ceea ce căuta şi dădu să se întoarcă. Observă că fata mai stătea încă în faţa uşii. Il aştepta pe el ! Asta îi făcu plăcere. Vru să ia cheia de pe butoiul cu păcură, dar cheia nu mai era acolo. Îşi aruncă o clipă privirea înapoi, spre Kath, căută prin preajma lui, nu găsi cheia nici acum şi, asta începu să-l neliniştească.

— Ei, trăsni-te-ar... doar am... Sau am pus-o în buzunar ?

Îşi scotoci buzunarele pantalonilor şi ale hainei, dar cheia nicăieri. Pipăi capacele celorlalte butoaie şi apoi, tot pipăind, căută şi pe jos, pe podea. Nimic. Cheia era mare şi ar fi putut-o vedea chiar şi în semiîntuneric.

— Ce naiba ?! Și-a băgat diavolul coada aici ?! strigă, el către Kath. Cheia a dispărut!

— Nu ți-o fi furat-o cineva ?

— Cum adică furat ? Doar nu e nimeni aici afară de noi doi...!

Adams era speriat de-a binelea.

— Totuși, nu s-a auzit adineauri o mișcare cam suspectă ?

— Suspectă ? Credeam că sînt șoareci! Miss Kath, dacă s-ar fi ascuns aici un om... Toate proviziile noastre și ultimele rezerve de muniții se află în casa asta... Voi da pe dată alarma și voi ordona să se scotocească întreaga cabană.

Adams începu să alerge iritat prin curte, strigînd și șuierînd. Cînd ajunse în dosul casei comandantului, pentru a chema și straja postată la deschizătura din partea aceea a palisadei, răsună deodată un strigăt de ajutor.

— Adams! Adams! O stafie!

Era vocea fetei.

Îndată după asta urmă o puternică explozie, și presiunea aerului îl zvîrli pe tînăr la mare distanță.

Cînd își reveni, se afla undeva pe pămîntul acela nisipos, printre smocuri de iarbă și țăndări de lemn. Își pipăi oasele, încercă să vadă dacă le mai poate mișca pe toate, și constată că doar unul din picioare îi e nițel lovit de o bîrnă sfîrtecată. Privi de jur împrejur. Ce priveliște sinistră i se oferea!

În fort se deslănțuise cu furie focul. Focarul părea să fie în vechea cabană, din care se înălțau flăcări roș-galbene. Fum negru se ridica spre cer, întunecînd înserarea luminoasă. Mirosea a ars. Scînteile zburau în toate părțile, iar în mijlocul vîlvătaiei pocneau salvele lăditelor cu cartușe ce luaseră foc. Vîntul, bătînd dinspre nord, abătea flăcările asupra casei comandantului și asupra turnului de observație. Adams se ridică în mare grabă. Își întîlni tovarășii, care înjurau și alergau încoace și încolo înnegriți de funingine și cenușă. Unul găsise o

cange și, slujindu-se de ea, încerca să disloce și să despartă una de alta bîrnele arzînde. Butoaiele de apă ce stăteau totdeauna pline, zăceau acum răsturnate, goale. Pompa nu mai funcționa. Gălețile din curte fuseseră zvîrlite la mari distanțe, iar altele nu mai puteau fi luate din casa cuprinsă de flăcări. Treaba era tare încurcată. Folosindu-se de cele cîteva găleți pe care le găsiră, Adams și cei doi frați gemeni se apucară, ajutați apoi și de alții, să stingă focul. Voiau să salveze din casa comandantului ceea ce mai era de salvat. Mereu și mereu, apa cu care ei căutau să stingă focul dispărea sfîriind și clocotind în văpaia jăraticului ce parcă o sorbea cu lăcomie. Ca o torță imensă arse turnul. Cu hainele pîrlite și fețele aprinse de dogoare, oamenii își continuau truda lor. Singurul noroc era că iarba fiind încă udă și pămîntul îmbibat de apa provenită din topirea zăpezii, pîrjolul nu se întinse peste preerie.

In sfîrșit, după multă vreme, violența focului scăzu de la sine. Vechea cabană și pavilionul de lîngă ea erau cu desăvîrșire arse, turnul și casa comandantului în cea mai mare parte distruse, palisadele rupte de presiunea aerului, iar sfărîmăturile marei porți zăceau ici și colo, pe pajiște. Caii fugiseră, nu mai rămăsese niciunul. Fugise pînă și vechiul prieten al lui Adams, credinciosul său murg.

Adams își număra oamenii. Toți doisprezece erau în viață; cîțiva din ei fuseseră răniți. Sublocotenentul Roach, a cărui față avea acum o expresie batjocoritoare, se plimba călcînd prin cenușă. Pe pajiște, lîngă rîu, ședea Kath cufundată în muțenie.

Ducîndu-se la fată, Adams îl întîlni acolo pe Roach, care avea mîna dreaptă bandajată.

— Halal comandă... Și, ce bine a mai fost totul păzit! zise batjocoritor și veninos sublocotenentul, adresîndu-se blondului rough-rider. Maiorul o să se bucure grozav cînd se va întoarce.

— Treaba mea, replică Adams morocănos.

— Ai fumat cumva o pipă în șandramaua cu muniții, rough-rider Adams? Ai fost doară ultimul care a intrat în cabană... înainte de explozia butoaielor cu pulbere?!

— N-am fumat nici o pipă. Asta poate s-o adeverească miss Kath.

— Nu vrei mai bine să n-o amesteci pe domnișoara în afacerea asta? Sfatul acesta ți-l dau într-un mod cît se poate de categoric și o dată pentru totdeauna. Ai înțeles?

— Înțeles, dar nu-s de aceeași părere, zise rough-rider-ul încheind discuția.

Kath îl întîmpină pe Adams cu un salut prietenos și fără a se văicări. El îi făcu rost de cîteva pături, apoi se duse să mai dea o raită prin fortul în ruină. Voia să vadă ce se alesese de Tobias.

Indianul dispăruse de la stîlp. Lanțurile atîrnau desfăcute.

— Aa... Tobias — zise Thomas, care se ținea scai după Adams — pe ăsta eu l-am dezlegat pentru ca să dea fuga pînă la maior și să-l vestească de cele întîmplate. Un indian ca el știe să găsească și noaptea urmele cuiva.

— Multe mai faci! zise Adams uimit. Maiorul o să se mire...

— O să se mire el de multe... In orice caz, trebuia anunțat. Cum anume, astea-s fleacuri ce nu-și mai au acum nici un rost.

Adams oftă și se scărpină după ureche.

— S-a dus dracului totul... s-a dus fortul, s-au dus caii... Aș vrea să fiu și eu dus, să nu mai trebuiască să privesc în ochii maiorului. Cum s-a întîmplat asta, să priceapă altul dacă poate... Trebuie să se fi strecurat cineva în casă și să fi dat foc butoaielor cu pulbere... Dar cine? Cheia mi-a fost furată.

— Furată?! strigară, ca un singur glas, Thomas și fratele său Theo, care venise lîngă ei. Dar cine s-o fure? N-a fost nimeni cu tine înăuntru.

Pentru asta putem sta mărturie. Tocmai veneau cu toţii să ia supa...

Adams ridică din umeri.

— Trebuie să punem o strajă sus pe deal, — zise el — aveţi grijă de asta. Indienii vor mirosi şi vor vedea, chiar şi de colo, departe, dinspre Black Hills, ce se petrece aici. Blestemată poveste! Şi, în afară de asta ne-a mai picat acum şi această mică miss, de care trebuie să avem grijă!

Adams privi înspre Kath şi Roach, şi observă cum acesta se gudură ţopăind în jurul ei. Firește, un sublocotenent era un sublocotenent, el avea mai mulţi sorţi de izbîndă pe lîngă fata maiorului decît un rough-rider, care mai avusese şi ghinionul ca fortul lăsat în grija lui să fie distrus de foc. Pe Adams îl cuprinse din nou descurajarea ce o simţise în timpul discuţiei avute, la pompă, cu Thomas şi Theo. Nu e bun de nimic altceva decît de o slujbă ca asta în care pentru o soldă de mizerie trebuie să accepte riscul de a fi oricînd împuşcat, gîndi el. Pentru ce ar fi altfel nevoie pe lume de nişte bieţi oameni ca el? Pieile Roşii au deplină dreptate să se împotrivească unei astfel de orînduiri. Dar dacă ar dezerta la aceştia ca să nu mai ştie de nimic? Nu, nici asta n-are rost. Adams dorea să ducă iarăşi plugul de coarne şi să mulgă vacile. Dar unde? Cum? La cine? A fi slugă înseamnă să duci o viaţă aspră, asta o vede la Thomas şi Theo, care nici pînă acum, în pragul bătrîneţii, nu au ajuns la ceva.

Adams alungă aceste gînduri care nu-i ajutau la nimic şi se îndreptă spre Kath. Sublocotenentul Roach se postă însă în aşa fel în calea tînărului rough-rider încît acesta să nu se poată opri în faţa fetei.

— Ce vrei? întrebă Roach cu un ton de dispreţ jignitor.

— Să lămuresc lucrurile, răspunse Adams stăpînindu-se cu greu. Miss Kath este singura fiinţă

care știe ceva în afacerea asta. Trebuie să vorbesc cu dînsa.

— Miss Kath nu există pentru tine. Ține minte asta! Aici se află miss Smith, fiica maiorului.

— Dar mai cruță-ți vorbele, Roach, zise deodată Kath energic. Tatăl meu n-a fost de loc mulțumit de dumneata... Adams! Ce voiai să știi de la mine?

Tînărul făcu un pas înainte și îl dădu pe Roach la o parte.

— Miss Kath! Ai strigat: O stafie, o stafie! Ce ai văzut acolo?

— O stafie am văzut. O stafie mare ca o umbră, care s-a desprins din încăperea din fund, a trecut fugind fără nici un zgomot în cabana cea mare, și a dispărut acolo, în podea.

— O stafie... repetă Adams cu glas tărăgănat. Crezi în stafii?

— Începînd de azi... da... Să umble așa fără nici un zgomot... nu putea în nici un caz să fie un om. Și mai cu seamă... cum ar putea un om să dispară în pămînt, așa deodată?

— Asta, firește, e și pentru mine o enigmă.

— Enigmele se cer a fi dezlegate, observă Roach pe un ton mușcător. Cum era să se afle stafia în magazia de muniții, dacă n-ai fi lăsat-o tu înăuntru? Tu aveai cheia, și nimeni altul afară de tine nu a intrat în încăperea aceea.

Din obrazul lui Adams pieri pînă și ultima picătură de sînge.

— Despre asta mai putem sta și mîine de vorbă, sublocotenent Roach, zise el. Ai un pistol și te vei pricepe să tragi și cu stînga. Din partea mea, eu sînt gata oricînd.

— Ce am eu de-a face cu tine, rough-rider Adams? Vei da socoteala acolo unde ai de dat socoteală.

— În orice caz nu ție, Roach.

Se așternu o tăcere apăsătoare.

Adams își birui necazul și enervarea.

— Mis Kath, reîncepu el, poți veni cu mine pînă la ruinele de pe locul incendiului, să-mi arăți anume unde în podea a dispărut stafia?

— Sigur că da. Nu știu însă dacă voi putea preciza locul. În momentul acela eram foarte tulburată.

Fata porni într-acolo, însoțită de tînărul roughrider. Roach rămase în urmă.

Cînd Adams și Kath se opriră în fața frînturilor de bîrne carbonizate care mai rămăseseră din cabana lui Ben cel fără dinți, se adunară și ceilalți oameni pe lîngă ei. Adams duse fata pe locul unde mai înainte se aflase ușa. Kath încercă să se orienteze.

— În dreapta era, zise ea. În dreapta lîngă mese... lîngă masa a doua, chiar acolo, alături de peretele acela îngust dinspre rîu... acolo a dispărut.

— Dispărut fără nici un zgomot?

— Aproape fără zgomot. S-a auzit numai un sunet ușor... un sunet ce se asemăna cu clămpănitul a două lemne lovite unul de altul...

Adams asculta cu atenție. O amintire de mult îngropată reînvie în mintea lui. Cu doi ani în urmă, atunci în noaptea de după crimă, cum izbutiseră oare Red Fox și Ben să fugă neobservați, de aici, din cabana asta? Și atunci se auzise un zgomot nelămurit, ce se asemăna cu clămpănitul a două lemne lovite unul de altul. Adams dădu fuga la locul arătat și, cu ajutorul lui Thomas și Theo, înlătură de acolo cenușa și tăciunii stinși. Cercetînd podeaua, ei descoperiră pe ea o tăietură ce încercuia o portiune unde dacă ciocăneai suna a gol.

Theo continuă să curețe locul scurmînd și îndepărtînd cenușa. Ieși la iveală un capac de lemn, mare și rotund.

Emoționați, oamenii puseră mîna să ridice chepengul. Nu opuse nici o rezistență. Cînd Theo îl împinse la o parte, apăru o gaură în fundul căreia sclipea oglinda apei.

Bărbații și fiica maiorului contemplară gînditori neașteptata descoperire.

— Cea mai mare porcărie este că găsim asta abia acum, zise Adams în cele din urmă.

— Crezi că pe acolo poate să treacă un om? Și încotro să ducă oare groapa aceasta cu apă? întrebă unul cu barba nerasă de cîteva zile.

— Pesemne către rîu... Ar trebui cercetat...

— Către rîu? zise cu îndoială Thomas. Bine, dar e o depărtare de cîțiva metri pînă acolo! Construirea unei asemenea conducte de apă ar fi cerut muncă, nu glumă...

— Ei și? De ce să nu-și fi dat cineva osteneala să facă lucrarea asta? Un astfel de puț e de mare folos într-o cabană atunci cînd Pieile Roșii dau atacul cu săgeți incendiare, și cînd de pildă butoaiele sînt goale și nimeni din casă nu se mai poate încumeta să alerge după apă în curte, la pompă.

— Așadar, înainte vreme cabana asta era singuratică aici?

— Da, era singuratică. Nici palisadă nu avea.

— Mhm, atunci cred și eu c-avea nevoie de un asemenea puț. Trebuie să se afunde careva sub apă și să se încredințeze dacă groapa duce mai departe?

— Da, trebuie s-o facă cineva...

Adams își roti privirea în jur. Niciunul nu părea dispus să facă treaba asta de scafandru. Thomas se învîrti prin curte încoace și încolo căutînd ceva, apoi se reîntoarse cu o piatră mare pe care după ce o legă de lassoul său, o lăsă să se cufunde în apa din groapă. Constatară că ea era adîncă de aproape trei metri.

— Hm...

Oamenii stăteau primprejur, încă nehotărîți, cînd straja de pe deal dădu semnalul că maiorul și trupa se înapoiau.

Se făcuse seară. De la întunecatul lanț al Munților Stîncoși, chenar la orizontul apusului, pînă la

răsăritul ce se cufunda în neguri, cerul se boltea în tonalități violete. Apa rîului mai sclipea încă în scăzuta lumină a înserării.

Pămîntul transmitea tumultuosul ropot de copite al cavalcadei. Nu după mult timp, maiorul urmat de dragonii săi și de rough-rideri apăru pe malul opus, străbătu cu ei rîul prin vad și lăsă apoi trupa să descalece lîngă fortul distrus. Numai prezența comandantului, sau poate și furia care le tăia răsuflarea, împiedică soldații să înceapă a blestema în gura mare în clipa cînd văzură fortul prefăcut în cenușă.

Smith întrebă scurt, iar Adams, a cărui frunte se acoperise cu broboane de sudoare, îi dădu foarte stînjenit raportul. Maiorul ceru să fie condus la puțul despre care nu știuseră nimic, apoi, căutîndu-l din ochi pe Tobias, care se reîntorsese împreună cu trupa, îi făcu semn să se apropie.

— Aici... Vom înnoda cîteva lassouri unul de altul, și tu ai să coborî pe frînghie. Te afunzi sub apă și cercetezi încotro duce groapa... Cînd nu mai poți înainta, smucești frînghia de trei ori, iar noi te tragem înapoi afară.

Rough-riderii înnodară lassourile și Tobias se execută fără să scoată o vorbă. El sări cu capul în jos și dispăru repede sub apă. Faptul că trăgea de frînghie neîntrerupt era o dovadă că înainta. După un oarecare timp, Adams, care lăsase puțin mai slobod lasso-ul, simți cele trei smucituri ce voiau să spună: „scoateți-mă afară".

Reapărură din apă întîi picioarele lui Tobias, apoi, treptat, întreaga sa făptură întunecată. Fu scos afară din conductă. Avea umerii jupuiți, tușea și scuipa.

— Altădată bună conductă, zise el. Duce la rîu. Acum mult nisip înăuntru. Greu de străbătut. Un loc foarte strîmt. La locul strîmt găsit asta, încheie Tobias ridicînd mîna în care ținea ceea ce găsise.

— Ce-i aia? Arată! ordonă Smith.

Constatară că obiectul era un pantalon de piele, un pantalon indian, strîmt, şi cu franjuri la cusăturile laterale.

— Pantalon de la stafie, zise Tobias. Stafia lepădat asta la loc strîmt.

— Stafie! repetă Smith minios. O stafie în carne şi oase! Tobias, crezi tu că un indian... na, dar cine altul să fi fost... crezi tu că dakotanul a reuşit să treacă?... La drept vorbind, ce nu izbuteşte omul cînd lupta e pe viaţă şi pe moarte...

— Dakotan trece. El mlădios şi puternic. Poate sta mult sub apă. Tokai-ihto trecut prin conductă, de la rîu în casă, acolo ascuns, pus foc, şi iar prin conductă în rîu.

— Trece! strigă Smith. El trece şi scapă, şi indienii săi cu muniţia noastră scapă şi ei, în timp ce noi trebuie să ne pierdem vremea aici cu coţcăriile căpeteniei lor. A ştiut el, nelegiuitul, de ce vine călare încoace şi ne înscenează comedia aia prelungită... A făcut-o ca să ne oprească sau cel puţin să ne întîrzie de a porni pe urma oamenilor săi, care între timp răzbat cu prada spre terenurile lor de vînătoare! Scapă, şi noi stăm aici, cu mîinile goale, în faţa fortului distrus!

— Hau! hămăi Tobias, ceea ce atrase asupra-i privirea furioasă a comandantului.

Sublocotenentul Roach ceru voie să-şi expună părerea.

— Îngăduiţi cîteva întrebări? se vîrî el în vorbă, lunecos ca un ţipar.

Comandantul încuviinţă dînd din cap.

— Adams, începu Roach, dacă sînt bine informat... tu ai cunoscut cabana asta înainte ca armata să fi intrat aici!

— Da. Cu o zi mai înainte.

— Aşadar, de doi ani. Şi n-ai avut cunoştinţă de puţul ăsta? Sau ne-ai tăinuit existenţa lui?

Adams îşi întoarse faţa de la Roach spre Smith.

— Domnule maior! N-am știut nimic despre groapa asta. Trebuie să fi fost foarte bine acoperită cu pămînt. Mi-aduc însă aminte că atunci, în noaptea premergătoare intrării dumneavoastră în cabană, doi oameni, și anume Ben și Red Fox, au dispărut în chip tainic din casa asta. Pînă astăzi nu m-am dumirit pe unde au putut fugi. Acum înțeleg cum a fost cu putință. Ca să aibă pe unde o tuli, pe furiș, în caz de nevoie, Ben și-a construit un drum ascuns, care era totodată și o conductă de apă. Mă mir numai cum de avea cunoștință dakotanul de ea, căci, atunci cînd au fugit, el nu i-a urmărit pe cei doi...

— Eu mă mir numai că noi n-am știut pînă astăzi nimic despre ea! strigă Smith foarte iritat. Adams, cu ceea ce-mi povestești acum dovedești că vina ta e mult mai gravă. Deși în doi ani ai avut timp să te tot gîndești cum or fi dispărut cei doi oameni, de doi ani dormi aici, pe dușumeaua asta, și nu observi nimic?! Ești făcut să fii slugă la coarnele plugului, nu soldat! Asta ți-am mai spus-o o dată. Regret foarte mult că am lăsat fortul în grija ta, dar a și fost ultima dată cînd m-am încrezut în tine. Atîta nepăsare!? Atîta lipsă de conștiință!? Să nu te preocupe de loc o problemă atît de importantă!? Tu ești vinovat de pierderea fortului nostru!

— Atunci pot să plec, zise Adams amărît și îndîrjit.

— Dacă ai avea un pic de onoare, ai spune: „asta trebuie s-o plătesc cu viața". Tu însă ai suflet de slugă.

Adams tăcu și Roach îl privi cu dispreț triumfător.

Între timp se lăsase întunericul. Una după alta stelele se aprinseră licărind pe firmament deasupra sălbaticului ținut. Garnizoana trebui să se gîndească la pregătirile pentru noapte. Fură așezate străji, la diferite înălțimi, pe o mare întindere de jur împrejur,

și chiar pentru fort fură desemnate posturi de pază. Oamenii rămași în curte preferară acum, cînd cabanele zăceau năruite, să doarmă alături de caii lor. Pentru maior și pentru Kath fură aranjate, între ruinele fostei camere de lucru a comandantului, două culcușuri făcute din păturile pe care le avuseseră cu ei călăreții plecați în urmărire. Aici rămăseseră încă în picioare masa grea, de stejar, a cărei tăblie era acum înnegrită de flăcări, precum și partea de jos a pereților exteriori. Intîi fusese vorba ca fata să doarmă în pivnița care se afla sub casa comandantului ; hruba era neavariată și oferea întrucîtva mai multă siguranță. Kath însă nu voise să rămînă în prăfăria, aerul înăbușitor și bezna de acolo, și i se îngăduise, în cele din urmă, să doarmă și ea sub cerul liber.

Era noapte adîncă. Adams și Thomas făceau de strajă împreună. Ambii stăteau tăcuți, de vreo două ore, lungiți unul lîngă altul pe o colină nisipoasă, în partea de sud a fortului.

— Trebuie să te hotărăști și să pui capăt situației ăștia, zise Thomas deodată.

— ...Cel mai bine ar fi să le pun la toate capăt... Nu sînt de nici un folos, spuse Adams chinuit.

Mult timp Thomas nu răspunse nimic.

— Să vedem, reîncepu el apoi. Dacă mai găsim totuși aur ? Chestia asta cu ferma nu-mi iese de loc din cap. Trebuie să plătim !...

— Potolește-te ! răspunse Adams aspru. Visele nu fac nici un penny [1].

— Trebuie să te întorci la glie și la vite, Adams. Acolo ești tu „cel mai bun". La fermă încă n-am văzut un altul mai destoinic decît tine.

— Înseamnă asta ceva în ochii cămătarilor de la societatea funciară ? Ei nu pot să cîștige nimic de la mine.

Oamenii tăcură dintr-o dată, căci atenția lor fu

[1] Penny — monetă englezească de bronz. Valorează a 12-a parte dintr-un șiling. (n. t.)

atrasă de un incident. Pe un dîmb nisipos, mai departe spre sud, apăru un cal. Animalul întinse capul și scoase un nechezat puternic.

Adams și Thomas observară agitația care se produse în rîndurile celorlalte străji, și deduseră din chemările lor că pregăteau lassourile și că voiau să se apropie pe furiș de mustang. Cîțiva dezlegară caii priponiți, pentru a putea lua parte — de va fi cazul — la urmărirea și prinderea lui. Înainte însă ca ei să se pună în mișcare, se petrecu ceva ce zădărnici aceste speranțe. O umbră zbură peste pajiști... ochiul abia o putea urmări... apoi deodată șezu călare pe armăsar un călăreț mlădios. El smuci frîul, silind astfel calul să se ridice în două picioare, și trupul înălțat al animalului, așa cum sta pe dîmbul acela, bătînd aerul cu copitele picioarelor din față, părea un simbol al curajului. Semeț și batjocoritor, călărețul își ridică brațul, fulgerînd cu barda-i lucioasă un semn de salut înspre dușmanii săi. Apoi dispăru, asemeni unei vedenii, în preeria învăluită în umbrele nopții.

O duzină de călăreți porniră în urmărirea lui. Răsunară împușcături. Gloanțele nimereau însă în gol și maiorul ordonă retragerea imediată. Acum, după ce dușmanul le furase întreg transportul, iar explozia distrusese ultimele rezerve de muniții, dispuneau de foarte puțină pulbere, așa că erau nevoiți s-o întrebuințeze cu rost și economie.

O stare de neliniște și descurajare cuprinsese, în noaptea aceasta, întreaga trupă. Niciunul nu dormea. Fiecare se aștepta la vreo nouă ispravă a căpeteniei care izbutise să scape cu fuga. Adams își aminti de starea de spirit ce domnise în cabana lui Ben, cu doi ani în urmă, după asasinarea bătrînului indian. Și atunci așteptase fiecare să se întîmple ceva și nu se întîmplase nimic. Harry Tokai-ihto obișnuia să procedeze totdeauna în așa fel, încît dușmanii săi să nu-și poată da seama ce are de gînd să facă... Orele

se scurseră una după alta. Adams și Thomas preluaseră postul de pază pentru două veghi, pînă dimineața. Fiul de fermier, deși se străduia să-și concentreze atenția asupra terenului din față, unde, în bezna aceea, putea foarte ușor să se întîmple ceva fără ca el să prindă de veste, nu izbutea să-și alunge gîndurile care îl năpădeau. Avea simțămîntul ciudat al celui ce se știe ultimul dintr-un grup pe care-l pîndește răzbunarea și moartea. Ultimul?... Red Fox, ucigașul, probabil că mai trăia încă. Acela însă se pusese în siguranță. Aici, la Niobrara, rămăsese Adams singurul supraviețuitor dintre căutătorii de aur. Avusese nesăbuința să-i spună lui Tokai-ihto că el tot nu renunțase la gîndul de a căuta aur. Acum desigur că nu mai exista îndurare pentru el.

Adams trase cu urechea și încercă să străpungă cu privirea întunericul. Încă nu putea să vadă prin beznă așa de bine ca Tobias. Nu e tot una dacă începi să deprinzi măiestria asta de la vîrsta de doi ani sau de la douăzeci de ani.

În jur totul era tăcut și nemișcat. Doar ierburile se plecau sub adierea nopții.

— Gată să te întorci la ferma ta, reîncepu Thomas deodată. Tu încă nu știi ce fel de viață are sluga, sau rough-rider-ul, sau punătorul de capcane veșnic înglodat în datorii. Theo și cu mine, noi o cunoaștem. E curată jupuială. Pămînt trebuie să ai, sau bani.

— Taci! răspunse Adams răstit.

Thomas nu tăcu.

— Trebuie să-ți spunem în sfîrșit adevărul, Adam Adamson: bătrînul tău ne-a zvîrlit afară. După ce am trudit la el timp de zece ani. Nu mai are bani, a spus el. E nevoit să vîndă toate vitele și lucrurile, ca doar, doar, să poată totuși plăti. De asta am venit la tine. Acum o știi.

— Pot eu să vă ajut? Și eu sînt doar un biet pîrlit.

speranţă pentru ei. Cu toată vitejia şi precauţiunile lor, dakotanii aveau să fie învinşi în cele din urmă. N-aveau nici un mijloc de scăpare. Ei nu puteau să facă pluguri, necum să fabrice puşti. Soarta lor era pecetluită.

Alungaţi din patria lor, la fel ca şi Adams, ei erau nevoiţi să se ducă într-o rezervaţie oarecare, iar acolo, să se lase dăscăliţi de învingătorii lor. Lumea era făcută numai pentru cîţiva puternici. Celorlalţi nu le rămînea decît să se bucure că pot munci din greu şi că apoi, cîndva, vor muri şi chinul lor va lua sfîrşit.

Adams se gîndise şi la Tokai-ihto cînd refuzase să plece cu Red Fox. Nu voia să fie încă o dată complicele ucigaşului lui Mattotaupa.

Ochii mei văd bizoni gălbui...

Roach se întoarse cu alimente, muniţii şi întăriri la fortul prefăcut în scrum. În aceeaşi dimineaţă încă, Tobias porni la drum cu mesajul către Sitting Bull şi Tokai-ihto, redactat în slove şi ideograme. El părăsi trupa fără nici un fel de bun-rămas. Trecu rîul prin vad, dădu galop calului său pag, şi dispăru curînd din ochii celor rămaşi.

Mustangul iscoadei avea un mers bun. Plimbarea călare dis-de-dimineaţă, prin preeria acoperită cu rouă, era o plăcere atît pentru om cît şi pentru animal, care şi-o manifesta sforăind şi strănutînd. Vîntul adia lin, mîngîind gingaş florile şi ierburile. Micii cîini de preerie[1] dispărură schelălăind în vizuinele

[1] Cîini de preerie — rozătoare asemănătoare cu ţîncul pămîntului. Au coada scurtă şi stufoasă, iar vocea lor seamănă cu lătratul unui cîine. Trăiesc în preeriile Americii de nord, în vizuini pe care şi le sapă singuri. (n. t.)

lor, iar din depărtare privea curios un elan. Tobias călărea ţinîndu-şi bustul mult aplecat în faţă. Frîul rămînea liber, el slujind, după obiceiul indian, numai pentru oprire. Conducerea calului se făcea prin apăsarea picioarelor călăreţului. Din timp în timp, iscoada îl lăsa la pas, să mai răsufle oleacă. Trapul fără scări nu i-ar fi făcut nici o plăcere.

Către vremea prînzului indianul făcu popas. In jur domnea liniştea. Nu se auzea nici o mişcare suspectă. Tobias îşi desfăcu sacul de merinde şi începu să mănînce. Era prima şi trebuia să fie şi ultima sa masă în ziua aceea. Considera, după obiceiul indian, ca ceva muieresc să se hrănească mai mult decît o dată pe zi. După ce mîncă, îşi aprinse luleaua şi medită încă o dată asupra hotărîrilor pe care trebuia să le ia. Primise ordin de la Smith — după sfatul lui Red Fox — să călărească spre Black Hills şi să-i caute acolo pe Sitting Bull şi pe Tokai-ihto. Tobias nu fusese întrebat dacă este de aceeaşi părere, iar el tăcuse şi rumegase în gînd întreaga situaţie. Red Fox nu era un om în care să te poţi încrede; indianul era convins că sfatul acestuia ascunde o cursă. Cînd roşcovanul părăsise fortul, iscoada îl urmărise în taină. Vulpea roşie călărise întîi spre nord-est, dar de îndată ce se crezuse neobservat, se reîntorsese pe malul de sud al Niobrarei, şi trecuse rîul înot cu mustangul său, luînd-o apoi spre sud-vest. De bună seamă că tăinuia ceva. Tobias ascultase convorbirea dintre Red Fox şi Adams. Ce fel de „negoţ" plănuia yankeul? Indianul nu voia să se ia după sfaturile acestui om. Era hotărît să facă numai ceea ce socotea el însuşi că ar fi necesar.

Nimeni nu putea şti unde se aflau în acel moment căpeteniile pe care pornise să le caute, căci preeria era vastă, iar mustangii iuţi. Mai curînd se putea face vreo presupunere în ceea ce priveşte tabăra femeilor şi copiilor. Ceata Ursilor, pe care-o conducea Tokai-ihto, se despărţise de curînd, abia pe vremea generaţiei tatălui său, de marea subdi-

viziune de trib a teton-oglalanilor. Cîteva familii îl urmaseră pe curajosul şi semeţul Mattotaupa, şi pe un preot-magician foarte bătrîn şi influent, şi constituiseră un mic grup al marei uniuni de triburi. Ţinutul lor de vînătoare se întindea nu prea departe de fort, în regiunea cursului superior al rîului Platte. Tobias ştia că ceata Urşilor caută iarna pădurile protectoare ale lanţului de munţi secundari, şi că cea dintîi „tabără de vară" şi-o aşază lîngă pîrîul în care se adăpau odinioară caii. „Horse Creek" şerpuia de-a lungul sălbaticului plai, la o depărtare de aproape trei zile de mers călare de la fort. Recenta apariţie a lui Tokai-ihto şi a războinicilor săi întărea şi mai mult presupunerea indianului în privinţa locului unde se găsea tabăra lor de corturi. Tobias hotărî să ia pîrîul unde se adăpau caii drept ţintă a drumului său călare, şi se îndreptă de pe acum spre sud-vest. Era aceeaşi direcţie pe care o apucase tainic Red Fox.

Iscoada călări pînă cînd se înnoptă şi pe cer răsăriră stelele. Apoi îşi îngădui, lui şi calului său pag, meritata odihnă. Noaptea era rece. Animalul se culcă întins la pămînt. Tobias se lungi şi el pe jos, se înfăşură în pătura sa şi adormi rezemat de gîtul calului. Lîngă picioarele indianului pîlpîia un foc mic, pe care-l lăsase să ardă ca să sperie lupii. Nu-i păsa dacă licăritul lui va atrage iscoadele dakotanilor. Tobias era apărat de blana albă de lup pe care-o îmbrăcase, — steagul său de purtător de cuvînt. Că purta arme, deşi venea cu solie de pace, nu putea să mire pe nimeni, căci ele îi trebuiau pentru vînătoare, atunci cînd i se vor sfîrşi proviziile, şi pentru a se apăra de lupi şi urşi.

Inainte de răsăritul soarelui, după un somn netulburat, o porni din nou la drum. Atît ziua aceea, cît şi următoarea trecură fără să i se întîmple nimic. In cea de-a treia zi, pe la vremea prînzului, se afla, după socoteala lui, la depărtare de numai cîteva ore de cursul mijlociu al pîrîului unde se adăpau caii.

Contururile marilor Munți Stîncoși dinspre apus se apropiaseră destul de mult. Tobias se afla acum într-o regiune de hotar, între felurite triburi. Pe meleagurile astea vînau atît ceyenii cît și dakotanii și dușmanii lor seculari din tribul Pani. Trebuia să fie prevăzător.

Se opri pe un colnic pentru a scruta din nou zarea. De pe locul acela înalt, putea cuprinde cu privirea o vale netedă care se strecura printre dealuri. Desigur că micul pîrîu ce șerpuia pe fundul văii avea apă numai în anotimpul acesta umed. În preajma pîrîiașului, la o oarecare depărtare, Tobias descoperi ceva care îi atrase îndată atenția: iarba era strivită și păscută, iar pămîntul nisipos răscolit pe o mare întindere. Înaintînd cu multă prevedere, iscoada se apropie de locul acela. Acolo păscuse o mare cireadă de bizoni. Păscînd în tihnă, ea se deplasase de la sud spre nord, de-a lungul pîrîului, urmînd un vechi „hățaș de bizoni". Era un hățaș grozav de lat; o mie de capete trecuseră poate pe acolo. Astfel de cirezi nu se mai găseau decît arareori de cînd cu așezările omenești ce se iviseră în preerie și cu căile ferate care o tăiaseră în lung și-n lat, tulburînd tihna bizonilor, obișnuiți odinioară să rătăcească nestingheriți din Canada pînă în Mexic.

Privirea lui Tobias se îndreptă cercetătoare spre nord. Acolo, pămîntul văii avea o culoare cafeniu-gălbuie, și părea că se mișcă într-o agitată unduire de furnicar. Din gloata aceea învălmășită, ce se asemăna cu un uriaș și încîlcit caier plat de lînă cafenie, se desprindeau ici, colo, animale cu greabănul înalt, în a căror coamă brună și stufoasă coarnele erau aproape cu totul ascunse. Asemeni unor tunete îndepărtate bubuiau mugetele cu care aceste animale se salutau între ele. Masculii și femelele obișnuiau, în afară de timpul gonirii, să pască despărțiți. Călărețul se afla în fața unei cirezi de bizoni. După anotimpul foarte aspru, din care abia ieșiseră, animalele erau slabe, dar mai purtau încă prețioasa lor

blană de iarnă. Tobias înaintă călare spre o mare viroagă, în care se tăvăliseră bizonii. In această „scăldătoare a bizonilor", el recunoscu urma spinării unuia din exemplare. Ce mai spate! Neplăcuta amintire a unei fracturi de coaste, pe care o suferise cu doi ani în urmă, într-o ciocnire cu un bizon, îi reveni în minte. Buhaiul acela care-i venise atunci de hac fusese însă un pitic pe lîngă taurul pentru care mocirla asta însemnase o scăldătoare binevenită. Indianul se pomeni scoţînd un uşor fluierat de preţuire şi încîntare. Trăsăturile feţii i se schimbară: frigurile vînătorii puneau năvalnic stăpînire pe el. Tobias era un vînător pasionat. La paisprezece ani răpusese primul bizon. Vînătoarea era singurul lucru care-l mai bucura pe acest om dezrădăcinat de patrie. Iscoada ştia însă că, în timp de război, nu avea voie, sub nici un motiv, să se atingă de vînatul tribului. Dreptul de vînătoare era cu străşnicie reglementat înlăuntrul triburilor, chiar şi în timp de pace. Bizonii puteau fi vînaţi numai în comun, iar cel ce ataca aceste animale singur, şi le punea pe goană, era pedepsit. Închisori nu aveau Pieile Roşii, şi nici nu le cunoşteau, însă vinovatului i se distrugea cortul. Dorinţa arzătoare de a vîna a iscoadei n-ar mai fi putut fi stăvilită acum de vreo ameninţare cu pedeapsa, chiar dacă aceasta ar fi fost moartea. Gîndul însă că va fi ocărît cu vorbe jignitoare, dacă din pricina patimei sale ar fi primejduit îndeplinirea misiunii, îl reţinu.

De vreme ce a întîlnit bizonii, însemna că nici dakotanii nu puteau fi departe. Unde stăteau ascunşi pîndacii, şi unde se aflau cei ce păzeau vînatul, cei care trebuiau să împiedice ca cineva să tragă înainte de începerea vînătorii în comun?

Pe creasta dealului care-i ascundea indianului vederea spre sud se ivi un smoc de păr negru. Apoi un braţ arămiu se ridică şi-i făcu lui Tobias semn să rămînă cu desăvîrşire liniştit. Iscoada îşi înfrînă pe dată calul. Auzi tropot de copite. Dinspre apus se

apropia în galop o ceată mare de călăreți. Tobias socoti că trebuie să fie cam vreo sută. El evaluă în gînd cifra probabilă a războinicilor din corturile cetei Urșilor. Nu puteau fi decît douăzeci și cinci sau cel mult treizeci. Trebuie că se uniseră mai multe cete pentru a veni de hac acestei mari cirezi.

Primul călăreț își făcu apariția. Călare pe mustangul său neînșeuat, el sui colnicul de la sud, și ceilalți îl urmară într-un șir lung. Tobias putu lesne să-i numere; erau o sută cincisprezece.

După un străvechi obicei, vînătorii de bizoni nu aveau pe ei nici un fel de îmbrăcăminte; erau doar încinși cu o cingătoare. Trupurile arămii, cu picioarele lor dezvoltate în mod desăvîrșit pînă la cel din urmă mușchi, păreau a alcătui un singur corp cu mustangii, acei „gonaci de bizoni", anume dresați pentru vînătoare și care nu erau niciodată folosiți la cărat poveri. Ca arme de vînătoare, călăreții purtau arcuri și săgeți. Cîțiva aveau și lănci. Tobias recunoscu șargul, și pe Tokai-ihto însuși. Tînăra căpetenie ținea în mînă o jumătate de duzină de săgeți și un arc de os lucios, iar de-a lungul spinării îi atîrna tolba cu săgețile de rezervă.

Dakotanii observaseră iscoada și îi făceau semne să se retragă. Tobias voia să-și mîne pagul pe pantă în sus, spre răsărit, însă animalul, acum foarte nervos, nu-l mai ascultă. Se cabra și se învîrtea pe loc. In același timp, de sus, din creștetul colnicului, chiar de lîngă căpetenie, mustangul unuia dintre dakotani își luă vînt. Nu mai exista oprire. Intr-o tunătoare avalanșă de copite, întreaga ceată zbură înspre nord, spre bizoni, și Tobias se lăsă luat de valul lor. Șargul căpeteniei lunecă pe lîngă el. Acum iscoada se afla în iureșul nebun al cavalcadei. Mîinile sale dăduseră drumul frîului. El duse mîna la săculețul cu gloanțe și luă cîțiva plumbi, pe care-i vîrî în gură, pentru a putea mai tîrziu să-și încarce pușca repede. Adams îi dăduse o amărîtă de armă ce se încărca pe dinainte, treabă care cerea destul de mult timp. Dar acum îi era

totuna... Vînătoarea de bizoni începuse ! Ea constituia o îndeletnicire în care primejdiile pîndeau la tot pasul şi din toate părţile, dar era totodată şi o plăcere — s-ar putea zice naţională — pe care indienii din preerie o căutau cu multă pasiune. Fiecare dintre călăreţii aceştia cu piele arămie era gata să-şi primejduiască trupul şi viaţa în asemenea vînători. Ca un uragan mugi ceata de călăreţi ce zbura prin vale. Era întocmai cum dorea Tobias. Nu o hăituială, ci o goană nebună de-a valma cu bizonii, pe viaţă şi pe moarte, iată ce trebuia să devină şarja asta. Inima dezrădăcinatului cînta cîntecul bizonilor, pe care-l învăţase odinioară de la Picioarele Negre, indienii din preeriile canadiene:

Ochii-mi văd bizoni gălbui,
Şi eu miros albele volburi
Stîrnite de roşii nări suflînd în colburi
Pe nisiposul drum al preeriei noastre.
Bunule arc, întinde-te o dată !
Drept la ţintă zbori, săgeată !

Bizonii deveniră atenţi. Mugetul lor amuţi. Ei îşi întoarseră capetele lor greoaie şi priviră înspre ceata de călăreţi ce se apropia în galop. La capătul de dinapoi al cirezii se afla un taur uriaş. Blana sa era acoperită cu o crustă de nămol ; fără îndoială că el fusese acela care se tăvălise în „scăldătoarea bizonilor". Dintru-ntîi animalul îşi coborî pufnind coarnele, ca pentru atac, apoi însă se întoarse şi porni să se alăture cirezii care, speriată, o şi luase la goană. Ca o săgeată zbură pagul iscoadei în urma ei. El se strecură agil pe lîngă primejdiosul taur, pierzîndu-se în colbul ce se ridica în vîrtejuri. Acum era între bizoni, flancat de animalele care galopau înghesuindu-se tulburate. Tobias nu mai ştiu nimic de ceilalţi vînători, de-abia mai ştia de el însuşi. In jurul său, învăluit în nori de praf, pămîntul duduia sub tropotul cirezii. Apa micului pîrău pleoscăi sub copite. Pagul iscoadei trecu pîrăiaşul împreună cu bizonii, altfel ar fi fost

doborît şi călcat în picioare. Tobias avea puşca în mînă. In praful care-i lua vederea, în tălăzuirea şi învălmăşeala de bizoni ce galopau înnebuniţi, el deosebi puţin înaintea sa un taur foarte tînăr. Mustangul, vădit bine dresat, se repezi cu furie, din spate, trecînd chiar pe lîngă el; glonţul pătrunse îndărătul umerilor, în inima animalului luat drept ţintă. Tobias nu mai putu să vadă cum se prăbuşeşte juncanul. Fără oprire, bizonii şi dakotanii continuau să gonească galopînd de-a valma. In timpul uluitoarei cavalcade mîinile iscoadei nu uitară să încarce puşca. El trase al doilea glonte, şi luă din gură următorul. Mitoasele spinări cafenii se legănau lîngă el în fugă înspăimîntate. Strigăte de vînători străbătură slab prin asurzitorul tunet de copite. Tobias ţinti şi trase a treia oară.

Apoi băgă de seamă că tumultul începe să se potolească. Trebuie că cireada se rupsese în pîlcuri. Norii de praf prinseră a se destrăma şi deveniră mai străvezii. Tobias încercă să se orienteze. El mai galopa încă în mijlocul a vreo treizeci sau patruzeci de bizoni. Voia să iasă din înghesuiala asta. Pagul obosise. Deodată, vecinii săi de fugă turbată, doi juncani îl strîmtorară şi îl împunseră cu coarnele lor mici şi ascuţite. Voind să folosească puşca pentru a-şi elibera mustangul din strînsoarea asta şi a se descotorosi de atacanţi, Tobias văzu că săculeţul său de gloanţe rămăsese dezlegat la gură şi se deşertase cu totul. El apucă pistolul, dar nu-şi nimeri ţinta, ci împuşcăturile nu avură alt efect decît să-i întărîte şi mai mult pe cei doi juncani. Pagul nu mai rezistă la noile lor atacuri. El se prăbuşi. Hotărîndu-se cu iuţeala fulgerului, iscoada sări de pe cal. Se ridică de jos în aceeaşi clipă şi alergă mai departe, printre bizoni, pentru a-şi salva viaţa. In timp ce picioarele lui musculoase iuţeau pasul, Tobias căuta să judece cu sînge rece situaţia în care se afla. Era în mijlocul unei cete de animale puternice şi iuţi. La oarecare depărtare

înaintea sa, el dete cu ochii de taurul acela uriaş şi acoperit cu o crustă de nămol, taurul conducător, care depăşise întreaga cireadă şi care acum alerga mai încet. Grupul de bizoni în mijlocul cărora fugea Tobias desigur că-l va ajunge curînd din urmă...

Indianul se pomeni deodată într-un loc deschis. Respiră adînc şi iute, după goana nebună pe care-o trăsese. Privi în jur. Cireada şi urmăritorii ei se împrăştiaseră. Cîte un bizon răzleţit, sau alţii în cete mici, galopau fără vreo ţintă precisă. La oarecare depărtare apărură cîţiva bizoni urmăriţi de vînători cu arcurile întinse, apariţie fugară, care dispăru curînd într-o văioagă. Un taur rănit, rătăcit de ceata sa, trecu în galop ; un dakotan îl înşfăcase de coadă şi încerca să-l oprească. Pe Tobias îl umflă rîsul văzînd îndrăcitele sărituri de ţap ale vînătorului. Apoi îşi dădu seama că nici pentru el nu se sfîrşise vînătoarea. Ceata de bizoni care-l ajunsese din urmă pe taurul conducător se oprişe şi se întorsese cu faţa spre Tobias. Ochii lor aţinteau asupra indianului priviri răuvoitoare. Bizonul e un animal fricos, care fuge de lupi şi de oameni, însă cînd e întărîtat pînă la furie devine agresiv şi foarte primejdios. Căutînd să se facă nevăzut, Tobias se piti în iarba preeriei, pe după un dîmb mititel. Nu mai avea cal, şi-şi pierduse şi puşca, şi pistolul. Nu-i era de loc plăcut să vadă că taurul conducător îl observase şi că, înnebunit de furie, sta gata să se năpustească asupra lui. Cu coada bătăios ridicată, animalul se îndreptă în galop spre Tobias. Indianul sări în sus. El aruncă din toate puterile tomahawkul [1] şi nimeri taurul în frunte. Acesta însă, printr-o scuturătură, se descotorosi de armă ca de-o muscă plicticoasă. Lui Tobias nu-i mai rămînea decît să-şi caute scăparea prin fugă. Ştia că un bizon e mai iute chiar decît un mustang, şi că nu are deci prea mulţi sorţi de izbîndă. O luă la goană, în sus, pe un povîrniş, fără

[1] Tomahawk — bardă de război la Pieile Roşii din America de Nord. (n. t.)

să arunce măcar o privire înapoi. Auzi îndărătul său salturile taurului care se apropia. Fiece răsuflare a indianului devenise o durere adîncă ; inima-i bătea de parcă ar fi vrut să-i spargă pieptul ; între coaste simţea junghiuri ascuţite, ca nişte lovituri de cuţit. Deodată se răzgîndi, se întoarse, şi alergă la vale.

Bizonul însă îi observase întoarcerea şi venea pe urmele sale. Tobias pierduse o parte din avans. Nu era nici un copac, nici măcar o tufă înapoia căreia să se poată ascunde. După cîteva deznădăjduite salturi în zig-zag, el se prăbuşi, cu mădularele întinse şi ţepene, ca un iepure pe care hăituiala l-a istovit de moarte.

Taurul păru să ştie că acum nu mai trebuie să se grăbească. Sosi în trap, arînd cu unul din coarne pămîntul, şi răscolind praful. Cînd fu lîngă Tobias, gata să-l strivească şi să-l sfîrtece, acesta îşi regăsi prezenţa de spirit şi-şi aruncă vesta peste ochii animalului. Primejdioasele coarne ale taurului ieşeau acum prin răscroiala uneia dintre mîneci. Orbit, acesta se azvîrli cu furie asupra indianului, împungîndu-l în spate. Tobias simţi o durere violentă. De-abia se mai putea mişca şi, cu jungherul în mînă, aştepta moartea. Dintre dakotanii care galopau răspîndiţi în toate direcţiile, niciunul nu părea să-l ia în seamă.

Totuşi...

Sălbaticul strigăt de vînătoare de bizoni răsună. Taurul îşi întrerupse atacul. Sub impresia glasului aceluia duşmănos, păru să pregete. Tobias întoarse pentru o clipă privirea de la adversarul său, şi-l căută din ochi pe cel ce părea că vrea să-l salveze. Tokai-ihto, pe armăsarul său şarg, cobora povîrnişul dealului. Căpetenia scoase încă o dată strigătul acela de vînătoare care-l zăpăcise pe taur şi-l făcuse să se oprească din atacul său asupra iscoadei.

Animalul sfîşiase vesta şi privea crunt la noul său duşman. El renunţă la prima sa victimă. Dakotanul se apropie. Armăsarul înfricoşat de coarnele amenin-

țătoare ale sălbăticiunii sălta și se ridica în două picioare. Taurul se pregăti să se năpustească asupra calului și călărețului. Frica de moarte zăpăci șargul și el făcu o săritură în aer. Voința și agilitatea călărețului îl siliră însă pe dată să se supună, tremurînd. Tobias privea țintă la căpetenie și, sub impresia celor ce se întîmplau acum, uită de primejdia în care se afla el însuși. Armăsarul își încredințase soarta în mîinile călărețului, și asculta de fiece comandă. Cu pași nervoși și săltați el veni spre dihanie, care zvîcni din cap de parcă s-ar fi exersat pentru atac. Dakotanul voi să se apropie de bizon dintr-o parte, de unde putea trimite săgeata mortală. Taurul știa însă cum poate să-și asigure izbînda și, cu totul pe neașteptate, se repezi să ia în coarne calul și călărețul. Mustangul făcu o săritură îndrăzneață și izbuti să treacă în zbor peste capul taurului. Căpetenia se întoarse cu calul în loc și potrivi săgeata. Tobias se uită la tolba de săgeți ; era goală ; săgeata din mîna arcașului era ultima pe care o mai avea. Bizonul se întorsese și el, și adversarii se înfruntară iarăși. Dakotanul slobozi săgeata, dar nu putu să nimerească pe după umărul colosului, și ea se înfipse în trupul acestuia. Căpetenia era fără arme de foc. Mușcat de durere, taurul năvăli asupra dușmanului său. Cal și călăreț păreau sortiți unei morți groaznice.

— Fugi, fugi ! țipă Tobias, fără să se gîndească la sine.

Temerarul dakotan nu fugi. Cu un aprig strigăt de luptă, el sări de pe cal, pe care-l lăsă să se depărteze în galop. Cele ce se petrecură după aceea, se desfășurară cu atîta repeziciune, încît ochii lui Tobias abia putură să le urmărească. Taurul se năpusti, însă dintr-o dată, călare pe spinarea namilei apăru dakotanul, cu fața spre coarne... Animalul se opri locului, zăpăcit... și rămase nemișcat ca o stană de piatră. Căpetenia sări jos, ținînd în mînă un jungher lung. Colosul se prăbuși. Lovitura în ceafă îl ucisese.

— Victorie! strigă Tobias, cu glasul răguşit de surescitare. Căpetenia din tribul dakotanilor este cel mai mare vînător din preerie şi din ţinutul Munţilor Stîncoşi!

Curînd se dovedi că la această ispravă vînătorească nu fusese martor numai Tobias. În jur răsunară puternice strigăte de bucurie, şi numeroşi călăreţi galopară într-acolo. Ei formară, din plin galop, un cerc în jurul taurului ucis, şi dacă Tobias n-ar fi cunoscut cu de-amănuntul măiestria ecuestră a pieilor roşii, ar fi trebuit să se teamă că va fi strivit de picioarele cailor. Copitele acestora zburau pe dinaintea sa, la o distanţă primejdios de mică, pe care totuşi o respectau. Văzduhul răsuna mereu şi mereu de chiote şi strigăte de bucurie. În cele din urmă galopul în jurul taurului încetă. Smuciţi brusc, mustangii cabrară şi se opriră.

Unul din indieni, un bărbat înalt şi uscăţiv, care, asemeni căpeteniei, avea capul împodobit cu o pană de vultur, şi care mai avea în păr şi un smoc din coadă de cerb, vopsit roşu, descălecă de pe calul său ud leoarcă de sudoare. El cercetă rana din ceafa taurului şi-i examină coarnele. După aceea, Tokai-ihto se apropie de iscoada rănită. Tobias încercă să se ridice. Zadarnic! Tînăra căpetenie de război îi veni însă în ajutor, bineînţeles cu politeţea caracteristică educaţiei unui indian liber şi independent, şi după ce îi ajută să se ridice în capul oaselor, îi înapoie tomahawkul, pe care-l găsise în iarba preeriei, şi se aşează jos lîngă el.

Tobias făcu un gest de mulţumire, şi aşteptă să fie întrebat de numele pe care-l are, precum şi de ţinta şi de scopul călătoriei sale. Dar lucrurile decurseră altfel.

Tokai-ihto îl prezentă celor ce stăteau în jur:

— Acesta e Tobias. Oamenii roşii îl denumesc „Căpetenia Lupilor", iar în limba oamenilor albi i se zice Chef des Loups.

Tobias ridică ochii surprins.

— De unde cunoaşte căpetenia din tribul dakotanilor acest nume pe care l-am primit departe de aici, la graniţa canadiană ?

— Numele „Chef des Loups" — răspunse Tokai-ihto făcînd o mişcare cu mîna — este destul de cunoscut tuturor războinicilor roşii dintre Missouri şi Munţii Stîncoşi. Tu ai făcut mult rău oamenilor roşii.

— Numele meu este Tobias ! Mie-mi sînt dragi atît oamenii roşii cît şi oamenii albi. Pacea să domnească între fraţii mei roşii şi albi ! Aşa gîndeşte şi Jackman, o mare căpetenie albă a Cuţitelor Lungi, ale cărei scrisori către Sitting Bull şi Tokai-ihto le am la mine.

Tokai-ihto păru a socoti discuţia ca terminată. El se ridică şi începu să jupoaie pielea taurului. Războinicii săi îşi goliră scrumul din lulele şi îi ajutară. Cînd isprăviră cu jupuirea, căpetenia alese cîţiva bărbaţi tineri pe care-i puse de pază lîngă bizonii doboriţi şi se pregăti de plecare. La un semn al său, războinicul cu pana de vultur se apropie de Tobias şi îl pofti să se urce lîngă el, pe cal. Deoarece îşi pierduse pagul, iscoada trebui să primească oferta. Nu-i făcea de loc plăcere să se lase ajutat de omul acela uscăţiv. Nu avea însă de ales, şi deci se strădui să se cţere cît mai sprinten pe mustangul bălţat al dakotanului. Sezînd îndărătul războinicului care ţinea frîul, Tobias trebui să se prindă bine cu mîinile de trupul acestuia, căci picioarele nu-l mai ascultau.

Porniră spre sud-vest, către tabără, trecînd de-a curmezişul dealul acoperit cu iarbă. La ceata de călăreţi a căpeteniei se alăturară curînd şi ceilalţi vînători războinici, venind din diferite direcţii. Tobias îi numără pe măsură ce soseau ; erau o sută. Cincisprezece păreau să fi rămas în urmă pentru pază.

Ţinutul prin care ceata de călăreţi se mişca cînd la pas, cînd la galop, oferea mereu acelaşi peisaj monoton. După amiază fusese soare, cald şi bine, dar acum

începu brusc să bată vîntul rece de la nord. Se simțea vecinătatea munților; ținutul acesta muntos era la două mii de metri deasupra nivelului mării.

Satul de preerie

Soarele coborîse înapoia Munților Stîncoși, ale căror culmi li se păreau din ce în ce mai înalte, și ceata de călăreți încă tot nu ajunsese la tabără. Abia tîrziu, sub cerul înstelat al nopții, vînătorii se apropiară în sfîrșit de Horse-Creek. Malurile pîrăului erau, pe mari distanțe, lipsite de orice vegetație, însă la întorsura care se zărea acum, se statorniciseră sălcii și zăvoaie. Lîngă pîrău, în locul acela prielnic pentru tabără, se aflau o sumedenie de corturi. Dintr-acolo veniră în întîmpinarea vînătorilor numeroși călăreți, care-i salutară cu strigăte stridente.

Glasurile lor sfîșiau liniștea nopții, și numărul călăreților veniți în galop pentru a-i primi cu alai pe cei ce se întorceau acasă creștea din ce în ce mai mult. Trebuie că se întruniseră acolo în sat multe sute de războinici roșii. Larma crescu. Strigăte și chiote de bucurie izbucneau fără încetare.

Trecînd printre corturi, vînătorii înaintară călare spre mijlocul satului. Iscoada privea cu luare-aminte la războinicii aceștia vînjoși, bine înarmați și bine îmbrăcați, și la femeile și fetele lor atît de rezervate. Chef des Loups îi cunoștea de asemenea și pe indienii aceia de la graniță, semi-civilizați, decăzuți, și vlăguiți de vicii și boli. Libertatea, gîndi el, formează cu totul altfel de oameni decît robia și rachiul.

Pîrăul descria în jurul taberei un arc deschis către sud-est. Corturile cele mari se aflau lîngă malul apei. În dreptul fiecărei intrări erau înfipte prăjini, de vîrful cărora se legănau, în adierea nopții, felurite trofee.

Caii priponiți în fața corturilor de piele se agitau; cîini pe jumătate sălbatici lătrau de da duhul din ei. In fața celui mai mare dintre „tipiuri" — cum se numeau corturile dakotanilor, rotunde și ţuguiate în vîrf — se afla un teren viran, tare bătătorit. De bună seamă, pe el se desfășurau dănțuielile și solemnitățile cetelor de războinici întovărășiți. Trei focuri ardeau cu vîlvătăi pe locul acela neted, învăluind într-o lumină roșietică pe cei ce se adunaseră acolo.

La Pieile Roșii era străvechea datină ca vînătorii reîntorși acasă să fie întîmpinați de bătrînii tribului și de vrăjitori, și ca fiecare dintre ei să le raporteze ce vînat și cît vînat a ucis. Tobias văzu, între cei de acolo, demnitari ai tribului, oameni bătrîni, unii chiar foarte bătrîni, îmbrăcați în veșminte bogate. Privindu-i, imaginea lor prinse însă să i se tulbure și să se estompeze în lumina tremurătoare a flăcărilor; era atît de vlăguit, încît nici ochii nu-l mai ajutau. El mai mult simți decît văzu cum toți așteptau cu nerăbdare și cu mare bucurie sosirea căpeteniei care călărea pe armăsarul acela șarg.

Călăreții se opriră.

Tokai-ihto ridică mîna în semn că vrea să vorbească, și se făcu liniște.

— Căpetenii și bărbați ai dakotanilor! Duhul cel bun ne-a trimis bizoni, iar armele noastre au fost norocoase. Ele au răpus azi două sute de bizoni. Mîine, cînd va răsări soarele, femeile și fetele vor aduce carnea în corturile noastre. Va fi iarăși îndestulare la noi!

Nici Tobias nu-și putu stăpîni entuziasmul, și luă și el parte la zgomotoasa manifestație de bucurie care se deslănțuise. In tumultul acela de glasuri strigă și iscoada laolaltă cu ceilalți.

Cei care participaseră la vînătoare se desprinseră apoi din mulțime. O parte se îndreptară călare spre corturile lor, iar ceilalți o porniră cu mustangii spre pășune, care se afla în susul taberei, lîngă pîrău. Inda-

toritori, cîţiva băieţandri se repeziră însă de îndată să ia în primire caii vînătorilor. Pagul iscoadei, pe care-l prinsese de frîu un dakotan tînăr, zvelt şi vînjos, fu dus şi el la păscut. Tobias coborîse cu greu de pe cal, mai mult lăsîndu-se să alunece în jos, iar acum sta în picioare clătinîndu-se, şi deşi îşi adunase toate puterile, îi era teamă că în curînd va zace neputincios, în iarbă.

Lîngă focuri, demnitarii se despărţiră în grupuri. Tokai-ihto veni spre Tobias, care tresări cînd dakotanul i se adresă şi îl rugă, cu aleasă politeţe, să primească a-i fi oaspete în cortul său. Iscoada, cum era şi firesc, acceptă invitaţia. Tokai-ihto dădu rănitului braţul şi îl conduse spre corturile ridicate între malul pîrăului şi locul pe care se desfăşurau serbările. Toate aceste corturi aveau intrarea către răsărit. Tipiul spre care se îndreptă căpetenia cu oaspetele ei era punctul central al acestei grupe a celor mai arătoase corturi de locuit şi a celor mai mari corturi de sfat. Pe pereţii de piele ai tipiului căpeteniei erau desenate nişte patrate mari, reprezentînd semne vrăjitoreşti ocrotitoare. În faţa cortului îi întîmpină un cîine-lup de culoare închisă, care-l mirosi pe noul venit. Pătrunseră în tipi dînd la o parte perdeaua de la intrare.

Se aflau acum într-o încăpere mare şi luminată slab. Tobias era bucuros că nu-l mai vede mulţimea. Zgomotele taberei şi cîntările ritmice ale bărbaţilor şi băieţilor răzbăteau în surdină prin foile de cort grele. O căldură plăcută îi desmierda mădularele, care-i cam îngheţaseră în noaptea aceea de primăvară friguroasă. Păşind pe păturile şi blănurile moi ce erau aşternute pe jos, căpetenia şi oaspetele ei rănit se îndreptară spre culcuşul din apropierea focului. Ajunşi acolo, Tobias mai mult se prăbuşi pe pături decît se aşeză. I se împinse de dinapoi o rezemătoare pentru spinare şi cap ; se lăsă pe spate şi-şi închise pleoapele.

Stătu aşa, fără să deschidă ochii, ascultînd pîrîitul focului. Bucăţi de lemn bine uscate trosneau şi pocneau

printre micile flăcări, şi Tobias revăzu în minte scobitura rotundă şi netedă ce slujea de vatră, pe care o remarcase adineauri, cînd trecuse prin faţa ei. Focul acesta răspîndea atît căldură cît şi lumină, şi în acelaşi timp la el se pregăteau mîncărurile. Mirosuri îmbietoare gîdilară nările rănitului şi, încetul cu încetul, adulmecîndu-le, el prinse iar putere de viaţă. Mirosea a carne şi grăsime de cîine. Cînd vlăguitul vînător întredeschise în sfîrşit pleoapele, cît două crestături înguste, el văzu deasupra focului un cazan lucios ca oglinda, agăţat pe nişte beţe bifurcate.

Căpetenia îşi puse pe umeri o pătură de piele de bizon şi părăsi cortul. Dorea, după vînătoarea aceea înfierbîntată, să facă o baie în pîrău. Apa curgea chiar pe lîngă tipiul său. Murmurul ei îţi sugera imaginea undelor în care era aşa de plăcut să te cufunzi pentru a-ţi spăla mădularele năclăite de sudoare şi praf. Chef des Loups îşi dădu deodată seama că şi pe el îl ustură pielea îmbîcsită de praf şi simţi o dorinţă intensă de a-l imita pe dakotan şi de a sări în pîrău. Deocamdată însă zăcea rănit şi depindea de îngrijirile altora.

In timp ce aştepta reîntoarcerea căpeteniei, el continuă să cerceteze cu privirea interiorul tipiului. Acesta avea o formă rotundă, ca toate corturile dakotanilor. Parii lui subţiri, de lemn de molift, erau aşezaţi circular şi se înmănunchiau sus în vîrf. Parii aceştia erau vechi; desigur că-l văzuseră crescînd pe Tokaihto, pe tatăl său, şi poate şi pe tatăl acestuia din urmă. Ei susţineau foile de cort, grele, din piele de bizon, care stăteau bine întinse, deoarece marginile lor de jos erau legate de nişte ţăruşi bine bătuţi în pămînt. Pielea aceasta vîrtoasă de bizon fusese, prin muncă anevoioasă, timp de doi ani, aşa de bine tăbăcită încît putea să reziste la umezeală fără să devină scorţoasă. Ea asigura ocrotirea împotriva oricăror intemperii. Prin vîrful cortului ieşeau nouraşi de fum şi aburi ce se ridicau din cazan. O supapă, legată de capetele a două prăjini ce ieşeau afară din tipi, făcea ca fumul

să meargă numai în sus. Înăuntru, aerul era proaspăt şi plăcut. Iscoada simţi în spate împletitura moale, făcută din nuiele de răchită, ce acoperea tripiedul de care îşi sprijinea spinarea şi capul. Era o rezemătoare din acelea pe care le foloseau pieile roşii pentru a-şi face mai plăcut culcuşul. Tobias, care de ani îndelungaţi nu dormise altfel decît de-a dreptul pe pămînt, găsi deosebit de plăcut acest interior.

Atenţia sa se îndreptă din nou spre locul unde ardea focul şi unde se preparau bucatele. În afară de carnea de cîine ce fierbea în cazan, se mai aflau acolo costiţe de bizon, gata pregătite în frigare. Pentru o masă de seară, era neobişnuit de multă carne. Chiar dacă fiii preeriei, pentru care carnea constituia hrana principală, ar fi putut să consume dintr-o dată o cantitate foarte mare, totuşi nu era cu putinţă ca toată această cărnărie de deasupra focului să fie destinată celor cîţiva locuitori ai cortului. Afară de o indiană bătrînă şi de una tînără, Tobias nu mai văzu pe nimeni în tipi. Bătrîna venise odată lîngă foc. Acum amîndouă şedeau iarăşi, liniştite, în fundul cortului. De altfel, femeile nici nu obişnuiau să mănînce laolaltă cu bărbaţii. O asemenea masă trebuie deci că era pregătită în aşteptarea unor oaspeţi. Preparative ca acestea erau normale într-un cort de căpetenie, care, potrivit străvechilor tradiţii, trebuia să constituie în sat principalul loc de întîlnire şi un exemplu de ospitalitate. Se şi cădea de altfel ca la sfîrşitul unei zile însemnate ca asta, Tokai-ihto, conducătorul vînătorii, să reunească în tipiul său, căpeteniile şi războinicii cu vază. Numai că lui Tobias nu-i era de loc plăcută această perspectivă. Se ruşina de îmbrăcămintea lui, care i se părea nespus de caraghioasă în vecinătatea a tot ceea ce-l înconjura aici în cortul căpeteniei, unde pînă şi cele mai mărunte lucruri erau atît de îngrijite, de autentice, şi pline de bun gust ; şi, pe lîngă asta, ea mai era şi ruptă şi murdară. Erau hainele unui Tobias... iar nu ale unei „căpetenii a Lupilor". Evocarea numelui său

de odinioară îi treziră iscoadei multe simțăminte pe care le crezuse moarte.

Perdeaua de la intrarea cortului se dădu la o parte. Tokai-ihto, care se întorcea de la scăldat, se îndreptă spre oaspetele său și începu de îndată să-i dea îngrijirile de care avea nevoie. Mirat, căci nu era obișnuit să-i poarte cineva de grijă, și totodată recunoscător, Tobias îl lăsă să facă ce vrea. Tokai-ihto ajută iscoadei să-și dezbrace cămașa ruptă și pantalonii vechi de catifea cafenie, și ceru femeilor să-i dea într-o căniță puțină grăsime de urs, cu care îi înlătură praful și sudoarea de pe piele. Apoi, cu mîini ușoare și pricepute, cercetă rana oaspetelui său.

— O să se vindece — zise el — dar Chef des Loups are nevoie de odihnă, în cort, de cel puțin o jumătate de lună. Vrea el acum să se culce imediat?

Iscoada făcu un gest de împotrivire; era prea mîndru pentru a-și recunoaște istovirea.

— Atunci îl rog pe Chef des Loups să ia parte la cina la care am poftit cîțiva oaspeți.

Tobias nu avu încotro și trebui să accepte. Căpetenia îi ajută să se așeze lîngă foc, în jurul căruia urmau să ia loc oaspeții. Apoi, luă o pătură de piele de bizon, desenată și colorată artistic, și-l înveli în așa fel, încît aceasta să-i acopere umărul stîng și să-i lase liber brațul stîng. Pielea era croită ca o hlamidă și se mlădia plăcut pe trup. Chef des Loups încercă o clipă să studieze desenele de pe ea. În sfîrșit, deoarece rănitul nu-și putea ridica brațele atît încît să-și aranjeze singur părul, Tokai-ihto luă și treaba asta asupra sa. Se apucă să-i netezească pletele negre, cu o perie făcută din țepi de porc ghimpos [1] iar pentru ca ele să nu-i cadă pe frunte, folosi în locul basmalei verzi a lui Tobias o fîșie de piele de șarpe.

Tokai-ihto se retrase apoi în fundul cortului, pentru a se îmbrăca în haine de sărbătoare, iar tînăra indiană

[1] Porc ghimpos — mamifer rozător, al cărui corp e armat cu țepi. E inofensiv, și se hrănește cu rădăcini și fructe (n. t.)

veni lîngă foc şi flăcările îşi aruncară lumina asupra ei. Fata purta un lung vestmînt de piele, în formă de kimono, cu o răscroială rotundă la gît. Mînecile şi fusta se terminau prin franjuri lungi. De cingătoare atîrnau, drept buzunare, două pungi brodate ce ascundeau tot felul de nimicuri. În loc de ciorapi, indiana purta pantaloni de piele brodaţi, care ajungeau pînă la mocasinii ei graţioşi. Negre şi lucioase ca pana corbului, cozile-i lungi cădeau peste umeri. Cărarea din părul ei era vopsită în roş ca chinovarul. Chef des Loups încercă să găsească între Uinonah — aşa se numea fata — şi fratele ei, o asemănare de familie ; dar, trăsăturile delicate ale tinerei indiene, umbrite de o tristeţe reţinută, se deosebeau mult de cele dăltuite ale căpeteniei. Totuşi, în fiinţa acestor doi oameni tineri exista o trăsătură comună, şi anume o demnitate înnăscută, pe care nimeni şi nimic n-o putea atinge. Ei îndurară timp de zece ani vitrega soartă de a fi copiii unui proscris, şi fuseseră prin asta constrînşi să se ţină departe de lumea lor, tocmai în anii copilăriei şi ai adolescenţei, cînd, de obicei, legăturile de prietenie se stabilesc mai repede, mai uşor şi mai sincer.

Tăcută şi îndemînatică, Uinonah aduse rogojini colorate, împletite din fibre de lemn, şi le aşternu în jurul focului. Cu priviri furişe, oaspetele urmări mişcările fetei. Ştia, din auzite, că Tokai-ihto are o soră de o mare frumuseţe. Fiind destul de tînără, era firesc să nu fie încă măritată. Chef des Loups nu se mira prea mult nici de faptul că fratele ei nu-şi luase încă femeie. La dakotanii care trăiau liberi şi independenţi era obiceiul ca războinicul să-şi aleagă, dintre fetele tribului, una pentru cortul său, abia în preajma vîrstei de douăzeci şi trei de ani.

După ce isprăvi cu aşternutul scoarţelor de fibră colorată, tînăra indiană aduse, una după alta, trei grămezi de străchini de lut şi nişte blide făcute din lemn de o culoare foarte închisă, pe care le rîndui, două cîte două, pe aceste rogojini. Lîngă fiecare două străchini

și două blide, ea așeză apoi cîte o lingură grațioasă, sculptată din corn de muflon [1]. In felul acesta fiecare oaspete avea cîte un tacîm. Indiana cea bătrînă, cu obrazul ei brăzdat de mii de zbîrcituri, apăru din nou. Ea aduse două căni de lemn și le umplu : una cu o grăsime de culoare gălbuie, pe care Chefs des Loups o recunoscu că era măduvă de bizon, iar cealaltă cu un praf de culoare închisă, numit pemikan, care era carne de bizon tare uscată și apoi bine pisată. Cana cea mare de lut rămase goală. Tînăra fată mai aduse și zece pungi de piele, ce conțineau tutun și cîte o bucată de slănină de biber, care să dea tutunului un gust mai bun. Nouă din aceste pungi ea le așeză în dreptul fiecărei străchini, iar pe cea de a zecea ceva mai la o parte. Apoi, dispăru în fundul cortului. Asemeni bătrînei, ea se așeză și rămase acolo tăcută și nemișcată, în așteptarea poruncilor pe care le va da stăpînul tipiului.

Tobias cunoștea prerogativele și puternicia bărbatului la triburile împinse în stearpa preerie și nevoite să trăiască acolo numai din vînătoare, îndeletnicire exclusiv bărbătească. Cîtă vreme aceste triburi locuiseră în văile roditoare și pădurile bogate ale estului și se ocupaseră cu agricultura, cu creșterea animalelor și cu negoțul, femeia, care cultiva pămîntul, avusese o cu totul altă situație ; ea fusese liberă și egală în drepturi cu bărbatul.

Tokai-ihto încălțase mocasinii din piele de țap și îmbrăcase apoi leggings-ii împodobiți cu franjuri la cusăturile laterale și haina din piele de elan, lungă și bogat brodată. Ca arme nu avea asupra sa decît jungherul cu prășeaua sculptată. El ridică în sus, cu amîndouă mîinile, coroana de pene de vultur cu trena ei lungă, făcută de asemenea din pene de vultur, și și-o așeză pe cap. Fiecare pană din podoaba asta de căpetenie își avea semnificația ei și povestea despre faptele de arme ale posesorului. Micile moțuri de puf roșu, din

[1] Muflon = mamifer rumegător. (n. t.)

vîrful penelor, însemnau duşmani omorîţi ; după felul cum erau tăiate vîrfurile penajului şi după desenele executate în roşu, cunoscătorul putea afla de cîte ori rănise Tokai-ihto duşmani renumiţi şi de cîte ori fusese el însuşi rănit. Penele care proveneau din coadă de pajură, pasăre atît de rar întîlnită şi de greu de doborît, erau deosebit de frumoase şi toate de aceeaşi mărime. Montura coroanei era împodobită cu hermină.

Cînd Tokai-ihto se apropie de foc, Tobias ridică spre el priviri admirative. Iscoada îl contemplă pe omul acesta şi apoi toată partea din fund a cortului în dreptul căreia stătea, unde pe pari atîrnau trofeele ce povesteau despre vînătorile şi luptele căpeteniei şi ale strămoşilor ei : căpăţîni şi coarne de bizon, blana uriaşă a unui urs cenuşiu, şiraguri de gheare şi dinţi de urs, ghioage cu coada flexibilă, arcuri şi tolbe minunat lucrate, lănci, scuturi rotunde şi foarte groase, făcute din şapte rînduri de piele vîrtoasă de pe ceafa bizonilor, care sileau pînă şi gloanţele să alunece pe ele — şi multe altele. Arme de foc nu se vedeau. Cele luate ca pradă fuseseră desigur împărţite de căpetenie pentru a fi folosite, iar cele cîteva pe care acesta le avusese asupra sa la vînătoare trebuie că erau puse la păstrare.

Acum, după ce toate fuseseră pregătite, Tokai-ihto plecă să aducă de la tipiurile lor pe acei invitaţi ce se bucurau de o deosebită cinstire. Cînd se înapoie, el ducea de braţ un moşneag căruia povara anilor îi povîrnise umerii şi grumajii. Bătrînul acesta cu părul alb ca zăpada era vrăjitorul satului, privit de toţi cu o teamă superstiţioasă, şi a cărui influenţă în sfatul tribului egala pe aceea a căpeteniilor şi chiar o întrecea. Lîngă el păşea un bărbat cu chip expresiv. Pe fruntea sa înaltă şi în privirea lui fermă se citeau o neobişnuită înţelepciune şi voinţă. Omul acesta era de asemenea înveşmîntat într-o hlamidă de piele de bizon, împodobită cu desene colorate. El purta trena de pene de vultur şi podoaba făcută din coarne de bizon, pe care avea dreptul s-o poarte numai un foarte mic număr

de războinici și căpetenii ce se evidențiază în lupte sau în sfatul tribului. Coarnele, prinse de o tichioară de hermină, nu aveau mărimea lor naturală, ci fuseseră mult scurtate și subțiate prin pilire ; ele erau mobile, mișcîndu-se la fiecare mișcare a capului purtătorului lor. Trena de pene de vultur era prinsă de tichia de hermină, în partea de dinapoi a capului.

Chef des Loups ar fi bănuit și fără șoaptele explicative ale Castorului că omul acesta, pe care-l are acum în fața sa, este Sitting Bull, cel mai influent preot-magician al dakotanilor din acele timpuri. Așadar, și el se afla în trecere aici, iar nu în Black-Hills, cum presupuseseră cei din fort. Stăpînit de o mare curiozitate, și căutînd în același timp să nu se trădeze, iscoada îl cercetă îndelung și atent cu privirea pe acest bărbat, al cărui nume era cunoscut de la Atlantic pînă la Oceanul Pacific. Un adversar periculos, gîndi el.

Tokai-ihto îi conduse pe acești doi indieni, cei mai de frunte dintre oaspeții săi, la locurile de onoare. Intrară apoi în cort și ceilalți invitați, și luară loc lîngă foc. Printre ei se afla un trimis al tribului Pani — al cărui smoc de scalp se legăna provocător în vîrful scăfîrliei lui rase, ce lucea de grăsime — și un Upsaroka, bogat înveșmîntat, care purta liber părul său frumos și des, lungit atît de mult prin șuvițe înnădite cu măestrie, încît îi ajungeau pînă la picioare.

Amfitrionul luă loc în mijlocul oaspeților săi. Bătrîna îi aduse o pipă lungă, al cărei cap era împodobit cu felurite figuri sculptate. Căpetenia o umplu cu tutun preparat din frunze de salcie roșie, la care adăugă o bucățică de slănină de biber, și o fărîmă de tizic de bizon. Acesta era, la Pieile Roșii din preerie, un slab înlocuitor al minunatului tutun pe care altădată ei îl cultivaseră și îl fumaseră în ținuturile lor roditoare, de mult răpite de oamenii albi. Tokai-ihto nu-și aprinse pipa la flacăra focului, ci, potrivit datinei, el se folosi de o scăpărătoare. Ea consta din două lemnișoare : unul de esență tare, iar celălalt de esență moale ; acesta din urmă avea o scobitură în care era puțin rumeguș.

Prin frecarea unuia de pereții scobiturii celuilalt, mîinile exersate ale indienilor izbuteau să aprindă rumegușul aproape cu aceeași iuțeală cu care albii aprind iasca prin scăpărarea cremenei lovită cu amnarul. Tizicul, ușor inflamabil, luă foc. După două sorbituri adînci, Tokai-ihto trecu pipa mai departe, și ea făcu ocolul mesei, revenind apoi la el. Ospățul putea să înceapă.

El fu început cu o ofrandă de carne, pe care Tokai-ihto o aruncă în foc. Amfitrionul luă de pe frigare costițe de bizon rumene și le împărți el însuși oaspeților. Aceștia puseră hartanele în străchinile de lut, își scoaseră cuțitele și începură să taie carnea și să mănînce. Chef des Loups prinse de asemenea a se înfrupta cu plăcere din aceste bucate, care pentru el, de cîteva zile încoace, erau prima mîncare caldă. O dată cu friptura mîncară, în loc de pîine sau cartofi, măduvă de bizon și pemikan, din cele două căni de lemn. Masa consta așadar numai din carne preparată în diferite feluri. Pămîntul nisipos al acestor plaiuri bîntuite de furtunile de la nord și de la sud era neroditor și nu le dădea nici o altă hrană.

Potrivit obiceiului Pieilor Roșii, Tokai-ihto nu se servi cu nimic. Intreaga sa atenție era închinată oaspeților. După ce costițele de bizon fură mîncate, veni la rînd carnea grasă de cîine, atracția principală a ospățului, care era oferită numai la ocazii deosebit de sărbătorești.

Aproape de sfîrșitul ospățului, Tokai-ihto umplu și aprinse din nou pipa cea lungă, și ea făcu încă o dată înconjurul oaspeților. Apoi, fiecare din ei luă tutun din punga pe care o avea la îndemînă și fumă cu propria sa pipă. Căutînd cu toții să se simtă cît mai bine, ei se așezară mai comod și își întinseră picioarele pe lîngă foc. Femeile strînseră străchinile, apoi vorba prinse a se-nfiripa.

Stăteau acum la taifas amintindu-și peripețiile vînătorii. Tokai-ihto începu să le descrie lupta sa cu taurul conducător, și toți cei de față îl ascultau cu încordare.

Dar tînăra căpetenie se opri, îi dădu cuvîntul lui Tobias şi-l rugă să istorisească el. Acesta nu trecu sub tăcere că fugise din faţa taurului. Cînd ajunse cu povestirea la momentul apariţiei lui Tokai-ihto şi la cele ce au urmat, iscoada se însufleţi şi descrise cu mare înflăcărare lupta aceea neobişnuită şi deznodămîntul ei. Bunăvoinţa ascultătorilor faţă de povestitor crescu prin asta văzînd cu ochii.

La darea de seamă a lui Tobias se alăturară istorisirile celorlalţi oaspeţi. Nenumărate amintiri de vînătoare le reveniră în minte, prilejuind mereu noi expuneri de fapte curajoase şi întîmplări vesele. Plăcerea de a povesti sau asculta poveşti de vînătoare palpitante ori hazlii nu era la Pieile Roşii cu nimic mai mică decît la omenii albi. Deosebirea, bine cunoscută ascultătorilor, consta însă în aceea că oamenilor albi le făcea plăcere să înflorească prin tot felul de minciuni poveştile lor vînătoreşti, în timp ce oamenii roşii ţineau să spună adevărul, chiar dacă făceau asta pe propria lor piele. Unul din oaspeţii mai tineri, cu numele de „Vicleanul Castor", se dovedi a fi un bun povestitor. El fu îndrăgit îndată, şi înveseli pe toţi cei din jurul lui. Rîsul nu mai contenea atunci cînd el povesti cum, terminîndu-i-se săgeţile, se ţinuse strîns agăţat de coada unui taur rănit. Săriturile pe care trebuise să le execute din pricina asta — şi Chef des Loups îşi amintea de ele — nu fuseseră mai puţin turbate ca cele ale taurului acela săltăreţ. Vînătorul fusese de zece ori tîrît roată-mprejur, însă perseverenţa sa meritase osteneala. Ieşise învingător şi adusese prada acasă.

Treptat, aduseră vorba despre lucruri mai serioase, iar Chef des Loups simţi cum privirea lui Sitting Bull cade tot mai des asupra sa. In cele din urmă, preotul magician trase adînc din pipă şi se adresă trimisului oamenilor albi:

— Fratele meu mai tînăr aduce hîrtii vorbitoare?

Iscoada îşi dădu seama că Sitting Bull fusese informat despre misiunea sa de către Tokai-ihto, şi în-

țelese totodată — după cuvintele „fratele mai tînăr", care erau o dovadă de prețuire — că omul acesta, cel mai influent din marele trib al dakotanilor, dorește să capete lămuriri. Expresiile „tată" — „frate" — „fiu" erau, în cadrul obiceiurilor indiene străvechi, formule de politețe. Ca o reminiscență a acelei armonii desăvîrșite ce caracterizase altădată legăturile dintre neamurile de Piei Roșii, toți cei cam de aceeași vîrstă își ziceau frați și surori ; cei mai tineri îi numeau pe cei mai în etate tată și mamă, iar cei mai bătrîni pe cei mai tineri fii și fiice, fără să țină seama cărei familii aparțin.

Datorită cinstirii care i se dădu, Tobias crescu în proprii săi ochi și se simți de-o seamă cu omul din fața sa.

— Sînt fericit că văd căpeteniile semețului trib al dakotanilor, și le rog să asculte mesajul pe care li-l trimit oamenii albi, zise el.

— Căpeteniile dakotane vor aduce mesajul la cunoștința războinicilor lor, mîine, în cortul sfatului, răspunse Sitting Bull cu demnitatea lui caracteristică, luînd scrisorile pe care i le întinse Tobias.

— Din ce trib sînt părinții căpeteniei Lupilor ? îl întrebă apoi „marele vrăjitor".

— Părinții și frații mei sînt din tribul lenapilor, cărora oamenii albi le spun delawari.

— Unde trăiește marele și puternicul trib al lenapilor ? Noi știm de la cei mai bătrîni dintre bătrînii noștri, care la rîndul lor au auzit de la moșii și strămoșii lor, că viteazul trib al lenapilor trăiește undeva spre soare-răsare, la țărmul apei celei mari. O căpetenie lenapă, foarte înțeleaptă, cu numele de Tamenund, a încheiat cu oamenii albi un tratat, pentru vecie.

— Asta e adevărat. Tribul meu a încheiat un tratat cu o căpetenie albă, iar aceasta și oamenii ei și-au ținut cuvîntul. — Delawarul trase lung din pipa sa —. Au venit însă mereu și mereu și din ce în ce mai mulți străini, care nu știau nimic despre tratatul nostru, și

căpeteniile lenapilor au trebuit să încheie mereu alte tratate. Așa au pribegit strămoșii mei — de la rîul Delaware la rîul Susquehanna, de la Susquehanna la munții Alleghanies, de la Alleghanies la rîul Ohio, de la Ohio la Illinois, de la Illinois la Mississippi, și de acolo au fost în cele din urmă alungați la Missouri. Ei au trebuit să pribegească și iar să pribegească, atît în timp de vară, cît și în timp de iarnă, cînd multe dintre femeile și copiii noștri au murit de frig și de foame. Strămoșii mei s-au alăturat apoi căpeteniei Tecumseh, care a chemat la el pe războinicii tuturor triburilor, și la care au venit cei mai viteji dintre dakotani. Ei au luptat în marea bătălie de la Tippecanoe, și au fost de față cînd am umplut cu pămînt gurile oamenilor albi morți, pentru ca întreg neamul lor să se sature în sfîrșit de țara noastră. Dar ei nu s-au săturat. Bărbații, femeile și copiii noștri au pribegit și au murit, iar cei care au supraviețuit au băut din apa vrăjită a oamenilor albi pentru ca să-și uite astfel amarul. Unii dintre ei însă stau în rezervație. Acolo, ei rabdă să li se poruncească de către un „tată alb" și de un paznic din neamul nostru care se află în serviciul acestuia, cum trebuie să trăiască pentru ca să ajungă asemeni oamenilor albi.

Cei de față ascultară cu uimire și cu tăcută considerație și înduioșare istorisirea delawarului, care vorbea cu patimă crescîndă. Nici cînd se întrerupse nu luă niciunul cuvîntul. Urmă un moment de tăcere, care fu ca un moment de cinstire pentru disprețul în fața morții de care dăduseră dovadă oamenii aceia și pentru lupta zadarnică a poporului lor mare și demn.

— Fratele nostru Chef des Loups este unul dintre acei fii ai lenapilor care s-au născut într-o rezervație? întrebă Sitting Bull cu voce înăbușită.

— Da. Am fugit de-acolo pe cînd eram de paisprezece ani și am intrat în serviciul milahanskanilor, a Cuțitelor Lungi, fiindcă iubeam preeria liberă.

și la caii noștri. Trei mustangi a doborît și a mîncat acest urs. Fratele tatălui meu a fost de asemenea sfîșiat și omorît de el. Atunci tata porni să-i dea de urmă. El jurase că va ucide bestia doar cu sulița fratelui său răpus de această fiară. Nici nu avea altă armă asupra sa.

— Asta zic și eu că era îndrăzneală! O mare îndrăzneală! Ursul sur este cel mai periculos animal al preeriei și al Munților Stîncoși.

— Era o îndrăzneală, într-adevăr. Vînător așa de bun ca Mattotaupa nu se mai văzuse vreodată.

— Pînă la Tokai-ihto, căpetenia tribului dakotanilor.

Căpetenia avu un zîmbet ciudat.

— De, nu știu... Brațele mele încă n-au sugrumat nici un grisly.

— Sugrumat?

— Da, sugrumat.

Căpetenia se mulțumi doar să repete acest cuvînt, și părea că stă la îndoială dacă trebuie să vorbească mai departe. Chef des Loups nu îndrăzni să-l roage să-și continue istorisirea, dar ridicase capul în semn de pasionată așteptare și se uita încordat la dakotan, care ședea lîngă foc.

— Dacă albii ar încerca să spună că un grisly a fost ucis fără arme, aș rîde, observă el. Dar Tokai-ihto e indian, și nu minte.

— Văd că Chef des Loups îi cunoaște și el pe uatșițșuni! aprobă căpetenia afirmația delawarului. Ei mint cu plăcere, și mult.

— Așa este.

— Printre războinicii cetei Urșilor există un „grup" care nu spune decît adevărul. Din el fac parte bătrînii și oamenii noștri de vază. Tatăl meu mi-a destăinuit că ei pot omorî cu o vrajă pe acela care minte. Se pare însă că această vrajă e neputincioasă față de uatșițșuni. Ei mint și trădează; ei l-au înșelat pe tatăl meu, și mă gîndesc că ei își vor călca cu-

vîntul şi că mă vor face prizonier în fortul lor, în caz că voi pleca acolo.

— Tu trebuie să te bizui pe Samuel Smith, îl sfătui iscoada.

— Da, el pare leal, deşi urăşte indienii. Pe perfidul Roach l-a împuşcat în mînă.

După această digresiune, care atinsese în treacăt o chestiune foarte importantă pentru el, căpetenia îşi adună gîndurile şi reveni la povestea vînării ursului.

— Mattotaupa a sugrumat fiara. Asta am văzut-o cu ochii mei.

— Pe cînd Tokai-ihto era încă băieţandru?

— Băiat de unsprezece veri, după cum am spus.

Căpetenia reluă firul istorisirii.

— Am plecat numai tatăl meu şi cu mine. Mattotaupa mă luase cu el, deoarece dorea ca eu să învăţ ceva. Ursul se îndepărtase de tabăra noastră, şi noi căutam să-i dăm de urmă. Intr-o dimineaţă l-am găsit. Se ascunsese în zăvoiul de pe malul Beer-Creek-ului, şi devora, într-un tufiş, hoitul unui cal sălbatic.

Căpetenia trecu de la exprimarea în dialect dakotan, la limba plăieşilor, cu care Chef des Loups era mai obişnuit. Tokai-ihto trăise destul de mult timp pe lîngă plăieşi, aşa că le cunoştea limba ca pe a sa proprie.

— In tufiş nu putea Mattotaupa să răpună cu suliţa animalul.

— Asta mi-a spus-o şi tatăl meu atunci... El mă trimise repede în susul pîrăului, să adun pietre pe care să le pot arunca asupra ursului. Eu urma să-l mînii în felul ăsta, şi să-l fac să iasă din tufiş.

— Tatăl lui Tokai-ihto a cerut mult de la un băiat de unsprezece ani. Intărîtarea unui urs este treabă de bărbat.

— De acest lucru trebuie că şi-a dat şi Mattotaupa seama, deoarece am făcut greşeli la prima mea vînătoare de grisly. Pietrele mele nimeriră în tufiş, dar

ursul se sinchisi prea puțin de ele. M-am dat mai aproape, ca să-l pot lovi mai tare.

— Un băiat nu poate arunca departe.

— Nu. De aceea am înaintat pînă la vreo treizeci de pași de tufiș. Îndărătul crengilor acestuia se auzeau trosnituri; dihania tot mai sfărîma oase de cal. Eu puteam să văd o parte din spatele său și botul lui ascuțit. Îmi era rușine că încă nu izbutisem să-l tulbur, și, țintindu-i botul, aruncai în el cea mai mare dintre pietrele pe care le aveam. Am nimerit. El se opri din mîncat, se răsuci și se tîrî o bucată prin fața stîrvului, în așa fel încît capul și labele din față îi ieșiră afară din tufiș. Cîteva crengi se rupseră sub greutatea lui și el mormăi supărat. Îmi dădeam seama că trebuie acum să-l fac să se și ridice, pentru ca tatăl meu să-i poată străpunge inima. Dar curajul mi se clătină oleacă, și mă uitai în jur să văd dacă Mattotaupa este în apropierea mea.

— Tatăl tău se ascunsese?

— Stătea trîntit în iarbă, îndărătul unei mici ridicături de pămînt. Ursul încă nu-l observase. Eu devenii foarte curajos acum cînd știam că tatăl meu se găsește atît de aproape, și repede aruncai una după alta în capul animalului toate pietrele pe care le mai aveam. El mormăi și cîhîi.

— Și a ieșit din tufiș?

— Nu, el aștepta să vadă dacă voi continua să nu-i dau pace, dar fiindcă rămăsesem cu mîna goală, încetă să mă mai ia în seamă și prinse iarăși să mănînce.

— Un suflet pașnic și înțelept sălășluia în acest animal!... Sufletul unui mare războinic!... Dar tu ce-ai făcut?

— Eu am tras jungherul și m-am repezit spre el.

— Toate duhurile bune te-au apărat, de vreme ce totuși mai ești viu, și te mai afli în cortul tău!

Căpetenia zîmbi și dădu din cap.

— Am voit să fac mai mult decît îmi îngăduiau puterile. Cînd mă repezii spre urs, el se ridică mult

mai repede decît m-aş fi putut aştepta din partea lui, şi veni asupra mea, ca să mă sfîşie cu ghearele. Deoarece eram încă mic, el mi se păru înfricoşător de mare, iar cîhîiala lui făcu să-mi treacă fiori prin şira spinării.

— Ai fugit ?

— Da, recunosc. Am aruncat jungherul în el, dar văzînd că n-am izbutit să-l rănesc mortal, m-am răsucit pe călcîie, vrînd să fug spre tata. Animalul, muşcat de durere şi înfuriat, îmi tăie drumul. Tatăl meu sărise în picioare, iar acum, pentru ca să abată fiara din calea mea, scoase un răcnet şi, după cum mi-a istorisit el mai tîrziu, repezi sulița asupra ursului, însă acesta o frînse.

— Ai izbutit să te ascunzi ?

— Nu. De altfel nici nu mai voiam să mă ascund. Cînd am auzit glasul tatălui meu, m-am oprit în faţa ursului, care se ridică pe labele dinapoi. Nu eram nici pe jumătate atît de înalt ca el, dar îi dădui o lovitură de tomahawk peste laba care se întinsese ameninţătoare spre capul şi ceafa mea şi o rănii. Cînd vru să mă doboare la pămînt cu cealaltă, două mîini uriaşe îl înşfăcară năpraznic din spate.

— Mattotaupa !

— Da, tatăl meu. El se repezise spre noi, fără a şti încă în ce chip ar putea să mă ajute aşa neînarmat cum era. Deodată îşi încolăci braţele în jurul grumazului puternicului animal, şi-l strînse apăsîndu-l spre pieptul său gol. Cu toate că Mattotaupa era aproape un uriaş, ursul ridicat în două picioare îl întrecea. Începu o luptă fioroasă. Dihania se zbătea şi zgîria, lovea în jurul ei cu laba teafără, cîhîia şi încerca să-l tragă pe tata în faţa sa. Muşchii lui Mattotaupa erau atît de încordaţi, încît păreau gata să plesnească, vinele i se umflară, ochii i se înroşiră, iar gura îi spumega. Văzînd înverşunarea lor, mi se tăie răsuflarea şi voii să lovesc din nou cu barda în urs, dar Mattotaupa mă opri. Lupta nu se mai sfîrşea. Ani-

malul şi tatăl meu se zmuceau şi se tîrau încoace şi încolo. Gîfîiau amîndoi, iar pe faţa şi trupul tatei sudoarea curgea şiroaie. Pe măsură ce braţele se strîngeau mai tare în jurul beregatei lui, animalul devenea tot mai furios. Ştii doară că ursul e puternic şi rezistent.

— Poate mai rezistent şi mai puternic chiar decît un taur. Spune mai departe, căpetenie!

— Lupta mergea spre sfîrşit. Labele ursului loveau aerul tot mai slab. Ochii săi mici se dădură peste cap, limba îi atîrna apoi din gîtlej lungă şi umflată, şi, în cele din urmă, el se prăvăli la pămînt. În acelaşi timp se prăbuşi şi tatăl meu, şi rămase lungit în iarbă. Era atît de vlăguit, încît am crezut că şi el e mort. Dar cînd îngenunchiai lîngă el, mă apucă de mînă, şi curînd după aceea se ridică de jos şi rîse, deşi sîngele încă îi zvîcnea puternic în vine, şi îi curgea din zgîrieturi adînci. El nu mă mustră. Ba chiar mă lăudă pentru lovitura de tomahawk prin care-i ciuntisem ursului una din labe. După ce tatăl meu bău apă din pîrău şi fumă o lulea, îl aduserăm pe grisly în tabără. A fost ultimul vînat pe care Mattotaupa l-a adus acasă. Cînd s-a întors la corturi, a găsit în tipiul său un oaspete cu numele de Red Fox, care după ce l-a salutat i-a dăruit o apă străină şi vrăjită...

Povestitorul se opri, îşi luă privirea de la Chef des Loups, şi se uită la vîlvătaia focului şi la lemnele din mijloc ce trosneau şi pîrîiau. Ochii săi reflectau o ură de moarte.

— Va veni însă şi ziua cînd mă voi răzbuna pe acesta, vorbi el cu glas scăzut.

Delawarul îşi dădu seama de dispoziţia sumbră a căpeteniei, şi tăcu.

În cort nu se mai auzea decît vîlvîitul flăcărilor ce-şi aruncau lumina în pete rătăcitoare pe pereţii înalţi de piele, şi pe blana de urs ce stătea atîrnată de unul din pari.

In cort se așternuse o tăcere adîncă. Căpetenia părea să fi uitat de oaspetele său. Fără să scoată un cuvînt, femeile veniseră o dată din fundul tipiului, ca să întoarcă frigările de deasupra flăcărilor și să împingă lemnele mai spre mijlocul focului. Chef des Loups sta dus pe gînduri. I se părea că în seara asta Uinonah avea privirea mai ermetică și mai tristă ca de obicei. Istorisirea lui Tokai-ihto le reamintise de ziua aceea care abătuse asupra mîndrei sale familii un deceniu de obidă și rușine.

Sub frigarea din același cort în care odinioară Mattotaupa pusese să se frigă laba de urs, pentru el și pentru oaspetele ce-i adusese multă apă vrăjită, sfîrîiau acum în flăcări stropii de grăsime ce picurau din carnea așezată deasupra focului.

Chef des Loups tresări. Afară se iscase zarvă. Perdeaua de la intrarea cortului fu dată brusc la o parte și Șoimul Negru apăru din nou.

— Ha! zise el rîzînd cînd Tokai-ihto îi făcu semn să vorbească. Am adus cu mine un bărbat... un bărbat... dar Tokai-ihto ar trebui el însuși să-l vadă. E omul venit să ne vestească apropiata sosire a lui Monito. Dacă Monito ar arăta ca ăsta... atunci nici n-ar putea face ceva mai bun decît să ne vîndă toate armele pe care le are... căci, un astfel de om nu e în stare să le mînuiască!... Vrea căpetenia să primească la focul său peștișorul ăsta care a nimerit pe uscat? Deși, la drept vorbind, nu prea e demn de cortul unei căpetenii...

Tokai-ihto se gîndi un moment.

— Știe oare ceva mai multe despre afacerea asta?

— S-ar putea.

— Atunci adu-l încoace.

Șoimul Negru ieși din cort și se reîntoarse îndată însoțit de o ființă cît se poate de bizară. Chef des Loups nu mai văzuse niciodată prin preerie un

asemenea exemplar, şi, din culcuşul lui, se uită uimit la noul oaspete.

Cel ce fusese introdus în cort era un om mititel, aproape un pitic. Hainele lui bălţate şi murdare trădau un ciudat amestec de cochetărie şi zgîrcenie. Coloritul lor viu contrasta cu lividitatea feţei sale nemaipomenite. Avea un cap mare, cu partea de dinapoi a craniului foarte proeminentă. De sub fruntea sa enormă şi tare bombată pornea un nas ţuguiat ce atîrna pe dinaintea gurii lui mici. Ochii săi priveau în jur cu nelinişte.

Tşetansapa conduse această făptură pînă lîngă foc şi-i făcu semn să se aşeze acolo. Impopoţonatul omuleţ se ghemui pe jos; tremura de frig din tot corpul.

— Groaznică e preeria! începu el vorba. Groaznică! Sîntem de trei săptămîni pe drum. Trei săptămîni! Venim din sud. Cu toate astea a fost rece. Mi-e frig. Sînt sleit de puteri. Am rămas abia jumătate din cîţi am fost... Nu înţeleg ce i-a putut îndemna pe unii să locuiască aici!?... Calul meu e un diavol!

— Imi pare rău, spuse Tokai-ihto cu răceală.

— Omul alb n-a făcut întreaga călătorie pe iapa aceea blîndă pe care a sosit aici în tabăra noastră? întrebă Şoimul Negru.

— Pe toţi zeii! Iapă blîndă! strigă omuleţul. O urăsc! In faţă muşcă, în spate zvîrle din copite, la mijloc e lunecoasă! Cum să stai pe ea?... Cum faceţi voi oare de rămîneţi mereu călare pe armăsarii voştri sălbatici?

Tokai-ihto zîmbi.

— Nu ştiu nici eu, spuse el cu sinceritate. Mie mi-ar fi greu să cad de pe cal. Şi războinicii mei s-ar mira tare mult de aşa ceva.

— Vezi, aşa este, asta este! se tîngui omuleţul, dîrdîind într-una de frig. Voi vă naşteţi o dată cu diavolii voştri patrupezi. Dar eu?! Dar eu?! Cine m-a pus să viu încoace călare!?... Călare!... Pot să-ţi spun, căpeteniе Tokayer, sau cum te mai cheamă, pot

să-ți spun că există și lucruri mai bune pe lume decît să călărești și să tragi cu pușca.

De bună seamă că dakotanul nu-i împărtășea părerile în această privință, dar el era prea politicos pentru a-și contrazice oaspetele.

— Nu sînt oare folositori și oamenii care trag cu pușca — se mărgini el să întrebe — mai ales cînd sînt gata să cumpere arme de la Monito?

— Monito[1]? răcni înfuriat omulețul. Ferește-te, Piele Roșie, să insulți cu porecla asta pe omul care-ți aduce arme. Paco Bacerico se numește cel ce vine la tine! Înțelegi?! Paco Bacerico!

Tokai-ihto aprinse o pipă mică, pe care între timp o umplu se cu tutun, și o oferi oaspetelui său. Să fumeze cu el din aceeași pipă, în semn de salut, părea să nu-i facă de loc plăcere dakotanului.

Piticul se apără, întinzînd mîinile-i cu degete lungi și descarnate.

— Nu fumez! Și nici nu mănînc nimic! Nimic! Nimic! Mi-e tare rău. Am pornit-o călare înaintea celorlalți, pentru a da în sfîrșit de odihnă și căldură.

El trase în sus blana pe care ședea, și și-o înfășură în jurul trupului.

— Paco Bacerico a rămas în urmă cu armele și catîrii? începu acum să întrebe căpetenia.

— Bacerico?! Tu nu știi, tu, Piele Roșie, că Bacerico sînt eu? Eu!

Peste chipul căpeteniei trecu parcă o străfulgerare. El i-aruncă o privire lui Tsetansapa.

— Nu știam că broscoiul ăsta rîios își zice Bacenico-Monito, explică înțepat Șoimul Negru. Pîndarul nostru Tatokano spunea că celor ce însoțesc convoiul de catîri le împarte porunci un alt bărbat, unul care poartă mască.

— Ah! strigă piticul. Le împarte porunci un altul?! Da, bădăranul acela ticălos, pornit pe harță și bătaie! Da, lupul acela de preerie... sfîșia-l-ar urșii

[1] Monito — maimuțică (în limba spaniolă) (n. t.)

şi mînca-l-ar vulturii!... Ăla-i o lepădătură a preeriei... El m-a tîrît încoace... N-ar fi trebuit niciodată să-l cred! Voieşte să mă omoare! O ştiu prea bine! Ah!... Mi-e aşa de rău! Omuleţul îşi cuprinse cu amîndouă mîinile burta, aruncă apoi de pe el blana în care se înfăşurase, şi, glonţ, o zbughi afară din cort.

Şoimul Negru izbucni într-un rîs batjocoritor.

— Monito! zise el, „Maimuţica"! Cel pe care l-a aşteptat tribul dakotanilor! Trebuie să recunosc că, ferindu-se de a fi cunoscut de către cei cu care a încheiat pînă astăzi afaceri, omul ăsta a dat într-adevăr dovadă de înţelepciune. Numai de ar fi armele lui ceva mai de soi decît el!

Tokai-ihto nu rîse. El se uită la focul deasupra căruia se frigea bucata de carne de bizon refuzată cu greaţă de Monito.

— Ce crede Chef des Loups? întrebă el. Chef des Loups îi cunoaşte şi el pe uatşitşuni.

Fruntea delawarului se încreţi.

— Nu mă mir de fel că bărbatul ăsta cu numele de Bacerico-Monito a locuit pînă acum în oraşe şi că s-a ascuns de toată lumea, zise el. Pe mine mă miră numai că a venit acum aici. De altfel, de treaba asta s-ar părea că se miră însăşi maimuţica. Un altul l-a convins să vie, şi anume bărbatul mascat. Cine e acel bărbat?! Iată ce ar fi important de ştiut!

— Da. Cine e acel bărbat? zise căpetenia, repetînd întrebarea delawarului, şi adresînd-o lui Tşetansapa.

Războinicul ridică din umeri.

— Un om alb, înalt şi voinic. Tatokano credea că e Monito.

— Trebuie ca Şoimul Negru să-şi ia acum îndată mustangul, să iasă în calea acelui fals Bacerico, ce conduce convoiul de catîri şi muniţii, şi să-i pîndească toate mişcările.

Subcăpetenia porni să execute fără zăbavă aceste dispoziţii.

Curînd după ce Şoimul Negru părăsise cortul, reapăru omuleţul cel împopoţonat. Mai mult se tîra decît umbla. Se ghemui iarăşi pe locul său de lîngă foc şi-şi trase blana în jurul trupului.

— Frig! mormăi piticul dîrdîind. Am fost un nebun! Un nebun! continuă el, lovindu-se într-una cu palma peste frunte.

— Adevărat nebun, întări Tokai-ihto. Pentru ce n-a făcut Bacerico afacerea asta la fel ca pe toate celelalte afaceri ale lui? De ce n-a rămas în casă la el, şi n-a trimis încoace pe împuterniciţii săi?

Omuleţul părea că nici n-aude ce-i spune căpetenia.

— Nebun! Nebun! repeta el necontenit. Sînt bogat... Ce caut eu aici?! Cîinele ăla afurisit! Voieşte să mă omoare!

— În cortul lui Tokai-ihto nu va fi nimeni omorît, rosti tăios căpetenia. Paco Bacerico are cuvîntul meu că lui şi oamenilor săi nu li se va strîmba nici un fir de păr din cap.

— Oh! Ce-mi foloseşte cuvîntul tău, dacă eu totuşi mor! Ce ştii tu? Nimic! Trupul mi se strîmbă, picioarele mi se strîmbă, umerii mi se strîmbă, da, pînă şi părul mi se strîmbă de la sine. N-ai avut niciodată dureri de pîntece? Nu? Atunci nu ştii nimic! Am să mor aici. Da. Vreau să mor. Crezi că am să mă mai urc încă o dată pe iapa aia şi să mai străbat călare, prin preerie, drumul înapoi? Nu, asta nu! Vreau să mor aici!

— N-ai vrea mai întîi să-mi spui prin ce momeală te-a atras în preerie diavolul ăla, şi de ce vrea el să te omoare?

Monito gemu. Ridică apoi deodată capul, se uită la căpetenie cu o privire tare ciudată, iar din gîtlejul lui ieşi un sunet tremurat.

— Nu! chicoti el, asta nu vreau să ţi-o spun. Asta e treaba lui; ce va reuşi să facă... asta e numai treaba lui.

Şi, în timp ce omuleţul continua să chicotească şi să măcăie, vîrful nasului său nesfîrşit i se bîţîia pe dinaintea gurii.

Delawarul simţi o adevărată scîrbă cînd văzu cum creatura asta ce chicotea într-una dă la o parte blana cu care era înfăşurată, cum se apropie de dakotan, şi cum îl bate pe umăr, în mod familiar, cu degetele lui lungi şi descărnate.

Căpetenia îşi scoase luleaua din gură şi se uită la băgăciosul acesta ca la un păianjen, pe care încă nu ştia dacă trebuie să-l strivească sau să-l alunge.

— La drept vorbind... el n-a vrut de fel ca eu să viu aici, şopti omuleţul către dakotan. Voia să facă singur afacerea. De două sute de puşti ai dorit să faci rost, căpetenie Moskito? Eu pot să-ţi dau trei sute, trei sute de puşti militare noi-nouţe, şi multă muniţie pentru ele. Înţelegi?... Numele meu e Bacerico!... Trei sute, a spus diavolul ăla de cîine, dă-i trei sute, el plăteşte bine. Eu le transport, zice diavolul de cîine, îţi plătesc bani gheaţă şi le transport, iau riscul asupra mea... dar dă-i trei sute. De ce să-i dau trei sute?... Diavolul ăla de cîine e viclean, dar Bacerico e şi mai viclean... Trei sute? am spus. Bine. Fie trei sute. Dar atunci plec eu însumi cu armele... chiar de-ar fi să crăp. Vreau să ştiu cît se plăteşte. Bine, plec, am zis. Şi am pornit-o. El era tare furios. A dispărut şi m-a lăsat să plec singur. Abia acum patru zile a apărut deodată iarăşi, dîndu-şi nişte aere de parcă armele şi preeria îi aparţineau lui. Ăla-i un diavol...!

Căpetenia se ridică în picioare, ferindu-se astfel de atingerea degetelor lui Monito ca de atingerea unui păianjen.

— Trei sute? Bine! Ce preţ ceri?

Omuleţul începu să rîdă pitigăiat.

— Ai s-o afli tu şi pe asta, Piele Roşie!

Chef des Loups se cutremură. Obişnuitul joc al speculanţilor! Indienii, care nu puteau făuri arme de foc, erau nevoiţi, în vremuri de război, să şi le procure

prin prădăciuni sau prin contrabandă. În asemenea vremuri, cîrmuirea oamenilor albi interzicea, cu cea mai mare străşnicie, vînzarea de arme Pieilor Roşii. Negustorii se îndeletniceau totuşi cu acest negoţ interzis, şi îşi umpleau buzunarele furnizînd indienilor, pe sub mînă, la un preţ de speculă, arme vechi, dintre care unele nici nu puteau fi folosite. Dar trei sute de puşti militare noi?! „O mare potlogărie, gîndi Chef des Loups, sau o afacere nemaipomenită. Care era oare preţul pe care păianjenul ăsta voia să-l stoarcă de la victima lui?"

Omuleţul oftă din nou, duse mîinile la pîntece, şi o zbughi, pentru a doua oară, afară din cort. Ohitika, negriciosul dulău, lătră furios în urma lui; părea că simte ceva nelalocul lui în purtarea acestui proaspăt musafir.

Cînd Monito se reîntoarse din plimbarea sa nocturnă, observară că nasul lui căpătase o lucire verzuie. La un semn al căpeteniei, bătrîna Untşida veni spre ei, înveli omuleţul în pături şi blănuri, şi-l împinse apoi lîngă foc, ca pe un pachet din care nu se mai vedea decît ciudatul lui cap.

Tokai-ihto fuma în tăcere. Socotea că n-are nici un rost să continue discuţia întreruptă. Nici Monito nu mai spunea nimic; singura lui preocupare era să tragă mai strîns în jurul său păturile şi blănurile cu care fusese învelit. Căpetenia, care era desigur mult mai obosită decît părea, dădu în cele din urmă semnalul de culcare pentru toţi cei din cort.

Focul fu acum acoperit, şi culcuşurile pregătite. Monito primi şi el una din acele rezemători-tripiede acoperite cu împletitură de răchită, rezemători ce ţineau loc de pernă pentru cap.

În cortul cufundat în întuneric, Chef des Loups pirotea cu ochii deschişi. Deoarece zăcea de atîtea zile, el nu mai putea simţi o adevărată oboseală. Gîndurile lui se învîrteau în jurul problemelor pe care le ridicase sosirea „maimuţicii" ăsteia caraghioase şi sinistre, şi a relatărilor despre omul cu mască. Amă-

nunțe în privința acestuia din urmă vor putea afla de la Șoimul Negru, abia a doua zi către seară, căci, după rapoartele pîndarilor, el rămăsese cu catîrii departe în urmă... Un bărbat foarte tînăr și voinic, care însoțea abia de patru zile convoiul contrabandiștilor?!

În timp ce delawarul sta și se gîndea astfel, iar ceilalți din cort, după cum o dovedea respirația lor regulată, se cufundaseră într-un somn adînc, odihnitor, se auzi deodată în întuneric un glăscior, ce părea mai mult un piuit.

— Ei! Ei! Aici!

— Ce e? întrebă Chef des Loups, întorcîndu-se spre omuleț, căci nu voia să tulbure liniștea și odihna lui Tokai-ihto, care era rănit.

— Trage! se auzi de sub pătură.

— Ești înfășurat doară ca un pachet de carne de bizon, răspunse nepoliticos delawarul. N-ai de gînd să te liniștești?

— Barbarule! cîrîi Monito de sub pături. Dacă nu sînteți în stare să construiți case, de ce nu vreți cel puțin noaptea să vă închideți corturile? Trage de parc-ar trage zece cai!

— Măcar de te-ar trage zece cai departe de aici! Mica lor sfadă îi trezise totuși pe ceilalți din cort. Untșida, care se îmbrăcase între timp, apăru din nou.

— Lasă peretele tipiului în jos! zise Tokai-ihto resemnat.

Bătrîna făcu după cum i se spuse, apoi se apropie de omuleț.

— Veverița mea micuță, grăi ea încetișor, în dialectul dakotan, codiță de șobolan răsucită! Dormi liniștit și nu te mai tot mișca atîta!

— Ce-a spus? strigă Monito către delawar.

— Să-ți închizi pliscul tău de uliu.

— Plisc de uliu?! Iar vreți să fiți obraznici?! Cine dispune oare aici de trei sute de pușți militare: eu sau voi?

— Ce spune? întrebă Untșida cu blîndețe.

— Îi pare rău că ne tulbură liniștea, traduse Chef des Loups.

Bătrîna își trecu ușurel mîna peste capul mare și chelbos al omulețului.

— Puișorul meu de preerie — zise ea — ce aș putea face ca să dormi?

— Ce mai spune acum? se interesă Monito.

— Te iubește și vrea să te adoarmă-n legănări.

— Ah! În sfîrșit, iată și un suflet de om în această preerie! Spune-i, te rog, să rămînă lîngă mine. Aici e un întuneric de neîndurat, iar eu sînt deprins să am lumină noaptea. Nu s-ar putea înteți nițel focul ăsta? E încă mult prea frig!

— Dorește să întețești focul și să-l mîngîi pe chelie, tălmăci delawarul.

Untșida scormoni tăciunii din vatră pînă ce se stîrniră cîteva scîntei, dar nu aprinse focul, așa încît cortul rămase mai departe în întuneric. Apoi, răbdătoare, se așeză din nou lîngă cîrcotașul care le stricase liniștea, și-l mîngîie pe cap.

— Cățelușul meu — zise ea încet cu glas cîntat și adormitor — micuțul meu coyot fricos! Potolește-te și dormi! Dac-aș putea te-aș otrăvi, dar nu am voie! Poți să fii sigur de asta!

— Vorbește atît de duios! zise Monito alinat. Atît de plăcut! Ce păcat, nu înțeleg ce spune!

— Dacă ar ști că înțelegi, i-ar fi rușine să spuie tot ce spune, îl asigură Chef des Loups.

— O, tu lupușor rîios și colțat — continuă Untșida cu același glas cîntat — n-ai de gînd să-ți închizi o dată gura asta împuțită, ca să putem în sfîrșit dormi?! Ah, dac-aș putea să-ți înfund botul cu un căluș! Dar, vai, căpetenia nu m-ar lăsa! Tu cîntărești cît trei sute de pușți militare, puricelul meu săltăreț! Știu că trebuie să fiu blîndă cu tine ca o bizoniță care-și linge odrasla. Hai, închide-ți ochișorii, bizonașul meu, iar eu am să-ți veghez somnul pînă cînd vom scăpa în sfîrșit iarăși de tine!

Unduiosul glas al Untşidei părea într-adevăr să-şi facă efectul. „Maimuţica" amuţi, şi ei auziră cum respiraţia piticului începe treptat, treptat, să devină regulată. Nu trecu însă mult şi omuleţul se porni să sforăie.

— Ulcica mea de untură, noduleţul meu de măduvă — suspină Untşida — n-ai de gînd să-ţi strîngi fălcile tale colţuroase, ca să se întoarcă liniştea în cortul ăsta?

Pentru a-i opri sforăitul, ea îi împinse tripiedul mai aproape, ca să-i stea capul mai ridicat. Monito se trezi.

— Da' ce faci aici?! cîrîi el mînios. M-ai trezit acum din nou! Ah... şi iar mă doare burta! Mă doare burta! se văieta el supărat, respirînd anevoie.

— Ce spune? întrebă Untşida, cătînd speriată spre delawar. Ce să fac?

— Are dureri de burtă!

Untşida alergă pînă la Uinonah.

— Îmbracă-te, fiica mea — zise ea — şi încălzeşte-i un pietroi cîinelui ăstuia chelbos!

— Ce-a spus? se interesă Monito.

— Că va aduce un pietroi, şi că dacă n-ai să te astîmperi îndată, o să-ţi spargă capul cu el! îl lămuri sec delawarul.

— Aaa! răcni Monito şi, cu o agilitate pe care nimeni nu i-ar fi bănuit-o, înlătură păturile cu care era înfăşurat, zvîcni în sus, şi se repezi urlînd afară din cort. Mă omoară! ţipa el. Ajutor! Mă omoară!

Tărăboiul ăsta i se păru din cale afară chiar şi lui Ohitika, cîinele negricios, care mîrîise şi pînă atunci în cîteva rînduri. Sări deci şi el de pe locul său şi se luă după omuleţ.

— Ce s-a întîmplat?! strigă nefericita Untşida şi alergă, cu mîinile ridicate, după maimuţică şi după cîine. Ce ruşine! O astfel de gălăgie în cortul căpeteniei!

Ohitika alarmă pe dată toţi zăvozii satului. Cîinii aceştia, pe jumătate sălbatici, se porniră să latre-n

cor. Se stîrni o hărmălaie asurzitoare, în care se distingeau tot soiul de lătrături, de la urlete asemănătoare cu cele ale lupilor, pînă la schelălăitul piţigăiat al căţeilor, iar din mijlocul haitei de cîini răsunară strigătele de ajutor ale lui Monito, pe care-l pătrunsese o groază de moarte.

Chef des Loups se străduí să se ridice din culcuş, dar nu izbuti s-o facă decît pe jumătate. Mai sprinten ca el fu Tokai-ihto. Căpetenia dădu la o parte pătura cu care era învelit, ieşi repede în faţa cortului, şi-n clipa următoare glasul său răsună poruncitor :

— Linişte!

Pînă şi cîinii satului păreau să cunoască acest glas. Nocturnul concert al patrupedelor se domoli pe dată.

Ţipetele lui Monito se potoliră şi ele. Curînd după aceea, perdeaua de la intrare fu dată la o parte, şi Chef des Loups o văzu pe Untşida cum intră purtînd pe braţele ei slabe dar musculoase fugarul. Îl prinsese şi îl aducea din nou în cort, întocmai ca un paznic bun care readuce o maimuţă în cuşca ei.

— Culcă-te, plăpîndul meu muşchiuleţ de pădure! şopti ea şi-l înveli din nou în blănuri pe omuleţul care gemea.

Între timp, Uinonah se apucase se înteţească focul, aşa că toţi cei din cort puteau să se vadă acum din nou unii pe alţii. Delawarul, care se ştia vinovat, se strecură sub pătură, iar Tokai-ihto păşi domol spre maimuţică.

— N-are să-ţi spargă nimeni capul, îl asigură el. Ţi se va da o piatră fierbinte cu care să te încălzeşti, aşa că o să poţi dormi. Hau!

Fără să arate că e nemulţumit, dakotanul se întoarse la culcuşul său, alături de care îşi reluase şi Ohitika locul.

Uinonah se îndepărtă în tovărăşia bunicii. Ea trebuia să se ducă la cortul de lîngă rîu, unde era instalată baia de aburi, ca să aducă una din pie-

trele pentru încălzit, ce erau păstrate acolo. Cînd se reîntoarseră, femeile aduseră cu ele o piatră nu prea mare, pe care o încălziră apoi în foc.

— Ah! scînci Monito şi-şi trase pătura de blană pînă sub bărbie. E o ţară nebună, cu oameni nebuni, cu animale nebune! Prin ce-am trecut acum! Eram sigur că javrele mă vor sfîşia! Ingrozitor, îngrozitor! Şi femeile de aici sînt la fel ca peste tot. Sînt vipere! Singurul om cu judecată eşti tu, căpetenie Tokayer! O piatră încălzită! Asta e invenţia unui suflet de aur. Iţi mulţumesc! Cu tine se poate cădea la învoială şi în privinţa puştilor militare. Tu eşti un om!

— Cît ceri pentru marfa ta? întrebă Tokai-ihto cu un aer distrat, privind în sus spre vîrful cortului. Mititelul chicoti.

— Nimic altceva decît să devin şi eu părtaş. Vă procur eu concesiunea.

Delawarului, care scosese între timp capul de sub pătură, i se părură enigmatice cuvintele acestea, şi, deoarece căpetenia nu mai întrebă nimic, ele îi rămaseră pentru moment nelămurite.

Uinonah aştepta să se încălzească pietroiul vîrît în foc. După ce acesta fu îndeajuns de fierbinte, ea îl scoase din jar, îl înveli şi îl aşeză lîngă năsosul Monito.

Maimuţica se încolăci cu satisfacţie în jurul lui.

— Dormi, cioculeţ de uliu, dormi! murmură bunica.

Indemnul păru să aibă efect de data aceasta, şi în cortul căpeteniei se aşternu liniştea mult dorită.

Ziua următoare se scurse fără ca cineva să fie în stare să se apuce de vreo treabă; o nelămurită neliniştе lăuntrică pusese stăpînire pe toţi. Pe la amiază veni încă o dată ştirea că grupul contrabandiştilor va sosi în sat probabil către seară. Despre bărbatul cu mască, pîndarul nu cunoştea amănunte nici de data aceasta. Şoimul Negru nu se reîntorsese încă.

Chef des Loups făcuse primele încercări de a se mişca ceva mai în voie, dar izbutise prea puţin şi se alesese în schimb cu dureri mari. În timpul odihnei la care era constrîns, el nu făcea altceva decît să fumeze din lulea şi să toarcă tot felul de gînduri fără rost, iar acum îi căşunase să-l convingă pe Monito, care nu putea fi îndepărtat de lîngă foc şi dintre pături, să facă o baie de aburi.

Omuleţul ciuli urechea cînd auzi cuvintele baie „tămăduitoare", căci pentru el avea o însemnătate foarte mare tot ceea ce era în legătură cu buna lui stare trupească. O baie de aburi, aici, în această sălbăticie, întrebase el, să fie asta oare numai o glumă proastă a bărbatului cu piele arămie şi nume franţuzesc? Chef des Loups îl încredinţă că e adevărat şi că fiind şi el beteag are cel mai puternic sentiment de compătimire pentru oaspetele suferind, căruia îi doreşte vindecare grabnică. Baia de aburi indiană este minunată, şi el însuşi vrea să se folosească de ea de îndată ce-i va fi cu putinţă.

— Va să zică e adevărat? stărui cercetător Monito. Şi cum este baia asta?

— Cît se poate de plăcută. Paco Bacerico va fi dus într-un hîrzob pînă în cortul de sudaţie, iar acolo va fi atîrnat, cu hîrzob cu tot, deasupra pietrelor mai dinainte încălzite în foc. Pietrele încinse de sub el vor fi apoi stropite cu apă, şi aburii se vor ridica în hîrzob şi-l vor face pe Bacerico să asude. Asta e foarte sănătos. Oamenii roşii fac o asemenea baie de aburi după ce se întorc de la vînătoare sau din război, cînd, după ce au stat adesea ore şi chiar zile de-a rîndul în frig şi în umezeală, îi dor toate mădularele.

Monito rămase pe gînduri.

— Şi apoi? întrebă el într-un tîrziu. După ce am asudat? Viperele astea de muieri au să mă usuce oare cum trebuie?

— Nu e nevoie de aşa ceva... Bacerico va sări din cortul de sudaţie în rîu...

— Atotputernice!... Nu! Asta n-o fac!

— Atunci vei fi aruncat...

— Ca să îngheț și să mă înec?! Nu rezist la frig! Nu știu să înot! Asta nu e altceva decît un nou plan de asasinare!

Omulețul se întoarse cu spatele la Chef des Loups și, îndrugînd vorbe neînțelese, continuă să se vaicăre încă mult timp.

Delawarul se mira tot mai mult de manifestările ciudate ale acestei „maimuțici". In Monito păreau să sălășluiască două duhuri, unul fricos și altul hulpav, iar dacă ar trebui ca el să se hotărască pentru unul din ele, atunci ar învinge desigur hulpavul. Cum s-ar putea altfel explica faptul că el făcuse, prin preeria pe care-o ura, drumul acesta călare atît de obositor?

Lui Chef des Loups i se păruse de asemenea suspect că armele fuseseră transportate pînă aici, fără ca mai întîi să se fi căzut la învoială asupra prețului. Asta era contrar tuturor obiceiurilor în materie de astfel de afaceri, căci Pieile Roșii pretindeau, în primul rînd, stabilirea prețului. Ce scop ascuns puteau să aibă negustorii ăștia?

După masă pîndarii vestiră din nou apropierea convoiului. Tokai-ihto porunci ca îndată după sosirea contrabandiștilor armele să fie descărcate și așezate în cortul cel mare, cel al sfatului, și ca aceștia să fie adăpostiți tot acolo; numai pe omul cu mască voia căpetenia să-l primească în propriul său tipi. Paza contrabandiștilor, cărora cuvîntul de onoare al căpeteniei le garanta viața și securitatea, trebuia, potrivit dispozițiilor lui Tokai-ihto, s-o preia Vicleanul Castor; războinicul acesta trebuia totodată să împiedice pe străini de a pătrunde prin corturi, la femei și copii.

Cînd în sfîrșit se făcu seară, încordarea delawarului ajunse la culme. Uinonah și Untșida frigeau iarăși carne de bizon deasupra focului, pentru a-l putea ospăta pe noul-venit de îndată ce va sosi. Pe

jos fuseseră întinse rogojini, pungile de tutun fuseseră umplute, iar străchinile stăteau gata pregătite. Tokai-ihto, care controlase în sat dacă fuseseră luate toate măsurile de siguranţă găsite de el ca necesare, se reîntoarse în cortul său. Cînd el dădu o clipă la o parte perdeaua de la intrarea cortului, Chef des Loups văzu că afară se întunecaşe de-a binelea. In piaţa satului ardeau mici focuri.

— In curînd vor fi aici, zise dakotanul.

— Şoimul Negru s-a înapoiat? întrebă Chef des Loups.

— Nu.

Se auzi ropotul copitelor unui cal în galop, care veni pînă în piaţa satului şi se opri acolo.

Cortul căpeteniei fu întredeschis şi Tşetansapa se strecură înăuntru. Stăpînirea de sine nu-l părăsise, dar privirea aprinsă a ochilor săi avea o expresie de iritare, de rătăcire aproape. El şopti căpeteniei cîteva cuvinte pe care Chef des Loups le auzi destul de lămurit, dar al căror sens şi însemnătate nu le putu pricepe pe dată. Să fie oare cu putinţă?! gîndi delawarul.

Tokai-ihto rămase cu desăvîrşire calm. Doar o uşoară mişcare a degetelor lui, care prinseră mai strîns luleaua, trăda că primise o veste care-l tulbura.

Şoimul Negru se juca nervos cu mînerul primejdioasei sale ghioage de război.

Căpetenia îi făcu semn să plece.

— Nu-l cunosc, zise el apăsat. Monito are cuvîntul meu, pentru el şi pentru toţi oamenii lui, că pot să vie şi să plece liberi şi netulburaţi.

Şoimul Negru păru că-şi înăbuşe un răcnet de furie şi părăsi cortul.

In tabăra peste care coborîse noaptea se stîrni nelinişte. Tşetansapa lăsase la plecare perdeaua cortului dată la o parte, astfel că Chef des Loups putu să-i vadă în piaţă pe locuitorii satului ce se adunaseră acolo şi pe călăreţii ce tocmai soseau. Luna

răsărise şi lumina ei pală se revărsa peste scena aceasta nocturnă şi peste micile focuri cu pară jucăuşă. Lungi, fantomatice şi în continuă mişcare se desenau umbrele oamenilor, animalelor şi corturilor.

Dinspre sud se apropia convoiul contrabandiştilor. Lungul şir de catîri şi însoţitorii lor ajunseră în piaţă. Delawarul văzu cum Şoimul Negru discută cu însoţitorul convoiului şi cum arată spre cortul cel mare al sfatului. Noi-sosiţii aceştia, care purtau cu toţii pălării mari de piele, începură apoi să descarce de pe spinările catîrilor saci şi lăzi şi să le ducă spre cortul ce le fusese indicat.

Tokai-ihto şedea lîngă culcuşul delawarului şi privea şi el, cu luare-aminte, la cele ce se petreceau afară.

Intreaga încărcătură fusese dată jos de pe catîri şi dusă în cortul sfatului. Cei mai mulţi dintre oameni rămăseseră în cort, lîngă marfa de contrabandă; cîţiva mai stăteau încă în preajma animalelor lor ostenite şi păreau că vor să afle de la Şoimul Negru unde urmează să le adăpostească. Nu se vedea nici un mascat printre toţi aceşti însoţitori ai convoiului. Acum însă, la celălalt capăt al pieţii, se-ntoarse deodată cu faţa spre ei un bărbat spătos şi cu picioare lungi, care ridicîndu-şi puţin masca de piele ce-i acoperea obrazul strigă de răsună toată piaţa:

— Da' Monito unde e?

Chef des Loups tresări. El cunoştea vocea asta! Era a lui Fred Clarke!

Se vedea cum Tşetansapa se-ndreaptă spre omul acesta înalt, căruia păru apoi că-i explică unde poate fi găsită „maimuţica".

Delawarul se-ntinse cu picioarele mai spre capătul culcuşului, astfel încît să alunece de pe rezemătoare, şi după ce rămase lungit de-a binelea, îşi trase păturile peste cap, lăsînd descoperit doar un mic locşor pe unde să poată privi. Voia să observe cele ce vor urma, fără ca el să poată fi văzut. Era amuzant să afle dacă Fred Clarke, zis Red Fox, deşi

iscoadă în serviciul armatei, schimbă totuşi destinaţia a trei sute de puşti, dîndu-le inamicului. Negreşit că în cazul acesta avusese toate motivele să-l îndrume pe Tobias spre Black Hills.

Tokai-ihto sta acum îndărătul focului, cu faţa spre deschizătura cortului. Îşi aruncase pe umărul stîng pătura din piele de bizon, aşa încît să nu i se vadă rana de la braţ.

Bărbatul îmbrăcat de sus pînă jos în haine de piele, şi a cărui faţă era acoperită cu o mască făcută tot din piele şi prevăzută cu două găuri pentru ochi, traversă cu paşi mari piaţa şi intră de-a dreptul în cortul căpeteniei. Se opri lîngă foc, în faţa dakotanului; la picioarele lui zăcea Bacerico, învelit în pături şi ghemuit în jurul unei pietre încălzite.

Cîteva clipe bărbaţii rămaseră tăcuţi şi nemişcaţi. Ohitika însă îşi zbîrlise părul de pe ceafă şi mîrîi supărat; ochii lui sticleau duşmănos în tulburea îngemănare a întunericului cu lumina focului.

Străinul îşi smulse de pe cap pălăria cu boruri largi şi-şi trase de pe faţă masca de piele. Gura i se strîmbă într-un rînjet care lăsă să i se vadă dinţii lungi şi îngălbeniţi ce-i ieşeau în afară:

— Ei! Harry! Salutările mele! Mă mai cunoşti, vechiul meu prieten?

Indianul nici nu clinti măcar şi rămase tăcut. Era ca o stană de piatră; pînă şi ochii lui păreau lipsiţi de viaţă.

— Hallo, Harry! continuă cu putere străinul. Nu cumva ai încremenit de surpriză!? Ei, ce zici?! Nu credeai c-ai să mă mai vezi vreodată viu şi nevătămat în propriul tău cort?! Revederea face plăcere, băiatule! Ţi-am adus ceva frumos... ca un unchi bătrîn... trei sute de puşcuşoare... drăguţ, nu-i aşa? Acum însă, fără nici un fel de alte ocoluri, ca între prieteni vechi — străinul se aşeză jos pe pături — fără alte ocoluri: cît vrei să plăteşti?

Privirea cu care se uită indianul în jos, la bărbatul cu păr roşcat şi bărbie puternică, era cu totul de nepătruns.

— Omul alb se înşeală, zise el apoi calm. Aici nu e nici un războinic cu numele de Harry. Omul alb se află în cortul lui Tokai-ihto, căpetenie în tribul dakotanilor!

— Aaa! Ia te uită! Cu ce trufie vorbeşte! Va să zică nu vrei să mă mai cunoşti?!... Bătrînul tău era mai cumsecade... dacă nu mă înşel prea tare, aici, în cortul ăsta, am băut primul pahar... totul îmi pare aici atît de cunoscut... dar, să lăsăm astea. Merge şi aşa... Iţi dai, cred, seama că o dată cu făgăduiala făcută oamenilor nobilului Monito, mi-ai făgăduit şi mie liberă venire şi plecare?

Dakotanul nu-l învrednici cu vreun răspuns.

Străinul îl privi provocator, dar apoi începu să devină nesigur.

— Fie aşa cum vrei, prietene! Dacă aici decurg toate atît de distins şi nobil, atunci trebuie desigur să mă acomodez. To-kai-ih-to! Nu sună rău! Aşaaa... străinul lungi cuvintele, pentru ca apoi dintr-o dată să treacă la un alt fel de a vorbi... aşadar, eu sînt în serviciul lui Monito, şi am venit în cortul căpeteniei să tratez despre armele pe care i le putem livra! Trei sute de puşti militare, şi pe lîngă ele muniţie din belşug! Noi nu înşelăm! Tokai-ihto poate apoi să vadă armele mai de aproape şi să le încerce!

— Să mergem să le văd!

— Aşa de repede? Tu, de fapt, ai fost totdeauna grăbit, dar acum exagerezi. Dă-mi voie, mai întîi, să mănînc din pulpa asta de bizon, al cărei miros îmi gîdilă atît de plăcut nările. O amabilitate merită amabilitate. Sînt doară oaspetele căpeteniei tribului dakotanilor?! sau am înţeles cumva greşit?

— Eşti în cortul lui Tokai-ihto, răspunse glacial indianul. N-am spus însă că eşti şi oaspetele meu.

— Da'... dă-mi voie te rog... trebuie poate să mor aici de foame?! Asta ar fi cu totul contrar înţele-

gerii noastre... liber şi nesupărat, şi aşa mai departe. Îmi permiţi deci!

Albul îşi scoase cuţitul — cuţitul, gîndi Chef des Loups înfiorat, care a străpuns inima lui Mattotaupa — şi-şi tăie o bucată mare din pulpa de bizon. Rînjind apoi batjocoritor, el începu să mănînce cu vădită poftă de mîncare. Căpetenia rămase în picioare, nemişcat; nici măcar nu clipea.

Se auzea clefăitul oaspetelui acestuia nepoftit, care-şi ogoia foamea dintîi. El se întoarse apoi spre Monito, ce sta alături, ghemuit ca o maimuţică supărată. Porecla i se potrivea de minune.

— Ei?! se adresă el omuleţului. Te-am omorît? Te-am făcut să ajungi nevătămat pînă aici în cortul ăsta şi n-a fost o treabă prea uşoară! Pe legea mea! E ultima călătorie, dragul meu, pe care am făcut-o împreună călare! Niciodată n-o să se mai întîmple!

— Niciodată! ţipă piticul. Nu! Niciodată, monstrule!

Red Fox rîse cu rîsul său urît şi enervant.

— Da' bine mai eşti învelit, cărăbuşul meu auriu! Cine oare te-a îngrijit aşa de bine? Tînăra şi frumoasa lady? Sau bătrîna şi brava bunică? Da? Uite, colo mai atîrnă şi o blană mare de urs? N-o vrei şi pe aceea? Roşcovanul se opri şi-şi trecu dosul mîinii peste gură. Nu mi-o lua în nume de rău... Harry Tokai-ihto! zise el. Vorbesc şi eu aşa cum îmi vine. O să-mi dau însă toată silinţa să nu mai jignesc sentimentele tale delicate. Friptura asta de bizon e grozav de gustoasă. Tu ai fost întotdeauna un vînător straşnic. Şi, mai ales un băiat isteţ! Ei, de n-ai avea firea asta vicleană şi răutăcioasă, ce mai treabă am putea face noi doi împreună!

Fred Clarke se aşternu din nou pe mîncare şi flecăreala lui încetă un timp. Chef des Loups se simţea cuprins de pîrpăra mîniei. Insolenta îndrăzneală a acestui nemernic părea că nu cunoaşte nici o limită. Cum se vor termina oare toate astea? Era Tokai-ihto într-adevăr obligat să-l lase să plece pe

ucigașul tatălui său, și să-i mai și plătească prețuri de speculă?

Fred Clarke își încheie cina cu mult înainte de a se fi consumat toată carnea de bizon care era în frigare.

— Bună friptură! zise el lăudînd-o încă o dată. Și din belșug! Cărpănos n-ai fost tu niciodată, ce-i al tău i-al tău. Totdeauna gentleman-like[1]! Asta se pare c-o ai în sînge... Așadar, cum rămîne? Pot să am aici o noapte de odihnă? Mîine, prin urmare, tratăm?

— Nu, răspunse indianul, tratăm chiar acum, iar apoi părăsești cortul acesta.

Red Fox țintì asupra dakotanului o privire ascuțită și pătrunzătoare.

— Nu prea ești îndatoritor, asta trebuie să ți-o spun! Crezi poate c-o să-ți folosească la ceva dacă am să tratez cu tine acum, în halul ăsta de oboseală în care mă aflu?! Te înșeli amarnic! Chiar așa de „malade" ca maimuțica de colo nu sînt, iar capul mi l-am păstrat încă întrucîtva întreg! El se întoarse spre Monito: — Tu ce zici? Să admitem, și să începem numaidecît tocmeala? Indianul ăsta pare că vrea să-și limiteze în timp respectarea cuvîntului pe care ni l-a dat! Ce-ar fi? Atunci am ști cel puțin cum stăm!

In omuleț se produse o transformare. Sîngele îi năvăli în obrajii galbeni ca ceara, trăsăturile feței i se încordară, iar ochii îi sclipiră ca niște pumnale. Degetele lui ca de păianjen începură să descrie rotocoale prin aer, de parcă ar fi vrut să explice un anumit lucru. Abia acum se străvedea ceea ce își închipuiseră indienii despre puternicul rege al contrabandiștilor.

— Chiar acum? zise el cu glasul său pițigăiat. Da! Chiar acum! Eu sînt odihnit! Vreau să știu ce este... dacă m-ai înșelat sau nu, mizerabile!

[1] Gentleman-like — om corect și bine crescut. (n. t.)

— Ha, ha, iubitule! Ce-nseamnă înşelat? Eşti doar de faţă, şi poţi controla cum vor decurge lucrurile!... Bineee! Red Fox se întoarse iar spre duşmanul său de moarte, Tokai-ihto, şi se ridică în picioare. — Tu vrei mai întîi să vezi şi să cercetezi armele. N-ai decît! N-avem nimic de ascuns. Să mergem!

Indianul păşi tăcut spre deschizătura cortului. Red Fox îl urmă cu călcătura grea a cizmelor sale de piele, înalte şi gros tălpuite.

După ce ei dispărură, Chef des Loups auzi în fundul tipiului o mişcare uşoară. Uinonah îşi rezemase capul de umărul Untşidei. Bătrîna indiană mîngîia duios părul fetei.

— Hai să mergem! zise ea şi conduse pe sora căpeteniei afară din cort.

Delawarul rămase în tovărăşia lui Monito şi a lui Ohitika. El ridică niţel pătura care-l ascundea, şi respiră adînc. Bacerico şedea ghemuit lîngă foc şi vorbea de unul singur.

— Sînt bune, murmura el. Sînt bune şi noi. O să le vadă. O să vrea să le aibă. Nu se poate să nu vrea să le aibă; nimeni nu livrează ca mine. Trebule să plătească!

Omuleţul chicoti răutăcios. Era galben ca ceara şi mîinile îi tremurau.

Nu trecu prea mult şi Tokai-ihto, urmat de Red Fox, se reîntoarse în cort.

— Ei bine? întrebă ameninţător albul, în timp ce intrau.

Tokai-ihto se îndreptă spre locul dindărătul focului şi din faţa intrării, unde sta de obicei. Apoi, cu un dichis care cerea timp, îşi umplu luleaua şi aşteptă pînă cînd duşmanul lui o aprinse şi el pe a sa.

— Paco Bacerico n-a mîntit, zise el cu glas stăpînit. Puştile sînt noi, muniţia e bună. Sînt dispus să le iau. Ce preţ cere micul om alb?

— Noi ne-am ținut cuvîntul, răspunse Red Fox în locul lui Monito. Oare Tokai-ihto își va ține și el cuvîntul? Căpetenia ne-a făgăduit că putem pleca nesupărați și nevătămați, împreună cu toți însoțitorii, catîrii și marfa noastră, în cazul cînd nu cădem la învoială!

— Așa am spus, hau.

— Bine. Ce preț oferă căpetenia dakotanilor? Ochii lui Red Fox pîndeau, iar piticul își ridică mai tare nasul de sub pătură.

— Pentru puști și muniție, Tokai-ihto plătește același preț ca și armata marelui nostru tată din Washington. Pentru pericol și pentru drumul pînă aici, Tokai-ihto plătește încă o dată aceeași sumă.

— Hm. Ce înseamnă aia sumă? Va să zică nu vrei să plătești în blănuri de biber și în piei de bizon? întrebă yankeul.

— Bacerico poate primi prețul și în blănuri.

— Nu vreau asta! Nu vreau asta! interveni acum omulețul țipînd din păturile în care era împachetat. Dacă aduc atît de multe blănuri, stric prețul la graniță și ies păgubit. Își închipuie într-adevăr Tokai-ihto că Paco Bacerico călărește prin preerie... călărește... ca să primească blănuri de biber? Tokai-ihto înțelege desigur că asta nu-i o afacere obișnuită?! Bacerico e bogat, și nu are nevoie să facă negoț cu blănuri. Bacerico trăiește bine și nu are nevoie să-și riște capul pentru cîteva blănuri de biber. Știe Tokayer că acum e pedepsit cu moartea oricine vinde arme indienilor răsculați?

Monito se ridicase de sub pături și, șezînd în capul oaselor, ațintise asupra dakotanului privirea ochilor săi aprinși.

Căpetenia dădu indiferent din cap.

— Înțelege Tokai-ihto că Bacerico a riscat venind încoace?

— Da.

— Da?! Atunci... ne vom înțelege curînd, căci nu se poate ca Tokai-ihto să nu știe... ce va plăti!

Căpetenia se duse la turma de cai ce păștea nu prea departe, păzită de cîțiva băieți. Erau acolo, printre ceilalți mustangi, nu mai puțin de o duzină de animale tinere și voinice, pe care le prinsese lasso-ul căpeteniei. Pe spatele șargului său sta Șeșoka, sturzul, închinînd dimineții o dulce cîntare. Un stol de frați de ai lui cu pene negre țopăia prin iarbă, în urma cailor, și-și ciugulea hrana. Armăsarul înalță capul și nările sale dilatate sorbiră adînc aerul, iar apoi alergă sărind zburdalnic spre căpetenie. Sturzul se grăbi să-și ia zborul.

Tokai-ihto își mîngîie mustangul și așteptă pînă cînd veniră încă doi războinici, doi bărbați mai înaintați în vîrstă, care urmau să-l întovărășească și să-l ajute la ducerea tratativelor. De îndată ce ei apărură, căpetenia sări pe cal, și, după ce și cei doi dakotani mai vîrstnici și Castorul se urcară pe mustangi, porniră la drum.

La dreapta și la stînga lor se zbenguiau călare băieții și cîțiva bărbați tineri, făcînd îndrăznețe acrobații ecuestre. Hapedah și prietenul său Tșaske învățaseră să se încolăcească pe sub burta calului în galop, ținîndu-se numai de lațul de păr de pe greabănul mustangului, și erau mîndri să execute de două ori, la perfecție, în fața ochilor căpeteniei, această manevră dificilă. Conducătorilor „Tinerilor Ciini" li se cerea să dea dovadă de o măestrie deosebită.

În apropiata vecinătate a satului, micul grup al căpeteniei se despărți de băieții și de tinerii războinici care-l însoțiseră pînă aici. Tokai-ihto îi conducea pe cei trei tovarăși ai săi fără multă bătaie de cap. Fiece ridicătură de pămînt, fiece firicel de apă, fiece tufiș, aproape chiar fiece smoc de iarbă îi erau, aicea, cunoscute.

Abia la apusul soarelui făcură popas și-și pregătiră bivuacul de noapte. Cînd se trezi, căpetenia, care își luase sarcina să facă de pază în a doua parte a nopții, își dete seama, după poziția stelelor, că era o oră după miezul nopții. El se ridică și se furișă pînă la Viclea-

nul Castor, care sta de strajă pe un vîrf de deal, de unde putea să țină sub observație valea rîului Platte.

— Schimbul! zise căpetenia către războinic, cînd văzu că acesta nu vrea să se miște din loc.

Dar Castorul nu era încă obosit.

— Să rămînem amîndoi, propuse el. Am să-ți mai spun ceva.

Tokai-ihto se așeză lîngă tovarășul său.

— Harka! Rostind numele din adolescență al tovarășului său, Castorul avu aceeași caldă învăluire în glas, ca pe vremea vechei lor prietenii de băieți tineri. De ce n-ai cerut să te însoțească un grup mare de războinici? La fort pîndește Vulpea Roșie!

— Știi doară unde sînt necesari acum bărbații noștri. Generalii Custer și Benteen, și uatșițșunii lor, cutreieră preeria, și noi trebuie să dăm piept cu ei. Lupta dakotanilor este cea din urmă luptă a bărbaților roșii. Înfrîngerea noastră ar însemna înfrîngerea tuturor bărbaților roșii. Războinicii dakotani nu pot acum să-și schimbe planurile, pentru a ocroti pe fiul unui proscris ca pe o fetiță sperioasă.

— Taci! Cuvintele astea ale tale încurcă totul. Ar fi mai bine ca tu să lupți alături de noi, la Bighorn, împotriva lui Custer, decît să te lași omorît la fort. Dar, acum, spune-mi cel puțin ce trebuie să fac dacă te trădează Cuțitele Lungi?

— Asta nu pot să-ți spun, pentru că nu știu ce se va întîmpla. Dar îți dau voie ca, în timpul cît voi sta la fort, să rămîi pe aproape, în preerie.

— Bine, foarte bine! Acum vreau să-i mărturisesc ceva lui Tokai-ihto!

— Ce anume?

— L-am convins pe Tatanka-yotanka să-mi dea douăzeci de bărbați, și ne-am legat cu toții prin jurămînt. Ei mă așteaptă de partea cealaltă a lui Miniatanka, să ne ajute, mie și ție... dacă va fi nevoie.

Căpetenia pregetă cîteva clipe.

— Voi nu puteți ataca fortul, zise el apoi, și în glasul său vibră ceva din ceea ce nu voia să exprime

prin cuvinte. Cabanele sînt acum înțesate de soldați. Dacă se va întîmpla să fiu trădat, atunci încearcă să te strecori înăuntru și să mă eliberezi în taină.

— Hau. Și să omor Vulpea Roșie!

Tokai-ihto nu mai dădu nici un răspuns.

Consfătuirea lor nocturnă luă sfîrșit. Castorul însă nu se duse să se culce. El rămase de veghe pînă la capătul nopții, împreună cu căpetenia, tovarășul său de joacă din copilărie, și prinse a cînta încetișor cîntecul de luptă al dakotanilor, care nici prin moarte nu se despart unii de alții.

Orice te-amenință, frate,
Cu al meu piept te-oi apăra.
La necaz nu stau deoparte.
Neînfricat de răni și moarte,
Lîngă tine voi lupta.

Cîntecul se pierdea în noaptea ce începea să se destrame.

Cînd mîji de ziuă, cei doi bărbați se reîntoarseră la tovarășii lor, și porniră iar la drum. Dakotanii merseră, pe caii lor sălbatici și rezistenți, toată ziua, și apoi încă jumătate din cea de-a treia zi, pînă cînd se apropiară de fort.

Călăreții se aflau acum înapoia unui cot al văii rîului, unde cu greu puteau fi zăriți de către cei din fort. Aci căpetenia se despărți de Castor, și călări, împreună cu cei doi bărbați din sfat, spre culmea unui deal de pe care puteau avea vedere deschisă spre fort.

Tokai-ihto văzu acum cu proprii săi ochi ceea ce știa de mai înainte, din rapoartele iscoadelor sale, despre reclădirea fortului. Oamenii albi reparaseră repede avariile pricinuite de lovitura îndrăzneață a lui Tokai-ihto. Ambele cabane fuseseră refăcute și arătau aproape la fel ca înainte de incendiu, însă mai mari și mai spațioase. Și turnul fusese reconstruit, dar acum era separat de casa comandantului. Apa rîului nu mai

ajungea pînă la stîlpii palisadei, deoarece se retrăsese în albia ei.

Ca un zumzet surd răzbăteau din fort pînă la el larma unui furnicar de oameni și cai, bătăi de copite, dupăială de pași, strigăte. Pesemne că garnizoana primise atît de multe întăriri, încît abia mai aveau loc înăuntrul împrejmuirii. Și totuși, se socotise necesar ca toți oamenii și animalele lor să fie adăpostite în fort. Dakotanului îi păru că aude zdrăngănitul marelui lacăt de la poarta din spre apus. Aripile acesteia se deschiseră scîrțîind, și călăreții, care se ațineau îndărătul ei, țîșniră afară. Căpetenia dakotană recunoscu de îndată, cu toată depărtarea, pe căruntul maior, care se ținea drept, călare pe iapa lui roșcată și vioaie; imediat în urma comandantului veneau trei ofițeri, dintre care numai unul îi era cunoscut indianului: Anthony Roach. Sublocotenentul purta iarăși o uniformă nouă, ce îi ședea foarte bine.

În galop ușor, maiorul Smith cu roaiba lui, urmat de cei trei însoțitori ai săi, sosi pe culmea dealului. El salută căpetenia.

— Noi am dat urmare invitației Cuțitelor Lungi, spuse încet dakotanul. Maiorul Smith a luat cunoștință de pielea vorbitoare pe care i-a trimis-o sfatul dakotanilor prin iscoada Tobias. Era o întrebare într-însa.

Maiorul se aprinse la față.

— Da, era o întrebare într-însa. Speram că Tokai-ihto personal nu va mai reveni asupra acestei întrebări. Ea este o ofensă nemaiauzită pentru armata noastră!

— E maiorul Smith în stare să garanteze cu onoarea lui de bărbat că această întîlnire se va desfășura fără nici un fel de violență? Tokai-ihto și războinicii dakotani vor putea pleca, tot așa de liberi cum au venit, la orice oră vor vrea?

— Da. Pentru asta garantez eu ca și oricare altul.

— Tokai-ihto și războinicii lui te vor urma la fort.

Ambele grupuri, ofițerii și indienii, își îndemnară caii la vale și porniră apoi în galop spre fort.

De îndată ce intrară cu toţii înăuntru, paznicul închise poarta, ferecînd-o şi cu lacătul ei greu, ce zdrăngăni zgomotos. Cu feţe nemişcate, dar cu ochi bănuitori, indienii observau mulţimea trupelor. Cînd Smith şi ofiţerii lui descălecară, lunecară şi ei de pe mustangii lor. Cîţiva soldaţi luară caii şi îi duseră de acolo.

Sălbaticul armăsar al lui Tokai-ihto dădu să înşface de braţ pe soldatul care voise să-l apuce de frîu. Omul sări înapoi speriat. Căpetenia privi în jur, căutînd parcă ceva.

— Unde e Tobias, iscoada voastră? Pe el îl va urma mustangul.

— Tobias! Ei, Tobias! răcni soldatul de răsună toată curtea.

Dinspre palisadă, de undeva de dindărătul mulţimii care-i înconjura, se desprinse statura înaltă a iscoadei şi veni spre grupul lor. Tobias purta costumul de piele dăruit de Tokai-ihto, pe care-l lucraseră Uinonah şi Fulgerul Norilor, însă fîşia de piele de şarpe îi dispăruse din păr şi fusese înlocuită cu o basma verde. Trăsăturile feţii sale recăpătaseră vechea lor indiferenţă. Fără să salute căpetenia, el apucă frîul şargului, care, la un semn al lui Tokai-ihto, o luă încet după iscoadă.

Maiorul Smith porni apoi cu căpetenia spre casa comandantului; ofiţerii şi indienii îl urmară.

Pe bîrnele cele mai de jos ale cabanei se vedeau încă urmele incendiului. Din prag, Tokai-ihto cuprinse cu privirea o încăpere lunguiaţă. Camera aceasta avea două uşi: una spre partea mai îngustă dinspre miazănoapte, care dădea în curte, şi a doua ce ducea, imediat la stînga, într-o încăpere alăturată. Uşa a treia fusese desfiinţată, deoarece legătura cu turnul nu mai exista. Partea din faţă a încăperii — cea dinspre uşa de la intrare — era goală; numai un mic dulăpaş cu încuietoare sta agăţat de perete. În jumătatea din fund, unde nu erau uşi, continua să stea masa cea grea de lemn, ce ocupa aproape toată lăţimea camerei şi a cărei tăblie de stejar purta încă urmele pîrjolului. Ea era înconjurată pe trei părţi de bănci lipite de perete.

Inspre apus se afla o fereastră prin care lumina cădea pe masă şi pe bănci ; afară de aceasta, în pereţii cabanei erau şi cîteva mici deschizături pe unde se putea trage cu arma.

Pe bancă şedeau cîţiva ofiţeri cu spatele spre fereastră. In faţa lor, pe masă, întinseseră o hartă. Cînd micul grup intră, ei se ridicară în picioare. Tokai-ihto recunoscu printre aceştia, după uniformă, un colonel. Prin mijlocirea lui Smith şi a lui Tokai-ihto, ofiţerii şi indienii care urmau să ducă laolaltă tratativele se prezentară unii altora. Colonelul Jackman salută reţinut căpetenia, şi o rugă să ia loc împreună cu războinicii ei. Deoarece partea dinspre fereastră era ocupată, dakotanii se aşezară pe banca de lîngă peretele opus. De o parte şi de alta, precum şi în faţa lor, se aşezară ofiţerii, care, în afară de Smith şi Jackman, erau şase la număr. Tokai-ihto cercetă discret înfăţişarea partenerilor lui de tratative. Colonelul era de statură mijlocie şi avea gîtul scurt ; trăsăturile feţii sale contractate păreau să trădeze o inteligenţă mediocră şi ambiţie nesatisfăcută. Privirea sa, care trăda o neliniştе greu stăpînită, luneca încoace şi încolo, pe lîngă dakotani, pînă la îndepărtata uşă de la intrare. Aceasta se deschise încă o dată şi rough-rideri cu încălţări grele trecură pragul şi, tropăind, intrară unul după altul în jumătatea goală a încăperii ; oamenii aştia, blonzi, şateni, sau bruni, erau fără pălărie, şi unii dintre ei îşi lăsaseră să le crească părul lung, pînă pe umeri, ca indienii. In cingătorile acestor bărbaţi erau împlîntate armele lor obişnuite : cuţitul şi revolverul. Ei veneau tot mai mulţi, cu toate că tovarăşii lor dinăuntru începuseră să se înghesuie în spaţiul îngust de lîngă uşă. Tokai-ihto numără paisprezece cînd intră ultimul. Acest ultim sosit închise uşa, o încuie, şi vîrî cheia în buzunar. Mîinile lui erau mari şi puternice, ca şi întregul său trup.Trebuise să se plece la intrare, căci pragul de sus al uşii era prea scund pentru el. Găliganul îşi ridică acum capul şi-şi

trecu mîna peste fruntea-i bombată şi prin părul-i blond-roşcat.

Tokai-ihto îl recunoscu pe duşmanul său de moarte.

Prin cîteva semne, Fred Clarke postă rough-riderii în partea goală a încăperii, de jur-împrejurul pereţilor, îngrămădiţi mai ales în faţa celor două uşi : trei dintre ei, printre care şi el, veniră spre partea îngustă, neocupată, a mesei, şi se postară acolo.

Jackman făcu un semn din cap ; neliniştea lui părea că dispare. El oferi tutun oaspeţilor săi indieni şi îşi umplu şi el luleaua.

— Mă bucur — zise el, aprinzînd-o şi pufăind din ea — că împuterniciţii dakotanilor au sosit punctuali, la ora convenită. Eu am gata pregătit tot materialul pentru tratative şi sper că în curînd vom ajunge la o înţelegere. Putem începe ?

Tokai-ihto dădu din cap în semn de aprobare.

Jackman luă un document sigilat, care se afla pe masă, lîngă hartă, şi-i desfăcu cu băgare de seamă peceţile.

— Mesagiul marelui tată alb din Washington către căpeteniile dakotanilor ! zise el.

Cu glas domol şi deslušit, colonelul începu să citească textul. Tokai-ihto urmărea cu atenţie. După o introducere, în care era vorba de pace, dreptate şi bunăvoinţă, cuprinsul trecea la prescripţiuni de ordin practic. În timp ce asculta mesagiul, căpetenia trăgea cu ochiul la harta întisă pe masă şi la liniile negre desenate pe ea. După ce Jackman termină, indianul nu spuse nici un cuvînt.

Colonelul părea să creadă că dakotanul nu a înţeles.

— Documentul pe care l-am citit acum trasează hotarele rezervaţiei pentru dakotani, începu el să explice. Spunînd acestea, îşi puse din nou luleaua în gură şi o legănă în colţul stîng al buzelor sale lipsite de culoare, ceea ce dădu cuvintelor lui un sunet nazal. Aceste rezervaţii şi hotarele lor nu pot face, prin urmare, obiectul unor tratative ; ele sînt definitiv

fixate. Căpeteniile dakotane vor confirma prin semnătura lor că au luat cunoştinţă de ceea ce s-a hotărît. Tratativele noastre de aici vor stabili numai în jurul cărei date, şi pe care drumuri, se vor duce diferitele triburi ale dakotanilor la locurile de aşezare ce le-au fost fixate. Ştie Tokai-ihto să citească o hartă?

— Da.

— Atunci îl rog să privească aici! Jackman se aplecă peste masă şi-şi plimbă degetul pe deasupra hărţii. Liniile astea negre înconjoară ţinuturile pe care tatăl cel mare din Washington le cedează din ţara sa...

— Din ţara noastră, îl corectă căpetenia. Tokai-ihto îşi dădea seama că prin asta el se comportă acum contrar strictelor reguli de bună cuviinţă ale Pieilor Roşii, care interzic întreruperea celui care vorbeşte...

Jackman îşi scoase luleaua din gură.

— Tatălui cel mare din Washington îi aparţine toată ţara, de la oceanul Atlantic pînă la oceanul Pacific, rosti el cu un ton de dascăl. Dar tatăl cel mare este dispus să cedeze tribului dakotanilor cîteva întinderi de pămînt foarte bun ale acestei ţări, dacă tribul, prin căpeteniile lui, se obligă să respecte pacea.

Tokai-ihto îşi puse şi el luleaua deoparte.

— Colonelul Jackman greşeşte. Oamenilor roşii le aparţine toată ţara, începînd de la apa cea mare peste care răsare soarele, pînă la cealaltă apă mare, peste care apune soarele. Dar ei sînt gata să lase tatălui cel mare toate întinderile de pămînt foarte bun ale acestei ţări, pe care acum locuiesc oameni albi. Ei mai sînt gata — şi de aceea am venit noi aici — să se sfătuiască împreună cu oamenii albi, dacă este nevoie şi dacă este cu putinţă să mai dea tatălui cel mare din Washington şi poporului său încă o parte din cuprinsurile acestei ţări, pentru ca el să poată astfel hrăni cetele cele mari de bărbaţi, femei şi copii albi. Căpeteniile dakotanilor trebuie însă să stăruie ca şi războinicilor, femeilor şi copiilor lor să le rămînă,

de asemenea, destul pămînt, pentru ca să poată trăi și să-și poată îndestula singuri cu cele trebuincioase corturile.

Se așternu o scurtă tăcere.

Jackman privea țintă la tăblia mesei. Își luă pipa, care se stinsese, o goli de cenușă și tutun, o puse iar în fața sa, și bătu nervos cu degetele pe masă.

Deveni apoi din nou stăpîn pe sine.

— Ceea ce spui tu este un foarte ciudat amestec de răsvrătire și cumințenie.

El se lăsă pe spate, sprijinindu-se de speteaza băncii, șuieră printre dinți, apoi făcu un semn rough-riderilor care stăteau în jur. Doi dintre aceștia se îndepărtară și se reîntoarseră îndată cu cîteva ulcioare de rachiu. Pe masă fură așezate pahare, și însuși Jackman le umplu pe ale celor de lîngă el.

— O dușcă de rachiu, zise el cu o voce care voia să fie veselă și familiară, dar pentru că pe acest om crispat nu-l prindea un astfel de ton, efectul cuvintelor sale fu penibil. — Trebuie să luăm lucrurile temeinic și calm. Mai întîi, deci, să sorbim un întăritor. Apa de foc, cum o numiți voi indienii, reușește mai bine decît tutunul să destindă spiritele. Voi, pe cît știu, v-ați împrietenit binișor cu acest lichid, nu? În orice caz așa se spune.

Jackman pusese mîna pe pahar, dar pentru că Tokai-ihto încă nu se atinsese de al lui, zăbovi și colonelul să și-l ridice.

— Numele apă de foc n-a purces din mintea oamenilor roșii, răspunse rece căpetenia. Oamenii albi ne-au învățat să-i spunem așa. Războinicii dakotanilor obișnuiesc să numească această băutură „miniwaken", ceea ce înseamnă „apă sfîntă".

Jackman și ofițerii săi rîseră. Maiorul Smith însă rămase serios.

— Apă sfîntă? reluă colonelul firul discuției astfel oferit. Cum ați ajuns la denumirea asta?

— Urechile noastre au auzit că oamenii albi beau această apă în locul unde ei slujesc marelui duh.

— În biserică... Ei, afurisenie... Voi vreți să spuneți „vin"... Jackman se simți stingherit. Ei da, însă acela e altceva decît brandy, deși și cu ăla se poate cineva îmbăta. Așadar, apă sfîntă... și fiindcă voi sînteți foarte evlavioși, o beți cu și mai mare plăcere, nu?

— Nu știu ce înțeles vor să aibă cuvintele căpeteniei albe. Deoarece noi nu ne putem lăuda a fi părtași la o victorie asupra duhului celui puternic, nici nu ținem să fim împreună cu oamenii albi la ospățul de sărbătoare.

— Dar spune-mi, te rog, numai... Jackman își ridică paharul și bău; ofițerii săi făcură la fel, în timp ce el se uita tăcut la cei trei indieni, care nu-și atinseseră încă paharele, spune-mi, te rog, numai... se pare că voi aveți niște idei cu totul ciudate... la ce duh puternic, pe care noi l-am fi învins, te gîndești tu oare?

— Acela pe care oamenii albi l-au ucis prin chinuri, pentru că le propovăduia pacea și-i învăța să iubească pe toți semenii lor. Oamenii albi obișnuiesc să arate chipul său pe stîlpul de tortură, așa cum arătăm noi scalpul dușmanilor noștri... și ei se adună în fața lui ca să bea apă vrăjită și să serbeze victoria lor asupra acestui bărbat. La astfel de adunări fermierii și negustătorii vin de la foarte mari depărtări, și pun la cale să plătească oamenilor roșii și mai puțin ca pînă atunci pentru blănurile de biber și pieile de bizon.

— Cerule atotputernic! Jackman luă paharul de brandy și-l dădu pe gît dintr-o înghițitură. Ai înțeles greșit lucrurile. Noi, dimpotrivă, ne rugăm acestui „bărbat pe stîlpul de tortură", cum îl numești tu. Și noi... — colonelul își drese glasul, — firește că și noi iubim pacea, asta se înțelege. De aceea stăm aici la tratative cu voi, rebele piei roșii!

Dakotanul se uita la colonel și aștepta să vadă ce bazaconii va continua să mai spună. Dar Jackman dădu înapoi prevăzător, ca dintr-un tufiș de mărăcini în care intrase din greșeală. Nu, aici nu este locul

nimerit pentru o predică, zise el. Mai bine să mai bem niţel. Colonelul lăsă să i se umple din nou paharul. Şi acum! — îl pofti el — dar ce este cu prietenii noştri roşii?! Nu vor ei, în sfîrşit, să încerce o mică înghiţitură?

— Noi nu bem... din pricina unui jurămînt, dar colonelul Jackman să nu se simtă stingherit. Nouă ne face plăcere să-l vedem cum bea.

— Nici asta nu-i drept. Cu alcoolul... nu merge să bea numai unii. Sînteţi nişte domni cam incomozi! Chiar nu vreţi să gustaţi de loc?

— Vă mulţumim.

— Well.

Jackman îşi dădu indispus paharul la o parte. Vedea că încercarea sa nu reuşise. Tokai-ihto zîmbi discret.

— Atunci trebuie să ne înţelegem şi fără băutură! Colonelul îşi puse coatele pe masă şi se aplecă înainte cu o familiaritate voită. — Ai spus adineauri lucruri foarte interesante... despre pace, iubire de semen, şi aşa mai departe. Nici noi nu sîntem neomenoşi. Trebuie să rînduim totul într-un fel care să facă dreptate ambelor părţi.

— Are colonelul Jackman o propunere?

— Cînd e vorba de pace, am o sută de propuneri. Ar trebui însă mai întîi să ştim ce vrei tu de fapt?

— A spus-o limba mea.

— Desigur, ştiu. Dar noi nu vrem să vă luăm viaţa. Tu eşti un om cu aptitudini mari. Ne-am putut da seama cînd am avut de-a face aici... da, este pur şi simplu grozav ce se vorbeşte despre tine. Grozav! Tot fortul aruncat în aer... E limpede că vedem în tine un partener de tratative care trebuie privit cu multă seriozitate... cu toate că eşti încă foarte tînăr. Oamenii tăi se pare că au destulă încredere în tine... de fapt, cît de departe merg împuternicirile tale? Jackman puse această întrebare repede şi pînditor.

— Atît de departe cît este arătat în hîrtia vorbitoare a adunării sfatului. Urechile mele vor asculta

hotărîrile Cuțitelor Lungi, iar limba mea trebuie să le repete căpeteniilor și mai marilor din tribul dakotanilor.

— Aha... hm... va să zică tu nu ai nicidecum dreptul să semnezi sau să refuzi în numele tuturor dakotanilor?

— Nu.

— Ooo, așadar adineauri era cît pe aci să ne supărăm degeaba! Nu are nici un rost, în cazul acesta, să dezbatem problema în întregime. Trebuie... trebuie să declar că, delicat spus, este o obrăznicie să mi se trimită un purtător de cuvînt oarecare, fără depline puteri... In definitiv, ce anume se crede, acolo la voi, că este un colonel?

— Un conducător al Cuțitelor Lungi care, în numele tatălui cel mare și al celorlalți mai mari ai lor, a invitat aici la fort pe Sitting Bull și Tokai-ihto. Oamenii albi m-au chemat. Dacă însă nu le place chipul meu, atunci am să plec. Tonul cu care vorbea dakotanul era atît de calm, încît lui Jackman îi părea supărător.

— Să nu încrucișăm din nou săbiile! O dată pe zi ajunge. Noi te-am chemat aici, pentru că renumele și influența ta printre dakotani păreau să fie extraordinare. Credem că ai toate calitățile pentru a fi un al doilea „Pontiac". Găsesc cu totul absurd că unui om de valoarea ta nu i s-au dat împuterniciri mai mari. In ce ne privește pe noi, am fi într-adevăr dispuși să încheiem cu tine convenții definitive. Dar ești tu cel puțin căpetenia cetei Urșilor?

— Căpetenia de război a cetei Urșilor, da.

— Bun! Acum sîntem în timp de război și tu ești deci căpetenia. Dar, cel puțin în numele cetei Urșilor ești împuternicit să tratezi?

— Da, împreună cu acești doi bătrîni bărbați din sfat, pe care-i vezi alături de mine.

— Foarte bine. Am găsit în sfîrșit un drum pe care putem merge mai departe. Ai spus adineauri, și destul de lămurit, că nu ții morțiș la anumite terenuri

de vînătoare, ci vrei să faci concesii. Voi trăiți acum la Pîrîul Cailor și prin preajma lui. N-ați putea trăi tot așa de bine la „Rîul Alb" ?

— Acolo își au corturile alte cete ale dakotanilor.

— Se poate. Dar tu nu te ocupi de ei. Tu singur ai spus că nu ești împuternicit să tratezi în numele lor. Să rămînem deci la ceata Urșilor. Voi ați putea de pildă, aici... aici, vezi tu,... — zise el indicîndu-i un loc pe hartă — ... și noi îți vom plăti, ție personal, o rentă frumușică...

— Știe colonelul Jackman că el jignește acum pe Tokai-ihto, sau n-o știe ?! Colonelul Jackman poate afla de la iscoada sa, Fred Clarke, dacă Tokai-ihto are nevoie sau nu de rentele voastre.

Colonelul privi stingherit și cam indignat spre cel al cărui nume fusese rostit, iar buzele dakotanului se strînseră de o ușoară ironie cînd văzu că Fred Clarke îi aruncă o căutătură tăioasă. De bună seamă Red Fox se temea că Tokai-ihto va dezvălui ceea ce știa despre comerțul său cu arme. Dakotanul însă nu mai spuse nimic altceva, iar Jackman luă din nou cuvîntul.

— Ah, nu primești ?!... Ciudat om mai ești !... Ce noblețe !... Dar războinicilor tăi vrei totuși să le asiguri cîteva pășuni grase, da ? Asta nu e contrar demnității tale ?

— Căror războinici ?

— Celor din ceata Urșilor, doar despre ei vorbim, dacă nu cumva ai uitat din nou. Și, cam cîți sînteți ? Așa, cam vreo treizeci ? Cu femei și copii cam o sută ?

— Colonelul Jackman se pare că ne-a și numărat.

— Mai mulți nu puteți fi. O mînă de oameni. Acestora li se poate deci găsi, fără greutate, un loc de așezare. Caută pe hartă ce loc vrei să ai pentru ei ! Aici, între liniile astea negre, sînt cîteva întinderi de pămînt foarte convenabile, care nu-s de loc de lepădat.

— Eu n-am împuternicire de a alege singur pentru mine și pentru bărbații din ceata Urșilor.

— Împuternicire, împuternicire, dar aici nu merge pe chițibușuri juridice, ci pe realități. O serie

întreagă de căpetenii dakotane au încheiat, personal și separat, contracte cu noi...

— Cu cine ?

— Nu chiar cu mine, dar pot să-ți arăt semnăturile lor, dacă te interesează !

— Da.

Jackman deschise un dosar, ce fusese așezat lîngă el pe bancă, și scoase afară cîteva foi de hîrtie. Poftim ! — Și le întinse lui Tokai-ihto —. Totemul diferiților tăi colegi, care nu știu să scrie, îți este desigur cunoscut.

Indianul luă foile de hîrtie și le citi una cîte una, traducînd cu voce înceată, celor doi însoțitori ai săi, cuprinsul lor. Jackman nu exagerase. Semnaseră aici, sub aceste contracte prin care se vindea pămînt dakotan, șase căpetenii, inclusiv o căpetenie superioară ce înstrăina un însemnat ținut.

Colonelul zîmbi triumfător.

— Te-ai convins, căpetenie Tokai-ihto ? Lucrurile merg strună ! Te vei înțelege repede cu noi... dacă nu vrei să sfîrșești rău. Hai să vorbim deschis, ca de la bărbat la bărbat. Cauza voastră e pierdută ! Sînteți în situația celor ce-s pe punctul de a se îneca : fiecare dintre voi trebuie să caute paiul de care ar putea să se agațe. Hotărăște-te repede ! Am și pentru tine, gata pregătit, un asemenea contract.

Tokai-ihto încă privea țintă la foile de hîrtie semnate de unele căpetenii dakotane.

— Bărbații ăștia au băut brandy cînd au consimțit să-și pună semnăturile, vorbi el și ochii îi scînteiară de mînie. Apoi, mai înainte ca cineva să-l fi putut opri, rupse foile de hîrtie și zvîrli bucățile pe masă.

Jackman sări în sus. Furia îl zgîlțîia.

— Ciine roșu ! Ce-ai îndrăznit să faci ?!

— Să zădărnicesc o trădare.

— Ce înseamnă trădare ?! Acești bărbați onorabili au încheiat cu noi contracte valabile ! Ceea ce ai făcut este mai mult decît o nerușinare, e curată răz-

vrătire, şi te voi pedepsi, după legile noastre, ca pe un instigator!

— Locuim în propria noastră ţară şi oamenii albi nu au căderea să ne judece, răspunse căpetenia fără nici un fel de nelinişte. Contractele pe care le-am rupt nu erau valabile. Trădătorii care le-au semnat nu au dreptul, potrivit obiceiurilor noastre, să încheie fără încuviinţarea adunării sfatului asemenea contracte. Colonelul Jackman, dacă este om de onoare, dispreţuieşte şi el aceste cozi de topor.

— Măsoară-ţi cuvintele, Piele Roşie! Jackman se făcu roşu ca racul. Iată contractul, care va indica atît rezervaţia ce va fi pe veci a voastră, cît şi rentele. Ţine-ţi gura şi desenează-ţi totemul sub cuprinsul actului. Te somez să semnezi acum, imediat!

— Eu nu semnez! Priveşte pe harta ta. Iată ce vreţi să ne lăsaţi nouă din întinsa noastră ţară! Petice de pămînt rău şi sterp, pe care albii le privesc cu dispreţ. Noi nu primim să ne ducem într-un grajd, unde să fim hrăniţi ca iepurii în cuşcă, şi din care curînd ne veţi izgoni din nou, într-unul şi mai strîmt, şi mai rău. Aşa-zisa „vecie" a albilor ne este cunoscută. Ea nu ţine decît cîţiva ani. Eu nu sînt împuternicit să semnez, şi nu fac nimic contrar hotărîrii bărbaţilor din sfatul tribului meu. Am vorbit! Hau!

Jackman strîngea pumnii şi tremura de furie.

— Nu vrei să semnezi că vă veţi duce în rezervaţia prevăzută pentru voi?! Asta e o hotărîre a preşedintelui, şi vă veţi supune... altminteri sînteţi nişte rebeli... nişte criminali... şi vă voi trata ca atare!

Pe fruntea lui Tokai-ihto se brăzdă o cută adîncă. Ce înseamnă cuvintele acestea?

— Sau semnezi... sau eşti prizonierul meu!

Căpetenia nu-i dădu lui Jackman nici un răspuns Ochii săi îşi îndreptară privirea către Smith.

Maiorul se ridică şi se duse spre capătul neocupat al mesei, aşa că Fred Clarke şi cei doi rough-rideri care se postaseră acolo fură nevoiţi să se dea cîţiva paşi înapoi.

— Colonel Jackman, vă rog, dați-mi voie să-mi spun cuvîntul în această chestiune! Invitația pe care au primit-o căpeteniile dakotane a fost semnată și de mine. Prin această scrisoare au fost invitați să vie aici pentru a discuta, și li s-a dat totodată asigurarea expresă că vor veni și vor pleca liberi, cînd le convine. Nu au fost menționate nici un fel de condiții ori rezerve...

— Maior Smith, nu ți-am cerut părerea! Jackman era foarte enervat. Renunț la orice alte explicații din partea dumitale! Colonelul se întoarse din nou spre Tokai-ihto. Ei, cum rămîne? Te-ai hotărît să ceri scuze și să semnezi?

— Eu nu semnez! Războinicii mei și cu mine părăsim acest fort.

— Sînteți prizonierii mei! Predați armele voastre!

La aceste cuvinte, douăzeci de revolvere și pistoale își îndreptară amenințător țevile spre dakotani. Aceștia nu se mișcară.

— Colonel Jackman! strigă Smith. Sînteți autorizat să procedați astfel?

— Sigur că sînt!

— Colonel Jackman, ceea ce voiți să faceți este contrar onoarei și conștiinței! Eu am garantat, ca om și ofițer, că aici se va proceda leal și drept, chiar dacă e vorba doar de indieni murdari. Vă rog, pentru prestigiul nostru, să cugetați încă o dată la ceea ce spuneți!

— Taci, maior Smith!

— Eu nu tac! Maiorul își desprinse sabia de la șold și o aruncă la picioarele colonelului. Luați-o... căci îmi dovediți că sîntem niște ticăloși și niște trădători.

Jackman pufni în rîs.

— Oricum, predă sabia, maior! Mă voi vedea obligat, în orice caz, să cer deschiderea unei acțiuni penale împotriva dumitale. L-ai mai apărat o dată pe acest dakotan, drept recunoștință că ne-a atacat coloana de muniții. Avem declarația sublocotenentului

Roach, care a fost martor. Maior... şi dumneata eşti prizonierul meu!

Bătrînul ofiţer se prăbuşi pe un scaun, umerii i se încovoiară, şi îşi acoperi faţa cu amîndouă mîinile.

Jackman voi să mai spună ceva ,dar Tokai-ihto se uită la el cu o privire care ar fi impus tăcere chiar şi arivistului celui mai lipsit de scrupule.

Fără nici un alt cuvînt, indienii începură apoi să-şi depună armele pe masa masivă. Tokai-ihto îşi predete mai întîi carabina, aşezînd-o de-a curmeziş peste harta cu liniile negre ; apoi îşi scoase din cingătoare revolverul şi pe urmă jungherul, stăpînindu-şi privirea şi mîinile, să nu pară că şovăie. In tot timpul acesta, Jackman se uitase la el cu atenţie şi duşmănie. Apoi, privirea ochilor săi albaştri-spălăciţi rămase aţintită, cu vădită curiozitate, asupra mînerului pumnalului. Il luă cu precauţiune şi îl învîrti în mînă.

— Sculptură străveche, zise el lipsit de tact. Este o operă a „civilizaţiei din nord-vest" ? Cum a ajuns asta în mîna unui dakotan ?

Făcu apoi semn oamenilor săi. Cu cătuşe şi curele, aceştia se apropiară de indieni. Red Fox îşi oferi satisfacţia de a fi acela care-l pune în fiare pe Tokai-ihto.

Cînd lucrurile ajunseră aici, se produse în mijlocul soldaţilor o nouă mişcare.

Maiorul Smith se ridicase cu greutate de pe scaun şi înaintă acum din nou spre capătul mesei. Tremura din tot corpul, iar sîngele îi zvîcnea în vinele umflate la tîmple.

— Colonel Jackman — zise el gîfîind — ajunge cu acest joc nelegiuit! Văd că pentru a determina căpeteniile să semneze, aţi vrut să le speriaţi, arătîndu-le că sînteţi gata să uzaţi de forţă. Daţi-mi voie să cred că asta v-a fost intenţia ! Jocul n-a reuşit ; căpeteniile nu s-au lăsat prinse în el. Deci nu mergeţi mai departe, şi întorceţi-vă la seriozitatea tratativelor libere.

Jackman lăsă jungherul lui Tokai-ihto să recadă cu zgomot pe masă.

— Maior Smith ! Ai înnebunit ?! Te rog să nu mai aduci în discuție asemenea chestiuni ! Nu prieste sănătății dumitale, iar la proces nu prea îți va fi de folos faptul că le ții acum din nou parte dakotanilor. Afacerea e definitiv închisă.

— Atîta timp cît trăiesc, nu tolerez așa ceva ! E o mișelie.

Pradă unei surescitări grozave, maiorul se ridică încă o dată de pe scaun și înaintă spre Red Fox, care tocmai încătușa mîinile lui Tokai-ihto.

— Dă-i drumul !

El înșfăcă brațul yankeului și i-l strînse atît de tare, încît acesta scoase un strigăt de durere. Vulpea Roșie dădu drumul dakotanului, și-și repezi pumnul în pieptul lui Smith.

Maiorul se clătină.

— Cîine ! Mie să-mi...

Buzele i se învinețiră, ochii i se dădură peste cap, apoi se prăbuși. Ofițerii care erau de față săriră spre el, îl prinseră în brațe, și-l întinseră pe podea.

— Sanitarul ! strigă careva.

Unul dintre rough-riderii din preajma ușei alergă să aducă medicul.

Red Fox revenise între timp lîngă Tokai-ihto și-i puse cătușele la mîini și la picioare. Cei doi dakotani mai vîrstnici erau și ei legați, picioarele însă li se lăsaseră libere. Fură duși de acolo. Muți, în clipa cînd părăsiră încăperea, ei se uitară pentru ultima oară în ochii căpeteniei lor.

Tokai-ihto fu reținut în camera de lucru, care se goli. Doar Red Fox și un rough-rider mai rămaseră acolo. Acesta din urmă se aplecă și ridică un chepeng. Red Fox își înșfăcă dușmanul și-l tîrî spre locul acela ; o gaură întunecoasă se căscă în fața ochilor indianului. Yankeul săltă în sus prizonierul încătușat și-l aruncă în gol.

Beciul era destul de adînc. Tokai-ihto căzu, izbindu-se cu putere de pămîntul uscat și prăfos. Se ridică îndată în capul oaselor și privi în jurul său. Beciul în care fusese azvîrlit era încăpător. O ferestruică îngustă ce dădea în curte, spre miazănoapte, lăsa să se strecoare un pic de lumină înăuntru. În afară de aceasta, acum mai venea oleacă de lumină și din camera comandantului, prin deschizătura podelei. Dakotanul privi într-acolo.

— Scara! răsună un strigăt, sus, în încăpere, și Tokai-ihto mai auzi cum se deschide acolo ușa care da afară, și cum iese prin ea, tropăind, un călăreț cu cizme grele. Red Fox părea totuși că nu voia să aștepte pînă cînd acesta se va întoarce; el sări în beci. Picioarele lui răscoliră praful, ridicînd în jurul genunchilor săi nouraşi opaci.

— Aici ești! zise el, apucîndu-l de braț pe prizonier și trăgîndu-l spre zidul dinspre răsărit al beciului. Acolo, de una din bîrnele groase ale peretelui, era legat un lanț ce avea la unul din capete o verigă mare de fier. Yankeul îl strînse în jurul trupului dakotanului și-l închise cu un lacăt. Bucățica de lanț, care-i îngăduia prizonierului să se îndepărteze de perete, avea cam un metru lungime. Red Fox îi cercetă încă o dată, cu de-amănuntul, cătușele de la mîini și curelele de la picioare. Părea a găsi totul în ordine.

Tokai-ihto spera că acum temnicerul său îl va lăsa singur. Dar acesta nu plecă. Sta acolo, cu picioarele răşchirate.

— Ei, Harry, zise el după o lungă tăcere. Va să zică ăsta-ți e sfîrșitul! Apoi arătă cu degetul în sus, spre ferestruică. Dacă te uiți pe acolo, afară, vezi un crîmpei din clădirea cea nouă... vreau să spun din casa înălțată pe locul unde a fost cabana lui Ben cel fără dinți. Acolo a crăpat tatăl tău. Poate fi o mîngîiere pentru tine că vei muri și tu în același loc.

Tohai-ihto privea mut înaintea sa.

— Ești un cap tare! Se potrivește de minune cu numele tău: Tokai-ihto! Piatră cu coarne! Nu în-

seamnă asta cam așa ceva? Piatră, și încă înarmată cu coarne! Da! Red Fox continuă să vorbească de unul singur. Dragă Harry, eu m-am chibzuit, și n-am să-ți mai fac nici o propunere de prisos. Cînd voi umbla însă pe afară, sub razele soarelui, va fi o adevărată desfătare pentru mine să mă gîndesc că tu zaci și lîncezești aici în întuneric... Nu-i așa de simplu cum poate îți închipui. Durează zile, săptămîni, luni, și chiar ani de zile, dacă ești rezistent.

Red Fox făcu o pauză și așteptă. Dakotanul, în aparență liniștit și nepăsător, simți, la cuvintele dușmanului său, cum îl pătrund fiorii. Ochii lui exploraseră întreg beciul; era gol și pustiu. Pereții erau căptușiți cu trunchiuri groase de copac. Cioturile crăcilor se puteau vedea chiar la lumina aceea slabă. Luni... ani... dakotanul alungă cu dîrzenie gîndul acesta groaznic.

Red Fox începu din nou să vorbească; de astă dată cu alt ton.

— Ai bani la tine? întrebă el. Aș putea să-i întrebuințez foarte bine!

El scotoci buzunarele cingătorii prizonierului. Trăsăturile feței indianului nu trădau cît de mult suferea din cauza neputinței sale umilitoare.

— Aha!

Red Fox găsise o pungă în care era îndesat un fișic de monezi de aur. El scoase dolarii lucitori și îi făcu să sune, vînturîndu-i dintr-o mînă într-alta. Apoi îi băgă în buzunar.

— Asta reprezintă cîteva chefuri zdravene! În sănătatea ta, căpetenie a dakotanilor!

Yankeul încă tot nu se îndepărta.

— Cum stăm cu penele tale? continuă el, și luă coroana de pene de vultur de pe capul încătușatului. Păcat că nu te-ai gătit cu podoaba cu trenă! Aia ți-ar fi stat dealtfel și mai bine. Pentru noi, nu merita oare osteneala să ți-o pui? Nu-i nimic, e bine și așa. Nici asta nu-i de lepădat. Dar, unde ai descoperit tu toți acești vulturi?! Sau penele sînt moștenite de la tă-

ticuțu' și bunicuțu'? Jackman colecționează asemenea fleacuri. Am să i le duc lui și are să se bucure. E un zgîrcit, dar cîțiva dolari tot voi scoate de la el. Fără mine nu rezolva el niciodată afacerea asta. Trebuie să recunoști că i-am dat un sfat bun. Eu nu sînt prost ca tine. Mie nu-mi scapă din mînă omul o dată ce l-am prins la mine în casă.

Aceste cuvinte îi adeveriră lui Tokai-ihto că trădarea fusese pusă la cale, după cum de altfel bănuise. Chiar și faptul că beciul era cu desăvîrșire gol, vădea premeditarea. Căpetenia nu putea crede că pînă atunci beciul n-a fost de loc folosit. Desigur, fusese golit de curînd.

— Rămîi cu bine, și renunță la orice nădejde, își luă rămas bun yankeul.

O scară, făcută din tulpini de mesteacăn subțiri dar solide, tocmai luneca în jos, hurducînd pe marginea deschizăturii din tavan. El urcă treptele scării, pe care apoi o trase în sus, și închise chepengul.

Tokai-ihto era în sfîrșit singur.

Deși legat și încătușat, sări în picioare sprinten și privi spre tavan. După aprecierea lui, nu putea să ajungă acolo decît numai săltînd în sus, cu brațele ridicate. El măsura din ochi lungimea și lățimea beciului, care era spațios și părea să se întindă pe dedesubtul a două încăperi: camera de lucru și dormitorul comandantului. Ferestruica se găsea sub dormitor. Fiind abia la începutul după-amiezei, o lumină piezișă cădea pînă și pe pămîntul prăfos al beciului. Peretele pe care-l vedea prin ferestruică, cel al vechei cabane, era scăldat în razele soarelui. Dinspre curte și de sus, din casă, răzbătea zvonul unui continuu du-te-vino. Dakotanul distinse glasurile și umbletul grăbit al ofițerilor care, împreună cu sanitarul, încă tot se mai străduiau să-l readucă în simțiri pe Smith. În cele din urmă, i se păru că percepe cum transportau bolnavul în camera alăturată, și-l așezau acolo pe un pat de campanie.

Prin ferestruică, prizonierul văzu cizmele unor soldaţi care treceau grăbiţi. Chemări şi răspunsuri se încrucişau într-o cadenţă ce trăda întărîtare şi vrăjmăşie. Afară nu părea să domnească buna dispoziţie. Vechii soldaţi ai maiorului nu-şi stăpîneau de loc indignarea. Pe la sfîrşitul după-amiezei, cînd raza de lumină păli, Tokai-ihto auzi cum se înfinge şi se lăţeşte o ceartă îndîrjită, în curte, lîngă pompa de apă ce scîrţîia aproape tot timpul. Glasuri poruncitoare intervenirăordonînd tăcere, şi liniştea fu restabilită. Ea nu dură însă mult. O dată cu căderea întunericului, izbucni în dormitorul trupei larma unei încăierări sălbatice. Tărăboiul şi răcnetele se întinseră pînă în curte; una din cele două tabere în luptă părea c-o dă afară pe cealaltă. In cele din urmă răsunară două împuşcături. Detunăturile trebuie că speriaseră şi răcoriseră spiritele înfierbîntate, căci larma se potoli şi încetul cu încetul se aşternu liniştea. Intre timp se făcuse noapte.

Deasupra deschizăturii din podeaua camerei de lucru a comandantului mişcă ceva. Chepengul fu ridicat şi scara lăsată în jos. Nişte picioare coborîră tropăind. O siluetă zveltă, în uniformă, îşi făcu apariţia. Torţa de răşină, pe care omul o avea cu el, lumină palida faţă a sublocotenentului Anthony Roach. Ofiţerul se apropie. Inainte de-a începe să vorbească plimbă lumina într-un fel nesuferit de insistent asupra prizonierului.

— Ei? zise el apoi. Te-ai mai gîndit? Ce-ar fi dacă totuşi ai iscăli?

Tokai-ihto nu-l învrednici cu vreun răspuns.

— Tot aşa de mîndru?! Gîndeşte-te bine, dakotane! In rezervaţie, oricum, tot trebuie să vă duceţi... dacă semnezi, poate mai ieşi viu din gaura asta. Dacă nu... atunci mori aici ca un şobolan în capcană. Incet, dar sigur... Ei? N-ai nimic de zis?

— Nimic altceva decît că te disprețuiesc, Anthony Roach.

— Mulțumesc de atenție! Cred că asta n-o să mă stingherească în cariera mea. Jackman mi-a și adus avansarea la gradul de Capt'n... Dacă totuși vei ajunge să-ți bagi mințile în cap, vestește-mă!

Căpetenia își întoarse privirea de la Roach ca și cum acesta nici n-ar mai fi fost de față.

— Dobitoc! mormăi înciudat ofițerul, și, urcînd treptele scării, părăsi beciul.

Tokai-ihto rămase iarăși singur.

Așteptă cîteva ore. Cînd fu sigur că a trecut de miezul nopții și că e timpul cînd garnizoana e cufundată în cel mai adînc somn, se făcu ghem, ca un arici, și își pipăi legăturile de la picioare. Erau strînse atît de tare, încît sîngele nu mai circula și mădularele i se umflau din ce în ce mai mult. Încercă dacă nu cumva ar putea cu mîinile sale încătușate să lărgească nodurile. Se părea că merge. Lucră cu răbdare, pînă cînd legăturile se mai lărgiră. Nu voia chiar să le desnoade, căci tot n-ar fi putut deschide cătușele de fier în care-i erau vîrîte încheieturile mîinilor, și nici n-ar fi putut, fără ajutorul unor unelte speciale, să desfacă lanțul ce-i încingea trupul. Trebuia să aștepte pînă cînd va acționa Castorul, iar pînă atunci nu voia să atragă cîtuși de puțin vreo bănuială. Nu era probabil ca prietenul său devotat să întreprindă ceva în noaptea asta chiar, căci împrejurările erau foarte neprielnice pentru o încercare de eliberare, iar Castorul trebuia să iscodească toate amănunțit și să pregătească totul cu grijă și precizie. Asta putea să dureze chiar săptămîni.

Tokai-ihto încercă să adoarmă, căci voia să nu-și irosească puterile. Cînd se trezi, era încă foarte devreme dimineața. Văzu afară lumina soarelui, care însă nu răzbătea pînă la el, deoarece ferestruica dinspre curte era așezată către miazănoapte. În jurul pompei răsunau zgomote, glume grosolane, stropitul și plescăitul apei. Rough-riderii și soldații se spălau. Dakotanul era de mic copil obișnuit, ca de altfel toți cei din tribul său, să sară, în fiecare dimineață, în

pîrâul impetuos din preajma satului, să se dea afund și să înoate. Simțea lipsa răcorii înviorătoare a apei și lipsa curățeniei. Pe jos beciul era foarte murdar și plin de praf alcătuit din rămășițe de cenușă amestecată cu pulbere de pămînt uscat.

În timpul prînzului chepengul din tavan fu ridicat și un rough-rider butucănos aduse apă și pastramă.

— Trebuie să vin acum în fiecare zi, spuse el cu un ton de imputare, și Tokai-ihto observă întipărită pe fața celui ce i se adresase o expresie de adîncă nemulțumire.

Orele după-amiezei trecură tare încet. Tokai-ihto trăgea cu urechea la cele ce se petreceau dincolo de pereții beciului. Soldații din garnizoană trebuie că erau încă foarte numeroși și se părea că o parte din ei își aveau acum tabăra afară din fort. Mereu scîrțîiau balamalele aripilor porții dinspre apus, pe unde intrau și ieșeau într-una soldați. Un zvon de glasuri și chemări depărtate răzbătea învălmășit cu murmurul rîului. Răsuna nechezatul cailor dintr-o turmă mare, ce-și răspundeau unul altuia, și ropotul cetelor de călăreți care plecau sau se reîntorceau duduia înfundat pe pămîntul moale al pajiștei. La un moment dat se auziră lovituri de ciocan și fîlfîitul pînzelor de cort desprinse de pe pari. Cît de bine cunoștea dakotanul toate aceste zgomote ale vieții de tabără!

Cînd se întunecă, Tokai-ihto își stăpîni din nou cu greu gîndurile. Se sili să nu mai asculte urletul lupilor, nici murmurul rîului, și în cele din urmă adormi. Prima lui zi de prizonierat trecuse.

Îi urmară zile după zile, anoste și monotone... O rază de lumină indirectă cădea în beciul său, pompa scîrțîia, cizmele soldaților bocăneau, blidele zdrăngăneau la orele meselor. Oamenii flecăreau, blestemau, strigau, dădeau ici, colo, cîte o poruncă și cîntau. Cel puțin pe patruzeci dintre ei reușise căpetenia să-i deosebească unul de altul, după mers și după voce. Două glasuri ce parcă croncăneau erau cele mai ușor de recunoscut și dakotanul deslușì din croncănitul lor

strident cuvinte prin care ei ţineau parte maiorului Smith... Cînd se făcu amiază, veni paznicul cel butucănos, cu mutra lui morocănoasă, şi aduse pastrama ce mirosea atît de rău. Prizonierul măsură cîţi paşi îi îngăduia lanţul să facă în semicerc, şi reieşi că putea merge zece paşi la stînga, spre ferestruică, iar în direcţia opusă numai şapte, deoarece prin întoarcere lanţul se scurta. Tokai-ihto se preumblă încolo şi încoace pe locul acela restrîns, se aşeză, apoi se ghemui, se întinse şi se ridică în sfîrşit iar în picioare. Erau singurele mişcări pe care şi le putea permite. În afară de asta nu-i mai rămînea nimic de făcut. Ca doi păianjeni mari şi cenuşii, marazmul şi deznădejdea pîndeau nemişcate, din înaltul pereţilor, clipa cînd victima va fi în sfîrşit prinsă în plasa lor lipicioasă.

Din zile se făcură săptămîni, din săptămîni se împlini prima lună. Primăvara trecuse şi căldura verii pătrunse şi în beci. Murmurul apelor Niobrarei, care scădeau, se auzea tot mai stins, şi în cele din urmă amuţi cu desăvîrşire.

Paznicul cel butucănos, care nu mai adresase prizonierului nici un cuvînt, dar care-l servise totuşi fără să-l maltrateze, începu deodată să-i facă mizerii. Nu mai aducea mîncarea la ore regulate, în unele zile chiar de loc, şi uita adesea să aducă apă de băut. La curăţenia beciului se gîndea încă şi mai puţin decît înainte. Mormăia şi bombănea, dădea glas mulţimei de înjurături pe care era în stare să le întrebuinţeze un rough-rider pentru a-şi exprima proasta dispoziţie, şi folosea toate vorbele de ocară cu care albii îi împroşcau pe indieni. Îl înghionti pe prizonier, îl izbi cu piciorul, şi îl lovi. În aparenţă Tokai-ihto rămase la toate acestea indiferent, ca un mort. Nu voia să-i dea albului spectacolul unei apărări zadarnice. Aceste maltratări treziră însă în el o speranţă. Poate au suferit Cuţitele Lungi o înfrîngere în război, şi în furia lor se răzbunau acum, acolo unde nu era de temut nici o împotrivire. Dakotanul încercă să-l facă pe butucă-

nos să-şi iasă din ale lui, pentru ca astfel să afle ceva în direcţia asta.

— Eu ştiu — spuse el într-o seară — de ce vrei să mă baţi. Fiindcă generalul Custer a fost învins în lupta cu războinicii dakotani.

— Potaie murdară... cine ţi-a spus ?! Cine se fureşează aici în beci şi trăncăneşte ?!

— Sublocotenentul Roach mi-a istorisit totul...

— Imbecilul... dar să nu-ţi bagi în cap asemenea tîmpenii, Piele Roşie ! Vă vom plăti-o îndoit şi întreit ! Tîrîtoare viclene ! Pisici perfide şi sălbatice ce sînteţi ! Să vă pitiţi prin pădure, şi să vă tîrîţi ca şerpii prin iarbă ca să măcelăriţi un soldat cinstit, asta ştiţi voi. Dar, ţine minte, veţi ajunge odată să simţiţi ce sîntem noi în stare...

Butucănosul stătea în faţa prizonierului, ţinînd oala de mîncare ridicată ameninţător. Tokai-ihto zîmbi.

— Hai, loveşte ! zise el. Cu oala ta ; oamenii albi nu se prea pricep să tortureze.

— Mai eşti şi obraznic ?! Nu te simţi bine dacă nu eşti pişcat cu fierul roşu, aşa cum se obişnuieşte cu prizonierii ?! Cîine ! Cîine roşu ! Cînd mă gîndesc că tovarăşii tăi l-au omorît pe Custer şi pe toţi oamenii lui, îmi vine să-ţi tai acum, pe loc, beregata...

— Asta las-o în seama generalului Benteen, să taie el beregăţile oamenilor roşii ! Va încerca s-o facă foarte curînd... în fuga lui ruşinoasă...

— Fugă ruşinoasă... Fir-ar cerul şi iadul de trei ori blestemate, dar Roach ăsta mai e şi idiot... aşa cum scrie la carte ! Ce s-a apucat să-ţi îndruge ţie, coyot roşu şi rîios... Dar nu te bucura, cîine jigărit, căci n-ai să foloseşti nimic din asta ! Inainte să te poată cineva elibera, îţi facem noi de petrecanie. S-o ştii de la mine, ca să fii pe de-a-ntregul lămurit !

Butucănosul îl lovi cu oala, dar tot aşa de bine ar fi putut să dea şi în trunchiul unui copac. Tokai-ihto nici nu se clinti şi zîmbi ironic.

— N-ai cine știe ce putere, zise el. Era obiceiul. la Pieile Roșii, ca prizonierul să scoată din sărite pe învingător, pentru a-i dovedi curajul său.

— N-am ? strigă furios rough-riderul. Las' c-ai să-mi cunoști tu puterea ! Data viitoare am să aduc cu mine... am să aduc cu mine...

— Pe Reno și pe călărețiii lui, Cuțitele Lungi care în curînd vor căuta refugiu aici în fort, în fuga lor din fața războinicilor dakotani...

Rough-riderul rămase cu gura căscată.

— Înghit pe nemestecate zece urși fripți dacă potaia asta nu știe totul ! Dar Reno nu vine aici la fort, totul s-a petrecut doară dincolo... pe aproape de Bighorn.

— Acolo a și fost plănuit de bărbații noștri să se petreacă. Numai că tu ai stat de vorbă cu mine mult prea tîrziu, altminteri ai fi putut afla mai multe.

— Simt că turbez... așa obrăznicie n-am mai întîlnit ! Nu știi într-adevăr ce-i aia frică ?! La urma urmei, ce-ți închipui tu oare ? Dar lasă că-ți sărez eu bucuria ! Poți să fii sigur de asta. Deocamdată noapte bună, și așteaptă-te mîine la ceva !

Butucănosul plecă. Tokai-ihto respiră adînc. Planurile de război ale dakotanilor avuseseră o reușită care întrecuse orice așteptări. De amenințările rough-riderului nu se temea, iar furia acestui om îi dădea o adevărată satisfacție, căci ea arăta că dakotanii încă au rămas adversari ce inspiră teamă, și care din această pricină întărîtă și mai mult ura albilor.

Se lăsă noaptea și indianul reîncepu lupta împotriva cătușelor sale. Incercă să-și scoată lanțul, împingîndu-l în jos, peste șolduri, sau trăgîndu-l în sus, peste piept. Se căzni adunîndu-și toată puterea brațelor sale încătușate, care-l dureau, și i-ar fi fost tot una dacă o dată cu veșmintele și-ar fi tras și pielea de pe el.

Numai să se libereze !

Dakotanul încercă asta trei nopți de-a rîndul.

— Du-te acum! o povățui prizonierul. Nu trebuie să fii descoperită. Curajul tău a fost mare!

— Mă duc. Tu ești fratele nostru. Cînd te vor libera, să vii în Canada. Acolo nu te mai urmărește nimeni. Noi vom fi la graniță, în apropierea munților pădurosi.

— Vii și tu?

— Da. Viața e grea dincolo, știu, dar vreau s-o înfrunt, alături de Adams. De altfel, unde să mă duc?! Sînt tînără și sănătoasă, și doresc să trăiesc între oameni cinstiți. Acum plec. Rămîi cu bine!

Kath puse mîna pe scară.

— Femeie albă... prizonierul în lanțuri se întinse spre ea, ca un însetat căruia i se arată apa. Îl străfulgerase un gînd, care pusese atît de copleșitor stăpînire pe mintea lui, încît uită că el însuși o sfătuise să fie prevăzătoare, și îi vorbi din nou, mai reținînd-o astfel cîteva minute. Femeie albă... tu și Adams și Theo și Thomas, ați fi voi gata să trăiți laolaltă cu bărbații și femeile roșii?

— Cu asemenea oameni roșii, ca tine și ca Țsapa... da. Kath își luă mîna de pe scară și se întoarse din nou spre prizonier.

— În Canada vom fi liberi cu toții?... Tokai-ihto nu așteptă răspunsul la această întrebare, el continuă singur. Da, știu că în Canada vom fi liberi, nu numai Adams și cu mine, ci mulți bărbați și femei roșii. Frații noștri din Minnesota trăiesc și ei acolo de acum paisprezece ani, de cînd au fost alungați de pe terenurile lor de vînătoare. Dakotanul vorbea tot mai repede, mai precipitat, ca să nu piardă timp. Adams nu are aur, dar eu am de îndată ce sînt liber. Am să cumpăr pămînt, pentru noi și pentru voi. Să muncim împreună. Să ne învățați de toate și veți fi frații și surorile noastre... Eu nu mă duc singur în Canada. Bărbații și femeile cetei Ursilor trebuie să vină cu mine.

Kath își plecă mîhnită capul.

— Ei sînt prizonieri în rezervație.

— Dar nu ferecați în lanțuri ca mine. Lasă asta în seama mea! Voiesc să fiu iarăși liber! Așa să-i spui lui Tobias. Voi lupta din nou pentru viața mea! Hau... Acum du-te!

— Cuvintele tale sînt o mare nădejde pentru noi toți. Din cauza emoției, Kath vorbea cu respirația întretăiată. Rămîi cu bine!

Tînăra femeie urcă repede treptele scării. Chepengul fu din nou împins la loc și prizonierul auzi pașii ei ușori și prudenți pe podeaua încăperii de deasupra. Apoi totul se liniști.

Tokai-ihto cugeta la veștile pe care i le adusese nevasta lui Adams. Înfrîngere! Lupta era sfîrșită, fortul în afară de orice amenințare. Acum Cuțitele Lungi admiteau să-și lase liber prizonierul, deoarece nu mai trebuiau să se teamă de el.

Căpetenia măsură și cuprinse cu mintea înfrîngerea totală și definitivă a poporului său vînător de bizoni.

Uatșitsunii, pe care-i ura de moarte, îl învinseseră.

Creierul lui Tokai-ihto lucra. Gîndea la înfrîngerea dakotanilor și la soarta lui Adams și a lui Kath, și a părinților lor. „Alungat și disprețuit ca indienii..." spusese tînăra nevastă a lui Adams, adresîndu-se apoi căpeteniei: „Tu ești fratele nostru". Asemeni unor cîrlige de undiță, aceste cuvinte se înfipseseră adînc în conștiința lui Tokai-ihto. Gîndurile dakotanului în singurătatea nopților fără de somn, începură din acest moment să străbată drumuri noi, pe care nici pereții beciului nu le puteau bara. El trebui să înțeleagă adevărul, că pierduseră lupta, această „ultimă cale pentru a fi liberi", cum o numise el discutînd cu Chef des Loups, pe cînd șezuseră lîngă foc în cortul de pe malul Pîrăului Cailor, și că această „ultimă cale" fusese un drum greșit. Fiecare dakotan putea să omoare cincizeci sau o sută de Cuțite Lungi, dar alte două sute sau cinci sute veneau în locul celor uciși. Dakotanii nu puteau lucra fierul, nu puteau face muniții, și nici făuri puști. Odată și odată tot

trebuiau să pună capăt rezistenței lor. Ei nu erau în stare să facă pluguri, nici să construiască orașe, și niciodată nu puteau să ajungă atît de numeroși ca albii. Erau deci pierduți.

Tokai-ihto știuse asta, o știuse dintotdeauna, chiar și pe cînd lupta, dar el nu văzuse nici o altă cale, nici o altă nădejde. Acum, dintr-o dată i s-a deschis o poartă. Indienii nu fuseseră singurii învinși. Mai erau și alții care fuseseră și ei învinși, oameni ca Adams, ca Thomas și Theo. Și ei erau alungați și disprețuiți, cu toate că pielea lor era albă. Cine cu cine se luptase? Oamenii roșii contra oamenilor albi? Nu. Se luptaseră și albii între ei. Sub numele de Harry, Tokai-ihto trăise timp de zece ani la un loc cu uatșitșunii, și niciodată nu avusese vreun prieten printre oamenii aceștia cu piele albă. El știa că în clipele hotărîtoare uatșitșunii acționează totdeauna împreună, și totdeauna împotriva oamenilor roșii. Prieteniile lor, simpatiile lor, fuseseră toate o minciună, ce nu rezista în luptă. Acum însă dăduse de un alb, un alb cu numele de Adams, care ajunsese să fi ca un om roșu, fiindcă avea soarta unui om roșu și fiindcă era conștient de acest lucru. Adams își riscase viața pentru Tokai-ihto; el acționa împotriva Cuțitelor Lungi, împotriva lupilor celor mari ce se aflau printre albi și care-l uciseseră pe tatăl său. Adams devenise un frate. El nu era unicul, asta o înțelese prizonierul de asemenea, după o lungă gîndire. Mulți erau oamenii albi ca Adams, ca Thomas și Theo, sau negri ca tatăl Castorului, pe care nesățioasa lăcomie de aur a acelor lupi mari îi jefuise de tot ce avuseseră. În înfrîngerea asta mare, oamenii roșii se aflau împreună cu toți aceștia. Nu erau singuri. Și învinșii roșii, și învinșii albi, și învinșii negri puteau însă să învețe unii de la alții. Dacă făceau astfel, dobîndeau putere nouă și puteau să pornească pe un nou drum, pe un drum al păcii, ce se deschide numai în fața celor curajoși, și care știu să judece și să observe just. Tokai-ihto era hotărît să facă primii pași pe un asemenea drum. Da-

torită gîndurilor sale cu totul noi, viața lui dobîndea pentru el iarăși valoare, o valoare nouă. Trebuia să-și păstreze viața, nu pentru că era propria lui viață și pentru că ar fi iubit-o. N-o mai iubea. Prea suferise mult ca fiu al unui proscris, ca un singuratic printre oameni ignoranți, beți de izbîndă. Trebuia să și-o păstreze, pentru că ea — asemenea unei scrisori de mare valoare — avea să aducă o veste importantă și necesară, nu numai oamenilor roșii ci și celor albi și celor negri.

Care erau învinșii ? Cu toții erau învinși, toți acești oameni fără pămînt și fără drepturi, slugi ale marilor uatșitșuni.

Tokai-ihto începu să lupte cu toată puterea voinței împotriva tusei și febrei. Făcea iarăși, zilnic, toți pașii și toate mișcările pe care i le permitea lanțul. Spre mirarea pazniculuí său, el mînca din nou, chiar și ceea ce-i era nesuferit. Noile sale chibzuieli îl preocupau atît de intens și frămîntarea lui de gînduri era atît de pătimașă, încît desigur că nici nu și-ar fi dat seama de e zi sau de e noapte, dacă timpul, cu împărțirea lui precisă, n-ar fi fost tocmai el un factor important în împlinirea hotărîrii pe care-o luase.

Intr-o plumburie după-amiază de iarnă, butucănosul coborî la prizonier mai devreme ca de obicei. Nu era încă ora mesei și de altfel nici nu aducea ceva. Cînd ajunse în fața dakotanului, scoase ceremonios o cheie din buzunar și i-o arătă.

— Trebuie să vii la comandant — zise el — la capt'n Roach. Vezi, poartă-te bine ! De asta depinde viața ta.

El îi desfăcu lanțul și cătușele de la mîini. Tokai-ihto nu lăsă să se observe ușurarea pe care o simțea.

— Așa — zise butucănosul — acum ia-o înainte, pe scară ! Să nu-mi faci greutăți ! Acolo sus se află cîțiva cu revolvere, care la nevoie te-au și luat în primire.

Dakotanul se conformă tăcut.

Cînd intră în camera de lucru a comandantului, dădu cu ochii de Roach, care ședea pe banca lipită de perete. Căpitanul sta lăsat pe spate și ținea o țigară între degetele-i îngălbenite de tutun. Trăsăturile feței sale exprimau tot ce poate simți, în clipele de triumf, un om rău și avid de a parveni și a face carieră. El strîmbă din nas cînd Tokai-ihto, cu vestmintele sale năclăite de sînge și îmbîcsite de praf, ale căror broderii scumpe aproape că nu mai erau de recunoscut, se opri în fața lui.

— Ce-mi aduci omul ăsta murdar și împuțit ?! zise el cu voce nazală către rough-riderul cel butucănos. Ar fi putut să se spele înainte de a se prezenta la comandant. Las'acum — adăugă el— vom proceda cît mai scurt. Privi la dakotan ca la un animal pe care-l prețuiești în tîrg. Pari a fi cam bolnav — observă el — oftică sau ceva asemănător. Roach nu-și dădea de loc osteneala să-și ascundă mulțumirea ce i-o producea constatarea asta. În orice caz, sanitarul crede că e oftică. Tokai-ihto își reaminti că fusese consultat o dată. Nu mai sînt motive să te ținem mai departe închis, dacă te-ai cuminți și dacă semnezi că te vei duce, fără nici o rezistență, în rezervație. Roach se juca între timp cu o bucată de hîrtie scrisă. Ei, cum rămîne ? Te-ai hotărît ?

— Că eu singur mă voi duce în rezervație ?

— Da, firește. Pentru tribul tău nu mai e nevoie să semnezi. El e de mult acolo.

— Fac legămînt să mă duc fără împotrivire în rezervație.

— Minunat ! Ce sînt totuși în stare să facă... cîteva luni de beci ! Ai devenit cu totul alt om ! Roach împinse dakotanului bucata de hîrtie. Aici ! Semnează !

Tokai-ihto învățase oleacă să citească, pe timpul cînd, împreună cu tatăl său, venea mult în contact cu albii. El studie acum cu grijă cuprinsul documentului pe care trebuia să-l întărească prin semnătura sa. Ac-

tul nu conținea într-adevăr nimic în afară de cele ce îi spusese Roach. Dakotanul semnă stînd în picioare.

— Armele tale bineînțeles că nu ți le înapoiem. Din sălbatic vei deveni acum om civilizat. Călătoria ta va începe mîine dimineață. Tobias are de dus cîteva scrisori la agenție și te va lua și pe tine. Calul ți-l restituim, bestia asta tot nu ne poate fi de vreun folos. Nu uita de asemenea să ne scapi și de cealaltă dihanie, de lupul negru, care face nesigure împrejurimile. Ăla trebuie să fie cîinele tău ?!

Tokai-ihto ridică din umeri.

Roach privi în jur.

— Dar unde e Tobias ? îi întrebă el pe soldații care se aflau de față.

Ușa se deschise și cel căutat intră.

— Ei, Tobias! Iată-l pe protejatul tău! Merge la rezervație. Îl iei mîine cu tine. Noaptea asta puteți dormi împreună în dormitorul trupei.

— Hau.

Fără nici o altă vorbă, cei doi indieni părăsiră încăperea. Afară, în curte, pogora amurgul unei seri de iarnă. Cîțiva soldați și rough-rideri care se aflau în jur se uitară cu o fățișă curiozitate la prizonierul eliberat.

— Nu-i nici o ispravă să-l lași liber abia acum, zise unul din ei. Oricine poate vedea că ăsta n-o mai duce mult.

Tokai-ihto își stăpîni un acces de tuse înăbușitoare.

Tobias îl conduse în dormitorul trupei. Nici cabana aceasta nouă nu va avea ferestre ; în pereții ei erau numai niște deschizături mici pe unde se putea trage cu pușca. Două lămpi de petrol luminau slab această încăpere mohorîtă. Delawarul scotoci pe sub culcușul său, ce se afla în colțul în care șezuse cîndva Adams și-i observase pe jucătorii de cărți. Voia să-i dea lui Tokai-ihto haina cusută de Fulgerul Norilor, dar dakotanul nu primi și rămase în vechiul său vesmînt, punîndu-și numai o pătură pe spate. Mîncară împre-

ună din pemikanul pe care delawarul îl adusese cu el, în primăvară, din satul de lîngă Pîrăul Cailor, și pe care-l pusese deoparte cu grijă. Un zîmbet fugar însenină o clipă fața dakotanului, cînd Chef des Loups îi întinse apoi luleaua.

— Vrei să mergem la cai? propuse delawarul.

Tokai-ihto se ridică în picioare numaidecît. Ambii indieni părăsiră casa în care soldații se și adunaseră pentru seară, și îi lăsară flecărind, fumînd și jucînd cărți și zaruri. Straja de la poartă, fără vorbă multă, îl lăsă pe Tobias să treacă însoțit de dakotan. Dincolo de poartă era un țarc în care cîteva animale păștеau iarba uscată și prăpădită de frigul iernii. Unul din cai, un armăsar șarg, sta cu capul plecat, însă fără să pască. Tokai-ihto îl chemă încetișor. Mustangul acesta ogîrjit, pe a cărui piele se vedeau urmele multor maltratări, își înălță capul, își ciuli urechile, apoi din cîteva salturi fu lîngă stăpînul său. El își lipi nările lui moi de obrazul lui Tokai-ihto, iar dakotanul îl mîngîie pe gît.

Indienii se înțeleseră dintr-o privire. Tobias dădu la o parte leaturile ce barau intrarea țarcului, apoi amîndoi își luară caii și îi scoaseră afară din îngrăditură. Porniră să dea o raită călare prin ținutul mlăștinos și acoperit cu iarbă.

După ce se îndepărtară de fort atît cît să nu poată fi auziți și văzuți, călăreții făcură popas. Tokai-ihto trebuia să-și strunească voinicește șargul, căci animalul voia s-o pornească impetuos în libertate, spre preeriile din sud-vest, atît de bine cunoscute lui.

Fulgi suavi de zăpadă pogorau molcom din văzduh, cu luciri cînd mai vii, cînd mai pale. Printre nori se zărea licărind pe firmament, la depărtări cosmice, scînteierea milenară a stelelor. Luna plină, stăpîna nopții, se ridica rotundă pe bolta cerului. În trecerea ei maiestuoasă destrăma întunericul, irizîndu-l cu o lumină roșietică, sinistră. De jur împrejur se întindea țara pustie. Fiii ei, dakotanii, erau alungați, și încă niciunul dintre noii stăpîni nu se ară-

tase dispus sau dornic să se statornicească în sălbăticia asta stearpă. Cît puteai cuprinde cu privirea nu zăreai decît coline de nisip golașe, văi și coame de dealuri acoperite cu iarbă măruntă. Pe malul riului, sălcii pricăjite se plecau sub suflul iernii.

Tokai-ihto își vedea patria pentru cea din urmă oară. A doua zi în zori trebuia să ia drumul rezervației.

Dakotanul își întredeschise buzele și, încetișor și stăpînit, prinse să răsune peste întinsul preeriei cîntecul său de jale. Tînguirea lui se îngîna cu aspra cîntare a vîntului înghețat.

Încet și singuratic cînta căpetenia, iar delawarul cel fără de patrie își asculta în cîntecul dakotanului propriul său alean.

Păru apoi deodată ca și cum cîntecul indianului ar fi trezit pămîntul adormit. De pe una din colinele învăluite de razele lunei se ridică o umbră. Era un lup... și totuși altfel decît lupii... mai mare și mai negricios. Jigăritul animal, cu gura întredeschisă și ochi sticloși, apăru ca o arătare ce ar fi putut tot așa de bine pluti prin văzduh. El rămase însă pe pămînt și, încetișor, tîrîndu-și pașii, veni mai aproape, tot mai aproape de glasul înăbușit care istorisea vîntului și lupilor faptele dakotanilor și soarta acestora.

Tokai-ihto recunoscu lupul, dar nu făcu nici o mișcare. Cîntă încet mai departe și glasul său atrăgea animalul spre el ca o vrajă puternică. Rînjindu-și colții și mîrîind încă, lupul acesta negricios se tîra tot mai aproape. Deodată însă se săltă pe labe și păși prin iarbă. Mîrîitul i se transformase în scîncet și el se culcă la pămînt.

Cînd căpetenia tăcu, animalul dădu drumul unui lătrat. Nasul său fin adulmeca necontenit aerul.

— Ohitika!

Negriciosul cîine năvăli cu atît elan asupra stăpînului său, încît acesta trebui să se proptească bine pe picioare ca să nu fie răsturnat. Animalul dădu drumul unui nou și puternic lătrat de bucurie. Și

șargul îl recunoscuse pe negriciosul ciine-lup. El sforăi și începu să pască din iarba uscată.

— Acum mănîncă iar, zise delawarul uitîndu-se la mustang.

Indienii se întoarseră la fort tîrziu în noapte. Ei rămaseră în afara palisadei, în țarc, alături de caii lor. Straja nu se sinchisi de ei.

Delawarul îi înapoie lui Tokai-ihto jungherul cu mîner sculptat.

— Ia-l — zise el — e singura armă care ți se îngăduie. Am scos-o din calabalîcul lui Jackman, cînd a părăsit fortul. Abia în garnizoană o fi băgat de seamă că n-o mai are, și n-a mai putut să cerceteze cum și ce fel.

Dakotanul vîrî arma în teacă, fără nici o vorbă.

În rezervație: popor în lanțuri

În dimineața următoare, cînd fortul se trezi din somn, cei doi indieni călăreau spre rezervație. Ei porniseră la drum încă înainte de revărsatul zorilor, și acum, spre sfîrșitul după-amiezei, se apropiau de hotarul sudic al rezervației. La oarecare depărtare în fața lor văzură clădirile agenției, care se aflau chiar lîngă hotar. Cîteva cabane, unele terminate, altele încă în construcție, o îngrăditură, cai, oameni ce umblau care-n-cotro, o tabără de corturi la o mică distanță de cabane, totul dădea impresia de grabă și de lucru neisprăvit.

Dinspre nord-est, din interiorul rezervației, veneau vreo patruzeci de călăreți indieni, înșiruiți unul în urma celuilalt, așa cum era obiceiul la Pieile Roșii. Pentru vînători și războinici, în viața lor de oameni liberi, formația aceasta de mers, — „șirul indian" — fusese din totdeauna cea mai nimerită for-

mație, nu numai pentru că îngreuia vrăjmașilor citirea urmelor — aprecierea numărului de călăreți — dar și pentru că în cazul unei lupte ea se putea transforma, printr-o întoarcere scurtă, într-o „linie" de cavalerie gata de atac. Toate aceste temeiuri nu mai aveau acum nici o valoare, dar un obicei secular nu putea fi dezrădăcinat în numai cîteva luni. Cei patruzeci de călăreți ajunseră la agenție, descălecară, și cîțiva dintre ei intrară în clădirea administrației, în timp ce ceilalți merseră înspre corturi. În fața clădirii principale a agenției stăteau mai multe căruțe ușoare, cu coviltir, la care erau înhămați catîri. Din ele fură descărcate și duse în clădire saci, lăzi și butoaie. Un bărbat, a cărui înălțime și trupeșie neobișnuită se remarca și de la distanță, supraveghea această treabă.

— Ăla e Johnny, dolofanul Johnny, zise Chef des Loups. Vom merge după aceea la el... Știe multe.

Ochii lui Tokai-ihto priveau într-una, cercetători, spre indienii care veniseră călare, și dintre care cîțiva se aflau acum pe lîngă Johnny.

— Văd eu oare bine ? întrebă el pe delawar. Bărbații ăia sînt înarmați ?

— Da... E poliția lagărului. Uatșitunii tocmesc contra dolari paznici roșii, care au voie să poarte arme și care supraveghează propriul lor trib. Șinge-rosul Tomahawk, noua căpetenie supremă a dakotanilor, este și vătaful acestei poliții. Îl cunoști de mai înainte ?

— L-am văzut de două ori. El nu aparținea subdiviziunii noastre de trib, a Oglalanilor. Îmi părea cumpătat și prevăzător.

— Da, prevăzător e, într-adevăr, însă cumpătat nu mai e decît rareori. Și mai rău decît el e Șonka, un bărbat din tipiurile cetei Ursilor.

— Șonka a fost în legătură cu Red Fox încă de pe timpul cînd acesta a adus în corturile noastre primul butoiaș cu rachiu, și l-a trădat pe tatăl meu.

Șonka m-a urît întotdeauna. Știi ceva despre ceilalți bărbați din ceata Ursilor ?

— Nu, dar poate vom afla de la Johnny. Așteptăm pînă vor isprăvi cu descărcatul, apoi mergem în odaia lui. Am la mine o scrisoare, în care-i vorba de tine, și pe care urmează s-o înmînez celor de la agenție. Trebuie să fii anunțat acolo. Johnny va ști să ne sfătuiască cum e mai bine să facem.

— Ți-e prieten ?

— Îi plac banii, iar eu primesc cîteodată dolari de la Roach.

Continuară amîndoi să privească atenți și cu interes spre agenție. Corturile, cam douăzeci la număr, fură demontate, și, împreună cu toate ale lor, pregătite pentru drum. Grațioșii mustangi stăteau gata. Femei indiene legau acum parii corturilor, doi cîte doi, cu vîrfurile unul lîngă altul, și îi fixau în așa fel pe spatele calului, încît capetele lor cele groase atîrnau pieziș la pămînt, de o parte și de alta, înapoia animalului. Între fiecare pereche din parii aceștia, cam pe la jumătatea lungimii lor, fu făcută apoi o traversă de chingi, de care aninară boccele din piei de bizon, sau coșuri, în care erau transportate lucrurile mai grele ale avutului lor, precum și copiii. Părea că la agenție venise o mică ceată, cu femei și copii, ce pleca acum din nou. Tokai-ihto nu putea să-și dea seama din ce subdiviziune de trib face ea parte.

— Sînt tulburări în rezervație, spuse Chef des Loups. Dakotanii sînt chinuiți de foamete. Asta-i pricina. Vînat nu se găsește prin părțile astea. Pămîntul e sărac și necultivat. Furniturile sînt cu totul neîndestulătoare. Iscoada îndemnă pe Tokai-ihto să-și îndrepte ochii înspre o turmă de vite, care păștea ceva mai încolo smocuri de iarbă pipernicită. Animalele erau slabe, istovite, într-o stare de plîns.

— În halul ăsta ajung aici vitele, zise delawarul. Și aici, de bine, de rău, tot mai au ce paște. Mai de-

parte însă, spre nord, încep „bad-lands“ [1]... le cunoști ?

— Da.

Tokai-ihto privi în depărtare, în direcția lui Black Hills. El știa cum arăta „țara rea“. Era un pustiu întretăiat de coame stîncoase. Gîndindu-se la ea, i se păru deodată că o și vede ivindu-se în zare, din ceața acelei mohorîte zile de iarnă.

— Acolo își are ceata Ursilor corturile — adăugă Chef des Loups — la depărtare de o zi, dacă mergi în goana calului.

În fața agenției, căruțele cu coviltir, acum descărcate, se urniră din loc, îndreptîndu-se către o clădire lungă și joasă. Acolo caii fură deshămați, iar căruțele împinse una lîngă alta. Johnny supraveghie și aceasta, apoi se reîntoarse încet la clădirea principală, în care dispăru.

— Acum e timpul cel mai nimerit pentru noi, spuse delawarul.

Cei doi indieni își îndemnară caii și călăriră înspre agenție. Tobias era cunoscut acolo, așa că straja din post îi lăsă, fără vorbă multă, să intre. Ei își duseră caii în îngrăditură, lîngă celelalte animale, și porniră în direcția clădirii principale. Tobias își îndreptă pașii nu spre intrarea din mijloc, în fața căreia domnea o vie mișcare, ci spre o ușă mică, laterală. Trecîndu-i pragul, cei doi indieni intrară într-o cameră de oaspeți, spațioasă.

Încăperea li se păru foarte caldă celor doi bărbați veniți de-afară, din frigul zilei de iarnă. Pe una din cele două mese, făcute din scînduri negeluite, ardea o lampă de petrol, răspîndind în jur o lumină prietenoasă. Afară se întuneca devreme, iar singura fereastră a încăperii era mică și nu lăsa să pătrundă decît puțină lumină înăuntru. Pe polițele de pe pereți erau așezate ulcioare, străchini, pahare, oale. În colțul din dreapta, în fund, era zidită o sobă cu plită.

[1] Bad-lands — pămînturi rele (în englezește). (n. t.)

În fața ei, cu spatele spre cei ce intrau, sta uriașul Johnny. El nu se întoarse să se uite la vizitatori nici chiar după ce ușa fu din nou închisă. Rezemată de perete, lîngă plită, sta pușca sa, — o durdă mare, antedeluviană.

Indienii se îndreptară spre banca lipită de perete, în colțul din fața sobei, și se așezară acolo. Ohitika se furișă sub bancă, ghemuindu-se la picioarele stăpînului său.

Se părea că uriașului îi place comportarea tăcută a acestor vizitatori. El tocmai arunca încă o lingură zdravănă de untură în tigaie. Grăsimea se topi și, sfîrîind zgomotos, prăji pe o parte carnea din tigaie. Indienii puteau să-l observe în tihnă pe Johnny. Era foarte trupeș, însă datorită staturii sale neobișnuit de mari, nu părea prea gras. Obrajii săi imenși erau însă bucălați, ca niște pernițe, de o parte și de alta a unui nas noduros. Puținul păr de pe căpățîna sa rotundă era pieptănat cu cărare aleasă grijuliu și unsă din belșug cu pomadă ca să stea în direcția dorită. Omul își scosese haina și își suflecase mînecile murdare ale cămășii, dezgolindu-și astfel brațele-i masive, ce arătau ca două trunchiuri de copaci tineri.

Abia după ce costițele din tigaie fură gata prăjite, își întoarse Johnny privirea spre cei doi indieni, care fumau tăcut din lulele. El luă de pe poliță trei farfurii de lemn, curate, și veni cu ele și cu tigaia pînă la masa din fața băncii. Împărți zgomotos blidele, puse în mijlocul mesei, pe un fund de lemn, tigaia înnegrită de funingine, și se așeză pe un scăunel, ce părea mult prea mic pentru statura lui masivă. Scoase cuțitul său ascuțit și puse în farfuriile oaspeților două din cele patru bucăți de carne pe care tocmai le fripsese.

— Le prăjisem pentru mine — zise el cu glas răgușit, de bețiv — dar puteți să vă înfruptați și voi.

Mîncară. Bucățile de carne fură curînd terminate. Birtașul strînse blidele și aduse un ulcior cu rachiu.

El umplu paharele și le împinse spre indieni. Pe al său îl goli dintr-o înghițitură. După ce bău, chipul i se învioră.

— Hai, Tobias, spune!

— Gîndeam... tu știi ceva noutăți? întrebă delawarul, ocolindu-i îndemnul. Lucrurile s-au liniștit?

— S-au liniștit. De Sitting Bull, ațițătorul, ne-am descotorosit ușor.

— Mort? întrebă iscoada, cu un ton ce voia să pară ușuratic.

— Nu, nu. N-a fost omorît. Asta nu aduce nici un folos. Au lucrat mult mai viclean. Birtașul rînji. Un cunoscut care a văzut șiretlicul mi-a istorisit totul. L-au făcut să creadă că tatăl cel mare din Washington vrea să-l primească și să stea personal cu el de vorbă. Asta a fost ideea unui manager foarte dibaci. L-au purtat apoi încoace și încolo, din oraș în oraș... el nu înțelegea doară nici un cuvînt în afară de limba lui dakotană... l-au expus în teatre, și au cerut prețuri mari la intrare: „Ucigașul generalului Custer poate fi văzut în carne și oase..." Birtașul goli al doilea pahar. Asta, copii, mai zic și eu că-i afacere! Strașnică!... Îi spuneau verzi și uscate despre mitinguri și conferințe, iar Sitting Bull le dădea crezare și ținea de fiecare dată cîte o conferință. Și așa, dintr-un oraș într-altul... mai cutreieră cu el și acum.

— Dar aici?... Vitele sînt slabe...

Birtașul își umplu a treia oară paharul și-l bău iarăși pe nerăsuflate, dintr-o dușcă, ce fu atît de mare de astă dată, încît gîtița îi săltă în mișcări zmucite.

— Slabe? Da, dragul meu flăcău, slabe!... Și conservele sînt gata stricate... fără a mai pune la socoteală că n-au sosit nici jumătate din cîte fuseseră comandate. Birtașul se aplecă peste masă și se întinse spre oaspeții săi, așa încît aceștia îi simțiră răsuflarea ce duhnea a rachiu. Asta e cea mai bună afacere, v-o spun precis, cea mai strașnică dintre

afaceri... cu conservele... și o face Freddy! Chiar acum s-a livrat o comandă mare. Ei bine, pot să vă spun. Mii și mii a costat... în registre. Și cît a sosit? Cîteva cutii alterate... Chiar că-mi pare rău de indienii care trebuie să le mănînce! Dar Freddy cîștigă. El nu trebuie să mai caute aur. Un căutător de aur nu s-alege nici într-un an întreg cu cîștigul care-i rămîne lui Freddy aici, la o singură furnitură. Mie însă, nu s-a îndurat pînă acum să-mi dea măcar un dolar, ciinele ăsta murdar! Credeți oare c-o să rabd așa ceva multă vreme?

— Trebuie să raportezi agentului, zise delawarul.

— Distinsului Mister, domnului ofițer pensionar, care nu e niciodată aici?! Mă păzesc să fac așa ceva. Mai bine îmi tai limba! Birtașul făcu o mutră îngrijorată. Acest Freddy, între noi fie zis, e o canalie, și cu cel mai mare sînge rece mă poate înjunghia într-o noapte. Nu, individul ăsta e încă prea periculos. Trebuie să mai aștept. Între timp o să se rotunjească niței și punga mea. Aici, la mine, oamenii trag cu plăcere, iar în timpul iernei trebuie să bea oleacă mai mult, atît albii cît și indienii, căci altfel le e prea frig.

— Dar dakotanilor le este interzisă băutura în rezervație, obiectă delawarul.

Birtașul rise cu hohote.

— De asta îmi și plătesc ei așa de bine! spuse el, în timp ce lacrimi de rîs i se prelingeau pe obraji.

Johnny continuă să bea. Încet, încet, capul îi căzu în piept și începu să moțăie. Se trezi însă curînd. Părea că nu uitase despre ce vorbise mai-nainte.

— Chiar acum sînt cu toții înăuntru: sîngerosul Tomahawk și ceilalți ai lui, zise el. Sînt la Freddy, ca să se plîngă de furniturile astea cu care se moare de foame. Nu i-ați văzut adineauri pe cei patruzeci, venind în mare ținută, cu pene de vultur și coarne de bizon... elita poliției lagărului și pe însuși domnul șef al ei? Au venit să facă plîngere, și are să-i fie tare greu lui Freddy să-i dea iarăși afară, la fel de repede ca data trecută. Va trebui, cu siguranță,

să asculte pînă la capăt cîteva cuvîntări lungi, care vor dura ore întregi.

— E și Șonka acolo?

— Da. Firește. Șonka e totdeauna prezent. De asta se îngrijește chiar Freddy, căci Șonka ține doară cu el.

— Va să zică, deocamdată nu e chip să intri la Freddy?

— Nu, asta ar fi cam greu. Și chiar dacă ai intra acum înăuntru, n-ai face decît să obții contrariul a ceea ce vrei, căci e în toane rele. Nu poți să-ți rezolvi chestia cu altcineva? Dar, despre ce e vorba?

— Iacă, trebuie să-l anunț pe prietenul meu, Harry.

Birtașul se uită cu atenție la Tokai-ihto.

— Harry?! zise el gînditor. Cel care a aruncat atunci în aer fortul?

— Da, confirmă Tobias zîmbind.

— Și care a fost ținut prizonier timp atît de îndelungat? Ții cu tot dinadinsul să rezolvi grabnic chestia? În cazul ăsta trebuie să dai secretarului cîteva rachiuri. Întîmplător secretarul e astăzi aici.

— Le va căpăta. Cum se poate aranja asta cel mai bine? Prin tine?

— Da. Țiu să-ți fac hatîrul. Dă încoace terfeloaga.

Tobias scoase o hîrtie și i-o întinse.

— Trebuie numai să semneze dedesubt că a văzut-o și că n-are nimic împotrivă ca Harry Tokai-ihto să se ducă la subdiviziunea lui de trib, la ceata Ursilor.

— Cred că nu va fi prea greu.

Birtașul luă hîrtia și părăsi încăperea.

Nu dură mult pînă se întoarse.

— Păcat, zise el, ridicînd din umeri a părere de rău. Charly lipsește deocamdată de la locul său de lucru. Trebuie să mai așteptăm puțin.

Se auziră voci în fața casei. Ușa fu deschisă furtunos și aerul rece de afară năvăli în încăpere. Șase

bărbați bine îmbrăcați în blănuri, și înfofoliți la gît cu basmale pestrițe, de culori țipătoare, intrară înghesuindu-se.

— Hallo! Johnny! strigară ei către voinicul birtaș, în timp ce acesta se ridica în picioare încet și plin de sine. Repede! Ceva de băut! Dar de mîncare ce ai, tu, bou dolofan?

Bărbații tropăiau de duduia sub ei podeaua de scînduri. Căldura din casă și mirosul de rachiu și de friptură îi înveselise, făcîndu-i să bată din picioare, în tact, și să rîdă.

— Repede, Johnny! Repede Johnny! strigau ei ritmic în cor.

Voinicul birtaș rămase însă calm la această agitație zgomotoasă. El luă șase pahare, le înșiră pe masa pe care sta lampa de petrol, și le umplu cu rachiu, fără să verse pe delături nici o picătură. Labele lui cărnoase erau mult mai îndemînatice și mai iuți decît s-ar fi putut crede la prima vedere. Oamenii se dădură mai aproape, apucară paharele, și turnară basamacul pe gît.

Johnny aduse apoi patru șunci mari, de urs, afumate. Două le purta în brațe în stînga și în dreapta, ca pe niște copilași, iar pe celelalte două le ducea ținîndu-le de capătul osului.

— Hallo, gentlemen! Credeați că n-o să vă dau mîncare mai bună decît cea pe care o dă Freddy Pieilor Roșii?!

Bărbații riseră cu și mai mare poftă. Conducătorul lor își zvîrli în colțul de alături căciula de biber ce-i acoperise pînă atunci părul negru și pletos.

— Frate Jean — strigă el cu accent francez — asta te și sfătuim! Altfel Pitt al nostru, cîrnul, te ciopîrțește și te face friptură. Ar fi păcat de tine, Jean!

Șuncile fură tăiate în bucăți și noii-sosiți se năpustiră asupra lor. Birtașul umplu apoi paharele pen-

tru a doua oară, se așează cu familiaritate lîngă conducătorul grupului, și bău cu ei.

— Frate Jean — zise bărbatul cel zvelt și pletos fără a se opri din mestecat — azi ne despărțim! Înțelegi tu?! Trebuie să faci cinste!

Mutra birtașului se încruntă în semn de refuz.

— Despărțire?! Cum vine asta?

— Eh, mult iubitul meu Jean, noi sîntem concediați. Freddy e un om fără inimă. Războiul s-a terminat, zice el, și nu mai are nevoie de niște rowdys[1] ca noi. Preferă să-și bea singur dolarii. Ne alungă, dar solda noastră figurează încă în registre... ah, dragul meu Jean, rea mai e lumea asta! Freddy își face socoteala că poliția roșie a lagărului e mai ieftină. — Vorbărețul își mai tăie o bucată de șuncă —. Eu plec, însă mă duc acolo unde oamenii sînt încă buni. — El începu să fluiere o melodie nostalgică —. Ia spune, frate Jean, cunoști Canada?

— Se poate cîștiga acolo mai mult decît aici?

— Jean, tu ești un om fără doruri arzătoare, tu nu știi ce-i poezia, tu ești ca un adevărat porc lîngă o troacă plină. Eu însă nu sînt nici yankeu, nici englishman. Tatăl meu a venit din Franța, și s-a dus în Canada. În Canada e frumos, acolo-i viață de trăit!

— Da, zise tăcutul Chef des Loups. Canada e încă liberă.

Conducătorul călăreților își ridică paharul. Se bucura că a găsit pe cineva care să-l aprobe.

— Frate roșu, tu cunoști Canada, patria mea? Tatăl meu a fost *voyageur* în Canada, și a făcut negoț cu multe lucruri bune. Avea o corabie mare; cu ea au călătorit ai mei pe *„grands lacs"*, marile lacuri, cînd eram încă *enfant* foarte mic. Tata cînta, mama cînta... eram voioși. Oamenii roșii erau cu toții *cousins* cu noi, și foarte prieteni. În Canada viața e frumoasă. Nu știu nici eu dece am plecat, dar, *mon*

[1] Rowdy — gălăgios, zurbagiu (în englezește). (n. t.)

dieu, am făcut rău, foarte rău! Acum sînt aici, însă nu-mi place. Să mă duc iarăși în Canada? *Oui?* Freddy e un monstru, n-are pic de inimă; el m-a concediat după ce i-am învins, pentru el, pe siuși, „șerpii". Dar oamenii roșii sînt *cousins* cu mine, ei iubesc libertatea... de ce oare i-am împușcat?!

Ca să-și înece amarul, vorbărețul bău încă un pahar.

Între timp, tovarășii săi își aprinseseră lulelele. Ei formară două grupuri și începură să joace, unii cărți, cu niște cărți de joc soioase, iar alții zaruri, însoțindu-și această petrecere cu strigăte și cu zgomotoase lovituri de pumni în masă.

— Mă mir că Freddy nu mai are nevoie de voi, zise Chef des Loups, încercînd să-l descoase pe conducătorul călăreților. Hotarele rezervației sînt foarte slab păzite, iar dakotanii-s înfometați și cuprinși de frămîntare.

— Oh, *mon dieu,* foamea orbește, roșul meu *cousin,* iar siușii sînt pe de-a-ntregul învinși. Sîngerosul Tomahawk îi cirmuiește cu revolverul, și ei stau liniștiți în corturi, cu toate că inima și stomacul le-ar putea fi neliniștite. Sitting Bull nu mai e aici; cine să-i ajute și unde să se ducă? Trebuie să i se supună lui Freddy. El știe asta și își expediază prietenii, căci nu mai are nevoie de ei. E *ingrat* și *vilain,* nerecunoscător și bădăran.

Johnny dusese șuncile de-acolo și nu mai turnase nimic în pahare. N-avea nici un interes de mușteriii care nu voiau să plătească. Îi făcu lui Chef des Loups un semn și plecă pentru a doua oară cu hîrtia acestuia.

— Cred că Charly s-a înapoiat, îi spuse el părăsind încăperea.

De data asta Johnny lipsi un timp mai îndelungat. Cînd se reîntoarse nu era singur. Împreună cu el apărură cîțiva indieni înarmați. Acela dintre ei care trecuse primul pragul ușii înaintă încet, cu o accentuată demnitate în mers și în ținuta capului, și

se așeză la masa cea mare, pe banca lipită de perete, în fața lui Tobias și a lui Tokai-ihto. El purta podoaba penelor de vultur, pe care și-o îndesase adînc pe frunte. Pe chipul său se distingeau cîteva din caracteristicile tipului dakotan: culoarea bronzată a pielei, nasul vulturesc, pomeții proeminenți. Fruntea sa era îngustă și prelungă spre tîmple. Trăsătura lui cu totul personală erau ochii mici, care clipeau într-una. Tokai-ihto îl cunoștea pe indianul acesta. Era Sîngerosul Tomahawk. Dacă și conducătorul poliției îl recunoscuse pe Tokai-ihto, sau dacă omul vlăguit de prizonierat și de boală îi păruse străin, asta rămînea de văzut. Sîngerosul Tomahawk îi adresase numai lui Tobias un salut scurt.

În tovărășia șefului poliției apăruse și un ins foarte ciudat. Era un indian tînăr, zvelt și înalt; trăsăturile feței lui nu exprimau nici un fel de inteligență. Pe cap purta un joben, și era îmbrăcat cu o uniformă albastră, înzorzonată cu ciucuri și trese aurii. La șold îi atîrna o sabie lungă, iar în mînă ținea, într-un fel caraghios și plin de înfumurare neghioabă, o cravașă cu mîner de argint. El se învîrti de cîteva ori încoace și încolo pe la capul mesei, părînd să creadă că toți îl privesc cu admirație, apoi deschise primul gura să vorbească, ceea ce potrivit regulelor de bună-cuviință ale Pieilor Roșii trebuia, dată fiind vîrsta lui tînără, să fie socotit ca o neobrăzare.

— Tokai-ihto! exclamă el. Cum ai ajuns aici?! Ai început și tu să bei rachiu?!

— Taci, sturz caraghios! porunci mînios Sîngerosul Tomahawk, și-l trimise pe tînărul acesta lipsit de tact la cealaltă masă, unde jucau cărți roughriderii.

Între timp mai intraseră în încăpere patru indieni, printre care și Șonka. Tobias, deși îl văzuse pe omul acesta doar o singură dată, la ospățul dat de Tokai-ihto după vînătoarea de bizoni, îl recunoscu numaidecît. Pe atunci, numai în clipele cînd se credea ne-

observat, lăsase Şonka să-i scapere în priviri ura pe care o nutrea împotriva tinerei căpetenii. Acum însă, chipul său exprima fără fereală acest sentiment. El se aşează lîngă Sîngerosul Tomahawk şi se uită ţintă şi provocător la Tokai-ihto. Privirea lui se izbi însă de rezerva acestuia ca de un perete de nestrăbătut.

Johnny îi înapoie lui Tobias hîrtia.

— Ţine... totul e în regulă.

Tobias mulţumi printr-o uşoară mişcare a capului, şi dădu birtaşului doi dolari. Acesta păru satisfăcut.

— Prin urmare, Harry poate, însoţit de poliţia lagărului, să se ducă la ceata Urşilor, zise el. Aşa a scris Charly în josul scrisorii.

— Ia arătaţi-mi scrisoarea ! ceru Sîngerosul Tomahawk, care auzise vorbele birtaşului. Eu sînt şeful poliţiei lagărului !

Tobias îi întinse hîrtia. Acesta o desfăcu şi-l puse pe Johnny să i-o citească.

— Omul alb a scris iarăşi ceva ce nu are voie să scrie, observă el arţăgos. În care cort va locui Tokai-ihto, hotărăsc nu albii, ci oamenii roşii. Fratele meu Şonka mi-a adus la cunoştinţă că sfatul cetei Urşilor a şi luat în cercetare cazul lui Tokai-ihto, şi a hotărît să nu-l mai reprimească în corturi. Tipiul său a fost distrus din porunca sfatului, şi Red Fox va trebui să spună unde poate sta de acum înainte acest tînăr coyot. La ceata Urşilor nu se mai întoarce. Hau.

Sîngerosul Tomahawk vorbise cu glas ridicat. La auzul cuvintelor sale se făcuse linişte, nu numai la masa lui, dar şi la aceea a jucătorilor de cărţi, şi toţi se uitau la el şi la Tokai-ihto.

Tînăra căpetenie nici măcar nu clinti, şi nu spuse nimic. Tobias fierbea de indignare şi abia se mai putea stăpîni. Nemernicii aceştia de trădători din poliţia lagărului, care îi chinuia pe cei de un neam cu ei, mai mult chiar decît oamenii albi ! Dar, cum a fost oare cu putinţă ca sfatul cetei Urşilor să ia hotărîri împotriva lui Tokai-ihto ?! În mintea lui To-

bias se trezi fulgerător amintirea nopții aceleia în care Red Fox, contrabandistul de-atunci, voise de asemenea să atîțe adunarea sfatului împotriva căpeteniei. Pe Șonka și pe vrăjitorul Hawandșita se bizuise atunci Vulpea Roșie. Dar cum de se putuse ajunge acum la această hotărîre mîrșavă ?!

— Te supui ? îl întrebă Șonka batjocoritor.

Tokai-ihto tăcu. Se așteptau acum, cu toții, la o încăierare crîncenă între acești doi vechi dușmani.

— Asta nu merge așa, pe uscat, zise deodată Johnny, în mijlocul încordatei tăceri. Discuțiile fără băutură nu servesc la nimic. Să luăm mai întîi o dușcă de rachiu și apoi putem dezbate mai departe chestia asta încurcată.

El făcu un semn din ochi, și Tobias îi vîrî în palmă două monezi, fapt ce nu displăcu de loc birtașului. Paharele din fața polițiștilor se umplură pe dată. Șonka își luă privirea de la Tokai-ihto și-și întinse mîna spre paharul cu rachiu. Sîngerosul Tomahawk făcu la fel.

— Ooo, ce-mi văd oare ochii ! strigă batjocoritor, de la masa din față, canadianul cel pletos. Mister agent a interzis siușilor rachiul. Dar, monsieur șef al poliției vrea să dea o dușcă pe gît !

Șonka se mulțumi să arunce albului o privire veninoasă, însă conducătorul poliției se simți obligat să răspundă zeflemistului pe un ton oficial :

— Sîngerosul Tomahawk știe singur ce e și ce nu e îngăduit, răspunse el cu patos, și în același timp enervat. Nu rough-riderii concediați hotărăsc în chestiile astea.

Între timp Johnny își și golise paharul și-l trîntise cu zgomot pe masă strigînd : „noroc" ! Conducătorul poliției se gîndi să-și recîștige prestigiul față de cei din jur, procedînd în același fel. Își ridică paharul, închină în sănătatea celorlalți, și dădu rachiul pe gît. Ușurința cu care făcu aceasta arăta că Sîngerosul Tomahawk nu bea astăzi pentru prima dată.

Neghiobul, ce se fudulea cu uniforma, privise cu admirație la șeful său, și se hotărî să-l imite pe dată. El se înecă însă, și strănută, împroșcînd alcoolul din gură. Uniforma i se pătă, iar cei din jur izbucniră în rîs. Nătîngul se aprinse la față.

— Johnny să-mi dea numaidecît o cîrpă și nițică apă, ca să-mi pot curăța tunica! E haina de război a unui general!

— *Mon cousin* poartă o uniformă de general! îl zeflemisi canadianul. Cine i-a dat-o? A făcut el dovadă de mare *courage*, și tatăl cel mare din Washington i-a dăruit o uniformă?

— Nu e dăruită! răspunse îmbufnat neghiobul, și deodată Tokai-ihto îl recunoscu. Acesta era Tatokano, cel sărac la minte, ștafeta cetei Ursilor. Am cumpărat-o! O sută de blănuri de biber am plătit pentru ea — continuă el — și încă nici nu voiau să mi-o dea numai pe atît!

— Ooo! Tatăl cel mare a vîndut uniforma asta de general micului meu frate roșu... atît de scump?!

— Mor de rîs! Auzi... uniformă de general! strigă unul dintre rough-riderii concediați, un flăcău cu nasul mutilat. Dragul meu, știi tu ce ești în haina asta? Un muzicant, nu un general! Cine te-a înșelat atît de straşnic?!

Buzele neghiobului tremurară.

— Habar n-ai — zise el apărîndu-se cu desperare — în timp ce în minte i se furișa o vagă bănuială că Pitt cel cu nasul retezat are dreptate. E din Washington și e uniforma unui general de cavalerie din regimentul treizeci și unu. Am dovada în scris!

Izbucniră acum cu toții în rîs.

— Dovadă scrisă?! Arată-ne-o!

Neghiobului aproape că-i dăduseră lacrimile de furie.

— Uite — zise el — scoțînd o hîrtie mică și boțită.

— Dă-o-ncoace! Asta devine interesant! strigă canadianul.

— Nu. N-o dau din mînă. Oamenii albi pot s-o citească numai din mina mea. — Galonatul netezi pe masă documentul și îl ridică apoi din nou în sus —. Aici stă scris....

— „31 ianuarie 1876"! strigă Pitt. Și: „Trufia e trîmbița căderii"... Asta-i o frumoasă foaie de calendar!

— Ooo! suspină consternat neghiobul.

Canadianul îl bătu pe spate.

— Da, micul meu frate, asta așa-i! Tu nu te poți plînge că ai fost înșelat. Ce-i scris acolo, e întrutotul adevărat?

— Dar...

— Nici un dar — zise Johnny, în timp ce rîdea de i se cutremura pîntecul său mare — absolut nici un dar! E întrutotul adevărat! Ai fost trufaș? Sigur că da, ca un cocoșel căruia-i dau tuleiele! Te-ai poticnit? Sigur că da, și stai acum aici ca un cîine plouat. Ai fost înșelat? Nu! Hîrtia are dreptate. Nu-i așa?

Neghiobul, copleșit, ședea pe scăunelul său și dădea din cap. Îl zăpăciseră atîtea argumente și nu știa ce să mai zică.

Johnny împinse amărîtului un pahar cu rachiu:

— Na, bea! Asta consolează! spuse el cu înțelegere părintească.

Ceilalți se așezaseră vîrtos pe băutură.

— Da, da — zise Johnny, încheind sporovăielile în legătură cu uniforma de general — așa sînt oamenii. Tu ai plătit o sută de blănuri de biber, fiindcă vrei, fiul meu, să fii ceea ce nu ești... și nu de mult, a venit la mine un altfel de nebun, unul cu niște ochelari pe nas, și mi-a oferit aproape tot atîția dolari pentru un vesmînt de căpetenie indiană, pentru unul garantat original! Trebuia însă să fie neapărat original, și să nu fie împodobit cu perle, ci cu broderie veche, deosebit de frumoasă. Așa unul cum porți tu, Harry!

Pronunțînd aceste ultime cuvinte, birtașul se întoase spre Tokai-ihto.

— Dar haina asta e foarte murdară... îngăimă neghiobul.

— Și, nici nu e de vînzare, zise Tokai-ihto adresînd lui Johnny un zîmbet ironic.

— Păcat — spuse birtașul — de aceea se oferă mult pe asemenea vesminte, fiindcă se vînd atît de rar... Poate te răsgîndești. Pot să-ți dau cincizeci de dolari...

Sîngerosul Tomahawk stătea cu capul aplecat pe piept. Sîngele i se urcase la creier și-i îngreuia mintea.

— Trebuie totuși să hotărîm ce facem cu Tokai-ihto ! zise el cătrănit, adresîndu-se lui Șonka.

Acesta din urmă se ridică în picioare.

— Da. Însă mai întîi trebuie să știm dacă în afară de jungher mai are și alte arme asupra sa.

— N-are, declară Chef des Loups.

— Pe tine nu te-a întrebat nimeni, Tobias ! îl apostrofă Șonka arogant.

— Tatokano ! zise el apoi cu glas poruncitor, percheziționează-l pe Harry, vezi ce arme are ! Harry, scoală-te în picioare ! Și mîinile sus !

In timp ce dădea ordinul, Șonka își scosese revolverul.

In încăpere se așternu din nou tăcere adîncă. Chef des Loups se uită la Tokai-ihto, dar acesta îi făcu un semn din ochi să stea liniștit.

Tînăra căpetenie se ridică încet în picioare.

— Înțeleg că vă temeți de mine, spuse el și păși în fața revolverului lui Șonka.

Își scoase apoi haina sa cu broderii bogate, însă murdară, oferindu-le astfel privelișteа unui trup slăbit și a unor adînci cicatrice pe piept.

— Iată... n-am la mine nimic altceva decît jungherul.

Neghiobul pipăi cingătoarea lui Tokai-ihto, care părea că nici nu-l observă măcar.

Şonka îşi puse revolverul la loc.

— Dacă ai sau nu voie să păstrezi jungherul, asta o s-o hotărască Red Fox, spuse el.

Tokai-ihto îşi îmbrăcă din nou haina. Era foarte palid şi îl zgîlţîia un acces de tuse pe care nu mai izbutea s-o înăbuşe.

— Şonka — zise el, cînd fu iarăşi în stare să vorbească — tu ai încunoştiinţat pe Sîngerosul Tomahawk despre o adunare a sfatului cetei Urşilor, care a hotărît să-mi distrugă cortul şi să nu mă mai primească între ei. E dreptul meu să ştiu ce motiv a avut această adunare ca să hotărască astfel.

— Sigur că da — răspunse Şonka plin de dispreţ — ai acest drept, şi am să te lămuresc. Eşti tu fiul lui Mattotaupa?

— Da. Asta o ştiu toţi dakotanii.

— Mattotaupa, la un pahar de apă vrăjită, şi-a călcat jurămintele şi a trădat aurul munţilor noştri. El poartă vina că oamenii albi au venit şi au rîvnit terenurile noastre de vînătoare. Spune limba mea adevărul?

Tînăra căpetenie tăcu.

— Vorbeşte! îl somă Şonka. Sau poate te-a şi părăsit curajul?!

Tokai-ihto fixă asupra duşmanului său o căutătură grea.

— E adevărat, zise el.

— Eşti fiul unui trădător! Mîna ta, timp de zece ierni şi zece veri de-a rîndul, s-a înroşit de sîngele fraţilor tăi din tribul dakotanilor. E adevărat?

— Da.

Cei doi bărbaţi erau încă tot în picioare. Stăteau unul în faţa celuilalt, la mică distanţă.

Şonka vorbise în limba plăieşilor. El voise ca oamenii albi să fie martori la umilirea lui Tokai-ihto. Tînăra căpetenie îi răspunsese însă în limba dakotanilor, pe care n-o înţelegea nimeni dintre cei de faţă, în afară de Chef des Loups şi de cei ce aparţineau acestui trib.

— Te-ai reîntors la corturile noastre, continuă Şonka. Tatanka-yotanka ne-a dat poruncă să te primim din nou între noi. Soarta dakotanilor a fost pusă în mîinile tale de către cei mai bătrîni şi de către căpetenii. Tu ai plecat călare la omul alb numit Jackman. Ai vorbit cu el. Ai auzit că tatăl cel mare voia să dea cetei Urşilor, de bună voie, pămînturi bune în rezervaţie. Apoi, după ce a curs sîngele părinţilor şi fraţilor noştri, am fost siliţi, din pricina nesăbuinţei tale, să ne mutăm într-un ţinut care are cel mai prost pămînt. Ai spus nu, ca un băieţandru trufaş şi obraznic, şi ai rupt totemurile celor mai înţelepte căpetenii. E adevărat?

— Jackman mi-a oferit o rentă, iar pentru ceata Urşilor întinderi de pămînt bun, ca să semnez în numele ei, lucru pe care, potrivit hotărîrii bărbaţilor noştri din sfat, nu aveam dreptul să-l fac. Am spus nu, şi am rupt totemurile trădătorilor.

— Tu ai făcut ca ceata Urşilor să piardă pămîntul cel bun, şi din pricina ta flămînzeşte ea acum! Noi am distrus cortul tău, şi niciodată nu te vei mai reîntoarce în mijlocul nostru.

— Voi n-aveţi dreptul să hotărîţi înainte de a mă asculta şi pe mine. Cer ca tu să mă însoţeşti pînă la corturile cetei Urşilor, aşa după cum prevede încuviinţarea oamenilor albi, şi ca adunarea bătrînilor să fie întrunită, pentru ca să dau socoteală în faţa ei!

— Tu n-ai dreptul să ne ceri ceva! Te vei supune hotărîrii bătrînilor noştri, care a şi fost luată. Ai să rămîi aici pînă cînd vom putea sta din nou de vorbă cu Red Fox. El va hotărî ce trebuie să faci de aci încolo.

— Eu mă duc la corturile cetei Urşilor.

— Ce cauţi tu la corturile noastre? întrebă cu perfidie Şonka. Tu eşti bolnav. Vrei să aduci în tipiurile noastre duhul rău al bolii tale? Ţi-aminteşti prea bine că pe timpul părinţilor noştri, jumătate din bărbaţii tribului au murit de boala numită vărsat. Duhul

bolii tale nu e de loc mai puțin primejdios. Vrei să ne omori ?

Tokai-ihto respiră adînc și tăcu un moment.

— Adunarea bătrînilor voștri va hotărî, zise el apoi. Eu știu că uatșițsunii au ucis mult mai mulți războinici roșii cu ajutorul molimelor decît cu cel al armelor.

— Adunarea nu va mai hotărî, ea a și hotărît ! strigă Șonka mînios. Dacă n-ai de gînd să te supui, voi ști eu cum să te silesc ! Așază-te jos și așteaptă-l pe Red Fox !

Tokai-ihto rămase în picioare.

Delawarul sta cu privirea ațintită asupra tinerei căpetenii. Era oare cu putință să faci acestui om, care se reîntorcea bolnav, eliberat din temniță și din lanțuri, o primire atît de mîrșavă, ca aceea pe care i-o făcea Șonka ? ! Nu mai departe decît cu două generații în urmă, așa ceva nu s-ar fi putut petrece la dakotani. Dar, cu rachiul lor, oamenii albi au dezbinat tribul, au ucis conștiința bărbaților liberi, și cotropitorii cunoșteau destule mijloace de corupere pentru a găsi trădători. Ce urma să se întîmple acum ? Cum se va sfîrși această sfadă ? Puterea de stăpînire a lui Tokai-ihto nu avea și ea o limită ? Dacă va încerca să opună rezistență, era pierdut.

Johnny cel uriaș interveni și de astă dată. El păși în fața întărîtatului polițist de lagăr și, cu greutatea trupului său, îl împinse pur și simplu înapoi, grămădindu-l pe scaunul cel mai apropiat. Șonka se supuse fără nici un fel de protest. Asta era de mirare. Trebuia desigur să aibă motive serioase ca să nu se certe cu birtașul. Pesemne că băuse prea de multe ori rachiu aici și prin urmare, cum băutura asta le era interzisă, Johnny îl avea în mînă.

— Ce te superi în halul ăsta, Șonka ! zise cu voce aspră de betiv birtașul, căutînd să-l liniștească. Mai bem un păhărel și apoi continuăm discuția ! La mine nu există lupte de cocoși.

In locul lui Şonka sări însă un altul, Pitt, rough-riderul concediat, cel cu nasul mutilat.

— Nu există lupte de cocoşi ? ! strigă el. Dar ce-ţi închipui tu, birtaşule, tu dihanie mătăhăloasă ? ! Să nu ne faci cinste ? ! Să nu ne dai de mîncat şi de băut, nici măcar acum la despărţire ?! Să ne opreşti de la ceea ce are dreptul fiecare cetăţean liber ? ! Dacă am chef de o luptă de cocoşi, atunci o voi avea, înţelegi, şi ea va să fie luptă, nu glumă !... Nu te aşeza în calea mea, căci faci cunoştinţă cu cuţitul ăsta... care-i cam iute şi ascuţit !

Năbădăiosul avea în mînă un pumnal. Johnny se feri din faţa lui.

— Ţine-ţi cloanţa, Pitt, zise el. Nasul ţi l-ai pierdut... vrei acum să mai rişti şi un ochi ? !

„Lupta de cocoşi", de mult intrată în deprinderile plăieşilor, era o luptă în care orice mijloc era permis, şi care se desfăşura cu sălbăticia cea mai neînchipuită. Nasuri tăiate, ochi scoşi, erau mărturiile groaznice ale acestei sălbăticii.

Pitt, a cărui pornire era sporită de setea de alcool, nu mai putea fi oprit.

— Obraznicul ăsta de cîine roşu ! strigă el şi se îndreptă spre Tokai-ihto. Pe ăsta îl învăţ eu cum să se poarte ! Dacă poliţia lagărului atît de bine plătită este prea lașă pentru aşa ceva, atunci o fac eu, şi Freddy va trebui să afle cine are aici grijă de ordine, beţivanii lui de poliţişti sau un rough-rider concediat !

Pitt se repezi asupra tinerei căpetenii. Tokai-ihto pară însă fulgerător lovitura, apucă dreapta rough-riderului, şi i-o răsuci în aşa fel încît acesta, de durere, scăpă cuţitul din mînă. Dakotanul ridică uimitor de repede cuţitul adversarului şi-l aruncă lui Chef des Loups, care-l prinse cu îndemînare. Tokai-ihto puse cîrnului o piedică şi îi aplică o lovitură care-l zvîrli cît colo. Pitt se izbi de perete şi, aproape leşinat, căzu pe podea.

Rough-riderul se răsuci şi se opinti, dar nu putu să se ridice. Tokai-ihto se apropie de el şi-l atinse

dispreţuitor cu vîrful piciorului, fără a-l pedepsi cu vreo schingiuire, aşa cum, potrivit obiceiului, avea dreptul ca învingător în lupta de cocoşi. Apoi îşi vîrî jungherul în teacă. Lovitura i-o dăduse nu cu tăişul, ci doar cu prăseaua.

Fără a rosti vreun cuvînt, el se aşeză pe vechiul său loc, lîngă Chef des Loups, pe banca lipită de perete.

— *Sacré nom!* strigă canadianul cel pletos. Da' repede a mai mers asta!...

Nimeni nu se amestecase în lupta lor, iar acum nimeni nu se sinchisea de Pitt. Se va ridica el de acolo şi singur. O luptă de cocoşi era o chestie personală, iar rough-riderul acesta cu nas retezat nu se bucura de simpatie nici măcar printre cei din poliţia lagărului, căci cuvintele lui jignitoare atinseseră punctul cel mai sensibil al acestora, slăbiciunea lor pentru alcoolul care le era interzis.

— Johnny — zise delawarul — trebuie să recunoşti că ai fost un mare zgîrcit. Uite, ţine aici încă un dolar! Umple paharele acestor călăreţi care vor să facă un chef de adio!

Birtaşul aduse pe dată rachiul mult dorit şi rough-riderii băură în sănătatea lui Tobias. Şonka dădu şi el încă un pahar pe gît. Pitt zăcea lîngă perete, gemea şi mormăia.

Johnny se aşeză lîngă Şonka.

— N-aţi fost doară cu toţii, adineauri, la Red Fox? întrebă el. Nu puteţi să mai intraţi încă o dată la el? E altcineva înăuntru? De ce crezi că trebuie să mai aşteptaţi în chestia asta a lui Harry?

Şonka nu răspunse: era în toane rele. Sîngerosul Tomahawk însă îşi ridică încet capul îngreuiat de băutură şi se uită la birtaş cu ochi umflaţi în care se citea o adîncă mîhnire. Îl cuprinsese păcătoasa tristeţe a beţiei.

— Red Fox, frate, Red Fox a fost tare rău cu noi. Eu m-am plîns de toate, de vitele noastre slabe, de carnea împuţită din cutiile de conserve, de stomacu-

rile chinuite de foame ale bărbaților, femeilor și copiilor noștri. Dar Red Fox e ca un lup, care vrea să mănînce numai el singur. I-am vorbit îndelung, și bine, însă el ne-a arătat ușa, ca și cum am fi fost niște cîini. Eu nu-i mai calc pragul; de altfel, ne-a și spus că pînă mîine dimineață nu vrea să mai vadă nici un om. Era tare mînios și a încuiat ușa.

— Taci! se răsti Șonka la superiorul său. Nu era încă așa de beat ca acesta și îi era rușine de Tokai-ihto, care afla acum, din trăncăneala lui Tomahawk, despre pățaniile lor umilitoare.

Chef des Loups mai vîrî un dolar în mîna birtașului. Johnny zîmbi șiret și umplu din nou ulciorul cu rachiu.

— Da, da, zise el dînd din cap. Tobias ăsta a ajuns bine!

Continuară cu toții să bea și să fumeze. Roughriderii reîncepuseră jocul de cărți și de zaruri. Duhnea a rachiu și fumul gros al pipelor umplea încăperea la fel ca odinioară în cabana lui Ben cel fără dinți. Tokai-ihto începuse să tușească din pricina aerului înecăcios. Ca orice indian ce a primit o educație străveche și sănătoasă, și a cărui fire era încă nepervertită, el ura și disprețuia manifestările zgomotoase și mai ales cele ale oamenilor tehuiți de alcool.

Orele treceau. Era desigur noapte tîrziu. Călăreții cîntau și răcneau, iar polițiștii indieni le ținea isonul. Johnny încuiase ușile pentru ca spectacolul pe care ei îl ofereau să nu fie surprins de vreun oaspete nedorit. Sîngerosul Tomahawk nu mai știa ce-i cu el. Plîngea prostește. Neghiobul vărsă, și uniforma lui albastră se murdări de sus pînă jos. Șonka rezistase cel mai mult, dar acum sforăria și el sub masă. Johnny alerga de colo pînă colo, servind pe cei care mai erau încă în stare să țină un pahar în mînă. Fruntea birtașului era îmbrobonată de sudoare.

Tobias îl chemă făcîndu-i un semn.

— Ce facem — zise el — n-ai vreo altă cameră unde să poată dormi Harry?

— Am, cum să nu. Veniți cu mine!

Grăsunul îi conduse pe cei doi indieni într-o încăpere ce avea două uși, dintre care una dădea afară. Pe podea erau trîntiți cîțiva saci cu paie.

— O odaie pentru cazuri de nevoie, îl lămuri el. Noaptea asta puteți să vă întindeți culcușul aici.

Tobias încercă să vadă dacă se putea deschide ușa care da afară, dar ea era încuiată. Johnny se scotoci și scoase o cheie dintr-unul din buzunarele lui fără fund. Iacăt-o... puteți s-o luați, pentru cazul că vă simțiți rău.

Delawarul se apropie de Tokai-ihto.

— Să rămîn aici cu tine? îl întrebă el în șoaptă, vorbind în limba dakotană, așa încît birtașul nu putu înțelege nimic. Sau e mai folositor pentru tine să-i țin sub observație pe Tomahawk și pe Șonka?

— Du-te dincolo și observă-i, îl rugă Tokai-ihto. Eu rămîn aici, în aparență ca să dorm... de fapt însă am să plec fără zăbavă și am să mă duc la corturile cetei Urșilor. Unde se află ele?

Tobias îl lămuri atît cît putu, arătîndu-i ceea ce știa din descrierea ce-i fusese făcută de alții.

— Ne mai vedem vreodată? întrebă dakotanul.

— Dacă asta ți-e vrerea... da. Am să vin la corturile cetei Urșilor de îndată ce va fi nevoie să-ți aduc vreo veste de aici.

— Bine.

Chef des Loups se îndreptă spre birtaș.

— Eu mă reîntorc cu tine dincolo, în camera oaspeților, îi spuse el. Harry rămîne aici. Vrea să doarmă.

— Ăsta chiar că are nevoie de așa ceva.

Johnny era în totul de acord cu această soluție. Tobias, mușteriul său cel bun de plată, voia să continue cheful, iar Harry, a cărui persoană nu făcea decît să dea prilej de certuri, se retrăsese.

Uriașul birtaș și delawarul părăsiră încăperea.

Tokai-ihto rămase în întuneric. El păși spre ușa care da afară, o întredeschise puțin și privi în noapte.

Era grozav de frig şi pămîntul fără zăpadă prinsese a îngheţa. Sufla vîntul dinspre miazănoapte. In ţarc vitele zgribulite se înghesuiseră unele într-altele şi din cînd în cînd răgeau de foame. Dinspre cai se auzea numai un freamăt uşor. Paznicul se rezemase obosit de ulucile ţarcului. In afară de el nu se mai vedea nici un om.

Dakotanul simţi un fior prin tot trupul. Febra îi dispăruse după miezul nopţii, dar îl lăsase vlăguit şi cu mădularele îngreuiate. Deodată, cum sta aşa în pragul uşii, vederea începu să i se împăienjenească şi el îşi dădu seama că nu va putea, cu tot efortul său de voinţă, să se mai ţină mult timp pe picioare. Avea dureri crîncene. Sprijinindu-se de pereţi, ca să nu cadă, el merse pînă la unul din culcuşurile aşternute cu paie şi se lăsă jos. Simţurile îl părăsiră şi starea lui semăna mai mult a leşin decît a somn.

Cînd îşi reveni şi fu din nou stăpîn pe sine, se tîrî pînă la uşă şi cercetă stelele. Zăcuse trei ore. Nu putea să mai fie mult pînă la ivirea zorilor. Gîndul acesta îl îmboldi cu o forţă extraordinară. El îşi adună puterile, se ridică în picioare, şi se îndreptă cu paşi nesiguri, dar totuşi în linie dreaptă, către îngrăditură. Acolo îl întîmpină Ohitika, gudurîndu-se, şi Tokai-ihto îşi aminti că spre sfîrşit, înainte de a părăsi camera oaspeţilor, nu mai văzuse cîinele. Fugise afară şi rămăsese lîngă armăsarul şarg.

Paznicul părea că nu găseşte nimic suspect în faptul că dakotanul îşi ia calul. Venise liber, deci putea să şi plece liber. Tokai-ihto încălecă, dădu de îndată galop şargului, ale cărui copite sfîrîiră pe pămîntul îngheţat, şi se afundă în noaptea de iarnă. Ohitika îl urma.

Mînîndu-şi armăsarul cînd în galop cînd la pas, dakotanul călărea într-una spre nord-vest. Preeria din interiorul rezervaţiei nu se deosebea încă prin nimic de ţinutul liber din afara hotarelor ei. De sus, de pe bolta cerului, talgerul lunei îşi revărsa lumina argintie peste întinderea adormită.

Cînd noaptea începu să se destrame, călărețul străbătuse deja o bună bucată de drum. El zări în depărtare cîteva tabere de corturi, dar le ocoli căci niciuna din acestea nu putea fi a cetei Ursilor.

Continuîndu-și drumul, Tokai-ihto călări de-a lungul văilor atît timp cît ele șerpuiau în direcția ce-i fusese indicată, o luă din cînd în cînd de-a dreptul peste coamele dealurilor și, în slaba lumină a iernaticului răsărit de soare, se înfățișă acum cîmpia cafeniu-cenușie, care pe măsură ce înainta devenea tot mai golașă, tot mai stearpă. Începeau „bad Lands", ținutul pustiu de la sud-est de Black Hills. De pe acum terenul devenea pietros. Dakotanul călărea, călărea într-una. Pe la ora prînzului îngădui mustangului odihna de care acesta avea nevoie. Animalul se adăpă și păscu oleacă, iar Tokai-ihto îmbucă puținul rest de pemikan pe care Chef des Loups i-l dăduse din provizia sa. Simți apoi că febra îl apucă din nou. El ura febra asta, își ura boala, ca pe un jungher dușman ce-i stătea implîntat în carne. Voia și trebuia s-o biruie.

În timpul după-amiezei, călărețul singuratic ajunse într-o regiune în care apărură, rod al acelei pustietăți stepe, niște stînci abrupte. Ochii dakotanului căutară anumite formațiuni de roci pe care i le descrisese Chef des Loups, și care trebuiau să-i indice că se află în apropiere de tabăra cetei Ursilor. El văzu un perete de stîncă deosebit de mare, brăzdat de crăpături, și se opri. Ținta drumului său nu mai putea fi departe. Căută un loc de unde să-și poată roti privirea asupra împrejurimilor. Găsi că mai nimerit era să se urce chiar pe acel perete.

Dakotanul își duse șargul pînă la poalele stîncii, îl lăsă acolo cu Ohitika, și începu să se cațere pe coasta ei abruptă, folosindu-se cu agilitate de toate ieșiturile ce le întîlnea și de care se putea prinde cu mîinile sau pe care izbutea să-și sprijine picioarele. De îndată ce ajunse să privească peste creștetul ei, se

opri și cercetă depărtările. Avea o poziție incomodă, dar putea în schimb scruta împrejurimile.

El văzu la o mică depărtare de acolo, în ținutul acela pustiu, o apă stătătoare și nu prea adîncă, pesemne tot ceea ce mai rămăsese dintr-un rîu secat. Gheața fusese pe alocuri spartă. In jurul apei se aflau cîteva corturi, iar la capătul ei dinspre răsărit se găsea o turmă de cai. In liniștea adîncă ce învăluia împrejurimile, urechile lui Tokai-ihto percepură urletul de foame al cîinilor din sat. El văzu cîțiva oameni răzleți, bărbați, femei și copii, însă nu-i putu recunoaște. Păreau că umblă încoace și încolo, că aduc apă sau că iscodesc cu privirea depărtările.

Acesta trebuie că era satul cetei Ursilor. Intre stînca de pe care privea Tokai-ihto și corturi se mai afla un delușor golaș. Dakotanul se hotărî să-l folosească drept punct de observație mai apropiat. Își lăsă mustangul și cîinele ascunși în dosul stîncii, și se tîrî într-acolo. Ajuns pe coama delușorului, rămase culcat în nisip și privi acum cu luare-aminte la cele ce se petreceau în sat.

El îi văzu din nou pe cei patru copii pe care-i zărise încă de mai înainte. Erau doi băieți și două fete. Își făceau de lucru cu o grămăjoară de cutii de conserve și, Tokai-ihto simți, adus de adierea vîntului dinspre nord, mirosul fetid pe care-l emanau aceste cutii. Ele conțineau carne alterată. Copiii clădeau din cutii trei piramide, așezate în așa fel încît oricine venea într-acolo dinspre sud, adică din direcția agenției, trebuia să le vadă și să le simtă duhoarea. Era o urare de bun-venit pentru poliția lagărului și pentru alți delegați ai agentului sau ai lui Red Fox.

Nu departe de copii trudea un om singuratic. El culegea pietrele de pe o anumită bucată de pămînt și le punea grămadă. Munca sa era istovitoare și nu putea fi isprăvită zile și săptămîni de-a rîndul, căci terenul părea alcătuit pe de-a-ntregul numai din pietre și nisip. In fața unuia din corturile așezate la marginea sudică a apei aceleia mici, era un vraf de lemne, care

nu arătau nici a surcele, nici a vreascuri. Tokai-ihto se străduí să distingă ce puteau să fie. Părea că se mai află acolo şi o roată răzleaţă.

Cîinii lătrau certîndu-se pentru resturile unor hoituri de vite. Nicăieri nu răsuna vreun cîntec, nimeni nu-i zicea din fluier, nu se auzea bătaia niciunei tobe. O tăcere de moarte învăluia ca un giulgiu satul acesta al foamei şi al subjugării.

Tokai-ihto stătu şi aşteptă. Îl recunoscuse pe bărbatul care aduna pietre. Avea părul creţ; trupul său atletic slăbise. Şchiopăta. Era Vicleanul Castor, prietenul său devotat, cel care se încumetase să facă acea temerară şi zadarnică încercare de a-şi elibera căpetenia. Şi pe copii îi recunoscuse dakotanul: erau cei doi conducători ai „Tinerilor Cîini", Hapedah şi Tşaske, împreună cu prietenele lor Fulgerul Norilor şi Şopîrla. Dar el tot mai aşteptă. Cînd văzu, după o bună bucată de timp, că nu se mai iveşte nimeni pe lîngă corturi, Tokai-ihto ţipă ca o cioară.

Castorul îşi înălţă privirea să vadă pasărea. Acelaşi lucru îl făcură şi copiii. Erau pesemne miraţi că nu dau cu ochii de ea, şi nu păreau să fi priceput că strigătul fusese numai o imitaţie. În viaţa lor liberă de mai înainte ar fi fost desigur mult mai prevăzători. Acum însă, căzuseră într-un fel de toropeală. Deveniseră nepăsători la toate, apatici.

Perdeaua de la intrarea unuia din corturi, cel al lui Tşetansapa, fu dată la o parte şi o fată păşi afară. Părul ei era tăiat scurt şi îi ajungea doar pînă la umeri, în semn de doliu. Tînăra ascultă cu luare-aminte. Să fi auzit ea oare ţipătul? Cu siguranţă că-l auzise şi înţelesese. Fata porni ca din întîmplare spre sud de corturi, şi merse o bucată în direcţia deluşorului unde aştepta Tokai-ihto. Acesta îi vedea acum destul de lămurit trăsăturile feţei. Foamea lăsase urme şi pe chipul lui Uinonah. Obrajii ei supţi făceau ca ochii să-i pară şi mai mari ca de obicei. Ţinuta îi rămăsese însă mîndră şi dreaptă şi întreaga ei înfă-

țișare exprima o durere sufletească ce nu admitea nici un fel de dovezi de compasiune.

Uinonah își continuă drumul, ajunse pe coama delușorului și se opri în bătaia vîntului.

Tokai-ihto se ridică în picioare și veni în fața surorii sale. Tăcută, așa cum le fusese și despărțirea, așa era acum și revederea copiilor lui Mattotaupa.

Ei coborîră încet panta delușorului, unul lîngă altul, îndreptîndu-se spre sat. Era un drum scurt, dar totuși lung. Uinonah avea ochii înlăcrimați. Erau primele lacrimi pe care le vărsa de la plecarea fratelui ei.

Se apropiară de Castor, care se oprise din lucru și căta spre ei.

— Tokai-ihto! omul se frecă la ochi, ca să se încredințeze că nu visează. Vino... să mergem în cortul lui Tșetansapa.

Amuțiți de uimire, cei patru copii petrecură cu privirea micul grup, care dispăru în tipiul Șoimului Negru.

De îndată ce pătrunse, cu Tșapa și Uinonah, în cort, Tokai-ihto își roti privirea în jur căutînd, în lumina scăzută a amurgului, să-l descopere pe Tșetansapa. Acesta însă nu era acolo. Tînăra căpetenie n-o văzu decît pe Mongșongșah, femeia Șoimului Negru. Ea sta în fundul cortului, avea o privire fixă și absentă, și mîngîia într-una un leagăn umplut cu pene negre... La capătul leagănului, de arcada coviltirului ce apărase cîndva căpșorul copilului, mai atîrnau încă și acum jucăriile cu care desigur că se jucaseră mînuțele lui. Penele negre arătau că micuțul murise.

Tokai-ihto și Castorul se așezară lîngă foc. Uinonah se apropie de Mongșongșah și șezu lîngă ea, în fundul cortului.

—Te-ai reîntors, așadar, se minună Tșapa și răsuflă adînc.

Urmă apoi o lungă tăcere.

Uinonah aduse fratelui ei o pungă cu niște boabe pe care le scosese dintr-o galerie de hîrciog. El le mîncă.

— Încă n-ați tăiat toți mustangii, zise în cele din urmă căpetenia.

— Nu. Hawandșita nu ne-a lăsat, răspunse Tșapa cu amărăciune. Intîi trebuie să murim noi de foame, și pe urmă mustangii.

— Vreți să muriți aici de foame?

— De ce întrebi? Ce putem face?! Castorul schiță din mînă un gest de oboseală. Foamea noastră de acum are un gust rău, mai rău decît de obicei, căci o însoțește plictiseala și lipsa de săgeți și gloanțe, lipsa oricărei nădejdi de a vîna bizoni. Stăm aici în corturi și pe lîngă corturi, ca femeile, și așteptăm să ne dea de mîncare alții. Red Fox ne hrănește cu zgîrcenie. Poate fi oare altfel?

— Tu cari pietrele de colo?

— Da. Cînd va veni primăvara trebuie să semănăm.

— Nu-ți ajută nimeni?

— E pămîntul meu.

— Partea noastră de pămînt, pe care trebuie s-o cureți de pietre?

— Nu. E lotul meu. Noi am fost siliți să împărțim terenul. Așa au poruncit uatșițșunii.

— Și voi v-ați supus?!

— Revolverele poliției lagărului... da. Războinicul pronunță aceste cuvinte tare și răspicat, ca și cum sunetul lor precis și clar ar fi fost în stare să alunge propria sa rușine.

— Ați hotărît să distrugeți cortul lui Tokai-ihto și să nu-l mai primiți în tipiurile voastre?

— Cine ți-a spus asta?

— Șonka.

— Trădătorii au venit, cu armele în mînă, și ți-au distrus cortul. Apoi au întrunit adunarea sfatului și ne-au spus, punîndu-ne revolverele în piept, că tipiul

tău este nimicit și că ție nu-ți mai este îngăduit să vii la ceata Urșilor.

— Și voi ?

Castorul tăcu și-și coborî privirea.

— Cîți erau cu toții ?

— Trei... Șonka, Tatokano și Aripă Roșie.

— Dar voi ?

— Opt bărbați din sfat, neînarmați. Ceilalți au pierit în război, iar cei tineri n-au fost chemați la sfat. Hawandșita, bătrînul vrăjitor, ne părăsise și el, și rămăsese în cortul său.

— Voi, cei opt bărbați, ce răspuns i-ați dat lui Șonka ?

— Am tăcut. O, Tokai-ihto... noi credeam că ești mort de mult... A fost totuși o trădare față de tine.

— Ați tăcut cu toții ?

— Nu. Tșetansapa ți-a luat apărarea. Atunci polițiștii l-au atacat și l-au rănit greu. Dar și Aripă Roșie a fost rănit de armele lui Tșetansapa, așa că Șoimul Negru a trebuit să fugă.

— Unde e acum ? Aveți vreo știre de la el ?

— Stă ascuns, nu departe de sat. Astă seară însă îl vei putea vedea. Vine aici, în fiecare a treia noapte. In rănile lui mustește puroiul. Flămînzește. Va trebui în curînd să moară sau să se predea dușmanilor.

— Sînt în corturile noastre bărbați care s-au dat de bunăvoie de partea lui Șonka ?

— Nu. Avem numai trei trădători : Șonka, Aripă Roșie și Tatokano. Au trecut toți trei în poliția lagărului.

— Atunci du-te la Hawandșita și roagă-l să întrunească îndată adunarea sfatului. Vreau ca bărbații cetei Urșilor să afle cele ce s-au petrecut în cabanele de la Minia-tanka-wakpa'a.

— Hau !

Castorul se ridică în picioare și, șchiopătînd, ieși afară din cort.

Tokai-ihto rămase tăcut lîngă foc și, din cînd în cînd se uita la sora lui, în așa fel ca ea să nu

observe. Uinonah cosea la o haină făcută din blană de bizon, ce avea partea îmblănită pe dinăuntru, așa cum obișnuiau dakotanii s-o poarte pe timp de iarnă. Degetele ei mînuiau ușor și cu măiestrie o sulă de os, și îndeletnicirea asta părea c-o absoarbe cu totul. Tocmai isprăvise de dat ultimele împunsături. Fata puse deoparte căpețelul ce mai rămăsese din tendonul ce-i slujise drept ață, apoi luă sula și o făcu să lunece în buzunarul brodat al centurei. După aceea, ridică în sus, cu amîndouă mîinile, haina terminată, și-și privi îndelung opera. Părea mulțumită de cum ieșise. Se sculă, desfăcu o blană de urs uriașă și scoase dintre feluritele obiecte înfășurate în această piele o pereche de mocasini îmblăniți. Dădu fratelui ei haina și încălțările, precum și o cană cu grăsime de urs și cîteva pielicele, pentru ca el să se poată curăța și îmbrăca așa cum era obișnuit. Tokai-ihto îi mulțumi printr-o privire și își schimbă îmbrăcămintea. Uinonah adusese între timp niște rame de lemn în formă de schiuri, cu vîrfurile îndoite în sus, și începu să facă între laturile lor o împletitură de tendoane strînsă și bine întinsă. Dakotanii se foloseau de aceste tălpici pentru zăpadă, ca de niște schiuri. Era și timpul ca Uinonah să isprăvească pregătirea tălpicilor, căci cerul cenușiu și aerul ce devenise dens și umed prevestea ninsoare.

Mongșongșah, „Salcia mlădie", nu lucra. Ca și cum durerea o adusese în pragul nebuniei, ea stătea mută pe locul ei întunecos și mîngîia neîncetat leagănul gol. Azi era ziua cînd trebuia să-l revadă, spre seară, pe bărbatul ei flămînd și chinuit de răni urît mirositoare. Mongșongșah nu era dakotană. Ea se născuse la ponkani și Tșetansapa o luase de acolo în cursul unei bătălii. Avea o inimă simțitoare, acum copleșită de spaimă și mîhnire.

Mîinile dibace ale surorii căpeteniei sfîrșiseră de alcătuit tălpicile pentru zăpadă înainte de-a se întoarce Castorul. Acesta lipsi foarte mult.

Tokai-ihto se duse pînă la blana de urs și o rugă pe Uinonah s-o despăture și să-i arate ce lucruri se mai aflau înăuntru. Erau păstrate acolo marea și sacra lulea de sfat, fluierul căpeteniei de război cu care se dădeau semnale, ascuțite pentru atac și groase în caz de retragere, și încă vreo cîteva obiecte deosebit de valoroase. Uinonah trase blana nițel la o parte, îndepărtă o pătură de piele așternută pe jos, și arătă fratelui, în iarba pirpirie și tăpșită, un strat cu margini conturate printr-o tăietură și care putea fi ridicat. De dedesubt se ivi apoi un pachet cu armele lui Tokai-ihto, pe care acesta nu le luase cu sine atunci cînd plecase călare spre fort ci le lăsase în tipiul său din sat: arcul cel alb făcut din os, o-ghioagă cu coada flexibilă și o bardă de luptă. Asemenea arme erau interzise în rezervație. Uinonah le ascunse din nou, cu grijă deosebită.

— Șonka și ajutoarele lui au cercetat adesea tipiul acesta. Îl scotocesc ori de cîte ori vin în sat, zise ea.

Tokai-ihto văzu pe jos un maldăr de foi de cort; erau cele ale propriului său tipi. Parii de molift ai acestuia, peste care trecuseră în libera preerie o sută de ierni și veri, zăceau acuma frînți. Șonka și acoliții săi îi făcuseră bucăți.

Tînăra căpetenie se așeză din nou lîngă foc. Pe obrajii săi apăruseră pete roșii. O baie de aburi ar fi fost bună pentru el. N-avea însă timp de așa ceva. Dar de ce nu se mai reîntorcea Castorul? Îi făcea oare Hawandșita greutăți?

Perdeaua de la intrarea cortului se dădu în sfîrșit la o parte și Tșapa își făcu apariția. Fața lui nu era veselă. El se așeză jos, în fața lui Tokai-ihto, își desnodă luleaua, dar n-o aprinse. Trecu mult pînă se hotărî să vorbească.

— Hawandșita se învoiește să întrunească adunarea sfatului — zise el în cele din urmă — dar numai dacă va fi înștiințat și dacă va lua parte și Tșetansapa. Ceilalți bărbați nu sînt de aceeași părere.

Șoimul Negru e un fugar, iar de cînd Aripă Roșie a murit în urma loviturii de jungher pe care el i-a dat-o, atît poliția lagărului cît și agentul îl socotesc un ucigaș. Dacă Tșetansapa ia parte la adunarea noastră, atuncea ea devine, prin prezența lui, o adunare de răzvrătiți. Bărbații noștri însă nu mai sînt în stare să facă o răscoală. Noi n-avem arme; cuțitele noastre sînt prea scurte ca să poată răspunde puștilor celorlalți.

— Cînd credeți c-o să vină Tșetansapa?

— Cam peste o oră.

— Atunci să mai așteptăm; să-l auzim și pe el.

— Ne e greu să facem cum e mai bine, deoarece Șonka și ajutoarele lui vin și ei astă seară în sat. Dacă dau de Tșetansapa, îl omoară. E de mirare că arțăgoșii ăștia de coyoți nu sînt încă aici.

— Au băut prea mult rachiu.

Castorul strîmbă disprețuitor din buze.

— Știi tu — întrebă el apoi — că frumoasa ta carabină e acum în mîinile lui Șonka?

— Nu știam. Ținea arma într-o învelitoare de piele.

— Cine să i-o fi dat oare?!

— Red Fox... cine altul?! Sînt doară prieteni! La fort am fost forțat să predau armele. Jackman mi-a luat jungherul, iar Red Fox mi-a ștergelit carabina, pe care o fi dăruit-o apoi lui Șonka.

Castorul își aprinse luleaua și trase cîteva fumuri. Ca și cum ar fi vrut să-și alunge gîndurile fără speranță ale prezentului, ochii lui căpătară deodată o privire visătoare.

— Îți mai aduci aminte — întrebă el — îți mai aduci tu aminte, Tokai-ihto, cum ai dobîndit carabina asta?

— Îmi mai aduc aminte.

— Da... deșiratul nostru frate Tșetansapa se afla și el de față. — Castorul se lăsă cu plăcere năpădit de amintiri. — Era primul drum călare pe care-l făceam împreună... Tatanka-yotanka te reprimise în corturile noastre. O umbră trecu peste trăsăturile feței

războinicului cînd rosti numele marelui preot-magician. — El respinse însă cu hotărîre şi tărie spectrul prezentului atît de întunecat.— Primul drum călare, îşi reluă el firul vorbei. Şoimul Negru era împreună cu noi şi făcea pe deşteptul. Se lăuda că a văzut cinci ierni mai mult decît noi şi că ne-a învăţat, încă de pe cînd eram nişte băieţei, să călărim şi să tragem cu puşca. Acum însă, cel care le făcea pe toate mai bine eriai tu ! Castorul trase iarăşi din lulea. Cînd am sosit acolo sus, la mlaştinile din Saint Pierre, privirea tuturor era aţintită asupra ta. Nu ştiu dacă tu ai observat! Erau curioşi, căci stînd în jurul focurilor de tabără, limbile lor aveau atîtea de istorisit despre tine, încît nu le-ar fi ajuns o noapte întreagă. Da... căpeteniia „Stea care răsare peste munte" te observa pe furiş, se uita mai mult la tine decît la blănurile pe care el şi oamenii lui le aduseseră pentru vînzare, şi era cît p-aci, din pricina neatenţiei, să le dea albilor pe un preţ prea ieftin. Castorul se opri o clipă. Îşi dăduse poate seama că Tokai-ihto îl asculta avînd însă pe buze întrebarea mută : „De ce spui toate astea ? De ce vorbeşti despre trecut, cînd prezentul ne pune pe jăratic" ? Castorul răspunse privirii întrebătoare a căpeteniei. Tu te miri, Tokai-ihto, că povestesc despre anii de demult în vreme ce Şonka e desigur pe drum, spre corturile noastre. Noi trăim aici cam aşa : în timpul zilei adun pietre, deşi ştiu că sub fiecare piatră e altă piatră şi că truda mea nu se va sfîrşi niciodată. Seara însă ne strîngem laolaltă în cort, şi vorbim despre trecutele vremi de libertate. Nu era oare o vară minunată, atunci cînd ne-am dus călare la fortul Saint-Pierre ?! Nu era oare un uatşitşun de treabă cel care conducea tîrgul acela ? El nu înşela nici un dakotan. Da... îţi mai aduci aminte cum stam în casa aceea şi cum ceruseşi tu o puşcă nouă ? In dugheană era un uatşitşun, unul mărunţel şi viclean ; el a vrut să-ţi vîndă o puşcă veche, una veche de tot, vulpoiul ăla de negustător. După ce i-ai spus o dată ce voiai, tu n-ai mai rostit nici un cuvînt şi ai stat o jumătate de

oră privindu-l în tăcere. El însă îndruga vorbe multe şi aducea multe puşti, una mai veche decît alta. Cînd a văzut apoi că te uiţi într-una la el i s-a făcut teamă, ca viţelului de lup, şi nici nu se împlinise bine o jumătate de oră şi ai şi avut carabina ta cu două ţevi, ghintuită. Ea fusese de fapt comandată pentru bărbatul care conducea fortul, dar tu plăteai în aur şi deci negustătorul ţi-a dat-o ţie. Da... pe atuncea, cu trei sori mari în urmă, barda de război era încă îngropată, iar bărbaţii roşii puteau să-şi cumpere arme de vînătoare, oricîte ar fi vrut. Castorul zîmbi amintirii acestor întîmplări. Treptat însă voia bună dispăru de pe chipul său. Cu un oftat înăbuşit şi aproape şuierat, el încheie: Acum Şonka e cel care are această carabină, coyotul rîios, şi amenințîndu-ne cu ea, ne-a silit să-l trădăm pe Tokai-ihto. Tu, căpetenia mea, ţi-ai închipuit desigur altfel reîntoarcerea ta printre noi. E o primire rea asta pe care ţi-am făcut-o.

Tokai-ihto continua să fumeze în tăcere.

— Va trebui să te ascundem, aşa cum îl ascundem pe Tşetansapa — zise Castorul — căci nu ni se îngăduie să te primim între noi. El făcu un gest de descurajare şi privirea-i alergă de colo pînă colo, de-a lungul pereţilor cortului, ca şi cum ar fi fost în căutarea unei soluţii şi n-ar găsi niciuna. Ah, Tokai-ihto! Piciorul tău a păşit pragul corturilor cetei Ursilor doar pentru a le părăsi din nou.

— Nu, Tşapa. Eu n-am să vă mai părăsesc, nici pe voi şi nici corturile voastre. Am să vă iau cu mine. Vom pleca din rezervaţie.

Castorul se uită lung la căpetenie.

— Ce-ai spus? Urechile mele n-au auzit bine.

Tokai-ihto lăsă să i se stingă luleaua.

— Urechile Castorului au auzit totuşi bine vorbele mele, zise el în sfîrşit. Noaptea asta vă veţi desface corturile. Femeile şi copiii voştri vor împacheta totul. Hotarul nu e păzit. Red Fox îşi concediază călăreţii. Plecăm de aici. Am să merg cu voi în Canada, într-o patrie nouă, unde putem trăi ca oameni liberi. Hau!

Castorul privi la flăcările focului, apoi la căpetenie.

— În tine vorbește febra, spuse el.

Lui Tokai-ihto îi năvăli tot sîngele în obraz.

— Țsapa, măsoară-ți cuvintele înainte ca limba ta să le rostească! În fața ta nu șade o fetiță. Căpetenia voastră îți vorbește!

Țsapa se ridică în picioare și începu să se preumble neliniștit încoace și încolo.

— Tokai-ihto! Tu n-ai făcut cu noi războiul. Tu nu știi cum ne-au împins încoace! Ca pe o turmă fără apărare, căci nu mai aveam gloanțe de loc. Da, unii gîndeau la fel ca tine, și voiau să mai dezgroape o dată barda războiului. Tomahawk și poliția sa de lagăr i-au omorît însă, și ei ne vor ucide și pe tine, și pe mine, și pe noi toți, dacă vom cuteza să ne împotrivim lor. De aceea am primit luleaua păcii ce ne-a fost adusă.

— Sîngerosul Tomahawk a băut apă vrăjită și acum nu face decît să scîncească. În noaptea asta nu e în stare să omoare nici măcar un șoarece. Mîine însă, el și oamenii lui nu vor mai găsi pe cine să poată ucide, pentru că atunci Tokai-ihto și corturile cetei Ursilor vor fi ascunși în pădurile Dealurilor Negre. N-are decît să-i caute acolo.

Castorul se oprise locului.

— Șonka fără îndoială că vine astăzi încă aici în sat, aruncă el vorba.

— Se tem bărbații cetei Ursilor de Șonka și de cei doi sau trei oameni înarmați ai lui?! N-aveți de ce vă teme. Pe Șonka și pe războinicii lui lăsați-i în seama mea. În glasul lui Tokai-ihto se simțea o batjocură amară. Nici prin gînd nu-mi trece să fac cu voi o răscoală. Tu știi doară că nu mi-am închipuit niciodată că i-am putea învinge cu armele pe uatșitșuni. Noi nu vom lupta. Vom pleca și vom începe o viață nouă.

— Nu putem pleca! Ce ai de gînd să faci la hotarul rezervației? Pînă în Canada e o cale foarte lungă!

Dincolo de hotar stau Cuțitele Lungi, gata să ne ia în primire cu puștile lor.

— Te înșeli. Cuțitele Lungi încă nu sînt acolo, sau poate că nici nu se mai ațin pe acolo. Barda de război e îngropată, și zăpada stă să cadă. Ei s-au retras în forturi, ca hîrciogii în găuri. Preeriile sînt goale, pustii. Doar puțini dintre ei ne vor urmări dacă plecăm.

Castorul începu să se plimbe din nou de colo pînă colo pe păturile așternute pe jos.

— Asta n-o putem face! Vrei ca ei să tragă încă o dată asupra femeilor și copiilor noștri?

— De ce spune Tșapa „încă o dată"?!

— Nici asta n-o știi?!... Ne strînseseră pe toți grămadă, cu femei și copii, ca să ne dezarmeze. Noi am predat armele — războinicul se întrerupse de parcă ar fi trebuit să înghită ceva — le-am predat în mîinile lor. Dar, ultima pușcă, cea de pe urmă... s-a slobozit. Atunci, cum stăteau roată în jur, ei au tras din toate părțile în noi, dezarmații, și în copii și femei. Castorul arătă spre leagănul gol, alături de care ședea îndurerată Mongșongșah, și se lovi apoi cu mîna peste piciorul său cel șchiop. Asta a mai primit și un glonte pe lîngă lovitura de cuțit a lui Red Fox... Războiul... baia de sînge... sîntem mai puțini decît odinioară, la Pîrîul Cailor. — Castorul strînse pumnii și fața sa oacheșă păli. — Spune, am fost eu vreodată fricos?... N-am fost. Asta o știi. Dar... ceea ce ne ceri acum nu putem face. Sîntem învinși. Trebuie să tăcem, să stăm acasă potoliți și să adunăm pietre. Întreabă bărbații sfatului din toate corturile dakotanilor. Limbile lor îți vor da același răspuns.

Tokai-ihto se ridică în picioare, păși spre războinic și-l privi drept în ochi.

— Tșapa! Eu nu pot să-ți spun mai mult decît au auzit pînă acum urechile tale. Nici timp nu am să merg călare prin toate satele noastre și să fumez ore și zile de-a rîndul luleaua sfatului. Șonka știe c-am alergat încoace, spre corturile voastre. Ne-au rămas

doar cîteva ore ca să acționăm mai repede decît el și să facem primii noștri pași pe o cale lungă... Să ne grăbim dar!

— Ceata Urșilor nu are dreptul, căpetenie Tokaihto, să se desprindă de marele trib al dakotanilor. — Castorul vorbea cu înfrigurare.— Aici sîntem prizonieri, dar sîntem cu toții împreună. Dincolo de hotarul rezervației, ceata Urșilor nu va mai fi decît o mică turmă de animale sălbatice pe care gloanțele dușmane o vor doborî curînd. Trebuie mai întîi să vorbim cu Tatanka-yotanka.

— Tatanka-yotanka a fost mințit și înșelat de oamenii albi și nu se află în rezervație. N-ai să-l găsești nicăieri. Hai să mergem! Noi nu ne desprindem de ei. Ne vom întîlni, acolo sus, la rîul Souris, cu cei mai viteji dakotani din Minnesota, care încă de acum paisprezece ierni și-au căutat și și-au găsit acolo o nouă patrie.

— Pentru cîtă vreme? Uatșitșunii vor veni și acolo și ne vor închide ca și aici. Noi, căpetenia mea, nu vom mai vîna niciodată bizoni!

— Ai dreptate. Noi trebuie să mergem pe o cale nouă, pe care uatșitșunii încă n-o cunosc. Tu aduni aici pietre de pe un pămînt rău. Nu-ți ajută nimeni, pentru că e propriul tău pămînt. Nu va fi oare mai bine să avem cu toții împreună o bucată de pămînt bun și să învățăm împreună să lucrăm și să semănăm ogorul și să culegem împreună roadele? Bărbații roșii nici nu s-au gîndit vreodată să facă asta într-altfel, și asta e drept și pentru timpurile viitoare.

Castorul nu răspunse numaidecît. Sta tăcut și medita. Expresia ochilor i se schimbase și ei păreau că privesc spre o țintă îndepărtată.

— Ceea ce spui tu e bine, zise el în cele din urmă cu glas domol. E foarte bine. Dar uatșitșunii nu ne îngăduie să semănăm și să recoltăm în comun. Puștile lor stau între tine și planul tău cel bun.

— Tocmai de aceea trebuie să părăsim rezervația, ca să fim iarăși liberi.

În ochii Castorului lucirâ lacrimi reținute.

— Noi, căpetenie, sîntem înfrînți. Oamenii roșii au acum aceeași soartă ca și oamenii negri. Sîntem cu toții sclavi.

— Hai să mergem ! Tokai-ihto îl apucă de umăr pe tovarășul său și-l strînse cu putere. Noi doi am călărit mult împreună. N-ai să mă părăsești astăzi, Tșapa !

Bărbatul își încleștă pumnii.

— Ce spui tu e bine — repetă el încetișor — dar noi nu mai avem nici o putere. El se clătină ca și cum și-ar fi pierdut echilibrul și își desfăcu larg brațele, care rămaseră așa, într-o înțepeneală de moarte. Căpetenie, ceea ce spui tu acum trebuia să facem mai demult, cînd mai era încă timp. Planul tău e foarte bun...

Castorul plecă încet de lîngă Tokai-ihto și merse spre peretele cortului. Acolo, el își rezemă fruntea de unul din parii de molift. Trăsăturile feței lui schimonosite de zbucium se contractară, iar în ochii săi mari și negri se putea citi dorința năvalnică de a scăpa de groaza subjugării și de a putea nădăjdui în eliberare.

Tokai-ihto rămăsese lîngă foc. Lumina flăcărilor urca jucăușă de-a lungul trupului său. El se uita la tovarășul lui, care tot nu-și întorsese fața.

Căpetenia se reașeză jos, lîngă foc, și-și luă luleaua între dinți.

Uinonah simți cum o străbate un fior de emoție. Să plecăm din robie, spusese fratele ei, să plecăm, nu către un ascunziș nenorocit, ci spre o viață nouă !

Tokai-ihto aștepta. Nu putea să mai dureze mult pînă ce Șoimul Negru va veni pe furiș în tipiul său. Se înnoptase de-a binelea. Era întuneric și liniște. Doar un cîine flămînd mai urla încă.

Uinonah ieși din cort. Pesemne că voia să-i facă Șoimului Negru un anumit semn, care însemna că poate să vie. Ea se reîntoarse apoi și se așeză din nou jos lîngă peretele tipiului, alături de Mongșongșah.

— A răspuns la semnul meu — zise tînăra fată — va fi îndată aici.

Aşteptară cu toţii şi, cîteva minute după aceea, Tşetansapa îşi făcu apariţia. Făptura sa lungă, aproape fioros de slabă, se ţinî înăuntru prin deschizătura cortului. Înainte încă de a se ridica de jos, de pe pămînt, el cercetă cu ochi aprinşi de febră interiorul tipiului şi pe toţi cei ce se aflau acolo. Apoi se ridică în picioare, cu greutate parcă, şi veni înspre foc. Tokai-ihto văzu bandajul de bast în jurul pieptului fugarului şi două răni deschise care supurau. Ţeasta capului prelung al Şoimului Negru era brăzdată de cicatricea unei lovituri de sabie. Pe chipul acestui bărbat erau întipărite foamea şi ura, şi el mai privi o dată în jur, de parcă s-ar fi simţit urmărit. Apoi însă trăsăturile feţei i se destinseră de bucurie, de o bucurie sălbatică, năvalnică.

El nu se aşeză. Tokai-ihto se ridicase în picioare.

— Căpetenie — zise Şoimul Negru cu glas precipitat — bine că eşti aici. Coyoţii nu vor mai putea să te alunge din cortul meu.

— Ştiu, Tşetansapa, că tu mi-ai luat apărarea.

Şoimul Negru făcu un gest ce exprima modestia.

— Nici tu n-ai să mă trădezi. Şonka bănuieşte cumva că te afli în sat?

— Mă va căuta aici de îndată ce se va trezi din beţie. S-ar putea să vie foarte curînd.

Mongşongşah se ridicase în picioare şi sta acum aşteptînd în apropierea celor doi bărbaţi. Ţinea în mînă două ciori slabe, fripte, pe care voia să le dea ca merinde bărbatului ei.

Din gîtlejul lui Tşetansapa ieşi un sunet ce ar fi vrut să fie rîset.

— Mănîncă-le tu — răspunse Şoimul Negru gestului mut cu care Mongşongşah i le întindea — sau dă-le lui Hapedah. Mie nu-mi mai trebuie, de-acum încolo, carne.

Cu umerii plecaţi, Mongşongşah se îndreptă către locul ei din fundul cortului.

Fugarul se întoarse din nou spre Tokai-ihto.

— Puterile mele sînt pe sfîrşite, îi declară el. Rănile nu mi se mai vindecă. Am să mor în curînd, dar puţin îmi pasă! Nu vreau să mai trăiesc ascuns şi să mă mai furişez noaptea în propriul meu cort ca să mănînc hrana lui Hapedah. Am să mor, dar n-am să mor singur.

— Tu nu trebuie să mori, Tşetansapa.

Războinicul părea că nici n-auzise aceste cuvinte. Gîndurile lui continuau să se frămînte cu puterea desperării. El prinse braţul căpeteniei.

— Ai auzit, Tokai-ihto? Am să mor, dar tu trebuie să mă răzbuni. Ridică-i la luptă pe bărbaţii noştri! Să pună cu toţii mîna pe arme şi să lupte! Să sfîrşim glorios! Trebuie să dezgropaţi barda războiului şi să luptaţi. Nu vrem să mai trăim aici. Auzi tu, Tokai-ihto?

Şoimul Negru era în culmea surescitării. Sîngele îl podidi pe gură, genunchii i se clătinau.

— Tokai-ihto...

— Nu vrem să mai trăim aici — răspunse căpetenia — iasta aşa e. Vom pleca, în noaptea asta încă. Hotarul rezervaţiei e slab păzit. Plecăm şi te luăm cu noi.

Tşetansapa voi să se aşeze jos, dar căzu în genunchi şi se prăbuşi. Tokai-ihto sări spre el şi-l aşeză pe pături şi blănuri. Războinicul se înăbuşea.

Interveni o lungă tăcere.

— Ce spuneai? întrebă el apoi. Nu trebuie să plecaţi. Dincolo de hotarul rezervaţiei ceata Ursilor va fi singură şi nu va putea ucide decît puţini duşmani. Trebuie să rămîneţi aici, să-i ridicaţi la luptă pe toţi bărbaţii dakotani, şi mii de războinici trebuie să omoare într-o noapte mii de duşmani. Hawandşita a vorbit cu duhurile. Îi vom învinge pe uatşitşuni, iar ţara, pînă la apa cea mare, va fi iarăşi a noastră.

— Asta a mai spus-o o dată Hawandşita, şi s-a înşelat, răspunse Tokai-ihto.

— Tu ai stat prea mult printre uatşitşuni ! strigă Tşetansapa. Tu nu mai crezi în duhurile bărbaţilor roşii ?! Noi nu vrem să trăim aici. Trebuie să mă răzbunaţi, şi dacă nu puteţi învinge, atunci trebuie să muriţi cu toţii glorios !

— Noi vrem să trăim, Tşetansapa.

Şoimul Negru păru încremenit la auzul acestor cuvinte. Incetul cu încetul trăsăturile feţei i se schimonosiră.

— Tatanka-yatanka a fugit de la noi, rosti plin de amărăciune rănitul, iar Tokai-ihto trece de partea fricoşilor, el vrea să trăiască. — Războinicul îşi întoarse faţa de la căpetenie. — De ce ai redevenit liber, Tokai-ihto ! Numai pentru a fugi acum ca un coyot ?! Pleacă din cortul meu ! Rănitul vorbea cu multă greutate şi cu eforturi vădite, dar întărîtarea sa era atît de mare, încît nu se putea stăpîni de a da glas nemulţumirii pe care-o resimţea. Spune-mi acum, Tokai-ihto... vrei să lupţi sau nu vrei ? Hula să te acopere dacă nu mai ştii să-ţi mînuieşti armele ! Nu pentru apărarea unui fricos am vorbit eu în sfat !

— Tşetansapa ! — zise aspru Tokai-ihto — noi vom lupta, dar altfel decît îţi închipui tu acum. Vrăjitorii noştri ne-au spus într-una că uatşitşunii au o taină care-i face puternici. Eu cunosc acum tainele uatşitşunilor, dar oamenii albi nu cunosc taina mea, taina pe care am dezlegat-o în beciul fortului. Vei veni cu noi. Avem nevoie de tine.

Şoimul Negru se uită din nou la Tokai-ihto. La început păru că se străduie să înţeleagă tîlcul acestor cuvinte greu de priceput dintr-o dată, sau cel puţin să le dea crezare, apoi însă îl năpădi iarăşi obida învinsului, urmăritului şi prigonitului care nu mai avea decît o singură dorinţă, aceea de a se îneca pe el însuşi şi pe toţi ceilalţi, în sînge şi în moarte.

— Tokai-ihto — grăi el, încercînd să se ridice în capul oaselor — tu ai fost întotdeauna fratele meu mai tînăr, asta o ştii. Acum trei sori mari am încu-

vîințat, în adunarea sfatului, ca tu, fiul lui Mattotaupa, să te reîntorci la corturile noastre, și ți-am luat apărarea și de astă dată, în timp ce toate celelalte limbi tăceau. Dar, dacă șovăi și te-ai moleșit... mi-e rușine și silă de tine. Pentru ca să redevii bărbat, pentru asta îți spun eu aceste vorbe care te vor sili să...

— Tu nu mă poți sili, Tșetansapa. Eu merg pe drumul meu, și ceata Urșilor o iau cu mine... chiar dacă va trebui s-o silesc la asta cu armele. Hau!

— Tokai-ihto, tu ești fiul unui trădător. Noi ne-am pierdut țara din pricina trădării tatălui tău. Dacă vrei să fii războinic și căpetenie, atunci luptă... dacă însă nu vrei să lupți...

Căpetenia se ridicase în picioare.

— Îmi vorbești — spuse el — întocmai cum mi-a vorbit și Șonka. Sînt fiul unui trădător, și poți să mă omori de îndată ce voi împlini ceea ce trebuie să mai fac pentru bărbații, femeile și copiii cetei Urșilor. Mai înainte însă nu. Tokai-ihto nu se lasă silit.

Tșetansapa încercă să se ridice și el de jos, dar recăzu pe locul unde zăcea.

— Tokai-ihto — stărui cu glas răgușit rănitul — tu nu știi ce cutezi să vrei. Deși ai trăit ca proscris alături de Mattotaupa zece ierni și zece veri, tot nu ți-a fost învățătură de minte?! Dar pe atunci preeria era încă liberă. Astăzi uatșițșunii sînt stăpînii noștri, iar tu ești nevoit să umbli într-ascuns, ca vînatul urmărit. Vrei ca tu, împreună cu femeile și copiii să te ascunzi într-una și să te tîrăști printre stînci și prin peșteri, pînă cînd ei vă vor împușca pe toți, unul cîte unul? Eu cunosc acum această viață și nu vreau s-o mai trăiesc, deși sînt bărbat. Ce spui tu e un vis și nu e demn de o căpetenie. Iată, miroase puroiul ăsta împuțit și privește sîngele meu! Coyoții care m-au ucis vin astăzi încoace. Omoară-i, și ridică-i la luptă pe bărbații noștri! Sau, dacă nu, pleacă din cortul meu! Fricoșii n-au ce căuta aici!

— Despre asta va hotărî adunarea sfatului.

— Adunarea sfatului! Trădătorii! Cei ce au îngăduit ca tipiul tău să fie nimicit! Da, cheamă-i totuşi, ca să-i cunoşti! Cheamă-i! Au să-ţi arate ei drumul, dacă nu vrei să pleci de bună voie! Hawandşita a vorbit însă cu duhurile. El îi va chema la luptă pe bărbaţii noştri tineri.

Şoimul Negru îşi întoarse capul într-o parte. Din gură i se prelingea un fir de sînge.

Tokai-ihto făcu semn femeilor, şi Mongşongşah şi Uinonah veniră la căpătîiul lui Tşetansapa pentru a-l obloji cu buruieni de leac şi a-l bandaja. După ce rănitul fu îngrijit, Mongşongşah rămase în picioare, lîngă căpătîiul bărbatului ei.

— Trebuie să plece — şopti ea tremurînd — dacă vine Şonka îl omoară numaidecît. Trebuie să-l ducem iarăşi acolo, între stînci.

— Trebuie să rămînă în cort, răspunse Uinonah hotărîtă. Fără îngrijirea cuiva, moare chiar în noaptea asta. A venit şi a spus el însuşi că nu vrea să se mai ascundă.

— Să plece! persistă Salcia Mlădie, şi, terorizată de spaimă, femeia se întărîtă. Dacă-l găsesc aici pe Tşetansapa n-au să-l omoare numai pe el, ci şi pe Hapedah, singurul meu fiu. Şonka m-a şi ameninţat cu asta.

Tokai-ihto se apropie de cele două femei.

— Atîta timp cît sînt eu aici, Şonka nu va măcelări nici un copil. Bine a spus Uinonah. Tşetansapa rămîne, aşa după cum i-a fost de altfel vrerea. Hau!

Rănitul aţinti asupra căpeteniei o privire scurtă şi întunecată, dar nu zise nimic.

Tokai-ihto se reîntoarse lîngă foc, însă nu se aşeză jos. Febra îl dogorea, şi-i era greu să-şi adune şi să-şi limpezească gîndurile. Putea, în scurtă vreme, să ajungă şi el în halul lui Tşetansapa şi să se prăbuşească la fel cu acesta. Duşmanii cetei Ursilor izbutiseră multe. Tokai-ihto şi Şoimul Negru, bărbaţii aceştia temuţi, nu mai erau acum decît două fiinţe

vlăguite, asemenea vînatului hăituit și greu rănit. Tșapa cel atît de plin de viclenie zăcea acum rezemat de parul cortului, obosit și descurajat. Bărbații ceilalți erau dezbinați și înspăimîntați de armele lui Șonka. Cine să-i cheme la luptă? Răgazul era prea scurt. In curînd urma să vină Șonka. Cine va mai putea înțelege vrerea și planul lui Tokai-ihto, dacă pînă și acești doi prieteni, cei mai buni prieteni ai săi, îl părăsesc?

— Tokai-ihto! Uinonah sta în fața fratelui ei și-i întindea o punguliță cu buruieni de leac foarte aromate. Mănîncă-le! Ele vor birui duhul bolii tale. Și, îngăduie-mi să-ți spun ce gîndesc să fac. Vei putea apoi, căpetenie, să încuviințezi sau să te opui.

— Ce ai de gînd?

— Trebuie să ne strîngem avutul și să-l împachetăm, pentru că vom pleca din rezervație în noaptea asta încă. Voi să mă duc să înștiințez femeile din celelalte corturi. Te urmăm, căci ai dreptate, și noi trebuie să facem ceea ce ai spus.

— Du-te, Uinonah! Ești făcută să ajuți cetei Ursilor să-și croiască drumul spre o altă viață. In tine sălășluiește un duh înțelept. Tu vezi mai departe decît războinicii.

Fata părăsi cortul fără a mai zăbovi.

— Unde o fi Hapedah?! murmură Mongșongșah, ca pentru ea singură. E noapte. Unde s-o fi dus?!

Tokai-ihto îi auzi cuvintele. El însuși fusese mirat că băiatul nu se înapoiase în cortul părintesc de îndată ce se lăsase întunericul. E adevărat că dakotanii nu cercetau niciodată unde înnoptau băieții de vîrsta lui. Cel ce era trecut de unsprezece ierni, acela știa unde se cuvenea să doarmă, în tipiul părintesc, sau prin vecini. Nu li se cerea altceva decît ca, la răsăritul soarelui, să fie prezenți, zdraveni și vioi. Astăzi însă părea tare ciudat faptul că Hapedah nu dovedea un interes mai mare pentru reîntoarcerea lui Tokai-ihto și că rămînea departe de cort. El văzuse

Tokai-ihto își luă animalele. El nu le duse la turma de cai de lîngă sat, ci o bună bucată mai departe, spre apus, și le porunci să rămînă acolo pe loc. Apoi se reîntoarse în tabăra de corturi. „Cucuveaua" de pe stîncă încă nu țipase.

Nu trecu însă mult și țipătul răsună. Focul din tipiul lui Tsetansapa era aproape stins. Doar o mînă de tăciuni mai lăsase Uinonah să mocnească sub spuza din adîncitura aceea rotundă din mijloc. Tsetansapa zăcea în fundul cortului, ascuns sub niște pături. Mongsongsah ședea nemișcată lîngă el, cu mîinile încleștate pe leagănul cernit. Uinonah își pregătise culcușul, dar nu dormea.

Lîngă intrarea tipiului pîndeau, întinși pe jos, Tokai-ihto și cei trei Corbi. Auziră ropot de copite. Șonka și polițiștii săi se apropiau de sat, mînîndu-și caii în galop. Veneau de-a dreptul, fără fereală și fără nici un fel de precauțiuni. În scurtul răstimp de cînd îi asupreau pe proprii lor tovarăși de trib, indienii aceștia înarmați se și deprinseseră să gîndească în felul oamenilor albi; se știau temuți și se bizuiau mai mult pe asta decît pe faptul că sînt înarmați. Nu tăcuse oare adunarea sfatului cetei Ursilor atunci cînd ei îl proscriseseră pe Tokai-ihto, iar acesta nu se lăsase el însuși percheziționat și i se luaseră armele? Șonka nu se mai temea de nici un fel de împotrivire.

Ropotul de copite amuți. Cei patru călăreți se opriseră la marginea satului. Tokai-ihto și Corbii percepură zvon de glasuri din care deslușiră că polițiștii se duceau mai întîi să-și lase caii la turma din preajma taberei. Asta nu cerea mult timp. Cînd se regrupară, ceea ce se putea recunoaște după șușoteala lor, Șonka dădu oamenilor săi o nouă poruncă. Cei din cort nu-i auziră cuvintele, dar putură foarte curînd, în timp ce ceilalți treceau la fapte, să-și dea seama despre ce fusese vorba.

Pași ușori se apropiară de cortul lui Tsetansapa. Foarte aproape unul în urma celuilalt, încît s-ar fi

putut crede că-i un singur ins, doi oameni înarmați păşiră în tipiul Şoimului Negru. Tokai-ihto scoase un fluierat.

In aceeaşi clipă chiar, el şi Corbii se şi năpustiră asupra celor doi poliţişti ai lagărului şi îi covîrşiră. In timp ce bătrînul Corb şi Tokai-ihto îi trînteau la pămînt, fiecare pe cîte unul, tinerii Corbi le smulgeau intruşilor armele, mai întîi carabinele, apoi revolverele şi cuţitele de la cingătoare. Curmeiele stăteau gata pregătite, şi în cîteva clipe oamenii lui Red Fox fură legaţi de mîini şi de picioare. După ce îşi reveniră din prima şi totala lor uluială, ei începură să răcnească şi să ameninţe.

Aşa precum fusese hotărît, cei doi tineri Corbi luară prizonierii în spate şi-i duseră îndată de acolo, pentru ca aceştia să nu-şi poată da seama că şi Tokai-ihto luase parte la luptă, sau că Tşetansapa se afla în cort. Ce se petrecuse cu ceilalţi doi trădători ai tribului, nu era greu de ghicit. Aceleaşi răcnete şi blesteme neputincioase, care în tipiul Şoimului Negru izbucniseră din gura lui Şonka şi a lui Tatokano, puteau fi auzite şi în cortul Castorului. In drumul lor spre cortul lui Şonka, tinerii Corbi îl întîlniră pe Tşapa şi pe un alt războinic, care-şi transportau şi ei prizonierii. In noapte şi ninsoare, învingătorii chiuiau cît îi ţinea gura.

Ca un steag de dat semnale, prima foaie de cort desprinsă de pe parii tipiului lui Hawandşita începu să fîlfîie pocnind şi bubuind în vieliştea vîntului de miazănoapte. Untşida, care după nimicirea tipiului lui Tokai-ihto fusese primită în cortul vrăjitorului, dăduse acum, potrivit obiceiului, ca prima între femeile cetei, semnalul pentru desfacerea şi strîngerea corturilor. De cîte ori nu auziseră bărbaţii şi femeile cetei Urşilor semnalul acesta, fîlfîirea bubuitoare a primei foi de cort desprinsă de pe pari, care-i chemase pe timp de primăvară şi de vară să pribegească pe urmele cirezilor de bizoni... Acum, el îi chema pentru ultima şi marea pribegie.

În cîteva clipe toate foile de cort fură desprinse. Fetele și copiii se cățărară și desfăcură legăturile ce înmănuncheau parii în vîrful corturilor. Alții aduseră la iuțeală caii, care se așezară în formația lor obișnuită, unul înapoia celuilalt.

Fură pregătite traglele, care la Pieile Roșii țineau loc de căruțe, iar pe ele fură așezate avutul și copiii. Ninsoarea se înteți mereu, și în timp ce oamenii zoreau să închege marele convoi, zăpada se așternuse groasă pe capul și umerii lor. Acum erau cu toții mulțumiți că bătrînul Hawandșita, neluînd în seamă chinuitoarea foamete, îi împiedicase să taie mustangii. Fără animale ar fi fost aproape cu neputință să facă un asemenea drum pe timp de iarnă. Resimțeau însă mult lipsa haitei de cîini. De obicei și aceștia trebuiau să care o parte din poveri.

Porniră. Războinicii înaintau călare, fiecare pe cel mai bun mustang al său. Femeile călăreau și conduceau animalele de povară. În capul convoiului mergea pe jos căpetenia și Hawandșita. Tokai-ihto era iarăși bine înarmat, cu vechea sa carabină, luată de la Șonka, și cu un revolver și o ghioagă. Armele celorlalți polițiști le dăduse Castorului și celor trei Corbi, care formau ariergarda convoiului. Pe Tșetansapa îl luaseră cu ei și-l transportau înfășurat în pături de blană.

Abia făcuseră primii pași pe drumul lor cel atît de lung, cînd deodată se ivi dinspre apus un călăreț care dădu semnalul convenit, scoțînd un urlet de coyot. Era Chef des Loups.

— Hotarul e liber! strigă el. Nu se zărește nici un uatșițșun și nici un polițist de-al lagărului.

Înfruntînd urgia viscolului care se pornise, ceata Ursilor părăsi neobservată rezervația.

PARTEA a III-a

Noul drum

Băieții-Urși află adevărul

Ninsoarea se mai potolise și vîntul încetase. Zorile dădeau luptă grea împotriva întunericului îndărătnic. Ceața dimineții stăruia încă densă peste întinsuri, făcînd ca vizibilitatea să fie foarte mică.

Clocotitorul și haoticul abur se lumina însă tot mai mult, iar în cele din urmă aurul strălucitor al razelor de soare îl străbătu. Convoiul cetei Ursilor se opri, așa cum se oprise în decursul tuturor expedițiilor tribului la ora cînd răsărea soarele și, potrivit obiceiului din străbuni, bătrînul Hawandșita înălță, în numele întregei cete, rugăciunea pentru pace către „sfîntul necunoscut", căci bărbații și femeile roșii iubeau pacea mai mult decît războiul. Hapedah cunoștea din cea mai fragedă copilărie acest moment solemn, și el îl trăia astăzi cu o deosebită și adîncă seriozitate, fiindcă soarele răsărea acum pentru întîiași dată deasupra convoiului de emigranți, care avea de străbătut, pînă în noua lor patrie, un drum lung și plin de primejdii.

Cînd convoiul se puse iarăși în mișcare, ceata se destrămase atît de mult încît, privind înapoi, băiatul putu să vadă coada coloanei. Tokai-ihto nu se mai afla în capul convoiului; acolo îi ținea locul Chef des Loups, care cunoștea la fel de bine ținutul. Căpetenia se alăturase ariergărzii, pentru că primejdia cea mai mare îi amenința din spate, dinspre rezervație, și emigranții trebuiau să se aștepte la apariția

urmăritorilor. Tokai-ihto şi războinicii săi îşi scoseseră cojocul şi-şi atîrnaseră peste cap şi spinare cîte o blană de lup alb. Botul căpăţînii de lup şi-l săltaseră deasupra frunţii, dar părul lor negru rămînea acoperit. Labele din faţă ale acestor piei le cădeau peste braţe, iar cele de dinapoi le ajungeau pînă la partea de sus a coapselor. Cînd bărbaţii se lăsau jos pe mîini, arătau, văzuţi de sus, ca nişte adevăraţi lupi. Acesta era un foarte bun camuflaj pe zăpadă.

In timp de pace, expediţiile tribului nu fuseseră încă niciodată întreprinse în condiţii atît de neprielnice. Iarna o treceau în pădure, iar în preeria deschisă ieşeau abia la începutul primăverii. Pe atunci înaintau foarte repede, şi obişnuita lor performanţă, de cincizeci de kilometri pe zi, nu cerea un efort prea mare nici vînjoaselor animale de povară, nici acestor alergători antrenaţi. Astăzi însă, convoiul înainta anevoie prin zăpadă. Cu toate că ninsese doar cîteva ore, pămîntul se şi acoperise cu o groasă pătură albă. Puţin înainte de răsăritul soarelui, ninsoarea se transformase într-o adevărată viforniţă, care grămădise numaidecît troiene mari de zăpadă. Urmele convoiului, ce duceau peste hotarul rezervaţiei, erau de mult acoperite, iar pe locul unde fusese aşezat satul, uatşitşunii şi poliţia lagărului nu aveau să mai găsească decît un singur cort, tipiul lui Şonka, în care acesta, precum şi cele trei ajutoare ale sale, zăceau legaţi burduf.

Cînd şi cînd, diafana perdea de ceaţă se sfîşia pealocuri, şi fugarii puteau zări atunci, spre nord-vest, culmile împădurite şi ninse ale lui Black Hills, ce parcă-i chemau să-i ocrotească. Hapedah nu călcase niciodată prin pădurile acestui grup de munţi, care trecea, încă din vechime, drept regiunea cea mai aleasă a ţării dakotane, şi dorinţa lui de a scăpa de duşmani se împletea cu nerăbdarea ce i-o insufla plăcerea de a explora noul pe care ar putea să-l afle şi să-l trăiască acolo. In inima acestui pîlc de munţi străvechi, ce părea o insulă în imensa mare a preeriei,

se găseau peşteri misterioase şi aurul galben care zăpăcea minţile bărbaţilor albi.

Către amiază ajunseră la pădurea de la poalele masivului muntos. Convoiul se opri. Hapedah auzi loviturile de secure cu care bărbaţii din capul coloanei pătrundeau croindu-şi drum printre crengile şi prin hăţişul codrului învăluit în ceaţă. Dinspre preerie apăru Tokai-ihto cu „lupii săi albi". Războinicii mergeau de-a-ndăratele, aplecaţi, ascunzîndu-se de-a lungul unui jgheab de zăpadă, şi-şi ţineau armele gata pregătite; niciunul nu vorbea. Înaintînd în chipul acesta, ei urmau convoiul la o mică depărtare.

Cînd în sfîrşit veni şi rîndul lui Hapedah să pătrundă printre copaci, el descălecă şi-şi duse mustangul de frîu. Drumul prin pădure întîi cobora, poalele masivului muntos fiind înconjurate de valea unui rîu, din fundul căreia urca vuietul apei. Convoiul înainta pe un vechi hăţaş al fiarelor, pe care desigur că-l folosiseră mereu cetele de dakotani din acest ţinut. Furtuna smulsese şi doborîse însă în cursul nopţii trunchiuri de copaci, iar greutatea zăpezii rupsese o mulţime de crăci, aşa că înaintarea fu, cu tot hăţaşul, foarte anevoioasă pentru ceata Urşilor.

Hapedah văzu rîul lat şi de loc adînc, ce curgea jos, în fundul văii, luminat de razele soarelui. Undele sale străvezii lunecau deasupra nisipului şi printre pietre mari acoperite de zăpadă. Pe apa adîncă doar de o palmă pluteau pojghiţe de gheaţă subţire. În mijlocul albiei, rîul îşi săpase un jghiab ceva mai adînc, prin care apele sale curgeau repede şi nestingherite. În locul acela, războinicii din capul coloanei făcuseră, din mici trunchiuri de copac, o punte provizorie, peste care convoiul se tîrî ca o omidă. Cei ce ajunseseră pe celălalt mal, cotiseră la stînga şi mergeau acum în susul rîului.

Emigranţii urmară nenumăratele întorsături pe care apa le făcea în jurul străvechilor roci ale masivului muntos. Arborii împovăraţi de zăpadă sclipitoare alcătuiau de-a lungul malului un parmalîc natural.

Fugarii mergeau, mergeau neîncetat.

Dar unde o fi oare Tşaske!? Cînd convoiul cotea la cîte o întorsătură a rîului, Hapedah putea să-i zărească pe cei din capul coloanei. Îl vedea atunci pe Castor, care şchiopăta, pe Chef des Loups, pe Hawandşita, pe Untşida care conducea mustangul cel şarg, pe negriciosul Ohitika, şi aşa mai departe. Pe prietenul său Tşaske nu-l putu însă descoperi. Trebuia doară să fi venit şi el cu ei! Tşaske era un copil orfan şi fusese nevoit să trăiască în cortul lui Şonka, unchiul său odios. Rudelor acestui poliţist al lagărului, pe care-l lăsaseră legat burduf, li se dăduse libertatea să plece împreună cu ei sau să rămînă pe loc. Era doar de la sine înţeles că Tşaske se alăturase convoiului. Dar unde s-o fi vîrît?

Mergeau într-una, fără răgaz, istovitoare ore de-a rîndul. În sfîrşit, soarele coborî spre apus, în susul rîului, şi polei crestele şi piscurile albe ale munţilor cu o roşietică, suavă, şi blîndă lumină crepusculară. Valea se cufunda în umbra înserării, iar apa rîului, cu veşnicul ei bolborosit, deveni mai întunecată.

Hapedah se bucură cînd Hawandşita dădu poruncă de oprire. După o noapte de strajă şi paisprezece ore de drum călare, fără ca în tot acest timp să fi mîncat ceva, băiatul se simţea sleit de puteri. El putea acum să vadă locul unde ceata îşi înjgheba tabăra de noapte. Era o zănoagă uşor povîrnită, apărată dinspre nord, pe care conducătorii convoiului o aleseseră anume. Zăpadă era şi aici sub copacii desfrunziţi, dar nu atît de înaltă ca în preerie. Cailor li se luară poverile şi fură duşi în pădure. Hapedah îşi lăsă şi el liber mustangul, să pască, apoi băiatul începu să umble încoace şi încolo, în căutarea prietenului său. Sub un arbore bătrîn, cu ramurile răsfirate ca o arătare, îl găsi pe tatăl său ce zăcea într-o copaie de zăpadă, printre rădăcini, înfăşurat în pături. Mongşongşah adusese un burduf plin cu apă şi Hapedah mîncă una din cele două ciori pe care ea le fripsese cu o seară înainte. Pe cealaltă o păstră pentru

Tşaske; poate că orfanul nu avea nimic de mîncare. Tşetansapa nu mîncă nimic. „Foamea grăbeşte vindecarea rănilor", îl învăţă el pe fiul său.

Mongşongşah îi dădu lui Hapedah pături pentru dormit. Corturi nu fură ridicate. Crainici treceau încoace şi încolo prin tabără şi dădeau tuturor de ştire că plecarea va fi la o oră după miezul nopţii. Era deci timpul să doarmă.

Cu toate acestea, culcat pe pătura sa de blană, băiatul tot mai stătea cu ochii deschişi şi privea atent în jur. I se păru că vede fugind prin preajma taberei făptura tînără şi vînjoasă a lui Tşaske-răşchiratul. Hapedah îşi făcu un bulgăre de zăpadă, tare şi bun de aruncat. Cînd prietenul său se furişă din nou printre tufe, băiatul sări în picioare şi aruncă în el cu albul proiectil. Cel lovit alergă de colo pînă colo, însă fără a părea că ţine să se răzbune. El dispăru îndărătul unui arbore.

Hapedah se uită ţintă spre locul unde prietenul său se făcuse nevăzut. Adînc preocupat de întrebarea „ce să facă acum", aproape că nu auzi un glas scăzut care-l chema pe nume: — Hapedah! — Era şoapta tatălui său, de asta îşi dădu seama abia după cîteva clipe, şi se întoarse ca să asculte cu luare aminte.

— Du-te, Hapedah, şi adu-l! Unchiul său Şonka nu va mai veni niciodată în corturile noastre. Tşaske poate să rămînă de-acum înainte în tipiul nostru.

Surprins şi recunoscător, fiul dădu din cap. Apoi sări în picioare şi porni prin zăpadă, peste rădăcini şi printre tufe, lîngă grupurile de oameni cufundaţi în somn, pînă la locul acela în care bulgărele de zăpadă îl nimerise pe prietenul său. Ajunse la marginea taberei. Printre puţinele urme ce se vedeau pe aici, Hapedah putu lesne recunoaşte călcătura adîncă a tălpilor lui Tşaske. El o urmări în pădure.

Băiatul mai merse puţin şi iată că găsi o făptură chircită în zăpadă. Orfanul se îngropase în omăt ca un biet şi zgribulit cîine al nimănui. Cînd Hapedah se opri în faţa lui, Tşaske se ridică pe şezut, îşi trase

picioarele spre piept, își cuprinse cu brațele genunchii, și rămase cu privirea ațintită în gol.

—Tșaske-rășchiratul! Noi ne-am făcut frați de sînge în luna cînd se coc fragii, iar astăzi, tatăl meu a spus că vrea să-ți fie și ție tată. Vino!

Orfanul nu spuse nimic. El se ridică greoi și porni cu Hapedah înapoi spre tabără. Tșaske era băiat voinic, mai îndesat și mai scund însă decît Hapedah care crescuse înalt și zvelt. Avea meteahna să stea cu picioarele rășchirate, și aceasta îi atrăsese porecla de „Rășchiratul". Dar nu numai că avea un anumit fel de a sta zdravăn proptit pe picioare, ci putea fi și sprinten, iar la fugă doar Hapedah îl întrecea. Astăzi însă nu se vedea nimic din iuțeala și vigoarea lui. Umbla ca un bătrîn. Șovăind, el se opri cu Hapedah în fața culcușului lui Tșetansapa. Războinicul îl privi.

— Fiul meu de-al doilea!

Hapedah își luă de mînă fratele, și cei doi băieți se duseră să se culce. Se înveliră cu pătura de blană, și o traseră pînă peste cap. Simțiră apoi cum mama Mongșongșah aruncă zăpadă peste ei, ca să le fie mai cald. Intr-o oarecare măsură, era plăcut, chiar și așa, fără foc și fără cort. Somnul îi răzbi îndată pe amîndoi.

Cînd Castorul ridică pătura de pe ei, copiii săriră în sus și se mirară în sinea lor că apucaseră să doarmă trei ore. Li se părea că abia atipiseră. Dar trebuie că totuși era așa cum spunea el rîzînd, căci luna răsărise, iar în tabără era agitație. Femeile aduceau caii, care se cam împotriveau, pentru a le pune iarăși poverile în spinare.

— Ce-ați zice să facem o baie acum noaptea? propuse Castorul. Baie de dimineață nu-i prea pot spune la vremea asta. Ei, ce ziceți? Sau sînteți încă prea flămînzi și prea înfrigurați?

— Nu, se încumetară ei.

Impreună cu războinicul, care deși șchiopăta de un picior înainta surprinzător de repede, alergară în jos, la rîu. Acolo, văzură că alții le-o luaseră îna-

inte. La lumina lunii, bărbați și băieți săreau în apa rece ca gheața ce curgea prin jgheabul din mijloc. Cei doi frați lepădară păturile cu care se înfășuraseră și, împroșcînd stropi, alergară pînă la adîncitura vadului, unde ca niște știuci se aruncară în valuri. Înotînd voinicește, se lăsară duși o bucată la vale. Apoi ieșiră pe mal. Apa se prelingea de pe trupurile lor bine unse cu grăsime, rostogolindu-se ca niște mărgele. Se frecară cu nisip, ca să se curețe, și se înfășurară iarăși cu păturile. Așa înfășurați, ei alergară, prin zăpada înghețată, înapoi la copacul unde se aflau părinții lor, și se fricționară pînă fură uscați. Mongșongșah le pregătise o cană cu grăsime de urs, pentru ca să se poată iarăși unge după baie. Își puseră leggings-ii — pantalonii-jambiere, ai căror craci trebuiau prinși de cingătoare, fiecare separat — se înfășurară peste șolduri cu o basma care, atît în față cît și în spate, trecea pe sub cingătoare, și își vîrîră picioarele în mocasini îmblăniți. Apoi își îmbrăcară hainele acelea cu blana pe dinăuntru și simțiră pe dată cum sîngele le pulsează mai iute și le înfierbîntă pielea. De căciuli sau pălării nu aveau nevoie. Dakotanii umblau cu capul descoperit chiar și pe gerul cel mai aspru. Părul lor des și uns cu grăsime le ocrotea îndeajuns capul împotriva frigului, zăpezii și viscolului. Capete plesuve nu existau la ei, nici chiar la bărbații cei mai bătrîni.

Băieții putură, cu învoirea mamei, să-și aleagă dintre caii de povară care duceau cortul și bunurile Șoimului Negru, pe aceia pe care călăreau de preferință. Hapedah și-l alese pe Vulpoi, un mustang cu care cîștigase două alergări la Pîrîul Cailor, iar Tșaske se urcă pe un pag în care știa că poate avea încredere.

Pregătirile erau terminate și convoiul porni în noapte. Luna apuse rînjind peste valea aceea singuratică și împădurită. Ore după ore se scurseră și ei își continuau bejenia lor monotonă.

Abia pe la vremea prînzului făcură din nou popas. Soarele de iarnă strălucea pe cer. Copacii aruncau umbre albăstrii pe zăpada scînteietoare. Hapedah-pieptănarul și Țsaske-răschiratul descălecaseră o dată cu ceilalți, și acum ședeau pe o blană de urs negru. Chef des Loups fusese la vînătoare încă de cu noapte, pe cînd erau pe drum. Omorîse și adusese doi lupi și un urs spălător [1]. Vînatul fu jupuit și împărțit. Focuri nu aveau voie să aprindă, așa că bărbații, femeile și copiii mîncară carne crudă, și, după atîta flămînzeală, ea li se păru delicioasă. Hapedah izbuti să prindă și cîțiva pești, din care, el și fratele său de sînge Țsaske, se hotărîră, mărinimos, să dăruiască jumătate Fulgerului Norilor și Șopîrlei. Ei se bucurară văzînd cît de mult le plăcea „Tinerelor Ciori" peștele. Apoi cei doi frați se culcară. Minunat mai era, după douăsprezece ore de călărie, să adormi sub razele călduțe ale soarelui de amiază! Nu era însă de loc minunat seara, cînd erai trezit. Chef des Loups dădu băieților o bucată de carne sărată ce o avea la el, și pe care de bună seamă o adusese din fortul de la Niobrara. Mîncară din ea cu greață.

— Parc-ar fi de rezervație, spuse Hapedah. — În cortul tatălui său, el se obișnuise numai cu mîncare nesărată. Nici nu pot să-mi mai închipui că am stat în rezervație, spuse el lui Țsaske, și nici nu mă mai întorc vreodată acolo! Niciodată! Aș prefera să mor!

— Hau! întări Țsaske.

Marșul din noaptea următoare îl continuară prin același ținut. Băieții moțăiau pe cai. Cînd mîji de ziuă, ei se mai dezmeticiră nițel, clipiră din ochi, și se uitară cu mai multă atenție în jurul lor. Hapedah

[1] Urs spălător — mamifer carnivor care trăiește pe malul apelor din America de Nord. Este o specie de urs mic, măsurînd numai pînă la 90 cm lungime, și are blana moale și prețioasă. Își datorește numele obiceiului pe care-l are de a înmuia, cu labele din față, hrana, înainte de a o duce la gură. Americanii îi spun „racoon". (n. t.)

observă că şi Tşaske îşi înălţase capul trăgînd cu urechea la ceva.

Auzeau nişte zgomote neclare, dar aflară foarte curînd de unde proveneau ele. Din susul rîului, în urma convoiului, venea în pas alergător un grup de bărbaţi. Era ariergarda, care voia să ajungă din nou la coloana lor. Hapedah recunoscu îndată pe Tokai-ihto, căpetenia, care conducea războinicii. Aceştia alergară tăcuţi de-a lungul convoiului, pînă la cap, şi nici conducătorii cetei emigranţilor nu adresară vreo chemare celor ce soseau. Nu voia nimeni să facă zgomot de prisos. Foarte curînd după ce Tokai-ihto îl ajunse din urmă pe Hawandşita, fu dat semnalul de oprire şi descălecare. Apoi căpetenia ordonă să fie ridicate corturile, între copaci. Totodată, el îi înştiinţă că de la plecarea din rezervaţie şi pînă în clipa de faţă, ceata Urşilor nu fusese încă urmărită. Puteau deci să-şi permită un popas mai lung.

Hapedah şi Tşaske erau foarte bucuroşi de această hotărîre. Ei se bucurau gîndindu-se la somnul pe care şi-l vor îngădui şi la vînatul care trebuia să fie în pădurile înconjurătoare; se bucurau că pot să cutreiere un ţinut străin, că locuiau ca fraţi în acelaşi tipi şi că Tokai-ihto se afla din nou la ceata Urşilor. Toate îi bucurau.

Femeile şi fetele începură să aşeze parii corturilor şi să le lege vîrfurile înmănuncheate. Pînă cînd aveau să fie gata tipiurile, şi deci pînă cînd băieţii se vor putea culca, avea să mai treacă un timp. Hapedah şi Tşaske folosiră acest scurt răspas ca să facă o recunoaştere prin împrejurimile noii tabere. Ceea ce-i atrase mai întîi fu un arbore deosebit de înalt. Din vîrful lui ar fi putut privi pînă hăt departe. Cînd se aflară lîngă copac, văzură că sus, în creştetul său, se şi cuibărise un pîndaci.

Dar asta nu era o piedică, ei puteau să se urce la el. Se săltară cu agilitate pe crăcile cele groase de jos, şi se căţărară apoi mai departe. Deodată de

sus răsună o stridentă fluierătură de alarmă și băieții rămaseră pe dată nemișcați printre ramuri. Ei se uitară întrebători spre pîndaciul din vîrful copacului și îl recunoscură pe cel mai tînăr dintre Corbi. Acesta stătea culcat pe burtă, sus de tot, pe o cracă mlădie ce se clătina într-una, și, un picior îi atîrna în jos. Cu pantalonii lui de piele alburie și camuflat cu blana de lup alb, arăta el însuși ca o ramură împovărată de zăpadă.

Băieții îl întrebară din ochi dacă trebuie să coboare. Dar nu asta cerea Corbul, așa că se cuibăriră unde ajunseseră și prinseră să observe împrejurimile. De acolo puteau cuprinde cu privirea pînă departe. Cei doi frați se uitară în sus, pe povîrnișul păduros, și spre sud, dincolo de valea rîului, pe întinsul preeriei ninse. Croncănind, un stol de ciori trecuse pe deasupra copacului. Păreau speriate de ceva ce le făcuse să-și ia zborul sus de pe munte, și băieții căutară să-și dea seama ce anume le alarmase. Pîndaciul fluieră din nou, de astă dată încetișor, iar ei urmăriră cu privirea direcția pe care o indica brațul lui întins. Mișcarea mîinii sale trăda nerăbdarea și părea a spune: — Încă tot nu vedeți nimic, nepricepuților?! Ochii voștri-s oare somnoroși?!

Deodată, Tșaske îl apucă de braț pe fratele său.

— Urs în copac! Tu nu vezi?!

La aceste cuvinte, Hapedah recunoscu și el, sus pe munte, în copacul cel bătrîn și gros din care zburaseră speriate ciorile, trupul masiv al unui urs cu păr negricios. Fără să-i mai răspundă lui Tșaske, băiatul se lăsă pe dată să lunece în jos, din cracă în cracă, și fratele său îl urmă. De pe ultimile ramuri își dădură drumul în zăpadă și apoi o rupseră la fugă în spre satul care se-ncropea.

Unde era Tokai-ihto?

El discuta, jos la rîu, cu Hawandșita, iar Chef des Loups și Castorul se alăturaseră celor două căpetenii. Băieții ajunseră la micul grup. Ei erau prea cuviincioși ca să înceapă a vorbi neîntrebați, dar se vede că Tokai-

ihto observase, după ochii lor strălucitori și obrajii lor aprinși, că știrea pe care o aduceau le părea de mare însemnătate, și deci le făcu semn să spună ce aveau de spus.

— Tșaske-răschiratul a văzut un urs, pe care ni l-a arătat cel mai tînăr dintre Corbi, și pe urmă l-am văzut și eu, raportă Hapedah. El stă cățărat într-un copac, sus pe munte la depărtare de o bătaie de săgeată.

Bărbații ascultară cu luare-aminte.

— Trebuie să pun mîna pe el, zise Tokai-ihto, care mai purta încă blana de lup alb.

Băieții îl priveau cu încordare. Ciudată impresie făceau colții rînjiți ai fiarei deasupra obrazului său obosit, în care numai ochii aveau strălucirea unei forțe ce renaște.

— Dă fuga, Tșaske — îl rugă căpetenia — și adu-mi arcul meu cel alb și o săgeată. Uinonah poate să-ți dea arma.

Băiatul o luă la goană. Cînd se reîntoarse, avea prețiosul arc și o tolbă făcută din blană de vidră, în care mai erau patru săgeți. Tokai-ihto luă arcul și o săgeată; tolba și săgețile celelalte le lăsă în mîna copilului.

Căpetenia și cei doi războinici porniră spre copacul cel înalt, iar Hapedah și Tșaske îi însoțiră. Tokai-ihto se cățără din cracă în cracă pînă în vîrful arborelui, lîngă pîndaci. Ajuns acolo, aruncă o privire spre ținta indicată, apoi își alese o ramură puternică, care să nu se clatine sub greutatea lui, și potrivi săgeata. Dar nu trase încă.

Fără îndoială că ursul cel negricios se afla tot în copacul acela bătrîn, dar stătea pesemne într-o poziție ce nu era prielnică pentru ochit. Băieții îl văzuseră la depărtare de o bătaie de săgeată, adică la aproape trei sute de metri. Cu un arc bun, desigur că se puteau trimite săgeți pînă acolo, dar să nimerești și mai ales

să ucizi de la această distanță! Da, așa ceva nu se pomenește decît în legende.

Tokai-ihto avea cel mai bun arc din toată ceata, făcut din os, dintr-o singură bucată, fără vreo nadă. Asemenea arcuri nu puteau fi lucrate de dakotani, deoarece niciunul din animalele preeriei nu furniza materialul necesar. Nimeni nu știa de unde provenea această armă. Ea pătrunsese de pe litoral spre interior, pe cărarea schimburilor dintre indieni. Arcul era alburiu și lucios ca fildeșul, avea cam nouăzeci de centimetri lungime, și era înfășurat cu tendoane de bizon care să-i mărească flexibilitatea. Hapedah și Tșaske îl priveau cu admirație și se bucurau că Uinonah ascunsese atît de bine această valoroasă piesă încît o scăpase de percheziţiile zbirilor lui Red Fox.

Tokai-ihto îl întinse cu toată puterea. Coarda zbîrnîi izbind înapoi și săgeata zbură. După ce trase, arcașul se lăsă să lunece în jos, din cracă în cracă, apoi de la o înălțime de cîțiva metri sări la pămînt, în zăpadă.

— Eu dau fuga acolo. Nu poate fi încă mort! strigă el celor ce-l așteptau și se și avîntă în susul muntelui. Castor îl urmă.

Cei rămași în urmă fură nevoiți să facă dovadă de răbdare. Trebuiau urcați în goană trei sute de metri. Între timp, corturile fuseseră de mult ridicate. Cele mai multe dintre femei și copii, precum și majoritatea bărbaților, se și duseseră să se culce. Numai cîțiva se mai preumblau agale încoace și încolo, iar o parte din băieții de aceeași vîrstă cu Hapedah și Tșaske li se alăturaseră celor doi frați ca să aștepte împreună. În sfîrșit se auziră scîrțiind pe zăpadă pașii celor așteptați.

Căpetenia și Castorul apărură printre copaci. Tîrau după ei animalul cu blană neagră, care avea pe puțin două chintale. La vederea prăzii, băiețandrii scoaseră puternice chiote de bucurie și admirație. Arcașul duse ursul la Hawandșita și îi arătă săgeata pe care o extrăsese din trupul animalului. Chef des

Loups, vînător pasionat, cercetă pe dată rănile sălbăticiunii.

— O împunsătură de săgeată sub omoplat, stabili el, dar rana asta n-a fost mortală, căci săgeata își pierduse din viteză. Lovitura de jungher a ucis ursul.

— Hau, adeveri Tokai-ihto.

Hawandșita hotărî ca vînatul, avînd în vedere marea lipsă de hrană, să fie fără zăbavă împărțit la toate corturile. Căpetenia tîrî prada în fața tipi-ului lui Tșetansapa, unde, împreună cu Castorul, o jupui de piele. Uinonah și Mongșongșah se și înființaseră ca să scoată mațele animalului și să-l taie în bucăți.

Hapedah și Tșaske căpătară îndată cîte o bucățică din carnea ursului, apoi intrară în cort. Se simțeau obosiți și se aruncară pe culcușurile care erau gata pregătite.

Cînd se treziră, văzură aplecată deasupra lor fața surîzătoare a bătrînei Untșida.

— E timpul să vă sculați, îi necăji ea. Ați dormit și n-ați putut vedea dansul ursului.

— Oooh, îngăimă cu părere de rău Hapedah. Dansul ursului, care se dănțuia pentru împăcarea duhului animalului ucis, el îl privea întotdeauna cu plăcere. Se desfășura un ritual plin de mister atunci cînd bărbații, îmbrăcați în blănuri de urs, imitau aceste animale în toate mișcările lor greoaie și totodată vorbeau „limba ursilor", adică le reproduceau glasul cît mai exact cu putință.

După ce se scăldară în rîu și se pieptănară, băieții se așezară lîngă bătrîna Untșida — „bunicuța" — și lîngă tatăl lor. Era tîrziu după amiază, și cam întuneric în tipi. Focuri nu se aprinseseră, fiindcă o interzisese căpetenia. Fumul ar fi putut fi zărit de dușmani chiar de la mari depărtări, și ar fi trădat locul taberei. Untșida avea lîngă ea o grămăjoară de lemne din care tăia bețișoare pentru săgeți. Hapedah și Tșaske își scoaseră cuțitele și îi ajutară. Vîrfurile de os ale săgeților urmau să le lucreze bărbații. La săgețile de vînătoare ele se montau solid pe bețișoare, așa

încît săgeata să poată fi smulsă cu ușurință din trupul animalului răpus, spre a fi apoi din nou întrebuințată. La săgețile de război vîrfurile erau montate mai slab și erau prevăzute cu cîrlige, pentru ca ele să rămînă bine fixate în carnea celui lovit.

— Mîine trebuie să puneți lațuri și să prindeți ciori — zise bătrîna — avem nevoie de pene pentru săgeți.

Băieții dădură din cap și tăiară înainte de zor.

— Cu săgețile puteți apoi vîna urși, glumi Untșida.

— Așa de prost nu sînt — spuse Hapedah — animalul ăsta e rezistent și fără pușcă nu-l pot ucide. Băiatul văzu că tatăl său sta cu ochii deschiși și asculta. S-ar putea însă ca în pădurile acestor munți să fie mulți urși, așa că războinicii or să ne doboare și alții.

— Crezi?! întrebă Tșetansapa, care meșterea o coadă de suliță, iar în colțul ochilor lui se iviră mici încrețituri, semn că acest cuvînt ascundea mai mult decît lăsa să se înțeleagă.

— Da, așa cred. Hapedah era sigur de asta. Aici în pădure urșii pot găsi culcușuri bune pentru somnul lor de iarnă.

— Dar ei nu dorm de loc, ei se urcă în copaci! îl încercă Untșida.

— Îți închipui cu adevărat că sînt ca o fetiță care nu știe nimic? Hapedah se simțea jignit. Ursul dormea, dar cînd i s-a făcut foame s-a sculat și a pornit după pradă. Cu siguranță că ne-a adulmecat și apoi s-a urcat în copac să cerceteze împrejurimile, căci e deștept ca o iscoadă.

Hapedah se uită la tatăl său. Tșetansapa păru mulțumit de aceste lămuriri.

— Poate că a dormit sus în peșteră, încheie băiatul.

— În ce fel de peșteră?! întrebă grăbit Untșida.

Băiatul se sezisă de tonul precipitat cu care fusese pusă întrebarea.

— În peșteră, sus, departe, pe munte, spuse el. Tșaske, n-ai văzut-o și tu din copacul în care ne suisem? Sus, lîngă micul perete de stîncă din pădure? Gaura aceea întunecoasă.

— Am zărit-o. E aproape acoperită de plante și ierburi.

— Da! Și mîine ne ducem acolo să vedem dacă nu cumva găsim prin partea aceea urme de urs. Poate că ne cățărăm chiar pînă înăuntru în peșteră.

Untșida își puse mîinile pe gură, ca și cum s-ar fi speriat.

— Vai, vai, aceea-i o peșteră vrăjită și voi nu trebuie să intrați înăuntru!

Ochii băieților se făcură mari.

— E o vrajă rea?! Hapedah puse la o parte, cu băgare de seamă, săgeata pe care tocmai o terminase de fasonat, ca și cum s-ar fi ferit să mai facă vreun zgomot.

— Atît timp cît doarme, e bună, dar dacă s-ar trezi și ar veni încoace, dakotanii ar fi în mare primejdie.

— Vrei să ne istorisești și nouă despre asta, Untșida?

Bătrîna își lăsă capul în jos. Am să vă povestesc, dar altădată, cînd mîinile noastre nu vor avea de lucru, fiindcă aceasta-i o poveste străveche și de mare însemnătate și va trebui ca voi să țineți seama de ea.

Băieții fasonară mai departe bețișoare pentru săgeți, dar gîndurile lor se învîrteau stăruitor în jurul acestei taine, ce continua să le rămînă necunoscută. Cînd se întunecă, Untșida își terminase lucrul și puse toate în ordine. Ea aduse apoi mîncare pentru copii și pentru ea însăși. Se ospătară cu carne de urs proaspătă, care era tare, dar foarte gustoasă. Chiar și Șoimul Negru mîncă, în sfîrșit, puțin.

După ce băieții gătară de mîncat și își șterseră, frecîndu-le prin păr, degetele pline de grăsime, auziră în fața tipiului un pas greoi și apoi bufnitura unei poveri grele lăsată să cadă la pămînt. Hapedah și

Tșaske se repeziră afară unde îl salutară pe Chef des Loups, care răpusese un cerb mare și-l cărase singur pînă la cort.

Zilele următoare, cei doi frați avură de dimineață pînă seara atîtea de făcut, încît abia se puteau dezmetici, așa că povestea cu peștera, care nu voia să le iasă din minte, fu mereu amînată. Cu ajutorul lațurilor ei prinseseră ciori și Untșida le dăduse săgeți și arcuri pe care le vopsiră cu culoare roșie. Tșaske izbutise să doboare uliul observat de Hapedah încă de pe cînd erau pe drum ; pasărea răpitoare voise să înhațe cioara prinsă-n lat, dar săgeata băiatului o nimerise tocmai pe cînd se arunca asupra prăzii. Tșaske era foarte mîndru de această ispravă, și Mongșongșah ținea să-i facă din penele uliului o podoabă pentru cap. Frații mai doborîseră în aceeași zi și trei iepuri și contribuiseră astfel la hrana cortului. Toate acestea nu mai aveau însă aproape nici o valoare în fața perspectivei unei vînători de bizoni! O iscoadă descoperise în preerie o urmă de bizoni și ceata hotărîse ca în noaptea următoare căpetenia împreună cu cîțiva bărbați să plece în urmărire. Voiau să vîneze pe întuneric pentru a putea rămîne neobservați. Șoimul Negru și Tokai-ihto încuviințaseră ca Hapedah și Tșaske să însoțească și ei sania grupului de vînători și să ajute la căratul animalelor ucise. Cei doi băieți fură în aparență foarte calmi, dar inimile lor ardeau în vîlvătăi. Uinonah le pregăti săniile. Tălpile acestora erau făcute din coaste de bizon și lustruite prin frecare, iar capetele tălpilor se îmbucau în niște vîrfuri de lemn. Ohitika și o cățea-lup cenușie fură înhămați, apoi vînătorii porniră, la lumina stelelor, peste lunecoasa întindere de zăpadă. Băieții trebuiau să țină cîinii în frîu pentru ca să n-o ia înaintea bărbaților, deoarece aceștia mergeau pe jos, cu ajutorul tălpicilor. Urma vînatului fu curînd găsită ; războinicii apreciară că ea provenea de la cel mult patru

bizoni. Era vădit că animalele se cam împotmoliseră în zăpadă, și că înaintarea lor fusese înceată și anevoioasă. După trei ore, vînătorii le ajunseră și le împresurară în culcușul lor de noapte. Erau încîntați și tare voioși, căci printre acești bizoni se găsea și unul alb. Abia trezit din somn, vînatul buimac, fu repede ucis cu săgeți și sulițe. Războinicii jupuiră prada chiar pe locul acela și-o tăiară în bucăți, și niciunuia dintre bărbați nu-i reveni mai puțin de două chintale de cărat pe drumul de înapoiere. Pînă și săniile băieților fură încărcate.

— Mai rămînem și mîine — spusese căpetenia după uciderea vînatului — pentru ca femeile și fetele noastre să prepare și să împacheteze carnea. Cînd soarele va apune însă pentru a doua oară, corturile noastre vor călători mai departe. Avem acum arme de vînătoare destule și carne destulă, pînă vom ajunge acolo sus, în preerile de la Apa Mîloasă.

Cînd băieții sosiră cu săniile lor la marginea pădurii, ceața dimineții încă învăluia ținutul acoperit cu zăpadă. De sub copacii din față, „Tinerii Cîini" salutară cu strigăte de bucurie pe conducătorii lor Hapedah și Tșaske. Cei doi frați descărcară carnea și-i lăsară pe prietenii lor s-o care în tabără. Ei deshămară cîinii, își puseră săniile pe cap, și merseră astfel cu ele prin pădure. Ceața cea mare a băieților o luase înainte, alergînd nerăbdătoare să vestească fericitul rezultat al vînătorii și doborîrea unui bizon alb. Hapedah-pieptănarul și Tșaske-răschiratul veneau în urma lor, însă cu pas măsurat, ca niște războinici glorioși.

Cînd se apropiară de malul rîului rămaseră amîndoi încremeniți.

Ceea ce vedeau era prea înfricoșător.

In tufișul de sălcii din susul apei, doi ochi cu privirea rătăcită, dați peste cap, căutau din ceață, iar degetele unei mîini scheletice se răsfirau lîngă o față palidă ca moartea. Ceața dimineții se rostogolea în jurul ramurilor de salcie care se legănau lin, făcînd

ca arătarea acea spectrală ba să apară, ba să dispară.

— ... ăi, făcu Hapedah și, ca și cum ar fi fost înțeleși, băieții săriră, peste înalta coamă de zăpadă ce mărginea malul apei, în rîul pe jumătate înghețat și nu prea adînc, și apoi, cu un salt mare și îndrăzneț, peste jgheabul lat din mijloc. Ei nu se opriră mai înainte de a fi ajuns în fața cortului căpeteniei. Acolo, aruncară săniile la pămînt și, fără să dea vreo atenție lui Uinonah și lui Mongșongșah, care erau ocupate cu răzuirea pieilor crude, intrară repede înăuntru. Se liniștiră abia după ce simțiră atmosfera ocrotitoare a tipi-ului. Untșida privi la ei zîmbind.

Băieții se așezară lîngă bătrîna, care în calitate de „Sfîntă vrăjitoare" era în mare cinste, și îi istorisiră, cu un glas ce tremura încă de spaimă, ceea ce văzuseră.

Dakotanii observau în om, animal și plantă puternica forță de viață, pe care ei o numeau „marea taină". Acțiunea acestei forțe de viață asupra omului, ei și-o închipuiau ca pe un duh protector personal, ca pe un totem de războinic, care era puterea lui de viață și nădejdea lui. Bolile, ale căror cauze ei încă nu le cercetaseră, le atribuiau înrîuririi unor duhuri periculoase, dușmănoase. Așa fuseseră crescuți și Hapedah și Tșaske, cu credința în duhuri. Frica de forțele distrugătoare ale naturii, la care sînt îndeosebi expuși oamenii ce trăiesc în regiuni sălbatice, devenea la ei frica de duhuri.

Untșida își puse lucrul la o parte.

— Mă duc să văd ce-i acolo, zise ea și ieși din cort.

Băieții răsuflară ușurați. Alergară apoi afară, la Mongșongșah, ca să-i istorisească despre vînătoare, dar bucuria ei nu era atît de însuflețită pe cît se așteptaseră cei doi frați. Mama se ridică un moment de la lucru și-și privi cu seriozitate fiii.

— Iscoadele noastre au descoperit urme de dușmani, zise ea. De partea cealaltă a muntelui lîngă care ne-am așezat tabăra, niște căutători de aur au

ucis un urs și pe unul l-au rănit. Spunînd acestea, privirea Sălciei Mlădii luneca îngrijorată printre copacii desfrunziți, peste întinsul ținutului acoperit de omăt. Va trebui să plecăm — mai spuse ea — și foarte mulți dintre noi vor muri în zăpadă, apoi mama se așează din nou la lucru.

— Noi vrem să luptăm cu zăpada și cu uatșitșunii, declarară hotăriți băieții. Niciodată nu ne vom mai întoarce în rezervație!

Ei se strecurară iarăși în cort. Acolo erau absolut singuri. Nici Șoimul Negru nu se mai găsea în culcușul lui. Rănitul se simțise în ultimele zile mai bine și poate că încerca să facă prima sa plimbare. Băieții stătură jos în încăperea întunecoasă. Arătarea aceea înspăimîntătoare din tufișul de salcie învăluit în ceață, și amenințătoarea știre a iscoadelor, despre care vorbise mama, îi zăpăciseră cu totul.

Afară se auzi deodată glasul lui Uinonah:

— Hei, Fulgerul Norilor! Incotro?

In aceeași clipă, perdeaua de la intrarea cortului fu dată la o parte și copila țîșni înăuntru ca o săgeată.

Fata trase la loc perdeaua și se opri încurcată. Pesemene că nu se așteptase să-i găsească pe cei doi băieți în tipi. Pipăi capetele cozilor ei lungi și groase și le învîrti de cîteva ori, sfioasă, încoace și încolo. In cele din urmă, înaintă cîțiva pași.

— Dar Untșida nu-i aici? întrebă ea nedezlipindu-și privirea de pe capetele cozilor, pe care acum le răsucise în jurul degetelor.

— Nu, spuse Hapedah.

— Ah... făcu Fulgerul Norilor, vădit mîhnită că n-o găsește pe bunicuța. Și pe urmă... bîigui ea — vor veni îndată cu toții... eu... Ce să mai spun, a fost iarăși îngrozitor.

Băieții deveniră atenți. Nu cumva și fata văzuse arătarea?!

— De ce îngrozitor? întrebă Hapedah.

Fulgerul Norilor oftă ușurată că subțirelul Pieptănar n-o lua în rîs. Îndrăzni deci să mai înainteze și se aplecă spre băieți, care stăteau tolăniți pe jos.

— Fiindcă a visat așa, și fiindcă a spus lucruri atît de înspăimîntătoare, șopti ea. Eu nu mă mai reîntorc niciodată în cortul nostru, ci rămîn de acum aici, da... chiar dacă ar trebui s-o rog pe căpetenie însăși să-mi îngăduie, încheie Fulgerul Norilor, făcînd-o deodată pe curajoasa.

— Dar ce anume a spus Vaca Bălțată? întrebă Tșaske aruncînd lui Hapedah o privire de tăcută înțelegere reciprocă. Pe băieți îi străfulgeră gîndul că duhul rău a intrat iar în bătrînă, și că poate ea a fost aceea pe care o văzuseră șezînd ghemuită în tufișul de sălcii.

— Voi nu știți cît de rău e cînd o chinuie acest duh pe Vaca Bălțată! — Fata tremura din tot trupul. — Ea a avut atunci dreptate, cînd nu voiam s-o cred... știți, atunci cînd a spus că uatșițșunii vor învinge... și acum... iar a visat, și duhul cel rău i-a spus că noaptea viitoare, după miezul nopții, vine ursoaica din peșteră... ursoaica... știți doară despre ce e vorba...

— Nu, răspunseră băieții. Ei nu știau nimic despre așa ceva.

Asigurîndu-se că niciunul dintre adulți nu părea că vrea să vie în cort, Fulgerul Norilor istorisi:

— Sus în munte se află peștera în care doarme ursoaica cea bătrînă „Marea vrăjitoare"! Ea-i atît de bătrînă, cît nici nu putem gîndi, și trăiește de pe vremea cînd oamenii și animalele erau încă frați și surori și vorbeau aceeași limbă. Fiul ei era un urs puternic, cel mai puternic între cele două ape mari. El avea un cort vrăjit. Într-o seară, veni în tipiul său o femeie frumoasă, iar a doua zi dimineața el se prefăcu în om și deveni un mare, puternic și înțelept războinic și vrăjitor, pe care nimeni nu-l putea birui. El e strămoșul lui Mattotaupa și al lui Tokai-ihto!

— Da! confirmară Hapedah și Tșaske într-un glas.

— Da, întări fata. Dar ursoaica trăiește încă, bătrînă, sus în peșteră, și doarme atîta timp cît căpeteniile noastre rămîn viteze și puternice. Dacă însă aceștia își trădează strămoșul, iese din peșteră și-i strivește cu propriile ei labe... — Copila se opri la groaznica idee — ...și apoi moare și ea. Așa i-a spus străbunicei mele duhul.

Fulgerul Norilor trase cu urechea. Afară, în fața tipiului, se stîrnise zgomot de glasuri. Căpetenia și războinicii care-l însoțeau erau tocmai primiți cu alai. În curînd, ei aveau să intre în cort, căci erau de bună seamă osteniți. Fulgerul Norilor se întoarse pe jumătate, gata s-o zbughească în orice clipă.

— L-a jignit pe Tokai-ihto și deci vreau ca ea să moară, mai șopti în grabă fata către cei doi băieți, ca ieșită din fire și foarte palidă. A spus că marele trib al dakotanilor se va lepăda de el, că el va părăsi țara strămoșilor și că deoarece nu l-a ucis pe Red Fox și nu l-a răzbunat pe Mattotaupa, ursoaica va veni și-l va sugruma, și urgia se va abate peste noi toți...

Hapedah sări în sus.

— Leagă-ți limba — strigă el răgușit de mînie — pentru ca ea să nu mai rostească niciodată aceste cuvinte!

— Dacă se va întîmpla însă iarăși precum spune... șopti copila repede. Apoi fugi din cort.

Hapedah și Tșaske se uitau în jos mușcîndu-și buzele. Unde era bucuria pe care o trăiseră în ultimele zile?! Părea că un nor negru se ridicase pe cer. Tokai-ihto nu fusese nici pînă azi în stare să-l omoare pe Red Fox și să-și răzbune astfel tatăl... aceasta era o imputare cumplită. Femeile alea nu trebuiau s-o pronunțe!

Ziua se scurse cu odihnă și mîncare, și cu recîștigarea somnului de noapte pierdut. Castorul și Fulgerul Norilor deveniseră și ei oaspeți permanenți în cortul lui Tșetansapa. Bătrîna e iarăși cu totul stăpînită de duhuri. „Nu mai e de suportat“ — spusese

Tsapa, încercînd să scuze astfel prezența sa stăruitoare.

Tokai-ihto pornise încă o dată la drum, singur, și înarmat doar cu arcul de os, iar acum se înnoptase și el tot nu se reîntorsese.

Ohitika intră în cort. Cîinele alergă de colo pînă colo cu nasul în pămînt, apoi se depărtă contrariat. Căpetenia nu-l luase cu el, așa ca de obicei. Se întunecase, și deoarece nu era voie să se facă focul, siluetele celor din cort păreau niște umbre nedefinite.

Tăcerea și așteptarea asta îi descurajau. Cînd va reveni oare Tokai-ihto?! Cine a aprins scînteia acelei flecăreli care treptat, treptat, se înteți se și ardea acum ca un foc?! O femeie, firește!

Hapedah fu bucuros cînd din partea cealaltă a rîului răzbătură niște zgomote și urlete care îi făcură să uite de visele acelea și de toate închipuirile lor sterpe. Coyoții le dădeau tîrcoale. Îi atrăgea mirosul cărnii proaspete de bizon. Cu un lătrat sălbatic, Ohitika se repezi într-acolo și cei doi băieți auziră îndată urletele îndîrjite și scrîșnite cu care patrupedele își însoțeau lupta jos lîngă rîu. Ohitika primi ajutor de la haita cîinilor din tabără, dar pesemne că apăruseră în pădure și cîțiva lupi albi, care fiind mai mari îi încolțeau acuma zdravăn. Hapedah și Tsaske alergară afară. Ei nu apucară totuși să poată interveni, căci Ohitika se și întorcea învingător cu o ciosvîrtă de lup în gură. El se așeză în fața cortului și, păzind cu grijă prada, pe care o ținea strîns între labe, își linse o rană de pe spate. La rîu, haita cîinilor ținea încă praznic.

Cînd Hapedah și Tsaske dădură să intre din nou în cort, Ohitika își ciuli deodată urechile. Îndată după aceea el lăsă baltă ciosvîrta de lup și o zbughi sus în pădure. Scheunatul lui bucuros arăta că-l găsise pe stăpînul său, care se reîntorcea.

Băieții se opriră în fața intrării cortului și așteptară. Hapedah îl apucase pe Tsaske de încheietura mîinii și-și încleștase degetele în jurul ei. Avusese

pînă acum o spaimă nelămurită că Tokai-ihto nu se va mai reîntoarce, în nici un caz în viață.

Cel așteptat apăru printre copacii pădurii, luminați de licărirea stelelor și a zăpezii, și veni spre cort. Băieții se uitau în sus la el. Căpetenia purta arcul cel alb, de os, și tolba cu săgeți... altceva nimic. Nici un vînat. Cu toată lumina pală a nopții ei observară că dăltuitele trăsături ale feței sale aveau o expresie ciudată, ce reflecta o întunecată taină lăuntrică. Tokai-ihto intră în cort, dar cei doi frați, tăcuți și cu capul plecat, continuară să rămînă afară. Ohitika se așeză în fața intrării și se apucă iar, cu foarte mult interes, de ciosvîrta de lup. Osul trosnea și se sfărîma între fălcile-i puternice.

Hapedah se mișcă în sfîrșit din loc, iar Tșaske, pe care încă îl ținea de mînă, îl urmă. Băieții însă nu se întoarseră în cort. Se afundară în pădure, unde se ghemuiră în zăpadă. Din locul acela abia mai vedeau tipiurile și de bună seamă că ei nu puteau fi zăriți dintr-acolo. Trupurile lor, chircite unul lîngă altul îndărătul unui tufiș, erau ascunse privirii celor din tabără. Multă vreme niciunul nu spuse nimic.

— Noaptea asta o să vină ursoaica, fură primele cuvinte pe care le rosti Hapedah.

— După miezul nopții, confirmă Tșaske doar cu jumătate de glas.

— După miezul nopții, repetă Hapedah. El se tot gîndea cum să înceapă să spuie ce simte și ce plănuiește. În capul și în inima lui era un huruit ca într-o moară de măcinat porumb.

— Tu — începu deodată Tșaske de la sine, fapt care-l bucură pe Hapedah — tu știi ce a spus duhul cel dușman din cortul Castorului. Prevestirea lui nu trebuie să se împlinească niciodată! Tokai-ihto nu trebuie să moară!

— Nu, asta nu trebuie să se împlinească niciodată, rosti Hapedah hotărît.

— Afară de noi și de Fulgerul Norilor nimeni nu știe ce a spus duhul, continuă Tșaske.

Ursoaica încercă să-l urmeze. Ea păşea greoi, tîrîindu-se pe picioarele de dinapoi şi bălăbănindu-şi prin aer labele din faţă. Recăzu curînd în patru labe. Urma ei era însemnată cu sînge.

Căpetenia rămăsese în picioare, nemişcat. Tîrşîindu-şi paşii anevoie, dihania uriaşă care chiar şi aşa, în patru labe, îi ajungea pînă aproape la înălţimea umerilor, se apropie de el. Deodată, băieţii văzură în mijlocul peşterii ceea ce se tot mişcase mai înainte atît de misterios în jurul ursoaicei: un pui de urs. Avea blana brună ca şi maică-sa, şi se uita desperat împrejur. Nu părea a fi împlinit mai mult de două luni, şi firesţe, nu era încă obişnuit să-şi urmeze mama.

Cînd o ursoaică are pui, duşmănia ei faţă de oricine o atacă e neînduplecată. Ea urmăreşte furioasă chiar şi pe cel ce o ia la fugă, şi nu lasă să-i scape nici un agresor pînă cînd nu-l omoară.

Băieţii nu îndrăsniră nici să strige, nici să se mişte. Acum trebuia să se petreacă totul aşa cum voise marele duh.

Căpetenia continua să stea pe loc, luminat de flacăra torţei, şi monstrul ajunsese lîngă el. Tokai-ihto se aplecase înainte; ţintuise cu privirea micii ochi ai ursoaicei şi nu-i slăbea de fel. El scoase un sunet ciudat, la care dihania răspunse, mîrîind supărată şi bănuitoare. Animalul trebuie să fi fost greu rănit. Pe locul unde marea ursoaică şi puiul ei stătuseră ore de-a rîndul, băieţii observară o baltă de sînge.

Căpetenia îşi bălăbăni braţele legănîndu-şi umerii, întocmai cum face ursul cînd merge, şi din nou ieşiră din gura lui acele sunete ciudate, misterioase, cu intonaţii atît groase cît şi subţiri, pe care băieţii le mai auziseră cîteodată în timpul dansului urşilor.

Ursoaica mîrîi, mai domol de astă dată, şi-şi încleştă ghearele de ieşiturile stîncii. Tokai-ihto tăcea acum, dar continua să-şi ţină privirea aţintită în ochii uriaşului animal. Cu mişcările greoaie ale unui urs, căpetenia se aşeză. Monstrul veni spre el. Oare

ce făcea ursoaica, îi vorbea?! Din gîtlejul ei ieşeau acum nişte sunete asemănătoare unor gemete, iar Tokai-ihto îi răspundea.

Dihania se opri în faţa lui. Gura ei, deschisă pe jumătate, se afla în dreptul frunţii căpeteniei; dintr-o singură muşcătură putea să sfarme trosnind craniul omului.

Dar nu făcu acest lucru.

Deodată, ea scoase un oftat, în aşa fel încît băieţii, care ascultau atenţi, se înfiorară pînă în măduva oaselor. Ce sunet a fost acesta?! Oare plîngea ursoaica muribundă?!

Căpetenia răspunse cu un mormăit uşor şi gros.

Atunci, namila brună se întoarse şi, sîngerînd, tîrşîi de stînca umedă picioarele-i uriaşe, îndreptîndu-se spre ursuleţ, care se clătina. Ajunsă lîngă el, îl îmbrînci cu botul şi îl împinse înainte cu labele-i puternice. Părea însă că şi ea devenise nesigură pe mişcări. Se aşeză jos şi îşi linse odrasla. Ursuleţul brun adulmeca în jurul lui. Desigur că-i era foame.

Hapedah şi Tşaske îndrăsniră în sfîrşit să se mişte. Acum observau pentru prima dată, în lumina pilpîitoare a torţei, că această ursoaică mare avea blană frumoasă, oleacă buclată, cu nuanţe de brun deschis pînă la brun închis. Era cu totul altfel decît celelalte blănuri pe care le văzuseră în viaţa lor. Poate că le-ar fi plăcut să mîngîie o dată această blană.

Animalul-mamă încetase de a-şi mai linge puiul. Cu capul plecat într-o parte se uita spre căpetenie, care scotea iarăşi sunete uşoare ce se asemănau cu un mormăit de urs. Marea ursoaică lunecă şi încercă să se ridice, dar nu mai izbuti. În zadar se propteau, opintindu-se, labele-i uriaşe şi zadarnic zgîriau ghearele ei, într-o ultimă sforţare, stînca umedă pe care zăcea. O şuviţă de sînge i se prelinse din gură.

Căpetenia se ridicase în picioare şi se apropiase de animalul rănit, fără să manifeste vreo teamă. Prin puterea voinţei lui, şi datorită cunoaşterei profunde a firii urşilor, cunoaştere pe care aproape nici un alb,

și nici toți oamenii roșii nu o aveau, el învinsese dușmănia fiarei. Tokai-ihto se ghemui alături de ursoaică, iar aceasta se sprijini de el ca de un tovarăș. Băieții observară că pentru a nu fi răsturnat, căpetenia se proptise de una din stîncile ce ieșeau în afară.

Ursulețul bîjbîia încoace și încolo și căuta scîncind lapte. Mama tresări, se ridică pe jumătate, și-l dădu din nou la o parte. Ea îl prinse cu botul și-l împinse spre omul care-i cunoștea graiul.

Iar îi curgea sînge din gură. Cu o privire de nedescris a ochilor ei mici ce se stingeau, ursoaica își luă rămas bun. Labele i se întinseră înainte, și capul ei imens căzu într-o parte.

Marea ursoaică murise.

Băieții abia îndrăsneau să respire. Tokai-ihto rămase liniștit pe loc și băieților li se păru că era foarte palid.

Abia după o tăcere lungă și solemnă, Hapedah și Tșaske se ridicară fără zgomot și înaintară cu pași ușori pînă lîngă leșul străbunei. La o depărtare pe care le-o impuneau simțămintele lor, se așezară iarăși jos pe stîncă, în lumina aceea halucinantă din peșteră. Chiar și acum, cînd animalul zăcea fără viață, ei se speriară încă o dată de mărimea lui colosală și de ghearele sale înfricoșătoare.

Căpetenia se ridică în picioare; mîna lui trecu prin blana moale a uriașei ursoaice și cercetă numeroasele locuri, dintre coaste, de pe spate, și de la piept, năclăite de sînge închegat.

— Cincisprezece gloanțe au lovit-o, spuse el apoi cu glas reținut, căruia totuși îi răspunsese un slab ecou. Asta au făcut-o căutătorii de aur. Tokai-ihto își îndreptă trupul și arătă spre gaura întunecoasă a peretelui din fundul peșterei, din care venise ursoaica și puiul ei. Galeriile acelea se întind pe sub munte pînă răzbate în partea lui dinspre miazănoapte. Acolo locuiesc căutătorii de aur. Aceștia au tras asupra ursoaicei și atunci ea a venit în muntele ei, ca să-și salveze puiul.

Ursulețul încerca mereu să se cațăre pe leșul maică-si.

Căpetenia se așezase și-și dezlegase luleaua. El frecă două bețișoare și o bucată de iască pînă luară foc, apoi aprinse tutunul. Închină luleaua către cer și către pămînt, pe urmă fumă; era un gest de binecuvîntare. După ce sfîrși de fumat, privirea lui întîlni din nou pe aceea a băieților. Buzele căpeteniei deveniră subțiri de tot, iar pielea obrajilor săi supți se întinse tare.

— Ați venit să vă jertfiți pentru mine?

Copilandrilor le zvîcni sîngele în tîmple. Ei ocoliră privirea căpeteniei. Cum de cunoștea Tokai-ihto secretul lor?! Se apucaseră oamenii din tabără să vorbească despre asta? El îi găsise doar pe amîndoi în peșteră stînd fără apărare și dîrji în fața ursoaicei... Da, se putea ca el să știe totul.

Nu spuseră nimic. Tăcerea lor însemna că recunosc.

Tokai-ihto se ridică în picioare și băieții se sculară o dată cu el. La un semn al lui, cei doi frați se apropiară ca să atingă blana ursoaicei moarte.

Căpetenia privi drept în ochii băiețandrilor. Fiecare din ei crezu că se uită numai la el.

— V-ați purtat cu adevărat bărbățește, Hapedah și Tșaske. Ba ați făcut chiar mai mult decît ar fi făcut bărbații. De aceea vreau și eu acum să vă arăt mai multă încredere decît le-am arătat lor.

Tokai-ihto se așeză din nou împreună cu cei doi băieți alături de ursoaica moartă. El momi ursulețul și-l luă apoi în brațe, deși micuțul se zbătu și zgîrie.

— Aici — spuse căpetenia — sîntem la începutul tribului nostru, a cărui străbună a fost marea ursoaică, și totodată la sfîrșitul lui. Noi, cei alungați, ne aflăm lîngă leșul ei, dar moarta ne-a lăsat un copil, ceea ce înseamnă o viață nouă. Mă înțelegeți?

— Hau, răspunseră într-un glas băieții. În inimile lor era acum o mare liniște și așteptare.

— Să-mi răspundeți la următoarea întrebare: Noi emigrăm cu corturile cetei Urșilor spre țara nordului, Canada. Cum vom trăi acolo?

— Liberi, pe noi terenuri de vînătoare. Vom vîna, vom pribegi și vom lupta, așa cum am făcut întotdeauna de cînd fiul marei ursoaice a creat căpeteniile noastre, răspunse Hapedah plin de curaj și de nădejde.

— Așa crezi tu, Hapedah-pieptănarul, de altfel ca toți bărbații noștri afară de Tsapa, înțeleptul, și toate femeile noastre afară de Untșida și Uinonah. Totuși nu-i așa. Ajunși acolo, noi vom putea să vînăm și să luptăm din nou, poate doi, poate cinci, și poate cel mult zece sori mari. Pe urmă și în țara nordului vor veni oameni albi în cete numeroase, și ei ne vor învinge din nou și iarăși ne vor închide într-un grajd, căruia uatșitșunii îi zic rezervație.

Băieții își aplecară capetele. Hapedah tresărise și-și mușcase buzele pînă la sînge... Iar într-o rezervație ?!... Nu !... Niciodată !... Asta și-o juraseră doară cei doi frați.

— Să-mi spuneți acum — vorbi căpetenia, și din pricina emoției Hapedah îi auzea glasul ca de la o mare depărtare — de ce plecăm noi oare de aici, înfruntînd oboseli și primejdii, și de ce părăsim marele trib al dakotanilor?

Băieții tăcură, căci nu știau ce să răspundă. Abătuți, ei priveau țintă la ursoaica moartă.

— E ca și cum v-ați afla în fața unui munte pe care trebuie să-l străpungeți cu gîndurile voastre. Spuneți-mi mai întîi de ce ne-au învins oamenii albi?

— Pentru că ei sînt mulți... zise Tsaske.

— Fiindcă au mazzawakuri... glăsui Hapedah.

— Dar de ce nu sîntem și noi numeroși și de ce nu avem și noi fiare fermecate? Știu că nu puteți să-mi dați un răspuns la acestea, și nici eu nu vă pot da un răspuns exact la propria mea întrebare. Priceperea noastră nu este mai slabă decît a oamenilor albi, și nici brațele noastre nu sînt mai ne-

putincioase decît ale lor. M-am convins de asta în răstimpul cînd am trăit printre ei, și am văzut-o și în lupte. Deci putem și noi să învățăm ceea ce pot și știu oamenii albi!

— Muncă de femei, spuseră amîndoi frații de sînge, semeți și plini de dispreț.

— Da, Hapedah-pieptănarul, cu munca de femei ne-au răpus pe noi oamenii albi. Tu trebuie mai întîi să te gîndești, fiu al lui Tșetansapa, dacă femeile și animalele merită să fie disprețuite! Strămoșii noștri gîndeau altfel despre aceasta. Ei credeau că străbuna neamului meu ar fi un animal care este și o mare vrăjitoare ce cunoaște tainele firii. Untșida și Uinonah cunosc și astăzi încă la fel de bine buruienile, și pot vindeca rănile războinicilor tot așa de bine ca și Hawandșita. Știți voi de asemenea cine au fost cei dintîi care au arătat că au curajul să părăsească rezervația? Aceștia au fost femeile și fetele noastre.

Băieții își plecară capetele rușinați.

— De aceea nu trebuie să disprețuiți nici munca uatșitșunilor, pe care voi o numiți muncă de femei. Oamenii albi știu multe, altfel nu ne-ar fi învins. Ei făuresc fiare fermecate: unul dezgroapă fierul, altul îl topește, altul îl bate... și din el ei fac pluguri, cu ajutorul cărora spintecă scoarța tare a pămîntului, făcîndu-l să dea roade și să hrănească pe un loc mic mulți oameni. Acestea toate trebuie să le învățăm și noi. Ei pot de asemenea să crească bizoni așa încît să nu aibă nevoie să-i vîneze.

Hapedah și Tșaske nu spuneau nimic.

— Noi însă voim să învățăm și mai mult încă, și să putem încă și mai mult decît oamenii albi.

Băieții ridicară privirea.

— Dar, ia spuneți-ne, ce anume nu pot uatșitșunii?

— Nu-și pot respecta jurămintele... nu pot spune adevărul... nu pot trăi în comun din prada vînatului, și nu pot lucra în comun ogoarele. Ei nu pot lăsa

oamenii și animalele în pace — zise cu glas ridicat Tșaske — sînt ca lupii, atacă mereu și vor să omoare om și animal... iar cel mai tare dintre ei îl înghite pe cel mai slab.

— Da, asta e adevărat, Tșaske. Tu ai avut ochii deschiși, și într-un singur soare mare [1] ai văzut foarte mult... Noi însă voim să spunem adevărul, așa cum l-au spus părinții noștri întotdeauna... să ne respectăm jurămintele cum au făcut părinții noștri întotdeauna... să semănăm semințe în comun și să culegem roadele, așa cum părinții noștri au semănat și recoltat, în comun, și cum au vînat în comun bizonii sfinți... Noi însă voim și mai mult încă, băieți! Cu fiul marei ursoaice începe o viață nouă. Avem o forță nouă și o nădejde nouă, pe care ni le-a dat marea vrajă. Voim să recîștigăm pacea sfîntă, așa cum a fost la începutul vieții, și așa cum noi și astăzi încă o păstrăm la dealurile roșii de lîngă Mini-Sose, de unde se aduce lutul roșu pentru luleaua păcii, și unde niciunul dintre noi nu are voie să-l ucidă pe altul. Voim mai întîi pace cu toți oamenii roșii... și apoi pace cu oamenii albi...

— Cu uatșitșunii?! strigară băieții, cînd căpetenia făcu înadins o pauză după cuvintele sale.

— Da, cu ei. Trebuie însă să vă gîndiți serios, Hapedah-pieptănarul și Tșaske-răschiratul. Nu toți oamenii albi sînt dușmanii noștri. Sus, în munții pădurоși ai Canadei, ne așteaptă un om alb care vrea să ne ajute. Tatăl său a fost ucis de către „lupii cei mari și puternici" dintre oamenii albi, într-un chip îngrozitor și pe nedrept. El vine la noi ca fratele nostru, și cu el vine și femeia lui, care are părul ca soarele, și al cărei tată a fost ucis de Red Fox.

— Da, da.

— El va fi fratele nostru și femeia lui sora noastră. Așa ca ei gîndesc încă mulți bărbați albi și femei albe. Ei pot să devie cu toții frații și surorile

[1] Soare — zi. Soare mare — an. (n. a.)

noastre, şi noi voim să apărăm, împreună cu ei, pacea şi dreptatea împotriva lupilor celor răi şi tari. Asta am învăţat s-o înţeleg pe cînd eram prizonier, şi cînd am aflat că tatăl lui Adams a fost omorît de uatşitşuni.

— Asta este foarte bine, zise Hapedah, şi ochii lui deveniră din nou strălucitori.

— Voi trebuie să învăţaţi multe, voi, fii de urs. Trebuie să munciţi liniştit şi tenace şi să cîştigaţi într-ascuns fraţi şi surori, care să ne ajute. Trebuie să învăţaţi tot ceea ce pot şi ştiu bărbaţii albi, dar cunoştinţele însuşite voi trebuie să le întrebuinţaţi mai bine, pentru ca oamenii să nu se mai mintă unii pe alţii şi să nu se mai lupte între ei, ci să trăiască în pace, şi să fie fraţi fără gînduri ascunse. Aşa voim noi, împreună cu bărbaţii albi buni ca Adams, şi cu bărbaţii negri buni, cum a fost tatăl lui Tşapa, să-i biruim pe lupii cei tari. Bătrînii tribului celor Şapte Focuri de Sfat n-au întrebat niciodată dacă pielea unui bărbat este roşie, albă, sau neagră, ci au întrebat întotdeauna dacă el este viteaz şi dacă vrea să fie fratele nostru şi să ne ajute la aprovizionarea cu hrană a corturilor noastre.

— Hau! cei doi fraţi de sînge îl roştiră ca pe un jurămînt.

— Ceea ce voim să facem, nu trebuie încă să bănuiască niciunul din lupii cei tari. Nu putem rămîne în rezervaţie, fiindcă acolo ne trădează unii dintre proprii noştri bărbaţi. Uatşitşunii care ne păzesc acolo nu ne dau voie să venim în contact cu ceilalţi oameni albi şi nici să citim toate hîrtiile lor vorbitoare. Ei ne păzesc pe noi şi gîndurile noastre ca pe nişte prizonieri. Noi trebuie însă să fim liberi, iar pentru a ne putea hrăni, pentru a gîndi şi a învăţa singuri, avem nevoie de oleacă de pămînt. De aceea mergem în Canada. Ne vom ascunde năzuinţele, vom aştepta şi vom munci, pînă cînd va veni ziua în care îi vom putea înfrînge pe lupii cei mari. Se poate ca noi ăştia de acum să nu mai apucăm

această zi. Știm însă că ea va veni. Și nu-i vom uita nici pe frații și surorile noastre din rezervație.

— Hau!

— Dar toate acestea, de care împreună ne-am dat acuma seama, Hapedah și Tșaske, voi fiii Șoimului Negru și conducători ai „Tinerilor Cîini", toate acestea le-au văzut ochii înțelepți ai bătrînilor și vrăjitorilor noștri cu mult înainte ca noi să le fi trăit și să le fi putut înțelege. Vă mai reamintiți povestea băiatului de piatră?

— Da, ne-o reamintim, răspunseră zeloși băieții. Ne-a povestit-o tata. Am ținut-o bine minte și putem s-o spunem. A fost așa: Încă de pe cînd îl ținea maică-sa în brațe, el era greu ca o piatră, și de aceea l-au numit băiatul de piatră. Carnea lui era tare, așa de tare, încît nici un urs nu putea să-și înfigă ghearele în ea, și nici un leu de munte nu putea să-l muște... El trăia în liniște și fericire alături de mama și de unchii lui. Vîna mult, și ucidea cele mai mari și mai mîndre animale. Le ucidea pe toate cîte le întîlnea, și mult mai multe decît era nevoie în cortul lui. Maică-sa îl preveni și îl rugă să nu facă nelegiuiri, dar băiatul de piatră rîdea de poveștele ei și vîna tot așa ca și mai înainte.

— Rîdea și vîna, repetă Tokai-ihto.

— Intr-o seară însă, el veni tăcut acasă și mărturisi mamei sale că toate animalele s-ar fi înțeles și ar fi pus la cale să-l omoare pe el și pe toate neamurile lui. Băiatul de piatră începu să se pregătească de luptă. El avea o mare putere de a vrăji. Făcu deci, prin vrăji, un cort de piatră împrejumit cu valuri și ziduri tot de piatră în care se mută împreună cu mama și cu unchii lui. La rîndul lor, maică-sa și frații ei făuriră arme și făcură provizii de carne, rădăcini și boabe, așa încît să aibă de mîncare pentru multă vreme. Și iată că veniră și animalele. Năvăliră asupra lor bizonii și urșii și lupii, fiecare cu cel mai voinic conducător al lor. Băiatul de piatră însă trase în ei și-i ucise pe toți, așa încît dincolo

de metereze zăceau mormane de leşuri. Atacanţii murind, el credea că a învins. Atunci veni însă o ploaie mare, iar viezurii săpînd galerii pe sub zidurile de piatră, acestea fură măcinate de apă. Castorii zăgăzuiră toate fluviile şi rîurile. Se produse o inundaţie grozavă. Apa crescu într-una; ea pătrunse pe sub ziduri, apoi năvăli peste ele şi peste întărituri, pînă în cortul de piatră. Unchii băiatului muriră în valuri. El însă nu putea fi ucis, dar se scufundă pe jumătate în pămînt, aşa încît stă şi azi nemişcat ca o stană de piatră, şi nu mai poate umbla şi nu mai e în stare să facă rău nimănui. Aceasta este povestea băiatului de piatră.

— Pricepeţi voi astăzi înţelesul ei? întrebă căpetenia.

— O înţelegem mai bine ca înainte, zise Tşaske. Băiatul de piatră sînt lupii cei mari dintre bărbaţii albi şi toţi acei care le ajută. Ei vinează tot ce le iese în cale, animale şi oameni. Ei săvîrşesc nelegiuiri slujindu-se de puterea lor, şi de aceea trebuie s-o piardă. Aceştia nu vor fi învinşi de unii tot atît de tari, ci de cei slabi, în creierul cărora sălăşluieşte înţelepciunea. Lupii cei mari şi băiatul de piatră nu pot fi doboriţi folosind o putere la fel cu a lor, ci una de cu totul alt soi. Apa învinge piatra. Într-adevăr, asta o vedem pretutindeni. Bolovanii cei tari se scufundă în apă, care deşi e slabă îi macină pînă cînd nu mai rămîne nimic din ei. La fel, adevărul şi frăţia vor măcina piatra minciunii şi a crimei, cu toate că ele ne apar astăzi încă foarte slabe. Are de asemenea însemnătate pentru noi să ştim că băiatul de piatră nu a putut fi învins pe vremea cînd el era abia un copilandru care începuse să vîneze. Atunci nu existau arme contra lui. Numai după ce s-a făcut mare şi a săvîrşit multe nelegiuiri i-a venit sorocul, şi atunci nici întăriturile cele mai puternice nu i-au mai folosit la nimic. Părinţii noştri au fost învinşi pe cînd erau cu zecile de mii, chiar cu sutele de mii de războinici puternici ca cirezile de bizoni şi

cetele de urși. Fiii noștri vor birui însă ca și viezurii și castorii aceia tenaci și isteți, a căror luptă o sprijină marea vrajă. Dar după ce vor fi învins, ei nu vor mai săvîrși nelegiuiri, ci vor trăi în pace. Hau!

Căpetenia se ridică în picioare.

— Veniți cu mine, Tșaske și Hapedah! Mă duc să mai iau încă o dată aur, așa cum am făcut și ieri. Noi vrem să ne cumpărăm în Canada atîta pămînt cît ne trebuie ca să trăim. Sînt și alți mulți dakotani acolo, cei mai buni din tribul nostru. Voi trebuie să știți că acum cincisprezece sori mari a mai fost dus un război mare contra cetelor noastre, care locuiau spre soare-răsare, în Minnesota. Da, asta o știți, desigur. Cei mai viteji nu au admis nici ei atunci să fie închiși în rezervație, ci au luat drumul Canadei, unde trăiesc pînă azi liberi. Vom spune secretul nostru acelora dintre ei de care ne vom da seama că sînt în stare să-l păstreze. Noi nu părăsim tribul dakotanilor, ci îl întemeiem din nou!

— Da!

— Dar voi trebuie să ne ajutați, voi băieți, așa cum ați și voit să-mi ajutați azi, căci bărbații noștri nu știu încă nimic despre acest secret, și ei îl vor înțelege numai cu greu. Tșapa este singurul care-i de pe acum unit cu noi.

Căpetenia se ridicase în picioare, dar înainte de a pleca, se mai întoarse încă o dată spre marea ursoaică.

— Ea aparține marei vrăji, zise el. Nici o mînă de om nu trebuie s-o mai atingă. A venit ca să moară aici și deci o vom lăsa să se odihnească și să se mistuie în peștera ei.

Încă o dată degetele băieților mîngîiară ușor blana bătrînei ursoaice.

Tokai-ihto luă puiul de urs, iar Hapedah merse în fruntea micului grup, ca purtător al torței pe drumul de întoarcere. El lumina acum galeria prin întunericul căreia veniseră cei doi frați. Calea lor cobora mai întîi spre torentul vîjîitor. Mugetul lui ră-

suna tot mai puternic, şi în sfîrşit Hapedah văzu, la lumina torţei, impetuosul pîrău subteran, prin vadul căruia trecuse după ce pătrunsese în grotă. Apa se scurgea înspre dreapta peşterii, printr-o mare deschizătură căscată în stîncă, şi abia acum îşi dădu Hapedah seama că ar fi fost de ajuns un sigur pas greşit ca să fie tîrît de aprigul val şi prăvălit în pîntecul întunecos al muntelui. El simţi că mîna căpeteniei îl ţine de haină pînă cînd traversară apa.

Apoi Tokai-ihto se opri şi-l aşeză pe îndărătnicul ursuleţ jos pe piatră.

— Aşteptaţi-mă!

Băieţii priviră uimiţi la Tokai-ihto, care se pregătea să se cţere în văgăuna ce se căsca într-unul din pereţii laterali ai peşterii, deasupra apei, şi din care ţîşnea torentul. Trupul mlădios al căpeteniei se strecură în gura aceea de întuneric şi se părea că el cunoaşte acolo pe de rost fiecare colţişor de rocă de care se putea agăţa sau pe care-şi putea propti piciorul. În curînd el dispăru din ochii celor doi băieţi rămaşi pe loc.

Cînd se reîntoarse, după o oră, era cam ud şi avea prinsă de cingătoare o pungă umflată. El luă puiul de urs în braţe.

— Să mergem!

De aici înainte drumul ducea iarăşi în sus, printre forme ciudate de stînci, ripos şi obositor. Hapedah se sprijinea cu mîna stîngă, în timp ce cu dreapta ţinea torţa ridicată. Peştera nu mai voia să se sfîrşească. Vuietul apei, în spatele celor trei, deveni cu timpul iarăşi ca o muzică îndepărtată.

Cînd lumina torţei se contopi cu primele licăriri ale luminei zilei, Hapedah respiră adînc şi i se păru că simte de pe acum boarea aerului rece amestecat cu fulgi de zăpadă. Mai erau numai cîţiva paşi de făcut, apoi cei trei oameni ajunseră în pragul peşterii din peretele de stîncă de deasupra pădurii.

Hapedah stinse torţa.

Cerul se boltea albastru și zăpada scînteia în lumina soarelui de iarnă. Copacii își întindeau în jur crengile lor desfrunzite. Ciorile croncăneau și cîrîiau. Hapedah trase încă o dată în piept aerul proaspăt. Împărăția întunecată a grotei se scufundase în urma lui; acum îl înconjura din nou o luminoasă zi de iarnă, vie și veselă. Taina muntelui o ducea însă cu el... în inimă.

Căpetenia spuse băieților să rămînă mai în urmă, și privi o clipă stîncile abrupte deasupra cărora stătea. El își desfăcu lassoul, se așează jos, și-și petrecu peste umeri împletitura lungă de piele, în așa fel încît cele două capete ale ei atîrnau la fel de lungi pe peretele stîncii. Cu ajutorul lassoului, băieții coborîră foarte repede. Apoi căpetenia trase cureaua în sus, luă iarăși în brațe puiul de urs, și sări liber peste perete în jos. El atinse povîrnișul abrupt care domina pădurea, unde, mai lunecînd, mai săltînd, își recăpătă echilibrul și continuă coborîrea.

Băieții alergau și săreau de dădea duhul din ei ca să se poată ține după Tokai-ihto. Căzură de cîteva ori, se rostogoliră prin zăpadă, și se loviră de trunchiurile copacilor.

— Nu trebuie să săriți cu picioarele, ci cu ochii, zise Tokai-ihto. Picioarele fug ca de la sine, atunci cînd privești atent înaintea ta și socotești din ochi fiecare pas și fiecare săritură pe care trebuie să o faci.

Într-adevăr, după ce urmară sfatul acesta, mergea mult mai bine.

Cînd primele corturi se zăriră printre copaci, băieților li se păru că ei lipsiseră ani de zile, și că acum se reîntorceau ca bărbați maturi. Deși se bucurau, își simțeau totuși inima strînsă. Trăiseră niște întîmplări despre care nu puteau și nici nu aveau voie să vorbească.

Cei trei fuseseră de mult observați din tabără, dar nu fură întîmpinați cu strigăte de bucurie și larmă. Mulți și cu ochii mirați stăteau printre corturi

femeile, băieții și fetele, iar bărbații își scoseseră lulelele din gură și cercetau pe furiș cu privirea căpetenia și ursulețul ciudat pe care el îl aducea în brațe. Labele mari ale acestui pui de urs și blana sa moale, oleacă buclată, care avea o culoare ce bătea în brun închis, îi umpleau desigur de mirare. Așa ceva nu mai văzuseră.

Uinonah și Mongșongșah, care pînă atunci trebăluiseră în fața tipiului lui Tșetansapa, intrară cu Tokai-ihto și cu cei doi băieți înăuntru, și se îngrijiră mai întîi să le dea de mîncare. Hapedah și Tșaske înfulecară cu mare poftă. În mijlocul cortului, acolo unde altădată obișnuia să fie focul, ședeau cei trei nedespărțiți: Castorul, Șoimul Negru și Chef des Loups. Tokai-ihto se și așezase lîngă ei. El se lupta cu ursulețul său îndărătnic și uriaș, care căuta să-l muște și să-i sugă carnea caldă și moale a gîtului. După ce pe jumătate indignat, pe jumătate făcînd haz, descleștă colții micului monstru, se văzură pe grumazul lui Tokai-ihto urme de sînge.

— Trebuie făcut ceva, zise Chef des Loups, și acestea erau primele cuvinte care fură rostite. Poate mînca lighioana asta?

— Nu, n-a împlinit încă trei luni. Dar va trebui să învețe a mînca, dacă nu vrea să moară.

Uinonah veni cu un praf făcut din boabe pisate, din acela de care obișnuiau să dea copiilor pe lîngă mîncarea lor de carne, și încercă să îndoape ursulețul, dar micuțului nu-i plăcea. Cu o stăruință răutăcioasă el se străduia să ajungă din nou la gîtul lui Tokai-ihto și se agăța strîns și speriat cu ghearele de ocrotitorul său.

— Du-te, Chef des Loups, și prinde-i cîțiva pești! Asta este ceea ce mănîncă în patrie rudele lui.

— Rudele lui?! Au mai văzut ochii lui Tokai-ihto vreodată un asemenea animal?!

— Da, acolo sus în Colțul Lumii, de unde vine viforul de miazănoapte. Uatșitșunii numesc țara aceea Alasca. Ei spun că pe timpul străbunilor noștri

erau pretutindeni asemenea urşi mari, care trăiau în peşteri. Vom lua cu noi puiul de urs. El trebuie să ne întovărăşească peste Mini-Sose. Mi l-a încredinţat mamă-sa, atunci cînd şi-a dat sfîrşitul. Ea a fost ucisă de fiarele vrăjite ale căutătorilor de aur.

Delawarul se sculă de jos. El ceru surorii căpeteniei puţină carne crudă şi părăsi cortul. Hapedah şi Tşaske îl însoţiră ca să-i ajute la pescuit. Dădură fuga mai întîi la cai şi smulseră din cozile lungi ale acestora cîteva fire de păr, pe care le înnodară unele de altele, astfel încît alcătuiră o aţă de undiţă, subţire, dar rezistentă. Ramuri lungi de salcie se găseau din belşug pe malul rîului, aşa că undiţele fură curînd gata. Pescarii aruncară în apă micile cîrlige. Chef des Loups fu primul care a avut noroc. Nu mult după aceea, Hapedah putu să se fălească şi el cu o pradă. Tşaske însă nu prinse nimic. Deoarece doi peşti puteau fi de ajuns pentru început, delawarul şi băieţii se întoarseră cu ei în cort.

Căpetenia tăie mărunt carnea peştilor, iar degetele lui, pe care pupilul său şi le alesese acum ca obiect de supt, îi îndopară hrana pe gît. Micuţul înghiţi şi ceru cu lăcomie mai mult. Partida fusese cîştigată.

Hapedah şi Tşaske erau încă atît de impresionaţi şi de tulburaţi de întîmplările prin care trecuseră, încît fu nevoie de îndemnul războinicilor ca să se ducă să se odihnească. Trecuse de nămiezi şi seara trebuiau, precum fusese hotărît, să pornească din nou la drum. Ţineau să meargă numai noaptea, iar ziua să stea ascunşi şi să se odihnească, spre a nu fi zăriţi de vreo iscoadă.

Ca şi cum şi-ar fi citit unul altuia gîndurile, Hapedah îi spuse încet lui Tşaske:

— Laolaltă?

Fratele de sînge răspunse:

— Da.

Atunci se vîrîră amîndoi sub aceeaşi pătură, pentru ca în această zi să doarmă împreună.

Cînd se treziră, spre seară, şi cînd în cort începuse să se facă întuneric, se simţiră foarte înviorați şi întăriți. Căutară îndată cu privirea puiul de urs. Micuţul stătea înfofolit într-o pătură în apropierea lor, sătul şi mulţumit, şi se uita cu oarecare curiozitate la cei doi băieţi. În timp ce aceştia tot mai priveau la el, culcuşul lor fu strîns şi împachetat. Dădură fuga afară, pentru a mai face încă o dată baie în rîu, la apusul soarelui.

Cînd se reîntoarseră, pereţii de piele ai corturilor atîrnau desfăcuți, lăsînd să se vadă scheletul de pari al tipiurilor. Tabăra se ridica. Un singur cort era încă neatins; cel al Castorului. În faţa acestui cort stătea nehotărîtă mica Fulgerul Norilor; părea că nu ştie dacă trebuie sau nu să intre înăuntru.

La propunerea lui Tşaske, cei doi băieţi se apropiară de ea.

— Ah, sînteţi aici, spuse fata cam absentă. Ce să fac acum? În cort nu e nimeni. Singură nu pot doară să-l desfac!

— Dar unde-s mamele şi surorile tale?! întrebă Hapedah mirat.

— Nu ştiu.

— Nu ştii?! Băiatul nu-şi putu stăpîni o nelinişte crescîndă. Dar de cînd sînt plecate?

— Ah, nu ştiu. Pe mama cea bătrînă am văzut-o pentru ultima dată în dimineaţa de după noaptea aceea îngrozitoare, în care a ţipat în vis. Stătea în tufişurile de salcie de la marginea rîului. Apoi a venit Untşida şi a luat-o, iar după aceea a plecat cu toate mamele şi surorile mele în pădure. Eu gîndeam că vor să caute rădăcini, sau să aducă de acolo vreun vînat de al Castorului. De atunci n-am mai văzut-o. Am dormit doară la voi.

Cei doi fraţi se speriară.

— Trebuie să spui asta unchiului tău şi căpeteniei. Castorul nu ştie încă?

— Nu. Şi el a locuit, începînd din noaptea aceea, în tipiul lui Tşetansapa. De unde poate el să ştie?

Copila fugi să-şi găsească unchiul, iar băieţii se duseră repede la Mongşonşah. Istorisiră ce aflaseră, şi văzură că ştirea stîrnea o spaimă mare şi în rîndurile celor mari.

Fură căutate, dar mamele şi fetele din cortul Castorului erau şi rămîneau dispărute. Căpetenia îşi adună toţi pîndacii, unul îşi aduse aminte că le-ar fi zărit pe cele şase femei în pădure, şi că ele se îndreptau spre nord, conduse de Vaca Bălţată. Nici el nu-şi închipuise atunci nimic rău. Deoarece aveau şi cîinii cu ele, pîndaciul presupusese că femeile din tipiul Castorului plecau ca să pună în siguranţă vreun vînat mare ucis de acesta.

Bărbaţii care se adunaseră în jurul lui Tokaiihto rămaseră pe gînduri.

— Ele mă urăsc — zise căpetenia — şi fug la duşman ca să ne trădeze. Căutătorii de aur sînt prin apropiere... Urmăriţi-le pe trădătoare, ordonă el Castorului şi lui Chef des Loups. Urmele lor trebuie să se vadă încă prin zăpadă. Au un avans de două zile şi o noapte, dar s-ar putea întîmpla să le prindeţi mai înainte ca ele să ne facă un mare rău.

Cei doi războinici o luară la drum.

Tăcută, şi cu presimţirea unor primejdii ameninţătoare, ceata porni, după apusul soarelui, într-un lung convoi, spre vest.

Lui Hapedah i se dăduse voie să ia puiul de urs în tragla pe care iapa cea roaibă o trăgea după ea de parii lungi ai cortului. Stînd călare pe mustangul său, Tşaske supraveghea ca totul să decurgă în liniştе.

— Îl au cu ei... îl vezi... acolo, spuse o femeie unei fete care mergea pe lîngă convoi, cei doi băieţi-Urşi ai noştri.

Hapedah se întoarse şi se uită spre Tşaske. Schimbară între ei o privire rapidă. Băieţi-Urşi ?! Asta nu era rău! Era un nume nou, unul mai bun decît Pieptănarul şi Răschiratul, şi urmau să-l poarte amîndoi... ca adevăraţi fraţi.

Convoiul părăsise locul taberei din pădure și o pornise la drum pe un întuneric adînc. Mărșăluiau în noapte tăcuți. Pînă și ciinii lor, puțini la număr, mergeau purtîndu-și poverile fără să scoată nici cel mai slab lătrat.

Coloana încă înainta către apus. Abia după ce înălțimile Munților Negri rămaseră în urmă, la dreapta, abia atunci cotiră emigranții; călăuziți de Tokai-ihto și Hawandșita, spre nord-vest, pe plaiul troienit, care se întindea între Black Hills și Munții Stîncoși.

Mergeau, mergeau într-una, noapte după noapte, pe drumul acesta înspre nord. Transportul avutului deveni din ce în ce mai greu, deoarece caii se împotmoleau mereu în zăpada înaltă. Armăsarul conducător tăia voinicește pîrtie întregului convoi. Bărbații și femeile mergeau cu toții pe jos. Și dintre copii, cei ce erau destul de voinici ca să suporte un marș de noapte mergeau tot pe jos. Pruncii erau purtați în spate de mamele lor, iar copilașii mai mărișori, care totuși nu puteau mărșălui, stăteau vîrîți în niște saci de blană. Sacii aceștia, legați cu o chingă cîte doi, atîrnau de o parte și de alta a spinării unora dintre caii de povară.

Făcură marșuri de noapte pe o întunecime de nepătruns. Nu se auzea nici un curs de apă, și nici un copac nu se ivea în calea lor. Vîntul viscolise zăpada de pe coamele dealurilor și o grămădise în văi, micșorînd prin aceasta diferențele de nivel, care acum, sub groasa pătură albă, se asemănau între ele așa cum se aseamănă valurile mării. Sub cerul cenușiu doar vîntul de miazănoapte mai arăta direcția de urmat. El șuiera și gemea dinspre țara liberă, scîncea printre tufișurile pricăjite și învolbura zăpada, acolo unde ea era mai afînată, învîrtejind-o și ridicînd-o asemeni unor nori. În căderea

lor, trîmbele enorme de omăt prăfos se cerneau în ochii, nasurile, și urechile oamenilor și animalelor. Repezită de violența suflului, pulberea albă se strecura pe sub cele mai groase haine de blană și mușca pielea. Scrîșnetul copitelor și lipăitul tălpicilor pe zăpadă se pierdeau înăbușite de urletul vîntului, care se întețea din ce în ce.

Turbată, vijelia repezea asupra lor săbiile ei tăioase. Băieții-Urși își duseră mîinile la față pentru a mai putea respira. Treptat, furia viforniței ajunse la culme. Vîntul vuia și mugea, biciuind umerii și obrajii celor doi frați. Femeile căutau să-și apere copiii de urgia viscolului. Fulgerul Norilor se agățase de haina lui Uinonah și aproape că nu mai știa cum să pună un picior înaintea celuilalt. Obrajii și nasul îi erau arse de ger, iar mîinile o dureau îngrozitor.

Grămezi enorme de zăpadă se ridicară iarăși în vîrtejuri și se prăvăliră peste oameni și animale. Uinonah se prăbuși. Fulgerul Norilor fu îngropată în omăt o dată cu ea.

Fetița simți că cineva o smulge din mormîntul acela alb. Viforniță urla atît de cumplit, încît aproape nimeni nu mai auzea glasul celuilalt. Totuși fluierul căpeteniei răzbătu. El dădu semnalul de oprire și de îngropare în zăpadă. Păturile cele mai mari, din piele de bizon, fură desfăcute, și fiecare își luă cîte o pungă în care puse o mînă de provizii. Apoi, și în primul rînd, fură înfășurați în pături copiii. Acoperiți pe de-a-ntregul și feriți în felul acesta de vînt și zăpadă, ei se culcară grămadă, pe jos, în întuneric. Fulgerul Norilor o simți lîngă ea pe prietena ei Șopîrla, și-i auzi pe băieții-Urși șoptind ceva puiului de urs, care fusese vîrît și el în același cuib. Uinonah, Untșida și Mongșongșah se îngropară și ele alătu.i. Bărbaților nu le era îngăduit să se îngroape. Ei trebuiau să rămîie în picioare, lîngă sulițele lor lungi înfipte în pămînt, și să facă de pază cît timp va dura viforniță. După ce se va fi potolit, ei

trebuiau să recunoască după sulițe locul unde erau îngropate femeile și copiii, fiindcă furtuna de zăpadă schimba cu totul înfățișarea terenului.

Fulgerul Norilor și băieții-Urși se simțeau bine în ascunzătoarea lor, la adăpost de urgia vîntului. Se gîndeau la căpetenii și la războinici, care stăteau afară, în viscolul de gheață. Dar deși se gîndeau la aceștia, totuși li se închiseră ochii. Erau atît de istoviți încît, în căldura plăcută a ascunzătorii și în liniștea deplină care-i învăluia o dată cu zăpada, adormiră. Se cufundară într-un somn adînc, iar atunci cînd fură treziți, nu putură să-și dea seama cît au dormit. Îi scoseseră din omăt și din pături, și ei respirară dintr-o dată iarăși aerul rece. Clipind, ochii lor priviră la lumina zilei și spre cerul cenușiu. În jur apăruseră alți munți și alte văi de zăpadă. Cîinii lătrau și scormoneau ca să iasă de sub nămeți. Bărbații și femeile ajutară mustangilor să dea deoparte stratul gros de omăt, pentru ca animalele să poată paște și să nu moară de foame. Aceasta era însă o muncă desperată și grea. Cei care aveau ochi buni, putură să zărească în depărtare niște puncte întunecate ce se mișcau: o haită mare de lupi. Asta nu era o perspectivă îmbucurătoare pentru noaptea care se apropia. O tabără poate fi apărată împotriva lupilor, dar un convoi pribeag e aproape cu neputință să-l aperi de aceste fiare hămesite. Copiii observară că Tokai-ihto împărțea porunci, și că cei mai buni vînători ai lor se pregăteau de pe acum să răpuie primejdioasa haită. Păcat că Chef des Loups nu se afla aici! El era un vînător de lupi iscusit și fără seamăn.

Copiii mîncară oleacă, apoi se culcară îndată din nou. Trebuiau să se folosească de fiecare minut al popasurilor spre a-și reînnoi forțele, căci pentru ei acum totul era pe viață și pe moarte. Cine nu rezista la acest drum, acela trebuia să rămînă în urmă și să moară.

Unii dintre mustangi se stinseră de foame. Catîrii,

pe care ceata Ursilor îi avea încă de la coloana contrabandiștilor lui Bacerico-Monito, se dovediră rezistenți și folositori.

Gerul cumplit și eforturile excesive ale călătoriei istoviseră de moarte pe unii dintre bătrînii și pe unii dintre bărbații și femeile cetei Ursilor, care erau foarte slăbiți. Ei procedară după datina strămoșească a acestui popor de vînători nomazi: își luară rămas bun de la ai lor, și nici o rugăminte nu izbuti să-i înduplece să-și schimbe hotărîrea. Cînd convoiul porni din nou, ei rămaseră în urmă, singuri în pustietatea aceea mare, sălbatică, pierdută și albă. În timp ce stelele prinseră a licări printre nori, cîntecul sfîșietor al muribunzilor ajunse, purtat pe aripile vîntului, la urechile celor care cu pumnii și dinții încleștați mergeau mai departe, mai departe, tot mai departe, afară din patria lor, încolo, spre țara străină și depărtată. Și dintre copii muriră de frig și oboseală, și cîte unul din acești emigranți se gîndea, fără să spună vreo vorbă, la cuvîntarea căpeteniei Șahaptinilor, de care vorbise Tokai-ihto cetei Ursilor atunci cînd porniseră la drum. Dar, deși întristate, inimile fiilor și fiicelor marei ursoaice nu erau încă obosite. Mergeau, mergeau într-una, noapte după noapte, răbdau de foame ca să economisească proviziile, înghețau în vînt și în zăpadă, urmăriți mereu de urletul lupilor, care se țineau prin întuneric după convoi, și care le și devoraseră doi mustangi. Ciinilor li se luaseră poverile, ca să poată lupta mai bine contra lupilor. Însîngerat, mușcat, zgîriat, dar totdeauna învingător, Ohitika, „teribilul", conducea haita lui de cîini. Șargul izbutise să ucidă cu copitele un lup. Neobosiți, războinicii alergau prin întuneric în jurul convoiului în mers și puneau pe fugă fiarele hămesite.

Mergeau mereu mai departe spre nord, prin preeria nesfîrșită. Dar iată că iarna obosi mai devreme decît călătorii. Pătura de un alb orbitor, ce acoperea plaiul, prindea să se dezghețe și căpăta o culoare

cenușie. Apăreau găuri în zăpadă; vechile urme de pași ale vînatului începeau să se mărească prin surparea marginilor topite, devenind uriașe. In timpul prînzului, cînd călătorii obosiți se odihneau în păturile lor, ei auzeau încă și prin somn gîlgîitul ușor cu care pămîntul înghițea apa zăpezii pe jumătate topită. Dar în nopțile geroase rîurile și pîraiele înghețau, și omătul înmuiat de dezgheț se întărea din nou.

După o astfel de noapte, soarele de martie se ridicase iară, și razele lui încălziră mîinile înghețate ale copiilor. Caii, descărcați de poveri, pășteau pe malul unei ape mici. Lovituri de bardă spărgeau gheața rîului, iar apa ivită în copci clipocea descătușată. Intre crengile desfrunzite ale unui prun stătea Șeșoka, sturzul negru, și din ciocul lui galben răsunau tonurile primului cîntec al zilei. Mica Fulgerul Norilor își dusese mîinile la spate și asculta. Dimineața era minunată. O ciocîrlie se avînta, sfîrîindu-și bătaia aripioarelor spre înaltul văzduhului, ca o „săgeată cîntătoare". Fetița era flămîndă și obosită peste măsură, dar totuși voioasă.

Ea se așeză cu familiaritate lîngă sora căpeteniei, care acum ținea loc de mamă copilei rămasă singură, și-și primi gustarea de dimineață: de data aceasta o bucată de carne de cerb. După ce o tăie în bucăți cu propriul ei cuțit și se ospătă cu multă poftă, fetița privi cercetător în jur.

— Dar unde sîntem noi oare acum? se informă ea în timp ce împlînta în pămînt lama cuțitului, ca s-o curețe și o vîrî apoi în teacă.

— Aproape de partea de jos a Rîului Pulberii, care se varsă în Rîul Pietrei Galbene, o lămuri sora căpeteniei. Rîul Pietrei Galbene se varsă în marea Apă Mîloasă.

— E departe pînă acolo?

— Cîteva nopți de mers, dacă putem mărșălui în linie dreaptă.

— E adevărat că marea Apă Mîloasă este atît de sălbatică și de vicleană încît înghite toate corăbiile?

— Da. Tokai-ihto mi-a spus că ea a înghițit multe corăbii ale oamenilor roșii, dar și multe ale bărbaților albi, și că de aceea nici chiar uatșițșunii nu vor să mai călătorească pe ea cu corăbiile lor cele mari.

— Dar noi trecem peste ea?

— Vom încerca.

— După ce o vom fi trecut, unde mergem și cum este acolo? Fulgerul Norilor era foarte vioaie. Gîndurile îi zburau spre viitor, care stătea înaintea ei ca o depărtare înnegurată, de unde puteau să apară frumosul sau îngrozitorul.

— Dacă trecem peste Mini-Sose, ajungem iar în preerii întinse și păduri uriașe, și întîlnim mulțime de fluvii și lacuri.

— Nu știi cumva mai mult, Uinonah? Sînt și oameni pe acolo, sau nu-s de loc?

— Două triburi mari, cu căpetenii vestite, locuiesc dincolo de Mini-Sose: Assiniboinii, Fierbătorii de pietre, care sînt rudele noastre, și Picioarele Negre, dușmanii noștri.

Fetița rămase pe gînduri.

— Picioarele Negre-s tot niște ciini rîioși ca Panii? întrebă ea apoi.

Ceata Ursilor locuise la hotarul de sud al întinsei țări dakotane, și dușmanii ei seculari erau strașnicii arcași ai Panilor.

Uinonah zîmbi.

— Nu știu asta, Fulgerul Norilor. Tokai-ihto mi-a spus cîndva că bărbații Picioarelor Negre sînt sălbatici și puternici ca și țara în care locuiesc.

— Dar ce, Tokai-ihto a fost la ei?

— Da, o vară și o iarnă, cu Mattotaupa, tatăl nostru, pe vremea cînd el era încă socotit dușman al tribului dakotanilor.

Fetița se uită cu atenție la Uinonah.

— Hai, istorisește-mi, te rog, tot ce știi! Atunci cînd Tokai-ihto a fost la Picioarele Negre, ce fapte de vitejie a săvîrșit el acolo?

— Trebuie să privești mai cu luare-aminte la toate cele, Fulgerul Norilor! Nu te-ai întrebat niciodată de ce oare pieptul căpeteniei este plin de cicatrice? Războinicii noștri cred că el a trecut prin dansul soarelui atunci cînd se afla la Picioarele Negre.

— Așa! zise cu admirație copila și se uită înspre Tokai-ihto, care stătea lîngă un grup de bărbați. Cicatricele lui sînt foarte adînci. Vrei să mă lămurești și pe mine ce e cu dansul soarelui, Uinonah?

— Cînd ai să fii mare, Untșida îți va spune cîte ceva despre acest dans, căci, dintre toate femeile noastre, ea știe cel mai mult despre vrăji. Soarele este mare și puternic, el face să fie vară, să crească iarba și să se coacă roadele. Vrăjitorii noștri i-au învățat pe războinici să-i aducă jertfe. Asta o pricepi, deoarece și copiii ca tine aduc jertfe „tainicei forțe a vieții".

— Dar bărbații tineri și războinicii cum aduc jertfă soarelui? La ceata Urșilor n-am văzut așa ceva niciodată.

— Nu, tu n-ai văzut-o niciodată, fiindcă ești încă mică, și la noi nu în fiecare an trece un bărbat prin dansul soarelui. Dar îți voi spune atît cît știu și eu despre aceasta: Carnea de pe pieptul celui ce aduce jertfă este străpunsă cu cuțitele, iar prin răni se trec frînghii lungi, care se leagă de un stîlp. Bărbatul se lasă pe spate, așa că frînghiile trag de carnea lui. El stă așa toată ziua și se uită la văpaia soarelui. Nu mulți pot suporta dansul soarelui fără să leșine. Seara, cînd apune soarele, bărbatul trebuie să mai aibă încă destulă putere, încît să se smucească din frînghii pînă ce carnea se rupe și el devine liber. Apoi i se leagă rănile și este bine în-

grijit pînă cînd se vindecă. E o mare glorie să treci prin dansul soarelui.

— Da, înțeleg, spuse Fulgerul Norilor foarte serioasă.

— Poate — zise Uinonah reluîndu-și firul istorisirii — că fratele meu a văzut la Picioarele Negre și pe sălbatica lor căpetenie Wapanana, și pe mîndrul Niokskatas, și pe tînărul și îndrăznețul „Tunetul Munților" și pe frumoasa Sitopanaki, „ale cărei picioare cîntă cînd merge".

— Ah! — strigă Fulgerul Norilor — de am trece mai repede peste Mini-Sose! Aș vrea să-i văd pe toți acești războinici și femei!

— Tu nu trebuie să uiți, fetițo — Uinonah deveni foarte serioasă — că Picioarele Negre sînt dușmanii noștri. Ei urăsc pe dakotani și au trecut adesea peste Mini-Sose, pătrunzînd adînc în terenurile noastre de vînătoare, cutreierîndu-le cu nerușinare și ucigîndu-ne vînatul, iar acum, cînd Tokai-ihto nu mai este socotit dușman al dakotanilor, ci căpetenia cetei Ursilor, ei îl vor omorî și pe el și pe noi toți, oriunde ne vor întîlni.

— Dacă vor putea, spuse fetița semeț și bătăios.

Uinonah nu-i mai răspunse. Ea se sculă de jos și atenția îi părea atrasă de ceva cu totul deosebit. Copila se uită cercetător în direcția spre care își întorsese sora căpeteniei privirea, și ceea ce văzu făcu să-i înghețe sîngele în vine.

Floare Meliferă [1], sora mai mare a Fulgerului Norilor, se reîntorsese!

Nenorocita se apropia cu pași hotărîți, dar vai, în ce hal arăta! Părul îi era nepieptănat, obrajii tare scofîlciți, iar privirea și-o ținea ațintită în pămînt. Era vădit că-i e rușine. Și trebuia să-i fie!

Fulgerului Norilor îi fu ciudă că sora căpeteniei

[1] Flori melifere — flori pe care albinele le caută de preferință. (n. t.)

se poartă prietenos cu fata asta, şi că îi aduce chiar să mănînce puţină carne.

Fără să-şi ridice privirea, Floare Meliferă mîncă fărîma de hrană. Intre timp, o parte din femei se adunaseră în jurul ei şi al fetiţei. Ceva mai departe, lîngă căpetenie, stăteau Castorul şi Chef des Loups şi îi dădeau raportul.

— Da' de unde vii ? ! îşi interogă Fulgerul Norilor sora.

— Ah, de departe, răspunse Floare Meliferă, cu o blîndeţe care-i era cu totul străină. A fost îngrozitor şi va fi încă şi mai îngrozitor, spuse ea mai departe femeilor. Vaca Bălţată ne-a gonit zi şi noapte prin păduri, aşa cum goneşte bufniţa cintezoii, şi pe urmă am ajuns la oamenii păroşi. Nici nu vă puteţi închipui cît păr au ei în jurul gurii. Uite, aşaaaa de lung ! Floare Meliferă arătă cu amîndouă mîinile, ducîndu-le de la gură pînă la genunchi, şi femeile se îngroziră. Nu aveau nici femei, nici fete, deci a trebuit să muncim pentru ei. Spuneau cu glas foarte puternic cuvinte pe care noi nu le înţelegeam, şi apoi rideau.

— Aşadar, nu le-aţi putut istorisi nimic, zise răsuflînd uşurată Mongşongşah, care tocmai venise şi ea lîngă celelalte femei.

— Ba da, puţin tot am izbutit să vorbim cu ei, prin semne. Vaca Bălţată le-a spus lucruri rele, şi anume că Tokai-ihto este însetat de răzbunare, şi că el voieşte să-i ucidă în chinuri pe toţi oamenii albi, apoi să-i scalpeze, să le ardă colibele, şi să le prade vitele, iar pe femeile albilor să le tîrască în cortul lui, şi copiii lor să-i omoare...

— Mincinoasă şi trădătoare — vorbi Uinonah, şi glasul ei nu avu nici un fel de intonaţie — acum mîlahanskanii au să pornească încoace ca să ne alunge înapoi !

— Au şi pornit. Vin spre noi din toate părţile, căci au o vrajă cu care pot să vorbească din depărtare. E iarăşi ca în război.

Femeile se uitau una la alta. Ca în război!

Floare Meliferă își acoperi fața cu mîinile.

— Noi n-o să ajungem niciodată peste Mini-Sose! scînci ea.

— Voi sînteți vinovate de asta, voi! țipă Fulgerul Norilor ca ieșită din fire. Dar eu nu mă mai întorc înapoi în rezervație! Mai bine să mor! Hapedah și Tșaske au spus și ei la fel... da, mai bine să murim cu toții!

Uinonah aruncă o privire prietenoasă micei ei protejate, iar Floarei Melifere, care plîngea, îi trase mîinile de pe obraz.

— Dar de ce te-ai întors la noi? o întrebă ea pe față.

Floare Meliferă înghiți și-și șterse lacrimile.

— Unul din oamenii aceia părăși — zise ea — voia să mă facă femeia lui; atunci, cînd s-a înserat am fugit. Castorul m-a găsit în pădure; mi-era tare foame. Am crezut că are să mă omoare, dar el m-a luat cu el și a spus că pot să rămîn la voi.

Fata rosti ultimele cuvinte atît de încet, încît abia putură fi auzite. Îi era teamă de dușmănia femeilor, și simțea privirea disprețuitoare a surorii ei mai mici.

— Dar de unde aveți caii pe care ați călărit pînă aici? întrebă Mongșongșah în mijlocul tăcerii ce se așternuse.

— De la oamenii albi care caută aur. I-a luat Chef des Loups spunînd că noi avem nevoie de aceste animale.

— Hau, confirmă cu seriozitate Fulgerul Norilor. A avut dreptate!

— Văd că v-ați zorit tare mult animalele, par grozav de obosite, continuă cercetător Mongșongșah. Sînt dușmanii oare chiar atît de aproape?!

Floare Meliferă dădu din cap.

— Da, ăia care vin de la Niobrara și din rezervație, trecînd pe la răsărit de Black Hills, sînt foarte aproape. Poate la depărtare de o zi de mers călare,

Dakotanul se ridică de lîngă gard și, printr-un scurt salt lateral, trecu peste uluci, dincolo. Merse apoi încet, agale, în direcția din care auzise chefnirile de coyot, luînd pentru aceasta umbletul și aerul unui om care a observat ceva suspect și caută să vadă ce-i. Comportarea lui nu putea fi decît încuviințată de ceilalți doi paznici, dacă o băgau de seamă de la distanța la care se aflau.

După ce se îndepărtă atît, încît întunericul nopții să-l apere de vigilența celorlalți păzitori, Șoimul Negru se opri. El stătu cu spatele spre îngrăditură și spre corturi, se aplecă, își scoase scăpărătoarea, pe care și-o duse în dreptul obrazului, și o făcu să scapere scîntei ce îi luminară chipul uscățiv sub borul jobenului. Acum prietenul, care de bună seamă se apropia pe furiș, va ști cu siguranță pe cine are în față. După ce scînteile se împrăștiară, Tșetansapa vîrî scăpărătoarea în buzunar. Rămase apoi pe loc, așteptînd să vadă dacă se va mișca ceva.

Își făcuse bine socoteala. Un bărbat se tîra înspre el. Necunoscutul rămase culcat la doi metri de dakotan.

— Frate? șopti Șoimul Negru printre buzele abia întredeschise.

— Șunktoketșa! murmură celălalt, și se tîrî pînă lîngă Tșetansapa. Șunktoketșa și patru războinici.

Șunktoketșa însemna lup. Delawarul se și obișnuise să-și spuie numele în limba dakotanilor.

— Mă găsiți în fața ieșirii din țarc, zise în șoaptă Tșetansapa. Veniți la mine înăuntru!

— Hau.

Convorbirea se terminase.

Șoimul Negru păși mai departe, tot agale, și făcu un scurt ocol. Se întoarse apoi molcom în îngrăditură și își reluă vechiul său loc, printre cai, lîngă intrare.

Curînd după aceea înaintară spre el, tîrîndu-se pe pămînt, ca șerpii, niște oameni, pe care numai ochii lui îi puteau vedea. Puștile le împingeau înaintea lor. Lunecară pe sub gard, înăuntru, către cai, și fiindcă se frecaseră, anume pentru asta, cu o buruiană miro-

sitoare, animalele nu se neliniștiră. Șoimul Negru dădu prietenilor săi ultimile instrucțiuni:

— Patru aici la intrare. Cai buni. Șunktoketșa înspre fund. Îi omoară pe cei doi paznici. Apoi o ștergem cu toți mustangii.

Din direcția nord-est se auzi deodată, lămurit, un tropot de copite.

Tșetansapa cătă scrutător înspre preerie. Se reîntorcea Șonka și oamenii lui din urmărirea Picioarelor Negre. Dakotanul travestit de lîngă gard privi cu atenție micul lor grup. Cei trei călăreți aduceau cu ei trei cai, pe spatele cărora erau legați niște indieni leșinați sau morți. Pentru a nu fi văzut de prea aproape, presupusul „general" trase mai din vreme prăjinile ce barau intrarea în țarc, și așteptă apoi ascuns din nou printre cai. Era ferit în felul acesta de eventualele priviri iscoditoare ale celor ce tocmai se apropiau. Călăreții descălecară. Șonka și cei doi însoțitori ai săi îi dădură jos pe cei trei polițiști de lagăr legați pe cai, și băgară animalele în țarc.

„Generalul" închise îngrăditura, în timp ce dușmanii săi pășeau spre tabără. Pe morți îi luaseră cu ei.

De îndată ce noii sosiți dispărură în corturi, Tșetansapa trase din nou prăjinile ce închideau ieșirea. Răpirea cailor trebuia înfăptuită acum, fără zăbavă, deoarece în zare, la răsărit, se și iveau cele dintîi licăriri ale zorilor, aruncînd peste cerul nopții, ale cărui stele luceau ceva mai slab, un văl diafan de lumină pal-verzuie.

Șoimul Negru trecu pe lîngă prietenii săi ascunși printre cai.

— Dar Castorul unde-i? întrebă el repede.

— La crîngul de plopi. S-a dus să facă o captură. Acolo sînt catîrii, iar în corturile pe care Roach le-a lăsat în părăsire se găsesc provizii și muniții.

— Bine. Fiți gata... am să fluier! Alungăm caii afară din îngrăditură, apoi îi goniți pe lîngă crîngul

de plopi și de acolo, pe urma lui Tokai-ihto, peste fluviul Pietrei Galbene!

După ce dădu aceste dispoziții, Tșetansapa alergă printre animale înspre fundul țarcului, la Chef des Loups. Delawarul îl aștepta.

Dakotanul îi expuse și lui, în șoaptă, întregul său plan de acțiune. Apoi sări pe calul bălan. În aceeași clipă fu și Chef des Loups pe un șarg, pe care-l ochise de mai înainte. Printr-un șuierat puternic, Tșetansapa dădu semnalul, și pe dată răsunară niște răcnete înspăimîntătoare, scoase de prietenii săi, și menite să stîrnească panică în herghelie. Revolverele micului grup traseră sălbatic în aer, iar bicele lor de piele șuierau și pocneau, abătîndu-se peste patrupedele speriate. Cîțiva dintre cai și apucaseră să iasă din țarc. Bălanul se ridică în două picioare și zvîrli din copite, așa încît Șoimul Negru, care ținea într-o mînă revolverul și în cealaltă harapnicul, trebui să-și încleștеze foarte strîns de trupul animalului genunchii și pulpele sale vînjoase. În tot timpul acesta, glasul lui Tșetansapa nu conteni să răcnească pentru a vîrî groaza în turma dinaintea sa. Înspăimîntată, ea se îmbulzea acum spre ieșirea țarcului. Ulucile de la cele două capete ale deschizăturii gardului se rupseră trosnind, iar caii înfricoșați se apucară să treacă dincolo, se porniră pe o goană nebună, în preeria cufundată în întuneric. Bălanul, văzînd că prin gloata ce se înghesuia spre ieșire nu izbutește să răzbată pînă în față și să scape din îngrăditură numaidecît, făcu o întoarcere și sări cu un salt minunat peste ulucile destul de înalte ale gardului. Cîteva exemplare curajoase îl imitară și îl urmară în sălbatica goană prin preerie. Cît ai bate din palme, cea mai mare parte a turmei părăsise, pe la sud, țarcul, și se îndepărta galopînd nebunește, mînată de micul grup de războinici care chiuia și-și rotea bicele.

Toate acestea fuseseră treabă de numai cîteva secunde.

Fugarii auzeau în urma lor lătratul furios al haitei de cîini şi răcnete turbate ce veneau dinspre corturi. Trosniră împuşcături şi gloanţele şuierară pe lîngă războinici. Acum însă, cînd se îndepărtau în galop sălbatic, acestea nu-i mai puteau pune într-o primejdie serioasă. Caii fugiseră toţi. Cei cîţiva ce nu fuseseră în stare să se ţină de goana turmei, şi care de bună seamă că fură iarăşi prinşi de stăpînii lor, erau animale rănite şi de nici un folos. Neputincioşi şi tremurînd de furie, duşmanii se văzură în situaţia de a rămîne deocamdată pe loc, în tabără. Călărăşimea devenise, fără voia ei, o trupă pedestră.

Răpirea cailor, lovitură foarte preţuită, şi pe care Pieile Roşii din preerie o foloseau în războaie adesea, reuşise încă o dată.

La răsăritul soarelui, în crîngul de plopi, de pe malul rîului, lîngă locul unde stătuse ascuns Şoimul Negru, şedeau laolaltă, după marele lor succes, Tşetansapa, Chef des Loups, Castorul, bătrînul Corb şi cel mai tînăr dintre fiii acestuia din urmă. Băiatul mai mare al Corbului se căţărase în vîrful celui mai înalt plop şi stătea de pază acolo, aşa cum făcuse în noaptea dinainte nătîngul Tatokano. Ceilalţi doi războinici, care luaseră şi ei parte la lovitura de lîngă lac, erau plecaţi cu turma mare de cai pe urmele convoiului în mers al lui Tokai-ihto. Caii pe care urmau să călărească cei şase rămaşi deocamdată la tabăra de lîngă rîu păşteau printre tufişuri. Bărbaţii mîncaseră cîte ceva şi fumaseră o lulea, iar acum, mulţumiţi, îşi îngăduiau să stea tolăniţi la soare. Departe de micul grup, la marginea crîngului, zăcea Tatokano legat burduf. Şoimul Negru încă mai era îmbrăcat cu uniforma acestuia, şi se juca distrat cu jobenul ce se scofîlcise de tot. Ori de cîte ori se uita la el, tovarăşii lui pufneau şi hohoteau de rîs.

— Vrei să-mi spui acum, tu, cel mai viclean dintre Castori — reîncepu Tşetansapa după ce schimbaseră între ei primele impresii asupra peripeţiilor aventurii lor nocturne — vrei să-mi spui acum, de ce trebuie să

mai port încă această uniformă, și de ce l-ai dus la așa de mare distanță pe prizonierul nostru ?

— Da, am să-ți explic, ție, celui mai uscat dintre plopi, răspunse Tșapa zîmbind. Dar mai întîi o să-mi spui tu mie, cît timp mai ai de gînd să ne ții aici ?

— Asta poți s-o afli. Rămînem toată ziua, ca să vedem ce va face Roach în spaima care l-a cuprins. Și-a amintit de soarta lui Custer și se teme că îi vom ucide, pe el și pe toți oamenii săi. De aceea își sapă acum șanțuri de apărare, după cum ne-a înștiințat cel mai mare dintre fiii Corbului, și rămîne lîngă lacul și dealul lui, ca un cîine de preerie care a ologit de toate picioarele. Cînd se va încumeta în cele din urmă să plece, va porni desigur spre sud. Nu de teama lui e nevoie să mai stăm aici. Primejdioși sînt însă Șonka și coyoții săi, care știm că-s însetați de răzbunare, și ei au picioarele iuți ale bărbaților roșii. De aceea trebuie să rămînem azi aici și să-i supraveghem, iar cînd se va înnopta, vom mai da o raită călare în jurul taberei lor, răcnind și împușcînd. Atunci Roach va ordona lui Șonka să rămînă cu el și să-l apere, și în felul acesta scăpăm și de Șonka. Hau.

— Hau, sfatul tău e bun. Noi, cu șapte războinici și trei pușți am desprins de pe urmele noastre cincizeci de războinici cu cincizeci de pușți, fără a pierde nici un om. Tokai-ihto va fi foarte mulțumit de tine. Dar acum vreau și eu, Vicleanul Castor, să mă pot mîndri cu ceva. Tu știi, Tșetansapa că eu și cu tine am făcut în rezervație, în „țara rea", cele mai mari greutăți căpeteniei noastre. De aceea și trebuie să săvîrșim acum cele mai frumoase fapte pentru ceata Ursilor. Ție, ți-a și reușit ceva. E rîndul meu să dau o lovitură, și cum eu ți-am ajutat, trebuie acum să-mi ajuți și tu.

— Hau, sînt gata ! Nu-i de ajuns că de atîtea ore mă silești să port uniforma asta la lumina zilei ?

— E numai începutul. Iată, să-ți explic planul meu : Tu singur ai spus că uatșițșunii „au vorbit la depărtare" și că Red Fox este plecat spre forturile

din nord, să ne prindă dintr-acolo ca într-un laț. Asta e o mare primejdie, pe care noi trebuie neapărat s-o prevenim, întreprinzînd ceva contra. Eu voi să bag spaima în acele forturi, și astfel, în timp ce ei ne vor căuta în nord-vest, pe Missouri, noi le vom ataca dinspre nord. Atunci, speriați, oamenii se vor întoarce la forturile lor și ne vor lăsa în pace, căci încă n-a fost uitată povestea celui de la Niobrara, pe care Tokai-ihto l-a prefăcut în scrum.

— Bine, dar sînt foarte curios să știu pe ce cale îi vei face să se teamă, și ce legătură are asta cu uniforma mea ?!

— Ai să afli îndată. Trebuie numai să joci jocul meu, altceva nimic.

Tșapa se sculă și-l aduse pe Tatokano, care pînă atunci nu putuse să audă convorbirea.

Văzînd prizonierul, care zăcea la pămînt, în fața sa, pe Șoimul Negru îl năpădiră cele mai rele amintiri. Neghiobul ăsta despuiat de haine fusese cu Șonka atunci, în rezervație, cînd acesta silise cu revolverul în mînă sfatul cetei Urșilor să facă așa cum voise el, și cînd Tșetansapa fusese grav rănit. Chipul războinicului se întunecă grozav.

Tșapa se propti în fața prizonierului.

— Tatokano — zise el — tu ești legat, și zaci aici ca un buștean. Aș putea să te omor. Și am s-o și fac. Am să te frig și am să te rumenesc întocmai ca pe o labă de urs ! Ești un trădător și un coyot !

Neghiobul privea în fața sa nu înspăimîntat, ci cu un aer mai tîmpit ca oricînd și furios.

— Ai înțeles, tu, șobolan puturos ?

— Da, răspunse în grabă prizonierul, dar fără să-și ridice ochii. El părea că evită privirea lui Tșetansapa, care-i purta uniforma. Pierderea acesteia îl îndurerea pesemne foarte mult pe prostănac.

— Ai înțeles ? Bun ! Dar că meriți ceea ce ai pățit știi ?

Neghiobul își ridică acum totuși cercetător ochii. Îi era oare îngăduit ca prizonier să vorbească ?! Pă-

rea că începe a prinde nădejde şi că sentimentul valorii lui creşte din nou în el.

— Eu sînt un războinic al marelui tată din Washington! le puse el în vedere. Cuţitele Lungi sînt tari şi nimeni nu-i va învinge. Castorul şi Tşetansapa mi-au furat uniforma! Să facă bine să mi-o dea înapoi şi să mă lase pe dată liber, altfel milahanskanii îi vor spînzura! Dacă însă îmi înapoiaţi uniforma, atunci am să-i rog să vă ierte, şi dacă veţi lupta pentru ei, Cuţitele Lungi vă vor da şi vouă cîte zece dolari pe lună.

— Ah, pentru zece dolari pe lună ne-ai trădat tu pe noi, coyotule! Am să te jupoi şi apoi am să te zvîrl cîinilor să te mănînce, căci aşa meriţi... şi ştii, cîinii noştri sînt flămînzi! Ai auzit?

„Generalul" nu răspunse. Ţinta privirilor sale furioase erau acum Tşetansapa, care-şi împletea părul şi se juca între timp, din cînd în cînd, cu nasturii tunicii, ca şi cum ar fi voit să-i rupă.

— Da, uită-te bine la uniformă! îl îndemnă Castorul pe „general". La fel ca ea ai să păţeşti şi tu. Ai să-ţi pierzi toate podoabele. Tu vrei să ne bagi în sperieţi cu oamenii tăi albi, dar ei sînt acum departe, iar eu sînt aici, în faţa ta! Tşapa făcu o pauză pentru a mări efectul cuvintelor care aveau să urmeze. Aşadar poţi alege! îi strigă el pe neaşteptate în obraz „generalului". Ori te jupoi şi te frig ca pe o labă de urs... ori vii la noi şi o iei în cortul tău pe fata Floare Meliferă! Au auzit urechile tale ce am spus?

Propunerea Castorului corespundea obiceiurilor şi datinelor Pieilor Roşii. Viaţa aspră a indianului din preerie, accidentele la vînătoare şi moartea în lupte, micşorau numărul bărbaţilor care puteau să procure hrana trebuitoare femeilor şi copiilor. Mereu şi mereu se iveau goluri în rîndurile vînătorilor. Dacă se găsea deci un prizonier gata să se căsătorească în trib, atunci duşmanul acesta învins era primit cu plăcere printre ei. În orice caz nu putea fi vorba pentru aşa ceva decît de bărbaţi încercaţi şi viteji, de la care

tribul să aibă un cîştig, şi nu de caraghioşi ca „generalul". Veselia din cercul învingătorilor izbucni de aceea din nou. Dar Tatokano, în prostia lui, nu avea destul spirit critic, pentru a pricepe de ce se porniseră pe rîs. El luă cu totul în serios propunerea Castorului, dar nu se putea hotărî, aşa că răspunsul său se lăsă aşteptat.

— Gîndurile tale merg încet ca melcul ! îl zori Tşapa.

„Generalul" îşi pironi privirea asupra Castorului.

— Dar îmi dai uniforma înapoi ?

— Dacă îngăduie căpetenia Tokai-ihto, răspunse cu seriozitate războinicul.

— Ce ? ! strigă Tşetansapa îngrozit. Ai într-adevăr de gînd să aduci din nou în corturile noastre pe despuiatul ăsta ? !

— De ce nu ? Nu-i de loc fricos. N-are minte şi de aceea a căzut în laţul lui Şonka. Dar picioarele lui sînt iuţi ca cele ale unei antilope. Noi am putut mai înainte să-l folosim ca ştafetă, de ce n-am putea să facem şi acum la fel ? Bineînţeles dacă încuviinţează Tokai-ihto.

Şoimul Negru nu mai spuse nimic. El se mărgini doar să scuipe cu scîrbă.

— Aşadar, Tatokano va veni în corturile noastre şi o va lua de femeie pe Floare Meliferă ? întrebă Castorul voind să se asigure. El va lupta alături de noi contra Cuţitelor Lungi !

Negţiobul se sperie.

— Asta nu pot !

În dosul frunţii sale înguste părea că se dă o luptă crîncenă.

— De ce nu poţi să faci asta, tu oală spartă, tu mocasin soios ! Atunci am să-l îmbrac pe ursuleţul nostru cu uniforma ta, iar din pielea ta am să fac franjuri pentru rochia Florii Melifere !

Tatokano îndreptă asupra Castorului o privire implorătoare.

— Bine, dar eu vreau s-o iau de femeie! zise el.

Chef des Loups rînji răutăcios.

— Eşti mult mai prost decît am crezut, decretă Tşapa. De ce spui că nu poţi, dacă totuşi vrei s-o iei de femeie?

— Dar eu nu pot rămîne la voi să lupt contra Cuţitelor Lungi.

— De ce nu, tu ciine de preerie schelălăitor? Nu-ţi convine să pierzi cei zece dolari pe lună, mosc puturos ce eşti? Dacă te frig, tot n-ai să-i mai capeţi! De prost, eşti prost, dar asta totuşi o vei înţelege!

— Da, dar am jurat.

Mutra de smintit a lui Tatokano luă o expresie rigidă. El era nerod şi înfumurat, însă unele din elementarele noţiuni despre onoarea de războinic ale dakotanilor îi erau încă de mic copil atît de înrădăcinate prin educaţie acestei fiinţe fără minte, încît nu le putuse pierde cu desăvîrşire.

— Ce ai jurat? se informă Castorul supărat.

— Să lupt pentru oamenii albi.

— Asta-i trist, zise Tşapa către Chef des Loups. Atunci tot trebuie să-l frig.

— Întreabă-l pe prizonierul tău — sugeră delawarul părînd gata să-l ajute — pentru cîtă vreme a jurat! La oamenii albi se jură mai totdeauna numai pentru timpul pentru care primeşti dolari.

Castorul îl atinse cu vîrful degetului pe „general", care stătea posomorît în mijlocul cercului duşmanilor săi.

— Ai auzit? Pentru cîte luni ai jurat?

— Asta nu ştiu.

— Nătîngul nu ştie!

— Pentru care lună ai primit ultima dată dolarii tăi? îl întrebă Chef des Loups pe prizonier.

— Pentru „luna ochilor răi"[1], în care ne aflăm acum.

[1] Martie. (n. a.)

— Foarte bine — zise delawarul — deci ai să te duci la Cuțitele Lungi și ai să le spui că după terminarea acestei luni nu vrei să le mai slujești și nici să mai primești vreun dolar de la ei. Atunci uatșitșunii te vor lăsa să pleci.

— Mi-e cu neputință, căci Castorul mă va omori și mă va scalpa înainte ca eu să le pot spune oamenilor albi că voiesc să plec de la ei.

— Într-adevăr — strigă Țsapa — așa este! Cum i-a trecut prin gînd lui Chef des Loups una ca asta?! Să-l las pe prizonier să plece, iar acesta să se ducă la Cuțitele Lungi și să le divulge tot ce am vorbit noi aici?! Parcă urechile lui n-au putut să audă totul, deși eu l-am dus tocmai la marginea crîngului? Are minte slabă, dar auzul i-a fost întotdeauna ascuțit. El știe că vom folosi un vicleșug... știe că numai ne prefacem a merge spre nord-vest, pentru a amăgi cetele de Cuțite Lungi din forturile de la nord și a le face să ne caute acolo, și că în timpul acesta noi vom călări îndărătul lor pînă la forfurile din nord-est, rămase astfel goale, și le vom da foc la toate! Da, e un plan frumos, un vicleșug strașnic și trădătorul ăsta să plece de aici și să divulge totul Cuțitelor Lungi?! Pentru ca pe deasupra să mai primească încă zece dolari?! Nu, mai bine îl tai felii, această friptură tare ca o piele, și Țsetansapa va dărui Florii Melifere uniforma! Hau!

Cu o mutră încruntată, Castorul își tîrî prizonierul iarăși într-un tufiș.

— Haideți — zise el apoi către tovarășii săi — să ne ducem puțin mai încolo! Hoitul ăsta îmi pute prea tare la nas.

Motivarea era de altfel neîndestulătoare, dar Țsetansapa și delawarul se ridicară în picioare și se îndepărtară cu Țsapa. Erau curioși să afle ce vrea de fapt Castorul.

Cînd fură la o distanță de la care cu siguranță că prizonierul nu putea auzi nimic din cele ce urmau să discute, omul cu păr creț se opri.

— Așa, acum putem sta de vorbă. Voi ce gîndiți?

Tșetansapa își clătină capul acoperit cu jobenul.

— Eu nu ți-am înțeles planul.

— Cei mai deșirați războinici se pare că sînt cîteodată și cei mai lipsiți de idei. Totul e pe calea cea bună. În noaptea asta trebuie deci ca Chef des Loups să-l elibereze în taină pe Tatokano.

— Eu?! strigă delawarul ferindu-se.

— Da, pe tine te va crede, fiindcă tu ai făcut serviciul la Cuțitele Lungi. El va alerga apoi la milahanskanii din forturile de la nord și le va împărtăși tot ce i-am spus eu acum, ca și cum ar fi un mare secret pe care l-a surprins pe cînd trăgea cu urechea. Ei îi vor da crezare și se vor întoarce călări la forturi, căci se vor teme că vom tăbări asupra acestora.

Tșetansapa își scoase jobenul ca și cum ar fi voit să-și răcorească fruntea, și-și trecu mîna prin păr.

— Ești înțelept, zise el apoi, și planul tău e bun.

— De ce să nu încercăm?

— Hau! încuviință Chef des Loups.

Bărbații se reîntoarseră la tabăra lor din cring și folosiră orele ce le mai rămăseseră pînă la căderea nopții, căutînd să se reconforteze prin somn. Cînd Tșetansapa își trezi tovarășii, se și făcuse întuneric, iar din nori începuseră să se cearnă picături mărunte. Chef des Loups se furișă pînă la Tatokano ca să-i desfacă legăturile, așa cum rămăsese înțeles. El îl sfătui să alerge cît mai repede cu putință la forturile din nord și să raporteze acolo ceea ce a aflat; nu s-ar putea salva decît prin asta. Curînd după aceea, iscoada din copac îl observa pe fugar, care se îndepărta mai întîi o scurtă bucată de drum tîrîndu-se pe burtă și furișîndu-se, și care apoi sări deodată în sus și, sprinten ca o antilopă, iute ca vîntul, se mistui spre nord, în întuneric.

Tșetansapa și tovarășii săi porniră de îndată să dea atacul acela simulat împotriva taberei de lîngă lac a căpitanului Roach. Pămîntul pajiștei răsuna de ropotul copitelor. Băltoacele întîlnite în cale zvîrleau proaște de mocirlă peste burta cailor și picioarele călăreților. Era întuneric beznă, o noapte cu nori grei de ploaie, care ascundeau luna și stelele, o noapte anume făcută parcă pentru isprăvi ce trebuiau să rămînă nevăzute. Gonind pe animalele lor iuți, și distanțați unul de altul, dakotanii începură să se rotească în jurul colinei și lacului. Se apropiau și iar se depărtau. În jurul poziției inamice răsuna mereu și mereu, ca strigătul unor invizibile stafii, sfidătorul: „Hi-iah!" Trosneau împușcăturile cînd mai aproape, cînd mai departe. Lîngă lac se jeluiau, urlînd prelung, ciinii Picioarelor Negre. Dinspre colină și dinspre lac răspunseră cîteva focuri de armă. Judecînd după spaima lor, desigur că Roach și oamenii săi mureau în noaptea asta mai mult decît o dată. Așa cum spusese Tșetansapa, era încă proaspătă în mintea ofițerilor și soldaților amintirea soartei generalului Custer și a armatei lui, care fusese în întregime nimicită de către dakotani. Nu încăpea nici o îndoială că Roach, trupa sa, și poliția lagărului, vor încerca a doua zi să se retragă spre sud. Ceea ce-l aștepta însă acolo, cu siguranță că nu era avansarea lui la gradul de maior. El nu se compromisese cu nimic mai puțin decît Șonka, zbirul care întîi se lăsase legat de ceata Ursilor neînarmată și care apoi își mai pierduse și calul!

După cum se înțeleseseră, Tșetansapa și Chef des Loups făcură în așa fel încît să se întîlnească din cînd în cînd în iureșul acestui nocturn atac simulat. În răstimpul unei astfel de întîlniri, delawarul propuse ca el să se folosească de întunericul acela de nepătruns și să se furișeze în tabăra vrăjmașă pentru a

mai afla poate cite ceva. Șoimul Negru se învoi, însă îl rugă să nu zăbovească prea mult, căci trebuiau să pornească neîntîrziat spre nord ca să ajungă din urmă convoiul. Ploaia călduță ce se îndesise acum amenința să grăbească ruperea gheței de pe rîul Pietrei Galbene și sloboda curgere la vale a sloiurilor, tăind astfel drumul călăreților spre Tokai-ihto.

In timp ce Chef des Loups își punea planul în aplicare, Tșetansapa și ceilalți tovarăși ai săi continuară ocolul lor vertiginos în jurul taberei. Deodată, el văzu ceva care-l uimi. Era un cal fără călăreț, ce sta și păștea liniștit. Deși trecuse pînă atunci de mai multe ori pe acolo, Șoimul Negru nu-l observase. Cum de ajunsese animalul în locul acela ? Poate că era unul dintre caii fugiți din țarc, dar care se răzlețise de turmă. Asta părea cel mai verosimil. Tșetansapa voi să-l ia cu el. Niciodată nu puteai socoti că ai prea mulți cai. Călări deci într-acolo, la pas, ca să nu-l sperie. Zgomotul ușor și sec pe care-l face iarba cînd o rupi încetă ; calul pesemne că-și înălțase capul devenind atent la cel ce se apropia. Cînd voi să-l apuce de frîu, războinicul fu atacat prin surprindere. Mîini puternice îl înșfăcară de piciorul stîng și-l smulseră de pe bălanul său. Tșetansapa se prăbuși în iarbă. Pe cînd sărea iar în picioare, auzi galopul a doi cai : bălanul lui și calul acela străin se îndepărtau gonind prin întuneric. Se și făcuseră nevăzuți. Deoarece în cădere pușca îi scăpase din mînă, dakotanul o căută în jurul său. Nu o găsi nicăieri. Tșetansapa stătea acum singur pe cîmpia întinsă, învăluit în bezna nopții. Își căută din nou pușca, dar tot n-o găsi. Dispăruse. Șoimul Negru tremura de furie. Rămase parcă așteptînd ceva. Măcar de-ar îndrăzni ticălosul de hoț să se mai întoarcă o dată ! Îi era cu neputință să-și dea seama încotro se îndreptase tîlharul ce fusese înghițit de întuneric și burniță. Apoi iarăși auzi în jur ropotul înăbușit al galopului războinicilor săi, de care, în enervarea ce-l cuprinsese, dakotanul uitase cu totul. Deodată răsună și șuierătura lui Chef des

Loups, semnalul prin care dădea de știre că s-a înapoiat din incursiunea sa de iscodire în tăbăra vrăjmașă. Trebuiau să pornească la drum spre rîul Pietrei Galbene înainte de a se crăpa și rupe gheața.

Tșetansapa dădu semnalul de retragere. Războinicii se adunară în jurul său.

— L-ați prins cumva pe bălanul meu? îi întrebă el.

— Bălanul tău?!

— Va să zică nu l-ați prins! Șoimul Negru era mulțumit că întunericul îl împiedica să vadă mutra pe care desigur că o făceau prietenii săi. Fă-mi loc pe cal lîngă tine! îi zise el Castorului. Plecăm! Vom trece rîul Pietrei Galbene, pentru a-l întîlni pe Tokaihto!

Niciunul din războinici nu dădu glas uimirii ce o resimțea. Porniră spre nord, avînd în frunte calul lui Tșapa, nevoit să-l poarte în spate nu numai pe el, ci și pe amărîtul prieten al acestuia.

Cai și călăreți, cu toții erau uzi leoarcă, și în afară de asta erau și nădușiți, ceea ce-i făcea să răspîndească în jurul lor un miros înțepător. Acum ploaia răpăia, iar dinspre sud prindea să bată un vîntuleț călduț care îi neliniștea. Sub povara voinicilor călăreți, caii galopau răbdători prin întunecimea de nepătruns. Ropotul ploii acoperea aproape cu totul pe cel al galopului. Cînd războinicii își opriră animalele pentru a le îngădui să mai răsufle oleacă în voie, ei auziră din depărtare vuiete și pîrîituri prelungi. Știau ce însemna asta. Gheața rîului Pietrei Galbene începea să crape. Dakotanii își îndemnară iar la drum animalele, care erau tare obosite, și-și continuară galopul prin noapte. Pe măsură ce se apropiau de rîu, zgomotele acelea sinistre răzbeau tot mai des prin ploaia torențială. Bubuitura cea mare, ce însoțea ruperea gheței și năvala ei la vale, nu răsunase încă. Deci tot mai era timp.

Cîmpia începea treptat, treptat, să coboare în pantă. Pe terenul acesta înclinat cavalcada își înce-

tini goana, deoarece copitele cailor lunecau prin iarba udă. Țsetansapa descălecă și o porni pe jos, lăsîndu-l pe Castor să-și strunească din frîu animalul ; în felul acesta înaintau mai repede. Ploaia părea că se mai potolește. Vîntul se întețise și, printre norii ce se destrămau, licărea cînd și cînd cîte o stea. În josul povîrnișului se zărea o fîșie pal-luminoasă. Suprafața înghețată a rîului lucea între malurile lui negre ca smoala.

Micul grup ajunse în sfîrșit la povîrnișul malului. Războinicii descălecară și începură să coboare. ducîndu-și caii de frîu. Păsiră apoi pe stratul de gheață alcătuit dintr-o îngrămădire zănatică de sloiuri. Nu era bine de trecut pe acolo. Sloiuri mari de gheață, surprinse de reîntoarcerea gerului, presîndu-se unele într-altele, încremeniseră într-o învălmășeală sălbatică de vîrfuri, muchii, blocuri și suprafețe netede. Apa ploii acoperea mai pretutindeni zbîrcita pătură de gheață. Țsetansapa mergea în frunte, și se bucura de fiecare dată cînd pentru cîteva clipe razele lunii răzbăteau printre nori și luminau întinderea aceea perfidă de sloiuri. Castorul înainta ținîndu-și calul de frîu, iar Chef des Loups, bătrînul Corb, și cei doi băieți ai acestuia îl urmau cu animalele lor. Învelișul de gheață ascundea însă o fioroasă agitație. Sub picioarele călătorilor nocturni prinse a bubui și a bolborosi ; rîul se cutremura. Scoarța de gheață începea să crape, vestindu-le grozăvia cu niște pocnete ca de armă. Caii erau înspăimîntați, și doar cu greu puteau bărbații să-i tragă după ei. Războinicii fură nevoiți să-și liniștească animalele, în vreme ce propriile lor picioare nu izbuteau decît anevoie să găsească puncte de sprijin. Mai pipăind unde să calce, mai lunecînd, micul grup înainta pe suprafața sticloasă a gheței. Mereu și mereu bubuia și șuiera rîul sub dislocarea tunătoare a sloiurilor. Deodată, un val de apă se năpusti peste oameni și animale. Scoarța de gheață păru că se umflă. Totul se clătina în jurul lor. Caii se speriară și se ridicară în două picioare. Numai cu

mari sforțări țineau bărbații frîiele. Țsetansapa dădu și el o mînă de ajutor Castorului, ce se opintea să-și înfrîneze calul. Micul grup de dakotani simțea acum ce va să zică să aibă de-a face și să conducă, nu propriile lor animale, crescute în preerie și care-și cunoșteau stăpînul, ci cai străini, proveniți din pradă. Mai la fiece pas, deșiratul Țsetansapa și prietenul său se poticneau de muchiile blocurilor de gheață, și mereu se împiedicau de copitele cailor care lunecau. Făceau eforturi aprige pentru a înainta și totuși, prin întuneric, trăgînd după ei animalele lor speriate, nu înaintau decît foarte încet. Părea că au trecut de mijlocul rîului. Sub stratul de gheață gîlgîiau lacom valurile ce mereu și mereu încercau să irupă la suprafață. Nici chiar Țsetansapa nu se putu sustrage unui sentiment de neliniște atunci cînd o ruptură, însoțită de pîrîituri puternice, se întinse pînă aproape sub picioarele lui. Înainte acum, înainte, pentru a nu se scufunda și a nu fi striviți de năvala sloiurilor! Șoimul Ngeru smuci calul Castorului și-l forță să vină după el. Animalul tremura înnebunit de spaimă. Alunecînd într-una, poticnindu-se într-una, și într-una căzînd în genunchi, micul grup de oameni și cai continua să înainteze. Ca o făgăduință de salvare și de viață le apăru în fața ochilor, întunecat, malul dinspre nord. Numai să scape din acest infern cu luciri pale, gălbui-cenușii, care căuta să-i înșface cu brațele lui ude!

Nici chiar după aceea, războinicii nu se dumireau cum putuseră străbate ultimii metri. Rîul mugise umflîndu-și apele și, cu un trosnet înspăimîntător, stratul de gheață fusese sfărîmat. Valurile irupseseră, iar carapacea de sub picioarele lor cedase. Țsetansapa rămăsese în urmă; el îi lăsase pe ceilalți să treacă înainte și dăduse o mînă de ajutor tatălui fraților Corbi, care venea ultimul. Ca amețiți de băutură se clătinaseră oamenii și animalele pe gheața ce începea să se scufunde. Bătrînul Corb căzuse în apă,

de unde abia putuse să iasă prinzîndu-se de mîna Șoimului Negru și gîfîind din greu.

Bărbații se aflau acum pe pajiște. Nicicînd pînă atunci nu avuseseră cu atîta intensitate simțămîntul securității pe care-l dă solida scoarță a pămîntului de sub picioare. El nu clocotea și nu se clătina, nu se rupea și nu se scufunda. Rămînea mut și nemișcat și pe el stăteau fiii lui salvați.

Războinicii își duseră caii puțin mai sus pe povîrniș și, istoviți, se lungiră apoi la pămînt. Animalele rămaseră tremurînde lîngă ei.

În dimineața următoare, cînd se înălță soarele, vîntul alungase de mult ploaia. Cerul era atît de albastru, de parcă ar fi fost proaspăt spălat. Numai cîțiva nourași rotunzi, pal-cenușii, cu marginile albe, pluteau încă pierduți în depărtătare, ca o amintire a ruperii de nori din timpul nopții. Țsetansapa și tovarășii lui, refăcuți după un somn odihnitor, ședeau și se încălzeau la soare pe povîrnișul malului, a cărui pajiște era atît de umedă, încît lumina se reflecta pe ea ca într-o oglindă. Ascuns undeva prin iarbă, Chef des Loups făcea de pază. La poalele povîrnișului rîul mugea furios. Puhoiul de gheață înainta nestăvilit. Grămezile de sloiuri învălmășite trosneau și pîrîiau, iar sub întinderea sălbatică și albicioasă de sfărîmături masive, bubuiau izbiturile violente ale valurilor. Bărbații își amintiră cu o înfiorare plăcută cum au trecut peste aceste mase de gheață năvalnice, pe care apa le căra la vale. Multe zile de-acum înainte nici o vietate nu va mai putea străbate rîul. Erau la adăpost de orice dușman care i-ar urmări dinspre sud.

Țsetansapa, ai cărui leggingsi încă musteau de apă, sta tolănit pe o pătură de piele de bizon și-și ținea mîinile încrucișate sub cap. Războinicul cu păr creț și tatăl fraților Corbi ședeau chinciți alături de conducătorul lor, iar cei doi tineri Corbi stăteau pe lîngă cai.

— Bine am mai scos-o la capăt, zise Castorul mîndru de tot ce izbutiseră să facă.

Șoimul Negru nu spuse nici da, nici nu. Acum, după ce biruiseră primejdiile înfruntate pe rîul de gheață, gîndurile lui se întorceau cu stăruință la rușinoasa lui pățanie din cursul nopții. Executase fără cusur ordinul căpeteniei și abătuse dușmanii de pe urmele cetei Urșilor. Trebuia oare ca tocmai el, învingătorul, să revină în tabăra lui Tokai-ihto ca al doilea călăreț pe calul Castorului, și fără pușcă ? Așa arăta oare reîntoarcerea glorioasă pe care o visase ? Hapedah și Tșaske vor putea să facă haz pe socoteala tatălui lor, iar femeile vor avea prilej de glume.

— Voi ce gîndiți ? îi întrebă Șoimul Negru pe prietenii săi. Cine s-a mai învîrtit noaptea trecută, afară de noi, în jurul lacului ?

— În orice caz nu Șonka și oamenii lui, îl asigură Chef des Loups. Ei se aflau cu toții în tabără și voiau să-i omoare pe prizonierii Picioare Negre. Pe unii i-au și ucis, dar o parte au izbutit să fugă. Cred că tînăra lor căpetenie, care le scăpase din gheare, și cei doi sau trei războinici ai săi s-au furișat în tabără și și-au eliberat tovarășii rămași în viață.

— Atunci pesemne că un sitsikauan evadat ți-a furat bălanul și arma, spuse Castorul către Tșetansapa. Vrea desigur, aducînd drept pradă calul și pușca unui dakotan, să-și mai dreagă oleacă în fața tribului faima lui știrbită. Sitsikauanii sînt cîini răi ca și panii, și au fost din totdeauna dușmanii noștri.

Tșetansapa sta dus pe gînduri și se uita distrat la puhoiul de gheață de pe apa rîului. Cîteva sloiuri tocmai apucaseră între ele un trunchi de copac și îl făceau fărîme. Urme vechi imprimate pe suprafața gheței lunecau la vale. Desigur că o turmă de bizoni trecuse de curînd peste rîul înghețat. Păcat că n-o întîlniseră ! Dar iată... pe stratul subțire de zăpadă ce mai stăruia pe alocuri, se vedeau și cîteva urme de copite de cai, urme proaspete de mustangi nepotcoviți, ce se poticniseră și alunecaseră. Pe un petic de zăpadă se desenase totodată și conturul unui mocasin gingaș.

Dintr-un salt, Șoimul Negru fu în picioare și alergă apoi în josul malului.

— Ia uitați-vă! strigă el tovarășilor săi. Vedeți voi urmele acelea?

— Aștia trebuie că au fost sitsikauanii care au izbutit să fugă, își dădu cu părerea Castorul cu sufletul liniștit. E ceva de capul lor! Deși cu femei și cu copii, s-au încumetat totuși, la fel ca noi, să treacă azi-noapte peste gheața rîului.

Șoimul Negru încă tot se mai uita la urmele ce lunecau la vale o dată cu gheața.

— Astă-noapte? zise el cu îndoială în glas. Eu cred, dimpotrivă, că ei au găsit abia spre dimineață, devreme de tot.. ceva mai departe în sus, un loc de trecere mai bun decît al nostru... Uite... colo!... ia uitați-vă! Au avut cu ei un cal potcovit! Țsetansapa își îndreptă trupul. Eu mă duc în susul rîului, spuse el. Hoții aștia trebuie că încă sînt pe aproape.

— Mergem și noi!

Țsetansapa șovăi cîteva clipe.

— Ei bine, haideți! zise el apoi. Rămîn aici numai tinerii noștri Corbi, ca să asigure paza cailor.

Alergînd de-a curmezișș, războinicii urcară la iuteală povîrnișul malului. Prin iarbă șiroiau șuvițe de apă din băltoacele nescurse încă. Oamenii simțeau cum soarele le încălzește pielea. Țsetansapa îi conducea fără nici o măsură de prevedere, deoarece aveau de-a face cu inamici roșii, iar nu cu uatșițșuni. Cel ce se apropia de ei în mod deschis, acela nu avea de ce se teme, căci era primit tot în mod deschis.

După ce merseră un scurt timp, bărbații auziră răsunînd un foc de armă tras în semn de prevenire. Pușcașul se afla pe coama unuia din dealurile ce se înălțau spre nord-vest, de unde se putea ține sub observație o bună parte din valea rîului; pocnitura trădase locul în care se găsea pîndaciul.

Dakotanii se opriră. Țsetansapa își ridică brațul neînarmat în semn că n-are de gînd să înceapă acum

o luptă. Apoi rămaseră cu toții locului, liniștiți, așteptînd să vadă ce se va întîmpla.

Dar iată că avură o surpriză.

Pe creasta povîrnișului de-a lungul căruia veniseră, apăru deodată un indian. Silueta lui se profila înaltă și mîndră în zarea albastră. Era zvelt și drept ca o suliță și, cu toate că era tînăr, avea un aer plin de demnitate. Și el își ridicase dreapta neînarmată. În mîna stîngă ținea pușca lui Tșetansapa.

Șoimul Negru și însoțitorii săi urcară domol spre creastă. După ce ajunseră la vreo zece pași de războinicul străin, ei se opriră și-l priviră. Acesta era primul sitsikauan care le ieșea în cale venind din cîmpiile noii patrii spre care năzuia ceata Ursilor.

Dakotanii nu înțelegeau limba Picioarelor Negre și presupuneau că dușmanul nu cunoaște nici graiul dakotan și nici pe acela al oamenilor albi. Trebuiau deci să se înțeleagă prin obișnuitul limbaj al semnelor. Tșetansapa arătă spre sine și spre sitsikauanul ce aștepta cu fața încruntată, tălmăcind prin gestul său că e vorba de o chestiune ce ar putea fi rezolvată numai între ei doi. Străinul făcu un semn scurt că a înțeles și că se învoiește. Apoi dakotanul își spuse numele: Șoimul Negru, fiul lui Ploaie cu Soare, — iar adversarul său îi răspunse cu un glas aspru și prin semne potrivite: Tunetul Munților, fiul lui Apă care Arde!

Dakotanii erau deprinși să-și ascundă cu strășnicie față de străini sentimentele, și să facă paradă de o indiferență ce făcuse să le meargă vestea că nu sînt în stare nici măcar să rîdă, așa că tot inexpresive rămaseră și de astă dată chipurile lor de bronz, cu toate că numele pe care-l auziseră îi impresiona. Deși tînăr, Tunetul Munților era de pe acum acoperit de glorie războinică.

Tșetansapa ceru adversarului său să-i înapoieze pușca și calul, dar acesta refuză și își înălță tomahawkul, manifestîndu-și astfel dorința de a se lupta. Șoimul Negru se declară gata pentru duelul propus.

Străinul făcu semn dakotanilor să-l urmeze şi păşi înainte. Fără a privi măcar o singură dată îndărăt, el îi conduse peste creasta dealului, ceva mai în susul rîului, apoi coti la dreapta înspre preerie. Auziră lătrat de ciini şi în faţa lor se deschise o vîlcea în care văzură mica ceată de fugari Picioare Negre. Taberele se aşezau de obicei pe lîngă o apă. Sitsikauanii făcuseră desigur doar un popas scurt în vîlceaua aceasta fără apă, cînd căpetenia lor zărise dakotanii şi mersese în calea acestora. Vreo zece oameni, fără corturi şi fără pături, şedeau sub cerul liber, pe pămîntul acoperit cu iarbă, şi printre ei se aflau cîţiva răniţi. Doi cai păşteau alături, şi Şoimul Negru îl revăzu pe frumosul său bălan. La vederea lui mînia dakotanului crescu. El se opri cu însoţitorii săi în mijlocul vîlcelei. Femeile şi copiii Picioare Negre se retraseră tăcuţi din faţa lor, formînd un arc de cerc larg. Erau cu toţii bine îmbrăcaţi, în veşminte de piele suplă, viu colorată, şi cu broderii îngrijit lucrate. O fată, care ţinea în braţe leşul unui băieţel, atrase atenţia dakotanului. Cînd tînăra se reaşeză şi-şi puse îndurerată mortul pe genunchi, privirea războinicului se opri o clipă, pe furiş, asupra ei. Legendele ce se povesteau despre sitsikauani nu minţeau. Aveau într-adevăr războinici viteji şi femei frumoase.

Tşetansapa îşi îndreptă din nou atenţia spre adversarul său, care-i păşi acum în faţă, însoţit de doi războinici. Privirile pe care sitsikauanii le aruncară dakotanilor erau întunecate şi încărcate de ură. Picioarele Negre fuseseră atacaţi de Cuţitele Lungi şi de dakotani — de Şonka şi poliţiştii lui de lagăr — şi nu era de presupus că ei ştiau ceva despre învrăjbirile ce-i dezbinau pe dakotani... pentru sitsikauani, Şonka şi Tşetansapa aparţineau unuia şi aceluiaşi trib duşman.

Căpetenia Picioarelor Negre îşi lăsă deoparte toate armele în afară de tomahawk, barda aceea cu tăişul de oţel, pe care oamenii albi o făuresc anume pentru indieni, ca să obţie cîştiguri însemnate. Era arma cu

care voia să se lupte Tunetul Munţilor. Tşetansapa dădu tovarăşilor săi armele pe care le avea la el, şi-şi păstră doar ghioaga cu măciulia de piatră, armă des folosită de dakotani. Ea consta dintr-o piatră în formă de ou, fixată în despicătura unui miner destul de lung, cioplit dintr-o cracă puternică.

Sitsikauanul trasă apoi cu piciorul un cerc pe pămîntul pajiştei şi, făcînd semnul scalpării, îşi înştiinţă duşmanul că acela care iese din cerc va fi socotit învins şi va rămîne la cheremul adversarului.

Tşetansapa aprobă. El n-avea chef să piardă prea mult timp, ci voia să înceapă îndată lupta, aşa că păşi peste linia cercului în care trebuia să birui sau să mori. Sitsikauanul intră şi el, fără şovăiere, în arena de luptă astfel delimitată, şi se postă în faţa Şoimului Negru. Intre timp cercul fusese părăsit de toţi ceilalţi războinici.

Soarele îşi trimitea lumina dinspre răsărit, deci pentru a-şi feri ochii de razele lui orbitoare, cei doi vrăjmaşi se aşezară faţă în faţă, înfruntîndu-se dinspre nord şi sud. Timp de cîteva clipe nu se mişcă niciunul.

In afara arenei stăteau tovarăşii şi prietenii luptătorilor : cei trei dakotani şi doi Picioare Negre. Ei se grupară fiecare în dreptul celui căruia îi doreau izbîndă şi prinseră a-i urmări cu o privire de experţi în materie de asemenea lupte. Tşetansapa uitase cu totul de tovarăşul său de joacă din copilărie, omul cu păr creţ şi cu inimă credincioasă, iar Tunetului Munţilor desigur că i se şterseseră din minte atît războinicii săi, cît şi femeile şi copiii aceia sitsikauani pentru care, în situaţii grele, el era ultima nădejde.

Luptătorii dinlăuntrul cercului nu mai văzură de acum înainte nimic altceva decît duşmanul din faţă. Cine va începe lupta ? Va zvîrli cu barda sitsikauanul, sau va încerca lovitura sa de ghioagă dakotanul ? Aceasta era singura întrebare.

Nici o şoaptă măcar nu tulbură tăcerea încărcată de primejdii. Doar vuietul rîului de dincolo de deal şi

trosniturile puternice ale puhoiului de sloiuri mai răzbăteau pînă la arena de luptă.

Piciorul Negru atacă. El mizâ totul pe o carte și aruncă deodată tomahawkul. Nu învîrtejise larg brațul și nu lăsase timp dușmanului să întrevadă cum va da atacul, ci aruncă barda dintr-o scurtă zvîcnitură a mîinii pe care pînă atunci o ținuse în jos de-a lungul trupului. Zvîrlitura fusese cu toate astea cumplită și năprasnică, și arma străbătu cu un vîjîit puternic distanța aceea mică, îndreptîndu-se spre pîntecele dakotanului. Lui Tșetansapa abia îi mai rămase timp să se ferească. Tăișul șuierătorului tomahawk îi sfîșie o bucată din leggingsi și-i mușcă pielea piciorului stîng. Barda își continuă zborul cu o viteză aproape nemicșorată și căzu la pămînt abia dincolo de linia cercului. Fusese o aruncătură executată magistral și printr-o mișcare derutantă. Ea nu avusese însă nici un efect, iar Piciorul Negru își pierduse arma.

Nici un mușchi nu tresări cu toate acestea pe fața Tunetului Munților.

Acum ridică Tșetansapa ghioaga și... o aruncă deoparte. Potrivit concepției lui indiene despre onoare, el renunță la armă, dat fiind că în această luptă în doi, adversarul rămăsese dezarmat.

— Han! Han! strigară cu admirație sinceră spectatorii Picioare Negre.

Adversarii săriră unul asupra celuilalt și se încleștară într-o luptă corp la corp. Tșetansapa își dădu curînd seama de superioritatea sa, căci brațul stîng al celuilalt, atins de o lovitură de măciucă în luptele din tabăra de lîngă lac, începuse să slăbească. Dakotanul încercă să-și trîntească dușmanul la pămînt, dar Tunetul Munților încă tot mai rezista. Deodată, în timp ce războinicii dinafara cercului îi îmboldeau prin strigăte stridente, Șoimul Negru simți, cu un fior rece, că și pe el începeau să-l părăsească puterile. Din vechea sa rană de la piept se pornise brusc sîngele. Brațele lui dădură drumul adversarului. El se retrase de-a-ndăratele clătinîndu-se și căzu în genunchi pe iarba

udă, dar își reveni curînd. Amețeala îi trecu și ochii săi văzură iarăși limpede. Își scoase de la cingătoare teaca de piele din care lepădase jungherul, o apăsă puternic pe rană, și o acoperi trăgindu-și la loc bandajul de bast. Nădăjduia cu tărie că singerarea, care-i slăbea puterile, va înceta. Tșetansapa se ridică în picioare. El știa prea bine că Tunetul Munților ar fi putut să folosească acest răstimp pentru a se năpusti asupra lui. Dar sitsikauanul era tot un bărbat roșu, și la bărbații roșii o luptă în doi nu se desfășoară ca o luptă de cocoși. Acum, cînd Șoimul Negru era iarăși în picioare, adversarul atacă. Tșetansapa izbuti însă să-i apuce dreapta și s-o răsucească, iar în clipa următoare pumnul dakotanului îl izbi năprasnic pe Picior Negru. Tunetul Munților se prăbuși în iarbă cu o bufnitură surdă. El nu se mai mișcă și rămase lungit pe spate. Tșetansapa se aplecă apoi asupra lui și-l atinse cu mîna, semn al deplinei victorii.

Deasupra lor cerul se boltea albastru și senin. Iarba încă udă a pajiștei strălucea sub razele soarelui. Caii și cîinii răspîndeau în jur un miros jilav, iar vîntul, care începuse din nou să bată, de data aceasta dinspre nord, aducea cu el o boare proaspătă.

Tșetansapa întinse mîna și-și recăpătă armele, și pe lîngă ele și pe cele ale învinsului. Se duse apoi spre bălanul său minunat și-i desfăcu piedica de la picioarele de dinainte. Ținîndu-l de frîu, dakotanul veni cu jucăușul animal pînă în mijlocul pajiștei și, ajuns aici, scoase un strigăt de victorie pătrunzător, iar prietenii săi îi țînură hangul.

Privirea Șoimului Negru scrută grupul sitsikauanilor și se opri asupra fetei care ținea în poală leșul unui copilandru. Ea trecu unei alte femei trupul țeapăn al băiețelului, ce arăta cam de vîrsta lui Hapedah, și se sculă de jos. Picioarele ei călcau nespus de ușor, și firicelele de iarbă se plecau parcă de bună voie sub tălpile ei, pentru a se ridica apoi din nou, nevătămate. Tșetansapa, care nu obișnuia să bage în seamă feme-

ile, rămase locului și așteptă, fără să-și dea seama, pînă cînd fata ajunse lîngă el. Durerea sfîșietoare pe care o încerca făcuse să-i piară tinerei orișice teamă. Ea își privi în ochi dușmanul și mîna-i delicată arăta spre barda de luptă a învinsului, ce sta acum fără teacă și înfiptă pieziș în cingătoarea învingătorului. Cu trăsăturile feței încordate, războinicul căută să citească în privirea nefericitei străine. Oare ce voia ea să facă? Stătea acum în fața lui tăcută și nemișcată, ca un fir de iarbă pe care nu-l fosnește vîntul. Tșetansapa scoase arma din cingătoare și i-o dădu.

Fata se așeză în genunchi, își sprijini pe pămîntul acoperit cu iarbă pumnul mîinii stîngi, cu două degete întinse în față, și izbi puternic. Sîngele țîșni. Ea se ridică apoi, cu mîna mutilată, înapoie dakotanului arma și, tăcută, așa cum venise, se reîntoarse printre ai săi. Tșetansapa știa acum cine era străina. Nu putea fi alta decît Sitopanaki, care-și arătase, așa cum cereau vechile obiceiuri ale tribului, durerea pentru fratele ei învins.

Castorul se apropiase de căpetenia Picioare Negre, ce zăcea la pămînt.

— Vrei să-l lași să moară în mijlocul tovarășilor săi? îl întrebă el pe Șoimul Negru. Mie mi se pare că încă mai este viață într-însul.

Se aplecă apoi și atinse pe cel care făcea impresia că e doar leșinat, pesemne pentru a stabili dacă părerea sa e întemeiată. Simți însă deodată că cineva îl smucește puternic de încheietura mîinii și cînd se ridică pentru a-și desprinde brațul, privirea sa o întîlni pe cea a ochilor scînteietori de ură ai unui războinic Picior Negru. In clipa următoare ei se-ncleștară în luptă.

Tșetansapa își dădu seama ce se întîmplase. Sitsikauanul crezuse, desigur, că dakotanul atinsese căpetenia lipsită de apărare pentru a-i da așa-zisa „lovitură" numită „coup" în limba plăieșilor. Avea și asta socoteala ei. După vechile credințe, a căror origină nici chiar indienii n-o mai cunoșteau, atingerea unui căzut

în luptă era considerată ca o a doua victorie asupra lui. În ciocnirile călare dintre triburile din preerie, fiecare din cetele vrăjmaşe încerca să-l mai „lovească" o dată cu sulița pe adversarul căzut sau rănit, iar prietenii lui făceau tot ce le sta în putință ca să-l apere de această atingere, aşa încît lupta dintre cele două cete devenea tot mai îndîrjită. Războinicii Pieilor Roşii se ucideau unii pe alții de dragul unor „fapte eroice" absurde şi inutile. Picioarele Negre îşi închipuiseră, desigur, că dakotanul voia să-i dea căpeteniei „coup"-ul, şi de aceea îl atacaseră numaidecît. Tşetansapa nu le putea spune că nu asta fusese intenția Castorului, căci nu-i înțelegeau limba, şi nici nu era de aşteptat ca ei să-şi domolească acum mînia pentru a sta să deslușească semnele sale lămuritoare.

O nouă luptă fu inevitabilă. Dakotanii erau superiori ca număr şi mai bine înarmați. Săriră toți patru şi izbutiră curînd să-i înfrîngă, să-i dezarmeze şi să-i lege pe cei trei sitsikauani ce încă mai păreau în stare să lupte. Abia însă după ce-şi văzură adversarii doborîți în iarbă, îşi dădură ei seama ce se întîmplase în timpul încăierării.

Tatăl fraților Corbi zăcea şi el pe jos, cu fața la pămînt şi capul despicat. Barda unui sitsikauan îl lovise cu sete. Observară apoi că Tunetul Munților se făcuse nevăzut. Se folosise de învălmăşeala luptei pentru a fugi călare pe armăsarul cel sur, iar ropotul galopului său se putea încă auzi departe, încolo. Tşetansapa îşi încălecă la iuțeală bălanul şi se repezi pe urmele fugarului. Bătrînul Corb îi fusese vreme îndelungată tovarăş de vînătoare şi frate de arme, şi moartea acestui bărbat făcea să crească în dakotan o ură cumplită.

Tunetul Munților se îndrepta spre miazănoapte, şi ținutul văluros prin care trecea îl ajuta mai tot timpul să piară din ochii lui Tşetansapa, ce-l urmărea în goană nebună. Dakotanul îi vedea numai cînd şi cînd pletele negre ce fluturau în vînt şi coama negricioasă a armăsarului său sur. Şoimul Negru trase cîteva

focuri de armă. Nădăjduia că cei doi fraţi Corbi, care rămăseseră la cai, vor auzi împuşcăturile şi vor ataine fugarului calea.

Sitsikauanul avea un cal excelent şi îşi bătea într-una joc de urmăritor. Tşetansapa se afla în situaţia vînătorului căruia îi scapă vinatul de fiece dată cînd crede că-l va găsi răpus de gloanţele trase. Gonea, gonea mereu pe urmele lui, fără a-şi mai aduce aminte de timpul ce trece şi de tovarăşii săi.

Cînd începu, în sfîrşit, să-şi vină în fire, băgă de seamă că-şi prăpădise toată muniţia şi că bălanul începuse să şchioapete. Privind apoi spre soare, văzu că acesta coborîse mult pe calea sa de fiecare seară, către apus, către odihna lui binemeritată. Şoimul Negru se opri printre lanţurile acelea de coline nesfîrşite şi monotone. Limba i se lipea de cerul gurii, ce i se uscase ca o iască. Fruntea şi gîtul îi erau înăduşite, la fel ca flancurile bălanului, care zvîcneau şi tremurau. Bandajul său din jurul pieptului se deplasase iarăşi. Gîfîia şi sta moale pe cal, ţinînd ochii pe jumătate închişi. În preajmă-i răsună deodată cîntecul de seară al unei mierle, pe care auzind-o cît cîntă de uşor şi parcă fără a respira, simţi c-ar fi în stare s-o omoare.

Era mulţumit că cel puţin nu-l vede nimeni în halul acesta. Se scutură ca să-şi alunge moleşeala şi se uită cu atenţie la urmele lăsate de galopul duşmanului. Prin iarbă, de-a lungul acestor urme, se-nşirau bulgăraşi de pămînt reavăn smulşi şi zvîrliţi de copitele calului. N-avea nici un rost să mai continuie urmărirea. Piciorul Negru îi scăpase.

Tşetansapa călări înspre locul acela de pe povîrnişul malului unde poposiseră de dimineaţă, şi unde cei doi fraţi Corbi mai păzeau şi acuma caii. Trebuia să le spună tinerilor că tatăl lor căzuse în luptă.

Fraţii primiră în tăcere ştirea.

Ei porniră călare, împreună cu Şoimul Negru, pînă la vîlceaua în care se desfăşurase încăierarea, şi-şi găsiră acolo tovarăşii şi părintele ucis. Fiii ridi-

cară trupul neînsufleţit al tatălui lor, căci un mort nu trebuia să mai atingă pămîntul. Îi dădură toate armele ce-i aparţinuseră, îl înfăşurară într-o pătură, şi-l urcară şi-l legară pe calul său. Femeile şi copiii sitsikauani stăteau în semicerc, aşteptînd tăcuţi, posomoriţi şi supuşi.

Şoimul Negru şi Chef des Loups priviră cu atenţie în jur spre întinsul preeriei. Nu se zărea nimic suspect. După aceea Tşetansapa îi înştiinţă pe toţi că peste noapte se vor odihni în vîlcea, deşi ea nu avea apă. Rîul era destul de aproape, aşa că cine voia, putea să-şi aducă de acolo, în burdufuri.

— Tunetul Munţilor se va reîntoarce aici, explică el tovarăşilor săi. Femeile şi copiii cetei lui au rămas doară în mîinile noastre.

— Nu-ţi mai face sînge rău din pricina acestui sitsikauan, zise Castorul. Braţele îi sînt amîndouă damblagite... N-are nici părinţi, nici fraţi, prin apropiere... Va sfîrşi sfîşiat de vulturii negri...

Tşetansapa nu mai spuse nimic. El se lungi pe o mică ridicătură de pămînt şi privi în noaptea care se lăsa. Nici ceilalţi nu vorbeau şi, asupra micului grup coborî o dată cu întunericul proasta dispoziţie şi amărăciunea.

Numai Castorul se gîndise — în folosul tuturor — la cerinţele trupului. Timpul pe care Şoimul Negru şi-l irosise gonind zadarnic pe urmele fugarului, el îl întrebuinţase ucigînd cîţiva cîini de preerie. Aceste rozătoare, mici şi grase, ce trăiesc în labirinturi de galerii subterane, nu sînt uşor de prins. Chiar cînd ies să caute hrană trag într-una cu urechea, şi dacă vreunul din ei începe să schelălăie — semnalul lor de alarmă — atunci pe dată dispar cu toţii în vizuini. Castorul înşelase însă cîţiva. El îşi jupui vînatul şi chemă una dintre femeile Picioarelor Negre, o văduvă cu obrajii bucălaţi, ca să-l ajute mai departe. Ea trebui să caute lemne uscate, care erau foarte greu de găsit, să întindă o pătură de piele pe nişte ţepoaie scurte, aşezate în cele patru colţuri, şi să aprindă dedesubt focul. Mul-

tumită păturii fumul se împrăștia pe de lături, iar flacăra nu putea fi văzută de departe. Indienii luau adesea această măsură de prevedere, acoperind focul pentru a fi siguri că nu sînt zăriți de iscoadele dușmane. După ce bucățile de carne fură fripte, Castorul le împărți. Pe cele mai bune le dădu fraților Corbi, apoi veniră la rînd Șoimul Negru și Chef des Loups. Tșapa mîncă ultimul, și în timp ce se ospăta își întinse picioarele la foc, spre a se bucura din plin de vecinătatea plăcută a acestui binefăcător izvor de căldură, care îi lipsise săptămîni de-a rîndul. Își ridica din cînd în cînd privirea spre prietenul său Tșetansapa, dar știa prea bine că acesta n-are acum chef de vorbă; el avea răspunderea întregei situații, în calitate de conducător al micului grup, și se simțea vinovat de moartea unuia dintre cei mai buni războinici ai cetei Ursilor.

Șoimul Negru ședea cu capul sprijinit în mînă, și privea la lumina și la umbrele nopții cu lună. Putea distinge o mulțime de amănunte ale terenului, ale oamenilor, și ale animalelor. Aproape că și culorile se puteau distinge, atît de străvezie era lumina argintie a semilunei de pe cer. Cîțiva dintre cîinii Picioarelor Negre lătrau sfădindu-se cu un coyot care-și dovedea curajul chefnind de la o depărtare mare. Caii, dornici de odihnă, piroteau, numai bălanul era încă flămînd și continua să pască.

Tșetansapa aștepta pe căpetenia sitsikauanilor, fiind convins că Piciorul Negru se va reîntoarce și va încerca măcar să vorbească cu ai săi și să le dea instrucțiuni. Dakotanul observă că fata Sitopanaki se retrăsese în cel mai îndepărtat dintre grupurile tovarășelor sale. Și ea se aștepta că Tunetul Munților fratele ei, va reveni, și de bună seamă voia să-l ajute să se apropie în taină. Acum, cît luna era încă pe cer, el nu se va arăta. Dar poate că se va încumeta să vină după ce astrul va fi apus. Fata se aplecase peste băiețelul mort, pe care-l ținea în poală. Ar fi putut prea bine să-i fie soră lui Uinonah...

Pe la miezul nopții, Castorul schimbă pe cei doi Corbi din posturile unde făceau de strajă. Tinerii războinici veniră și se așezară lîngă calul ce îl purta pe tatăl lor. Cîinii sitsikauanilor încetaseră să mai latre și se culcaseră făcuți covrig. Femeile și copiii Picioare Negre, care din prizonieri ai Cuțitelor Lungi ajunseseră acum prizonieri ai dakotanilor, ședeau ghemuiți unii într-alții. Ei nu îndrăzniseră să-și tînguiască morții. Prinse însă a răsuna încetișor cîntarea de jale a celor doi Corbi pentru tatăl lor.

La lumina lunei, Șoimul Negru zări deodată un bărbat care venea din largul preeriei înspre tabără. Cînd acesta ajunse sus, pe coama unei mici coline, îl putu vedea în întregime, apoi el dispăru din nou în văioaga următoare. Dakotanul știu pe dată că necunoscutul e un indian. El își trase pușca mai aproape.

Bărbatul ce înainta sub clar de lună era, din apropiere, o țintă ușor de nimerit. Tșetansapa îl recunoscu acum.

Tunetul Munților se reîntorcea.

Căpetenia fugară nu încerca să se ascundă, de aceea dakotanul îl lăsă să vină.

Cîinii săriră din somn și începură să latre de bucurie. Își simțiseră stăpînul. Grupul de femei și fete, ghemuite unele lîngă altele, fremătă ca un val ridicat de o bruscă rafală de vînt. Îndată însă după aceea rămaseră iarăși liniștite sau aparent indiferente, și numai șoaptele cu care-și potoleau copiii treziți din somn mai trădau că ele nu adormiseră din nou.

Șoimul Negru nu se mișcă din loc. El rămase culcat în iarbă chiar și după ce Tunetul Munților trecu de marginea vîlcelei. Dușmanul se opri și așteptă.

Tșetansapa îl lăsă să stea și să aștepte. În lumina nopții, căpetenia străină părea și mai înaltă.

Hămăiala cîinilor se potoli, pierzîndu-se în cîteva scîncete slabe. Bărbații se treziseră și ei și priveau înspre străin. Caii deveniseră neliniștiți și-și ridicaseră capetele. Sus, pe coama colinei, Șoimul Negru văzu

ţeava puştii pe care pîndaciul o îndreptase asupra celui ce venea.

Piciorul Negru rămase locului timp îndelungat. Cînd se convinse însă că duşmanul refuză cu dispreţ să-l întîmpine, el înaintă din nou, trecu pe lîngă femei şi copii, fără să le arunce vreo privire, şi veni pînă lîngă războinicii săi legaţi la pămînt. Trupurile lor imobilizate de strînsoarea lassourilor zăceau în iarbă, între locul unde era vatra focului şi acela pe care se afla Tşetansapa. Dakotanul rămase nemişcat, nici capul aproape că nu şi-l clinti, dar ochii săi nu scăpară nici o mişcare a străinului.

Tunetul Munţilor se opri. Cu braţul său drept, a cărui mînă atîrna inertă, el făcu un semn către ai săi. Chef des Loups îşi ţinea revolverul gata.

Unul dintre băieţii Picioarelor Negre se sculă de jos şi se apropie de căpetenia sa. Tunetul Munţilor începu să-şi mişte buzele, iar copilandrul care îşi înăltase privirea înţelese cuvintele. Tşetansapa nu ştia de ce stă şi se uită la el fără să intervină. Tot trupul dakotanului era încordat de o nelămurită aşteptare.

Băiatul părea că a primit o însărcinare. El se tîrî sub pătură dedesubtul căreia licăreau ultimii tăciuni ai focului şi puse peste ei cîteva crenguţe în care suflă pînă ce mănunchiul se aprinse. Între timp Tunetul Munţilor se aşezase jos. Stătea cu spatele spre cei doi prizonieri şi cu faţa către Tşetansapa. El îşi puse încheietura mîinii drepte peste a celei stîngi şi rămase în atitudinea aceasta de om căruia i s-au legat mîinile. Băiatul aduse crenguţele aprinse şi le aşeză pe unul din umerii săi goi.

Copilandrul se întoarse între femei, iar sitsikauanul rămase locului, nemişcat, de parcă nu el ar fi fost acela ce ardea. Arăta prin asta bărbaţilor care nu-i pricepeau limba, că se predă şi că vrea să piară de moartea unui războinic supus caznelor. Începu apoi încetişor să-şi cînte cîntarea sa de moarte:

„Hi-ie-hi-ie-ioh..."

Gloria de a muri vitejește era singurul țel pentru care mai putea să lupte.

Tșetansapa sta și se uita la el. Șezuse și dakotanul, încă de pe vremea de cînd era băiat de opt ani, lîngă focul din cort și-și pusese surcele aprinse pe mînă ca să învețe a răbda durerea. Știa deci ce voia Tunetul Munților să îndure. Nici un mușchi nu se mișca pe obrazul căpeteniei străine, a cărui mîndrie sălbatică învingea orice început de slăbiciune.

Șoimul Negru se sculă de jos, trecu pe lîngă cei legați, pe lîngă vatra focului, și se duse spre cai.

— Plecăm să ne întîlnim cu Tokai-ihto, spuse el tovarășilor săi. De ce să mai zăbovim? Cel pe care l-am așteptat a venit. Pe sitsikauani îi vom lua cu noi.

El trezi apoi femeile și copiii, care se ridicară în picioare supuși.

Castorul coborî de pe coama colinei și făcu un semn văduvei Picior Negru; ea stinse jăraticul, apoi desprinse de pe țepoaie pătura ce sta întinsă deasupra vetrei și o aduse la calul Castorului. Corbii înșfăcară prizonierii și îi legară zdravăn pe animalele lor. Picioarele cailor fură apoi despiedicate.

Tunetul Munților văzuse pregătirile de plecare. El se ridică în picioare și așteptă ca dakotanul să vină să-l ucidă sau să-l lege.

Tșetansapa însă se și aruncase pe cal. Cînd trecu călare pe lîngă adversarul său, pe care-l învinsese fără totuși să-l răpună, el îi făcu semn să se țină după ceilalți, și astfel căpetenia străină o porni în urma femeilor și copiilor, dominîndu-i cu statura lui înaltă. Șoimul Negru călărea la pas, înapoia dușmanului. Războinicii săi mergeau pe dreapta și pe stînga, pentru a observa și supraveghea grupul de prizonieri. Cel mai vîrstnic dintre Corbi ducea de frîu calul care-și purta stăpînul mort. Fata Sitopanaki luase în spate leșul băiețelului, de care nu voia să se despartă și, încovoiată sub această povară, pășea în fruntea tovarășilor ei.

Străbătînd cîmpii şi lunci, micul grup dădu de urmele convoiului cetei Urşilor, urme ce se vedeau desluşit la lumina lunei şi care duceau de-a lungul şi în susul riului. Nici ploaia cea mare nu le putuse şterge cu desăvîrşire. Tşetansapa le urmă cu tovarăşii săi şi cu prizonierii. Nu era de loc semn bun faptul că Tokai-ihto se îndrepta către apus. Se vede că nu socotise cu putinţă ca ei să taie acuma drumul luînd-o de-a dreptul către miază-noapte.

Mărşăluiră mai departe în tăcere prin lunga noapte, pînă după răsăritul soarelui, cînd urmele trădară lîngă riu locul unui fost popas al convoiului care-i precedase. Tşetansapa ordonă prima oprire. Se odihniră numai cîteva ore, apoi oamenii şi animalele porniră din nou la drum, în căldura obositoare a zilei de primăvară, continuîndu-şi înaintarea în susul riului care mugea. Peste dealuri se şi aşternuse un covor verde, ţesut din firicele de iarbă plăpînde şi smălţuit cu cele dintîi flori pe care ploaia şi soarele le făcuseră să apară. Aerul încă jilav, şi încărcat de forţele reînviate ale naturii ce se îmbulzeau şi pulsau cu putere, era atît de tare încît aproape tăia respiraţia.

Şunktoketşa dădu fetei care ducea în spate băieţelul mort o pătură militară provenită din tabăra de lîngă crîngul de plopi. Cadavrul fu înfăşurat în pătură, şi văduva cea voinică şi cu obrajii bucălaţi veni să ajute tinerei indiene la căratul acestei poveri.

Işi continuară cu toţii drumul învăluiţi în tăcere. Femeile şi copiii mergeau într-una, oră după oră, fără răgaz, aşa cum erau obişnuiţi din totdeauna, iar dakotanii, calmi, călăreau la pas în urma lor.

Tsetansapa se aştepta ca Tunctul Munţilor să se prăbuşească sleit de puteri, însă prizonierul simţi privirea cercetătoare a duşmanului şi genunchii lui nu se îndoiră.

Cu tovarăşii săi Şoimul Negru nu mai schimbase, de la plecare, aproape nici o vorbă. În cele din urmă, Castorul păru că nu mai poate suporta tăcerea.

— Ce vrei să faci cu atîtea femei ? se interesă el și, cînd văzu că Țsetansapa nu-i răspunde, adause grăbit : — Să nu cumva să te gîndești că o să iau iarăși șapte de astea în cortul meu ! Poți să ți le păstrezi pe toate ! De ce nu le-ai lăsat unde erau ?

— Să moară de foame ? Nu le mai rămînea nici un războinic și nici arme.

Castorul se uită pieziș și mirat la prietenul său.

— Da... dacă te gîndești așa...

Șoimul Negru continua cu îndărătnicie să privească drept înainte. Se așteptase la întrebarea Castorului, și se necăjise din pricina ei încă înainte de a-i fi fost adresată.

Din grupul dakotanilor pleca pe rînd cîte unul în recunoaștere. Cînd cel mai vîrstnic dintre Corbi se întoarse după amiază dintr-o asemenea raită călare, el îi vesti că a întîlnit o iscoadă de-a lui Tokai-ihto, și că tabăra acestuia ar fi la o depărtare de numai cîteva ore.

Către seară se apropiară de locul taberei. Iscoadele pesemne că anunțaseră sosirea războinicilor, moartea bătrînului Corb și captura de prizonieri. Despre victoria Șoimului Negru și a însoțitorilor săi asupra lui Roach și Șonka, oamenii din convoiul emigranților aflaseră de mai înainte, deoarece caii și catîrii trupei inamice sosiseră acolo încă din ajun.

Se și cutremura pămîntul sub iureșul unei cavalcade sălbatice ; duduitul se apropia din ce mai mult și glasuri de băieți sonore și limpezi, care strigau salutul de bun sosit, răzbăteau strident prin ropotul copitelor și spintecau vuietul rîului.

„Hi-ie-he ! Hi-ie-he !"

Băieții cu piele arămie apărură. Ei călăreau pe cai de pradă. Cîțiva ciini-lup lătrau sărind încoace și încolo printre călăreți. Tinerii își ridicară caii în două picioare, îi întoarseră apoi brusc, și înconjurară grupul celor ce se-ntorceau acasă și prizonierii. Călărind astfel în jurul lor, ei îi conduseră în susul rîului,

pînă la o văioagă tainică unde ochii dădeau deodată de corturi.

Acolo se aflau ele, tipiurile în care se născuseră și crescuseră, patrie a celor fără de patrie. Pe pereții de piele luceau, în lumina crepusculului, desenele viu colorate ale vrăjilor ocrotitoare. Deoarece ziua fusese călduroasă, femeile și fetele desprinseseră de pe pari marginile de jos ale foilor de cort și le răsfrînseseră în sus. Războinicii ce se reîntorceau între ai lor puteau acum vedea păturile, blănurile, străchinile și oalele din interiorul acestor sălașuri.

Cînd ajunse aproape de tabără, Șoimul Negru își opri armăsarul. Privirea sa lunecă spre cortul pe care erau desenate colorat păsările tunetului și șerpi. Hawandșita ieși în fața tipiului. Tșetansapa și însoțitorii săi descălecară și se îndreptară spre vrăjitorul cu păr alb ca zăpada. Ei îi istorisiră în puține cuvinte ceea ce se petrecuse, și arătară înspre trupul neînsuflețit al Corbului și înspre prizonieri.

— Moartea lui va fi răzbunată prin moarte, rosti crunt bătrînul vrăjitor, și scoțînd jungherul, îl împlîntă în inima unuia dintre cei trei sitsikauani legați, pe cae ii coboriseră de pe cai. Prizonierul ucis se prăbuși în iarbă.

— Leșul, scalpul, și armele acestuia aparțin fraților Corbi, continuă apoi glasul neînduplecat al lui Hawandșita. — Scalpul și armele trebuie să-l însoțească pe bătrînul Corb în veșnicele terenuri de vînătoare. Deci i le veți da.

Vrăjitorul îndeplinise legea străveche și sîngeroasă a răzbunării rudelor, lege care întreținea o dușmănie permanentă între triburile indiene.

Tăcut, Tșetansapa dădu celor doi fii ai bătrînului Corb armele care aparținuseră Piciorului Negru ucis. Ei le luară în primire și le duseră în cortul lor, împreună cu trupul neînsuflețit al tatălui și cu cel al sitsikauanului ucis de Hawandșita. Puțin după aceea, prinseră să răsune, înăbușit, cîntările de jale pentru Corbul mort, care putuse fi răzbunat, dar nu și înviat.

— Caii și catîrii lui Roach și ai lui Șonka aparțin cetei Ursilor, și sfatul îi va împărți corturilor, hotărî mai departe asupra prăzii bătrînul Hawandșita. Picioarele Negre în viață sînt ale tale, Tșetansapa, împreună cu tot avutul lor, și poți să faci cu ei ce vrei.

— Am să arăt lui Tokai-ihto prizonierii,... se mărgini să răspundă războinicul, uitîndu-se spre cortul căpeteniei, cort care, potrivit unui vechi obicei, era făcut din pari de molift provenit din Black Hills. Tipiul era întredeschis și gol, deoarece Tokai-ihto încă se mai afla la drum împotriva dușmanilor din nord.

— De îndată ce se va înapoia, încheie Șoimul Negru.

El împărți apoi femeile și copiii Picioare Negre pe la corturile ce aveau nevoie de mîini de lucru, și puse să-l aducă în tipiul său pe Tunetul Munților, dușmanul inapt de luptă, și pe ceilalți doi prizonieri ce mai rămăseseră în viață.

Victorioși dakotanii se adunară în jurul conducătorului lor. El îi pofti la cină, ceea ce de altfel și așteptau.

Sunktoketșa — Chef des Loups — care încă nu avea un cort al său, îl însoți de îndată pe Tșetansapa în sălașul acestuia. Bărbații se curățară cu grăsime. Șoimul Negru o puse pe Mongșongșah, care pînă la venirea lui fusese foarte îngrijorată, să-i scoată bandajul ce lunecase de pe rană și se îmbibase iarăși de sînge, și să-i lege peste piept o altă fașă de bast, nouă și bine așezată. Fulgerul Norilor se găsea și ea în cortul lui Tșetansapa și dădea o mînă de ajutor. Ea întinse pe jos rogojinile de bast și rîndui pe ele străchinile. Mongșongșah le împărți cîte o bucată de costiță de bizon. Umerii i se îndreptaseră și, de bucurie că i se reîntorsese bărbatul, ea arăta iarăși tînără și frumoasă.

Hapedah și Tșaske se înapoiaseră de mult de la pășune, unde, după expediția lui Tșetansapa, păștea iarăși laolaltă numeroși cai și catîri. De pe locurile lor retrase, fiii Șoimului Negru nu-i slăbeau din ochi de fel pe prizonierii sitsikauani. Cei doi bărbați legați

fedeleș și Tunetul Munților se aflau în cort. Fata aceea însă și văduva, care purtaseră bucceaua cu băiețelul mort, continuau să stea tăcute în fața intrării tipiului. Mongșongșah se duse acum la ele și încercă să le fie de folos. Ea le dădu cîteva țepoaie îndeajuns de zdravene, de care putură să atîrne pătura în care era înfășurat copilul. El sta astfel așezat pe un fel de năsălie și n-atingea pămîntul. Salcia Mlădie se minună văzînd că și străinele acestea dușmănoase respectau datinile și obiceiurile, și le pofti, mai prietenoasă, să intre în cort. La un semn al ei, o urmară și se așezară jos, departe de bărbații legați și de căpetenia lor, care privea în gol.

Oaspeții lui Tșetansapa își făcură apariția. Ei se întîlniseră afară, și veniră cu toții în grup să se așeze în fața străchinilor îmbietoare.

Venise în cort și Ohitika, ciinele cel isteț al căpeteniei. El refuză, spre mirarea tuturor, osul pe care vru să i-l dăruiască Chef des Loups, și merse cu pași prevăzători pînă la Tunetul Munților. Căpetenia nu se așezase jos în tipiul dușmanului, ci rămăsese în picioare în fund, lîngă perete. Ciinele îl mirosi și începu să latre nerăbdător.

Bărbații observară intrigați purtarea animalului.

— Ca și cum l-ar cunoaște, spuse mirat Castorul.

Ohitika își ciulise acum urechile și se întorsese la prizonier. Îndată după aceea, el o zbughi afară și, sărind în copce mari, se așternu pe-o goană de-i sfîrîiau picioarele. Aproape în același timp se auziră răsunînd în depărtare strigătele de salut cu care iscoadele întîmpinau niște războinici ce se reîntorceau în tabără.

Bărbații nu avură nici o îndoială că cel ce se înapoia e însuși Tokai-ihto, cu însoțitorii săi. El se apropia dinspre apus, deși pe dușmani trebuise să-i caute pe meleagurile dinspre miazănoapte. Dar, desigur că avea și asta un rost; nici pasărea cînd se întoarce acasă nu zboară de-a dreptul spre tainicul ei cuib.

Șoimul Negru și prietenii lui așteptau lîngă mal sosirea căpeteniei și a tovarășilor săi de luptă. Se părea că nu lipsește niciunul dintre războinici, și nu văzură la ei nici răni, nici urme de sînge.

Tokai-ihto și însoțitorii lui trecură încet printre rîndurile de corturi. Pe drum, bărbații își împărtășiră pe scurt noutățile mai importante.

— Vrea Tșetansapa să vie în tipiul meu și să-mi istorisească mai departe ? întrebă căpetenia.

— De îndată ce vei fi cinat.

Bărbații se despărțiră deocamdată. Chef des Loups și Castorul intrară cu Șoimul Negru în sălașul acestuia. Curînd după aceea, cercul lor se mări din nou, căci din grupul lui Tokai-ihto apărură războinicii asociației „Cerbul Roșu", care își umplură lulelele în cortul conducătorului lor Tșetansapa.

— Dar voi ce ați făcut în timp ce noi capturam caii lui Roach și ai lui Șonka ? îl întrebă Șoimul Negru pe un bărbat mai vîrstnic. Au fugit Cuțitele Lungi înspăimîntați de rînjetul vostru sălbatic ? Nu prea arătați să fi luptat !

— Nu, nici n-am luptat. S-a petrecut un lucru tare ciudat, pe care nu ni-l putem lămuri. Cuțitele Lungi din forturile de la nord au apărut în zare și apoi, pe neașteptate, s-au îndepărtat din nou.

Castorul deveni foarte atent.

— Încotro au apucat-o ?

— S-au dus spre nord-est, ca și cum ar fi voit să se întoarcă la gurile rîului Pietrei Galbene. Noi ne ascunseserăm printre dealuri, pentru a-i ataca înainte ca ei să-și dea seama că le ținem calea, dar văzînd că pleacă, i-am lăsat în pace. Iscoadele noastre sînt pe urmele lor.

— Ce trăznet a lovit mințile acestor coyoți ? !

Războinicul mai vîrstnic, numit Tșotanka, zîmbi

— Trăznetul acela avea picioare lungi și fugea ca o antilopă. Noi am voit să-l prindem, dar ne-a lunecat printre degete ca o suflare de vînt.

— Tatokano ! Tatokano era ! Castorul se bătea cu palmele peste genunchi.

— Tatokano ? ! De unde știi ? Noi nu l-am putut recunoaște, dar s-ar putea să fie... nimeni nu aleargă atît de iute ca acest coyot, care e acum în slujba Sîngerosului Tomahawk și a lui Șonka.

— El a fost ! Castorul sări în sus. — Ca să știți și voi ! El ne-a salvat ! Da, trebuie s-o aflați ! Noi l-am făcut scăpat. I-am spus să dea fuga dincolo de rîul Pietrei Galbene, la oamenii albi, și să le slujească pînă în cea dintîi zi cu lună nouă. Atunci ar putea să-i părăsească și să se întoarcă la noi, peste Mini-Sose, și s-o ia de femeie pe fata Floare Meliferă. Eu i-am luat uniforma... o să vină cu siguranță ! Pe uatșitșuni el i-a convins că noi călărim către răsărit, spre forturile cele mari, căci așa i-am spus !

Șoimul Negru își trecu mîna prin păr.

Războinicii care se înapoiaseră o dată cu Tokai-ihto se minunară foarte de cele ce auzeau, dar deoarece aflaseră lucrurile în mod fragmentar nu puteau încă înțelege legătura dintre ele. Castorul le istorisi amănunțit totul, și recoltă pe cită recunoștință, pe atîta veselie.

— Tu porți pe bună dreptate denumirea de „viclean", spuseră bărbații. Am fost cruțați de o luptă cruntă. Eram între două focuri, dar Tșetansapa și Castorul le-au stins pe amîndouă. Cuțitul Lung Roach și Șonka sînt lîngă lac, dincolo de puhoiul de sloiuri, iar ceilalți se îndreaptă într-o direcție în care nu ne pot găsi. Dar uatșitșunii din forturile de la nord, ce au fost înșelați prin vicleșugul Castorului, cu siguranță că se vor reîntoarce curînd. Cel ce-i conduce... — războinicul se opri în mijlocul frazei.

— Cine-i conduce ? — vru să afle Șoimul Negru.

— Îl știți cu toții. Cel cu păr roșu și cu dinți îngălbeniți. Tokai-ihto l-a văzut.

Bărbații tăcură un moment.

— Și nu l-a atacat și omorît pentru a nu trăda celorlalți prezența voastră ?

— Da, de asta n-a făcut-o.

Războinicii sorbiră din lulele.

— Dacă ăla e pe aici, o să ne mai dea mult de lucru înainte să trecem peste Mini-Sose, zise Șoimul Negru.

Castorul își răschiră și își mișcă degetele picioarelor.

— Cît mai este încă pînă la Apa Mîloasă?

Ceata Urșilor își avusese terenurile de vînătoare la hotarul sudic al țării dakotanilor, așa că războinicii nu cunoșteau încă preeriile de la miazănoapte.

— Trei-patru zile de mers, răspunse un bărbat mai vîrstnic, împodobit cu o pană de vultur. Așa ne-a spus Tokai-ihto. Trebuie să străbatem mai întîi un ținut deluros, iar apoi un șes, în care putem fi zăriți din orice direcție.

— Și pe urmă peste Apa Mîloasă, a cărei gheață tocmai se topește — continuă Castorul — ...la uitați-vă la rîul Pietrei Galbene! Fără îndoială că nici Mini-Sose, acolo sus, nu arată mai bine. Pînă cînd ajungem noi la el, poate că se vor scurge sloiurile, dar apele lui vor fi revărsate peste maluri.

— Vei putea s-o pui pe văduva ta sitsikauană să vîslească, zise Tșetansapa.

— Da, vei putea s-o faci, și vei vedea atunci dacă e bună la ceva, fu și Chef des Loups de părere. Dar, cînd vom pleca ce o să faceți cu prizonierii ăștia legați? Nu cred că Tokai-ihto ne va mai lăsa multă vreme să stăm pe pături și să fumăm!

Tșetansapa fusese vădit neplăcut atins cînd se pusese din nou problema prizonierilor săi. El se sculă de jos.

— Fumați mai departe și întindeți-vă și odihniți-vă picioarele înainte de a trebui să pornim iarăși călare! își îndemnă el oaspeții. Eu mă duc dincolo, la căpetenie, să-i dau raportul și să văd ce poruncește Șoimul Negru se îndepărtă.

Cînd ieși în fața cortului, ziua era pe sfîrșite și cerul încă luminos, dar discul aprins al soarelui toc-

mai dispărea înapoia dealurilor înverzite dinspre apus, lăsînd văioaga și întreaga tabără cufundate în umbra înserării. Din cortul vrăjilor, al lui Hawandșita, răzbăteau zgomote confuze și sinistre. Bătrînul „vorbea cu duhurile". Tipiul lui Tokai-ihto se afla la o distanță de numai cîțiva pași. Pereții săi erau acum pe de-a-ntregul lăsați în jos și nu permiteau nici o privire în interior. În fața intrării ședea Ohitika și-și lingea, cu limba lui roșie și lungă, blana neagră.

Cînd războinicul își trecu trupul uscățiv prin deschizătura cortului, se pomeni dintr-o dată învăluit de semiîntunericul dinăuntru. Avu senzația că poate nu trebuia să intre, dar acum era prea tîrziu pentru a mai da înapoi. El lăsă să cadă în urma sa perdeaua de piele ce astupa intrarea, și rămase locului pînă cînd umbrele din fața ochilor săi începură să se contureze și-l putu recunoaște pe Tokai-ihto.

Căpetenia stătea în mijlocul tipiului, înapoia vetrei goale. Atitudinea sa atrase atenția lui Tșetansapa. Nu părea nici că s-ar fi ridicat acum în picioare, nici că voia să se așeze, și nici nu s-ar fi putut spune, după felul său de a sta cu fața spre vatra focului, că s-ar fi plimbat în sus și în jos prin cort și că s-ar fi oprit dintr-o dată pe loc. Tokai-ihto avea acum atitudinea unui om care tocmai vorbea cu cineva din fața lui, dar în cort nu se vedea nimeni căruia să-i fi putut adresa cuvîntul. Înapoia sa, departe încolo, lîngă peretele tipiului, ședeau tăcute Untșida și Uinonah. Ursulețul cel brun stătea alături de fată.

Șoimul Negru simți fixată asupra sa o privire străină și ciudată. O singură dată mai văzuse el în ochii căpeteniei această căutătură. Asta fusese atunci cînd ucigașul lui Mattotaupa pășise în cortul fiului celui ucis. Acum sclipea din nou în pupilele lui Tokai-ihto acea lumină sinistră, dar ea se stinse îndată și, cu politețea sa obișnuită care-i masca întotdeauna simțămintele, el se îndreptă spre cel ce intrase în cort.

Căpetenia vru să-l poftească să se aşeze pe pături, însă războinicul ceru să i se îngăduie a raporta stînd în picioare şi pe scurt.

Rămînînd şi el în picioare, Tokai-ihto îl ascultă cu toată atenţia şi fără să-l întrerupă prin întrebări. După ce Tşetansapa îşi sfîrşi raportul, se lăsă între ei o tăcere grea.

Nu se auzi nici un cuvînt despre izbînda cea mare a Şoimului Negru şi de asemenea nici un cuvînt despre greşelile pe care acesta le făcuse. Nu fu rostită nici o vorbă despre moartea bătrînului Corb.

Războinicul începu să se plimbe în sus şi în jos prin cort. I se dădea oare să înţeleagă că poate să se retragă? Tăcerea căpeteniei îl apăsa. I-ar fi fost mai la îndemînă dacă Tokai-ihto s-ar fi mîniat.

— Cînd plecăm? întrebă cu glas scăzut Tşetansapa.

— În noaptea asta. Trebuie să ne folosim de timpul cît duşmanii caută încă pe urme greşite.

— Ţii să-i vezi mai întîi pe cei trei prizonieri Picioare Negre, sau porunceşti să-i ucid îndată?

— Fratele meu este acelă care i-a prins pe aceşti războinici. El poate face cu ei ce vrea. Aşa a hotărît şi Hawandşita.

Şoimul Negru strînse din buze. Nădăjduise că va fi scutit de a lua el singur hotărîrea.

— Prizonierii ăştia sînt o povară pentru noi, spuse el cu răceală. Am să-i ucid îndată, dacă tu socoţi că aşa e drept. N-avem timp să ne serbăm izbînda. Scalpurile lor le putem lua cu noi, şi rudele noastre, assiniboinii, ne vor primi cu bucurie pe terenurile lor de vînătoare dacă le vom duce scalpul Tunetului Munţilor şi vor afla c-am auzit cîntarea sa de moarte. Ne vom putea făli cu asta, încheie cu semeţie Şoimul Negru. El a fost viteaz.

— Da. Mai are Tşetansapa să-mi spuie ceva?

Deşiratul războinic se feri să privească în ochii căpeteniei. Noile lui gînduri îl făcură să se ruşineze ca un copil.

— Era în timpul nopții... reîncepu el vorba plimbîndu-se încoace și încolo... Îl așteptam pe Tunetul Munților și mă gîndeam... și atunci deodată... am prins a gîndi altfel... Îmi apărură în minte Cuțitele Lungi, care tăbăriseră asupra acestor Picioare Negre și care ne amenințau și pe noi... Nu l-am legat pe fiul lui Apă care Arde, iar pe femeile și copiii tribului său i-am luat cu mine. Dacă însă vrerea ta e să-i ucid pe toți, atunci o voi îndeplini.

— Dar dacă nu vreau să-i omor ?

Tșetansapa tăcu.

— Dar dacă nu vreau să-l omor pe Piciorul Negru — repetă încet Tokai-ihto — este atunci Șoimul Negru gata să întindă o mînă frățească bărbatului cu care s-a luptat ?

— Sînt. El nu e cu nimic mai prejos decît mine... Dar... să trăim atunci oare laolaltă cu Picioarele Negre și să-i ucidem dincolo de Mini-Sose pe frații noștri assiniboini ? !

— Nu, noi nu vom face asta. Mîna lui Tokai-ihto nu va mai omorî de acum încolo oameni roșii, afară doar de cei ce ne trădează dușmanului pentru zece dolari pe lună. Vreau să duc dincolo de fluviu luleaua păcii, de la căpeteniile sitsikauanilor la cele ale assiniboinilor.

Tșetansapa privi din nou spre căpetenie, a cărui siluetă, în întunecimea cortului fără foc, aproape se estompa.

— Tu vei putea s-o faci, Tokai-ihto ! Gîndurile tale au pornit-o încă de mult pe asemenea căi !

— Da, dar tu ești primul dintre bărbați cu care mă întîlnesc pe aceste căi.

Prietenii își dădură mîna.

Ei părăsiră apoi tipiul și, sub razele de lună ce poleiau începutul nopții, merseră înspre cortul Șoimului Negru. O adiere ușoară mîngîia ierburile adormite și trupul băiețelului mort așezat pe năsălie.

Pașii lui Tokai-ihto se opriră în fața micului sicriu, care consta doar dintr-o pătură de lînă.

— Cine e?

— Nu știu. Un băiat, poate un frate al Tunetului Munților și al fetei aceleia care nu-și mai lua privirea de la mort.

— Vrei să zici Sitopanaki?

Cei doi bărbați se opriseră în fața cortului.

— Așa se spune că e numele ei. E adevărat că Tokai-ihto o cunoaște?

— Am fost în tipiul lui Apă care Arde și am trecut împreună cu Tunetul Munților prin dansul soarelui, în ziua în care amîndoi am devenit războinici. Soră-sa era pe atunci doar o copilă, iar pe fratele lui încă îl purta maică-sa în spate. Asta a fost acum șase veri.

Căpetenia tăcu și se arătă gata să intre în cort. Pereții tot mai erau răsfrînți în sus, și printre parii dezgoliți lumina lunii se revărsa înăuntru nestingherită. Oaspeții se ridicară în picioare; se părea că așteptaseră în tăcere. Tokai-ihto îi salută și se îndreptă spre Tunetul Munților. Căpetenia străină stătea și acum tot nemișcată, în partea din fund a marelui tipi. Fața îi era acoperită de umbra pereților cortului; rănile sale începuseră să miroasă. Nu se putea ști cît anume mai percepe din cele ce se petreceau în jurul lui.

Tokai-ihto prinse cu o mînă brațul prizonierului, iar cu cealaltă apucă dreapta dureroasă a acestuia, o trase spre sine smucind-o puternic, și o lăsă apoi să revină în poziție normală la loc, în încheietură. Prizonierul nu schiță nici un gest de împotrivire.

Tokai-ihto îl privi drept în ochi. Ambele căpetenii erau aproape de aceeași înălțime.

— Mai cunoaște Tunetul Munților, fratele meu, pe Harry, fiul lui Mattotaupa? îl întrebă dakotanul în graiul Picioarelor Negre.

Străinul se dezmorți din rigiditatea sa.

— Han, da, tu ești!

— Să lase atunci fratele meu să i se lege rănile. Vom sta de vorbă amîndoi.

Prizonierul păru că șovăie.

— Nu, zise el apoi. Ele vor sîngera cîtă vreme războinicii mei zac legați.

Tokai-ihto se aplecă, tăcut, asupra celor doi bărbați care zăceau pe jos și le desprinse legăturile.

El făcu după aceea semn femeilor. Sitopanaki și Mongșongșah veniră să oblojească rănile războinicilor eliberați și să le dea de băut.

Căpetenia dakotanilor se apropiase între timp de Tșetansapa și de oaspeții acestuia, care rămăseseră în picioare și priviseră uimiți scena aceasta surprinzătoare. Deoarece știa că ei n-au priceput nimic din cuvintele schimbate în limba Picioarelor Negre, Tokai-ihto le lămuri pe scurt despre ce fusese vorba. Cînd observă că femeile și-au îndeplinit misiunea față de sitșikauani și s-au retras în colțul lor, el se îndreptă din nou spre Tunetul Munților.

— Îl rog pe fiul lui Apă care Arde să mă însoțească în cortul meu.

Tokai-ihto părăsi tipiul împreună cu Piciorul Negru, și-i porti să vină cu ei doar pe Tșetansapa și pe delawar.

Cînd războinicii intrară în cortul căpeteniei, acesta ceru surorii lui și Untșidei să răsfrîngă partea de jos a pereților de piele, căci altfel, cum nu-și puteau îngădui să aprindă focul, ar fi însemnat să rămînă în întunericul acela beznă. Lumina lunii pătrundea acum înăuntru, și cei patru bărbați, stînd față în față, se puteau vedea unii pe alții. Tokai-ihto așteptă. El observă că Tșetansapa și Tunetul Munților se măsurau din ochi. Chipul Șoimului Negru, desfigurat de cicatrici, părea în lumina nopții încă și mai colțuros și îngust. Fața suptă a sitsikauanului nu avea nici trăsături regulate și nu era nici frumoasă, dar nu era de loc comună, iar fruntea sa înaltă dovedea o inteligență deosebită.

— Tunetul Munților poate întreba, începu vorba căpetenia dakotană. El va primi răspuns din gura mea.

Piciorul Negru își îndreptă privirea spre Tokai-ihto, cînd acesta i se adresă.

— Mă bucur că-l revăd pe fratele meu Harry, zise el. Limbile bărbaților noștri nu obosesc povestind despre faptele lui. Am așteptat de la o vară la alta ca el să revină în corturile noastre, dar văd că Harry, fiul lui Mattotaupa, a mers la corturile dakotanilor.

Tunetul Munților vorbise liniștit, cîntărindu-și și apăsînd cuvintele. Tokai-ihto simți imputarea iscoditoare din ultima frază a sitsikauanului, care nu știuse acum șase veri nimic altceva decît că Mattotaupa și fiul său erau proscriși și dornici să se răzbune împotriva propriului lor trib. El își închipuia acum, desigur, că Harka trădase cauza tatălui său, pentru a se putea întoarce la dakotani.

În timp ce Tokai-ihto își chibzuia răspunsul, Ohitika veni spre ei și se întinse pe pătură, între cei doi bărbați. Cu urechile ciulite, el se uita la străinul care-i fluieră ușor.

— Îl mai cunoști? întrebă Tokai-ihto.

— Cum să nu. Piciorul Negru netezi cu mîna dreaptă, de care se putea din nou folosi, blana neagră a animalului. Cînd ți l-am dat, era încă mititel, și abia mîncase prima bucățică de carne. Asta a fost în ziua în care noi amîndoi am trecut prin dansul soarelui și am devenit frați de sînge.

— Așa a fost. A crescut mare de atunci și a luptat pentru mine. Cînd mă uitam la el, mă gîndeam la Tunetul Munților.

— Și eu aș vrea să lupt pentru tine, spuse celălalt și lăsă mîna să i se odihnească pe spatele cîinelui.

Tokai-ihto privi afară, în noapte.

— De atunci, multe s-au petrecut, frate, pe care tu nu le știi. Mattotaupa a murit.

— Ce vorbești! A murit de mîna unui dușman?

—L-a ucis acela căruia uatșitșunii îi zic Red Fox.

— Nu-l cunosc. Era o căpetenie a dakotanilor?

— El este un om alb.

Tunetul Munților își retrase mîna de pe spatele ciinelui.

— Un om alb ? !... Există un alb care poartă acest nume,... da, am auzit de el. Se spune că e un mare războinic. Mattotaupa îl numea, în corturile noastre fratele său.

— Da, el este.

Piciorul Negru se uită lung la Tokai-ihto. Se știa să-l mai întrebe ceva.

— Sînt fiul unui trădător, spuse încet căpetenia dakotană. Mattotaupa a fost vinovat.

Sitsikauanul tăcu mai întîi.

— Asta desigur că n-a știut-o, zise el apoi. Era curajos, cinstit și sincer. Trebuie să fi fost o vrajă la mijloc.

— Da, vraja pe care Vulpea Roșie a adus-o cu el ; apa vrăjită ce i-a turnat-o în cană. Atunci Mattotaupa, tatăl meu, a trădat aurul galben, și oamenii albi au venit să ia acest aur. Ei au izgonit pe bărbații dakotani și pe femeile și copiii lor, și i-au țărcuit într-un ținut nenorocit. Eu am fugit de acolo împreună cu războinicii cetei Ursilor, iar uatșitșunii ne urmăresc.

— Atunci du-te în cortul nostru ! Tatăl meu te va întîmpina cu bucurie. Da ! Tunetul Munților vorbea acum mai repede, și glasul său trăda puternicele simțăminte care-l stăpîneau. Ia, te rog, cu tine și femeile și copiii noștri ! Tatăl meu îți va fi recunoscător, și tu vei fi fiul lui. Va fi bine așa. Căci eu... sitsikauanul se opri... eu nu pot să mă mai reîntorc la el.

— Dar ce s-a întîmplat ?

Piciorul Negru nu răspunse. Trăsăturile feței i se aspriră din nou și el se uită la Tșetansapa.

Tokai-ihto se întoarse la rîndul său către războinic.

— Vrei să-i înapoiezi fratelui meu armele ?

Șoimul Negru se ridică de jos și plecă să aducă din cortul său această pradă. Cînd se reîntoarse puse armele jos, în fața Tunetului Munților.

— Tsetansapa, fiul lui Ploaie cu Soare, m-a rugat să-ți spun că vrea să fie fratele tău, spuse Tokai-ihto sitsikauanului. Mîinile noastre nu vor mai ucide nici un om roșu care e viteaz.

Brațul fiului de căpetenie zvîcni înspre armele pe care le pierduse în luptă, dar degetele lui se contractară în gol fără să le atingă.

— Dușmanii noștri nu sînt departe — continuă Tokai-ihto — și îi conduce ucigașul lui Mattotaupa Spuneai că ai vrea să lupți pentru mine?

— Da. Sitsikauanul își coborî mîna și le apucă, nu repede, ci cu un gest stăpînit și ferm.

— E bine așa, încheie Tokai-ihto. Barda de război e îngropată și luleaua păcii va trece din gură în gură.

— Căpetenia se uită cu o privire francă la Tunetul Munților și apoi la Tsetansapa. Șoimul Negru a biruit de trei ori: l-a înșelat pe Cuțitul Lung Roach, după aceea a arătat bărbaților Picioare Negre că și un războinic dakotan știe să-și mînuiască armele, iar acum s-a învins pe sine însuși și l-a făcut pe Tunetul Munților fratele nostru. Ultima sa faptă este și cea mai mare dintre faptele lui, deoarece ea e o pildă de felul cum fiii noștri pot începe o viață nouă. Bărbații dakotani vor pomeni întotdeauna, cu mîndrie, numele lui Tsetansapa. Duhul bătrînului Corb va fi de-acum încolo împăcat. Sîngele lui și cel al războinicului sitsikauan, jertfit din răzbunare, trebuie să fie ultimul care a mai curs între fiii cetei Ursilor și frații lor roșii. Hau!

Șoimul Negru mulțumi din privire căpeteniei sale.

Uinonah aduse luleaua sacră și Tokai-ihto o umplu solemn. Apoi o aprinse și, într-o tăcere deplină, ea trecu din gură în gură. Cei patru bărbați care o fumau reprezentau trei triburi ce fuseseră puternice și mîndre în vremile de libertate ale marei țări: delawarii de la coasta dinspre soare-răsare, dakotanii din preeriile de la soare-apune, și sitsikauanii din țara furtunilor de la miazănoapte.

După ce Uinonah puse din nou luleaua la loc, Tunetul Munților începu să-și depene propria sa poveste, ceea ce de altfel și așteptau dakotanii.

— Voi ați fost izgoniți de pe terenurile voastre de vînătoare — zise Piciorul Negru — iar noi vom fi izgoniți de pe ale noastre. Oamenii albi au și trasat hotarele rezervației pentru noi, sitsikauanii.

— Și sînteți gata să vă duceți ? întrebă Tokai-ihto cu glas stăpînit.

— Căpeteniile noastre și bătrînii, sînt. Nouă însă, tinerilor, nu ne-a plăcut sfatul lor. De aceea, eu am pornit în căutarea altor terenuri de vînătoare.

Tșetansapa rîse scurt și cu amărăciune.

— Voi vă refugiați la noi, iar noi la voi. Pînă la urmă, niciunul dintre noi n-are să mai scape din gheara Cuțitelor Lungi. De ce atita osteneală ?! N-ar trebui oare cá uniți laolaltă să ucidem cîțiva uatșitșuni și să pierim cu toți în luptă ? Asta am fi putut s-o facem încă de pe cînd eram la Riul Alb. Nu ți-am spus-o atunci... Tokai-ihto ?

— Da, mi-ai spus-o, și sfatul tău a fost atunci tot atît de greșit ca și acum.

— Cunoști vreun mijloc de scăpare ?

— Da. Tilharul cel mare din Washington îi ține prizonieri în rezervație pe războinicii dakotanilor. Ei sînt numeroși și atît timp cît sînt liberi el se teme de ei, chiar dacă n-au arme. Mama cea mare, din partea cealaltă a mării, care stăpînește oamenii albi din Canada — Tokai-ihto se referea la regina Angliei — se teme și ea de puternicele triburi ale sitsikauanilor și assiniboinilor, și vrea și ea să-i prindă, așa cum se prind mustangii într-un korral [1]. Ceata Ursilor nu mai are însă decît puțini războinici. Mama cea mare n-o cunoaște și nici n-o va băga în seamă. Dacă vor veni cîțiva bărbați roșii necunoscuți și vor voi să răscumpere, cu aur mult, o bucățică din pămîntul ce le-a fost răpit, atunci oamenii albi din Canada le-o

[1] Korral — țarc. (n. t.)

vor da-o. Îți aduci tu aminte, Țsetansapa, de cele ce am vorbit în cortul meu, în noaptea în care Monito voia să capete aur de la noi ? Sînt fiul lui Mattotaupa. Acum e timpul să dăm aurul lui Mattotaupa în schimbul bucății de pămînt.

— O întindere de pămînt așa de mare, încît să putem vîna ? întrebă Țsetansapa neîncrezător.

— Nu. Dar atît cît ne trebuie pentru a crește bizoni bălțați și a cultiva ceea ce poate rodi pămîntul.

— Ca femeile și ca uatșițșunii ?!

— Ca părinții părinților noștri și ca frații noștri din Minnesota. Cere-i numai lui Hawandșita să-ți povestească despre tainele strămoșilor noștri, care cultivau în pămînt mănos porumb și tutun, plante pe care de la ei le-au cunoscut oamenii albi. Noi voim să lucrăm în comun și să trăim mai cu dreptate decît uatșițșunii, așa cum am apucat din moși-strămoși. Cată în ochii albilor ! În privirea lor lipsește ceva, iar în munca lor sălășluiește un duh rău. Ei ucid pădurea, ucid animalele, ucid oamenii, și se dedau la nelegiuiri împotriva noastră și împotriva celor de un neam cu ei. Noi îi vom învinge fără arme. Toți oamenii sînt frații noștri, fie ei roșii, albi, sau negri, toți care muncesc în comun, care trăiesc în comun, și care vor să păstreze pacea.

— Pacea ?! Țsetansapa se uită uimit la căpetenia sa. Lupta împotriva uatșițșunilor tu o socoți o greșeală ?!

— Mi se pare că zilele trecute, Șoimul Negru și Tunetul Munților și-au dat ei înșiși seama cît de mare greșeală este lupta dintre oamenii roșii viteji și sinceri ! Sînt însă și oameni albi care vor să meargă cu noi, pe drumul nostru. Unul din ei e Adams.

Tunetul Munților urmărise discuția cu mare încordare și luă acum cuvîntul.

— Tokai-ihto vorbește așa cum ne-a vorbit unul dintre vrăjitorii noștri. Vrăjitorul nostru a descoperit ceva în pămîntul rezervației în care noi trebuie să ne mutăm. El a găsit acolo ceva cu care bărbații albi

pun în mișcare calul lor de foc și multe alte vrăji. Acelui ceva ei îi zic cărbune. Vrăjitorul nostru voiește să ne învețe cum să scoatem cărbunele din pămînt. Bărbații albi nu ne ajută la asta și nici noi nu le căutăm ajutorul. Dar, vrăjitorul nostru a și născocit două unelte. Eu am disprețuit pînă acum această muncă și am grăit către el vorbe asemănătoare celor pe care le-a grăit și Tșetansapa către Tokai-ihto. Acum însă îl înțeleg mai bine și vreau să mă întorc la tribul meu, să-i ajut să folosim pentru noi vraja neagră și să cultivăm pămîntul. Nu vrea și Tokai-ihto să se reîntoarcă împreună cu ceata Urșilor la dakotanii de la Rîul Alb?

— Nu. Bărbații sitsikauanilor, afară de cîțiva tineri războinici care pînă în cele din urmă poate vor asculta de sfatul bătrînilor, sînt uniți. Sitsikauanii nu au purtat nici un război, cei mai buni dintre ei trăiesc, iar judecata lor e sănătoasă. Dakotanii însă au dus războaie, i-au pierdut pe cei mai buni bărbați ai lor și se urăsc unii pe alții ca niște cîini hămesiți de foame. La Rîul Alb, ceata Urșilor va fi prigonită, și nu numai de către uatșitșuni. Chiar proprii ei frați și surori roșii o trădează și o disprețuiesc. De aceea trebuie să plecăm, iar atunci cînd, într-o bună zi, frații noștri de la Rîul Alb vor ajunge să ne înțeleagă mai bine, noi le vom împărtăși experiența noastră. Pînă atunci vom trăi alături de vitejii sitsikauani, de assiniboimii din tribul siușilor, și de dakotanii de la rîul Souris. Sîntem și aci între frați și surori roșii.

Bărbații încuviințară cu seriozitate.

— Hawandșita cunoaște gîndurile tale? îl întrebă Tșetansapa după o scurtă pauză.

Tokai-ihto părea că trage cu urechea la ceva. Dinspre cortul vrăjilor tot se mai auzea un vuiet înăbușit, ce răzbătea doar slab prin foile de cort grele ale tipiului.

— Hawandșita încă nu cunoaște gîndurile mele, spuse tînăra căpetenie.

— Atunci, să te păzești de el, Tokai-ihto! El gîndește altfel decît vrăjitorul Picioarelor Negre. A spus

„da" cînd a fost să pornim pe marele nostru drum de bejenie, dar va spune „nu" cînd vom voi să învățăm ceea ce știu și pot uatșitșunii. Hawandșita n-a fost niciodată prietenul tău.

— Știu.

Tșetansapa și delawarul își luară rămas bun.

— La miezul nopții plecăm mai departe, îi încunoștiință căpetenia.

— Pînă atunci ne mai odihnim.

Cei doi oaspeți părăsiră tipiul.

Tokai-ihto și Tunetul Munților se întinseră pe pături și blănuri. Ohitika veni la ei și linse mîna stăpînului înainte de a se încolăci la căpătîiul lui.

Pereții cortului rămaseră răsfrînți. Afară iarba unduia și foșnea în vîntul care prinsese să sufle mai tare. Rîul urla și trosnea în noaptea cu lună, și sloiurile lui licăreau slab între valurile murdare ce țîșneau de sub ele. Caii se retrăseseră din fața malului și veniseră în preajma corturilor. Dintr-un tipi ieși un grup mic de oameni, tăcut, cu capetele plecate. Erau fiii bătrînului Corb și mama lor, cărora li se alăturară Sitopanaki și femeia aceea Picior Negru, care-i ajutase fetei să-și ducă fratele mort. Încet și înfiorător răsuna în noapte, oră după oră, jelirea morților.

Cînd însă luna și stelele apuseseră, și cînd noaptea trecuse de jumătate, tabăra dispăruse.

Departe, spre nord-vest, animalele de povară pășeau unele după altele, într-un lung convoi. Femeile și copiii ședeau pe cai și pe catîri, înapoia vîrfurilor încrucișate ale parilor de cort, ale căror capete tîrîte purtau coșurile și păturile în care se afla toată strînsura acestor emigranți. În fața coloanei foia călare pe mustangi grupul războinicilor, iar în urma ei trepăda haita cîinilor. Aveau acum iarăși cai mulți și poverile acestora erau ușoare, așa că înaintau repede prin văile acoperite cu iarbă. De pe înălțimi răsunau glasuri de animale, imitate de iscoade: țipete de cucuvea, urlete de lupi de preerie, și altele. Drumul încă mai era liber.

Vîntul de la miazăzi continuă să sufle toată noaptea. Fiii preeriei simțeau mirosul apei provenită din topirea zăpezilor de pe munți și al aburului încărcat de miasme ce pluteau deasupra luncilor inundate. Pe cer apărură nori, dar luna se ridică și destrămă întunecatele lor zdrențe. Calea laptelui licărea limpede, departe, în înaltul firmamentului.

După ce luna păli și se iviră zorile, vîntul încetă să mai bată. Aerul învăluia acum pămîntul într-o nemișcare și o liniște de moarte, pe care nici păsările nu păreau a îndrăzni s-o tulbure cu glasul lor. La orizont strălucea globul de jar al soarelui. Convoiul se opri și, în văzul tuturor, Hawandșita ridică în sus luleaua sacră. Cuvintele lui răsunau pierdut în liniștea dimineții. Erau aceleași pe care bărbații dakotani le rosteau la fiecare răsărit de soare:... „și noi îți mulțumim ție, sfinte necunoscut, că ne-ai călăuzit, și te rugăm să ne călăuzești și de acum încolo, și să ne dai hrană și pace".

Luleaua sacră fu lăsată în jos.

Bărbații și femeile descălecaseră pentru un scurt popas. Caii, cărora li se vedeau coastele, începură de îndată să pască. Burdufurile cu apă trecură din mînă în mînă, iar femeile și copiii îmbucară cîte o bucățică de carne, pe care o mestecară încet și îndelung. Proviziile erau pe sfîrșite, și pînă seara nu li se va mai da nimic demîncare.

Pe întinsul acelei văi convoiul se odihnise asemeni unui șarpe lung ce se încălzește la soarele dimineții. Acum o porni din nou la drum. Războinicii călăreau la pas de-a lungul coloanei, pe dreapta, aliniați în urma căpeteniei lor. Caii mergeau unul înapoia celuilalt, într-o ordine desăvîrșită. Începu coborîșul; dealurile descreșteau lin înspre cîmpie, unde dakotanii se puteau aștepta în orice clipă să apară cete de călăreți dușmani, care să-i silească să intre în luptă.

De pe coama ultimei coline răsună încă o dată semnalul iscoadei ce-i anunța că drumul e liber. Atunci Tokai-ihto coti pe după acel ultim deluşor şi, dintr-o dată, în fața ochilor lor, cît putea cuprinde cu privirea, se deschise şesul.

Călărind prin soarele orbitor, războinicii scrutau printre gene, neîncetat, zarea dinspre răsărit. Dacă dușmanii vor veni, nu se vor putea ivi decît dintr-acolo. Iscoadele dispărură în pas alergător, conduse de Chef des Loups.

Convoiul pătrunse tot mai adînc în ținutul acesta liniştit şi merse fără răgaz, tot mai departe. Tokai-ihto sta într-una cu urechea la pîndă, iar ochii lui cercetau neîncetat împrejurimile şi zarea.

Cam pe la amiază, el văzu în depărtare ceva care se mişca repede pe verdele întins, venind în direcția convoiului. Era Chef des Loups. Hapedah porni în întîmpinarea lui, ducînd cu sine şi armăsarul pag al delawarului ; acesta încălecă, zori către şirul de războinici, şi-şi lăsă apoi calul să meargă alături de cel al căpeteniei.

— Red Fox a descoperit şiretlicul Castorului, spuse Chef des Loups cu glas scăzut. El şi milahanskanii s-au înapoiat pînă la cel mai apropiat fort, însă cînd a văzut că nu sîntem nici acolo, a înțeles că Țsapa i-a jucat un renghi cu ajutorul ştirilor lui Tatokano. A vrut să-i convingă pe milahanskani că trebuie să-şi întoarcă îndată caii, dar aceştia s-au sfădit şi au refuzat să continue urmărirea. Ei au rămas la fort, unde e şi un tîrg al societăților pentru comerțul cu blănuri. Sînt strînşi acolo, ca totdeauna primăvara, sumedenie de vînători, care aduc blănurile rezultate din vînătorile de iarnă, sau vor să împrumute capcane pentru vînatul din timpul verii. Red Fox le-a istorisit că s-ar fi pus un premiu pe capul lui Tokai-ihto şi că ar fi bine să-l şi omoare, căci altfel Tokai-ihto, în setea sa de răzbunare, ar putea să cutreiere împrejurimile şi să-i primejduiască în activitatea lor de vînători. Mulți dintre ei s-au hotărît să plece cu Vulpea Roşie în urmărirea

noastră și să vîneze scalpul tău, căpetenie. Îi însoțesc și cîteva iscoade roșii. Red Fox s-a îndreptat cu ei din nou spre sud-vest, în direcția dealurilor. Acolo i-am pîndit și am tras cu urechea la ceea ce vorbeau.

Delawarul văzu burduful cu apă, pe care Hapedah i-l întindea, și bău. Alergase începînd din zorii zilei, ca un cal, și mai avea de tras o goană de cîteva ore.

După-amiaza aproape trecuse. Era zăpușeală. Cu tot anotimpul timpuriu, razele soarelui dogoreau. Tșaske dormita pe mustang, dar Hapedah, după ce auzise atîtea, rămase treaz. Cînd începu să se lase seara, băieții-Urși îl zăriră iar pe Șunktoketșa, care se întorcea din cea de a doua recunoaștere și se apropia acum de căpetenie pentru a-i da al doilea raport.

Tokai-ihto porunci ca întreg convoiul să-și continue drumul, fără răgaz, în tot cursul nopții și toată ziua următoare. Cîțiva dintre băieței și fetițe, deoarece cădeau istoviți de pe spinarea cailor, trebuiră să fie vîrîți în sacii de blană ce atîrnau de chinga traglelor. Băieții-Urși rezistară însă.

Ziua a doua era pe sfîrșite. Milahanskanii încă nu ajunseră din urmă ceata Ursilor.

Fulgerul Norilor, copila cu ochi mari și luminoși, ședea cuminte pe mustang și-și legăna picioarele peste parii traglei, ce atîrnau pieziș, în stînga și în dreapta, de pe trupul calului. Prin aerul încins și umed trecu deodată o boare rece. Un vuiet îndepărtat se lăți în fața emigranților, și presimțirea unei primejdii mari dădu copilei fiori prin mădulare. Vuietul era sălbatic și puternic, și venea dinspre marea Apă Mîloasă. Cîinii însetoșați o și zbughiseră înainte, dar la o depărtare unde puteau fi văzuți, ei se opriră cu coada între picioare și începură să scîncească. Le era și lor teamă.

Larga vale a acestui fluviu adînc și lat ce străbătea ținutul de la vest la est nu mai era ascunsă privirilor scrutătoare ale emigranților. Configurația marginilor ei se vedea acum mai deslușit. În partea dinspre care se apropia convoiul, ele făceau loc, către

sud, unui mare golf. Acesta avea forma unui corn și era dominat de vîrful unui deal ce descreștea și se sfîrșea către sud-vest printr-un colnic prelung. Vîrful dealului și coama colnicului fuseseră mai dinainte ocupate de grupul trimis în recunoaștere; printre ierburi se putea vedea lucind părul negru, împletit în cozi, al Tunetului-Munților și al însoțitorilor săi. Pămîntul ce încă mai păstra căldura primită în timpul zilei era învăluit într-o lumină vineț iu-verzuie, iar pe cer se iviră primele stele, licărind deasupra văii care vuia și bubuia și de care convoiul se apropia tot mai mult. Peste îndepărtații Munți Stîncoși pîndeau nori grei ce prevesteau furtună.

Ajunși la vîrful sudic al golfului, la poalele colnicului, căpetenia ordonă oprirea. Fulgerul Norilor își îndreptă calul, împreună cu ceilalți, spre marginea văii. Locul era prielnic și ușor de apărat împotriva dușmanilor. Convoiul se opri grămadă și așteptă pînă cînd călărețele din capul coloanei își conduseră animalele o bucată în jos pe malul povîrnit al golfului și se răsfirară pe lunca înclinată și concavă a acestuia. Fetița le urmă. De îndată ce fură la adăpostul povîrnișului, descălecară cu toții. După un drum călare de peste patruzeci de ore, atît oamenii cît și animalele erau sleiți de puteri. Traglele fură scoase de pe mustangi, a căror turmă fu mînată în partea de est a golfului. Fulgerul Norilor își eliberă și ea calul de povara lui istovitoare, îl duse lîngă ceilalți, îi puse cu grijă paivanul la picioarele din față, și-l lăsă să pască și să se adape.

Fetița se îndreptă apoi spre coșul în care sta vîrît puiul de urs, scoase micuțul afară, îi dădu de mîncare, și abia după ce-și îndeplini toate îndatoririle, și după ce puse parii traglei alături de lucrurile Castorului, se trînti și ea pe iarbă. Simțea o oboseală de moarte și se uita cu ochi sticloși în jos spre valea golfului, pe al cărui povîrniș se așezaseră cu toții. Aceasta era pe de-a-ntregul inundată cu o apă murdară, plină de mîl găbui. Spre nord, în direcția văii propriu zise, golful

se lărgea într-o gură mare și deschisă, în care se năpusteau necontenit alte și alte valuri. Ramuri subțirele de sălcii și mesteceni ieșeau jalnic, ici-colo, deasupra apei, și vîrfurile lor se plecau într-una sub asaltul valurilor năvalnice. Bulbuci de spumă tulbure pluteau la vale. hidoși, ca niște ochi de broască. Pe suprafața undelor mîloase se legăneau sfărîmături de trunchiuri și de ramuri vînjoase de copaci pe care ele le mînau spre mal, grămădindu-le la marginea luncii povîrnite și inundate. La picioarele celor poposiți pe povîrniș, valurile aruncară stîrvul umflat al unei oi de munte.

Fulgerul Norilor își închise pleoapele, dar urechile ei rămase treze auzeau mugetul puhoiului din valea cea mare și alături glasurile domoale ale tinerelor fete Uinonah și Sitopanaki. Abia cînd o plesni peste frunte o puternică împroșcătură de apă, abia atunci sări fetița iar în sus. Pe cer, talgerul alburiu al lunei căpătase de mult strălucirea galben-aurie ce o are în timpul nopții.

In jurul copilei totul era în plină activitate. Ea îi descoperi pe băieții-Urși care o stropiseră cu apă. Rîzînd cu hohote, aceștia coborîră în fugă povîrnișul și săriră în unda rece ca gheața, printre sfărîmăturile de bușteni legănate de valuri. Amîndoi își țineau cuțitele între dinți. Ei se cufundară și rămaseră deocamdată dispăruți.

Fulgerul Norilor o lăsă pe Uinonah să-i vîre în gură un rest mic de carne, îl mestecă încet și îndelung, și își învinse îndreptățita-i istovire.

Băieții-Urși ieșiră iar la suprafață suflînd apă pe gură. Cu ramuri de salcie lungi și puternice, pe care le tăiaseră sub apă, copilandrii făcură semn celorlalți „Tineri Cîini", cărora le venea și lor acuma rîndul să se cufunde și să aducă ramuri. Femeile începuseră să rînduiască piei de bizon. Acesta era materialul folosit de ei la construirea bărcilor. Indienii care trăiau în păduri își făceau pirogi ușoare din scoarță de copac sau chiar din trunchiuri de arbori scobite anume. ceea

ce cerea multă trudă. Triburile preeriei nu aveau bărci deoarece riurile și pîraiele ei nu erau adînci și puteau fi lesne trecute. Pe femeile cetei Urșilor le învățaseră să construiască bărci Tokai-ihto și Chef des Loups, amîndoi cunoscînd obiceiurile multor neamuri de oameni roșii, și Hawandșita, care-și petrecuse copilăria în pădurile de pe lîngă fluvii. Cîteva triburi de siuși își construiau, încă din timpuri foarte îndepărtate, bărci din piei de bizon și din ramuri de salcie; din ramuri se făcea scheletul, peste care se întindeau apoi pieile mari și vîrtoase. Ambarcațiile acestea aveau forma unor cazane mari și rotunde, cu fundul drept, și înaintau pe apă cu ajutorul unor vîsle mici. Ele puteau fi construite ușor și repede, chiar și în ținuturile sărace în lemn. Căpetenia poruncise să se înceapă de îndată lucrul.

Copila ținea să ajute la construirea bărcilor. Ea voia să-i ajute lui Uinonah, dar aceasta o avea acum pe Sitopanaki, așa că fetița plecă dincolo la Mongșongșah, tot uitîndu-se însă pe furiș la sora căpeteniei și așteptînd să fie chemată. Uinonah îi zîmbi prietenește și continuă, foarte liniștită, să lucreze de zor împreună cu fata sitsikauană. Copila avu o strîngere de inimă cînd văzu că barca surorii căpeteniei fu cea dintîi gata. Sitopanaki lucrase foarte bine, deși o mînă îi era mutilată. Așadar, nu se mai simțea nevoie de Fulgerul Norilor în cortul lui Uinonah. Nu. Sitopanaki era și mai mare decît ea, și mai frumoasă, și fiică a unei căpetenii vestite. Fetița nu știa cît de obosită și de obidită arăta în gelozia ei copilărească.

— Hai și te culcă, îi spuse Mongșongșah. Cînd vom pleca, te scol eu.

Fulgerul Norilor clătină din cap și se socoti scutită de orice alt răspuns, fiindcă, profitînd de faptul că tocmai atunci căpetenia cobora panta colinei, se întorsese pe jumătate și se uita la el. Lumina lunei îl făcea să apară mare și straniu.

Tokai-ihto merse spre barca pe care Uinonah și Sitopanaki o terminaseră, puse mîna pe ea și o cercetă

îndeaproape. Abia acum își dădu Fulgerul Norilor seama că Țsetansapa și iscoada Stîncă Neagră se aflau lîngă căpetenie. Tokai-ihto își îndreptă apoi trupul, și copila îl auzi zicînd:

— Bine. Am să încerc îndată cu fiii tăi!

— Da, răspunse Țsetansapa.

Fulgerul Norilor își roti privirea în jur căutîndu-i pe băieții-Urși. Aceștia nu se vedeau pe nicăieri. Dintr-o dată capetele lor reapărură în mijlocul valurilor tulburi și murdare din fundul văii. Înotau, strecurîndu-se cu oarecare greutate printre sfărîmăturile de bușteni ce pluteau la suprafață.

Cînd ieșiră pe povîrnișul luncii, apa șiroia din părul lor și ei tremurau și se scuturau ca niște ciini uzi. Niciunul însă nu mărturisi că se avîntaseră prea departe, și că fuseseră luați de un val ce se retrăgea, și duși pînă aproape în mijlocul văii propriu-zise, dar continuau să strănute, să tușească și să scuipe apă. Își predară apoi ramurile de salcie, fără să bage de seamă că Tokai-ihto se uită la ei.

— Repede! se răsti în șoaptă Fulgerul Norilor Trebuie să treceți fluviul împreună cu căpetenia!

Băieții tresăriră și își îndreptară ținuta.

Tokai-ihto zîmbi.

— Da — spuse el, căci se părea că auzise cuvintele pe care copila le șoptise celor doi frați — și o să luați cu voi și ursulețul. În preerie a apărut un număr mare de călăreți dușmani. Ochii noștri i-au zărit de sus de pe colină. Ne găsim între două primejdii mari, între apa aceasta sălbatică și Vulpea Roșie, și trebuie să dăm lupta cu amîndouă. Hawandșita ne sfătuiește să vă trecem peste fluviu, pe copilul marei ursoaice și pe voi doi, pentru ca astfel ceata Ursilor să trăiască mai departe, chiar dacă noi ceilalți vom trebui să murim. Eu voi încerca, așadar, să vă trec peste fluviu. Hau. Voi știți cum trebuie să ne orînduim acolo noua noastră viață.

Căpetenia se întoarse iar spre Țsetansapa și spre Stîncă Neagră:

— Tu comanzi sus, zise el către Șoimul Negru, arătîndu-i din privire colina. Ihasapa, Stîncă Neagră, mă însoțește fiindcă înoată bine. Dacă pot, vin înapoi.

Tșetansapa păși spre fiii lui și cuprinse cu brațul o clipă umerii băieților. Nimeni nu putea să știe cînd și unde se vor revedea... dacă se vor mai revedea... Apoi războinicul fugi în sus pe colină, fără să-și mai arunce privirea în urmă.

Hapedah și Tșaske alergară la protejatul lor, patrupedul cu blană brună, care, după călătoria cea lungă de zilele trecute, zăcea în iarbă, supărat. Ei îl luară pe sus, dar micuțul se apără, zbătîndu-se și mormăind, și ghearele sale galbene zgîriară pînă la sînge obrazul lui Tșaske. Tokai-ihto luă băieților această povară neastîmpărată și îndărătnică. Puiul de urs păru că se simte bine în brațele marelui său prieten ; se prinse zdravăn cu labele de umerii bărbatului și-i linse gîtul.

Căpetenia o porni la drum, mergînd cam pe la jumătatea înălțimii povîrnișului, care era ascunsă privirilor dinspre preerie și, apucînd-o de-a lungul malului vestic al golfului, se îndreptă spre valea fluviului. Tînărul Stîncă Neagră îl însoțea, și Ohitika se tot înghesuia în picioarele sale. Băieții-Urși ridicară barca ușoară făcută de Uinonah și Sitopanaki, și fiecare dintre ei luă pe umăr cîte două vîsle scurte. Arcul, tolba cu săgeți și cuțitul cu teacă și șnur de piele și le atîrnaseră de gît. Astfel echipați, alergară în urma căpeteniei.

Fulgerul Norilor sta lîngă Mongșongșah și părea că șovăie.

— Am voie... pînă la fluviu ? întrebă ea.

Uinonah veni la fetiță și-i puse în mînă o strachină cu carne.

— Fugi — zise sora căpeteniei — și dă-le-o ! Strachina s-o păstreze ! Dacă în barcă va pătrunde apă, vor avea cu ce s-o scoată.

Copila dădu din cap. Ea alergă în urma micului grup, de-a curmezișul povîrnișului, și i se alătură curînd.

Puțin înainte de-a ajunge la capătul golfului, acolo unde începea valea cea mare a fluviului, căpetenia se opri. Băieții așezară barca pe apă, și se urcară în ea. Fulgerul Norilor le întinse strachina cu carne. Copila ținu apoi cu o vîslă barca, pentru ca ambarcația aceasta ușoară să nu fie luată de valuri, iar căpetenia puse înăuntru puiul de urs. Plin de spaimă, dar fără a se împotrivi, animalul se lăsă vîrît în construcția asta plutitoare ce avea forma unui cazan. Băieții îl așezară cu grijă la picioarele lor și luară în primire arcurile, săgețile și lassourile bărbaților. Fulgerul Norilor îi dădu lui Hapedah ultima vîslă și cei doi frați împinseră barca din loc. Un val uriaș, ce tocmai venea dinspre marele fluviu, săltă violent ambarcația lor ușoară și o purtă de la mal mai înspre largul golfului. Băieții începură să vîslească, fiecare cu cîte o vîslă ; a doua pereche servea drept rezervă. Căpetenia și iscoada Stîncă Neagră nu se urcaseră în barcă. Ei săriră în valuri și începură să înoate. Înaintau cu largi și puternice arcuiri de brațe, așa încît umerii li se ridicau într-una deasupra valurilor mîloase ce se învolburau prin bătaia vioaie a picioarelor. Se repeziră amîndoi spre barcă și, înotînd, o împinseră către marea gură a golfului. Asemenea bărci ușoare de piele înaintau conduse mai totdeauna de înotători, chiar pe fluvii liniștite, și cu atît mai mult astăzi, pe apa aceasta năvalnică, revărsată peste maluri.

Fulgerul Norilor îi urmări alergînd în dreptul lor, de-a lungul povîrnișului înverzit. Cînd ajunse acolo unde se sfîrșea gura golfului, ea se așeză jos și căută cu groază mută la priveliștea ce se deschidea în fața ochilor ei. Un puhoi de valuri uriașe năvălea și umplea cu apele lui mîloase întreaga vale a fluviului. Acele maluri blînde, acele coline acoperite cu iarbă, acele dealuri de pămînt roșietic, despre care copila

auzise vorbindu-se, acum totul și toate dispăruseră. Cărate de valuri tulburi, bucăți de arbori sfărîmați și de pămînt cu iarbă, prinse între sloiuri uriașe de gheață, lunecau la vale asemeni unor insule plutitoare, pînă cînd piereau înghițite de vreo bulboană. Copaci întregi, cu coroană și rădăcini, pe jumătate cufundați în apă, goneau mînați de puhoiul aprig și apoi dintr-o dată dispăreau. Fluviul îi luase cu el de sus de tot, de pe coastele și din văgăunile munților, de unde își aduna apele, iar acum, sătul de jocul acesta, îi îngropa trăgîndu-i spre fundul lui mîlos. Stîrvuri de animale, antilope, oi, ba chiar și un bizon, ieșeau la suprafață și se cufundau apoi din nou sub valurile tulburi. Deasupra pustiului de ape cumplit și ucigaș, se boltea cerul înstelat. De partea cealaltă a fluviului, părînd scund din cauza depărtării, se zărea malul spre care pornise micul grup.

O, Mini-Sose, tu apă mîloasă, cît ești de îngrozitor!

Barca, acum ieșită din golf, fu luată de puhoi și dusă repede la vale. Fulgerul Norilor îi văzu pe înotători cum împingeau ambarcațiа printre valuri; părul lor negru aci dispărea, aci apărea din nou. O îmboldeau în așa fel încît ea căpătase o direcție piezișă. Asemeni unui pește zburător, căpetenia zbucnea din apă și împingea mai departe cazanul plutitor ce se învîrtea și juca pe suprafața clocotitoare a fluviului Fulgerul Norilor încă mai putea zări vîslele băieților, dar ele păreau a nu face cine știe ce ispravă.

Un arbore mare, aproape în întregime acoperit de apă mîloasă, venea plutind spre barcă și se părea că o va prinde și o va trîi cu el... Copacul trecu însă pe lîngă ea. Îndată după aceea, rădăcina lui stufoasă și plină de mîl se ridică în sus, iar în clipa următoare doar vîrtejul și băsicile ce ieșeau la suprafață mai arătau locul unde fusese înghițit de hulpava viltoare. Apa trebuie că era adîncă chiar și lîngă mal. Barca și înotătorii trecuseră pe lîngă bulboana aceea furioasă, la o distanță de numai cîțiva metri.

Ochii Fulgerului Norilor zăreau din ce în ce mai mică ambarcația ușoară, care, mînată cu putere, dispăru curînd pe după un cot al văii...

Acum copila nu-i mai putea vedea pe băieții-Urși. În fața ei, sub razele lunii, nu mai rămăsese nimic altceva decît singuraticul pustiu de apă care vîjîia și mugea atît de tare, încît fetița simțea că-i plesnesc tîmplele.

Ea se sculă încet de jos, fără grabă, și, cu capul plecat porni înapoi, spre ai săi. Îl fluieră pe Ohitika, dar ciinele nu o urmă. Scîncind, el rămase la mal, pe locul unde Tokai-ihto sărise în apă.

La întoarcere, Fulgerul Norilor găsi tabăra pe povîrnișș și, ceva mai la o parte, pe iarbă, așezate cu fundul în sus, multe bărci de piele și vîslele fiecăreia dintre ele rînduite alături. Tot avutul, corturi, blănuri, arme, trofee, străchini, oale, toate fuseseră împărțite și făcute grămezi, iar lîngă acestea, tăcuți și inactivi, ședeau femeile și copiii. Băiețașii și fetițele mici dormeau în culcușurile pregătite de mamele lor. Printre oamenii întinși pe jos, păștеau caii. Ciinii stăteau făcuți covrig și se uitau clipind la fata ce se reîntorcea. Unii dintre ei mîrîiau.

Fulgerul Norilor se îndreptă spre Uinonah și Sitopanaki, și se așeză lîngă ele.

Trecu mult pînă cînd copila spuse în sfîrșit:

— N-am putut să-i mai zăresc. E foarte greu acolo, în valea cea mare. Totul e numai o apă, ce pare aproape **nețărmurită.**

În timpul acesta, băieții-Urși și bărbații ce înotau înapoia bărcii continuau să lupte cu valurile. Dincolo de cot, valea inundată era încă și mai lată, ceea ce făcea ca furia puhoiului să fie mult scăzută. Ei se aflau acum departe în larg. Malul de pe care plecaseră părea depărtat, și totuși mai aveau de străbătut o bună bucată pînă să ajungă la jumătatea adevăratei albii a fluviului, unde adîncimea și curentul apei erau cele mai mari. Hapedah și Tșaske își sprijineau picioarele de blana moale și caldă a ursulețului și vîs-

leau din răsputeri. Căpetenia, care conducea barca, încă tot o mai împingea cu forță, iar tînărul Stîncă Neagră îl ajuta. Cei doi băieți se uitau la înotători, la umerii și la părul acestora, pe care apa le acoperise cu ierburi dezrădăcinate. Voiau să-i vadă pe Tokai-ihto și pe însoțitorul său, cum străbat valurile înotînd craul. Copilandrii simțeau nevoia să știe că nu sînt singuri, și totodată nu voiau ca vîslele lor să stînjenească mișcările înotătorilor, și de aceea priveau într-una la cei doi bărbați. Nu căutau însă mai departe, peste valurile acelea murdare, care mugeau, fiindcă la vederea acestora i-ar fi cuprins descurajarea.

Hapedah simți deodată la tîmplă ceva fierbinte, arzător, dar nu se sinchisi de asta. Îl zăpăcea doar faptul că din apă căpetenia îi făcuse repede cu mîna întinsă un semn al cărui înțeles nu-l pricepea. Trebuia să facă ceva? Tșaske nu se uita spre el, deci lui nu-i putea cere părerea. Între timp, puhoiul dusese barca iarăși cîțiva metri mai departe, iar Tokai-ihto o împingea cu încordare, mînînd-o către mijlocul fluviului. Hapedah simți dureri la tîmplă. Cu o mișcare involuntară, el lăsă vîsla și duse mîna la cap. Sîngera.

Cu tot mugetul apei, băiatul auzi acum pocniturile a numeroase împușcături, ce răsunau dinspre malul sudic. Red Fox și vînătorii lui se și aflau acolo! Micul dakotan îl trase mai adînc jos în barcă pe fratele său Tșaske și se piti și el. Asta voise să le ceară mișcarea mîinii lui Tokai-ihto. Copilandrii se lăsară pe vine atîta cît le permitea mînuirea vîslelor, și se strînseră lîngă ursulețul speriat. Aproape nu mai vedeau dincolo de marginea cazanului plutitor, ochii lor nu mai cuprindeau întinsul apei, ci doar cerul nocturn cu stelele lui, ce îi ajuta să se orienteze.

Lui Hapedah începu să i se împăienjenească vederea. El se simți deodată slăbit și indiferent la tot ceea ce se petrecea în jurul său. Printre degetele mîinii cu care își apăsa tîmpla rănită picura sînge

cald... lîngă blana moale a ursuleţului era de altfel plăcut să stai culcat... Ţsaske ar face bine să-l mai lase în pace... Dar nu mai avu putere să i-o spună. Ceva i se înfăşură în jurul capului repede şi cu neîndeminare... cît despre el... acum era liber să adoarmă...

Ţsaske se ghemuia între puiul de urs, armele bărbaţilor, strachina cu carne şi fratele său Hapedah, care-şi pierduse cunoştinţa. El nu ştia cît se poate încumeta să ridice capul peste marginea bărcii. Malul însă era departe şi duşmanii nu puteau ochi de la o distanţă atît de mare.

Deodată barca fu cuprinsă într-un vîrtej şi zvîcni în sus, gata-gata să se răstoarne. Cu fundul aproape afară din apă, ambarcaţia lor uşoară se afla pe un fel de coamă de spumă şi mîzgă, apoi, clătinîndu-se, coborî din nou, şi un val murdar năvăli peste marginile ei.

Băiatul apucă strachina, o goli de bucăţile de carne, şi începu să scoată apa. Barca se avîntă din nou în sus. Ea făcu un salt, de parcă ar fi fost zvîrlită de o uriaşă şi puternică mînă nevăzută, apoi pleoscăind recăzu pe suprafaţa apei. Ţsaske nici măcar nu avea timp să simtă spaima morţii. El reluă vîsla, voind să facă tot ce îi va sta în putinţă.

Deodată, băiatul îşi dădu seama că se afla în mijlocul fluviului. Vîrî vîsla în apă, dar ea îi fu smulsă din mînă ca şi cum i-ar fi înhăţat-o unul mai voinic decît el. Se şi făcuse nevăzută. Ţsaske văzu faţa căpeteniei apărînd din pierzania aceea gălbuie a puhoiului milos. Înotătorul îşi ţinea buzele întredeschise, pentru a trage aer în piept, şi gîfîia. Şi iarăşi trecu un val peste el.

Ţsaske apucase vîsla de rezervă şi o mînui astfel încît să împiedice răsturnarea bărcii; cu asta avea destul de lucru. Copilandrul se repezea cînd într-o parte, cînd în alta a uşorului cazan de piele. Ursuleţul era cît se poate de blînd, şi îi îngădui băiatului să cadă de nenumărate ori peste el. Ţsaske pierduse cu totul orientarea. Stelele păreau că dansează şi valuri

gălbui se jucau cu bărcuța ca niște degete răutăcioase de uriaș. Copilul nu mai știa unde se află.

Cazanul plutitor primi o izbitură puternică și zvîcni în sus. Tșaske se aruncă în partea cealaltă, pentru a echilibra barca, dar asta nu ajută la nimic. Ea rămase acolo unde era, aplecată înspre apele acelea clocotitoare. Băiatul se sculă de jos, căci i se părea că sub picioare simte pămînt. Mirat, el se uită împrejur.

Deodată, văzu în fața bărcii lui coama netedă a unui dîmb ce ieșea nițel deasupra apei, și a cărei iarbă era culcată și lipită de pămînt. Din cînd în cînd, cîte un val murdar trecea, ca un salut, peste creștetul indiscretei ridicături. Așa, care va să zică aici se împotmoliseră!

Atunci... de bună seamă că trecuseră de mijlocul fluviului, căci dîmburile pe care se puteau împotmoli nu erau doară în albia lui, ele se aflau în vale, de-a lungul malurilor acum inundate ale acestuia!

Ce era de făcut?

Asta trebuia s-o spuie Tokai-ihto.

Dar unde era căpetenia?!

Tșaske își porunci singur să nu se sperie. Voia să-și concentreze toată atenția pentru a se uita în jur.

Înotătorii dispăruseră adesea sub primejdioasele valuri și apăruseră apoi din nou. Băiatul se convinse însă că în apropiere nu erau... dar nici în vîrtejurile și în năvala furioasă a apelor de la mijlocul fluviului nu se zăreau...

Tșaske trebuia așadar să aștepte. Cu întreaga sa putere de voință, copilul își stăpîni bătăile inimii cu atîta tărie, de parcă și-ar fi luat inima în mînă și prin strînsoarea degetelor i-ar fi dictat contracțiunile. Nici o bătaie mai mult decît trebuie!

Încă tot se mai aflau în mijlocul imensului fluviu. În jurul ambarcației lor ușoare nu era nimic altceva decît o dezlănțuire sălbatică de ape ce urlau furioase, iar deasupra sa luna, indiferentă, batjocoritoare. Cît de murdară și mînioasă mai era această apă nesfîr-

șită ! Se învîrtejea, țișnea, șuiera, se întorcea, gîlgîia, și repezea asupra bărcii bucăți de pămînt și sloiuri de gheață. Un fel de insulă plutitoare, pe care se afla o capră vie, trecu pe lîngă băiat. Capra era tare slabă ; Tșaske văzu gura larg deschisă și ochii holbați de groază ai animalului. El trebui să-și întoarcă privirea în altă parte. Cînd se uită din nou într-acolo, nu mai era nimic de văzut. O vîltoare înghițise totul, pămînt, lemn, iarbă, și capră. Doar cîteva bășici de spumă se mai învîrteau deasupra mormîntului în care dispăruse totul.

Vîntul sufla peste întinsul revărsării de ape provenite din topirea zăpezilor de pe munți. Spre apus, în susul fluviului, dintre nori, ochiul unei păsări a tunetului scăpără foc cu dîră zigzagată. Prin mugetul puhoiului răsună un bubuit înăbușit : țipătul păsării tunetului.

Tșaske simți că un fior rece îi străbate inima și șira spinării. El nu putea să-și readucă barca pe linia de plutire, el nu putea să vislească, el nu putea să ajungă la mal peste aceste ape. El trebuia să aștepte.

„Așteptare" e un cuvînt greu, cînd ești singur în mijlocul unui fluviu pustiu deasupra căruia se ridică o furtună.

Băiatul se uită în jurul său.

— Tokai-ihto ! Tokai-ihto ! strigă el din răsputeri. Tokai-ihto !

Sunetul glasului i se pierdu în vuietul apei și al vîntului.

Nu veni nici un răspuns. De jur împrejur, puhoiul curgea și se rostogolea la vale, la vale, izbind, izbînd într-una în barcă. Tșaske își apăsă pumnii pe ochi. Cînd orice nădăjde va fi pierdută, el avea să se azvîrle în valuri și să moară.

Trebuia însă să mai aștepte, să mai aștepte încă mult, pînă cînd va ajunge slab, ca acea sărmană capră...

Băiatul își dădu singur un pumn. Să lase deoparte orice fel de gînduri ! Să nu mai gîndească de loc !

Se așeză din nou. Se simți tare obosit; și începu să plîngă. Nu mai dormise de la miezul nopții trecute, și călărise neîntrerupt timp de patruzeci de ore. Își șterse însă ochii și îi redeschise. Trebuia să aibă grijă de barcă, pe care valuri turbate și mîloase o izbeau într-una. I se părea că din lumina lunei și din prăpădul de ape gălbui, ochii sticloși și holbați de groază ai caprei se uită la el.

— Tokai-ihto! Tokai-ihto!

Dintr-o dată se întîmplă minunea. Un smoc de păr, plin de iarbă și gunoaie, se ridică din valurile murdare.

— Tokai-ihto!

Înotătorul fu smuls din nou la vale. De ce oare mișcările brațelor sale erau atît de stînjenite și atît de anevoioase?! Tșaske își mușcă buzele. Timp de cîteva clipe i se păru că Tokai-ihto doar calcă apa, apoi felul lui de a înota se schimbă din nou. Obrazul căpeteniei dispăru cu totul sub valuri, dar brațele sale se întinseră acum cu putere. Zvîcnind cînd din umărul stîng, cînd din cel drept, el înainta, în ciuda curentului, și se apropia de insula lui Tșaske. Printre crestele înspumate care se ridicau și se coborau, băiatul văzu în sfîrșit ce anume îl stînjenise pe Tokai-ihto. Sub obrazul înotătorului observă dintr-o dată un al doilea cap. Căpetenia părea că-l ține cu dinții pe omul acela și că-l trage astfel după el. Dar iată că Tokai-ihto ieși aproape pe de-a-ntregul din apă. Picioarele lui dăduseră de pămînt. Desigur că dîmbul pe care se împotmolise Tșaske se întindea pe sub apă mult mai departe decît bănuise băiatul. Copilul vru să țipe de bucurie, dar i se puse un nod în gît, așa că gura-i întredeschisă rămase mută.

Căpetenia se apropia bălăcind prin apa ce încă îi ajungea pînă la genunchi. Pe Stîncă Neagră îl aducea în brațe; acesta horcăia și parcă înghițea aerul. Tșaske pregăti lassoul. Tokai-ihto făcu semn băiatului să i-l azvîrle. După ce i-l aruncă, legă unul din capete de trupul salvatului, iar pe celălalt și-l înodă

în jurul pieptului. Tăcut, el se sui pe creștetul dîmbului, unde-l așează pe Stîncă Neagră care era aproape leșinat. Acolo apa trecea numai din cînd în cînd, și înaltă doar de o șchioapă. Ajută apoi tînărului să-și recapete respirația, pînă cînd, în sfîrșit, acesta se sculă de jos, clătinîndu-se, și vărsă apa pe care o înghițise. El se ținea strîns agățat de căpetenie.

— Vîrtejul m-a tras la fund... n-am crezut că ai să mă mai scoți, spuse Ihasapa după o bucată de vreme, tușind și gîfîind.

Tokai-ihto examină barca. Tșaske se uită la el, în sus, și observă că și respirația căpeteniei venea din adîncul pieptului, și că și sîngele acestuia zvîcnea cu putere în arterele gîtului. Trupurile celor doi înotători se învinețiseră de atîta stat în apă provenită din topirea zăpezii. Erau aproape înghețați, iar pielea li se încrețise de frig și se asprise grozav. Lui Stîncă Neagră îi clănțăneau dinții.

Tokai-ihto însă nu părea că se gîndește la odihnă. La un semn al lui, băiatul intră din nou în ambarcația de piele. Căpetenia o împinse de acolo pînă cînd o prinseră valurile, iar el veni înotînd iarăși înapoia ei. Stîncă Neagră îl urma.

Barca dansa din nou pe apele morții. Călătoria mai dură încă mult. Totuși acum, după cele petrecute, totul îi părea copilului ușor și lin. Mîna lui Tokai-ihto împingea și conducea iarăși ambarcația printre valuri frămîntate și mîloase, copaci și sloiuri de gheață continuau să treacă plutind pe lîngă ei, iar în depărtare tunetele bubuiau și fulgerele scrijileau cerul. Cazanul de piele se clătina și se învîrtea ; Tșaske încerca să vîslească, și se azvîrlea cînd într-o parte, cînd într-alta, ca să nu se răstoarne. Treptat-treptat. el băgă de seamă că înaintau mai liniștit. Cînd îșî îngădui să se uite mai departe în jur, văzu că malul înalt spre care o porniseră era foarte aproape. Buimac, băiatul constată că barca intrase într-un mic golf. Ușoara ambarcație zvîcni din nou în sus, ca pe spatele unui cal nărăvaș, apoi, purtată de un val lin,

lunecă pe pămînt. Tşaske îi simţi zguduirea uşoară cînd ea atinse malul. Ambii înotători se şi aflau pe povîrnişul acoperit cu iarbă, şi ţineau barca. Tokai-ihto făcu semn băiatului să iasă din cazanul plutitor. Cu picioarele înţepenite, copilul îi dădu ascultare. Căpetenia îl luă şi pe Hapedah care era încă leşinat, ursuleţul, armele, şi strachina, apoi trase barca în susul pantei.

Povîrnişul era lin. Dacă mai mergeai doar cîţiva paşi, puteai găsi loc bun de tabără.

Tşaske se aşezase pe iarbă, şi fiindcă aşa voia căpetenia, mîncă o îmbucătură de carne. Dacă el ar fi putut gîndi acum cum trebuie, atunci s-ar fi bucurat că au izbutit să biruie urgia lui Mini-Sose, dar gîndurile lui încă se mai învîrtejeau ca apa din vale, aşa că nu era în stare nici să se bucure, nici să se teamă.

El văzu numai că Tokai-ihto se ridicase iar în picioare. Căpetenia îşi trecuse peste umăr arcul cel alb şi tolba cu săgeţile strîns legate, şi se uita la cer. Băiatul încercă să-i urmărească privirea. Îşi reaminti de norii ameninţători din susul văii fluviului. Bine că trecuseră puhoiul.

Îşi roti mai departe privirea, o dată cu Tokai-ihto. Spre nord se întindea preeria, ierboasă, văluroasă şi singuratică, aşa cum o ştia din totdeauna Tşaske. Acolo însă unde cerul ei părea că atinge pămîntul, se zărea o umbră prelungă! Trebuie că-s munţi, munţi împăduriţi, care poate nu-s altfel decît Dealurile Negre de unde venea ceata Urşilor!

Privirea lui Tokai-ihto părea că rămăsese agăţată de aceşti depărtaţi munţi pădurosi, dar deodată el se întoarse şi se uită la băiat în aşa fel, încît copilandrul aproape că se sperie.

Ce va face oare căpetenia acum? Ei, Stîncă Neagră, Hapedah, şi Tşaske erau aci, salvaţi, dar ceilalţi... aceia se aflau încă dincolo... aceia încă stăteau dincolo, aşteptînd alături de bărcile uscate, între Red

Fox și înfricoșătoarea apă... mama, tata, Fulgerul Norilor, Uinonah...

— Eu mă duc în susul fluviului — îl auzi băiatul pe Tokai-ihto spunîndu-i lui Stîncă Neagră, care încă era rebegit — am fost mult tîrîți la vale. De îndată ce păsările tunetului vor înceta să mai țipe și va trece ploaia care vine, eu mă voi înapoia, înot, dincolo. Tu vei rămîne cu băieții-Urși. Veți merge spre munții pădurоși pe care-i zăriți la miazănoapte. La poalele acelor munți se sfîrșește țara pe care o stăpînește pumnul tatălui cel mare din Washington. Acolo veți fi oameni liberi.

Tokai-ihto tăie o bucată de piele, și jungherul lui crestă pe ea niște linii. O dădu apoi tînărului Stîncă Neagră.

— Dacă veți arăta pielea aceasta assiniboinilor, ei vă vor saluta cu prietenie, și tot pielea aceasta, ce poartă totemul meu, vă va putea face prieteni și cu sitsikauanii.

Tokai-ihto șovăi.

— ...mai întîi să-l căutați lîngă munții pădurоși pe bărbatul alb cu numele Adams. Țineți — căpetenia le întinse o pungă — dați-i aurul acesta, și el o să vă cumpere pămînt pe care să puteți trăi liberi.

In vreme ce rostea aceste cuvinte, Tokai-ihto îl hrănea pe ursulețul jilav ce se așezase pe genunchii săi.

— Să nu fiți ca animalele leneșe, care se lasă hrănite de alții, continuă el. Să nu beți apă vrăjită și nici să dănțuiți în fața uatșitșunilor. Să deveniți adevărați bărbați și să nu vă dați uitării strămoșii. Să semănați și să recoltați în comun. Să spuneți numai adevărul, să păstrați pacea, și să fiți viteji. Băieții-Urși știu acum tot ceea ce aveam să le spun.

Tokai-ihto se opri. El se sculă în picioare, se întoarse și plecă. Tșaske îl petrecu din ochi cu o privire arzătoare.

Un fulger spintecă cerul și bubuind se scurse în pămînt. Apa înspăimîntătoare și gălbuie a fluviului

părea cadaverică în întuneric. Păsările tunetului țipau și loveau mereu cu aripile lor de foc. Departe, în susul malului, se zărea silueta lui Tokai-ihto ce pășea fermi, fără să ia în seamă fulgerele și tunetele.

Tșaske îl trăsese pe Hapedah alături. Băiatul se rezemă de Stîncă Neagră și-l simți pe ursulețul înspăimîntat, care se îndesa în el. Furtuna șuiera și vîjîia prin tufișuri. Trebuiau acum din nou să aștepte și iar să aștepte...

In timp ce la nord de Mini-Sose Tșaske adormea istovit în brațele lui Stîncă Neagră, iar Tokai-ihto luase calea înapoi, în timpul acesta, pe malul de miazăzi al marei ape. Castorul trecea prin niște întîmplări cu totul neobișnuite...

Războinicul nu se găsea pe colina pe care, pentru a se apăra de atacul dușmanilor, se instalaseră cei mai mulți dintre bărbații cetei. El stătea ca avanpost, ascuns într-o adîncătură cufundată în umbră, ca să nu fie zărit în lumina lunei, și privea foarte îngrijorat cerul prevestitor de furtună și valurile mîloase ce se frămîntau în vale. Mugetul fluviului se învălmășea cu ropotul ploii. Castorul nu mai vedea nimic, dar auzea prin vuietul ploii și al vîntului pocniturile unor salve de focuri de armă. Sus pe colină se dădea o luptă. Red Fox era viclean ; el se folosea de vremea asta cu vizibilitate slabă pentru a se strecura încoace cu oamenii săi. Acum răsunau împușcături și în apropierea lui Tșapa ; un glonte chiar îi atinse părul. Nu, puișorule de vulpe, așa departe încă n-am ajuns ! Scalpul Castorului e bine prins de țeastă ! Omul cu păr creț luă arcul și săgețile care aveau vîrfuri de os terminate prin cîrlige și trimise cîteva din ele spre ceata dușmană. Își părăsi apoi ascunzișul și ascuns de ploaia torențială, continuă să tragă cu arcul sărind de colo pînă colo, ca să dea vrăjmașului impresia că terenul e înțesat de războinici. De la cincizeci sau o sută de metri depărtare îi răspunseră împușcături, dar Castorul rămase neatins. Cînd ploaia

se mai potoli, lui aproape i se isprăviseră săgeţile. Dar şi duşmanii păreau că se săturaseră deocamdată de luptă şi că se retrag. Cu multă băgare de seamă, Vicleanul se înapoie la adîncătura de pe mal. O găsi goală, şi din nou se ascunse în ea.

De îndată ce ploaia se opri şi razele lunii luminară iarăşi întinsa preerie, Castorul cercetă cu privirea încordată împrejurimile.

Cum... dar nu, asta nu-i cu putinţă!

Tşapa se pipăi la cap, ca să se convingă că e treaz şi că nu visează.

La o depărtare de cîteva lungimi de cal stătea în iarbă un flăcău ce semăna leit cu caraghiosul „general" pe care-l lăsase dezbrăcat. Înfumuratul şedea cu picioarele încrucişate, iar de pe părul său, pieptănat cu cărare şi tare dichisit, şi de pe pielea sa, unsă cu grăsime, se prelingeau stropi de ploaie. Cu o privire nespus de nătîngă, el contempla peisajul scăldat în lumina lunii.

Avea oare flăcăul arme la el? Puşcă sau arc în nici un caz nu, dar jungherul şi barda păreau că se află în tecile lor.

Încolo, în lungul şi-n latul luncii îmbibată de apa ploii, şi nici pe malul abrupt, nu se vedea nimic suspect. Tinerii războinici, care se aflau la o oarecare depărtare, nu dădeau nici un semn de viaţă. Oare şi ochii lor îl zăriseră pe „general"?

Castorul se hotărî să cerceteze cazul mai îndeaproape. Se tîrî încetişor, de-a buşilea, aproape lipit de pămînt, şi împingîndu-şi puşca înainte, pentru a ajunge în spatele flăcăului. În timp ce, furişîndu-se astfel, după toate regulile artei, se apropia de tînăr, îi venea să rîdă şi era totodată şi neliniştit.

Castorul îşi atinsese ţinta. El se găsea la o distanţă atît de mică de spinarea lui Tatokano, încît putea să-l înşface în orice clipă. Dar dacă pe undeva prin apropiere se află duşmanii care-l supraveghează pe „general", şi faţă de care s-ar trăda dacă între-

prinde ceva acum ?! Totuşi nu putea nici să-i dea pur şi simplu pace acestui cerb înfumurat.

Acoperit de spinarea tînărului, Castorul îşi ridică bustul, înhaţă puternic cu mîna dreaptă gîtul „generalului", care nu bănuia nimic, apoi încet îl răsturnă pe spate. Flăcăul nu se apără de loc. Nu se zbătu dînd din picioare, nici nu-şi întinse mîna după armă, ci urmînd direcţia braţului ce-l trăgea în jos, se culcă în iarbă supus şi uitîndu-se atent la Tşapa.

— Om aşa ca tine n-am văzut de cînd trăiesc, zise Castorul scos din fire. Războinicul dădu drumul prizonierului său şi se lungi lîngă el. Cum de stai aici ca un puiet de prun, care vrea să crească în ploaie ?

— Te aşteptam pe tine, răspunse „generalul" voios şi mulţumit.

— Mă aşteptai ?! Pe mine ?!

— Da, confirmă Tatokano. Tu ai spus că pot să vin. Mi-ai păstrat uniforma ?

Castorul scoase un oftat uşor. Dintr-o dată îl străfulgeră gîndul că acest cîine de preerie cu joben l-ar putea întîlni pe Tokai-ihto.

— Ştii tu oare — zise el — că ai rămas tot un mare prost ?! S-o luăm încet, căci mai avem pînă la uniforma ta! Sîntem încă departe de ea! Mai întîi să-mi spui cum de ai ajuns aici ?!

— Am alergat prin ploaie. Freddy Clarke, marea vulpe, mi-a descris cu de-amănuntul locul unde să mă aşez. A spus că tu eşti aici şi că trebuie să te aştept.

Ochii Castorului se căscară larg.

— Aşa ?! Va să zică Red Fox se afla printre puşcaşi şi m-a văzut ?

— Da. A spus că tu eşti un războinic viteaz şi că ar fi o cinste pentru mine să iau de femeie o fată din cortul tău.

Tşapa scuipă cu dispreţ, ceea ce aşa cum sta, culcat pe spate, nu era tocmai simplu.

— Aha! Şi pe urmă te-a trimis aici ?

— Da. A spus că pot să rămîn la voi.

— Dacă poţi rămîne sau nu la noi, asta hotărăşte Tokai-ihto, şi nicidecum Red Fox. Înţelegi?

„Generalul" deveni vădit neliniştit.

— Tu mi-ai făgăduit-o!

Castorului începu să-i fie cam lehamite.

— Da, spuse el prevăzător, urma să vii la noi dincolo de Mini-Sose, de îndată ce va fi lună nouă şi vei fi dezlegat de jurămîntul tău faţă de Cuţitele Lungi. Dar acum ce cauţi la noi? Ia du-te şi te uită în vale! Ai tu oare chef să treci fluviul înot în noaptea asta?

— Nu, nu l-aş trece. „Generalul" zîmbi.

— Iată în sfîrşit o vorbă înţeleaptă din partea ta, tu, omul care a avut cîndva o uniformă! Pot numai să-ţi spun că însuşi Tokai-ihto a luptat ceva cu aceste ape.

— Oh! Ph! Doar n-a şi trecut dincolo?!

— Bineînţeles că se şi află acolo! Pe ăla nu-l mai prindeţi voi!

„Generalul" mestecă în gol şi îşi roti privirea în jur.

— Asta e totuşi laşitate, zise el apoi. Să fie primul în partea cealaltă, iar pe voi să vă lase aici!

Castorul se trase spre neghiob şi aproape se lipi de acesta.

— Încă un singur asemenea cuvînt... şi va fi şi ultimul pe care-l mai rosteşti!

Tatokano părea cu totul derutat.

— Noi credem că încă e aici. Atunci tu ai fi putut vorbi cu el.

— Eu am să mai vorbesc deseori şi mult cu Tokai-ihto, după ce vom fi toată ceata de partea cealaltă a lui Mini-Sose.

— Dar voi n-o să ajungeţi dincolo, dacă nu vrea Freddy Clarke...

Neghiobul se bîlbîi. Era vădit că de fiecare dată el trebuia întîi să stea şi să-şi reamintească ceea ce i se spusese să vorbească.

— Asta rămîne de văzut! Cu cele cîteva puşti ale voastre nu ne puteţi speria.

— Sîntem de pe acum foarte mulţi! ameninţă „generalul". Au mai venit şi fermieri şi păstori, pe care năboirea apelor i-a alungat din vale. Ei se tem că Tokai-ihto le va omorî femeile şi copiii şi le va fura bizonii bălţaţi, căci sînt încredinţaţi că e însetat de răzbunare ca un urs rănit.

— Motive ar avea căpetenia destule, tu broscoi nenorocit! Asta o ştiu şi ei, şi de aceea le e frică de el!

— Da, dar împotriva voastră nu au nimic! „Generalul" vorbi mai repede; se părea că a intrat pe făgaşul care-i convenea. Voi n-aţi făcut nimănui nici un rău şi vă puteţi întoarce în rezervaţie sau vă puteţi duce în Canada, căci asta îi e cu totul indiferent lui Freddy Clarke. El este un mare războinic, şi nu vrea nimic altceva decît scalpul lui Tokai-ihto.

Muşchii feţei Castorului avură o tresărire ce nu prevestea nimic bun. „Generalul" însă n-o observă. El îşi continuă vorba liniştit.

— Da, aşa este. Voi aţi furat Cuţitului Lung Roach mulţi cai, dar veţi fi iertaţi dacă îi daţi înapoi. Atunci veţi putea pleca unde vreţi.

— Fără Tokai-ihto?

— Da. „Generalul" devenea tot mai dezgheţat. Vicleanul Castor are minte multă, şi de aceea Red Fox a socotit că eşti cel mai nimerit să-i vorbeşti lui Tokai-ihto. Vă e la toţi frică de căpetenie. — Flăcăul coborî glasul. — Dar cine nu se teme de el, acela îl învinge. Ştii tu asta?

Castorul tăcu întunecat.

— Nu v-a istorisit despre aşa ceva? Cred şi eu că nu! Şonka i-a spus că este fiul unui trădător. Atunci Tokai-ihto a amuţit şi s-a lăsat percheziţionat de arme. Eu am pus mîna pe el...

Atingerea unui bărbat era socotită la Pieile Roşii ca o victorie asupra lui.

La lumina lunii, Tatokano nu putea observa efectul acestor cuvinte asupra Castorului, aşa că flăcăul continuă fără grijă :

— Dacă nu ţi-e frică de el, atunci nu mai are nici o putere. Tu trebuie să-i ceri să ni se predea. In felul acesta veţi fi cu toţii liberi şi fraţi cu noi.

Tşapa continua să tacă.

— Înţelegi acum ? Dacă pleacă Tokai-itho... pot reveni în corturile voastre. El nu m-ar răbda niciodată printre voi, căci n-ar uita că l-am văzut atunci cînd era fără putere. Dar dacă pleacă.. Floare Meliferă va fi femeia mea !

Castorul avea măciuca în mînă.

— Uite ! Vezi asta : acuma mori !

Tatokano voi să sară în sus şi s-o rupă la fugă, dar braţul lui Tşapa îl ţinu zdravăn, şi înfumuratul trădător trebui să moară.

Războinicul înşfăcă leşul neghiobului şi, tîrîndu-l prin iarbă, îl duse şi-l aruncă peste rîpa malului, în valurile ce se rostogoleau la vale. Pleoscăind, trupul dispăru în mormîntul acela clocotitor.

Apoi, furişîndu-se, Castorul se ascunse iarăşi în adîncătură şi rămase la pîndă, ca şi mai înainte, cu ochii spre inamic.

In timp ce Tşapa trecea prin întîmplarea asta neobişnuită şi urîtă, Şoimul Negru adăsta în susul fluviului, pe malul cotului apusean al golfului, şi privea la furioasa revărsare de ape, care nici nu se îmblînzise, nici nu arăta mai bine. Puhoaiele ei, ce potopiseră valea străjuită de maluri înalte, năvăleau necontenit, oră după oră.

Inapoia lui Tşetansapa răsunau încet şi trist cîntările de moarte ale cetei Urşilor, pentru acei dintre ai lor pe care-i pierduseră în timpul luptei cu atacanţii albi, pe cînd ploua torenţial. Ohitika urla spre cer şi-şi ţinea coada între picioare. El continua să stea pe locul unde băieţii-Urşi se urcaseră în barcă.

Mai devreme decît cîinele, Tşetansapa zări un înotător care se înapoia. In cutele aspre ale obrazului

său apăru un zîmbet. Inotătorul nu putea fi decît Tokai-itho.

Acum observă şi Ohitika ceva. Innebunit de bucurie, el prinse a se învîrti locului, apoi fugi în jos şi, hotărît, intră în apă şi începu să înoate spre stăpînul său. Se dădu bătut abia cînd văzu că-l fură curentul şi, picurînd de apă şi lătrînd, se întoarse pe uscat.

Tokai-ihto puse piciorul pe mal şi ieşi din apă, care şiroia de pe el. Apoi zvîrli gunoaiele ce i se agăţaseră de păr şi de umeri.

Cei doi bărbaţi porniră încet spre tabără, şi pe drum Şoimul Negru îi raportă căpeteniei despre toate cele petrecute. Pe mal mai stăteau cîţiva băieţi şi cîţiva moşnegi, printre care şi Hawandşita. Femeile şi copiii erau cu toţii treji şi se uitau spre cel ce se reîntorcea. Şi Fulgerul Norilor se desfăşurase din pătura ei de dormit, şi sta pe povîrniş, alături de Uinonah şi Sitopanaki. Nebunul de Ohitika ţinu să împărtăşească o parte din bucuria sa şi fetiţei, pe care se căţără cu labele lui ude. Copila îl alungă supărată, căci se temea să nu scape vreun cuvînt din cele ce Tşetansapa îi spunea acum Salciei Mlădii.

— Hapedah şi Tşaske sînt dincolo, pe malul celălalt, zise el.

Mongşongşah îşi înălţă trupul, ca un fir de iarbă înviorat de o ploaie venită după secetă. Fulgerul Norilor îşi acoperise repede faţa cu mîinile şi se întorsese. Îi era ruşine să se vadă cît de mult se bucura, aşa că fugi de acolo. Şoimul Negru mai auzi cum fetiţa o chema pe prietena ei Şopîrla; acesteia trebuia să-i împărtăşească ceea ce aflase. Un zîmbet uşor destinse trăsăturile feţei războinicului, în timp ce se aşeza jos şi-şi cuprindea cu mîinile genunchii picioarelor lui subţiri. Tşetansapa îşi aminti o clipă cum, odată la Piriul Cailor, îi observase în taină pe Fulgerul Norilor, Şopîrla, Hapedah şi Tşaske, pe cînd toţi patru erau încă foarte micuţi. Fetele modelaseră din pămînt muiat nişte bizoni mici şi îi aranjaseră în turmă, iar băieţii, oleacă mai mărişori, stăteau lîngă ele şi vorbeau, cu

multă înțelepciune, despre vînătorile și aventurile pe care ei voiau să le trăiască în viață. Acum aveau aventuri destule și nu se comportaseră rău cei doi fii ai săi. El îi era din adîncul inimii recunoscător căpeteniei că-i dusese pe amîndoi băieții de partea cealaltă a fluviului, dar aceasta nu era o treabă despre care să vorbească... Tșetansapa aștepta și privea cum Tokai-ihto se înfășoară în pătura de piele și cum se freacă pentru a se usca. Uinonah îi pusese într-o strachină niște carne. Dacă Șoimul Negru nu se înșela prea mult, în strachină era o bucată de labă de urs. Pe timpul zăpezii, aceasta se păstrase proaspătă, dar apoi căpătase un miros ușor, și poate făcuse și cîțiva viermușori. Era o ultimă delicatesă, din zilele frumoase și liniștite de la Black Hills, care merita să fie oferită căpeteniei, înainte de a trebui ca el să se mulțumească numai și numai cu carne de cal.

Tokai-ihto nu se codi de fel să se înfrupte. Cînd dădu strachina înapoi, Sitopanaki fu aceea care i-o luă din mînă. În timp ce ea făcea acest serviciu simplu, Tșetansapa se uită la fata de Picior Negru. În toate gesturile tinerei, fiică a unei căpetenii străine, era multă mîndrie și o supunere neprefăcută. Observase oare Tokai-ihto că ea era o floare aleasă a preeriei? Acesta se sculase din nou în picioare. Voi să-și ia carabina, dar află că Chef des Loups trăsese ultimele ei cartușe. Fără a spune vreun cuvînt, Tokai-ihto își luă arcul și săgețile, și porni cu Tșetansapa spre creștetul colnicului, ca să vadă de acolo, de sus, în ce situație se găseau.

Ziua se scurse într-o liniște apăsătoare. Aici nu era nimic în afară de apă mîloasă gălbuie, de lunci înverzite și de bolta albastră a cerului. Mustangii pășteau. Femeile tăceau și așteptau. Cînd începu să se apropie seara, Uinonah veni la Fulgerul Norilor și-i dădu un pachețel cu carne, spunîndu-i că după lăsarea întunericului, ea, Fulgerul Norilor, va trebui, cu

băgare de seamă, să plece pe mal în josul fluviului, pentru a duce Vicleanului Castor aceste merinde.

Fetița așteptă pînă cînd apuse soarele, apoi, cînd lumina slabă a amurgului se preschimbă în întuneric, ea alergă sprintenă în josul apei ce mugea și care îmbăla ierburile de pe mal, și se îndreptă de-a lungul costișei, spre ascunzișul unchiului. Castorul și un alt războinic săpaseră fundul adîncăturii în care se pitiseră, făcînd din ea o adevărată groapă. Pentru moment, se afla numai Tșapa înăuntru ; celălalt era de bună seamă plecat să iscodească împrejurimile.

Castorul se uită prietenos la copilă și o trase în ascunzătoare.

— Ce-ai adus ? Carne de gloabă bătrînă ?

Fulgerul Norilor deslușì adînca tristețe din cuvintele glumețe ale unchiului, și simți că lui mîncarea îi era cu totul indiferentă. Castorul desfăcu pachețelul și mirosi conținutul. Apoi înveli merindea din nou, o împinse într-un colț, și o acoperi cu pămînt.

— O las pînă vine Chef des Loups, zise el.

Acum Fulgerul Norilor s-ar fi putut înapoia, dar fiindcă se afla numai cu unchiul mai rămase, uitîndu-se la el lung și rugător, și în privirea fetiței se citea totodată speranța că poate în sfîrșit Tșapa îi va spune mai mult decît știa ea însăși.

— Cît știi tu de fapt ? o întrebă unchiul și iscodi cu privirea preeria, printr-o găurice anume făcută de el. Terenul ierbos era din nou scăldat în razele lunii, dar groapa în care stăteau ascunși rămînea tot în întuneric.

— Știu că puștile uatșițșunilor nu mai trag în noi, și că Tunetul Munților a fost la ei ca să trateze, și că Tokai-ihto...

— E armistițiu pînă mîine seară, spuse Castorul privind prin găurice. Dacă pînă atunci nu-l predăm pe Tokai-ihto lui Red Fox, uatșițșunii vor trage din nou asupra noastră.

— Dar voi nu veți mai trăda încă o dată căpeteniа ! grăi Fulgerul Norilor hotărît și aproape amenințător.

— Nu, noi nu-l părăsim. În glasul Castorului vibră ceva ce înfioră copila.

— Lasă-mă să mă uit și eu pe acolo, îl rugă ea.

Unchiul o împinse în fața lui. În vreme ce el era nevoit să se aplece mult, Fulgerul Norilor trebui să se ridice în vîrful picioarelor ca să privească prin găurice. La sud se zăreau mai multe pilcuri de cai fără călăreți. Oamenii descălecaseră și stăteau desigur întinși în iarbă.

— Da' mulți mai sînt ! spuse surprinsă fetița. Totdeauna au fost așa de aproape de noi ?!

Caii, care deși era noapte, puteau fi recunoscuți ca atare, și asupra cărora se putea deci și ținti, îi păreau Furgerului Norilor „aproape" chiar dacă ochiul ei îi vedea foarte mici.

— Nu, ei n-au fost totdeauna așa de aproape de noi, dar de cînd armele se odihnesc, coyoții au prins curaj mai mult și s-au apropiat de tabăra noastră.

Fulgerul Norilor îi făcu iarăși loc unchiului.

— De unde vin atît de mulți bărbați albi ?

— Atît de mulți ? Castorul repetă cuvintele ei, în timp ce privea din nou prin găurice. Așa e primăvara. Unii au vînat blănuri și le-au adus uatșițșunilor la fort, unde le datorează pentru capcanele pe care le-au împrumutat de la Societatea pentru comerțul cu blănuri, iar ceilalți vor să vîneze și să așeze capcane în timpul verii și au fost la fort ca să încheie contracte. Vulpea Roșie le-a făgăduit aur în schimbul scalpului căpeteniei Tokai-ihto. De aceea l-au urmat pe Red Fox. Li s-au alăturat și cîțiva fermieri, pe care revărsarea apelor i-a alungat din vale, și care se tem că noi le vom fura vitele.

— Dacă e așa — zise Fulgerul Norilor — atunci vom lupta, și de nu vom putea învinge, vom muri ! Nu-s decît o fetiță, dar îți spun că nu mi-e de loc frică. Băieții-Urși sînt acum dincolo.

Castorul întoarse repede capul și se uită la copilă.
— Bine!

Fulgerul Norilor se cățără și ieși afară din groapă, apoi o zbughi îndărăt spre tabără.

Trecu și noaptea aceea. Cînd se iviră zorile, fetița se gîndi că acum începe ziua în care se termină armistițiul.

Ea își strînse cu îngrijire pătura și se duse, împreună cu celelalte femei și fete, o bucată mai în jos, spre golf, să se spele. Își împleti cozile tot atît de curat și netede și azi, ca în oricare altă dimineață. In timpul acesta se uita la apă, care scăzuse de un lat de palmă. Ieșea la lumină iarbă pe jumătate putrezită, iar în jurul tufișurilor se grămădise mîl și tot felul de sfărîmături de lemn cărate la mal. Putea a hoit. De cîte ori venea vreun val din valea fluviului, nivelul apei se ridica iar pînă la vechea lui matcă, și ramurile de salcie subțirele ce ieșeau la suprafață se aplecau din nou.

Femeile se reîntorseseră pe același loc pe care șezuseră mai înainte, adică printre bărci. Invocația lui Hawandșita răsuna într-un ritm monoton, pierzîndu-se în mugetul fluviului. El cînta o cîntare de vrajă, și Fulgerul Norilor îl asculta cuprinsă de o vagă tristețe. Era o cîntare a urșilor, asta știa ea prea bine, și trebuia să fi fost străveche. Poate că marea mamă a urșilor îl învățase această cîntare pe fiul ei, cel ce s-a preschimbat în om. Hawandșita invoca duhul străbunei. Ea își dăduse cetei Urșilor, ca o chezășie, copilul, și Tokai-ihto îl trecuse dincolo, peste apa mîloasă a morții, pe malul cel bun. Duhul marei ursoaice trebuia să-i ajute.

Fulgerul Norilor asculta cufundată în gînduri. Dacă va fi ca străbuna să le ajute, vor trebui să fie atunci curați și viteji.

Fetița se sculă de jos și plecă dincolo, la prietena ei Șopirla. Aceasta se ridică și ea de pe locul unde șezuse și îi veni în întîmpinare. Copilele merseră împreună o bucată mai departe pe povîrniș și, cînd fură singure, se opriră.

Ele se uitară una în ochii celeilalte şi-şi făgăduiră solemn ca faţă de fraţii şi surorile lor să spuie totdeauna numai adevărul, şi ca astăzi să nu mănînce nimic toată ziua. Se luară apoi de mînă şi se reîntoarseră în tabără. Cîntarea de vrajă a lui Hawandşita încă mai răsuna prin zorile dimineţii.

Copilele se aşezară jos lîngă Untşida. Bunicuţa era înţeleaptă şi ştia să vorbească şi cu urşii. Lîngă ea te simţeai în siguranţă. Faţa bătrînei avea acum o strălucire întunecată, căci şi-o mînjise cu cenuşă, ca semn că postea. Fulgerul Norilor şi Şopîrla cerură şi ele cenuşă. O luară de la purtătorul focului, care-l adusese nestins, în scorbura unui trunchi de mesteacăn de la Pîrîul Cailor, în rezervaţie, şi apoi pînă la marea Apă Miloasă. După ce fetiţele se aşezară iarăşi lîngă Untşida, ele îşi puseră mîna la gură şi vorbiră tainic marelui duh. Toate gîndurile lor trebuiau să se îndrepte acum numai şi numai spre acesta. Doar aşa s-ar putea să-l învingă pe duşmanul ticălos.

Timpul trecea repede, ca o apă ce se scurge.

Cînd se făcu amiază şi caii încetară să pască, Tşapa veni prin tabără. Părea că şchiopătează mai tare ca pînă atunci. El se duse la mustangi. Văzînd că-i vine stăpînul, murgul pe care călărea de obicei se sculă în picioare. Castorul se rezemă de trupul animalului, prinse să se joace cu părul negru al coamei acestuia, şi aşteptă.

Deşi nu se mişca aproape nimic, se stîrni totuşi în tabără o nelinişte de neînţeles. Hawandşita amuţise şi-şi ţinea privirea aţintită asupra colnicului pe care războinicii stăteau de pază, ascunşi în iarbă. Tşetansapa apăru deodată dintr-acolo, iar dinspre valea fluviului veni Chef des Loups. Delawarul se apropia fără grabă şi chiar în înfăţişarea şi ţinuta lui era ceva nelămurit şi apăsător care înlătura orice întrebare.

Insuşi aerul părea că vibrează cînd Tokai-ihto şi Tunetul Munţilor se arătară în sfîrşit. Căpeteniile purtau numai leggingsii lor de piele ; bustul le era gol şi vopsit cu un roşu de culoarea sîngelui. Culoarea sîn-

gelui nu însemna că aceşti oameni vor ucide sau vor muri ; sîngele era la indieni, încă din timpurile străvechi ale omenirei, semnul vieţii pline de vigoare şi avînt, care înfruntă şi biruie moartea. Bărbaţii aveau nevoie de o asemenea putere de viaţă mai ales în luptă şi de aceea vopsirea cu roşu, vopsire simbolică, devenise un obicei al multor triburi, aşa încît indienii îşi atrăseseră denumirea de „roşii" sau „piei roşii".

Cînd căpeteniile ajunseră la bătrînul vrăjitor, Şoimul Negru, Şunktoketşa, şi Castorul li se şi alăturaseră.

Tokai-ihto grăi cu glas scăzut şi liniştit :

— V-am chemat, îl auzi Fulgerul Norilor spunînd, ca să aflaţi ce-am hotărît. Aţi auzit că armele se odihnesc pînă la apusul soarelui. Pe urmă, dacă Tokai-ihto, fiul lui Mattotaupa, nu se va preda lui Red Fox, fiarele vrăjite ale uatşitşunilor vor începe să vorbească iarăşi. Căpetenia făcu o pauză scurtă, apoi continuă : I-am dat de ştire că sînt gata să mă întîlnesc cu el, să stăm de vorbă. Dacă şi el e gata s-o facă, atunci trebuie să mă înştiinţeze pînă într-o oră după amiază. Trimisul său a fost aici. L-aţi văzut doară venind şi plecînd.

— Mai bine să-l vedem plecînd, decît venind, observă Tşetansapa.

Căpetenia se făcu a nu fi auzit.

— Fred Clarke va veni călare la capătul de sud al colnicului, de îndată ce mă va zări îndreptîndu-mă într-acolo. Vreau să aud ce spune şi să-i răspund. — Cuvintele căpeteniei sunau aşa ca şi cum ar fi vorbit despre un fapt foarte îndepărtat. — Plec chiar acum. Voi mă veţi întovărăşi, încheie el pe un ton ce nu îngăduia nici un fel de replică.

Domnea o tăcere adîncă... dar tăcerea nu însemna aprobare. Ochii lui Tşetansapa fulgerau. Căpetenia însă îi tăie vorba înainte ca acesta s-o fi rostit.

— Voi mă veţi întovărăşi şi asculta ! O poruncesc !

Nimeni nu răspunse.

Tokai-ihto se ridică în picioare.

— Dacă vreunul dintre voi crede însă că Tokai-ihto, căpetenia de război a cetei Urşilor, va proceda contra onoarei lui, atunci poate s-o spună!

Războinicii tăcură.

Căpetenia îi adresă lui Hawandşita un salut respectuos şi păşi, întovărăşit de Tunetul Munţilor, de-a lungul coastei, spre turma de cai. Şi Tşetansapa, Şunktoketşa şi Tşapa se sculară de jos, dar ei încă tot nu se urneau din loc.

Cele două căpetenii trecură pe lîngă bărcile ce stăteau gata-pregătite şi pe lîngă femei şi copii. Fulgerul Norilor şedea cu ochii plecaţi. Ea văzu picioarele lui Tokai-ihto, încălţate cu mocasinii pe care-i brodase Uinonah. Ele încetiniră pasul şi apoi se opriră în iarbă, în faţa copilei.

— Fulgerul Norilor! i se adresă căpetenia, făcînd semn războinicilor săi, care se apropiară. Iacă, întrebaţi fetiţa aceasta, şi veţi afla dacă ea se teme la gîndul că Tokai-ihto va sta faţă în faţă cu ucigaşul lui Mattotaupa!

Fetei i se urcă tot sîngele în obraji, ce prinseră să-i ardă ca focul. Două căpetenii stăteau în faţa ei şi mai veneau şi trei războinici! Poate că trebuia să spuie ceva! Buzele şi limba şi le simţea uscate.

— Se teme Fulgerul Norilor? întrebă căpetenia.

— Nu, răspunse copila ferm şi cu o siguranţă care-l uimi chiar şi pe el. Tokai-ihto, căpetenia cetei Urşilor, îl va sili pe ucigaşul lui Mattotaupa să primească lupta, şi îl va omorî, căci moartea acestuia e dreaptă. Căpetenia ne va duce apoi peste Apa Mîloasă, spre o viaţă nouă.

Copila nu şovăise şi nu se bîlbîise. Se mira ea singură cît de clar pronunţase cuvintele. Poate că asta uimise şi pe Tokai-ihto şi pe războinicii săi, căci se uitau cu toţii atent şi serios la Fulgerul Norilor, şi dintr-o dată niciunul nu mai şovăi.

Ei se alăturară acum căpeteniei, şi merseră spre cai.

Fetița se reașeză liniștită și se uită în urma bărbaților. Simți că Untșida o mîngîie pe păr și o auzi spunînd:

— Fulgerul Norilor a grăit bine.

Copila se intimidă văzînd că toți îi dau atîta importanță, și prinse a se juca, fistîcită, cu firele de iarbă. Se bucură cînd prietena ei Șopîrla veni foarte aproape de ea, și cînd se putură rezema una de alta. Se uitară amîndouă spre războinicii care încălecară și își conduseră animalele în sus pe colnic, și care apoi coborîră în cîmp deschis.

Soarele privea dinspre sud, și lumina sclipitoare a razelor sale bătea drept în ochii călăreților. Chef des Loups, al cărui pag urma nechezînd șargul armăsar conducător, simțea neastîmpărul forțelor renăscute ale calului său după o odihnă de cîteva zile. Delawarul ar fi vrut să-l smucească și să-l facă să joace oleacă, dar și-l alesese căpetenie pe Tokai-ihto, și acesta poruncise, deci Chef des Loups rămase liniștit. Pămîntul se mistuia sub copitele animalelor ce galopau. Colnicul prelung trecu parcă zburînd pe lîngă călăreți. El părea pașnic și neumblat, dar ochii războinicilor, care cunoșteau felul de a ocupa o poziție, descoperiră locurile unde pîndeau camuflați tovarășii lor. Spre sud, la mare depărtare, delawanul zări curînd pîlcul vrăjmașilor călări. În mijlocul acestora se stîrni acum mișcare. Trei puncte se desprinseră din ceața dușmană și crescură repede, venind spre dakotani.

Privind printre tovarășii care călăreau în fața sa, Chef des Loups căută să nu piardă nici o clipă din ochi grupul de dușmani ce se apropia. El recunoscu pălăria mare și moale a conducătorului cetei adverse. Acesta călărea pe un cal roib. Șunktoketșa recunoscu de asemenea și animalul: era cel pe care călărise odinioară maiorul Smith.

Așadar ucigașul se încumeta să vină! Galopul mustangilor devoră ultima distanță dintre călăreții ce veneau unii în întîmpinarea celorlalți.

Caii fură brusc struniți și se opriră. Cei doi conducători calculaseră direcția cu atîta precizie, încît se opriră chiar față în față. Înapoia lor se opriră însoțitorii fiecăruia dintre ei. Un moment domni o liniște desăvîrșită. Din depărtare răzbătea mugetul fluviului; o albină bîziia neștiutoare, în căutare de flori; o auzeau cu toții, fiindcă nimeni nu vorbea, și niciunul încă nu-l salutase pe celălalt.

Apoi, dintr-o dată și în aceeași clipă, ca și cum ar fi fost înțeleși, însoțitorii celor doi aprigi dușmani își îndemnară caii înainte, aliniindu-se în flanc, de-a dreapta și de-a stînga conducătorilor. Deoarece Șoimul Negru și Tunetul Munților trecuseră în stînga, Chef des Loups și Vicleanul Castor își rînduiseră caii în partea dreaptă a lui Tokai-ihto.

Delawarul putea acum să-i privească nestingherit pe adversari: în mijloc Red Fox cu pălăria lui moale, în dreapta acestuia Șonka, pe care ura și rușinea îl făcuseră să treacă totuși peste Yellowstone-river cel plin de sloiuri de gheață; în stînga un vînător de preerie înalt și uscățiv. Delawarul îl cunoștea pe acesta din urmă de pe timpul cînd el, Chef des Loups, servise ca iscoadă la bărbații albi de la granița canadiană. Era poreclit Charlemagne. Crestăturile numeroase de pe patul uzat al carabinei găliganului învederau în favoarea cui se terminaseră ciocnirile lui cu Picioarele Negre, cu Fierbătorii de Pietre, și cu cei din tribul Șapte Focuri de Sfat.

Încă tot nu fusese rostit nici un cuvînt. Chef des Loups se uită la Tokai-ihto. Ținuta căpeteniei exprima o liniște care te puteai aștepta să dureze ore și chiar zile de-a rîndul. Pînă și sîngele acestuia părea că cedase unei toropeli ciudate, și nu-i mai circula cu zvicniturи prin arterele de la gît și tîmple. Mîinile lui Tokai-ihto țineau fără încordare carabina de-a curmezișul spinării calului. La încheieturile mîinilor sale se puteau încă recunoaște semnele lăsate de lanțurile pe care le purtase vreme îndelungată... Trecură minute.

Delawarul ştia că nerăbdarea clocotitoare a conducătorului cetei adverse va trebui să rupă tăcerea.

Red Fox sări jos de pe cal. Bufnitura cizmelor sale grele fu primul zgomot care se auzi între cele două grupuri. El îşi smulse pălăria de pe cap, aşa că ieşi la iveală părul roşu aprins al căpăţînii lui masive şi înaintă trei paşi spre căpetenia dakotană. Tokai-ihto rămase călare şi se uita în jos, la duşmanul său. Mîna dreaptă îi era încordată pe frîu şi strunea armăsarul şarg ce dăduse să-l muşte pe cutezătorul care se apropiase, iar animalul pîndea acum, cu urechile date spre spate, primul prilej pentru a înhăţa cu dinţii pe vreunul din duşmani.

Red Fox rise răguşit şi forţat. De sub buzele-i rînjite se iviră dinţii gălbui.

— Blestematul — zise el — diavolul ăsta cu coamă mă ţine încă minte. Noi nu ne-am putut suferi... Mîna sa schiţă o mişcare de dispreţ... Asta a fost odată. Strînse din buze şi-şi lăsă pleoapele pe jumătate în jos, ca să nu-i scape nici un cuvînt nesocotit şi să nu-l trădeze privirea.

— Ei! strigă el zgomotos în mijlocul tăcerii. Iacătă că eşti aici, Harry! Asta-i bine! E ceea ce am aşteptat. Ia spune, ştii cum stau lucrurile?!

— Nu. Glasul lui Tokai-ihto sună străin şi întrucîtva batjocoritor.

— Nu? Solul tău înfăşurat în bast — el arătă spre sitsikauan — n-a îndrăznit să-ţi raporteze? Atunci am să-ţi spun eu despre ce e vorba.

Red Fox încă mai glăsuia pe un ton foarte ridicat, aproape ţipînd.

— Voi vreţi să treceţi peste Missouri! Tu nu eşti orb, deci l-ai văzut cum arată. Toată valea e numai un puhoi. Înainte de zece zile apa aceasta nu revine la normal. Zece zile... e vreme lungă! Ele îmi sînt de ajuns. Noi avem gloanţe, iar voi nu. Ceea ce vă încurcă, e droaia de femei şi copii. E limpede, totul e cît se poate de limpede. N-aţi mai fi decît un morman de cadavre dacă eu aş vrea-o. Dar n-o vreau...

mie-mi trebuieşti numai tu. Deci, vino, prietene! Astăzi sîntem chit şi toate conflictele dintre noi s-au sfîrşit.

Tokai-ihto nu răspunse.

— Încă tot nu te-ai hotărît? Yankeului i se îmbăloşaseră dinţii ca unui cîine. Încă tot mai pregeţi? Nu pot să-ţi iau în nume de rău că hotărîrile tale vin cam încet, dragul meu. Ţi-e puţin frică?

Căpetenia tăcu.

— Cu tăcerea n-ai să ajungi prea departe. Ştiu şi eu că e frumos şi demn să te comporţi aşa, mai ales că tu eşti o căpetenie plină de demnitate, şi nu eşti de neam prost... şi Top, taică-tău, avea aşa ceva în el, cînd era treaz. Fără supărare! Totdeauna cînd te văd pe tine îmi vin în gînd timpurile de odinioară. Cu toate păcatele lor, au fost totuşi cele mai bune. Am mai putea vorbi cîteodată despre ele, colo jos în rezervaţie, dacă vii cu mine, bineînţeles.

Căpetenia continuă să tacă.

— Ei bine, am să te lămuresc.

Red Fox îşi descheie haina de piele. Chef des Loups se uită la mîinile acestuia, adevărate gheare puternice şi osoase, şi văzu cum ele scot, din buzunarul interior din partea stîngă a pieptului, o scrisoare.

— Ţine! spuse yankeul. Ia-o şi citeşte-o!

Tokai-ihto nici nu se clinti. Mîna lui continua să ţină încordată frîul mustangului.

— Ce?! Nu vrei?! Red Fox vîrî scrisoarea iarăşi în buzunar, şi-şi încheie haina încet şi cu grijă, ca şi cum ar fi ferecat poarta unei cetăţi. Poate că ai să mă rogi cîndva să-ţi îngădui s-o citeşti, dar atunci va fi prea tîrziu.

Degetele cu unghii puternice încheiau ultimul nasture, cînd deodată în ochii duşmanului apăru un licăr verzui.

— Cîine! răcni el, şi fruntea i se coloră de năvala sîngelui. N-ai auzit chiar nimic din cele ce l-am însărcinat pe complicele tău cu părul pieptănat lins să-ţi spuie? Tu poţi să vii, prea lăudate Tokai-ihto,

și să ajungi căpetenie-șef în rezervație. În ziua cînd te aduc pe tine, eu sînt agent; facem afacerea împreună. Să nu zici iarăși „nu", atîta te sfătuiesc! Mi-ai mai spus o dată „nu" și ai plătit-o scump. Nu încerca și a doua oară! Nimeni din cei ce mi se împotrivesc mie nu rămîne nepedepsit! — Monstrul rîse scurt și respingător. — Uită-te aici la iapa mea, o cunoști? A fost a ocrotitorului tău, prietenul tău cu păr alb. Și el voia să lupte împotriva mea. Hei! Nu mai e printre cei vii. Zace acum în pămînt, la răcoare, dacă nu l-or fi dezgropat cumva apele turbate ale primăverii de care nu te poate apăra nici o cruce și nici o sabie.

Yankeul rîse iarăși.

— Năzurosule!

Gura căpeteniei nu-l învrednici cu nici un răspuns. Nu se putea ști în mod sigur nici măcar dacă Tokaihto ascultase cele ce-i spusese.

Delawarul privea țintă la iapa ce se afla înapoia lui Red Fox. Acest cal, care aparținuse maiorului, era un animal frumos și deosebit de nobil, cu ochii vioi, dar coastele îi erau stropite de sînge, și Chef des Loups se uită furios la pîntenii grei ai actualului călăreț. „Cîine" — se gîndea el — „ucigaș..." și nu-și mai lua privirea de la sărmanul animal, căruia adeseori îi dăduse să mănînce. Iapa își săltă capul și își ciuli urechile. O mai cunoștea ea oare pe fosta iscoadă?

— Ești o Piele Roșie încăpățînată — reîncepu Red Fox, adresîndu-se din nou tăcutei căpetenii — și se pare că ți-ai pierdut cu totul graiul. — Rînjetul Vulpei Roșii deveni veninos și primejdios. — Cu un mut nu-i bine de vorbit. Noi doi am terminat, așadar, unul cu altul. — Se întoarse din fața lui Tokaihto și făcu un pas către Castor și Chef des Loups. — N-am nimic împotriva voastră — zise el cu glas hîrîit — voi puteți să vă întoarceți în rezervație sau dacă vreți, sînteți liberi să și fugiți peste Missouri, în mult rivnita voastră Canada. Pe ăla de colo, însă

— degetul cel mare al ticălosului arătă peste umăr spre Tokai-ihto — pe ăla nu-l luați cu voi dincolo! Ăla merge la spînzurătoare!

Delawarul dădu să-l lovească în obraz pe mișel, dar gheara acestuia îi prinse și ținu încheietura mîinii, strîngînd-o cu o putere covîrșitoare, ca un clește, și Vulpea Roșie îi rînji disprețuitor în față. Fu o luptă mută și scurtă, doar mînă contra mînă. Cu furie neputincioasă și chinuitoare, Chef des Loups își simțea slăbiciunea brațului. Îl trecură nădușelile.

Red Fox îi dădu drumul.

— Noi ne înțelegem! Voi ăștia puteți să vă mai gîndiți. Scalpul — mîna lui arătă încă o dată spre Tokai-ihto cu o nerușinată mișcare de luare în posesie — scalpul va fi foarte bine plătit. Cine mi-l aduce... o călătorie la Washington și două sute de dolari. Mai aveți încă timp pînă mîine dimineață. Vă dau și acest răgaz. Dar e mai bine să vă grăbiți! Vînătorii mei cunosc și ei prețul!

Yankeul se întoarse și păși din nou în fața lui Tokai-ihto.

— Gîndește-te temeinic și tu! Ți-o spun pentru ultima dată! Trebuie oare să moară întreaga ta ceată fiindcă tu ești laș? Cînd odinioară Pontiac, marea căpetenie, a fost învins de bărbații albi, el a primit lovitura de moarte de la unul din frații lui roșii, fără să arate frică...

Red Fox se duse la calul său.

— Lovitura a fost și atunci bine plătită, adăugă el adresîndu-se lui Chef des Loups. Pentru aur n-ai nevoie să mai rămîi la ăla de colo. Îl poți căpăta acum și de la noi.

Delawarul simțea că nu poate să se mai uite la acest nelegiuit.

Dintr-un salt, dușmanul fu pe cal. El își înfipse pintenii în coastele animalului cu atîta brutalitate, încît acesta se ridică în două picioare. Cu mîna stîngă ținea frîul, iar cu dreapta își mototolea pălăria sa

mare de piele. O bruscă răbufnire de vînt îi învîlvoră părul descoperit și roșu ca para focului.

— Porc de cîine! răgi spre Tokai-ihto glasul clocotind de furie al roșcovanului. De ce ai venit? Sînt eu un șoarece cu care te poți juca tu, împuțită Piele Roșie? De ce ai venit aici și-mi furi timpul, dacă nu vrei să vorbești?

Red Fox își readuse calul în poziție normală. Pesemne că în expresia feței lui Tokai-ihto se produsese o schimbare ce nu fusese observată de războinici, dar care atrăsese atenția Vulpei Roșii. Monstrul se apropie din nou.

— Harry...?!

— Mă puteți avea.

Red Fox, pe iapa lui roaibă, scoase un fel de fluierat.

— Harry...?! Cu o mutră uluită, el își îndesă pe cap pălăria moale. Atunci, hai!

— Peste șase zile, cînd războinicii mei și femeile și copii lor vor fi trecut fluviul. Te vor aștepta pe acest colnic. Înarmat. Hau!

Red Fox se uită lung la căpetenie.

— Ești nebun?! Crezi oare că am să mă lupt cu tine?!

— Te vei lupta. Cu mine și războinicii mei, sau numai cu mine. Alege!

Bruta încercă să rîdă, însă dintre dinții săi gălbejiți nu ieși decît un fel de lătrat.

— Vrei cumva să-mi dai instrucțiuni, tinere?!

— Am vorbit!

— Atunci, fie așa precum voiești, coyotule! Vino deci înarmat! Eu primesc! Primesc! Peste șase zile? Bine, voi fi aici. — Apoi Red Fox începu să rîdă, și rîsul său era iarăși normal, adică zgomotos și răsunător. — Ei, tinere, eu primesc! Tu nu mai ai în buzunar nici un cartuș. De cuțitașul și de săgețile tale nu mă tem. Vino numai! Eu voi veni. Voi veni și eu tot singur. Scalpul tău îmi aparține! Ne-am înțeles deci, nu-i așa?

— Da.

— Bine, dragă Harry!

Red Fox se ridică în scări și-și agită pălăria disprețuitor și cu un aer sigur de victorie. Își întoarse apoi brusc iapa, și plecă în goană înapoi, spre întinsa preerie de la sud.

Cei doi însoțitori ai săi păreau uluiți și năuciți de plecarea lui neașteptată. Neliniștiți și dușmănoși, ei mai priviră o clipă la dakotani, apoi își întoarseră și ei animalele și urmară la mare distanță pe domnul și stăpînul lor.

Delawarul auzea ropotul înăbușit al copitelor și vedea fluturarea cozilor lungi ale cailor. Micul grup de călăreți în galop se zărea din ce în ce mai puțin. In sfîrșit, dușmanii se apropiară de rîndurile tovarășilor lor, ce se zăreau la mare depărtare. Lui Chef des Loups i se păru că-i mai vede pe cei trei cum descalecă, apoi nici chiar ochii săi ageri nu-i mai putură deosebi.

Tokai-ihto tot mai stătea nemișcat pe locul său. Se părea că și căpetenia privise în urma celor ce se mistuiseră în zare. In sfîrșit, își întoarse șargul, iar ochii lui negri se îndreptară spre prietenii săi și se uitară la ei îndelung.

— Ați auzit totul, zise el.

— Da — răspunse Tșetansapa — și ne vom sfătui acum cu tine, ce avem de făcut.

Sprîncenele căpeteniei se încruntară.

— Nu avem ce ne sfătui. Voi veți trece dincolo, peste fluviu, împreună cu corturile noastre. Nimeni n-o să vă atace. Eu rămîn aici, ca să-l răzbun pe Mattotaupa și să-i atrag pe dușmani asupra mea, pînă cînd veți fi ajuns la Munții Păduroși, de partea cealaltă a granitei.

— Da — izbucni Tșetansapa — și să te lăsăm să fii măcelărit de uatșițunii aceia numeroși, care cu toții rîvnesc premiul pus pe scalpul tău. Îți închipui oare că Șoimul Negru o dată ajuns la Munții Păduroși se va așeza nepăsător pe o blană moale și va

lăsa ca bărbații albi să te omoare asemenea unei haite de lupi care atacă prin surprindere un bizon ?! Vrei să faci ceva care aduce cinste numelui tău, dar pe noi ne lași de ocară ! Eu nu te voi părăsi, poți fi sigur de asta !

— Hau ! Nici eu nu te părăsesc ! declară și Castorul cu vehemență.

— Poruncește să se nimicească tipiurile noastre și să moară femeile noastre, iar pe noi lasă-ne să cădem în luptă ca adevărați bărbați ! Cu toții sîntem gata pentru asta ! Mai bine să murim decît să-l trădăm pe Tokai-ihto încă o dată !

— Nici eu nu te părăsesc ! strigă Chef des Loups, dar în clipa următoare, cînd văzu că expresia feței lui Tokai-ihto se schimbă, se și căi de îndărătnicia care-i adusese pe buze aceste cuvinte.

— Eu îmi țin cuvîntul dat, și voi nu mă veți împiedica să mi-l respect, spuse căpetenia. V-am chemat pe voi și corturile voastre ca să treceți de cealaltă parte a Apei Mîloase, într-o țară liberă ! V-am călăuzit și veți ajunge acolo cu toții, cu femeile și copiii voștri ! Asta voiesc ! — Privirile lui Tokai-ihto și ale lui Tșetansapa se întîlniră. Tu, Șoim Negru, fiu al lui Ploaie cu Soare, ai să-mi juri pe luleaua sacră că-i vei conduce pe ai noștri peste fluviu și că n-ai să te întorci înapoi ! Dacă însă ai de gînd să faci ceva împotriva voinței și vorbelor mele, atunci spune-o ! Atunci mă voi omorî singur. Sînt fiul unui trădător, asta mi-ai spus-o la Riul Alb. De viața mea nu trebuie să se țină seamă, voi însă nu trebuie să muriți!

— Dacă *nu-ți dăm* ascultare te vei omorî singur ?! vorbi Tșetansapa, rușinat și obidit. Nu, Tokai-ihto, tocmai dacă *îți dăm* ascultare, tocmai atunci vei muri. Sînt sigur că nici tu nu crezi că mai poți scăpa acelor numeroși coyoți albi, dacă rămîi ca să-i atragi asupra ta pînă cînd noi ceilalți vom fi ajuns la Munții Pădurosi. Ceea ce spui tu sînt vorbe, dar nu adevărul.

— Tșetansapa, eu am grăit adevărul. Voiesc să scap acelor numeroși coyoți de îndată ce corturile

noastre vor fi trecut granița. Da, o voiesc, pentru că știu că mai aveți nevoie de mine. O să fac tot ce îmi va sta în putință ca să mă întorc printre voi.

— Și cine ne va da de știre ce se întîmplă cu tine?

— Tunetul Munților, sitsikauanul, el poate să rămîie la pîndă de partea aceasta a fluviului, ca să vă aducă știri despre ce se întîmplă cu mine.

Tșetansapa respira greu.

— Tu mă silești, căpetenie. M-ai scos din „țara rea" atunci cînd eu voiam să mor. Viața mea îți aparține. Ia acum și cinstea numelui meu! Îți jur că voi conduce corturile noastre dincolo!

Bărbații lăsară privirile în jos.

— Se va întîmpla ceea ce va vrea tainica forță, încheie căpetenia. De vitejia lui Tșetansapa nu a îndrăznit încă să se îndoiască nici un războinic.

Tokai-ihto dădu frîu liber șargului său și animalul o luă la goană înapoi spre Apa Mîloasă; îl urma armăsarul sur al tăcutului Tunetul Munților, iar îndărătul acestuia zoreau bălanul, pagul, și murgul, cu călărețiii lor.

Reîntorși în tabără, Tokai-ihto și însoțitorii săi își lăsară mustangii printre ceilalți cai din turmă și merseră împreună la Hawandșita. Uinonah aduse luleaua de jurămînt. Fumul ei pecetluise la Rîul Alb hotărîrea cetei Ursilor de a pleca în țară străină; ea întărea acum, în fața cerului și a pămîntului, cuvîntul căpeteniei și ascultarea pe care războinicii lui Tokai-ihto o datorau acestuia.

Luleaua încă mai ardea în mîinile delawarului, cînd el, ultimul care o fumase, o dădu înapoi, spre păstrare, lui Uinonah. Apoi se întoarse și-l urmă pe Tokai-ihto, care-l lăsase pe moșneag iarăși singur și o luase în sus pe povîrniș. Șunktoketșa mergea cu capul plecat în urma căpeteniei și niciodată nu i se păruse panta aceea atît de înclinată și soarele strălucitor de amiază atît de insuportabil. În focul luptei, pe cînd Tokai-ihto trecea fluviul înot, el trăsese ultimele cartușe ale

acestuia, și deci numai el era de vină dacă acum căpetenia va fi nevoită să înfrunte doar cu săgeți gloanțele lui Red Fox.

Chef des Loups nu se uita la tovarășii săi, în timp ce pășea înainte, ci spre pămînt, și în drumul său el văzu bărcile de piele, ce stăteau încă nefolosite, într-o așteptare zadarnică, și printre ele doi copii care-și vopsiseră fața cu cenușă. Aceștia ședeau ghemuiți unul lîngă altul, în bună înțelegere, și erau prea timizi ca să se uite în sus la căpetenie, ce tocmai trecea foarte aproape de ei.

Cînd în sfîrșit după ore îndelungate se făcu seară, timpul pe care copiii trebuiau să-l petreacă postind se termină. Șopîrla plecă la maică-sa, iar Fulgerul Norilor se dădu mai aproape de Uinonah. Sora căpeteniei luă fata la ea sub pătura de dormit. Fulgerul Norilor se simți bine acolo la căldură, ferită de răcoarea nopții, și adormi adînc.

Dimineața ea făcu socoteala că din șase nopți trecuse una, și că aceea care va urma va fi a doua.

Fulgerul Norilor și Șopîrla erau încă mici, dar de pe acum învățaseră, asemeni fetelor mari și femeilor, să stea liniștite și să aștepte ore de-a rîndul, și chiar zile întregi. Așa ședeau și așteptau și acum, fără nerăbdare. Fluviul scădea din zi în zi, ba aproape din oră în oră. Apa se retrăgea lăsînd să iasă la iveală pajiștile ce fuseseră inundate, și fundul golfului începu să se contureze lămurit. Iarba veche și ponosită rămasă din timpul iernii zăcea călcată la pămînt, muiată și pe jumătate putrezită și contrasta urît cu lunca smălțată de flori ce mărginea întinderea pustiită. Trunchiuri de copaci, smulse de furia apelor, fuseseră cărate de valuri la mal. Cîteva femei îndepărtau de acolo stîrvurile intrate în putrefacție ale animalelor înecate. Mugetul sălbaticului fluviu din valea propriu-zisă devenea din ce în ce mai stins și mai depărtat. O dată, cînd Fulgerul Norilor se duse pînă la marginea golfului, ea văzu că în valea cea mare și apăruseră de sub apă coamele colnicelor care stră-

juiau adevărata albie a lui Mini-Sose. Era însă neplăcut să privești în jos, în valea cea mare plină de mîl, apă gălbuie, și putreziciuni de plante și animale. Două zile încă mai rămăseseră cetei Urșilor pînă să plece.

Fulgerul Norilor ședea în tabără și iar aștepta. Ar fi vrut să stea o dată de vorbă cu Sitopanaki și să-i ceară să-i povestească despre țara de dincolo. Dar fiica de căpetenie străină era tăcută și tristă și nu înțelegea limba dakotanilor. Fulgerul Norilor se uita din cînd în cînd la fata asta, pe care numai cu puține zile în urmă o urîse din gelozie copilărească, pentru că Uinonah arătase străinei prietenie. Acum fetița o iubea, și se uita la ea tot mai des, însă numai pe furiș, așa încît tînăra sitsikauană să nu observe. Sitopanaki era tare frumoasă, dar tristă ca moartea. Poate că se îndrăgostise de Tokai-ihto.

Odată, într-o noapte, care era și ultima înainte de trecerea fluviului, Fulgerul Norilor auzi prin vis o melodie gingașă, asemeni cîntecului pe care-l murmura vîntul printre ierburi. Cîntecul îi părea necunoscut, dar era atît de fermecător și gingaș, încît copila nu voia să se trezească, ci numai să-l asculte. Îl asculta și visa mai departe... Visa despre fata dakotană care plecase cîndva cu piroga, vîslind pe lac în căutarea iubitului... dar ea găsi numai tolba săgeților lui, ce plutea pe oglinda apei... atunci ea își părăsi piroga și se înecă în lac...

Dimineața următoare, cînd Fulgerul Norilor deschise ochii mai devreme ca de obicei, abia licărea prima lumină a zorilor, în fața căreia luna și stelele păleau. În vale apa fluviului mugea. Nu se trezise nimeni; pînă și cîinii mai dormeau, tot încolăciți și ținîndu-și boturile ascunse în blană. Doar o făptură gingașă se ridicase în genunchi și-și lega părul lung și greu. Apoi, din îngemănarea nopții cu zorile, se desprinse de acolo, de jos, de la ieșirea golfului, o umbră, care veni încet tot mai aproape. Făptura ce stătea în genunchi, păru că se sperie. Ea își

apleacă trupul şi-şi ascunse faţa. Bărbatul trecu pe lîngă ea fără zgomot, ca o umbră, şi se îndepărtă lin în susul coastei, spre creştetul colnicului, mlădios ca un leu de munte, care e gata oricînd să facă un salt.

Fetiţa îşi închise din nou pleoapele şi aşteptă cu răbdare pînă ce fu trezită. Nu trebuia să ştie nimeni că nu mai dormea.

Ultima zi se scurse şi ea, în linişte şi fără nici o activitate. Fulgerul Norilor şi Şopîrla şedeau iar lîngă Untşida. Bătrîna le spuse copilelor că noaptea următoare va fi plecarea.

— Cînd soarele se va duce la culcare, — zise ea — noi vom trece peste fluviu. Voi două veţi merge călare. Veţi încăleca pe cei doi cai răpiţi de la dragoni, pe care băieţii-Urşi i-au primit în dar de la tatăl lor, Tşetansapa. Caii aceştia sînt mari, iar voi mici, dar ar fi cu adevărat ruşine dacă aţi cădea de pe ei.

— Da, ar fi o ruşine, şi băieţii-Urşi ar rîde, răspunse Fulgerul Norilor. Dar noi sîntem aşa de proaste!

Untşida zîmbi şi se sculă de jos, pentru a spune şi celorlalte fete şi femei ce au de făcut.

Trecu şi ziua aceea luminoasă. Cînd soarele deveni roşietic şi dispăru, iar mierlele îşi cîntară cîntecul lor de seară, în tabără totul continua să arate ca şi mai înainte. Caii păşteau şi cîinii alergau încoace şi încolo. O căţea-lup îşi lingea cei patru noinăscuţi. Fulgerul Norilor îşi alesese unul, pe care voia să-l aibă, unul negru. Uinonah îi promisese că i-l va da, de va fi şi Tokai-ihto de acord.

Copila oftă şi mîngîie căţeaua. Sclipiră primele stele ale celei de a şasea nopţi. Se aşternuse întunericul, iar vîntul începu să bată dinspre valea fluviului şi, în bătaia lui, mugetul apei răsuna acum şi mai tare.

Untşida se ridică de la locul ei. Era semnalul ca toate să se pregătească. Nu fu rostit nici un cuvînt.

Femeile și fetele care fuseseră anume desemnate ridicară bărcile și fură cele dintîi ce se depărtară într-un șir lung în jos, spre vale. Celelalte, împreună cu copiii, aduseră caii. Cîinii alergau încoace și încolo și lătrau, fiindcă în preerie și în valea fluviului chefniseră obraznic niște coyoți. Fulgerul Norilor și Șopîrla știau însă că acei coyoți erau iscoadele tribului, care dădeau astfel semnalele. Fetițele își aduseră cei doi cai răpiți de la dragoni și se cățărară pe ei fără ajutorul nimănui. Mîinile lor de copii conduceau strunind cu fermitate frîiele; caii se alăturară șirului lung ce se formase și merseră ascultători în josul golfului.

Copitele pleoscăiau prin băltoacele pe care retragerea puhoiului le lăsase în urma lui. Drumul șerpuia pe lîngă copaci ce stătuseră sub apă, pe lîngă crăcile și încîlcitele rădăcini ale acestora. Ramurile sălciilor se mișcau în bătaia vîntului nopții și păreau că fac semne. Era foarte întuneric. Cîinii încă tot mai lătrau, iar mugetul fluviului se apropia, se apropia din ce în ce mai mult.

În fundul văii celei mari apa era încă adîncă. Acele femei care porniseră în frunte lăsaseră bărcile pe valurile ce se retrăgeau agale. Acum ele încărcară în ambarcațiile lor ușoare lucrurile cetei, și prinseră să vîslească înaintînd printre colnicele ce ieșiseră la suprafață. Călărețele rămaseră încă pe cai; apa le ajungea pînă la picioare. Cîinii amuțiră și începură să înoate.

Un curent puternic și sclipirea caracteristică apei curgătoare le semnalară că se află deasupra adevăratei albii a fluviului. Fulgerul Norilor și Șopîrla văzură prin întuneric o ceată de războinici călări, printre care era și Tșetansapa, pe bălanul răpit de la Capt'n Roach. Călărețiii se opriră pe malul inundat al fluviului. Cealaltă parte a cetei de războinici se afla încă sus, așezată în linie de apărare pe coama colnicului de la marginea preeriei. Nu se zărea încă nici un dușman.

Fulgerul Norilor și Șopîrla călăriseră în coada convoiului. Uinonah, cu barca ei de piele, se întorsese înapoi, ca să le ia pe cele două fete. Amîndouă făcură un salt dibaci, de pe spatele cailor în cazanul plutitor ce se legăna, și începură să ajute la vîrslit. Din apă se ivi capul unui om, ce părea să fie al Castorului. Sus, pe mal, Tșetansapa era încă tot călare pe bălanul său, și mîna în apele fluviului ultimii cai din turma răpită de la dragoni.

Cînd barca în care se aflau Uinonah și cele două fetițe ajunse dincolo de adevărata matcă a fluviului, într-un loc unde apele erau aproape stătătoare, și unde puteau acum lesne să o conducă printre colnicele ce ieșiseră la suprafață, Fulgerului Norilor începu să-i bată inima atît de tare, încît i se părea c-o aude. Copila mai privi o dată înapoi, spre malul înalt dinspre sud, pe care-l părăsiseră. Acolo, călăreții din linia de apărare își întoarseră acum caii, și coborînd de pe povîrnișe veniră în vale, spre fluviu, să se alăture celorlalți. Unul singur rămase pe loc... o umbră ce se profila pe fondul întunecat al nopții.

Barca lunecă mai departe, împinsă de ușoare lovituri de vîsle. Zăreau acum din ce în ce mai depărtat țărmul de pe care plecaseră. Silueta călărețului singuratic prinse a se estompa în întuneric. Tokaihto rămăsese acolo...

Cele două copile puseră piciorul pe malul înalt de la nord, spre care vîsliseră. Ele îi ajutară lui Uinonah să tragă barca la țărm, apoi se cățărară pe caii lor jilavi. Convoiul se și formase. Urcînd povîrnișul văii ajunseră în preerie. Ea se întindea spre nord, misterioasă și scăldată în lumina lunii. În depărtare trecu un lup... Catirii cu crupa îngustă și caii de povară înaintau clătinînd din cap. Bălanul lui Tșetansapa era în fruntea avangărzii; părul său alb lucea în lumina nopții. Cele două fetițe trăgeau cu urechea. Nu se auzea decît mugetul fluviului. Nici o împușcătură nu răsunase încă.

Dincolo, de cealaltă parte a lui Mini-Sose, dușmanii îl vor ataca pe Tokai-ihto abia atunci cînd convoiul va fi departe, cînd nici o ureche din ceata Urșilor nu-i va mai putea auzi, pentru ca nici o inimă înfocată a acesteia să nu-și întoarcă capul.

Lupta cu bizonul vrăjit

Băieții-Urși și iscoada Stîncă Neagră nu stătuseră inactivi pe malul nordic al marei Ape Mîloase. Ei desfăcuseră mai întîi pieile mari și groase ce îmbrăcau scheletul ușor al bărcii făcut din ramuri de salcie, și folosiseră aceste piei drept pături. Bine înveliți, ei putuseră să reziste ruperii de nori ce însoțise furtuna, fără să se ude mai mult decît se udaseră în timpul trecerii fluviului.

Deoarece tinerii se simțiseră frînți de oboseală din cauza marșurilor forțate făcute în ultimele zile, Stîncă Neagră hotărîse ca băieții să se odihnească pînă către dimineață, iar el făcuse de pază în timpul orelor de după miezul nopții, cînd pîndesc cele mai mari primejdii.

După ce întunericul se destrămă și prinse a se lumina de ziuă, îmbucară cu toții cîte o fărîmă din merindele pe care le aveau cu ei, și se sfătuiră apoi ce trebuie să facă.

— În primul rînd — spuse Stîncă Neagră — de pe înălțimea vreunui deal vom cerceta împrejurimile, să vedem dacă nu cumva e prin partea locului ceva ce ar putea să aibă însemnătate pentru noi. Adams a spus că se va opri în preajma Munților Pădurоși de lîngă Mini-Sose. Poate izbutim să dăm de el.

Băieții fură de aceeași părere, așa încît toți trei porniră la drum. Scheletul bărcii îl lăsară acolo,

căci nu le mai putea folosi, dar luară în spate pieile acesteia, mari şi groase, ce le serviseră drept pături, şi cu ajutorul cărora puteau să-şi ridice chiar un mic cort. Nu degeaba fusese Stîncă Neagră timp de ani de zile iscoadă la ceata Urşilor. Inaintînd în pas alergător şi pe drumul cel mai scurt, el străbătu văi înverzite şi îi conduse pe cei doi băieţi pînă la o ridicătură de pămînt, din vîrful căreia privirea lor putea cerceta întreg ţinutul înconjurător. Era cel mai bun punct de observaţie pe care tinerii indieni îl găsiră în locurile acelea. Acolo, pe pămîntul gras şi fertil, iarba crescuse înaltă şi stufoasă şi ei se pitiră în ea aşa de bine, încît nici părul nu li s-ar fi putut vedea. Rămînînd astfel ascunşi, tinerii cercetară ţinutul atît cît putură cuprinde cu privirea. Pe ai lor însă, pe cei rămaşi dincolo, de cealaltă parte a fluviului, pe aceia nu-i puteau zări. Golful în formă de corn era ascuns privirii celor trei.

Soarele dimineţii le încălzea spinarea. Gîzele forfoteau printre flori. In depărtare păştea o turmă de antilope, vînat pe care Hapedah şi Tşaske îl zăriseră tot atît de repede ca şi Stîncă Neagră.

— Vom putea, oleacă mai tîrziu, să ne furişăm într-acolo şi să doborîm cu arcul vreuna, zise Ihasapa.

Propunerea surîse băieţilor, care se bucurau mai mult de vînătoare decît de friptură.

Deodată, ei văzură că antilopele se opresc din păscut, că ridică toate capul şi o zbughesc cu iuţeala vîntului peste cîmpie, îndreptîndu-se spre nord.

— Ah! exclamă Tşaske.

— Oh! făcu Ihasapa. Ce mai ai acum de spus, Tşaske-răşchiratul, băiatule-Urs?!

— N-o să mai mîncăm friptură de antilopă, zise scurt copilandrul. Cai n-avem, aşa că... Dealtfel, nici un om nu poate urmări pe jos o antilopă. Vom face însă altceva. Vom căuta să ne dăm seama de ce au fugit antilopele!

— Ei, ia să văd, bănuieşti de ce!? spuse Isahapa.

— Sîntem în plină zi. Nu cred să dea acum tîrcoale lupii, dinaintea cărora antilopele fug înfricoşate. S-ar putea însă ca ele să fi adulmecat niscaiva vînători. Şi, deoarece le-am văzut fugind spre miazănoapte, primejdia de care se tem trebuie că vine de undeva de prin apropierea fluviului.

— Aşa e, Tşaske. Şi dacă vrei să ştii şi mai mult, pune urechea la pămînt.

Ihasapa se şi aplecase să asculte.

Cei doi băieţi făcură la fel.

— Da, strigară ei într-un glas. Se aude o ceată de călăreţi ce merg la trap. Aştia-s uatşitşuni!

— Hau. Uatşitşuni care vin încoace. Vom rămîne aici la pîndă, să vedem ce au de gînd să facă!

Aşteptară toţi trei cu atenţie încordată. În jur domnea o linişte adîncă, ceea ce dovedea că trupa de călăreţi, pe care le-o semnalase auzul lor ascuţit, se află încă la mare depărtare. Se mai scurse un oarecare timp pînă ce zăriră ceata apărînd printre colinele înverzite.

— Milahanskani! îşi şoptiră băieţii.

Era numai o mică patrulă de dragoni.

Pîlcul de călăreţi se urcă şi el pe un deal, pentru a cuprinde mai larg cu privirea ţinutul, şi indienii îi văzură că îşi duc binoclul la ochi şi că scrutează celălalt mal al fluviului. Doi dintre ei, desigur conducătorii, începură să gesticuleze. Acestora li se alătură un bărbat îmbrăcat în haine de piele, care le vorbi cu multă însufleţire. În lumina vie a dimineţii, dakotanii putură observa în amănunt tot ce făceau dragonii. Ei pricepură cîte ceva din însăşi gesturile bărbatului în haine de piele, căci fără să-şi dea seama, el îşi însoţea cuvintele cu limbajul semnelor, limbaj prin care obişnuiau să se înţeleagă între ei plăieşii, şi chiar şi indienii, atunci cînd făceau parte din triburi deosebite. Dakotanii aflară din semnele lui că vorbeau de ceata Ursilor, şi că dragonii o cău-

tau. Omul în haine de piele explica milahanskanilor că ceata fugarilor trebuie să fie încă de ceaialtă parte a fluviului, şi că e nevoie ca patrula să aştepte pînă cînd apa va scădea, căci atunci, în timp ce convoiul va încerca să treacă peste fluviu, vor putea să-i împuşte cu uşurinţă.

Milanhanskanii nu păreau să se poată hotărî prea repede asupra celor ce trebuie să facă. Ei descălecară mai întîi, se aşezară jos pe iarbă, şi luară cea de-a doua gustare de dimineaţă. Bărbatul în haine de piele rămase de pază pe deal.

— Voi aţi înţeles ce se întîmplă? întrebă Ihasapa.

— Da.

— Ce facem acum?

— Să-i omorîm pe aceşti milahanskani nu putem, căci sînt prea mulţi, răspunse mai întîi Tşaske, stăpînindu-şi un oftat.

— Trebuie însă să-i împiedicăm de a se instala aici şi de a aştepta, adăuga Hapedah hotărît. Şi trebuie de asemenea să facem astfel încît, odată plecaţi, să nu se mai reîntoarcă atunci cînd apa va începe să scadă.

— Da, aşa ar trebui — zise Stîncă Neagră zîmbind — dar cum am putea noi face asta?

— Printr-un şiretlic, îi răspunse Hapedah gînditor.

— Ştii tu vreunul?

— Da! Obrazul slab de băieţandru al lui Hapedah se luminâ ca sub strălfulgerarea unei idei.

— Atunci hai să ne sfătuim asupra şiretlicului tău!

Hapedah îşi duse mîna la bandajul de pe cap, legat după toate regulile artei, apoi îşi pipăi braţele sfrijite, obrajii supţi, şi tîmplele adîncite, grăitoare mărturii ale lipsurilor şi oboselilor prin care trecuse.

— Par eu flămînd şi istovit? întrebă el mulţumit de felul cum arăta.

— In ochii unui alb, da, îl asigură Ihasapa.

— Atunci pot să plec. Am să mă duc la milahanskani și am să le cer de mîncare. Ei au să mă întrebe de unde vin, iar eu am să le spun că bărbații și femeile cetei Urșilor s-au înecat pe cînd încercau să treacă fluviul. Numai dacă...

Băiatul șovăi.

— Ce este ?! întrebă Tșaske agitat. De ce ai căzut din nou pe gînduri ?!

— Milahanskanii au „ochi lungi"... Hapedah se referea la binocluri. Cu asemenea ochi, privirea lor poate oare să străbată și dealurile ?

— Nu, nu poate, îl liniști Ihasapa. Ei pot numai să vadă foarte departe.

— Aha... Va să zică ei nu-i văd pe războinicii și femeile cetei Urșilor, tot așa cum nu-i vedem nici noi... Atunci, pot să folosesc șiretlicul !

— Sigur că da. Încearcă ! Milahanskanii sînt o mare amenințare pentru ai noștri.

Hapedah se îndepărtă tîrîndu-se prin iarbă. El coborî astfel dealul, pe partea opusă locului unde poposiseră dragonii, iar cînd ajunse pe pajiștea din vale, se ridică în picioare și, fără a înceta să se țină ascuns, fugi mai întîi în susul apei. După ce fu la o depărtare destul de mare, el se culcă la pămînt și se apucă să bătucească iarba din jur, pentru a lăsa urme care să arate chipurile că a stat și a dormit pe locul acela. Se sculă apoi de jos și începu să umble creanga prin cîmpia văluroasă. În sfîrșit, se urcă pe un colnic din apropierea pîlcului de călăreți. Mai întîi se lungi pe creștetul acelui colnic, apoi se ridică în capul oaselor, iar cînd văzu că bărbatul în haine de piele l-a observat, se sculă în picioare și îi făcu semne.

Însoțitorul dragonilor îi răspunse, tot prin semne, că poate să vină spre ei.

Micul dakotan o porni în fugă, ca să ajungă mai repede pe deal, la milahanskani. Aceștia stăteau tolăniți, mîncau, fumau, și flecăreau. Cînd piciul se apropie de grupul lor, discuțiile încetară și cu toții

îl priviră curioşi. Bărbatul în haine de piele, care părea să fie „cercetaşul", adică „scout"-ul, cum i se zicea prin partea locului, îl luă de îndată în primire pe băieţandru.

— Da' de unde vii tu aici ?!

Hapedah îi înţelese semnele.

— De dincolo, răspunse el.

— Cînd şi cum ai trecut încoace ? Doar n-ăi fi trecut acuma peste apă ?!

— Ba da, acuma, peste apă, îl asigură micul dakotan. Cu o barcă de piele. Ceilalţi s-au înecat cu toţii, şi copilul făcu o mutră grozav de întristată.

— Care ceilalţi ?

— Războinicii, femeile şi copiii cetei Urşilor din marele trib al dakotanilor.

— Mii de trăsnete !... Urşii !... ia vino încoace... aşează-te aici ! Asta trebuie să ne-o spui cu de-amănuntul !

Scout-ul ascultă vorbele băiatului şi tălmăci totul unui tînăr ofiţer, ce conducea patrula. Acesta din urmă era ca electrizat. El dădu scout-ului cîteva dispoziţiuni pe care Hapedah nu izbuti să le înţeleagă. Omul în haine de piele se întoarse însă spre copil şi îi explică ce ordonase ofiţerul.

— Tu rămîi la noi, îi spuse el în limba semnelor. Să nu-ţi fie frică ! Ai să capeţi demîncare, iar mai tîrziu ai să poţi merge şi la şcoală. Te luăm cu noi, la fortul nostru cel mare. Acolo îi istoriseşti comandantului despre ceata Urşilor şi despre Tokai-ihto, şi ce s-a întîmplat cu ei. Ai înţeles ?

— Da... răspunse Hapedah tare speriat de această perspectivă, dar eu nu vreau să rămîn la voi. Voiam numai să-mi daţi ceva demîncare... Sînt în drum spre rudele noastre din Canada.

— Tu eşti un băieţaş, şi ai să faci ce-ţi spunem noi ; în privinţa asta nu încape nici un „dar" şi nici un „dacă". Na, ia şi mănîncă, arăţi destul de slab ! La noi n-o să duci lipsă, ci ai să te îngraşi şi ai să te faci frumos !

Hapedah nu mai zise nimic. Era hotărît să fugă în orice chip, dar încă nu știa cum și cînd va izbuti s-o facă. Acum, la lumina zilei, i-ar fi fost cu neputință. El mîncă ceea ce-i dăduseră dragonii, găsind că toate au un gust scîrbos, și se culcă apoi la soare, prefăcîndu-se că doarme. Cu priviri furișe, printre gene, băiatul observa însă tot ce fac dușmanii, iar creierul său lucra fără încetare.

Dragonii își îngăduiră un răgaz de cîteva ore. Cînd tînărul ofițer dădu ordinul de plecare, era pe la începutul după-amiezei. Scout-ul încălecă și-l luă pe Hapedah în fața sa pe cal, apoi, deoarece servea drept călăuză trupei, porni în fruntea ei. Ochii de șoim ai micului dakotan iscodeau ținutul. El își dădu de îndată seama că patrula nu se îndrepta spre răsărit, ci înspre apus. Voiau așadar să-l ducă la fortul îndepărtat în care-și aveau garnizoana. Trebuia să se comporte în așa fel, încît să le dea impresia că s-a împăcat cu gîndul acesta. Numai după ce va cîștiga încrederea dușmanilor, numai atunci va mai putea trage nădejde că va izbuti să fugă.

Peisajul rămînea aproape neschimbat. Spre apus se profila în zare conturul albăstriu al Munților Stîncoși; de jur împrejur unduiau dealuri verzi și înflorite; către sud mugea revărsarea de ape gălbui, mîloase... aceasta era imaginea ținutului prin care ducea drumul necunoscut al lui Hapedah. Pe Ihasapa și pe Tșaske nu-i mai zărise, și nici aceștia nu-i mai dăduseră vreun semn de viață. Băiatul era însă convins că cei doi dakotani au observat pe ce drum a pornit-o fără de vrere, și că îl urmează în taină. Poate că după lăsarea întunericului îi va fi cu putință să intre în legătură cu ei. Copilandrul își suporta liniștit prizonieratul, și părea nepăsător, ca un războinic încercat. Principalul era ca milahanskanii și scout-ul să dea crezare deplină spuselor lui, și ca ei să fie convinși că ceata Ursilor a pierit în marea Apă Mîloasă.

Se înserase și pășunile luceau poleite de suava lumină a crepusculului. Dragonii își făcură bivuac

pentru noapte. Ei aprinseră un foc, își încălziră cutiile de conserve, și stătură la taifas făcînd glume proaste, pe care Hapedah nu prea le înțelegea, dar a căror deșertăciune și sens ordinar el le ghicea din gesturile lor și din felul cum rîdeau. Micul dakotan îi disprețuia pe acești bărbați bărboși, neprevăzători, și lipsiți de demnitate.

Scout-ul îl chemă din nou pe băiat lîngă el și începu să-l descoase cu tot felul de întrebări. Hapedah îi istorisi despre urmărirea lor de către Red Fox și despre înspăimîntătoarea trecere a fluviului, grozăvie pe seama căreia el nu avea nevoie să îndruge născo-ciri, căci o trăise. Spusele lui, străbătute de accentul sincerității, păreau demne de încredere.

— Ce fel de rude sînt acelea din Canada, la care voiai să te duci? se interesă în cele din urmă albul.

— Dakotanii de la Rîul Souris, răspunse scurt Hapedah.

— Aha... ăia care au emigrat acolo din Minnesota! Dar ce cauți tu la sălbaticii aceia proști?! Cu vînătorile de bizoni se va sfîrși doară foarte curînd. Vino la noi, servește-ne cu vrednicie și credință, și vei putea să ajungi o iscoadă vestită, ca Chef des Loups! Un băiat deștept ca tine ne poate fi de mare folos.

— Da, așa ca Chef des Loups vreau și eu să ajung, declară micul dakotan, și scout-ul nici nu bănuia măcar ce înțeles aveau aceste cuvinte pentru copil.

În timp ce scout-ul vorbea cu Hapedah, ceilalți continuau să se țină de glume și să rîdă. Acum, ei se întoarseră spre omul în haine de piele.

— Ei, bătrîne, noi nu vrem să ne întoarcem așa degrabă acasă! La fort e plictiseală! Aici însă e frumos! Ne mai lipsește doar o friptură bună și fragedă, pentru ca să ne simțim ca în raiul soldaților... Poate și ceva cu cosițe bălaie și lungi! ...Ai grijă să ne faci rost de așa ceva! Ce se aude cu cireada de boi și cu viteaza cow-girl, despre care ne-ai împuiat capul?!

Scout-ul, un bărbat bătrîn și bărbos, făcu și el haz de gluma lor.

— Ar trebui să facem un mic ocol, zise el. Aranjați asta cu sublocotenentul. Am și eu chef de așa ceva.

— N-o să dăm greș. Dar de unde vin boii ăia, și cum de a ajuns fata aici?

— Trei fermieri, cu bruma de vite ce le-a mai rămas, au fugit din calea puhoiului de ape revărsate. Lor li s-a alăturat și un vînător de castori, care hoinărea prin partea locului... și mai sînt și cîțiva cowboys cu ei, și femeile.

— Atunci ne-am înțeles?! Pe sublocotenent îl convingem noi, iar tu ne conduci acolo. Ni s-a făcut poftă de o friptură de bou și de puțină dănțuială în jurul unui foc de tabără.

— Fiți însă cu băgare de seamă cu oamenii aceia, îi preveni scout-ul. Dacă vreți să culegeți acolo unde n-ați semănat, atunci ați nimerit-o rău. Vreau să spun că au și ei pușți și cuțite, și că știu să umble cu ele.

Milahanskanii rîseră.

— Noi sîntem însă mai mulți! Asta ar mai lipsi acum, să nu-i dai unui dragon un bou ca să-și facă friptură... dacă omuleții ăia își permit să gîndească astfel, îi împușcăm pe loc, fără multă vorbă!

Hapedah înțelese din această discuție puțin, doar ceea ce din obișnuință scout-ul sublinia prin gesturi. Atît era însă de ajuns pentru micul prizonier deprins să stabilească repede legătura între cuvintele deduse din gesturi. Fermieri, văcari, un vînător de biberi cu o femeie... acela nu putea cumva să fie Adams, care aștepta aici, în ținutul ăsta?! Îl amenința o primejdie din partea acestor milahanskani. Hapedah socoti că trebuie să-l prevină.

Era întuneric. Soldații ridicaseră un cort pentru sublocotenent, iar ei, înfășurați în pături, se culcaseră în iarbă. Șeile nu fuseseră date jos de pe cai. Aceștia stăteau strînși cu toții la un loc și erau păziți. Hapedah se învelise cu propria sa pătură de piele și se cuibărise printre soldați, în așa fel încît să le înlăture orice bănuială. Observase între timp, cu multă luare-

aminte, unde sînt postate santinelele. Începînd de la miezul nopții, timp de patru ore urma să facă de strajă omul în haine de piele. In tot acest răstimp Hapedah nu trebuia să întreprindă nimic, iar dacă ar fugi mai devreme, scout-ul i-ar observa desigur lipsa de îndată ce ar intra de gardă. Pentru înfăptuirea celor ce avea de gînd, nu-i mai rămînea deci băiatului decît scurtul interval de timp dintre ora patru dimineața și răsăritul soarelui.

Micul dakotan închise ochii și încercă să adoarmă. Avea nevoie de forțele lui, și putea fi sigur că se va trezi la timp. Învățase doară să se trezească exact la ora dorită ! Oamenii albi credeau îndeobște că un copil indian nu învață nimic. Se înșelau însă grozav. Micii indieni făceau și ei o școală și încă temeinică și aspră. Cît despre Hapedah, el începuse să învețe nu abia după ce împlinise șase ani, ci încă de pe cînd păsise într-al patrulea an al vieții sale. Învățase să călărească, să tragă cu pușca, să pîndească vînatul și dușmanul, să se stăpînească oricînd cu strășnicie, să rabde de foame și de sete. Învățase să spuie adevărul, chiar și atunci cînd acesta îi va fi potrivnic, și cunoștea istoria dakotanilor. Știa să deslușească limba semnelor și știa să citească și chiar să deseneze ideogramele. Se pricepea să facă o săgeată, să ridice un cort, și să se orienteze într-un ținut necunoscut. Ii mai trebuiau doar cîțiva ani, și va deveni războinic... Hapedah, prins în mreaja somnului și bătînd la poarta viselor, se sperie cînd își dădu seama că gîndurile lui ajunseseră la această răscruce. Nu, el nu va deveni niciodată războinic, căci ceata Urșilor voia acum să crească bizoni bălțați și să trăiască în pace cu toți oamenii roșii și cu toți acei dintre oamenii albi care se dovedeau a fi buni. Toți cei buni... da, dar printre oameni erau încă mulți lupi puternici și răi, și în lupta împotriva acestora el trebuia să dea dovadă de curaj, cu atît mai mult cu cît nu se va mai sluji de săgeți. Milahanskanii între care nimerise acum erau aliați cu lupii albi, răi, și puternici. Trebuia deci să-i înșele

printr-un vicleşug şi să le zădărnicească planurile. Ca să fie în stare să facă asta, el trebuia însă mai întîi să se odihnească, să doarmă. Hapedah, învăţat să se domine, adormi acum fiindcă o voia.

Cînd se trezi, recunoscu după poziţia stelelor că miezul nopţii trecuse de două ore. Scout-ul, cu încă doi dragoni, făceau de pază la cai. Hapedah nu lăsă să se observe că se trezise. El rămase liniştit, culcat, şi, după cît se părea, cu ochii închişi. De fapt însă, în aceste două ore înainte de a fugi, privirea sa cercetă iscoditor totul şi toate din jur.

In sfîrşit veni şi timpul ca bărbosul scout, îmbrăcat în haine de piele, să se ducă la culcare. Omul îşi căută un loc bun, ferit de vînt, lîngă cortul sublocotenentului, şi se culcă înfăşurat în pături. Nu trecu mult şi respiraţia sa regulată şi cam sforăitoare vădi că adormise. Hapedah mai aşteptă o bucată de timp, căci schimbul gărzii l-ar fi putut foarte uşor trezi pe scout sau pe vreun altul. Noile santinele erau doi dragoni tineri, ce păreau fără experienţă şi destul de nepăsători. Stăteau alături de cai şi flecăreau încetişor. Băiatul se prefăcu deodată că-i e rău. El se sculă de jos şi se duse făţiş, dar fără zgomot, pe după cort, în partea opusă celei unde dormea scout-ul şi unde ceva mai încolo vegheau cele două santinele. Cînd fu încredinţat că nimeni nu-l observase, se lungi la pămînt, şi abia acum începu partea cea grea a tentativei sale. Trebuia să plece tîrîndu-se prin iarbă, fără să atragă atenţia străjilor.

Hapedah, care deprinsese de mult arta de a se furişa neobservat, porni acum să scape tainic din prizonieratul său. Il ajutau atît iarba înaltă şi stufoasă a primăverii, cît şi micimea trupului său firav. Se strecura prin păşune ca un şarpe. Era încă întuneric beznă. In urma lui nu se mişca nimic. Santinelele păreau că nu dau nici o atenţie faptului că Hapedah nu mai revenea dindărătul cortului, ca să se culce iarăşi pe locul unde dormise. Stăteau unul lîngă altul, priveau în noapte, şi păreau că sporovăiesc asupra unui

subiect care-i interesa mult pe amîndoi. In tăcerea aceea deplină a nopții și a preeriei, Hapedah auzi încă multă vreme glasurile lor potolite.

Cînd ajunse în afara razei vizuale a bivuacului, respiră adînc. Ihasapa și Tșaske erau oare pe aproape? Aveau ei oare habar de fuga lui? Copilandrul se tîrî pe un dîmb și chefni ca un coyot. Un anumit fel de a chefni era pentru cei din ceata Ursilor semnal de iscoadă. Toți băieții îl cunoșteau, și Hapedah îl învățase în mod deosebit de bine de la tatăl său, Tșetansapa. Nu dură mult și răspunsul sosi.

Copilandrul așteptă locului pînă cînd veni Ihasapa la el. Vorba lor fu scurtă. Băiatul îl informă că viclesugul reușise, dar că dragonii aveau de gînd să facă rău a doua zi unor fermieri de prin partea locului, trei la număr, și cirezii acestora, precum și unui vînător de castori însoțit de o femeie.

— Cam pe unde să fie oare uatșitșunii despre care vorbești și bizonii lor bălțați? întrebă Stîncă Neagră.

— N-am putut înțelege decît că ei se află la nord de noi.

— Atunci sînt desigur cei pe care Tșaske și cu mine i-am și zărit din depărtare! Trebuie să fugim grabnic într-acolo!

Tșaske veni lîngă ei. Cei doi băieți și Ihasapa porniră la drum în pas alergător. Toți dakotanii aveau picioare iuți, chiar dacă nu erau cu toții atît de sprinteni ca Tatokano, ștafeta lor de odinioară, trădătorul acela nemernic. Dar atît cît aleargă calul într-o zi, puteau și ei să alerge, dacă era cumva nevoie.

Soarele răsărise. Cei trei dakotani alergau de ore întregi. Nu degeaba, din copilărie încă, mereu, și cu deosebită grijă, își unseseră și își antrenaseră ei picioarele. Alergau lăsînd toată greutatea trupului pe degetele picioarelor, așa cum fuseseră din totdeauna obișnuiți s-o facă atunci cînd zoreau în pas alergător. Dimineața era încă plină de prospețime și rece, cînd tinerii dakotani auziră în depărtare muget de bizoni bălțați. Mugetul acesta răsuna cu totul altfel decît

cel al bizonilor sălbatici. Hapedah și Tșaske simțiră dintr-o dată că le bate inima. Astfel de bizoni bălțați trebuiau ei să crească de acum înainte! Să fie și aceștia oare niște animale tot așa de nenorocite și prăpădite ca vacile și boii vlăguiți, ogîrjiți și flămînzi pe care-i căpătaseră în rezervație?

Cei trei dakotani nu țînură seama de nici o măsură de prevedere și alergară spre cireadă de-a dreptul, și fără a se feri. Banda războiului era doară îngropată, și nu trebuiau să dea nimănui de bănuit că fac parte din ceata Ursilor cea încă urmărită. Dacă însă era și Adams acolo la cireadă, așa precum nădăjduiau, atunci puteau să spună cine sînt, căci el îi va primi desigur cu prietenie.

Tinerii dakotani fuseseră zăriți. Un călăreț le ieși înainte. Era un alb, care călărea un cal pag, și purta, așa cum poartă cow-boy-i, o bluză de piele de culoare deschisă, la gît o basma viu colorată, cu capete lungi, și pe cap o pălărie cu boruri largi. Fața acestui om era uscățivă și arsă de soare, iar vîrsta lui era greu de precizat, căci nimeni n-ar fi putut spune dacă numeroasele sale zbîrcituri fuseseră săpate de trecerea anilor sau de multele lipsuri îndurate. El se apropie în galop, apoi struni deodată calul, ca un indian, și se opri brusc în fața dakotanilor.

Cei trei din ceata Ursilor se opriseră și ei.

— Salut pe tinerii mei frați roșii! spuse albul în limba dakotanilor.

Accentul său, și mai ales dialectul în care vorbea el dakotana, le suna oarecum străin noilor-sosiți, dar putură totuși să-i înțeleagă bine cuvintele, și se bucurară mult că un alb dintr-un ținut atît de depărtat îi salută în limba lor maternă.

— Salutăm pe fratele nostru alb! răspunse Ihasapa cu seriozitate. Căutăm un bărbat cu numele de Adams.

— O să-l găsiți, aici, îndată. Veniți!

Călărețul își întoarse calul și plecă în trap spre cireada de vite ce păștea pe pajiște. Indienii îl ur-

mară. Hapedah şi Tşaske priveau cu multă luare-aminte vacile, boii, şi taurul cirezii. Animalele acestea nu stăteau pe jumătate amorţite, cu capetele bleg aplecate asupra păşunii, ca vitele pe care uatşitşunii le aduseseră în rezervaţie; erau şi ele slabe, la fel ca bizonii sălbatici ieşiţi din iarnă, dar se mişcau vioi şi păşteau cu plăcere. Taurul cirezii pufăia şi sforăia, iar văcarii pocneau din bicele lor lungi.

Dakotanii văzură un grup de albi călare. Printre călăreţi era unul care semăna ca două picături de apă cu cel ce-i salutase la sosire. Trei bărbaţi cu părul sur şi două femei mai în vîrstă le reţinură mai puţin atenţia. Aceştia erau desigur fermierii alungaţi de revărsarea apelor, cei despre care vorbise scout-ul.

Dar printre ei mai era un călăreţ, un bărbat tînăr, bălai, cu ochi albaştri; faţa lui avea un aer serios, iar în colţurile gurii i se citea o suferinţă amară. Alături de el călărea o femeie tînără, care avea şi ea părul luminos ca soarele şi ochii ca cerul dimineţii. Ştia să călărească, dar cei trei dakotani, care aproape crescuseră pe cai, îşi dădură îndată seama că această femeie n-a călărit ca ei, zi de zi, de la vîrsta de patru ani. Se vedea că e nou-venită în preerie, deşi îşi dădea toată silinţa să pară o adevărată cow-girl.

Albii se opriră cu cireada lor cu tot, descălecară, şi îi poftiră pe indieni să se apropie. Hapedah şi Tşaske erau miraţi de purtarea politicoasă şi omenoasă a acestor uatşitşuni. Ei îi cunoscuseră numai pe Red Fox, pe soldaţii şi rough-riderii care forţaseră ceata Urşilor să intre în rezervaţie şi care măcelăriseră o mare parte din ea după ce fusese dezarmată. Erau obişnuiţi ca vorba uatşitşunilor să însemne numai gloanţe şi cuvinte murdare, de ocară. De aceea se minunau ei acum.

Hapedah împărtăşi albilor cele ce aflase cînd trăsese cu urechea la vorbele patrulei de dragoni. Fu ascultat cu atenţie. Bărbaţii nu se grăbiră să spună cuvinte pripite, ci traseră din lulele, dădură din cap că au înţeles, şi chibzuiră îndelung. Se comportau

asemeni bărbaților roșii, și de aceea încrederea tinerilor dakotani crescu.

— Cum ați ajuns aici? se interesă în sfîrșit Adams.

Ihasapa îi istorisi în mod deschis totul.

— Și ce aveți acum de gînd?

— Tokai-ihto îl roagă pe omul alb cu numele de Adams să cumpere pentru ceata Urșilor bizoni bălțați, și o bucată de pămînt pe care să poată trăi ea și vitele ei.

Adams ridică privirea surprins.

— Dar cîți ați mai rămas?

— Cînd am urcat băieții în barcă mai erau încă paisprezece războinici și cincizeci de bătrîni, femei și copii, răspunse Ihasapa. În timpul furtunii, ceata Urșilor a fost atacată de cealaltă parte a apei de către Red Fox și oamenii lui, și desigur că au mai fost uciși cîțiva dintre ai noștri. Cîți vor veni pînă la urmă, după trecerea fluviului, nu știu.

Adams tăcu un moment.

— Aveți de plîns foarte mulți morți, zise el apoi. Pentru cei cîțiva oameni care mai sînteți în viață, găsiți lesne pămînt și vite. Dar cum vreți să plătiți?

— Cu aur. Tokai-ihto ni l-a încredințat nouă.

Fețele celor trei fermieri se încordară dintr-o dată. Ei se dădură mai aproape și ascultară încă și mai atent decît pînă atunci.

— Vă pricepeți la creșterea vitelor? îi întrebă Adams pe dakotani.

— Nu. Dar Tokai-ihto ne-a spus că tu vrei să fii fratele nostru, și că ai să ne înveți să creștem bizoni bălțați.

Adams zîmbi.

— Asta n-ar fi rău de loc! Am să vă ajut cu plăcere. S-ar putea să facem chiar de îndată aici un tîrg...

— Omule! — strigă un fermier mai vîrstnic — cumpără vitele noastre, noi tot ne-am săturat de

munca asta ciinească și vrem să plecăm spre est! Au aur indienii ăștia?

— Stați încet! În Adams se trezi firea calculată a țăranului. Să numărăm mai întîi vitele și să le vedem mai îndeaproape.

— Să zăbovim deci dîndu-le tircoale, pînă ce vor veni dragonii și ne vor face vreun necaz?! Nu te mai gîndești de loc la banda aia de tîlhari?! Ai auzit doară ce spune băiatul cela!

— Tocmai de aceea e un risc să cumperi vite acum.

— Adams, nu te mai tocmi atîta! Le capeți pe un preț de nimic. Ai grijă numai ca indienii ăștia să ne dea grăunțele lor de aur, apoi poți să duci de îndată vitele peste granița canadiană! Dragonii n-au voie să vă urmărească și dincolo.

— Asta așa-i!

Adams însă nu-și ieși dintr-ale lui. Cei trei dakotani îl văzură cum, împreună cu ceilalți bărbați și femei albe, se duce la cireadă, trece de la o vită la alta, numără, pipăie, ridică din umeri, și spune cînd și cînd cîte un cuvînt. În sfîrșit, se înapoie singur la Ihasapa și cei doi băieți.

— Cît aur aveți? întrebă el încet. Ceea ce încurcă în afacerea asta e că nu avem cu ce cîntări aurul. Totul trebuie făcut deci pe încredere. Oamenii ăștia însă sînt cinstiți. Dar monede nu aveți?

— Nu. Numai grăunțe. Ihasapa deschise punga și îi arătă două dintre grăunțele lor de aur.

— Da' vă dați voi seama ce bogăție aveți aici?! Adams rămăsese ca încremenit.

Indienii se uitară la el cu ochii mari. Aproape nu le venea să creadă că în schimbul cîtorva grăunțe de aur se pot căpăta atîtea vite, atîtea încît să ajungă unei cete întregi de indieni.

— Numai să nu le arătați ăstora tot ce aveți în pungă, căci altfel îi mai și apucă nebunia, îi preveni Adams. Dați-mi o parte din aur și lăsați-mă să aranjez eu treaba. Luăm apoi vitele cu noi, peste graniță.

Cei trei dakotani lăsară totul în grija fratelui lor alb. Nu mai trecu mult și tîrgul se încheie. Pe fața lui Adams strălucea o mare bucurie.

— Hai! Dați-i drumul! strigă el. Thomas, Theo, înainte cu vitele! Peste graniță! Acum să arătați ce înseamnă un cow-boy! iar voi, tinerii și vitejii mei frați din tribul dakotanilor, luați-vă cai de colo, din cei de lîngă vite, și nu uitați să le treceți cîte o curea prin gură. Cumpărătura am făcut-o și acum trebuie să punem în siguranță ceea ce ne aparține!

— Toți acești bizoni bălțați?! strigă Hapedah emoționat.

— Da, băiatule, toți, așa cum îi vezi. Tu încă nu știi ce valoare are aici aurul tău!

Băieții nu-și mai pierdură timpul cu vorba. Alergară cu Ihasapa pînă la cai, care pășteau neînșeuați, aruncară asupra lor lassourile primite de la Adams, Thomas și Theo și încălecară. În vreme ce văcarii pocneau din bicele lor lungi, dînd ghies vitelor să galopeze către miazănoapte, cei trei dakotani izbutiră cu ușurință să-și stăpînească noii lor cai. Strigînd și chiuind, ei se alăturară apoi celorlalți, ajutîndu-le să mîne vitele. Le făcu plăcere cînd văzură că tînăra femeie a lui Adams privește uimită la nebunești le lor acrobații călare pe cai străini.

Granița nu era departe, mai ales pentru o cireadă și niște călăreți ce zoreau în galop. Adams le strigă celor trei dakotani că spre seară vor fi la adăpost de primejdie. Oare vor încerca dragonii să urmărească cireada? Era puțin probabil, căci patrula dorea să petreacă în aceste cîteva zile, iar nu să vîneze călărind nebunește. Cu toate acestea, nesiguranța îi îmboldea pe fugari spre noi și noi eforturi. Inima lui Tșaske și cea a lui Hapedah erau pline de bucurie și încredere la gîndul că ei, împreună cu Adams, îi vor primi și saluta pe Tokai-ihto și pe ai lor, ca stăpîni ai unei mari cirezi de bizoni bălțați. Numai dacă ar veni cu toții, dacă ar veni curînd... dacă într-adevăr ar putea veni! Ceata Ursilor se mai găsea doară și

acum prinsă între puhoiul acela de ape sălbatice și puștile lui Red Fox.

La apusul soarelui, călăreții ajunseră asudați, obosiți și răgușiți și cu vitele istovite, în preeria de care vorbise Adams. Acesta împreună cu Thomas, Theo și doamna Kath se opriră pentru a face popas. Dakotanii își struniră caii, se opriră și ei, și se alăturară celorlalți.

— Am trecut granița, zise Adams.

Ihasapa și cei doi băieți tăcură și priviră îndelung în jurul lor. Ținutul era înverzit și nespus de mare, iar întunecatul masiv muntos părea acum că-i mai aproape, dar „granița" nu se zărea nicăieri.

Făcură popas. Vitele se adăpară și se apucară să pască. Tinerii dakotani căutară lemne și făcură un foc mic, pe care avură grijă să-l acopere. Fiecare mîncă din proviziile sale, apoi bărbații fumară. Kath, frîntă de oboseală, se înfășurase de îndată într-o pătură și se întinsese să doarmă.

Deoarece nu aveau să-și spună nimic de seamă, șezură cu toții tăcuți și gînditori.

Trecuse poate vreo jumătate de oră. Adams împărțise pentru noapte garda, căreia ținuseră să i se alăture și cei doi băieți.

— Da — zise deodată Thomas — acum sînteți oameni bogați, voi, tinerilor dakotani! Acum ați putea să priviți de sus lumea.

Dintru-ntîi nu răspunse niciunul nimic.

Apoi Hapedah zise:

— Și voi deasemenea, Thomas și Theo.

— Vrei oare să-ți bați joc de noi, tu mic fiu de urs?!

— Nu, eu nu vreau să-l necăjesc pe fratele meu mai mare și alb, Thomas. De ce crede el asta?!

— Fiindcă Theo și cu mine sîntem cei mai săraci draci din lume.

— Eu nu știu — răspunse Hapedah încet și parcă adîncit în gînduri — eu nu știu dacă a stăpîni bizoni

bălțați înseamnă a fi bogat. Bizoni bălțați are acum și Thomas și Theo.

— Unde ? Thomas privi în jurul său, în întunericul nopții.

Hapedah dădu din umeri încurcat.

— Eu nu te înțeleg. Aici doară pasc vitele noastre !

— Ale noastre ?! Ale tale... sau ale voastre... eu nu știu cum sînteți înțeleși între voi. De fapt, ele aparțin lui Tokai-ihto dacă el va mai trece vreodată viu peste fluviu. Iar dacă nu ? Cine îl moștenește ? Căpetenia a avut mare încredere în voi cînd v-a vîrît în pungă, cu atîta ușurință, aurul său. De altfel, asta nu mă privește. Trebuie totuși, la urma urmei, să știu cine ne va plăti simbria ! Nici chiar niște bieți oameni ca noi nu se pot hrăni cu aer !

— Voi mîncați doară laolaltă cu noi ! Sînteți doară frații noștri !

— Bine, dar nu poate fiecare să mănînce așa...

— De ce nu ? întrebă Hapedah mirat.

— Da' șugubeți mai sînteți, voi pui de roșii ! De ce nu ?! Fiindcă vitele astea nu sînt ale fiecăruia dintre noi.

— Ba da, ele ne aparțin nouă tuturor împreună, lui Tokai-ihto, cetei Ursilor, fraților noștri albi, Thomas, Theo și Adams, și surorii noastre albe Kath.

— Tu ești copil, de aceea și vorbești ca un copil, spuse Theo mișcat și neîncrezător.

— Nu, se amestecă și Ihasapa în vorbă. Hapedah, băiatul-Urs, a vorbit ca un bărbat roșu. Noi, oamenii roșii, am lucrat totdeauna în comun pămîntul nostru, și am vînat în comun bizonii. Voim să trăim și de acum înainte tot după acest obicei al nostru. De aceea am și plecat încoace, spre Țara Nordului, înfruntînd un drum atît de obositor.

— Numai să fie bine așa, murmură Thomas.

— De ce să nu fie ? ! strigă Hapedah cu mîndrie. Așa a fost la noi din timpuri străvechi, și totdeauna a fost bine.

— Va să zică... E serios? întrebă Theo cu glas întretăiat. Să ajungem noi oare, acum, la bătrînețe, fermieri, împreună cu voi?

— Da, o să ajungeți, declară Ihasapa, Tșaske și Hapedah într-un singur glas.

Thomas și Theo nu mai spuseră mult timp nici un cuvînt.

— Ei bine, atunci haideți, zise în sfîrșit Thomas. Atunci să vă învăț să mulgeți! Asta o să vi se pară desigur mai greu decît să mînați cireada, drăcușori roșii!

Văcarii aveau cu ei doar o singură găleată pentru muls. Vitele acestea nu fuseseră crescute pentru laptele pe care l-ar fi putut da, ci numai pentru carne. Lapte nu se mulgea decît atît cît trebuia pentru hrana văcarilor.

Hapedah și Tșaske priveau cu mult interes la ceea ce făcea Thomas ca să scoată lapte din ugerul unei vaci ce dădea din coadă. Băieții se țineau însă de nas, și, cînd cow-boy-ul le dădu, rîzînd, să bea, ei scuipară repede neobișnuita băutură.

— Nu vă place?! Ei asta-i bună! Da' cum rămîne cu stăpînirea de sine, cu care vă mîndriți voi, indienii!?

Tșaske și Hapedah își învinseră repulsia și înghițiră spasmodic. Găsiră că laptele are un miros grețos, și că e tot atît de groaznic și la gust, dar, opintîndu-se, îl băură. Se duseră apoi neobservați ceva mai la o parte și-l vărsară. Viața nouă nu era totuși atît de simplă!

Voiau însă să rămînă curajoși.

După ce băieții se culcară înveliți în păturile lor — căci urmau să doarmă pînă ce le venea peste noapte rîndul să facă și ei de pază — Theo le mai vorbi încă o dată.

— Nu mă pot lămuri de loc, zise el. Adams va fi și el fermier împreună cu voi?

— Da.

Theo își trecu mîna peste ochi.

— Adams va fi iarăși fermier!... Să știți că aveți omul cel mai nimerit pe care l-ați fi putut găsi, fii de Urși! Ceea ce i-au furat albii cei bogați și ticăloși îi înapoiați voi, într-altfel însă decît și-ar putea cineva închipui... Da, noi oamenii sărmani trebuie să fim uniți, numai așa izbutim să ajungem la ceva!

Băieții se lăsară apoi prinși în mreaja somnului. Numai de ar rămîne Tokai-ihto în viață, pentru ca într-o bună zi să-i poată istorisi tot ce s-a petrecut!

Noaptea se scurse în pace și liniște. În dimineața însorită care urmă, cireada fu mînată încet mai departe, spre Munții Pădurоși.

Noii crescători de vite, cu numeroasele lor animale, se stabiliră la poalele acestor masive muntoase, pe pășunile de la marginea pădurii. Aici, pămîntul și tot ce vedeau în jur era încă al nimănui. Puteau să se statornicească aici, și să cutreiere cu cireada împrejurimile, după bunul lor plac. Primul loc de așezare și-l aleseră lîngă un pîrău mic și limpede, care venea din desișul codrului și șerpuia prin pășune. Aici era bine de trăit. Vitele aveau iarbă grasă și apă, oamenii aveau cîmp și pădure, pentru zile calde și zile reci; lemne erau destule, apa mișuna de pești, iar pădurea foia de vînat.

De la o zi la alta, ba chiar de la o oră la alta, îi așteptau acum băieții-Urși și Ihasapa pe ai lor. Mereu stătea cîte unul din ei în vîrful celui mai înalt dintre copacii de acolo, cercetînd cu privirea zarea dinspre depărtatul Missouri. În sfîrșit veni și clipa mult așteptată. În liniștea unui amurg, strigătul de bucurie al lui Tșaske răsună clar și triumfător. Cînd copilandrul se cobori din copac, îi și găsi jos pe fratele său Hapedah și Ihasapa cu caii; toți trei încălecară și zburară ca vîntul prin preerie, în întîmpinarea pribeagului convoi al cetei Ursilor.

— Hi-ie-he! Hi-ie-he!

Văzută din depărtare, coloana celor ce veneau părea un șarpe lung și negricios ce se tîra pe întinsul cîmpiei. Încă nu puteau să deosebească pe niciunul

din convoi. Ei galopară însă spre creștetul unui deal, și cînd ajunseră sus, smuciră caii, făcîndu-i să se ridice în două picioare, și slobozîră chiote de bucurie. Apoi lăsară animalele să mai răsufle oleacă, și priviră cu luare-aminte.

Pe dinaintea convoiului foiau încoace și încolo, călare pe mustangi, războinicii cetei, conduși de Tșetansapa, pe bălanul răpit de la Capt'n Roach. Alături de acesta călăreau Chef des Loups pe calul său pag, și Tșapa pe murgul lui. În urma pilcului de războinici veneau Hawandșita, pe jos, în fruntea convoiului. Potrivit străvechei lor tradiții, moșneagul ținea în mînă sulița cea lungă. Spatele și ceafa îi erau țepene, dar picioarele lui uscățive mergeau parcă de la sine, cu pasul acela legănat, cu care ele străbătuseră, de o sută de ani încoace, cîmpii și păduri nesfîrșite. Înapoia sa veneau, unul în urma celuilalt, caii cu femeile, copiii și poverile. La coada convoiului, prietenii lui Hapedah și Tșaske, „Tinerii Ciini", mînau caii răpiți de la dragoni, cai de care nu avuseseră nevoie pentru călărie sau cărat poveri.

— Hi-ie-he!

Ce putea fi mai minunat decît certitudinea că ceata Ursilor și-a sfîrșit cu bine călătoria ei cea lungă și plină de pierderi, și că a ajuns în preeriile libere, la o activitate liberă?!

Băieții-Urși observaseră prea bine că Tokai-ihto, Untșida și Piciorul Negru, Tunetul Munților nu se aflau cu convoiul. Formau poate cele două căpetenii o ariergardă? Oare Untșida mai era încă în viață?

Cei doi băieți și Ihasapa călăriră spre ai lor. Ei se îndreptară către Tșetansapa, care se oprise. Întreg convoiul se opri.

Stîncă Neagră raportă.

Tșetansapa răsuflă adînc.

— Ați procedat cam pripit, spuse el. Bărbații noștri vor zice că bizonii bălțați put.

— Așa și este, și laptele lor te face să verși, con-

firmă Tșaske. Dar trebuie din cauza asta să ne temem de acești bizoni?

— Conduceți-ne acolo! Vom vedea cum stau lucrurile, hotărî Tșetansapa.

Apoi, el călări spre Hawandșita și-i spuse cîteva cuvinte, pe care băieții-Urși și Stîncă Neagră nu le putură auzi, fiindcă Tșetansapa vorbea foarte încet, însă felul în care bătrînul își înălță capul, uitîndu-se țintă la ei, nu făgăduia nimic bun. Cei doi frați și Ihasapa se înspăimîntară. Oare Tokai-ihto nu vorbise încă vrăjitorului despre planul său? Și unde era Tokai-ihto? Tșetansapa nu pomenise nimic despre el.

Convoiul se puse din nou în mișcare. Ihasapa și băieții-Urși călăreau în frunte, ca să le arate drumul. Mergeau acum încet, în pas cu caii de povară ce tîrau traglele în urma lor, și se țineau pe lîngă Castor. Teștansapa nu avea timp de ei, căci în calitate de conducător trebuia să aibă grijă de întreg convoiul. Cît despre Chef des Loups, el părea topit de inimă rea, întunecat și tare ursuz, așa că tinerii noștri nu îndrăzniră să se apropie de delawar. Nici Tșapa nu avea o mutră prea veselă. Nu erau de loc veseli, cum se așteptaseră băieții-Urși și Stîncă Neagră că or să fie cu toții în timpul revederii.

— Unde este Tokai-ihto? îl întrebă Hapedah pe Castor, și inima copilandrului bătea mai repede.

Războinicul arătă înapoi spre Missouri.

— Acolo, răspunse el cu glas înăbușit. A rămas în urmă, ca să se lupte cu Red Fox. In felul acesta corturile noastre au avut calea liberă.

— Și...; Hapedah nu mai putu scoate nici un cuvînt, ca și cînd o gheară puternică i-ar fi strîns gîtlejul.

— Și Tunetul Munților, Piciorul Negru, a rămas tot dincolo, să vadă cum se desfășoară lupta și să ne vestească dacă... Tșapa șovăi și el. Trebuie deci să așteptăm. Mergem pînă la Munții Pădurоși și așteptăm acolo, încheie apoi Castorul.

— Da.

Băieții nu mai scoaseră chiote de bucurie. Tokaihto nu venise! Strînseră din dinți. Cu atît mai curajos trebuiau ei să acționeze acum pentru a-i împlini voința!

Convoiul ajunse la pîrău și la cireada de vite, care se afla pe malul răsăritean al apei. Hawandșita se oprise și, sprijinit în sulița lui, se uita lung la bizonii bălțați. Apoi se întoarse și, trecînd ceata Urșilor peste pîrăul ce nu era de loc adînc, o conduse dincolo, pe malul dinspre apus. Tșetansapa călărea la pas pe lîngă vrăjitor. Cei doi băieți rămaseseră în urmă și se duseseră la cireadă și la Adams, căci simțeau cu adîncă emoție că acum, numaidecît, se va decide totul.

Convoiul se opri pe malul apusean. Hawandșita umblă de colo pînă colo și indică locurile pe care aveau să fie ridicate corturile. Tșetansapa continua să rămînă călare pe bălanul său și se uita la aceste pregătiri. El nu se alătură vrăjitorului pentru a-l ajuta și a veghea să-i fie împlinite poruncile, așa cum ar fi trebuit să facă potrivit obiceiului din totdeauna. Lîngă Șoimul Negru se aflau Chef des Loups și Tșapa. Femeile descărcau. Numai Uinonah și Mongșongșah își lăsaseră încă neatinse traglele.

Tșetansapa îi făcu semn iscoadei Stîncă Neagră și se duse cu el la bătrînul vrăjitor. Băieții vedeau această scenă, dar nu puteau nici de astă dată să audă tot ce se vorbea. Ei deduseră însă din gesturi că mosneagul și cei doi războinici se luaseră la harță. Tșetansapa îl pusese pe Stîncă Neagră să povestească totul încă o dată, și declarase apoi că ceata Urșilor trebuie să-și așeze tabăra lîngă cireada de vite. Hawandșita însă poruncea din nou ca ceata să se țină departe de bizonii bălțați. Bărbații îi dădură ascultare bătrînului vrăjitor, și corturile fură ridicate pe malul apusean. Se întuneca. Pădurea părea acum o uriașă umbră neagră. Sătule, vitele stăteau culcate în iarbă și rumegau. Pîrăul, ce devenise o linie de separație, murmura încetișor, și unda lui sclipea în

jurul pietrelor acoperite de mușchi, care păreau niște scăfîrlii de pitici ce scot capul din apă.

Hapedah și Tșaske stăteau pe mal și se sfătuiau.

— Trebuie să-i facem un semn lui Tokai-ihto, zise Tșaske. El trebuie să afle că sîntem aici. Trebuie să fie însă un semn care să poată fi zărit de acolo, de la Mini-Sose.

— Hau, aprobă Hapedah.

Cei doi băieți alergară peste pîrău, la tatăl lor. Tșetansapa încă nu intrase în tipiul său. Împreună cu Vicleanul Castor și cu un bărbat mai vîrstnic, care avea părul împodobit cu pene de vultur, el stătea în fața cortului vrăjilor, cel pe pereții căruia erau desenate colorat păsările tunetului și șerpi, și din care acum răzbăteau zgomote confuze și sinistre. Hawandșita „vorbea cu duhurile".

— Noi trebuie să facem un semn căpeteniei Tokai-ihto, spuse Hapedah.

Tșetansapa îl ascultă cu atenție.

— Da, trebuie să facem asta, zise el apoi. Tokai-ihto se află în mijlocul dușmanilor. El trebuie să afle că am trecut granița, și că e timpul să facă tot ce-i stă în putință pentru a scăpa de vrăjmașii săi și pentru a ajunge degrabă la noi, dacă... Șoimul Negru se întrerupse. Nimeni din ceata Ursilor nu voia să admită și să vorbească de posibilitatea ca tînăra lor căpetenie să fi fost ucisă de dușmani. — Aduceți lemne, multe lemne! porunci Tșetansapa.

Hapedah și Tșaske îi chemară pe toți „Tinerii Cîini", precum și pe Fulgerul Norilor, pe prietena ei Șopîrla și pe celelalte „fetișcane". Trebuiau cu toții să care lemne și să le taie bucăți. Războinicii nu socotiră că n-ar fi de demnitatea lor să le ajute.

— Un semnal pentru Tokai-ihto! Acesta fu un cuvînt de ordine care-i uni pe toți.

Fără să-și dea seama, trecură în fugă pîrăul; niciunuia nu-i trecea prin gînd c-ar putea să nu se alăture celorlalți. În pădure începură să răsune lovituri de bardă; fură aduse de acolo maldăre de crăci

uscate. Auzind despre ce e vorba, Adams, Thomas și Theo le dădură și ei o mînă de ajutor. Adams, cu toporul său cel mare, de dulgher, avea cel mai mult spor. El făcu o stivă înaltă de crengi tăiate. Cînd li se păru tuturor c-au movilit îndeajuns de multe lemne, Tșetansapa dădu foc rugului și flăcările pilpiiră curînd, atițate de adierea ușoară a nopții. Îndată se ridică o pălălaie uriașă, un foc de bucurie al acestor salvați, o chemare pentru căpetenia lor. Galben-roșietice, flăcările se învîlvorau în bătaia vîntului, iar lumina vîlvătăii alunga întunericul din jur și se reflecta în apa pîrăului. Vițele începuseră să se agite.

Hapedah și Tșaske stăteau împreună cu prietenii lor din ceata „Tinerilor Ciini" și priveau în noapte către sud, încolo, înspre Mini-Sose. Ei se gîndeau la Tokai-ihto și nădăjduiau că acum se va gîndi și el la ai săi. Se adunaseră acolo cu toții, războinicii, femeile, copiii. Numai Hawandșita lipsea. Din cortul lui, de pe celălalt mal al pîrăului, continuau încă să răzbată, înăbușite și sinistre, sunetele prin care el „vorbea cu duhurile". Nimeni nu le luase în seamă în timpul cît fuseseră cărate lemnele, și cît ținuse pălălaia focului ce trebuia să dea de veste căpeteniei; cînd însă flăcările se mistuiră și umbrele nopții coborîră peste grămada de cenușă și tăciuni, atunci începură cu toții să tragă cu urechea, umerii li se plecară, iar băieții și fetele își duseră speriate mîna la gură. Priviri neliniștite și totodată disprețuitoare lunecau înspre „bizonii bălțați". Unul după altul, pleoscăind prin pîrăul de loc adînc, războinicii cetei, împreună cu toți ai lor trecură iarăși pe malul dinspre apus al apei.

Băieții-Urși cu Ihasapa și cu prietenii lor albi rămaseră din nou singuri. Singuri de tot?

Nu, nu singur de tot. Cîțiva cai, de pe care încă nu fuseseră date jos poverile, se urniră din loc și se lăsară conduși încoace, peste pîrău, pe malul dinspre răsărit.

Pe animalele lor de povară, Mongșongșah, Uinonah, Floare Meliferă și Fulgerul Norilor aduceau dinçoace, la băieții-Urși și la Adams, foile și parii de

cort și tot avutul tipiurilor lui Tșetansapa, Tșapa și Tokai-ihto. Cei doi copilandri și Ihasapa răsuflară ușurați. Bărbații și femeile care veneau acum spre ei erau aliați mari și puternici. Șoimul Negru însuși și Tșapa, Vicleanul Castor, îi salutară pe frații lor albi: Adams, Thomas și Theo. Chef des Loups venea și el, pășind încet în urma lor. Băieții-Urși crezură că bărbatului acestuia, care de la vîrsta de paisprezece ani dusese, ca iscoadă, o viață de pribeag, îi era acum foarte greu să se statornicească și să devină fermier și crescător de vite. Se dovedi însă curînd că șovăiala lui avea o altă cauză, pe care cei doi copilandri nu puteau s-o bănuiască.

De îndată ce Chef des Loups trecu pîrâul, se petrecu ceva neașteptat și înfricoșător. Dincolo, pe malul apusean, se deschise cortul vrăjilor și Hawandșita se repezi afară. Cu toate că bărbații și băieții îl mai văzuseră pe vrăjitor dănțuind dansurile duhurilor, totuși avură impresia că astăzi îl văd dănțuind pentru prima oară, atît de sălbatic și de amenințător sălta și se agita prin întuneric făptura lui acoperită cu numeroase semne de vrajă. Din el, ca om, nu se mai putea recunoaște nimic altceva decît umbrele picioarelor. Peste cap și peste umeri îi atîrna o blană de urs, cu căpățînă cu tot, iar de ea spînzurau piei de șerpi, pene, păpuși și toate se învîrtejeau și clămpăneau în timpul acestei dănțuieli. Mișcările violente ale bătrînului și sunetele înăbușite și misterioase pe care le scotea te făceau să uiți cu desăvîrșire omenescul din el și îți trezeau o cumplită spaimă. Vrăjitorul dănțuia descriind un cerc și prezicea nenorocire. Nenorocire îi vestiseră duhurile în cort, nenorocire amenința pe fiii Ursilor. În jurul său era o tăcere adîncă și înfiorătoare. În cenușa rugului, ultimii tăciuni se stingeau treptat, treptat. Domnea acum din nou un întuneric beznă. Vitele se ridicau neliniștite, speriate de sunetele guturale, întretăiate cînd și cînd de cîte un țipăt ascuțit, pe care le scotea bătrînul vrăjitor. Dănțuitorul duhurilor venea tot mai aproape de pîrău.

Chef des Loups rămăsese ca împietrit pe malul răsăritean. Sta încă lîngă pîrău, singur, la cîțiva metri depărtare de grupul lui Țsetansapa, în care se aflau Castorul, băieții-Urși și Ihasapa. Părea că vrăjitorul își ațintise privirea asupra delawarului. Lungul toiag vrăjit pe care Hawandșita îl ținea în mînă arăta mereu și mereu spre Chef des Loups. Dănțuitorul se opri în cele din urmă chiar lîngă pîrău. Acolo, despărțit de războinic doar de apa dintre cele două maluri, bătrînul îi strigă, cu un urlet parcă, numele.

Chef des Loups nu se mișcă.

Vrăjitorul rămase și el nemișcat, cu toiagul întins amenințător spre războinic. Numai vîntul mai legăna pieile de șarpe, mănunchiurile de pene și păpușile ce atîrnau de blana lui de urs.

Ca vrăjit, delawarul făcu trei pași și se opri chiar pe marginea pîrăului. Apa îi uda mocasinii. Hawandșita continua să rămînă nemișcat pe celălalt mal.

Privirea băieților-Urși era ațintită asupra acestei scene.

Dintr-o dată, vrăjitorul scoase un strigăt strident și-și smulse de pe cap blana de urs. De sub ea apăru obrazul său istovit și păru-i alb-colilie, ce strălucea în noapte. Mîinile bătrînului erau larg desfăcute și ridicate spre cer, ca și cum ar fi voit să înlăture o mare primejdie.

— Tokai-ihto va muri! țipă el. Acum, în aceste clipe!

Din rîndurile dakotanilor se ridică un murmur de durere ce înfioră tăcerea nopții.

— Va muri din pricina ta, delaware!

Băieții-Urși simțiră o apăsare în piept și că inima li se oprește. Chef des Loups stătea nemișcat ca un condamnat.

— Vorbește, delaware! urlă vrăjitorul. Cine a prăpădit gloanțele carabinei lui Tokai-ihto? Din pricina cui e nevoit el să înfrunte doar cu săgeți pușca lui Red Fox?

Urmă un moment de încremenire și de tăcere grea și apăsătoare.

Apoi umerii războinicului delawar se plecară și el își depuse încet pe iarbă toate armele pe care le avea asupra sa: jungherul, barda de luptă, revolverul și puşca.

Băieții-Urși se uitau la Tșetansapa, tatăl lor, rugîndu-l din ochi să spuie o vorbă.

— Intr-adevăr, el le-a prăpădit, șopti Castorul în locul Șoimului Negru. Șunktoketșa a fost întotdeauna un pușcaș foarte bun, dar cam prea aprig. Cînd în timpul furtunii Vulpea Roșie a atacat femeile și copiii noștri, iar nouă ni se isprăviseră gloanțele, Chef des Loups a luat carabina căpeteniei și a tras. E adevărat că din cauza asta Tokai-ihto e nevoit acum să lupte doar cu săgeți împotriva puștii lui Red Fox. Vai de noi dacă Tokai-ihto...

Castorul se întrerupse.

Băieții se uitau în pămînt. Nu mai erau în stare să privească la Chef des Loups. Delawarul făcuse o faptă neîngăduită. Niciodată n-ar fi trebuit el să se atingă de carabina căpeteniei, niciodată n-ar fi trebuit să lase ca firea sa aprigă să-l tîrască în acțiuni pripite, niciodată n-ar fi trebuit să-și piardă stăpînirea de sine. Aceasta era cea mai gravă imputare ce se putea face unui războinic.

Chef des Loups își depusese armele pe iarbă și acum plecă. Așa găsea el de cuviință. Nimeni nu-i adresă vreun cuvînt, și niciunul nu mai spuse vreo vorbă despre el. Delawarul se îndepărtă cu pas încet și dispăru în desișul pădurii.

Vrăjitorul rămăsese lîngă pîrău și își lăsase toiagul în jos. El își puse din nou blana de urs pe cap și peste umeri, ascunzîndu-și astfel fața, și începu iarăși să dănțuiască, însă cu totul altfel decît pînă atunci. Dănțuia nu înălțîndu-se și agitîndu-se amenințător, nu, ci furișîndu-se încovoiat și cercetînd cu toiagul pămîntul, așa că pieile de șarpe, mănunchiurile de pene și păpușile i se tîrau prin iarbă. Dănțui

mai întîi în cerc, apoi depărtîndu-se. Vrăjitorul părăsi tabăra din marginea pădurii și alergă pe întinsul pășunii, iar bărbații, femeile și copiii îl urmară sperioși, surescitați, și ținîndu-se din cauza spaimei la o oarecare distanță de el. Duhurile spuseseră că Tokai-ihto trebuie să moară!... Cît de întunecoasă era noaptea!

Vrăjitorul scotea iarăși urlete înăbușite. Alerga în cruciș și în curmeziș, halucinant, ca o nălucă ce parcă luneca pe pajiște. Toiagul său vrăjit, pe care acum îl ținea în sus, spinteca aerul, iar semnele de vrajă se învîrteau și clămpăneau din nou. Deodată bătrînul făcu un gest cu toiagul spre cei ce-l urmau, bărbați, femei și copii, poruncindu-le să se oprească.

Intreaga ceată păru că încremenește locului. Fiecare rămase pe locul unde se oprise.

Nimeni nu știa ce avea acum de gînd vrăjitorul. Dănțuind, făptura sa, de nerecunoscut în deghizarea aceea zăpăcită și bizară, părea o umbră întunecată ce se depărta afundîndu-se în noaptea ce învăluia pășunile. Bătrînul se opri în sfîrșit și se aplecă. Indată după aceea, cînd el se ridică, bărbații, femeile și copiii se dădură înapoi înspăimîntați de cele ce vedeau în depărtare: pe iarba cîmpiei sclipea o căpățînă de bizon. Parcă ardea. Scînteia în întuneric nimbată de o lumină verzuie, ciudată, amenințătoare. Tipînd înfricoșați, copiii cei mici fugiră înapoi spre corturi. Umbra vrăjitorului începu acum să dănțuiască în jurul acelei căpățîni ce scînteia într-una, iar din pricina mișcărilor lui, privirile înspăimîntătoare ale cetei o vedeau mereu ba dispărînd, ba reapărînd.

Hapedah și Tșaske se prinseră de mînă, ca atunci în grota ursilor, și tot ca atunci îi năpădi o sudoare rece. Cînd Hapedah făcu cu cealaltă mînă o mișcare involuntară, dădu de un braț subțirel. Fulgerul Norilor stătea lîngă el, tremurînd, clătinîndu-se și clănțănind din dinți.

— Acum o să fie iar îngrozitor, murmură ea încet. Căpățîna are să vină...

Unul dintre bărbații tineri, ce se afla în față, scoase un puternic strigăt de spaimă și o rupse la fugă, spre pădure, ca o sălbătăciune hăituită.

— Bizoni trebuie să vînăm noi, bizoni sălbatici! răcni deodată vrăjitorul și își aruncă toiagul, ca pe o suliță, asupra Castorului. Vîrful toiagului se împlîntă în pămînt, chiar lîngă picioarele războinicului, care nu se clintise din loc. Ucideți animalele acelea bălțate și împuțite! Ucideți-le, bărbați dakotani! Cine bea laptele vrăjit al vitelor uatșițșunilor, și cine păzește bizonii lor bălțați, acela să moară! Duhul bizonului sălbatic va veni și-l va ucide. Vai lui!

O parte din ceată făcu la fel ca tînărul care o zbughise. Vrînd să se pună la adăpost de urgia „bizonului sălbatic", ei fugiră o bună bucată înapoi, spre pădure.

Hapedah se simțea ca gîtuit. O mînă și-o ținea încleștată pe mîna dreaptă a lui Tșaske, iar cu cealaltă strîngea brațul subțirel de copil al Fulgerului Norilor. El una știa: că trebuie să reziste, și că bizonii bălțați nu trebuie să fie uciși. El, un băiat, trebuia să se opună puternicului vrăjitor și bătrînilor cetei!

Toți se retrăseseră îndărătul celor trei copii, chiar și Tșetansapa și Tșapa. Numai Uinonah nu se temea. Ea o apucase de mînă pe Fulgerul Norilor și rămăsese locului. Din căpățîna aceea scînteietoare de pe pajiște țîșneau acum focuri roșii și verzi, ce se înălțau șuierînd spre cerul nopții, și o ploaie de foc cădea pe iarba cîmpiei.

Hapedah auzea înapoia sa puternice strigăte de spaimă și de îndemn:

— Ucideți bizonii bălțați, ca să scăpăm de năpastă! El înțelese că dacă nu se va petrece ceva care să-l înfrîngă pe vrăjitor, totul va fi pierdut. Poate că de n-ar fi fost Uinonah alături de el, l-ar fi părăsit curajul. Prezența sorei căpeteniei îi dădea însă încredere.

— Mori! Mori așa cum o voiesc duhurile! țipă vrăjitorul și, smulgînd toiagul vrăjit cu vîrf de piatră,

care încă mai sta împlîntat în pămîntul păşunii, îl ridică amenințător, sub ploaia aceea scînteietoare şi îl îndreptă spre Uinonah. Sulița sa vrăjită părea o limbă de foc.

— Nu-i adevărat! strigă cu putere Hapedah. Nu-i adevărat! Tu minți, ca şi duhurile tale!

Căzu o nouă ploaie de foc. Băiatul închise ochii, dar nu se feri, şi simți că atît Tşaske, cît şi Fulgerul Norilor, sînt hotărîți să reziste alături de el.

Copilandrul redeschise ochii încet. Nu se mai vedea nimic decît întunericul nopții, cerul înstelat, şi întinsele păşuni. Căpățîna incandescentă, ploaia de foc şi vrăjitorul-dănțuitor dispăruseră.

Cu băgare de seamă, dar încă amețit, băiatul îşi întoarse capul spre fratele său şi văzu că acesta e neschimbat şi că se află tot lîngă el, iar apoi în partea cealaltă, spre Fulgerul Norilor şi Uinonah. Ca şi Hapedah, toți aceştia rămăseseră în viață.

Copilandrul îşi desfăcu încetişor mîna de pe brațul Fulgerului Norilor, pe care-l ținuse strîns, şi fata se mişcă şi ea nițel. Un războinic venea către ei, războinic în care băiatul îl recunoscu pe tatăl său. Şoimul Negru îşi puse o clipă mîna pe capul lui Hapedah, doar o clipă, ca atunci cînd băieții-Urşi trebuiseră să treacă fluviul cu barca, şi plecă mai departe. În iarbă zăcea trupul unui om; era al vrăjitorului, care căzuse. Tşetansapa însă nu se atinse de el; părea că altceva caută.

Cei trei copii se desprinseră din încremeneala lor şi se uitară în toate părțile. Îi văzură pe fugarii de mai-nainte, bărbați, femei şi copii din ceata Urşilor, care se reîntorceau acum încet spre pajiştea unde avusese loc sinistrul dans vrăjitoresc şi vorbeau între ei cu glas scăzut.

— Au rămas în viață, fură cuvintele ce se putură lauzi cel mai des.

Atît Hapedah, care-l acuzase pe vrăjitor de minciună, cît şi Uinonah, care fusese amenințată de sulița vrăjită şi învăpăiată şi de ploaia de foc, încă

trăiau. Asta făcu asupra tuturora o impresie adîncă, de neșters. Niciunul nu se atinse de bizonii bălțați.

— Căpățîna zace colo în iarbă, zise Țsetansapa cînd se întoarse înapoi la Uinonah și la copii. Mai are și acum un slab licăr verzui.

Războinicul adunase de pe pajiște tot felul de lucruri arse, care părură tuturor de neînțeles. Se duse apoi cu ele la Adams care se afla în marginea pădurii, lîngă căsuța lui construită din bîrne, și pe jumătate gata, și i le arătă. Băieții-Urși și Uinonah îl însoțeau.

— Treaba asta cu care a voit bătrînul să vă înfricoșeze și să vă înșele a fost un joc frumos de artificii, spuse albul. Dar de unde o fi căpătat moșneagul artificiile?! V-a mai arătat el de multe ori asemenea „ploaie de foc"?

— Niciodată, răspunse Țsetansapa.

Castorul venise și el lîngă ei, și-l rugă pe Adams să mai explice încă o dată totul.

— Atunci, Chef des Loups are... Țsapa pregetă să-și urmeze vorba pînă la capăt.

— Vorbește! ceru Țsetansapa scurt și iritat.

— Delawarul avea o grozavă bănuială în privința lui Hawandșita, zise Castorul. Mi-a mărturisit-o o dată, dar eu am respins-o atunci, căci mi se părea prea din cale afară. Chef des Loups se temea că moșneagul joacă un joc dublu. Hawandșita e într-adevăr cel mai bătrîn dintre bătrînii noștri, căpetenia noastră în timp de pace, și dușman al uatșițșunilor... dar el mai e și un vrăjitor care voiește să ne înfricoșeze. Șunktoketșa a auzit din gura lui Red Fox, în cortul lui Tokai-ihto de lîngă Pîrîul Cailor, că ticălosul avea de gînd să-i dea moșneagului această ploaie de foc, pentru a-l cîștiga de partea sa împotriva lui Tokai-ihto. Atunci nu s-a făcut nimic cu asta. Știți însă cu toții că vrăjitorul nu ne-a ajutat în acea adunare a sfatului, în rezervație, cînd Șonka ne-a silit să-l surghiunim pe Tokai-ihto din corturile noastre. Hawandșita a venit cu noi peste Mini-Sose, asta așa-i, dar el nu vrea să ducem un nou fel de viață. Cred că se

teme de Chef des Loups, tot așa cum de fapt se teme din totdeauna de Tokai-ihto, fiindcă aceștia au trăit între uatșițșuni și nu mai cred în toate vrăjile lui. Pe Șunktoketșa l-a izgonit acum din mijlocul nostru, folosindu-se cu multă dibăcie de greșeala delawarului... Poate că ploaia de foc a primit-o în rezervație, de la Red Fox, prin Șonka.

După ce auzi aceste cuvinte, Tșetansapa tăcu un timp.

— Bătrînul ne-a înșelat pentru ultima oară, zise el apoi întunecat.

Pe pajiște se mișcă ceva. Vrăjitorul, care căzuse, se ridicase în picioare, și acum umbla încet și clătinîndu-se. Ceea ce îi uimea mai mult pe băieții-Urși, era că istovitul moșneag se îndrepta spre malul răsăritean al apei, spre partea unde se afla cireada. Își amintiră că în timpul dănțuielii aceleia nebunești el trecuse o dată de-a curmezișul pîrîul, poate fără să-și fi dat seama. Nici acum nu părea că observă aceasta. Pășea încovoiat, nesigur, ca un om beat, trecînd prin mijlocul cirezii de bizoni bălțați, pe care-o ura atîta și nimeni nu știa care putea fi ținta bătrînului, căci de astă dată nu pornise în direcția cortului vrăjilor, unde obișnuia să se retragă totdeauna după ce-și sfîrșea dansurile. Grupul de lîngă Adams îl urmărea cu priviri încordate.

Hawandșita se opri pe malul răsăritean al pîrîului, acolo lîngă movilița aceea de cenușă ce mai rămăsese din rugul al cărui foc trebuise să fie un semnal pentru Tokai-ihto.

Șoimul Negru se duse spre el.

În liniștea adîncă a nopții, băieții auziră limpede fiecare cuvînt pe care-l rostiră cei doi.

— Tu ne-ai înșelat, spuse Tșetansapa cu asprime. Ploaia de foc ți-a dat-o Red Fox.

Băieții-Urși văzură cum bătrînul aruncă de pe el toate acele lucruri cu care se deghizase, și cum sta apoi ca o umbră lîngă movilița de cenușă. Trupul lui

uscătiv se chircea și se micșora din ce în ce, și nici un cuvînt nu ieșea de pe buzele sale.

Țsetansapa însă fu neînduplecat. El își duse la gură fluierul de dat semnale și chemă întreaga ceată. Cu toții se grăbiră într-acolo, și formară un cerc larg în jurul cenușei rugului. Veniseră și băieții-Urși și Uinonah.

— Ați văzut cu toții ploaia de foc, spuse Țsetansapa cu glas puternic. E o vrajă pe care o fac uatșitșunii. Și Adams o cunoaște. Hawandșita a primit însă acest foc de la Red Fox, în rezervație. El ne-a înșelat acum, cu ajutorul lui.

Bătrînul tăcea. Bărbații, femeile și copiii cetei Ursilor tăceau și ei; tăceau, uluiți de groază și oroare, și consternați de trădarea acestui om în care crezuseră.

— Căutați lemne pentru mine, spuse în cele din urmă moșneagul.

Băieții și femeile se duseră și ridicară un nou rug. Fără nici o altă vorbă, Hawandșita se urcă pe el, își acoperi cu o pătură fața, și așteptă așa fumul și flăcările, care începură să se înalțe în jurul său. Nici un cîntec de jale nu răsună pentru bătrîn. Își dăduse singur sentința. Întreaga ceată așteptă tăcută pînă ce rugul se stinse... Din vrăjitor nu mai rămăsese decît cenușă.

Cînd se lumină iar de ziuă și soarele polei cerul și pămîntul cu razele lui aurii, fiecare plecă la treaba care-l aștepta.

Pîrăul nu li se mai păru un hotar. Apa lui limpede, ce luneca tăcut și liniștit din pădure spre cîmpie, pleoscăia acum mereu sub călcătura picioarelor lor. Adams lăsă într-adins cireada să treacă pe malul apusean, unde vacile și boii umblară nestînjeniți printre corturi. Mulți din ceată încă mai strîmbau din nas, căci mirosul vitelor domestice era pentru dakotani ceva cu totul neobișnuit, dar niciunul nu spuse vreo vorbă despre asta. Firește că afară de băieții-Urși, Ihasapa și Vicleanul Castor, nimeni dintre ei nu

simțea dorința să se ocupe de bizonii bălțați. Bărbații își luară arcul și săgețile și plecară să vîneze în Munții Pădurоși. Cîțiva tineri își făcură undițe cu ajutorul unor nuiele de salcie și cu păr din coadă de cal, și pescuiră mai în josul apei, unde albia pîrăului era ceva mai adîncă.

Băieții-Urși se țineau scai de Thomas și Theo și le cereau lămuriri în privința creșterii vitelor. Tșaske, înarmat cu ciubărul, sta încă de pe acum ca un mulgător încercat lîngă ugerul unei vaci bălțate. Nu se sinchisea că ea îi sfichiuia mereu cu coada capul și obrazul; fusese mult mai neplăcut pentru el atunci, pe vremea cînd era copil mic și cînd, șezînd în traglă, trecea peste el sau îl plesnea, cît era ziua de mare, coada cea lungă a calului. Fratele său îl admira în tăcere. Acestuia, lui Hapedah, nu i se supuneau vacile, și încă dădeau cu piciorul.

Cei doi băieți nu se rușinară de loc să ducă laptele „puturos" în tipiul căpeteniei la Uinonah. Apărură acolo cu ciubărul plin, și tînăra fată le făcu semn să-l toarne în cazanul curat și lucios de deasupra focului. Bălaia Kath și Sitopanaki se aflau și ele în cort, și Uinonah învăță de la sora ei albă cum se fierbe laptele.

Băieții-Urși alergară prin tabără să-și caute prietenii din asociația „Tinerilor Ciini". Aveau multe de vorbit cu ei. În fața cortului întredeschis al Castorului întîlniră trei dintre aceștia. Unul avea o minge mare, foarte mare și moale, de piele, umplută cu păr de cal.

— Ne jucăm? întrebară cei trei, cînd se opriră în fața băieților-Urși.

— Dar noi nu mai sîntem copii mici, răspunse Hapedah refuzînd. Cu mingea asta mare, de noapte, nici gînd să mă mai joc vreodată ziua! N-o aveți pe cea mică?

— Cu aceea e mult mai greu, și e atît de tare!

— Iar voi sînteți moi. Dar n-ați adus nici măcar bătătoarele de mingi?

— Nu mai avem niciunul, însă tatăl tău, Tșetansapa, încă mai are vreo cîteva în cort. Să le aducem?

— Nu. Atît timp cît Tokai-ihto nu se va întoarce, nu ne mai jucăm de loc. Trebuie să facem săgeți, să dresăm cai, să vînăm vînat mărunt, și să învățăm să mulgem vacile.

— Astea le spui doar așa, căci nici tu însuți nu ești în stare să le faci!

— N-ai grijă, o să le învăț. Voi, dacă încă mai sînteți copii mici, duceți-vă și tăiați-vă bătătoare pentru minge! Frasini se găsesc doară destui.

— Pînă cînd le îndoim și le uscăm trece un soare mare, asta o știi și tu.

Cel care-i răspunsese lui Hapedah aruncă mingea în sus și o prinse iar. Băieții stăteau față în față așteptînd. Nu prea știau cum să se înțeleagă între ei, dar nici cum să se despartă unii de alții.

Intr-acestea, cineva trecu prin apropierea lor, repede și fără zgomot, și îndată după aceea auziră șușoteli și chicoteli în cortul Castorului. Șopîrla se furișase înăuntru, la prietena ei, Fulgerul Norilor.

— Na, răsună limpede glasul fetiței, poți să iei și tu boabe.

Dacă Hapedah și Tșaske ar fi tras nițeluș cu coada ochiului ar fi putut observa, tot atît de bine ca și prietenii lor, ce se petrecea. Șopîrla adusese o mică băsică de piele, curățată și uscată, plină cu boabe dulci din care tot gusta, în timp ce-și îmbia cu ele prietena. Nepoata Castorului începuse însă o treabă pe care nu voia s-o întrerupă.

— Cu astea mi-aș murdări acuma mîinile, spuse copila. Mănînc-ă tu singură! Dar de la cine le ai?

— Vrei să știi? Mi le-a dăruit una dintre femeile Picioare Negre. A găsit o gaură de hîrciog și le-a dezgropat de acolo. Ție nu-ți plac boabele? Sînt bune! Dulci de tot!

— Trebuie doară să brodez!

— De ce? De brodat poți să brodezi oricînd, dar boabele se termină îndată. Șopîrla își vîri în gură,

mestecă și înghiți o grămăjoară cît jumătate din căușul miinii.

— Nu pot să tărăgănesc broderia asta, căci trebuie să fie repede gata... Tu cu ce anume ai să te îmbraci, cînd va veni sărbătoarea cea mare?

Șopîrla o privi mirată.

— Ce fel de sărbătoare mare?!

— Cum, tu nu știi?!

Șopîrla se rușină.

— Am și eu o rochie frumoasă — se făli ea, pe care mama a brodat-o cu un model minunat și foarte vechi.

— Va să zică rochiile tale încă le brodează alții!? Eu mi le brodez de mult timp singură.

— Și zici că la sărbătoarea cea mare vrei să te îmbraci cu asta? — Șopîrla se uită la rochia pe care o broda Fulgerul Norilor —. Ia să văd,... da, are să fie frumoasă. N-o poți însă termina mai devreme de o lună, dacă vrei să brodezi modelul pe întreaga mînecă.

— Tot nu serbăm noi sărbătoarea cea mare mai înainte de a se sfîrși vara.

— Aha, așa socoți! Va să zică pînă atunci vom avea numai sărbătoarea fecioarelor, ca întotdeauna, și sărbătoarea soarelui?

— Trebuie să ții seama că, la serbarea fecioarelor, vor fi și Uinonah, cu rochia ei din blană de bizon alb, și Sitopanaki, ale cărei picioare cîntă cînd merge...

— Așa e. Da' tu ce crezi, Sitopanaki rămîne la noi?

— Nu știu. Știu însă că după ce arșița verii va trece, și vremea se va mai răcori, ceata Ursilor se va întîlni cu Picioarele Negre, cu Fierbătorii de pietre și cu vitejii din „Șapte focuri de sfat" de la riul Souris. Serbările noastre vor fi mari, da, foarte mari!

— Oh! Șopîrlei i se opriră boabele în gît, se înecă și tuși. Crezi oare?

— Da. Vom avea o serbare a fecioarelor, iar pentru războinici una a soarelui, cu dansul soarelui, și

după aceea o mare serbare a păcii, la care vor lua parte toți oamenii roșii din preeriile reci. Potrivit datinei, vom arăta celorlalți, sitsikauanilor, assiniboinilor și dakotanilor de la rîul Souris, toate faptele de vitejie pe care le-a săvîrșit căpetenia noastră și războinicii lui. Aș vrea să știu cine va juca rolul Vulpei Roșii și pe cel al lui Șonka. Rolurile ălora n-aș vrea să le joc nici chiar în dansul marilor fapte.

„Dansul marilor fapte" era cartea de istorie a Pieilor Roșii. Prin reprezentarea vie a celor mai însemnate evenimente — ca la o piesă de teatru — se adîncea și se răspîndea cunoașterea faptelor de seamă. Oamenii roșii țineau ca în acest dans eroii să arate deschis atît latura bună, cît și cea rea a acțiunilor lor, pentru ca astfel, prin critică reciprocă, să nu se abată în nici un amănunt de la adevăr.

Șopîrla se cufundă în gînduri, și fața ei voioasă pînă atunci deveni deodată foarte gravă.

— Vorbești cu atîta siguranță, zise ea în cele din urmă. Dar dacă în loc să ne bucurăm de aceste sărbători, vom trebui să cîntăm cîntări de moarte și jale pentru Tokai-ihto?

Fulgerul Norilor se opri din brodat, lăsă să-i cadă lucrul în poală, și prin deschizătura cortului privirea ei lunecă înspre sud.

— Eu cred că Tokai-ihto va învinge, și Uinonah crede la fel, spuse ea solemn. Noi nu vrem să ne pregătim pentru cîntări de jale, ci pentru serbările noastre. Azi-noapte căpetenia trebuie să fi zărit focul cel mare al rugului. Acuma poate să părăsească malul de sud al lui Mini-Sose, căci corturile noastre sînt înafară de primejdie. În două zile poate fi aici, dacă nu e rănit.

Băieții și cele două fete răsuflară cu toții adînc. În cel mult două zile vor ști în sfîrșit ce s-a întîmplat cu Tokai-ihto, cel puțin printr-o ștafetă. Tunetul Munților trebuie să aducă știri.

— Da! — strigă copilandrul care avea mingea — nici nu ne putem gîndi altfel decît că Tokai-ihto se va

reîntoarce viu! Ne vom antrena pentru marile noastre serbări, ca să le arătăm și băieților din celelalte triburi ce putem. Voi doi, Hapedah și Tșaske, ne întreceți la toate. Trebuie să vă măsurați cu conducătorii băieților Picioarelor Negre și ai Fierbătorilor de pietre. La alergările de cai, vei cîștiga tu, Hapedah, la ridicarea pietroaielor, Tșaske, iar la jocul cu mingea și bătătoarele, eu. Voi știți doar că mie nu-mi scapă așa ușor mingea în cort. Pînă la toamnă am să pot juca și cu mingea cea mică. Iar cînd va veni căpetenia...

— Da! Trebuie să luptăm vîrtos pentru cîștigarea întrecerii — răspunse Hapedah, și toți erau de aceeași părere — și mai trebuie tot atunci să arătăm că putem crește bizoni bălțați și că putem bea lapte, fiindcă băieții sitsikauani vor trebui să învețe și ei asta. Ei învață acum să scoată din pămînt vraja neagră cu care uatșitșunii pun în mișcare calul de foc. Vrăjitorul lor îi învață acest lucru.

— Atunci Picioarele Negre au un vrăjitor mai mare decît a fost Hawandșita, spuseră mirați copiii.

— Da, au. El îi ajută pe căpeteniile lor.

Hapedah și Tșaske îi luară cu ei pe cei trei prieteni și-i duseră la Thomas și Theo, ca să-i prezinte acestora. Pe Adams nu-l zăriră nicăieri.

— El îl caută pe Chef des Loups, spuse Thomas. S-a dus sus în pădure. Dar nu cred să-l găsească, dacă roșul va ține morțiș să rămînă ascuns. Acolo e cam greu să dai de urmele unor mocasini.

Hapedah și Tșaske lăsară capul în jos. Toată nesiguranța asupra soartei lui Tokai-ihto năvălea din nou și apăsător în conștiința lor, și o dată cu ea și supărarea pricinuită de vina delawarului.

Către amiază Adams se întoarse. Căutase zadarnic.

— Of, bătrînul vrăjitor! spuse el mihnit. Chestia aia putea s-o lase în seama căpeteniei, căci îl privea numai pe Tokai-ihto! A trebuit să-l izgonească pe unul dintre cei mai buni oameni ai noștri!

El luă apoi toporul și lucră mai departe la căsuța lui de bîrne. Hapedah și Tșaske priveau la ceea ce făcea dulgherul, și-l admirau în tăcere. Și asta era o muncă pe care voiau s-o învețe.

Ziua trecu fără evenimente deosebite. Ihasapa și cei doi tineri Corbi, ce făceau cu rîndul ca pîndaci în cel mai înalt copac de acolo, nu avură nimic de semnalat.

Tipiurile rămăseseră pe locurile pe care fuseseră ridicate: al lui Tokai-ihto, al lui Tșetansapa și al lui Tșapa pe malul răsăritean, iar celelalte pe malul apusean al pîrăului. Șoimul Negru porunci acum ca marele cort de sfat să fie așezat lîngă al lui, și femeile merseră numaidecît să-i îndeplinească porunca. Bărbații priveau cu interes aceste pregătiri. Se părea că sfatul urma să fie convocat.

Nici chiar pînă înspre seara zilei următoare nu sosi vreo știre. Toți așteptau cu o neliniște ascunsă și cu o încordare ce creștea pe măsură ce se apropia deznodămîntul. Orice muncă făceau, gîndul nu le prea era la ea, și privirile li se îndreptau mereu și mereu spre sud. Dintr-acolo trebuia să vie Tokai-ihto sau trimisul său.

Tșetansapa plecase să-l caute pe Chef des Loups. Voia ca atunci cînd se va întoarce Tokai-ihto, să poată cel puțin să-i spună ce s-a petrecut cu delawarul.

Adams lucra la acoperișul căsuței lui de bîrne, și băieții-Urși admirau brațele sale puternice. Picioare vînjoase aveau și dakotanii, brațele însă nu le erau atît de bine dezvoltate ca acelea ale bărbaților albi.

Din copacul pîndaciului răsună un strigăt, dar nu semnalul care trebuia să anunțe reîntoarcerea lui Tokai-ihto, ci unul ce le vestea că se apropie un străin. Hapedah și Tșaske alergară la copac și putură încă să-l mai prindă pe tînărul Corb, care se grăbea să se ducă la corturi ca să anunțe ceata despre cele ce observase.

— Vine un ticălos de ponka, le strigă el din fugă celor doi băieți. Ponkanii sînt cu toții niște trădători

în slujba uatșițșunilor. Vai de ăsta, dacă aduce o veste rea!

Deoarece Țșetansapa lipsea, atribuțiile celui mai bătrîn din sat și ale căpeteniei le exercita Țșotanka, bărbatul acela mai vîrstnic, cel care avea capul împodobit cu pene de vultur. Tînărul Corb alergă la el. Într-acestea, Hapedah și Țșaske dădură fuga în cîmp deschis și se uitară în direcția din care trebuia să apară străinul.

Nu avură prea mult de așteptat, căci ponkanul venea în pas alergător. Era un bărbat tînăr. Avea părul pieptănat cu cărare la mijloc și împletit în cozi, și era îmbrăcat numai cu leggingsi de piele. Singura armă pe care o avea asupra sa era o puișcă.

Ajuns la corturi, el se opri și așteptă să i se vorbească. Tînărul Corb veni și-l conduse în tipiul lui Țșotanka.

Băieții-Urși așteptau palpitînd.

Ponkanul nu mai ieși din cort, numai tînărul Corb veni din nou afară. Hapedah și Țșaske se țînură după el ca să afle cîte ceva. Pîndaciull se duse la tipiul Castorului, și pe drum le dădu celor doi frați toate lămuririle.

— O coțofană mincinoasă, ca toți ponkanii, le spuse el amărît. S-a înhăitat cu vînătorii de scalpuri și a luptat împotriva căpeteniei. Pretinde că mîine, la răsăritul soarelui, Tokai-ihto va fi la noi. L-am legat și-l ținem așa toată noaptea, iar dacă Tokai-ihto nu va fi aici la răsăritul soarelui, coyotul ăsta tînăr va muri. Nu are la el nici un totem de-al căpeteniei.

Pîndaciul intră în tipiul lui Țșapa.

Băieților-Urși li se păru că orele se tîrăsc asemeni unor melci, atît de încet coborî întunericul. Ei nu putură să adoarmă de loc în noaptea aceea. Va veni Tokai-ihto la răsăritul soarelui, sau a mințit ponkanul? Iată întrebarea care-i frămînta necontenit. Cei doi frați nu rămaseră în cortul părintesc, ci se duseră la marginea pădurii și se ghemuiră sub copacul pîndaciului, în vîrful căruia, în acest timp, stătea la

pînă Ihasapa. Pîrăul unduia tăcut din pădure spre cîmpie ; un mic val, rostogolit peste pietre, oglindi o clipă lumina stelelor. Pe malul acestei apei stătuse Chef des Loups, atunci cînd îl osîndise Hawandșita. Tșetansapa, care plecase să-l caute, încă nu se reîntorsese. Dar iată că Șoimul Negru se înapoia ! El trecu pe lîngă copacul pîndaciului, și văzîndu-și fiii șezînd chirciți acolo, se opri un moment și află de la ei ce se petrecuse și ce anunțase ponkanul. Deși băieții nu voiră să-l întrebe de delawar, totuși Tșetansapa îi informă că l-a găsit. Potrivit obiceiului bărbaților roșii, Chef des Loups își făcuse singur răni dureroase, iar acum, rezemat de unul din copacii pădurii, stătea tăcut și fără cea mai mică tresărire de durere, pentru a dovedi bărbaților dakotani că și-a recăpătat stăpînirea de sine.

Băieții nu spuseră nimic.

Tșetansapa se duse la tipiul lui Tșotanka. Ținea desigur să audă el însuși ce spune ponkanul.

Deodată răsună iarăși strigătul pîndaciului, și numaidecît după aceea Ihasapa cobori din copac.

— Șargul ! țipă tînărul cuprins de o nemaipomenită surescitare. Șargul lui Tokai-ihto ! Fără călăreț !

Se deschiseră pe dată toate corturile taberei. Tșetansapa apăru din nou. Fluierul lui de dat semnale răsună și bărbații se repeziră spre cai. Într-o clipită fură călare și porniră într-un galop furtunos, în preeria cufundată în noapte.

Băieții-Urși alergaseră și ei la cai, încălecaseră pe dată, și împreună cu ceata bărbaților galopau acum peste pășuni.

Goana lor fu scurtă, căci iată că văzură ceea ce le anunțase Ihasapa. Mîndrul armăsar al căpeteniei stătea pe un dîmb și îi privea atent. Călărețiî începură să se rotească în jurul său. Deodată apăru un al doilea cal fără călăreț. Atitudinea acestuia era mai sperioasă. Ceata foia apropiindu-se tot mai mult de cele două animale. Dakotanii formară apoi din fugă un grup compact, ce se repezi, cu strigăte puternice,

către caii fără călăreț, pentru a-i urni din loc și a-i lua cu ei spre tabăra de corturi.

Șargul însă rămase neclintit, iar celălalt, o iapă, se strînse lîngă armăsar, de parcă i-ar fi căutat ocrotirea.

Stratagema călăreților dăduse greș.

Ei își întoarseră caii și se împrăștiară. Băieții-Urși văzură apoi cum tatăl lor, călare pe bălan, înaintează spre șarg. Da... ciudat... armăsarul nu fugi. El îl lăsă pe bălan să se apropie. Mustangul cu coamă negricioasă și calul alb, care se distingeau și în întuneric, stăteau acum alături unul de altul. Apucase oare Tșetansapa frîul șargului ?!

Nu, el n-o făcuse.

Bălanul alergă mai departe cu călărețul lui. Ceata se regrupă din nou și galopă pentru a doua oară în direcția corturilor, dar ea trebui să-și rupă iarăși rîndurile, pentru că șargul rămăsese tot pe dîmb ; de astă dată însă singur, căci iapa fusese luată de călăreți în grupul lor. Ea purta un harnașament din acelea care plac bărbaților albi.

Ajunși la tabără, Tșetansapa descălecă, dînd astfel semnalul că vînătoarea de cai s-a terminat. Băieții-Urși apucară frîul bălanului.

— Nici o mînă să nu se atingă de armăsarul șarg, îl auziră ei între timp pe tatăl lor spunînd. E rănit. Poate va veni singur la apă și la turmă. Calul celălalt e al lui Red Fox.

Cuvintele acestea fură pentru toți ca o lovitură de trăsnet. Calul Vulpii Roșii și armăsarul căpeteniei !... Amîndoi fără călăreți... șargul grav rănit...

Băieții-Urși se îngrijiră de propriile lor animale și de bălanul lui Tșetansapa, apoi își reluară locul de veghe de la marginea pădurii, lîngă copacul pîndaciului. Stătură acolo ghemuiți și așteptară pînă cînd noaptea începu să se destrame. Cosmicele și încetele lunecări ale constelațiilor pe firmament își urmau traiectoriile lor în înălțimi astrale. Se făcu din ce în ce mai rece, și oboseala veghei prididi oamenii și anima-

lele. Băieții-Urși însă rămaseră treji. Ei așteptau să se lumineze, căci în dimineața asta urma să vie Tokai-ihto. Grea trebuie să fi fost lupta! Oare ponkanul spusese adevărul, ori era un mincinos? !...

Ingînarea zilei cu noaptea fu mohorîtă. Solia dimineții se arăta încă urîtă, și nu trăda nimic din splendoarea răsăritului de soare ce trebuia să urmeze. Deocamdată ținutul era o întindere cenușie. Lupii se retrăgeau furișîndu-se în vizuinile lor, iar stelele începeau să pălească. Vîntul adia rece, unduind iarba pășunilor. Hapedah și Tșaske se strînseră și mai mult unul lîngă altul, ca să le fie mai cald. Vitele se ridicară mugind și prinseră să pască. Apoi, cu o lumină sclipitoare și tremurătoare, soarele apăru la orizont... Un vultur, care se rotise o vreme sub cerul ce începuse să se albăstrească, își luă zborul și dispăru spre sud. Acolo trebuie că se afla o pradă bună pentru el!

Băieții-Urși trăgeau cu urechea și scormoneau cu privirea zarea dinspre miazăzi. Totul rămase însă liniștit, nu răsună nici un strigăt de pîndaci...

Pășunea era verde și însorită, se auzea foșnetul ușor al pădurii, și apa micului pîrău unduia în albia ei pietroasă. Hapedah și Tșaske ajutară la muls și apoi, împreună cu ceilalți, duseră cireada la păscut ceva mai departe de tabără. Femeile umplură burdufurile cu apă, pentru corturi, și dădură copiilor de mîncare.

Nici un războinic nu plecă la vînătoare. Toți bărbații rămaseră în sat și așteptară. Spusese oare ponkanul adevărul? Va veni oare Tokai-ihto?

Soarele se urca tot mai sus pe cer, și orele treceau. Era o liniște care te neliniștea. Șargul veni încet la turma cailor și se așeză de îndată iar în fruntea ei, așa cum era obișnuit ca armăsar conducător. Deși rănit, el își îndepărta toți rivalii, speriindu-i cu dinții lui puternici. Ce bine ar fi fost dacă ar fi putut vorbi! Ce știa el oare despre stăpînul său, care-l lăsase singur?

Trecu și ziua aceea de așteptare și Tokai-ihto tot nu se reîntoarse.

— Ponkanul trebui să moară, spuse Tşetansapa abătut. Mie nu vrea să-mi răspundă la întrebări, iar pe Tşotanka l-a minţit. La copac cu el!

Marea hotărîre

În noaptea în care ceata Urşilor trecuse Missouri-ul Tokai-ihto, rămas pe malul sudic al fluviului, îşi alesese şi ocupase o poziţie de unde putea să privească în toate părţile: spre golful pe a cărui luncă povîrnită adăstase tabăra fugarilor atîta timp, spre Mini-Sose, spre capătul coamei colnicului prin care se prelungea dealul în partea de sud-vest, şi spre preerie. Duşmanii îl puteau vedea, dar şi el putea de acolo de sus să le observe nestînjenit toate mişcările. Dealul avea acolo, în vîrf, o largă adîncătură cu fundul neted, de parcă un uriaş i-ar fi turtit gurguiul printr-o apăsare a degetului său cel mare. Această adîncătură avea căuşul argilos, umed şi lipsit de iarbă; în clisa ei se tăvăliseră bizonii ce trecuseră cîndva pe aici după topirea zăpezilor, şi încă se mai vedeau urmele băii lor noroioase. Căpetenia cunoştea foarte bine această troacă, pe care mîna omului o adîncise în mod artificial. Marginile ei erau năpădite de ierburi înalte şi înflorite; pe cea dinspre apus zăcea un trunchi de arbore cu cîteva ramuri şi puţin frunziş, pe care bărbaţii din ceata Urşilor îl aduseseră aici de pe ţărmul fluviului, şi el le servise drept pavăză.

Luna răsări cu puţin înainte de miezul nopţii şi talgerul ei argintiu avea numai trei pătrare. Lumina şi umbra erau foarte distincte. Întreg povîrnişul apusean al dealului şi înaltele maluri dinspre miază-noapte ale lui Mini-Sose şi ale golfului se aflau în umbră.

Dincolo însă, de cealaltă parte a văii celei mari, convoiul cetei Urșilor, care pornea acum din nou la drum, era luminat de razele blînde ale lunei. Tokai-ihto putu să-i urmărească toate mișcările, pînă cînd coloana se mistui în depărtare.

Căpetenia își dezlegă luleaua, o umplu și o aprinse. După socoteala sa, avea încă vreme destulă pentru fumat înainte de a începe lupta. Ziua a șasea, pe care i-o propusese lui Fred Clarke, tocmai începea, dacă te luai după împărțirea timpului la oamenii albi, la care ziua începe de la miezul nopții. Cînd primise propunerea lui Tokai-ihto, Red Fox se gîndise pesemne la ziua indiană a preeriei, ce începe o dată cu răsăritul soarelui. Aceasta fusese însă greșeala lui, și nu se putea plînge dacă un dakotan, în timpul cît stă de vorbă cu un uatșițșun, gîndește ca un uatșițșun. Căpetenia cetei Urșilor se afla deci pe înălțimea dealului chiar din prima oră a zilei. El se ținuse de cuvînt.

Fred Clarke și tovarășii săi arătau că-și respectă și ei cuvîntul, căci asta era în avantajul lor. Niciunii dintre aceștia nu păreau că vor să atace convoiul. De pe locul unde stătea, dakotanul nu văzu decît că iscoadele dușmane se furișează repede și fără zgomot, jos în vale. Cîteva din ele trecură fluviul înot; Mișcările lor pe suprafața apei, care acum lucea în lumina lunei, puteau fi cu ușurință recunoscute de un ochi ager și deprins să observe. Iscoadele acestea trebuiau, după toate aparențele, să urmărească ceata Urșilor, și să se încredințeze că niciunul dintre dakotani nu se mai reîntoarce. Pe alte cîteva iscoade el le putu vedea, curînd după aceea, colo jos, pe vîrful dîmburilor înverzite din valea propriu-zisă; se părea că țin cu tot dinadinsul ca înainte de a se piti să atragă atenția lui Tokai-ihto, pentru ca el să-i vadă și să știe că îi e tăiată orice posibilitate de fugă în direcția aceea.

Căpetenia „mînca" fumul lulelei.

Înaintînd în linie, călăreții din fața povîrnișului sudic al dealului se apropiau la pas. Ajunsă la o oarecare depărtare de deal, al cărui vîrf era ocupat de Tokai-ihto, lunga lor linie se despărți în două. Aripile ei se desfășurară larg spre stînga și spre dreapta, și formară la est și la vest, de-a lungul dealului, două rînduri de vrăjmași, strategic rărite, ce ajungeau pînă la marginea înaltului mal al văii fluviului.

Fred Clarke nu se vedea încă nicăieri. Poate că voia să înceapă lupta abia la răsăritul soarelui, cînd lumina zilei îi va mări și mai mult avantajul pe care i-l asigura puterea lor covîrșitoare. Tokai-ihto era hotărît să nu dea prea mult răgaz dușmanilor stînd și privind la pregătirile lor. Dacă Red Fox nu va veni înainte de sfîrșitul nopții, atunci îl va scoate din rezerva lui simulînd o încercare de fugă.

Din rîndul de dușmani ce așteptau la sud, se desprinseră cinci călăreți, care se îndreptară spre capătul colinei. Veneau în galop, unul înapoia celuilalt; umbrele lor alergau o dată cu ei, pe iarba ce înăbușea ropotul copitelor. Primul dintre călăreți era cu două lungimi de cal înaintea celorlalți. În umbra deasă a povîrnișului, ochii lui Tokai-ihto, atît de ageri și deprinși cu întunericul, nu deslușeau însă decît anevoie amănunte. Cu toate acestea, el știa cine este călărețul.

Dakotanul își goli de scrum luleaua și o legă de curelușa ei de piele.

Red Fox venea.

Vulpea Roșie și însoțitorii săi păreau că se îndreaptă spre capătul sudic al colnicului, care era la mare distanță de înălțimea ocupată de Tokai-ihto. Ajungînd la poalele colnicului aceluia prelung, yankeul și cei patru oameni ai săi dispărură din raza vizuală a căpeteniei. Ochii dakotanului nu părăsiră însă linia pe care trebuia să reapară dușmanul, atunci cînd va urca spre coama colinei. Dacă...

Nimic nu-l putea sili pe Red Fox să primească primejdioasa luptă în doi. Căpetenia conta însă pe ura

ce scînteiase în ochii yankeului în timpul ultimei lor întîlniri, ura ucigașului. De justiția oamenilor albi, Fred Clarke nu avea de ce se teme. Căuta acum să-l înlăture pe singurul om care ar fi putut să-l pedepsească pentru faptele sale, și care era hotărît s-o facă : omul roșu, Tokai-ihto, fiul lui Mattotaupa.

Fred Clarke atinse înălțimea colnicului. Borul pălăriei călărețului se ivi o dată cu urechile calului peste marginea coamei dealului ; trupul său vînjos, cu umeri lați, se ridica întregind centimetru cu centimetru imaginea sa întunecată. Căpeteniei i se păru că vede cum omul acesta odios agită în mîna dreaptă o cravașă, și cum își lovește calul. Animalul său sensibil sări înainte speriat și o porni în galop pe coama dealului. Călărețul își prinse din nou cravașa la centură și, slobozind din mînă-frîul, duse carabina la umăr. Se lăsă puțin pe spate și ridică țeava către cer. Săgetînd văzduhul împușcătura răsună puternic în noapte. Era salutul său plin de dușmănie.

Dakotanul nu avea carabina la el. Cartușele sale fuseseră doară consumate în răstimpul cînd trecuse fluviul conducînd barca băieților-Urși.

Acum, în lupta ce urma să aibă loc, era hotărîtor dacă Tokai-ihto va izbuti să-l atragă pe dușman în bătaia uneia din armele sale, mai înainte ca el să fie doborît de vreunul din gloanțele acestuia. Căpetenia își luase cu sine și legendarul său arc de os și tolba cu un mănunchi gros de săgeți. Datorită măiestriei cu care mînuia această armă, agerimii ochilor săi și dibăciei mîinilor sale sigure, el putea să lovească în plin o țintă, chiar dacă ea se afla la mare distanță, și era luminată doar de razele lunei. Carabina lui Red Fox bătea însă mai departe. Oare și nimerea mai departe? Dakotanul cunoștea foarte bine măiestria dușmanului său, încă de pe vremea cînd călăriseră împreună, și nu o subaprecia.

Fred Clarke venea în galop pe coama dealului. Puțin înainte de a ajunge în bătaia arcului, el își frînă

calul și scoase un strigăt de sfidare, al cărui răsunet ajunse însă slab la Tokai-ihto.

Căpetenia nu-i răspunse.

Departe în urma yankeului apărură acum cei patru călăreți, pe care inițial el îi lăsase la poalele colinei. Urcaseră și ei tot pe la capătul sudic al dealului, și de îndată ce fură sus pe coamă, descălecară, siliră caii să se culce, și se pitiră înapoia animalelor, făcîndu-și scut din trupul lor. Ocupau astfel capătul sudic al dealului și puteau, de acolo, să țină sub focul armelor preeria din jur. Dintre toți complicii Vulpii Roșii, aceștia erau pentru dakotani cei mai primejdioși.

Tokai-ihto aștepta.

Fred Clarke duse carabina la ochi și apăsă pe trăgaci. Impușcătura bubui și căpetenia auzi șuierul glontelui. Urmă pe dată încă un glonte, apoi al treilea, al patrulea și al cincilea. Yankeul avea o carabină automată. Trăgea un foc după altul, de parc-ar fi fost la un antrenament de tragere la țintă. Acum, gloanțele șuierau chiar pe lîngă ținta vie. Red Fox era un ochitor strașnic, și era vestit în toată preeria că nu prea își greșește ținta. Însoțitorii săi îl îndîrjeau cu strigăte de îndemn și cu zeflemeli. El nu trăgea decît asupra dakotanului; să ucidă calul pe care acesta era călare, n-avea nici un interes.

Căpetenia însă nu se mișca. Și el și calul lui rămaseră pe loc, neclintiți, ca o țintă înfiptă în pămînt. Șargul stătea cu capul plecat, ca și cum ar paște. Tokai-ihto apucă scutul — scutul acela rotund făcut din șapte rînduri de piele vîrtoasă luată de pe ceafa bizonilor — și, ținîndu-l pieziș, sili gloanțele trase de dușman de la depărtarea aceea mare să lunece și să nimerească pe de lături. Aceasta era o tradițională și magistrală eschivă a tehnicii indiene de luptă, de care bărbații roșii erau foarte mîndri. Fred Clarke însă nu o cunoștea și nu putea înțelege de ce nu-și nimerește adversarul. Nemișcarea căpeteniei începu să-l neliniștească. Nu era o treabă ușoară să tragi calm asu-

pra unui călăreț pe care vînătorii superstițioși îl credeau vrăjit și invulnerabil.

Red Fox continuă să tragă, dar el ochea acum din ce în ce mai prost. Mîna îi deveni nesigură; gloanțele treceau pe lîngă Tokai-ihto la o distanță de aproape două palme.

Deodată, dakotanul își smuci armăsarul cu coama stufoasă, făcîndu-l să se ridice în două picioare.

Hi-iip-iip-iip hi-iaah! Strigătul de luptă răsună strident printre pocnetele împușcăturilor. Ca o vijelie brusc dezlănțuită gonea acum șargul de-a dreptul spre inamic. Galopul său schimba de la clipă la clipă situația, ceea ce impunea yankeului hotărîri pe aceeași măsură de repezi. Timp de cîteva secunde, Red Fox încă mai rămase ridicat în șa, trimițîndu-și gloanțele asupra călărețului ce se apropia vijelios, apoi trebui să țină seama că săgețile dakotanului ar putea să ajungă pînă la el și o zbughi din loc. Tokai-ihto îl văzu cum se lasă în jos pe o parte a iepei sale roaibe, care, zorită într-una, gonea acum pe marginea și de-a lungul adumbritului povîrniș dinspre apus al dealului. Își folosea astfel calul drept acoperire și, pe deasupra șeii, continua să tragă asupra dakotanului.

Depărtarea dintre cei doi dușmani dispăru vertiginos. Căpetenia nu se atinse de săgețile din tolbă, ci apucă barda de război. Se lăsase și el să atîrne pe o parte a mustangului său ce gonea în galop și se lăsase atît de jos, încît ajungea aproape sub burta și între picioarele acestuia. Dacă ar fi vrut, ar fi putut, chiar și din poziția asta, să tragă cu arcul și să omoare calul dușmanului. Atunci însă, yankeul s-ar adăposti pe după trupul animalului și, astfel acoperit, ar trage cu carabina. Într-o asemenea împrejurare era greu să te apropii de un bun țintaș. Lupta desigur că s-ar prelungi, iar tovarășilor lui Red Fox le-ar veni chef să intervină. Tokai-ihto își făcu de aceea un alt plan. Voia să-și întărîte adversarul și să-l determine să atace, și apoi, cînd va fi îndeajuns de aproape de el, să-i ia carabina și să sfîrșească lupta cît mai grab-

nic cu putință. Aceasta însă nu-i putea izbuti decît acționînd cu foarte mare îndrăzneală.

De îndată ce Tokai-ihto fu destul de aproape de yankeu, el zvîrli cu toată puterea barda peste spinarea calului. Nu avea un tomahawk făurit de oamenii albi, ci o bardă de război făcută din lemn și cu tăișul de piatră. Arma zbură învîrtindu-se. Se auzi o trosnitură ca de lemn ce se sfarmă și în același timp pocnetul unei împușcături.

Barda izbise patul carabinei lui Red Fox. Dakotanul apucă încă să vadă efectul atacului. Îl văzu în timp ce mustangul său se prăbușea, și în vreme ce el însuși se salva printr-o săritură din pericolul de a fi prins sub trupul animalului.

Armăsarul se zvîrcolea pe jos ; trebuie că era greu rănit, căci nu se mai putu ridica în picioare. Tokai-ihto se și aruncase în iarbă. Privirea lui căta cu luare-aminte spre dușman. Aștepta să vadă ce va face acesta. Năprasnica lovitură de bardă nu izbutise să-l răstoarne pe yankeu, care continua, prevăzător, să rămînă atîrnat de cealaltă parte a calului său teafăr. Doar carabina, cu patul sfărîmat, îi scăpase din mînă și căzuse la pămînt. Cu o înjurătură murdară, Red Fox renunță la arma ce nu-i mai putea fi de nici un folos și, îmboldindu-și calul, o porni în jos, de-a curmezișul întunecatului povîrniș apusean, spre preerie. Prima lui grijă, acum după ce-și pierduse carabina, era să iasă din bătaia arcului lui Tokai-ihto, și să ajungă în cîmpie, unde iapa sa putea să alerge cu toată iuțeala de care era în stare. Tot ceea ce îl mai avantaja, era acest cal ; dakotanul și-l pierduse pe al lui. Armăsarul șarg mai încercase o dată să se ridice în picioare, dar se poticnise și se prăbușise iarăși.

Călărind ca un indian, Fred Clarke prinsese a se îndepărta. Atîrnat pe o parte, pe după trupul iepei sale, el se ascundea cu și mai multă grijă ca înainte. Peste spinarea animalului se mai vedea totuși talpa uneia din butucănoasele sale cizme de călăreț. Spre a-și deruta dușmanul, Tokai-ihto trase asupra lui

cîteva săgeți, și vîrfurile lor de os se înfipseră în talpa cizmei yankeului. Fiind astfel atacat, albul se feri să privească înspre indian, de teamă să nu-și ofere și capul drept țintă. Dakotanul folosi aceste clipe cît rămase neobservat. El sări în picioare și, apărat de întunecimea ce învăluia povîrnișul dealului, se repezi, alergînd cu pași de lup, pe urma dușmanului care tare aplecat spre burta calului pornise să coboare panta. Era acum aproape de yankeu, dar acesta tocmai ajunsese la poalele dealului, în preeria netedă și căută grăbit să se folosească din plin de iuțeala calului său. Dakotanul avea picioare iuți și știa că poate, pe o distanță scurtă, să se ia la întrecere cu un mustang, dar numai pe o distanță scurtă. Trebuia acum, numaidecît, să-l ajungă pe dușman. Străbătu ultima parte a scoborîșului dintr-un singur salt îndrăzneț, și ajunse astfel și el în cîmpia netedă. Se vădi însă că Red Fox îl văzuse în acel moment pe îndîrjitul lui urmăritor. Lassoul yankeului zbură desfășurîndu-se în aer. Lațul mare al acestuia cobora asupra tinerei căpetenii. Tokai-ihto nu se feri și nu se aruncă la pămînt. Nu făcu nimic din ceea ce ar fi putut mări avantajul dușmanului. Lațul coborî, și dakotanul sări de-a dreptul în el. Mîna sa prinse cu putere cureau din afara lațului, împiedicîndu-l astfel de a se strînge în jurul trupului său. Zguduitura veni în clipa următoare. Fred Clarke se săltase din nou în șa și-și supraveghea cu atenție calul, care deși dresat ce să facă atunci cînd se strînge un lasso aruncat, nu mai făcuse totuși de multă vreme astfel de exerciții. Tokai-ihto se lăsă să cadă, ca și cum smucitura l-ar fi răsturnat.

Cu un răcnet de triumf, yankeul își pornise calul într-un galop nebun, pentru a tîrî și a ucide astfel presupusa victimă din ochiul lassoului. Preocupat să-și zorească animalul, el nu-și mai întoarse privirea către indian, pe care-l credea prins și strîns în laț. Dakotanul zvîcni însă în sus, fu în aceeași clipă în picioare, sări afară din laț și, trăgînd lassoul înspre el, prinse a fugi în salturi mari în urma călărețului.

În goana lor, cei doi vrăjmași ieșiseră din umbra povîrnișului dealului și ajunseseră în preeria scăldată în lumina razelor de lună. Red Fox nu apucase încă nici măcar să bănuiască ce se petrecea înapoia sa, deoarece lassoul rămăsese în permanență întins. Își lovea într-una calul, silindu-l să galopeze din ce în ce mai repede. Tovarășii yankeului observaseră însă ceea ce se petrecea. Începură să răcnească spre el, și încercară, fluturîndu-și de zor mîinile, să-l prevină cît mai grabnic. Cîțiva dintre ei traseră cu arma asupra dakotanului, însă deoarece calul lui Fred Clarke le acoperea acuma ținta, gloanțele lor nu-l putură atinge.

Red Fox crezu în primul moment că tărăboiul pe care-l făceau tovarășii săi era o însuflețită manifestare prin strigăte de biruință, dar apoi deveni bănuitor și-și aruncă privirea în urmă.

Îl văzu pe indian la o distanță de o lungime de cal înapoia sa.

Răcnetul pe care dădu să-l scoată îi îngheță pe buze, și cravașa îi scăpă din mînă. Fulgerător își smulse din teacă revolverul, se răsuci în șa și, țintind cu brațul întins, trase asupra lui Tokai-ihto care tocmai sărise și zbura înspre el ca împins de un resort. Gloantele zdreli nițel pielea dakotanului, aproape fără ca acesta să simtă, și nu izbuti să-l oprească în loc. Dintr-un singur salt, ca un lup ce se azvîrle, căpetenia fu pe cal, în spatele dușmanului său. Cu dreapta apucă și strînse năprasnic mîna care ținea revolverul, așa încît degetele ticălosului trebuiră să se desprindă de pe armă, iar cu stînga își ridica jungherul.

Red Fox vru să-și dea drumul de pe cal, pentru ca astfel să-și elibereze spatele, dar clipa pe care o pierdu căutînd să-și scoată picioarele din scări îi zădărnici intenția.

Lama jungherului îi pătrunse în spate. Trupul masiv al aventurierului se clătină, iar capul lui, umbrit de largile boruri ale pălăriei, se răsturnară spre spate.

Tokai-ihto nu avu de loc timp să guste voluptatea răzbunării, căci se afla în mijlocul dușmanilor. Pentru

a-i amăgi pe vănătorii aceia de scalpuri, el își încinse brațele în jurul mortului, în așa fel încît amîndoi să pară că încă sînt încleștați în luptă.

Dakotanul se lipi de cadavrul din șa, și lunecînd pe lîngă el i se așeză în față, pe roaiba ce sărea și se cabra într-una. Lăsă apoi să-i atîrne ambele picioare pe aceeași parte a calului, și rămase prăvălit de-a curmezișpe greabănul acestuia, de parcă ar fi fost un leș, sau un grav rănit. Cu mîna stîngă prinse frîul, ce spînzura într-o parte, și struni animalul speriat, iar cu dreapta îl apucă mai cu nădejde pe dușmanul său mort, ale cărui picioare erau încă vîrîte în scări, dar care dădea acum să cadă, și-l ținu temeinic în șa. Trebuia ca de la o oarecare depărtare, și în lumina pală a lunei, să facă impresia că nu Tokai-ihto l-a învins pe vajnicul yankeu, ci că Red Fox, deși rănit, l-a răpus pe dakotan. Strigătele de bucurie ce răsunară dinspre preerie și de pe deal dovediră că înscenarea îi reușise.

Călăreții care formau înspre apus o linie de baraj prelungă își părăsiră locurile lor distanțate între ele, și porniră în galop, îndreptîndu-se asemeni unor raze convergente, spre Red Fox, presupusul învingător. Tokai-ihto, stăpîn acum pe iapa roaibă de sub el, avea însă și de astă dată un cal mai bun decît ai celorlalți. El observă că dușmanii încetinesc galopul, așteptînd desigur ca roșcovanul lor conducător, care continua să se clatine pe jumătate năruit în șa, să le facă un semn... Într-acestea, roaiba fugea, cu dubla ei povară, din nou în sus pe deal. Ajuns pe coama colinei, dakotanul văzu două făpturi ce se repeziră înspre el cu strigăte de triumf și agitîndu-și armele; erau două din străjile pe care Red Fox le postase pe deal, la capătul sudic al acestuia. Unul era un alb bărbos, iar celălalt un indian.

Nu putea să mai treacă mult pînă cînd cei doi îi vor descoperi șiretlicul. Cel din față era un polițist indian, ale cărui picioare deprinse să alerge erau încălțate cu mocasini ușori. Deodată un fior străbătu

trupul lui Tokai-ihto. Îl recunoscuse pe omul acela: era Șonka!

Căpetenia încă se mai găsea pe povîrnișul umbrit al dealului. El îi dădu drumul yankeului mort, precum și frîului, se lăsă să lunece de pe cal, și își smulse arcul de pe umăr și două săgeți din tolbă. Coarda zbîrnîi cîntat, și săgețile zburară prin semiobscuritatea nopții cu lună. Ambele străji se opriră brusc din fuga lor, ridicară brațele în aer și se prăbușiră în iarbă. Tokai-ihto alergă spre ei și le luă la iuțeală armele de foc și cartușierele. Se reîntoarse apoi grabnic la iapa cea roaibă, care își și rotea privirea în jur, gata s-o zbughească, înțepeni din nou cadavrul în șa, trase calul cîțiva pași mai departe, spre locul unde zăceau în iarbă barda sa și carabina lui Red Fox, căreia îi sfărîmase patul, și le luă pe amîndouă cu el. Ținta lui era acum vîrful pe care-l ocupase la începutul luptei. Jos, în preeria de la poalele dealului, galopau călărețiii dușmani, și cînd ei deschiseră focul asupra învingătorului, pe care în sfîrșit îl recunoscuseră cine era, Tokai-ihto nu mai avea mult pînă la ocrotitoarea scăldătoare de bizoni. El se atîrnă pe o parte a calului, pînă aproape sub burta acestuia, și în timp ce gloanțele zburau și șuierau deasupra dealului, iapa, care își iuțise acum galopul, ajunse nevătămată sus, pe vîrful ce domina întreaga vale a golfului.

Toate se desfășurară cu mare iuțeală, și tocmai această iuțeală îi asigurase izbînzile de pînă acum. Tokai-ihto sărise de pe cal și se aruncase în troaca aceea lutoasă ce fusese cîndva scăldătoare de bizoni. Mai cu măiestria sa de a-și supune un cal, mai cu forța, el sili roaiba să se culce și ea jos în groapă, deznodă lassoul pe care Red Fox îl fixase de oblîncul șeii, și așeză mortul lîngă peretele dinspre nord al adîncăturii. Dakotanul privi apoi în josul povîrnișului, ținînd gata pregătite arcul și săgețile. Părea însă că pățania celor două străji ucise le servise deocamdată celorlalți drept învățătură și îi cam descurajase. Cînd vreunul din ei se încumeta să vină oleacă mai aproape

şi să tragă cu puşca spre vîrful acela de deal, el o făcea în mare grabă, îşi întorcea pe dată calul şi se îndepărta la o distanţă la care să fie în afară de primejdie.

Căpetenia sta în adîncătura lutoasă şi continua să ţină sub observaţie terenul din jur. Adăpostul era bun, şi de acolo putea lesne să vadă pînă în zare, chiar şi la lumina lunei. Ocupa o poziţie extrem de favorabilă pentru un bun ţintaş. Greşeala cea mare a duşmanilor fusese că nu ocupaseră culmea dealului în răstimpul cît Tokai-ihto o părăsise pentru a da lupta cu Red Fox. Ei fuseseră însă cu toţii prea siguri de izbînda Vulpii Roşii. Abia acum îşi vor da ei seama cît de greu pot să ajungă la dakotan pornind din cîmp deschis. Atîta vreme cît nu se hotărau să descalece şi să se apropie tîrîş, în număr mare, şi din toate părţile, aproape că nu-l ameninţa nici o primejdie. Tolba sa conţinea o sută de săgeţi, şi în afară de ele mai avea acum şi armele de foc, şi muniţie suficientă pentru acestea, cucerite toate de la duşmani. Mai erau acolo, pregătite de mai-nainte, două burdufuri cu apă şi oleacă de provizii. Avea apoi şi un cal, pe care la nevoie îl putea tăia ca să-i mănînce carnea şi să-i bea sîngele. În cele cîteva ore cît avea să mai dureze noaptea, se părea că ţinutul va rămîne luminat de razele lunii. Tokai-ihto presupunea că vînătorii nu se vor hotărî prea repede să pornească atacul împotriva lui. Împuşcăturile duşmanilor încetaseră cu desăvîrşire. Dakotanul observă că ei se adună în grupuri. Conducătorii lor, Red Fox şi Şonka, muriseră. Pesemne că se sfătuiau ce ar trebui să întreprindă în situaţia asta nouă.

Atenţia lui Tokai-ihto era îndreptată mai ales către povîrnişul ce ducea spre golf. Aceasta era singura parte ce oferea duşmanilor o oarecare acoperire. În valea golfului se grămădiseră lemnele pe care apa le cărase la mal, şi tot acolo se afla o luncă de sălcii şi tufişuri îndărătul cărora te puteai ascunde. Ochiul ager şi iscoditor al dakotanului observă o mişcare. Un

vînător ieşi precaut de după o tufă de salcie, şi, furişîndu-se prin iarbă, începu să urce panta. El ispăşi însă tentativa. Săgeata căpeteniei se înfipse în ceafa cutezătorului duşman prins asupra faptului, şi acesta rămase lat, amuţit pe veci.

Tokai-ihto avea acum oleacă de răgaz, şi căută să se instaleze în fosta scăldătoare de bizoni cît mai potrivit împrejurărilor. El cercetă cu luare-aminte puştile şi numără cartuşele cucerite de la cele două străji, apoi le aşeză pe toate la îndemînă, aşa încît să poată trage lesne şi fără cea mai mică pierdere de timp. Era linişte de jur împrejur. Nici chiar dinspre golf nu mai îndrăznea deocamdată nimeni să se apropie. Jos, în fundul văii propriu-zise, apa fluviului vuia egal şi monoton.

Urmîndu-şi calea, luna privea acum dinspre sud-vest. Deasupra ţinutului se boltea cerul cu puzderia lui de stele sclipitoare. Vîntul adia lin, aducînd cu el miazme de putrefacţie şi aburul dens ce se ridica de pe terenurile inundate. De acolo de sus, din vîrful dealului, Tokai-ihto putea să privească pînă departe, şi să vadă şi licărul apei din valea cea mare, şi preeria singuratică de pe malul nordic. Convoiul cetei Ursilor şi iscoadele care-l urmăreau se cernuseră de mult în zare.

Tînăra căpetenie sta în adîncătura din vîrful dealului şi pîndea. Dinspre preeria de dincolo de Mini-Sose răsuna în noapte un cîntec indian. Tokai-ihto îl asculta. Era o melopee dakotană, mîndră, monotonă, şi fără de sfîrşit. El cunoştea această voce. Untşida, mama lui Mattotaupa, rămăsese pe celălalt mal al fluviului şi cînta pentru fiul fiului ei, care era acum încercuit de duşmani. Tokai-ihto zări profilîndu-se în depărtare silueta ei înaltă. Niciunul dintre uatşitşuni nu încerca s-o tulbure. Oamenii albi pretind că respectă femeia, şi îi ţin de rău pe indieni că-şi pun femeile să muncească asemeni unor sclave. Oamenii albi însă îşi bat adeseori joc de femeile bătrîne, sau le bîrfesc pe cele tinere. Războinicii roşii nu făceau aşa ceva.

Deși viața lor de vînător era astfel întocmită, încît bărbații înarmați cu arcuri și săgeți să fie mereu plecați, iar femeile să fie nevoite a se îndeletnici cu rînduielile din cort, și deși ele trebuiau să stea în fundul tipiului și să tacă, totuși bărbații roșii nu uitaseră încă niciodată că și în femei poate sălășlui o minte înțeleaptă și mult curaj. Ei respectaseră întotdeauna bătrînețea, indiferent dacă ea li se înfățișa sub chipul unui bărbat sau al unei femei. Tokai-ihto admiră curajul Untșidei, care fără a se sinchisi de dușmani cînta cîntarea vieții lui și a cetei Ursilor. Ea cînta într-una, neobosită. Stătu în picioare, dreaptă, neclintită, tot timpul nopții, și vocea ei răsună necontenit și egal prin întuneric, impunînd respect pînă și brutelor din șleahta răposatului Red Fox.

Orele se scurseră una după alta. Luna își urma calea, și licărul stelelor deveni mai stins. Era amarnic de frig în preajma zorilor. O bufniță, ce purta în gheare o mică pradă, trecu în zbor fără zgomot pe lîngă tînăra căpetenie.

Tokai-ihto se aplecă asupra mortului, și scoase din buzunarul cingătorii acestuia scalpul cu păr cărunt al lui Mattotaupa. El mîngîie încet părul tatălui său, și-l ascunse în cingătoare. Cuțitul care curmase viața lui Mattotaupa îl luă de asemenea. Nu era un cuțit cu lamă lată, pentru scalpat, ci un pumnal. Căpetenia rămase apoi din nou la pîndă.

Jos, în vale, la dușmani, nu se vedea și nu se auzea nici o mișcare.

Stelele își închiseră ostenit pleoapa, vălurile cenușii ale zorilor dispărură în fața triumfătoarei lumini a soarelui, și dakotanul începu să simtă căldura plăcută a dimineții. El privi spre valea golfului, și constată că două avantposturi ale dușmanilor se furișaseră din nou acolo și se ascunseseră cu foarte multă grijă. Doar un vîrf de cizmă neagră putu el să vadă în locul unde se pitise unul din cei doi vînători, și ea se deosebea cu greu de lemnele ude dintre care răsărea. Pe al doilea vînător îl trăda chiar țeava puștii, a cărei gură se

vedea ieşind dintr-un tufiş de salcie. Tokai-ihto îşi împinse peste marginea adîncăturii ţeava uneia din puştile pe care le avea la îndemînă.

Împuşcătura lui sfîşie liniştea dimineţii. Păsărelele îşi luară speriate zborul şi se mistuiră în depărtări. Ţeava puştii din tufişul de salcie, lovită de glontele tras, dispăru, iar nevăzutul vînător îşi descărcă ciuda şi mînia prin înjurături. Cel de al doilea vînător trase spre vîrful dealului, şi glontele şuieră pe lîngă dakotan. Tokai-ihto îi ripostă. Cizma neagră zvîcni între lemne şi căută să se adăpostească mai bine pe după ele. Fără să-i dea vreun răgaz, căpetenia îi mai trimise un glonte. Un geamăt uşor şi cîteva împuşcături trase împrăştiat fură singurul răspuns ce veni din ascunzătoarea de pe povîrnişul golfului.

Chiar şi aceşti doi vînători erau în dezavantaj faţă de dakotan, căci deşi pitiţi în locurile ce le ofereau relativ cea mai bună acoperire, el putea, de acolo de sus, să-i observe mult mai uşor decît puteau ei să-l supravegheze din vale. Amîndoi se ţinură deci de acum înainte, complet liniştiţi. Ei nu puteau în timpul zilei să-şi părăsească ascunzişul, pe care Tokai-ihto îl cunoştea acum, căci riscau să cadă răpuşi de gloanţele acestuia, şi niciunul dintre tovarăşii lor nu se putea încumeta să-le vină într-ajutor. Situaţia lor nu era de loc trandafirie.

Căpetenia aşteptă. Se făcu amiază. Adversarii lui nu păreau a fi dispuşi să se mai măsoare, la lumina zilei, cu un ţintaş bun, care ocupa cea mai bună poziţie de pe întreg terenul. Tokai-ihto izbutise aşadar să-şi realizeze planul: să-i ţină în loc pe duşmani. El nu încerca prin asta nici un sentiment de triumf personal, dar era mulţumit că vînătorii de scalpuri şi cei cîţiva indieni trădători se încredinţează singuri cît e de greu „să ucidă un cîine roşu".

Tînăra căpetenie se întoarse şi privi înspre sud, spre preeria nesfîrşită ce părea că se uneşte la orizont cu cerul. Făgaşul pe care cu multe zile înainte convoiul pribeag îl lăsase pe întinsul acela înverzit dăinuia

încă şi acum, întunecat, în faţa ochilor lui Ţokai-ihto. Urma venea din depărtarea aburită, ea venea de la Pîrăul Cailor şi de la Dealurile Negre, şi apoi de pe malurile Rîului Pietrei Galbene, pînă la Apa Mîloasă. Ea venea din imensa ţară ce aparţinuse dakotanilor... şi mergea încolo, peste fluviu, în ţară străină. Tokai-ihto cunoştea noua lor patrie. Încă o noapte, şi iarăşi o zi, şi încă o noapte, iar după aceea caii lor vrednici şi traglele hurducate vor ajunge la graniţă şi vor trece dincolo, în preerii libere şi păduri ocrotitoare. Pînă la ora aceea, cînd ceata Ursilor va fi în afară de primejdie, pînă atunci voia căpetenia să mai reziste şi să atragă asupră-şi toţi duşmanii. Apoi trebuia să scape de ei prin fugă.

Şi cîntarea Untşidei îl povăţuia să se salveze fugind. Tokai-ihto nu trebuie să moară, spunea ea. Ceata Ursilor îşi aşteaptă căpetenia. Ei au nevoie de el.

Bătrîna avea la ea o pungă cu boabe şi un mic burduf cu apă. Cu aceste biete merinde rezista bunicuţa, iar cîntarea ei nu contenea.

De jos, dinspre golf, se auzeau din nou gemetele vînătorului căruia îi pătrunseseră în picior cele două gloanţe trase de Tokai-ihto. Căpetenia văzu cum se mişcă lemnele ude sub care era ascuns acesta, şi apoi cum el le aruncă deoparte ; durerile întunecaseră mintea străjii. Dakotanul duse arma la ochi şi îi dădu lovitura de graţie.

Către sfîrşitul după-amiezei, cînd razele soarelui cădeau piezişe pe coama dealului, căpetenia observă că mustangul său rănit încearcă să se scoale de jos. Îi era tare greu bietului animal, dar în cele din urmă izbuti totuşi să se ridice în picioare tremurînd şi porni, şchiopătînd, înspre vîrful pe care se afla stăpînul său.

Asediatorii nu traseră asupra calului. Vedeau desigur că el abia mergea, şi îşi dădeau seama că un glonte bine ţintit nu va face decît să procure dakotanului o bună provizie de carne.

Armăsarul veni la adîncătura din creştetul dealului. El mirosi iapa, păru că încuviinţează prezenţa ei, şi

păscu niţele fire de iarbă. Tokai-ihto desfăcu un burduf cu apă şi-i dădu şargului să se adape. Dinspre preerie şuierară cîteva gloanţe, trase de la o foarte mare depărtare, şi, fără nici un efect, căzură în iarbă sau pe pămînt. Tokai-ihto legă burduful la gură, luă puşca, şi le răspunse. Atacanţii se retraseră numaidecît. Căpetenia zîmbi la gîndul că în inima lor se dădea o luptă aprigă între teama că-şi vor pierde viaţa, şi ambiţia de a pune mîna pe scalpul său preţios. Dacă ei ar fi ştiut că sus, în groapa de pe vîrful dealului, se află şi o pungă cu aur, ar fi fost desigur încă şi mai zeloşi. Poate că unii bănuiau acest lucru. Povestea lui Mattotaupa era cunoscută mai pretutindeni, şi în toate forturile de la graniţă se ştia că Harry, sau Tokai-ihto, a plătit întotdeauna bine, şi niciodată altfel decît în monezi de aur sunătoare. Căpetenia scruta fără încetare, şi cu atenţie încordată, terenul din jurul său. Nu se mai mişca nimic. Vînătorii de acolo de jos nu luptau pentru poporul lor şi pentru noua cale a acestuia, ca dakotanul, ci luptau pentru un premiu, pe care fiecare dintre ei ar fi vrut să-l cîştige singur, şi pentru care căutau să rişte cît mai puţin cu putinţă. De altminteri, sorţii lor de izbîndă creşteau numai prin aşteptare, căci veghea îndelungată şi nesomnul trebuiau cu timpul să-l istovească pe dakotan. S-ar putea chiar ca ei să aştepte atîta cît îi trebuia cetei Urşilor ca să ajungă în ţara liberă.

Tokai-ihto privi din nou în jos, spre golf, şi constată că straja căreia îi sfărîmase ţeava puştii dispăruse. Vînătorul se retrăsese pe furiş.

Soarele devenise blînd ca o bătrînă înţeleaptă, razele lui cădeau acum pieziş pe veşmîntul verde intens al pajiştei, şi aurul lor sclipitor începea să capete o nuanţă roşietică.

Dakotanul îşi scoase din păr cele trei pene de vultur, rupse nişte buruieni din care făcu un fel de coroană şi şi-o prinse pe cap cu fîşia de piele de şarpe. O împuşcătură la cap, în momentul în care se înălţa ca să ochiască, era cea mai mare primejdie pentru el, şi deci

trebuia să-şi ascundă, pe cît cu putinţă, părul şi fruntea. Privind în vale mai atent, văzu că cea mai mare parte dintre călăreţii duşmani descălecaseră. Pe cei ce se aţineau pitiţi în iarbă nu-i putea ţine bine sub observaţie, căci se şi întunecase, dar nădăjduia că-i va descoperi la timp, cînd se vor mişca.

Urletul lupilor încetase. Aceştia începuseră acum, pe furiş şi fără zgomot, să şi dea tîrcoale după pradă. Trebuie însă că adulmecaseră miros de oameni, de care se tem şi pe care nu-i atacă decît numai atunci cînd foamea îi chinuie prea tare.

Melopea Untşidei răsună prin întuneric toată noaptea. Era o cîntare despre bărbaţii roşii... despre viteţia acestora...

Se făcu din nou ziuă.

Tokai-ihto continua să stea la pîndă cu atenţia neslăbită. Fusese crescut pentru vînătoare şi luptă, neîncetata scrutare a terenului şi a tot ce se petrece în jur îi era, de altfel ca oricărui războinic dakotan, intrată în sînge ; ar fi trebuit să facă un efort de voinţă, dacă ar fi vrut să se abţină de la aceasta. In anii adolescenţei, şi în cei de mai tîrziu, pînă la maturitate, hoinărise mult, ca însoţitor al tatălui său proscris, şi de aceea ajunsese să se simtă bine oricînd şi oriunde dacă avea puşca la el şi dacă era în tovărăşia mustangului. Un singur lucru îl mîhnea acum adînc : starea nenorocită a şargului său.

Dakotanul dorea să se sfîrşească o dată această zi de inactivitate totală. In orele acelea, ce se scurgeau agale, privirea lui se întorcea mereu şi mereu înspre urma cetei Urşilor, înspre sud. Acolo, în depărtare, Pîrăul Cailor îşi purta unda prin preeria nisipoasă şi înverzită... La Rîul Alb stăteau şi lîncezeau fraţii şi surorile lor din tribul dakotanilor, înţepeniţi şi obosiţi, sub stăpînirea uatşitşunilor. Doar o mînă de oameni se smulsese şi plecase de acolo, spre a-şi croi o viaţă nouă... Tokai-ihto îşi duse mîna la cingătoare, unde ascunsese scalpul tatălui său, şi atinse părul cărunt al acestuia. Relicva asta scumpă şi el — căpetenia cetei —

trebuiau să scape din încercuirea dușmanilor ! O voia ! Dacă ceata Ursilor a mărșăluit repede, la vremea asta ea poate că trece granița.

Soarele își urma calea, coborînd către apus, apoi dispăru cu totul și curînd umbrele nopții învăluiră ținutul. Acum ondulațiile terenului, adînciturile, valea cea mare cu apa ei sclipitoare, toate erau cufundate în întuneric. Atenția lui Tokai-ihto în aceste prime ore, cele fără lună, fu îndreptată, cu o deosebită încordare, doar asupra unei eventuale apropieri a dușmanilor, așa că imaginea terenului înconjurător i se imprimă numai în subconștient. Șargul părea în noapte un adevărat mustang sălbaic. Simțea că stăpînul său nu doarme, și de aceea nu putea avea nici el liniște. Rupea cînd și cînd cîte o gură de iarbă și o mesteca între dinții săi puternici. Armăsarul făcu în cele din urmă cîțiva pași și rămase apoi pe loc lîngă iapa priponită.

Pe marginea de nord a adîncăturii încă zăcea trupul neînsuflețit al lui Red Fox.

Tokai-ihto învățase din fragedă copilărie că duhul unui dușman te urăște și dincolo de moarte. Pieile Roșii observau cu multă minuțiozitate și luare-aminte oamenii, animalele, vîntul, apa și plantele, și știau despre ele mai mult decît majoritatea albilor. Ei însă nu puteau să-și coordoneze cunoștințele și să le prigeapă în înlănțuirea lor. De aceea atribuiau totul intervenției duhurilor și puterii vrăjilor. Pentru a conjura duhurile dușmanilor uciși și a le face să se liniștească, femeile trebuiau în timpul nopții, la lumina focului, să danseze în jurul scalpurilor cucerite. Băiatul Harka văzuse adeseori acest dans, cînd ceata Ursilor aducea în corturile taberei scalpurile buclate ale Panilor. Mai tîrziu fiul lui Top află că albii rîd de obiceiul ăsta sau se îngrozesc de el. Dakotanul omorîse mulți oameni și văzuse mulți morți, și nu-i considerase altfel decît ca pe niște trunchiuri de copaci doborîți de secure. Tokai-ihto își lua scalpurile lor, dar nu le conjura niciodată, iar ele nu-i tulburaseră niciodată liniștea. Leșul Vulpii Roșii însă însemna pentru tînăra

căpetenie cu totul altceva. Cei doi bărbați se urîseră vreme îndelungată și cumplit, și, în cugetul dakotanului Red Fox devenise întruchiparea puterii haine a uatșitșunilor, care îi înșela, îi ucidea, și îi alunga pe oamenii roșii. I se părea că dușmănia yankeului încă îl mai pîndește și acum din întuneric; i se părea că ea plutește printre ierburi ca o ceață, sau chefnește din vale prin glasul cîte unui coyot. Duhul rău al uatșitșunilor încă tot mai sta între Tokai-ihto și ceata Urșilor.

Dinspre golf trosni o împușcătură. Dakotanul simți o lovitură puternică la cap, vederea i se împăienjeni, apoi i se păru că un zăbranic negru i se așternuse peste ochi. Printr-un dîrz efort de voință, el se lăsă să alunece nițel mai afund în adîncătură. Mîna lui pipăi una din puști și apăsă pe trăgaci, dar fără a ști încotro trage. Dușmanii nu trebuiau să-și dea seama că un moment el fusese incapabil de luptă, altfel era pierdut și scalpul său ajungea în mîinile lor.

Impușcăturii dakotanului i se răspunse pe dată, fără însă ca acest al doilea glonte să-l atingă. Rănitul întinse în mod mecanic mîna spre fețele de bast; găsi locul unde le păstra, și încercă să-și pună bandajul pe rană. Mîinile i se umplură de sînge, dar izbuti să-și înfășoare strîns bastul în jurul capului. Apoi brațele îi căzură moi și el rămase culcat. Dușmanii nu mai trăgeau. Oare acum se și tîrau în sus?! Tokai-ihto era conștient că a făcut o greșeală. Trebuie că i se desprinseseră o parte din buruienile pe care și le legase în jurul capului. Și că deci în lumina clară a lunei asediatorii îl văzuseră. Între detunătura împușcăturii care-l nimerise și clipa cînd îl atinsese glontele, avusese încă timp să-și dea seama unde se afla ascuns pușcașul: înapoia sălciei celei mai de sus de pe povîrnișul golfului. El bănuise că e cineva acolo, dar avusese un moment de neatenție.

Din valea golfului porni din nou o împușcătură. Mintea încă înnegurată a căpeteniei porunci totuși mîinilor sale să apuce pușca. Mișcarea i se păru mai

ușoară, și prin fața ochilor îi trecu o licărire de lumină, în care însă totul părea că se clatină. El dibui patul puștii și trăgaciul și izbuti să tragă. Detunătura răsunînd chiar lîngă urechea lui, îl dezmetici de-a binelea, și văzu iarăși limpede terenul înconjurător. Își dădu de îndată seama că trebuie să fi tras cu totul greșit, deoarece în valea golfului izbucniră hohote de rîs. Căpetenia își adună toate puterile și, ascunzîndu-se pe după trupul lui Red Fox, mai trase o dată. De data aceasta acolo jos nu mai rîse nimeni.

Dakotanul simți pe spinare ceva aspru și umed. Șargul își lingea stăpînul.

— Da. Du-te ! Tokai-ihto vorbi încet și cu blîndețe mustangului său credincios. Animalul păru că înțelege. El trecu pe lîngă roaibă și părăsi adîncătura.

Căpetenia își legă mai strîns în jurul capului fașele de bast. Rana pe care o căpătase era superficială și pericolul cel mai mare, amețeala de la început, trecuse.

De peste valea lui Mini-Sose răsuna puternic și pătrunzător cîntarea încurajatoare și prevenitoare a Untșidei : „Păzește-te de dușmanii tăi, Tokai-ihto, fiul lui Mattotaupa ! Intoarce-te acasă, la corturile tale ! Ele sînt acum departe, și în afară de primejdie. Revino la ceata ta, și lasă valurile galbene ale Marei Ape Mîloase între tine și vrăjmașii tăi !"

Căpeteniei i se păru că zărește un punct luminos departe, spre nord. Să fie oare un foc licărirea aceea vagă și foarte depărtată ? Să fie semnalul prin care ceata Ursilor îi da de știre că a trecut granița salvatoare și a ajuns la Munții Pădurosi ? ! Atunci însemna că au mers repede ! Tsetansapa, fiul lui Ploaie cu Soare, desigur că-i mînase în marș forțat. Era bine așa.

Acum Tokai-ihto putea și trebuia să fugă, trebuia să caute să le scape dușmanilor !

Simți însă în jurul său, prin întuneric, un freamăt nedeslușit. Își puse urechea la pămînt și ascultă. Nu auzi nimic, totuși ochii săi iscoditori descoperiră apoi îndată umbre de cai fără călăreți, ce se depărtau în grupuri de linia asediatorilor care-l încercuiau. După

mersul lor încet şi ordonat, se părea că erau duşi de acolo. Incotro? Asta nu prea era uşor de stabilit. Ei dispărură curînd în întuneric. Călăreţii se aflau ascunşi în iarbă, formînd un cerc mare, ce parcă se strîngea într-una.

De vreme ce animalele fuseseră toate duse de acolo, trebuie desigur că duşmanii aveau un plan, pe care voiau să-l pună în aplicare fără cai. Tot ce se petrecea în vale era încă la mare depărtare şi greu de ghicit.

Pe jos se tîra ceva fără zgomot; părea o lunecare de teren, părea că pe nesimţite iarba şi pămîntul se deplasează. Apoi acel ceva veni mai aproape şi freamătul deveni mai desluşit. Se furişa o umbră în sus pe deal... ori se mişca vreo buruiană? Jos, în valea golfului, o ramură de salcie se aplecă deşi nu bătea vîntul. Şargul îşi ridicase capul şi adulmeca neliniştit.

Veneau. Nu mai încăpea nici o îndoială. Se tîrau încoace, o dată cu căderea nopţii. Inaintau de pretutindeni: dinspre golf, de pe coama dealului, şi de jos din preerie. Poate că vreo cîţiva dintre cei ce se furişau spre el îşi vor pierde viaţa, ceilalţi însă vor putea să năvălească sus... şi să-i jupoaie scalpul. Aşa sperau ei.

Căpetenia desfăcu priponul roaibei şi apucă apoi arcul şi săgeţile. Ţintele fiind la depărtare destul de mică, arcul îi era de ajuns chiar şi pe întuneric. Tokai-ihto putea să tragă douăzeci de săgeţi pe minut.

Asculta şi pîndea cu încordare. Duşmanii nu se foloseau încă de arme. Voiau să-l încercuiască strîns, înainte de a-şi trăda apropierea. Numai umbre păreau că lunecă prin ierburi, dar ochii ageri ai dakotanului le vedeau.

O fluierătură stridentă răsună de jos dinspre golf. Poate că era semnalul ca asediatorii să treacă fără zăbavă la asalt. De pe pămînt se desprinseră siluete. Se avîntau înainte, apoi se tupilau iarăşi. Trosniră focuri de armă. Inaintînd în salturi înăbuşite de pămîntul acela moale, cizme greoaie de călăreţi şi mo-

casini uşori de indieni urcau povîrnişul, apropiindu-se tot mai mult dinspre preerie şi dinspre coama prelungă a dealului. Răsunau ciudate strigăte de luptă. Acum răsuflarea nopţii devenise agitată şi încărcată de primejdii.

Tokai-ihto slobozi cîteva săgeţi asupra duşmanilor care venind dinspre coama dealului ajunseseră acum destul de aproape. Ştia că nu se poate apăra împotriva tuturor, aşa că îşi adaptă tactica de luptă la noua situaţie. Pocniră primele focuri de revolver. În curînd el avea să fie în bătaia armelor vrăjmaşe.

Tokai-ihto continua să tragă cu arcul, dar numai din cînd în cînd cîte o săgeată, şi slabele rezultate ale acestor încercări mai mult îi încurajau pe atacanţi decît îi făceau să şovăie.

Iapa fu uşor rănită de un glonte inamic. Ea se sperie, sări afară din groapă, şi o zbughi în josul povîrnişului dinspre răsărit. Asta păru că-i zăpăceşte un moment pe duşmani. Se temeau pesemne de o încercare de fugă a dakotanului. Atîrna el cumva pe o parte a calului ce se-ndepărta ? Tokai-ihto văzu cum răsar din iarbă siluete şi cum caută să apuce roaiba sau s-o prindă cu lassoul, în timp ce altele trăgeau asupra ei. Văzduhul răsuna de strigăte şi răcnete. Dakotanul se simţi întrucîtva mai puţin încolţit, şi trase din nou asupra atacanţilor de pe coama dealului. Pe unul dintre cei mai din faţă îl atinse o săgeată, dar umbrele ameninţătoare din jurul lui Tokai-ihto creşteau acum din ce în ce mai repede, şi iată că ele ajunseră pe vîrful înălţmii.

Erau aici.

Acum, în ultima clipă, căpetenia se ghemui lîngă trunchiul de copac. Deoarece nu mai trăgea, atacanţii puteau să creadă că e rănit. De văzut nu-l puteau vedea înainte de a păşi în adîncătură. Dakotanul sta întins la pămînt, pe jumătate sub trunchiul de copac, de care-şi lipise spatele. Răcnind pe toate glasurile, din ce în ce mai mulţi duşmani dădeau năvală de jur împrejur pe ultimii metri ce-i mai despărţeau de adîn-

cătură. Tokai-ihto văzu că șargul se depărtează, pare-se nestînjenit, și că dispare.

Pe marginea scăldătoarei de bizoni se iviră, asemeni unor umbre, primii vînători. Apărură capete acoperite cu pălării cu boruri largi și altele cu păr lung, împletit în cozi. oameni cu chipuri bărboase sau cu fețe înguste. O învălmășeală de strigăte răgușite le însoțea asaltul ; paturi de armă vîjîiau prin aer și loveau înăbușit, la nimereală, fără țintă precisă ; împușcăturile trosneau și pocneau fără răgaz. Tokai-ihto începu și el să tragă. Revolverele sale cu țeavă scurtă păcăneau într-una ; tot mai repede se învîrteau butoiașele lor cu gloanțe. Cei loviți se clătinau pierduți și se prăvăleau în adîncătură.

Căpetenia încetă apoi deodată să mai tragă și, depărtîndu-se de lîngă trunchiul de copac, se tîrî printre răniți. Se așeză astfel, încît unul dintre indienii morți îl acoperea aproape în întregime. Își smulse de pe cap coroana de buruieni și împinsese arcul său de os alb ceva mai la o parte, pentru a nu fi recunoscut prea ușor.

În jur, mulțimea vînătorilor de scalpuri începea să se înghesuie. Mereu apăreau alte și alte umbre vii, și curînd ele formară o masă întunecată și compactă.

Cei ce continuau să vină strigau încă, dar cei din primele rînduri tăcuseră. Patru sau cinci dintre ei se aplecară și căutară printre morți. Ceilalți, înjurînd, luară armele rămase fără stăpîni. Atacanții cei mai din față, care se apucaseră să cerceteze groapa și să culeagă prăzile, îi respingeau prin lovituri de picior și de coate pe tovarășii lor ce se înghesuiau din urmă.

În depărtare se auzea ropotul copitelor iepei fugite și al urmăritorilor ei. Șargul dispăruse.

— Cine l-a găsit să facă bine să o spună! strigă deodată prin întuneric unul înfuriat. Să facă bine să spună, golanul care a furat scalpul!

— Liniște! porunci un alt glas. Toată lumea înapoi! Afară din scăldătoarea bizonilor! Ce tot tropăiți

aici încoace şi-ncolo ca o cireadă de boi ? ! Doi să rămînă pentru a cerceta cu mine morţii !

Tokai-ihto îi văzu numai silueta celui ce vorbea acum : un om înalt, cu cap îngust, nas îndrăzneţ, şi barbă crescută ascuţit. Cel ce împărţea poruncile nu se afla în dreptul dakotanului, dar acesta avu de pe acum grijă ca jungherul său cu mîner sculptat în forma unui cap de pasăre să nu poată fi dibuit numaidecît... Bărbatul cu barbă ascuţită îşi amintea poate de această armă, căci el îl văzuse pe Tokai-ihto în timpul convorbirii cu Red Fox. Deoarece acum urma să aibă loc o cercetare ordonată a morţilor, dakotanul nădăjduia că totul se va desfăşura cu repeziciune, şi că situaţia sa se va lămuri în sfîrşit. El nu-şi pierdu cumpătul ; şi era hotărît ca, ţinînd seama de toate mişcările duşmanilor, să facă numai ceea ce putea să-i asigure izbînda.

Unul dintre vînători se aplecă, şi căpetenia îl văzu cum ridică de jos arcul său de os.

— Pe lîngă ăsta vom lua şi un scalp negru, zise omul ce găsise arma. Atunci socoteala-i încheiată ! Intreprinzătorul vînător păru că vrea să traducă pe dată în fapt ceea ce îşi propusese. Tokai-ihto simţi cum mîna individului i se înfige în păr. Eşti mort, ori n-ai murit încă, frăţioare roşu ? îl întrebă acelaşi glas prietenesc.

— Nu, răspunse căpetenia, lăsînd să pară că ar fi una din iscoadele în serviciul albilor, rănită în timpul atacului. Fratele meu alb să-şi scoată îndată degetele din părul meu, altfel îi împlînt cuţitul în mînă ! Tokai-ihto nu mai e aici. El a fugit.

— Sacré nom !... Charlemagne îşi întoarse de la dakotan barba sa ascuţită.

— Sacré nom ! Poate că ticălosul într-adevăr nu era încă rănit mortal... se furişează jos în golf, în tufişuri,... stă ascuns printre sălcii, ochieşte, şi trage...

O puşcă detună dinspre povîrnişul golfului. Charlemagne rănit de moarte, se prăbuşi.

După împuşcătură, care venise de la o foarte mică depărtare, urmă o clipă de tăcere. Mulţimea vînători-

lor de scalpuri era uluită. După ce ieşiră însă din scurta lor încremenire, izbucni o larmă asurzitoare. Gloata credea că cel ce a tras a fost fugarul Tokai-ihto. Cît ai clipi, alergară şi săriră în josul povîrnişului golfului, să-l prindă pe dakotan. Din strigătele lor se putea înţelege că zăriseră un indian ce fugea, şi că-l urmăreau. Se repeziră pe pantă în jos, turbaţi, ca o cireadă de bizoni ce dă năvală. Blesteme şi răcnete acopereau vuietul uşor al apei. Unii se aplecau în timpul fugii, părînd că iau cu ei şi armele celor căzuţi. Alţii se poticneau şi cădeau peste tovarăşii lor, sau săreau peste trupurile acestora. Se auzeau acum, trosnind crăci şi pleoscăind bălţoace, jos în valea golfului. Hoarda de pe vîrful dealului se spulberase toată. Ultimii, ca să poată coborî nestingheriţi, fugeau pe dreapta şi pe stînga coamei în jos, înspre preerie. Cu cît se prelungea mai mult vînătoarea, cu atît devenea mai evidentă diferenţa de iuţeală la fugă între albi şi iscoadele lor. Vînătorii de scalpuri se împrăştiaseră în timpul urmăririi, şi pînă la sfîrşit ei se cernură cu toţii în întuneric şi în ceaţa joasă din valea fluviului.

Dakotanul rămăsese sus pe vîrful dealului, acum liniştit şi pustiu, şi trăgea cu urechea spre cei ce se topiseră de acolo în mare grabă. Poate ar fi fost înţelept să fi fugit şi el jos, o dată cu gloata urmăritorilor săi, şi ajuns în vale să fi dispărut din ochii lor. Îşi simţea însă picioarele atît de moi, de parcă erau o piele crudă de bizon atîrnată la uscat, şi vedea ca printr-o ceaţă, pînă şi marginile gropii. De sub bandajul pe jumătate sfîşiat, sîngele i se prelingea din rană. Se apucă iar să-şi înfăşoare în jurul capului faşele de bast. Era el oare cu adevărat singur ? Fugiseră oare cu toţii jos în vale ? Cu toţii ?

Da, afară de unul. Căpetenia văzu deodată un om în întuneric, o umbră foarte aproape de el. Nu ştia ce să creadă : singuraticul ins se ridicase de acolo de pe fundul gropii, sau venise tăcut şi tiptil de undeva, din altă parte. Constatarea acestei prezenţe îi încordă din nou simţurile, şi el îl privi cu luare-aminte şi cu o cu-

riozitate dușmănoasă. Silueta străinului se profila înaltă și zveltă. Era un om tînăr, cu capul descoperit și bustul gol. In mînă ținea o pușcă. Părul îl avea lung, împletit în cozi ce-i atîrnau pe spate.

Se părea că indianul nu dă nici o atenție lui Tokai-ihto, ci sta cu privirea ațintită în urma tovarășilor săi. Dupăiala hoardei, ce se grăbea să ajungă în vale, se stinsese aproape cu totul, și se pierduse în vuietul monoton al fluviului. Căpetenia observă acum că tînărul războinic din apropierea sa întoarce capul și se uită la el. Tokai-ihto îl privi la rîndul său în tăcere, așteptînd să vadă ce va face.

Indianul începu să vorbească :

— Sînt cu toții niște proști, spuse el încet, cu un glas care suna plăcut. Numai eu te-am recunoscut, și voi să lupt cu tine pentru a-mi atîrna de cingătoare scalpul tău. Tu ești Tokai-ihto. Te trădează jungherul.

— Da, răspunse căpetenia tot așa de liniștit. Incearcă și atacă-mă ! Dar dacă te voi învinge, trebuie să iei de femeie pe fata Floare Meliferă.

— Oh, făcu uluit tînărul războinic. Numele meu e Șudegatșa, sînt ponkan, și nu vreau să iau de femeie o fiică a tribului vostru. Țin însă să am scalpul tău, căpetenie a dakotanilor !

— Poți să-l iei, Șudegatșa. El se află pe capul meu, și e destul de bine prins acolo. Trebuie numai să faci o tăietură și să tragi.

— Da ! Tînărul era supărat. Asta și voi face ! De ce mă iei în rîs ? Crezi poate că tăișul tomahawkului meu s-a tocit ?

— Nu, nu cred asta. Barda ta e ascuțită, și gîndurile tale înțelepte. Ai să-ți iei acum scalpul lui Tokai-ihto. Sînt rănit și deci cu puterile slăbite. Tu trebuie să încerci. Dacă îmi jupoi scalpul, ei îți dau două sute de dolari și o călătorie la Washington, ție singur, fiindcă toți frații tăi albi și negri au fugit. Nu vei fi viteaz degeaba, Șudegatșa, fiul al ponkanilor, vei fi bine plătit, la fel ca trădătorul care l-a ucis odinioară pe Pontiac.

Tînărul războinic scuipă dispreţuitor.

— Eu nu voi călători la Washington, Tokai-ihto, fiu al lui Mattotaupa, şi nu am nevoie de cei două sute de dolari. Eu nu sînt un alb, deci nu am datorii la societatea pentru comerţul de blănuri, căreia, cu premiul pus pe scalpul tău, să vreau să-mi plătesc preţul capcanelor. Nu sînt nici unul din oamenii aceia roşii care beau apă vrăjită, şi care prin urmare au nevoie de bani. Eu vreau să-l scalpez pe Tokai-ihto pentru ca numele meu să fie slăvit la toate focurile noastre de tabără. Strămoşii tăi i-au ucis pe strămoşii mei. Voi, dakotanii, ne-aţi alungat, cît timp aţi fost puternici, aşa cum alungă lupii vînatul.

— Bărbaţii ponkanilor au pătruns pe terenurile noastre de vînătoare, asta o ştii şi tu, Şudegatşa!

— Hau, ştiu asta. Cirezile de bizoni părăsiseră preeriile noastre de multe veri şi ierni, şi femeile şi copiii noştri mureau de foame. Erau nevoiţi să căutăm bizoni pe terenurile voastre de vînătoare.

— Cine i-a silit însă pe războinicii dakotani şi pe cei ponkani să vîneze numai bizoni, să se mărginească la acest singur fel de hrană, şi cine ne-a luat vînatul din pădure şi pămîntul pe care creşte porumbul?

Tînărul tăcu o clipă.

— Oamenii albi, zise el apoi. Dar tu vrei să te dezvinovăţeşti cu ei, Tokai-ihto? Ţi-e teamă să te lupţi cu mine?

Căpetenia se apropie de ponkan. Rănitul nu mai avusese putere să alerge jos în valea golfului ca de acolo să se facă nevăzut, dar acum păşi înainte. Îl întrecea pe celălalt cu un lat de frunte. În clipa cînd adversarul său rostea ultimul cuvînt, pumnul căpeteniei izbi năpraznic în trupul acestuia. Războinicul se prăbuşi la pămînt. Tokai-ihto îi puse genunchiul în piept, şi-l legă. El nu-l ucise.

Între timp, jos în vale, focurile de armă încetaseră cu totul. Zgomotul unui îndepărtat ropot de copite răzbătea prin vuietul apei pînă sus pe deal. Dacă pe Tokai-ihto nu-l înşela auzul, atunci o ceată mare de

călăreți galopa în josul fluviului. Vînătorii de scalpuri alergaseră la caii lor, pe care îi ascunseseră de cu seară jos în vale, încălecaseră, și acum plecau. Ce căutau ei în josul apei? Îl căutau ei oare tot pe necunoscutul acela care trăsese cu pușca tocmai în clipa hotărîtoare, și care atrăgîndu-i astfel pe urmele sale îi făcuse să-l părăsească pe rănitul Tokai-ihto?

Căpetenia căută puștile de care se folosise, revolverele și arcul. Nu mai găsi nici o armă. Pe toate le luaseră vînătorii. El era acum un războinic fără cal și fără armă de foc.

Din vale se ridica mirosul apei și el înteția setea arzătoare a rănitului. Burdufurile lui de apă zăceau scurse. Tokai-ihto părăsi adîncătura și se furișă devale, cu atîta fereală și băgare de seamă, de parcă acolo l-ar fi pîndit un dușman. Mirosul apei îl atrăgea tot mai tare, și setea îl ardea și îi grăbea mișcările. La cea dintîi băltoacă de care dădu, gura lui căută avidă apa aceea mîloasă. Bău cu înghițituri prelungi. Durerile de la cap nu-l slăbiseră și, în afară de asta, el se simțea acum din nou cuprins de amețeală. Rana îl supăra mai mult decît i se păruse la început. Se trase între sălcii și rămase întins lîngă băltoacă.

Din ascunzătoarea sa, el putea să vadă pînă sus în vîrful dealului. Jos, în valea cea mare, Mini-Sose vuia neîncetat.

Dakotanul simțea cum trece peste el boarea răcoritoare a apei și a pămîntului umed. Mai bău o dată. Apoi nu mai luptă împotriva copleșitoarei sale oboseli. Ochii i se închiseră și adormi acolo, între sălcii.

Cînd își veni din nou în fire, întrezări printre gene o licărire de lumină. Făcu un efort și-și deschise ochii. Văzu atunci că luna răsărise și, în virtutea obișnuinței căută de îndată să-și facă o părere despre locul unde se afla. Se găsea în umbră, între tufișuri și lemne îngrămădite acolo de revărsarea apei. Nu era rău ascunzișul acesta pe care și-l alesese cu cîteva ore mai înainte. Căpetenia își dădu seama pe încetul

că trebuie totuşi să se furişeze din nou în sus pe deal, în vîrful căruia zăcea legat prizonierul său.

Se tîrî afară din tufişul de sălcii, şi apoi mai departe, pe deal în sus, trecînd prin locul pe care ceata Urşilor făcuse mai înainte tabără, şi se căţără spre vîrful dealului. Ajunse la scăldătoarea de bizoni, unde veghease timp de două zile şi trei nopţi. Ponkanul legat burduf se afla încă în acelaşi loc. Tokai-ihto cercetă cu privirea depărtările. De jur împrejur, ţinutul era liniştit şi pustiu. In curînd se vor ospăta aici vulturii şi lupii, şi nu va mai rămîne nici o urmă care ar putea istorisi cîndva cele petrecute pe vîrful acestui deal singuratic. Rămitul dădu cu ochii de carabina lui Red Fox. Cu patul sfărîmat, ea zăcea pe jos, în adîncătură, chiar lîngă dakotan. O ridică. Patul i-l va putea înlocui, atunci cînd va ajunge acasă, în cort.

Căpetenia continuă să cerceteze cu privirea împrejurimile. Şargul său şi iapa roaibă nu se zăreau nici acum nicăieri. Tokai-ihto mai aştepta însă ceva, sau mai bine-zis pe cineva. Indianul care trăsese dinspre golf asupra lui Charlemagne a căzut oare jertfă vînătorilor de scalpuri, ori izbutise totuşi să le scape? Dacă puşcaşul se mai afla încă în viaţă, desigur că se va arăta. Căpetenia ştia cine era cel ce trimisese glonţele hotărîtor: fratele său de sînge, Tunetul Munţilor. Sitsikauanul avusese însărcinarea să observe lupta lui Tokai-ihto, şi să dea apoi de ştire cetei Urşilor despre ce s-a întîmplat cu căpetenia ei.

Cînd începu să se lumineze de ziuă, apăru din iarbă, pe coama dealului, silueta unui indian. El păşea deschis spre vîrful colinei. Era înalt şi drept ca o lance, şi vîntul dimineţei părea că se joacă în jurul mîndrului bărbat.

Rămitul se ridică şi el în picioare, şi cei doi fraţi de sînge se salutară.

— In ochii acelei hoarde tu eşti trecut drept Tokai-ihto, spuse dakotanul către Tunetul Munţilor. Ştiu ei că încă te afli în viaţă?

— Nu. Ei cred că am fost rănit mortal. Eu am sărit în Apa Mîloasă, din care am ieşit apoi pe furiş, şi o vreme i-am şi ţinut sub observaţie pe bărbaţii aceia albi. Arcul tău de os l-au luat cu ei, precum şi scalpul unei iscoade roşii împuşcată de mine în timp ce mă urmăreau. Scalpul îl vor vinde împreună cu arcul, ca fiind ale tale. Au plecat mulţumiţi.

— Uite — căpetenia dakotană arătă spre prizonierul său — acesta este acum singurul dintre duşmanii noştri care ştie că Tokai-ihto se află încă în viaţă. El nu trebuie să le trădeze asta. Pentru uatşitşuni Tokai-ihto trebuie să fie şi să rămînă mort.

— Vrei să-l amuţeşti ?

— El poate alege : moartea... sau viaţa laolaltă cu ceata Urşilor.

Dakotanul se uită în ochii prizonierului. Faţa tînărului trăda lupta ce se dădea în el între încăpăţînare şi ură pe de o parte şi raţiunea pe de altă parte.

— Tu vii din corturile voastre, sau ai fost în slujba milahanskanilor ? îl întrebă Tokai-ihto.

— Nu mai sînt corturi ale ponkanilor, răspunse cu amărăciune prizonierul. Duhul rău al bolilor, pe care ni l-au adus bărbaţii albi, foametea, şi săgeţile, şi gloanţele dakotanilor i-au ucis pe războinicii noştri. Ultimii dintre noi s-au dus într-o rezervaţie. Eu singur am rămas în preerie, unde, împreună cu un bărbat alb, prindem biberi.

— Nu vrei să vii în corturile cetei Urşilor, şi laolaltă cu noi să creşti bizoni bălţaţi şi să cultivi grîne ?

— Porumb ?

— Da, ca şi porumbul.

— În rezervaţie ?

— Nu, pe pămîntul nostru. Aici ţinutul e roditor. — Tokai-ihto îmbrăţişă cu privirea păşunile de un verde intens şi dealurile de pămînt roşcat. Nu vom mai muri de foame şi nici nu ne vom mai omorî unii pe alţii.

— Asta e bine, asta vreau şi eu.

— Ponkanii aparţin marelui trib al siuşilor, căruia îi aparţin şi dakotanii. Noi am fost întotdeauna fraţi, acum însă noi doi ne şi dăm seama că sîntem. Hau! Tînărul meu frate poate fugi chiar de pe acum la Munţii Păduroşi, să înştiinţeze ceata Urşilor că Tokai-ihto şi Tunetul Munţilor vor fi în curînd la corturi.

Şudegatşa, „Fumul", fu dezlegat şi acesta porni îndată la drum. Cu o iuţeală demnă de admiraţie, el alergă jos în vale, şi cele două căpetenii putură vedea din vîrful dealului cum trece înot fluviul şi cum ajunge apoi în preeria de la nord.

Tokai-ihto îl urmări cu privirea. Dincolo de valea în care acum clocoteau negurile dimineţii, şi dincolo de cîmpia întinsă şi văluroasă, se zărea la orizont masivul muntos, ce apărea întunecat din cauza pădurilor care-l acopereau. Tokai-ihto cunoştea aceşti îndepărtaţi Munţi Păduroşi. El îşi sfătuise corturile să se mute acolo. Tipiurile cetei Urşilor acolo se află acum, undeva între păşune şi pădure, lîngă un pîrău limpede; în mijlocul satului, ca întotdeauna, sînt marile tipiuri ale lui Tokai-ihto şi Tşetansapa, şi cortul de vrăjitor al lui Hawandşita. Pereţii de piele îs acum ridicaţi, focurile ard cu vîlvătăi şi încălzesc mîncarea de dimineaţă. Caii încep să pască şi cîinii aleargă flămînzi încoace şi încolo...

Gîndindu-se la întoarcerea acasă, peste faţa lui Tokai-ihto trecu o licărire de bucurie. Nici un duşman nu mai sta între el şi ceata Urşilor. Nici un uatşitşun nu se mai sinchisea de această mînă de oameni, existenţa şi soarta lor va fi curînd dată uitării în ţara peste care se întinde puterea „marelui tată" din Washington, iar dincolo de Missouri nu-i cunoştea nimeni. Neştiuţi de nimeni, Tokai-ihto şi ai săi puteau să-şi făurească o viaţă nouă, şi el nu va mai fi nevoit să-şi irosească puterile în lupte zadarnice. Încă de pe acum, în plină noapte a înfrîngerii şi bejeniei poporului său, era sigur că vor veni zile noi şi luminoase pentru ceata Urşilor.

Cîntarea bunicii răsuna hotărît şi curajos. Bătrîna Untşida, care veghease neînfricată tot timpul, pe celălalt mal al fluviului, putea acum să pornească, împreună cu cele două căpetenii, pe drumul ce ducea spre corturile lor.

Pămîntul continua să-şi urmeze calea, în neobosita lui rotire în jurul soarelui, de dimineaţa pînă seara, şi de seara pînă dimineaţa, şi iată că veni din nou ora în care strălucitorul astru trebuia să se arate, între cer şi pămînt, vederii oamenilor şi animalelor din nordul Americii.

Cînd se lumină de ziuă, satul de corturi de lîngă Munţii Păduroşi prinse şi el iarăşi să freamăte de viaţă. Tipiul lui Tşetansapa se deschise mai devreme decît celelalte, şi pe sub perdeaua de piele de la intrarea lui se strecurară afară doi băieţi. Cel mai subţirel îşi scosese astăzi bandajul de bast, şi o mare cicatrice se putea vedea pe fruntea lui. Amîndoi merseră la pîrău, unde se scăldară, îşi unseră cu grăsime trupurile, mai ales picioarele, şi îşi neteziră părul.

Soarele apăruse acum la orizont, şi celelalte corturi se deschiseră şi ele. Cîinii lătrau flămînzi, vitele mugeau şi îşi plecau supărate coarnele cînd dulăii aceştia pe jumătate sălbatici veneau prea aproape de cireadă. Ohitika lipsea astăzi din haită. Acesta fu primul lucru care dădu de gîndit băieţilor-Urşi.

Din cortul lui Tşotanka fu tîrît afară un tînăr legat burduf, pe care apoi cei ce-l duceau cu ei îl ţintuiră de un copac din marginea pădurii.

Hapedah şi Tşaske se uitau într-acolo. Cei doi fraţi încruntară sprîncenele şi strînseră din buze. După ce prizonierul rămase singur, ei merseră la el.

— Şudegatşa din tribul ponkanilor, zise Hapedah. Ţinem să-ţi spunem că noi doi dăm crezare vorbelor tale. Nu sîntem războinici, ci numai nişte băieţi, şi poate că nu ne vei răspunde, tot aşa cum n-ai răspuns nici tatălui nostru Tşetansapa. Ar fi fost mai bine

dacă lăsai limba ta să-i vorbească. Tu însă ai tăcut, fiindcă eşti mîndru. Acuma vei fi omorît. Deoarece Tokai-ihto nu s-a reîntors la tabără, bărbaţii cetei spun că ai minţit. Dar Tşaske şi cu mine încă tot mai credem că ai spus adevărul şi că Tokai-ihto trăieşte. Noi vom semăna grîne şi vom creşte bizoni bălţaţi. Tu poţi să ne ajuţi la asta, şi trebuie să fii fratele nostru! Lasă deci limba ta să vorbească tatălui nostru! Şi mama noastră este o ponkană.

— Tineri coyoţi din tribul mîncinoşilor dakotani — răspunse prizonierul — am căzut în cursa voastră şi voi mă veţi omorî, aşa cum i-aţi omorît şi pe părinţii şi pe fraţii mei. Veţi aştepta însă zadarnic să mă rog de voi şi să mă vaiet în faţa voastră!

Băieţii rămaseră tăcuţi o vreme, apoi Hapedah îl trase pe Tşaske înspre pădure, unde se auzeau loviturile de secure ale lui Adams. Într-un luminiş, cei doi copilandri îl găsiră pe alb, care lucra. El dădu din cap în chip de bună-dimineaţa, şi se apucă să cureţe de crăci trunchiul unui copac doborît.

— Adams, începu Hapedah.

Tînărul bărbat simţi că cei doi copii aveau să-i comunice ceva important, aşa că se opri din lucru şi aşteptă cu securea în mînă.

— Adams, ce ne facem noi? întrebă Hapedah. Ceata Urşilor l-a luat prizonier pe Şudegatşa, trimisul lui Tokai-ihto, şi vrea să-l omoare astăzi. Bărbaţii noştri cred că el minte, deoarece Tokai-ihto nu s-a reîntors la tabără ieri la răsăritul soarelui. Noi doi însă simţim că ponkanul a spus totuşi adevărul şi nu vrem ca el să fie ucis. Asta-i una. Dar mai e încă ceva, şi chiar de foarte mare însemnătate. Iscoadele noastre au semnalat bizoni, şi acum bărbaţii cetei vor să-i vineze.

— N-au decît să se ducă! Şi eu aş vîna bucuros pentru o friptură, răspunse Adams, şi se apucă din nou de lucru.

— Asta-i cu totul altceva, zise Hapedah. Omul alb Adams, care se pricepe să are pămîntul, să mulgă

vacile, şi să dureze o casă, de ce să nu vîneze şi el o dată un bizon? Vreo cîţiva bărbaţi ai cetei Urşilor, care-s de partea lui Tşotanka, vor însă, cu această vînătoare, să dovedească celorlalţi că totuşi e mai bine să răpui bizoni sălbatici, decît să creşti din ăştia blînzi. Despre asta-i vorba, şi aşa stau lucrurile!

— Atunci trebuie să vorbiţi cu tatăl vostru. Eu încă n-am fost primit în trib de către sfatul cetei Urşilor.

— Aşadar eşti de părere să ne descurcăm singuri? spuse Tşaske. Tatăl nostru vorbeşte puţin, iar în privinţa vînătorii de bizoni bărbaţii nu vor să-i dea nici chiar lui ascultare.

— Da, da... să renunţi la o veche îndeletnicire, se pare că e greu. Deşi, la drept vorbind, nu prea văd ce aţi pierde prin asta... decît numai primejdiile, şi zilele de flămînzie dinspre primăvară. Dar, înainte de toate, aţi face mai bine să vă îngrijiţi de Chef des Loups. Ar fi timpul! Altfel se prăpădeşte.

— I-am dus demîncare, se grăbi să-l înştiinţeze Tşaske.

— Mare nebunie mai e şi asta... numai de ar reveni Tokai-ihto... Aproape că nu mai trag nici eu nădejde. N-aţi trimis nici o iscoadă înspre Missouri?

— Ba da, dar Tokai-ihto nu mai e de găsit acolo.

Băieţii-Urşi îl părăsiră pe Adams fără să fie mai dumiriţi ca înainte în privinţa celor ce aveau de făcut. Era şi greu să dai o mînă de ajutor în astfel de împrejurări. Ceea ce părea mai important acum — şi de lucrul acesta Tşaske şi Hapedah rămîneau singuri răspunzători — era ca asociaţia „Tinerilor Cîini" să descopere calea cea dreaptă.

— Îi adunăm pe Tinerii Cîini, hotărîră cei doi mici conducători.

Cînd se reîntoarseră la corturi ei găsiră satul în plină fierbere. O parte din bărbaţi se aflau adunaţi în faţa copacului de care era legat ponkanul, şi-şi băteau amarnic joc de acesta. Alţii stăteau lîngă caii lor de vînătoare şi aşteptau ca Tşetansapa să dea în

sfîrșit semnalul de plecare, căci fiecare știa că iscoadele anunțaseră o turmă de bizoni, și ardea de nerăbdare să simtă iar emoțiile vînătorii. În așteptarea celor ce aveau să urmeze, băieții se strînseră și ei, cu toții, în apropierea mustangilor și a prizonierului, așa că Hapedah și Tșaske nu fură nevoiți să piardă prea mult timp căutîndu-și prietenii.

Ei fluierară ca niște mici căpetenii și întruniră astfel grupul.

Îl întruniră într-adins pe locul liber din fața copacului de care era legat ponkanul. Voiau ca atrăgînd atenția bărbaților asupra adunării „Tinerilor Cîini", aceștia să-i dea pace prizonierului. Întrunirea băieților nu era una obișnuită. Ceea ce Hapedah și Tșaske aveau de gînd să spuie acum, li se părea pînă și lor de necrezut, și de aceea trebuiră să-și adune întreg curajul. Tokai-ihto le încredințase doar o misiune importantă! „Voi trebuie să mă ajutați, băieți", spusese căpetenia în peștera ursilor. El era acum departe, și băieții-Ursi trebuiau să acționeze astfel, încît și ceilalți să-și însușească vederile lui, și să-i împlinească vrerea, nu numai o dată, ci zi cu zi, mereu.

„Tinerii Cîini" alergaseră spre ei numaidecît, și stăteau acum cu toții în cerc.

Hapedah și Tșaske făcură cîțiva pași înainte. Cei doi frați se bucurau de mare trecere printre băieți, mai ales de cînd biruiseră pretinsele duhuri ale lui Hawandșita.

Mai întîi vorbi Tșaske. „Tinerii Cîini" îl ascultară, iar bărbații începură curînd să fie și ei atenți, căci ceea ce spunea era ceva cu totul nou. Însuși faptul că Tșaske-răschiratul ținea o cuvîntare, era pentru ei o noutate. Pieile Roșii aveau darul oratoriei, și, deși în convorbirile lor obișnuite erau întotdeauna laconici și dușmani ai vorbelor de prisos, prețuiau totuși mult pe cei ce se pricepeau să vorbească în adunarea sfatului. Deoarece hotărîrile le luau în comun, prin întruniri și discuții, cultivau cu grijă arta vorbirii. Tșaske însă, înțeleptul Tșaske, în care puteai avea o

încredere desăvîrşită, nu prea vădise pînă acum talentul oratoric. Era prima dată cînd îndrăznea să ia cuvîntul în faţa atîtora, şi să-şi tălmăcească gîndul cu atîtea amănunte. Ceea ce avea de spus trebuie că-i era foarte aproape de inimă.

— Băieţi dakotani din ceata „Tinerilor Cîini"! începu el. În timpurile străvechi, cînd fiul marei ursoaice a creat neamul căpeteniilor cetei Urşilor, oamenilor roşii le aparţinea tot pămîntul cuprins între Apa cea Mare peste care răsare soarele, şi Apa cea Mare după care soarele apune. Acum, cînd marea ursoaică a murit, pămîntul ăsta nu mai aparţine oamenilor roşii. El le-a fost răpit de către oamenii albi. Ceata Urşilor a fost prizonieră în rezervaţie, la uatşitşuni. Ea a fugit de acolo şi a străbătut un drum lung şi anevoios. Bătrînul Corb e mort. Hawandşita e mort. Tatanka-yotanka a fost trădat. Mulţi dintre taţii, mamele şi micii noştri fraţi şi surori au murit în zăpadă. Noi însă n-am obosit. Am luptat şi am fost învinşi. Trebuia să luptăm, deşi armele noastre nu erau bune. Noi vrem să luptăm şi de acum înainte, dar cu alte arme, mai bune.

Tşaske făcu o pauză. „Tinerii Cîini" îl ascultaseră aprobativ, şi nici bărbaţii nu dăduseră să plece şi nu-l priveau dispreţuitor. Aceştia din urmă păreau miraţi nu numai pentru că băiatul îşi rînduise bine gîndurile, ci şi pentru că ştiuse să le expună clar şi hotărît. Veniseră şi cîteva femei pe locul liber din faţa copacului de care era legat ponkanul, şi-şi făcură timp să asculte. Uinonah era printre ele. Lîngă ea stătea Sitopanaki, iar puţin mai departe puteau fi văzute Fulgerul Norilor şi Şopîrla, împreună cu patru prietene ale lor. Mongşongşah venea şi ea acum din cort, căci aflase că cei doi fii ai ei treziseră şi captaseră întreaga atenţie a satului.

— Bărbaţii dakotani au trăit multe mii de ani acelaşi fel de viaţă — reîncepu Tşaske — aşa că războinicii mai vîrstnici au avut întotdeauna cea mai mare experienţă. Acum însă trebuie să începem o

viață nouă, pe care niciunul dintre noi încă n-o cunoaște, și tocmai de aceea trebuie ca fiecare, chiar și băieții, să chibzuiască asupra ei și să vorbească. Ați văzut cu toții ursulețul nostru, pe care marea ursoaică i l-a încredințat lui Tokai-ihto. El e încă foarte tînăr, și trebuie mai întîi să învețe fiecare pas. Tot așa și noi, trebuie ca în viața noastră cea nouă, să învățăm pașii cei noi, mîncarea cea nouă, lupta cea nouă. Tokai-ihto e ca un mare vrăjitor, și el ne va învăța totul. După cum înainte obișnuiam întotdeauna să ne facem un plan pentru vînătoarea de bizoni, un plan pentru războaiele noastre, și un plan pentru ridicarea rînduită a corturilor noastre, și după cum în convoaiele noastre fiecare mustang, fiecare femeie, fiecare războinic își avea locul lui anume hotărît, tot așa trebuie să ne facem și acum un plan pentru noua noastră activitate, ca să nu alerge unul într-o parte și altul într-alta, unul să mulgă vacile și altul să vîneze bizoni, fără ca adunarea sfatului să se fi întrunit și să fi hotărît asupra celor ce are fiecare de făcut. Noi trebuie să învățăm în comun tot ceea ce știu și pot oamenii albi și, în afară de asta, trebuie să păstrăm și să învățăm ceea ce nu știu și nu pot oamenii albi.

Tșaske făcu din nou o pauză. Domnea o tăcere deplină.

— Eu vreau să vă spun... — continuă el, dar tăcerea plină de așteptare ce stăruia în jur îi lua aproape respirația, și, în timp ce căuta să-și recapete suflul, se simți deodată cuprins de vechea lui nesiguranță în vorbirea liberă. — Eu vreau să vă spun mai departe, prin Hapedah, ceea ce trebuie să învățăm, și cum să învățăm.

Tșaske se dădu înapoi, iar Hapedah păși înainte și îi luă pe dată locul.

— Băieți din ceata „Tinerilor Cîini"! zise el. Noi trebuie să învățăm să citim și să scrim hîrtiile vorbitoare ale oamenilor albi. Asta poate să ne învețe doamna Kath, care vrea să rămînă cu noi. Trebuie să

învățăm a cultiva pămîntul. Frații și surorile noastre din tribul dakotanilor, care s-au mutat aici acum cincisprezece sori mari, se și îndeletnicesc cu asta, iar strămoșii noștri făceau același lucru. Nu e nici o rușine! Trebuie de asemenea să învățăm a bea laptele cel alb al vacilor.

Hapedah observă cum unii dintre băieți și unii dintre bărbați scuipă mai mult sau mai puțin pe furiș.

— Mișeilor! strigă el înfuriat, și făcu fraților săi cu nas vulturesc, Thomas și Theo, un semn în privința căruia se înțeleseseră de mai înainte. Cei doi văcari veniră și așezară în fața lui Hapedah o găleată plină cu lapte. Iacătă-l! zise el răstit. Sărbătorind „dansul ficatului de cîine", bărbații dakotani n-au pus de atîtea ori rămășag cine poate mînca mai mult ficat de cîine? Să fugă ei oare acum din fața unei găleți cu lapte?! Să vă fie rușine, vouă, celor care ați scuipat! Hapedah luă o cană, o umplu, și bău pe nerăsuflate. Iacă așa! Să nu vă puteți și voi învinge așa ca mine?! Ar trebui să vă fie rușine de micuțele Fulgerul Norilor și Șopîrla! Ele beau lapte, și încă de multe zile încoace, deși cînd au făcut-o prima dată au vărsat, la fel ca mine și ca Tșaske.

Izbucniră rîsete binevoitoare, aprobative, dar printre ele erau și unele de batjocură și dispreț. Tșaske luă iarăși locul lui Hapedah.

— Trebuie să înființăm asociații noi! spuse el curajos și hotărît. Noi, oamenii roșii, am avut întotdeauna multe și tainice asociații. Acum nu mai vrem asociații al căror scop să fie omorîrea altor oameni... și deci nu vrem să fie ucis fratele nostru din tribul ponkanilor, care stă aici legat de copac.

Capetele celor din jur se ridicară mirate, și bărbații veniră mai aproape de cercul băieților. Ce-și permiteau oare tinerii aceștia?! Cum de vorbeau ei despre lucruri asupra cărora hotărîse deja căpetenia Tșetansapa, propriul lor tată, și în privința cărora numai adunarea sfatului ar mai fi putut decide altfel?!

Tşaske observase pe dată vîlva stîrnită de cuvintele sale, dar nu-şi pierdu de fel cumpătul.

— De ce s-au omorît ponkanii şi dakotanii între ei? Pentru terenuri de vînătoare, căci le rămăseseră prea puţine după ce albii le-au furat şi unora şi altora pămîntul. Noi vrem ca toţi împreună să creştem bizoni bălţaţi; atunci vom avea hrană destulă şi vom putea trăi în linişte şi pace. Ponkanul ăsta ne-a adus de la Tokai-ihto o solie bună şi adevărată, căci el a spus că trebuie să începem a lucra din nou pămîntul, ca moşii şi strămoşii noştri. Această solie ne dovedeşte că el a vorbit într-adevăr cu Tokai-ihto, şi că îl ştie în viaţă! Ea este în acelaşi timp şi testamentul căpeteniei noastre, pe care el însuşi ni l-a încredinţat în peştera ursilor! Noi nu mai vrem să ucidem nici un om roşu sincer şi drept, şi nici pe acei oameni albi care se vor dovedi buni. Vrem însă să păstrăm asociaţia „Celor ce nu spun decît adevărul", căci din ea fac parte cei mai viteji şi mai înţelepţi oameni ai noştri, şi ea va trebui să fie totodată o asociaţie a păcii. Cît despre asociaţia „Tinerilor Ciini", aceasta va deveni o asociaţie a „Hîrtiilor vorbitoare". Ea va cuprinde pe toţi cei ce vor să înveţe a întocmi hîrtii vorbitoare, ca uatşitşunii. Pe hîrtiile astea sînt însemnate toate vrăjile albilor. Noi vom învăţa să le cunoaştem şi să ne folosim de ele mai bine ca ei.. Cine a înţeles din cuvintele mele testamentul marei ursoaice, acela să păşească acum înainte şi să bea lapte din găleată. El va dovedi astfel că vrea să se învingă pe sine!

Către sfîrşitul cuvîntării lui Tşaske se stîrnise din nou rumoare, dar una de cu totul alt gen. Băieţii şi bărbaţii îşi îndreptaseră privirile către pădure, femeile îşi întorseseră şi ele capul într-acolo, şi feţele tuturor se luminară de o nemaipomenită bucurie. Uimit de atitudinea lor, Tşaske nu izbuti decît cu greu să-şi încheie cuvîntarea. El nu putea presupune că bucuria ce-i transfigura era provocată numai de cuvintele lui. Trebuie că vedeau ceva cu totul deosebit,

înapoia sa, în marginea pădurii. Tșaske nu se putea uita într-acolo înainte de a-și fi sfîrșit importantele lui cuvinte. Cînd termină însă, se întoarse, și văzu acum și el ceea ce vedeau ceilalți.

Printre copaci înainta un bărbat înalt și mlădios, ce mirosea a sînge năsădit și a sudoare, și care ținea în mînă o carabină cu patul sfărîmat. Scheunînd de bucurie, Ohitika se gudura lipindu-i-se într-una de genunchi.

Băieții-Urși ar fi vrut să chiuie de bucurie, dar ca și toți ceilalți locuitori ai satului, ei se simțeau gîtuiți și muți de surpriză și emoție.

Tokai-ihto venea încet peste pășune, către cei doi copilandri, iar în urma sa pășeau, ieșind din desișul pădurii, Tunetul Munților și Untșida, mama lui Mattotaupa.

Căpetenia se opri lîngă Tșaske și Hapedah, și un zîmbet înflori fugar pe chipul său.

— Mi-e sete — zise el — am umblat foarte repede. Tokai-ihto apucă vasul din care băuse Hapedah, îl umplu cu lapte, și îi bău tot conținutul. Apoi i-l dădu sitsikauanului, care-i urmă exemplul.

Uimiți, copiii, bărbații și femeile din jur se uitau la căpetenia lor fără a scoate o vorbă.

— Bărbați, femei, băieți! le grăi acum Tokai-ihto în mijlocul unei tăceri solemne. Tșaske și Hapedah au vorbit bine, dar voi nu puteți încă înțelege tot ceea ce ei v-au spus. Să redăm însă mai întîi libertatea acestui tînăr bărbat din tribul ponkanilor, căci vedeți prea bine că a spus adevărul și că eu trăiesc.

Căpetenia se duse la prizonier și îi desfăcu legăturile, apoi păși din nou în mijlocul cetei Ursilor.

— Red Fox e mort și Mattotaupa răzbunat, spuse el, și ridică în sus carabina cu patul sfărîmat. Bucuria cetei irupse acum în strigăte puternice.

Bărbații cei mai cu vază și prietenii săi vechi păsiră spre el, iar băieții, plini de admirație, rămaseră cu ochii ațintiți asupra lui. Tokai-ihto era iarăși printre ei!

Adams veni şi el mai aproape şi căpetenia îl salută cu multă prietenie şi consideraţie. Albul rămase lîngă Tokai-ihto, împreună cu ceilalţi, şi era vădit că, de acum încolo, el va avea drepturi egale cu toţi locuitorii satului, şi va face parte din ceata Urşilor. Adams fu primul care, în bucuria revederii cu Tokai-ihto, se gîndi şi la Chef des Loups. El îi pomeni numele, iar Tşetansapa raportă pe scurt căpeteniei tot ce se petrecuse în noaptea aceea îngrozitoare.

— Trebuie să-l aduc înapoi, hotărî căpetenia, iar Tşetansapa dădu din cap, şi fără a mai spune vreun cuvînt îl urmă în pădure.

Băieţii-Urşi se bucurară, căci ei îl văzuseră pe delawar atunci cînd îi duseseră demîncare şi ştiau că se prăpădea pe încetul din cauza mîhnirii şi a chinurilor pe care şi le provoca. Singurul care putea să intervină şi să-l readucă la viaţă era numai Tokai-ihto.

Bărbaţii şi femeile cetei Urşilor, rămaşi iarăşi singuri pentru cîtva timp, se adunară grămadă, însă fără a mai rosti vreo vorbă. Ponkanul, eliberat de căpetenie, se aşezase lîngă copacul de care fusese legat, şi ochii săi negri urmăreau cu luare-aminte toate mişcările şi toate gesturile celor din jur. „Tinerii Cîini" veniră unul cîte unul la găleata cu lapte şi băură. Voiau să arate, urmînd pilda căpeteniei, că sînt şi ei în stare de o la fel de mare stăpînire de sine. Erau mîndri acum de cei doi conducători ai lor, mai mîndri ca oricînd. Tşaske şi Hapedah „au vorbit bine". Acestea fuseseră cuvintele lui Tokai-ihto, cel care l-a învins pe Red Fox şi l-a răzbunat pe Mattotaupa.

Între timp, Hapedah şi Tşaske îşi frămîntau mintea cu o întrebare la care încă nu găseau răspuns. Ponkanul socotise că Tokai-ihto va fi aici cu o zi mai devreme, iar căpetenia le spusese el însuşi că venind încoace împreună cu Tunetul Munţilor şi cu Untşida au mers „foarte repede". Să fi făcut oare Tokai-ihto vreun ocol? De ce? Şi pe unde?

Tot necunoscută rămînea și părerea căpeteniei, în privința vînătorii de bizoni, pe care cei mai mulți dintre bărbații cetei o așteptau cu mărturisită sau nemărturisită înfrigurare.

Se scurse aproape o oră pînă cînd se reîntoarseră Tokai-ihto și Tșetansapa. Îl aduceau cu ei pe delawar, și-l sprijineau în așa fel, încît în ciuda vlăguirii și a rănilor pe care și le făcuse singur, să se poată ține drept. Cu privirea pierdută în depărtare, Chef des Loups pășea fără a se uita la cei din jur. Tokai-ihto îl duse în tipiul său, și poate că Șunktoketșa își amintea acum de seara aceea cînd căpetenia cetei Ursilor îl condusese în tabăra de la Pîrăul Cailor și-l primise pentru prima oară ca oaspete în cortul său. Acolo se vindecase el de răni cumplite, și tot acolo își avusese începutul prietenia lui cu Tokai-ihto. Acum, la fel ca în acele depărtate zile, Uinonah și Untșida pregătiră culcușul rănitului, și tot la fel ca pe atunci, prietenia lui cu Tokai-ihto era puternică și de nezdruncinat.

Căpetenia ieși din cort și se reîntoarse la bărbații și femeile ce rămăseseră pe locul viran dintre tipiuri și care se uitau acum la el cu priviri pline de așteptare. Desigur că Tșetansapa îi vorbise între timp despre știrea adusă de iscoade... Tokai-ihto știa de bună seamă că s-ar putea vîna aici bizoni!... Pe buzele sale flutura un zîmbet de nepătruns.

— Bizoni! anunță el, dînd astfel glas gîndurilor tuturor celor de față. Pregătiți-vă! Pornim să-i vînăm! După ce însă vom reveni de la această vînătoare, ne vom întruni într-o mare adunare a sfatului. Va fi cea mai de seamă și mai serioasă dintre toate adunările sfatului pe care bărbații dakotani le-au ținut de multe sute de sori mari încoace.

Răsunară puternice strigăte de bucurie.

Bărbații fură într-o clipită pe caii lor de vînătoare. Hapedah și Tșaske se alăturară grabnic vînătorilor, și nimeni nu-i dezaprobă și nu le spuse să rămînă în sat. Cînd șirul de călăreți o porni în galop, sub con-

ducerea lui Tokai-ihto, gîndul anora din ei se întoarse nostalgic la ultima şi grozava vînătoare de bizoni de la Pîrăul Cailor. Pe atunci căpetenia condusese peste o sută de războinici vînători. Azi îl urmau abia vreo doisprezece. Ca un huiet răsuna strigătul de vînătoare al dakotanilor, neîntrerupt, ameninţător, clocotitor, asemeni unui muget ieşit din adîncul gîtlejurilor unor bizoni uriaşi, muget tulburător şi pătrunzător, ce făcea să vibreze aerul cald al amiezii. Hapedah şi Tşaske simţeau vag, dar sigur, că se avîntă într-o aventură ce face parte dintr-un nou plan al căpeteniei. La reîntoarcerea sa, Tokai-ihto mersese repede, însă de bună seamă că făcuse un înconjur. Văzuse şi el oare cireada de bizoni pe care o semnalaseră iscoadele?

Continuau să înainteze în galop, şi adierea vîntului le mîngîia umerii goi. Erau cu toţii cuprinşi de o adevărată beţie. Călăreau acum de multă vreme, dar cireada încă nu putea să fie pe aproape, căci vîntul nu aducea cu el niciunul din huietele învălmăşite ce însoţesc trecerea sau popasul unei cirezi atît de mari ca aceea care le fusese semnalată.

Un deal străbătea cîmpia. Îl recunoscură de departe după descrierea iscoadelor, şi, potrivit spuselor acestora, cireada de bizoni ar fi trebuit să fie prin apropierea lui. Ca turbaţi călăreau bărbaţii aceştia, care de atîta vreme nu-şi mai trimiseseră săgeţile asupra uriaşelor sălbăticiuni, care de atîta vreme nu mai mîncaseră costiţe de bizon. Călăreau aşa cum călăriseră întotdeauna primăvara, cînd căutau să pună capăt zilelor de flămînzie de la sfîrşitul iernei, aşa cum călăriseră întotdeauna după ce dănţuiseră zile întregi, ba chiar săptămîni întregi, dansul bizonilor, şi se rugaseră „bunului duh" să le dea bizoni. Li se părea un mare noroc faptul că această cireadă încă nu fusese hăituită şi vînată de alţi indieni. În sinea lor, ei se temeau că orice minut de întîrziere le-ar zădărnici acest noroc, şi că alţii le-ar putea-o lua înainte. Pînă a nu porni la vînătoare fuseseră stăpîniţi de o revoltă surdă împotriva lui Tşetansapa,

care nu dăduse de îndată semnalul de plecare, dar nu îndrăzniseră să nu-i dea ascultare după ce „duhurile" se arătaseră potrivnice lui Hawandşita şi de partea lui Tşetansapa şi a fiilor săi. Acum însă se simţeau ca eliberaţi de o afurisenie, iar spre mîndria lor, vînătoarea o conducea Tokai-ihto, marele vînător, căpetenia victorioasă care-l ucisese pe Red Fox şi care scăpase apoi şi de ceilalţi duşmani. Bizoni ! Bizoni ! Bizoni !

Ceata de vînători ajunse la poalele dealului. Ca să-i urce costişa, mustangii trebuiră să-şi încetinească goana. Şirul lung de călăreţi sui povîrnişul rîpos şi înverzit al colinei, şi fiecare din ei nădăjduia că o dată ajunşi sus, vor putea zări cireada. Era totuşi ciudat că nici acum încă nu se auzea vreun muget de bizon. Cu siguranţă că, în timpul ce s-a scurs de cînd le semnalaseră iscoadele, animalele plecaseră mai departe.

Ajunseră pe creştetul dealului. De acolo, bărbaţii văzură valea cu păşuni netede, şi un mic pîrău. Deodată feţele lor încremeniră.

Jos în vale zăceau o mulţime de bizoni ucişi, hoit lîngă hoit, o întindere de blănuri gălbui, dintre ale căror coame stufoase şi negricioase răsăreau perechi, perechi de coarne scurte şi puternice. Zăceau acolo ca răpuşi pe un cîmp de luptă, prefiraţi pe întreg cuprinsul văii. Cîţiva dintre ei erau jupuiţi. O haită de lupi, ce se învîrtea printre leşuri, şi părea că se şi săturase, o luă la sănătoasa. Cîţiva coyoţi mai mititei începură să chefnească speriaţi, şi, cu coada între picioare, fugiră şi ei. Războinicii cetei Ursilor rămaseră mult timp muţi şi încremeniţi. Ce se întîmplase cu aceşti bizoni ? Cine-i vînase ? Cine lăsase oare fără pază atît belşug de carne ? Cum era cu putinţă să omori dintr-o dată, şi pe un spaţiu aşa de mic, un număr atît de mare de bizoni ? Unde erau urmele vînătorilor ? Socotind după cele cîteva pe care le descoperiră, se părea că în jurul cirezii nu galopaseră mai mult de trei călăreţi. Tşapa sări de pe cal şi cercetă o

urmă care trecea prin apropierea lui. Ea provenea de la un cal potcovit. Vînătorii fuseseră deci albi.

Tokai-ihto descălecă şi coborî în vale, unde întredeschise gura cîtorva leşuri. Limbile le erau tăiate. El făcu un semn tovarăşilor săi, care îl urmară numaidecît, şi le arătă şi lor cele constatate.

— Vînătoare cu hăitaşi şi cu arme automate, îi lămuri el. Aştia nu iau decît pieile şi limbile, care-s bine plătite şi uşor de transportat. Tot restul îl lasă să putrezească. În curînd nu vor mai fi bizoni în preerie. „Buffalo Bill" e din nou pe drum. El singur a ucis pînă acum vreo patru mii.

Bărbaţii se împrăştiară tăcuţi şi cercetară leşurile unul cîte unul. Apoi, se reîntoaseră la Tokai-ihto, care aştepta tăcut.

— Ce facem ? întrebă Tşetansapa. Putem să luăm carnea nestînjeniţi ?

— Putem s-o luăm, Şoimule Negru, fiu al lui Ploaie cu Soare. Putem lua ceea ce „lupii cei tari" dintre oamenii albi nu vor să păstreze, pentru că nu e bine plătit. Nouă însă ne este de folos ceea ce risipesc şi leapădă ei. Avem acum carne pentru cîteva luni. Uatşitşunii aceştia au mai lăsat pe loc şi un morman de piei gata jupuite. Ei au fugit cînd ne-au văzut venind, pe Tunetul Munţilor şi pe mine. Am auzit împuşcăturile lor în timp ce zoream de la Missouri spre corturile voastre; ne-am grăbit să ajungem aici, şi atunci i-am întîlnit. — Tokai-ihto şi Tşetansapa văzură trei războinici care, la o depărtare de cîteva sute de metri, cercetau mormanul de piei despre care vorbise căpetenia—. Femeile noastre vor aduce mîine prada la corturi, continuă Tokai-ihto. Tabăra nu ne-o mutăm în altă parte, căci locul de lîngă pădure este foarte bun. Cu toate că nu ne va tulbura nimeni în timp ce vom căra vînatul, va trebui totuşi să lăsăm aici cîţiva paznici, ca să sperie şi să alunge lupii. Hau... Imi dau seama — continuă el — că nu va mai trece mult pînă cînd toţi bizonii sălbatici vor fi ucişi de către oamenii albi. Tşaske şi

Hapedah au dreptate. Noi trebuie să învățăm să creștem din aceia bălțați. Acum va înțelege asta oricine, chiar și Tșotanka, al cărui cort e încă tot pe celălalt mal al pîrăului.

Tșotanka, despre care tocmai fusese vorba, venea încet spre grupul lor. El rugă pe Tokai-ihto să-i spună și lui ce s-a întîmplat, apoi grăi rotindu-și întunecat privirea în jur:

— Înțeleg acum că duhul bizonului sălbatic, pe care-l invoca Hawandșita, nu putea să mai aibă nici o putere! Uatșitșunii au învins bizonul sălbatic. El se stinge... iar dacă nu vrem să murim și noi, atunci trebuie să învățăm ceva nou.

Cele trei căpetenii hotărîră împreună, cine, și în ce punct va face de pază.

Dezmeticiți, cu buzele strînse, vînătorii se reîntoarseră în sat. Vestea masacrării bizonilor făcu de îndată înconjurul corturilor. Fără nici o altă vorbă, și fără să mai aștepte vreo dispoziție, Tșotanka, și toți acei ce-și așezaseră împreună cu el tipiurile pe celălalt mal al apei, le desfăcură, le cărară peste pîrău, și le înălțară alături de cele ale tovarășilor lor, refăcînd satul după vechile lor rînduieli, cu privire la așezarea corturilor. Numai cortul vrăjilor, cel pe pereții căruia erau desenați colorat șerpi și păsările tunetului, rămase dincolo, pe loc. El își trăise traiul.

Căpetenia îi pofti pe tovarășii săi devotați la un mic ospăț.

Ca și odinioară la Pîrăul Cailor, Uinonah și Untșida așternură pe jos rogojini și așezară străchinile. Oaspeții erau Tșetansapa, Tșapa și Tșotanka, Ihasapa și tinerii Corbi, și nici Chef des Loups nu lipsi din mijlocul lor. Tunetul Munților era și el de față, iar lîngă Uinonah sta sora ei Sitopanaki, la picioarele căreia se cuibărise ursulețul. Adams intră în cort împreună cu Thomas și Theo. La urmă se strecurară întăuntru Hapedah, Tșaske și Fulgerul Norilor, cărora în sfîrșit li se îngăduise să vină și ei. Demîncare era pentru toți, căci Uinonah fiersese o

oală mare cu lapte, şi îl servea acum, asemeni tradiţionalei lor fierturi de carne de bizon, în străchini de lut, din care oaspeţii îl sorbiră cu lingurile lor de corn.

Mîncară apoi costiţă de bou şi făcură haz văzînd cum fiecare încă mai strîmbă puţin din gură din pricina acestor bucate prea dulci pentru limbile lor. Masa fu însă îmbelşugată, iar la sfîrşitul ei, bărbaţii îşi aprinseră cu plăcere lulelele.

Castorul se aşezase alături de ponkan.

— Ei, cum stau lucrurile — îl întrebă el acum pe Şudegaţsa — vrei să rămîi la noi şi s-o iei de femeie pe fata Floare Meliferă ? Vei putea să-ţi faci un cort. Lemne sînt destule, pădurea-i doar aproape, iar piei de bizon putem să-ţi dăm cîte îţi trebuiesc. Prada de astăzi ne-a mai adus o sumedenie, noi-nouţe.

Şudegaţsa era de acord, şi toţi se bucurară că viteazul şi vicleanul Castor scapă în sfîrşit de grija femeilor din tipiul său.

— Voi v-aţi purtat cu mine foarte rău, zise ponkanul. Crezusem că-l veţi întîmpina cu bucurie pe cel ce vine cu o solie de la Tokai-ihto.

Căpetenia, care-i auzise cuvintele, se întoarse spre tînăr.

— Tu, ponkane, m-ai înţeles mai repede decît mulţi dintre războinicii mei, şi acesta este meritul tău. Ar trebui însă să-ţi reaminteşti că eu nu ţi-am spus să anunţi cetei Urşilor ora sosirii mele sau să le vorbeşti despre cultivarea porumbului. Trebuia să le dai de ştire numai că încă sînt în viaţă.

Şudegaţsa coborî privirea.

— E adevărat — recunoscu el. Am fost un flecar, şi, de un flecar bineînţeles că nu ai nevoie în corturile tale.

— Tu rămîi la noi, aşa cum ţi-am mai spus la Mini-Sose. La ceata Urşilor vei mai putea încă trece, tînărul meu frate, prin multe încercări, care-ţi vor da prilejul să-ţi dovedeşti curajul şi măsura în vorbă şi purtare. Pentru mine şi pentru noi toţi eşti binevenit !

— Hau! strigă Tşapa, iar ceilalţi îşi manifestară în acelaşi fel aprobarea. Însă... — zise Vicleanul — acum însă trebuie să mai caut o femeie pentru cortul meu. Nu-mi pot fierbe mereu singur laptele...

Bărbaţii rîseră cu toţii, şi Castorul rîse şi el cu plăcere.

— Da — continuă apoi — am s-o iau pe văduva aceea sitsikauană, cu nasul cîrn. E o femeie destoinică şi întotdeauna veselă. Deodată însă mutra lui Tşapa păru că devine gînditoare.

— Ce mai e?! întrebă Tşetansapa, care nu căuta să-şi ascundă bucuria că se rezolva şi această problemă.

Castorul îşi încreţi hazliu nasul.

— O singură femeie în cort e foarte puţin.

— Ia-ţi două, îl sfătui Chef des Loups, care tăcuse pînă atunci. A doua poate... o assiniboină! Mîncare avem destulă în corturile noastre, şi nu mai trebuie să trăim cu grija că s-ar putea să nu vină cirezile de bizoni. Avem acum propria noastră cireadă lîngă sat.

Vicleanul mormăi bine dispus:

— O să vedem!

Afară, în faţa cortului, Ohitika sfărîma de zor coaste de bou.

Se făcuse seară cînd oaspeţii părăsiră tipiul.

Era seara în care ceata Urşilor urma să ţină cea mai însemnată dintre consfătuirile pe care le ţinuseră din timpuri imemorabile. Marele cort al sfatului fu deschis. Contrar obiceiurilor de odinioară, căpetenia invită prin crainic, la această adunare, pe toţi cei ce făceau parte din ceată, pe toţi cei ce aprobaseră plecarea din rezervaţie, pe toţi care făcuseră drumul cel anevoios, pe toţi care voiau să înceapă acum viaţa cea nouă şi care luptaseră cu vitejie pentru asta. Fură chemaţi cu toţii, bărbaţi, femei şi copii, să asculte cuvintele căpeteniei.

Veniră şi Adams, Theo, Thomas şi Kath. Cireada de bizoni bălţaţi fu lăsată în paza cîtorva tineri.

Tokai-ihto, purtînd pe cap podoaba de pene de vultur, apăru în fața adunării.

— Bărbați, femei, băieți și fete! începu căpetenia. Așa cum marea ursoaică este mama ursulețului ce ne-a întovărășit peste Mini-Sose, tot așa străvechea ceată a Ursilor, care face parte din marele și străvechiul trib al dakotanilor, este mama noastră. Dar puiul de urs este o viață nouă, iar noi sîntem, asemenea lui, o generație nouă. Din rîndurile noastre fac parte fiii și fiicele cetei Ursilor, precum și Adams, Kath, Thomas, Theo, Șudegatșa și Tșapa, fiul lui George. Sîntem deci acum o unire de oameni roșii, albi și negri, și voim să ne cîștigăm de acum încolo hrana într-un mod nou. Adams ne-a cumpărat bizoni bălțați. Deși au un alt miros, ei sînt tot atît de folositori ca și cei sălbatici, căci, după cum știți cu toții, au piele, carne, tendoane, oase... Noi am fost învinși fiindcă n-am cunoscut vrăjile oamenilor albi. Le vom învăța acum, dar învățîndu-le nu vom uita nici vrăjile strămoșilor roșii, și prin asta vom avea o putere mai mare decît cea pe care o au lupii cei mari dintre uatșitșuni. Vom stăpîni pămîntul nostru în comun, și pe el vom paște cireada, iar mai tîrziu vom semăna grîne și vom culege recolta tot în comun. Nici un om roșu n-a fost vreodată sluga unui alt om roșu. Noi nu vom deveni slugile oamenilor albi și nici nu vom învăța de la ei să ni-i facem slugi pe vreunii dintre ai noștri. Am fost întotdeauna frați și surori, și asta vom rămîne. Ne-am rugat în fiecare dimineață „marei vrăji" pentru pace și hrană. Cunoaștem acum tainicul mijloc de a cîștiga și apăra pacea și hrana. Asta voim să facem cu rîvnă multă și cu mult curaj... Acum cîteva sute de sori mari a venit și a acostat pe țărmurile Americii o corabie cu bărbați albi, și sute de mii de războinici roșii n-au aflat nimic despre sosirea acestei corăbii. Deși au venit într-ascuns, sau poate tocmai de aceea, uatșitșunii au învins. Cei mai mulți dintre noi i-au lăsat în pace, nu i-au atacat, așa că acești corăbieri au putut să

aducă mereu, de dincolo de Apa cea Mare, din țări îndepărtate, tot mai mulți oameni albi. Astăzi un mic număr de bărbați și femei roșii vor să înceapă o viață nouă. Uatșitșunii nu știu și nu se sinchisesc de asta. Ei cred că noi bem apă vrăjită, dansăm, și murim, sau că vom deveni, în școlile lor, asemeni albilor. Mulți dintre frații noștri roșii sînt obosiți, iar trădătorii ce se ivesc din rîndurile lor se lasă orbiți de dolarii uatșitșunilor. Ei nu văd zorile zilelor ce vin. De aceea noi putem lucra în taină. Vom căpăta multă experiență, pe care o vom împărtăși apoi fraților și surorilor noastre roșii și celor buni dintre oamenii albi. Noi nu sîntem singuri în mijlocul multimi de dușmani. Frații noștri din tribul sitsikauanilor au și ei un plan mare. Ei voiesc să scoată din pămînt vraja neagră, cu care uatșitșunii pun în mișcare calul de foc, și în acest scop ei au și născocit o seamă de unelte. Viteții Navajos, din sud, voiesc să crească în comun oi și cai, și să-și cultive pămîntul lor uscat; și ei voiesc să rămînă oameni roșii. Va trebui ca noi să dovedim că mintea noastră nu e mai înceată, și că mîinile noastre nu sînt mai puțin dibace. Fratele nostru Adams mi-a spus că printre oamenii albi săraci există asociații tainice, care voiesc pacea și dreptatea. Va veni o zi în care ne vom găsi și noi alături de ei. Va trebui să luptăm timp îndelungat, și cu dîrzenie, pentru hrana noastră și pentru pace. Cînd copiii noștri, sau copiii copiilor noștri, se vor putea uni într-o mare grupare cu acei oameni roșii și cu acei oameni albi care vor același lucru ca și noi, atunci vom învinge. Noi însă nu-i vom ucide pe toți dușmanii noștri, așa cum încă mai credea Hawandșita. Duhurile l-au înșelat pe bătrînul nostru vrăjitor, și el la rîndul său ne-a înșelat pe noi. El și-a dat seama în cele din urmă că bărbații și femeile dakotanilor au fost siliți să-și părăsească terenurile de vînătoare, și, ca ispășire pentru ceea ce a făcut, s-a urcat de bună voie pe rug. Cînd fiii și fiicele noastre vor fi învins, atunci

tinerii noştri bărbaţi nu vor mai pleca la luptă şi după pradă, aşa cum o porneau, cînd se simţeau sătui şi puternici, cei din asociaţia „Cerbului Roşu". Fiii şi fiicele noastre îşi vor cîştiga prin muncă hrana şi vor învinge foamea ; ei vor spune numai adevărul şi vor învinge minciuna ; ei vor cuceri pacea şi nici un om sincer şi drept nu va mai trebui să-şi omoare semenii. Viaţa din noi e rezistentă ca viaţa dintr-un urs tînăr, şi nădejdea noastră este mare. Voim să ţinem întotdeauna minte că animalele sînt şi ele fraţii şi surorile noastre, şi voim de asemenea să nu uităm a sta de vorbă cu polenul florilor din zorii dimineţii, cu vîntul vestitor de ploaie, şi cu apa lacurilor din cîmpiile înverzite. Pentru lupii cei puternici dintre oamenii albi, întreg pămîntul nu înseamnă altceva decît aur şi putere. Noi, spre deosebire de ei, îl iubim ca pe un frate. Să iubim şi de acum înainte pămîntul, animalele şi pe toţi fraţii întru pace, şi să fim întotdeauna gata să ne dăm sîngele pentru ei. Bătrînii noştri ne-au învăţat că pasărea tunetului, pasărea cerului nu zămisleşte şi nu moare. Ea e fără de început şi fără de sfîrşit. Viaţa are deci mai multă putere decît moartea. Călăuziţi de taina noastră cea nouă, noi vom trăi o astfel de viaţă. Hau !

Bărbaţii, femeile şi copiii întăriră printr-un „da" cuvintele căpeteniei lor. Se sfătuiră apoi cu de-amănuntul ce va avea fiecare de făcut de acum înainte. Pe Tokai-ihto, pînă atunci căpetenie de război, îl aleseră căpetenie de pace.

Către miezul nopţii, cînd cortul sfatului se goli, Adams şi Käth plecară la căsuţa lor de bîrne. Pe cerul nopţii licărea puzderie de stele...

— Vrei să trăim o astfel de viaţă împreună ? o întrebă Adams pe tînăra lui soţie.

— Da, Adams, aşa să trăim. Acum nu mai sîntem singuri. Am găsit, în sfîrşit, oameni care vor să vieţuiască în pace şi frăţie. Sfîrşitul e bun, Adams !

— Da, aşa este, dar de fapt e un început.

Era în vara anului 1926. Trecuseră cincizeci de ani de cînd dakotanii, învinşi din cauza lipsei de muniţii, fuseseră duşi în rezervaţie, şi de cînd cîteva cete viteze şi prevăzătoare fugiseră şi îşi căutaseră în Canada locuri noi de aşezare. Ultimile forţe ale rezistenţei apărută în rezervaţii, şi o dată cu ele şi „vrăjitorul" Sitting Bull, fuseseră zdrobite şi nimicite în urma răscoalei pe care o încercaseră în timpul mişcării denumită „dansul duhurilor", organizată în 1890. Dakotanii ce emigraseră în Canada rămaseră însă dispăruţi de pe orizontul politicii şi lumii de afaceri din Statele-Unite ale Americii.

În iunie 1926, cînd se apropie a cincizecea aniversare a luptei de la Little Bighorn — ultima dintre bătăliile mari purtate de Pieile Roşii — manageri dornici de cîştiguri se grăbiră să organizeze, pe cîmpul de luptă de odinioară, o „serbare a împăcării". Fură invitaţi o seamă de istorici, precum şi căpeteniile dakotane din rezervaţie, iar căile ferate înlesniră transportul participanţilor, punînd în vînzare bilete cu preţ redus, pe care le denumiră „Bilete general Custer".

Pentru a da acestei serbări o atracţie deosebită, fu invitat şi nepotul lui Sitting Bull, stabilit în Canada. Sitting Bull nu luase efectiv parte la luptă, dar fusese tot timpul sufletul rezistenţei.

Un profesor de istorie ţinu o cuvîntare în faţa participanţilor albi şi a căpeteniilor dakotane venite din rezervaţie. Aceştia din urmă apăruseră împodobiţi cu pene de vultur. El dădu a înţelege că ar putea prezenta un deosebit interes ca nepotul lui Sitting Bull să istorisească vreo cîteva amănunte despre lupta dakotanilor, asupra desfăşurării căreia aceştia păstraseră pînă în ziua aceea o tăcere desăvîrşită.

După profesor, veni la tribuna oratorilor dakotanul din Canada. El puse pe tăblia mesei un teanc de dolari în bancnote, şi spuse următoarele:

„Oamenii albi care m-au invitat aici m-au rugat să spun cîteva cuvinte de împăcare. Eu nu pot să le adresez acele cuvinte de împăcare pe care ei le aşteaptă de la mine în schimbul dolarilor. Rostindu-le, aş profana memoria bunicului meu. De aceea restitui banii. Iată-i aci! Cine vrea să-i aibă, poate să-i ia. Acestea sînt cuvintele unui dakotan liber ce locuieşte în Canada, şi care-şi cîştigă existenţa prin munca propriilor sale mîini. Hau!"

Cuvîntarea dakotanului luase sfîrşit.

Sărbătorirea memorabilei zile fu o catastrofă pentru afaceriştii manageri, iar presa americană păstră asupra ei o tăcere mormîntală.

OBSERVAȚIUNI ISTORICE

Cercetări paleontologice s-au făcut și în straturile sedimentare ale pămîntului american. În cursul ultimilor decenii s-au găsit în diferite locuri fosile de oameni și animale, precum și resturi de unelte și arme de piatră. Bazați pe studiile făcute asupra acestor vestigii, ajungem la concluzia că timp de milioane de ani America nu a fost locuită de oameni, ci numai de animale. Se pare că strămoșii actualilor indieni au descoperit acest continent abia acum cincisprezece-douăzeci de mii de ani. Pe atunci încă mai exista la nord, între Siberia și Alaska, o punte de pămînt, care mai tîrziu s-a fărîmițat, alcătuind un mare număr de insule. Pe această punte de pămînt au trecut imense turme de animale: bizoni, cai sălbatici, mamuți și mastodonți, asemănători elefanților. În timpul ultimei epoci glaciale, vînătorii din Siberia au plecat pe urmele acestor animale și, pătrunzînd prin valea Yukonului, care era liberă de ghețuri, au ajuns în interiorul Americii; unii au coborît pînă în America de Sud. Ei s-au statornicit astfel pe toate întinsurile acestui mare continent. Cei ce au locuit în partea de nord au păstrat o vreme mai îndelungată legăturile cu patria lor asiatică. Din Siberia au continuat să vină într-una noi și noi valuri de emigranți. Ei s-au răzlețit și s-au stabilit pe acele vaste cuprinsuri de pămînt, iar în cadrul așezărilor lor împrăștiate s-au format cu timpul fe-

lurite limbi și felurite tipuri de oameni. Cu toții însă au pielea brună, părul negru, și multe alte caracteristici comune. Noi le spunem acestor primi locuitori ai Americii, indieni[1].

Cînd au venit în America, indienii aceștia aveau unelte și arme de piatră. Cu timpul însă, la fel cu populațiile din Asia, Africa și Europa, ei inventară și dezvoltară în noile lor așezări, mijloace de muncă superioare. Unele dintre triburile lor știau încă de pe atunci să prelucreze aurul, argintul și arama. Indienii deveniră agricultori și păstori, și ajunseră să lucreze oțelărie și țesături frumoase. Un stadiu înalt de civilizație fu atins în America de Sud, America centrală și Mexic, la incași, mayași și azteci. Popoarele acestea durară temple mari, întemeiară orașe și ele se pricepeau de asemenea să facă lucrări de irigație. Din stîncile munților ei dăltuiră temple măreție și statui; această artă le era tot atît de cunoscută ca și vechilor chinezi, indieni și egipteni. Descoperirile arheologice ne îngăduie să presupunem că în acele timpuri popoarele Americii făceau negoț pe cale maritimă cu China și India.

Indienii se statorniciră și în ținuturile care aparțin astăzi Statelor Unite și Canadei, unde deveniră toți agricultori și păstori. La nord-est, în regiunea marilor lacuri, locuiau irokezii. Oamenii de știință Morgan și Engels au făcut cercetări cu privire la viața acestui trib, care constitue un minunat exemplu de conviețuire în cadrul unei comunități de semințiі[2]. La irokezi, adunarea tribului putea să aleagă și totodată să demită căpeteniile. La această adunare participau, cu drepturi egale, atît bărbații cît și femeile. Irokezii își clădeau case prelungi, de

[1] Vezi capitolul despre vechile culturi indiene, în „So wurde Nordamerika" de profesorul Walter Krieckeberg. Editura Felgut-Berlin, 1948 (n. a.)

[2] Vezi despre viața irokezilor, și povestirea „Blauvogel" de Anna Jürgen. Editura Neues Leben. Berlin, 1951. (n. a.)

lemn, în care locuiau laolaltă mai multe familii. Semănăturile de porumb erau proprietate comună. In ținuturile roditoare ale Mississipi-ului și ale afluenților săi se statorniciră siușii și muskogheenii, care întemeiară nenumărate sate. Aceste două triburi vorbeau o limbă asemănătoare. De siuși țineau dakotanii, iar de muskogheeni, seminolii. Ei construiau diguri și clădeau temple de lut, cultivau porumbul și tutunul, și creșteau câini și curcani. In afară de aceasta, ei se îndeletniceau cu vînătoarea și pescuitul, împleteau coșuri, și erau meșteri în sculptarea lemnului și arta țesătoriei. Triburile făceau negoț activ între ele. Erau în legătură unii cu alții pe cărări care treceau prin păduri, sau călătorind cu pirogele lor ușoare pe apa rîurilor. Siușii făcură chiar încercarea să traverseze Oceanul Atlantic cu aceste mici ambarcații. Muskogheenii înălțară cea mai mare piramidă de lut din antichitate. Ea era clădită în trepte, și avea o bază dreptunghiulară cu o suprafață de 71.400 mp.

Dintre animalele preistorice dispăruseră mastodontul, mamutul și calul sălbatic. Cauzele acestei dispariții nu se cunosc, ele n-au fost încă cercetate. Numai bizonul rezistase. Pe atunci erau milioane de bizoni în America și trăiau în cirezi pe pășunile bogate din valea fluviului Mississipi, precum și în preeriile întinse din vest. Pămîntul era atît de roditor, încît grija de hrană le era aproape necunoscută. Indienii aveau timp pentru tot felul de jocuri și serbări în comun. Căpetenia de pace a tribului se bucura de mai multă considerație decît căpetenia de război. Cei din America de Nord erau oameni veseli și viteji, care iubeau libertatea.

După ce indienii locuiseră și cultivaseră pămîntul Americii mai bine de cincisprezece mii de ani, apărură noi descoperitori. De astă dată descoperitorii nu veneau din Asia de răsărit, ci de pe coasta apuseană a marelui continent euro-asiatic. Primii dintre aceștia fură wikingii, dar așezările lor pieriră cu

rind. Abia după 1453, după ce turcii cuceriră Constantinopolul, se ivi perspectiva descoperirii de o importanță mondială a Americii. Turcii tăiaseră negustătorilor europeni drumul spre India și China, și îi împiedicaseră să-și continue negoțul cu răsăritul Asiei, care le aducea cîștiguri mari. De aceea negustătorii și principii Europei căutară cu tenacitate o altă cale spre Indii, un drum pe care Otomanii să nu-l poată controla. Pornit în căutarea unui asemenea drum, Columb debarcă în 1492 pe coasta insulelor din preajma Americii centrale. El crezu că a găsit India și de aceea oamenilor pe care-i întîlni le spuse indieni. Curînd însă, se dovedi că țara pe care o descoperise nu era India. În căutarea adevăratei căi, porniră apoi să străbată Atlanticul multe corăbii de negustători și de aventurieri. În drumul lor, ei descoperiră mereu alte și alte regiuni ale continentului american. Principii, negustătorii, și marii latifundiari din apusul Europei fură din ce în ce mai atrași de pămîntul acesta roditor și bogat în terenuri aurifere. Spaniolii, care erau în secolul al șaisprezecelea o putere mondială, ocupară America de Sud, America centrală, și Mexicul, și puseră stăpînire și pe toată partea apuseană a Americii de Nord. Ei distruseră cultura înaintată a incașilor, mayașilor și aztecilor, și le nimiciră templele și orașele. Toate comorile de aur și argint pe care putură pune mîna, fură cărate în Spania. Englezii își întemeiară colonii pe coasta răsăriteană a Americii de Nord, iar francezii se infiltrară în valea fluviului Mississipi. Deoarece indienii aveau obiceiul să-și vopsească pielea cu roșu — culoarea sîngelui, simbolul vieții — cotropitorii îi denumiră „Piei Roșii", sau „oameni roșii", denumire ce se păstrează și azi.

După ce regiunile mai ușor accesibile ale Americii fură cucerite, invadatorii începură să se certe între ei. În același timp coloniile se ridicară împotriva patriei-mumă. Anglia ocupă Canada franceză. Statele Unite se desclarară independente față de An-

glia. Napoleon învinse Spania şi luă în stăpînire partea apuseană a Americii de Nord, dar pentru că el nu o putea nici exploata, nici apăra, o dărui tinerelor State Unite. Voia, prin aceasta, să lovească în duşmanul său cel mare, Anglia. In luptele dintre ei, englezii şi francezii căutară aliaţi indieni, şi reuşiră întotdeauna să găsească triburi gata să-şi verse sîngele pentru unii sau pentru ceilalţi. Prin asta, cei înşelaţi au fost, firește, Pieile Roşii, căci de îndată ce luptele luau sfîrşit, ei erau alungaţi atît de englezi, cît şi de francezi.

In secolul al nouăsprezecelea, cînd industria luă o mare dezvoltare, colonizarea Americii de Nord se acceleră. Pionerii fermieri, care desţeleniseră terenurile virgine şi le transformaseră în ogoare, fură acum alungaţi asemeni indienilor. Apărură comisari ai guvernului şi o dată cu ei reprezentanţii marilor societăţi funciare. Neţinînd în nici un fel seama de micii coloniști, ei îi deposedară de pămînt, pe care-l vîndură apoi cu preţuri de speculă. Fermierii trebuiră să cedeze în faţa „rechinilor de ogoare". Rezistenţa lor sîngeroasă fusese înăbuşită, blestemele lor rămîneau neauzite de nimeni. Mari linii ferate fură construite de-a curmezişul Americii de Nord, de la coasta de răsărit pînă la cea de apus. Luară fiinţă oraşe imense. Industriaşii statelor de nord îi subjugară pe proprietarii de plantaţii din statele sudice. In secolul al douăzecilea Statele Unite deveniră o putere mondială. America de Sud le fu aservită din punct de vedere economic şi politic, iar Alaska, teritoriu care aparţinuse iniţial Rusiei, fu cumpărată de ele de la ţar, în 1867.

Indienii au avut la început faţă de emigranţi o atitudine binevoitoare. Ospitalitatea lor n-a fost însă decît în foarte rare cazuri răsplătită. Neguţătorii francezi, „les voyageurs", primiţi adesea în triburile Pieilor Roşii, erau de altfel singurii care cel puţin îi considerau oameni. Băştinaşii nu cunoşteau orgoliul naţional. Ei nu întrebau omul decît dacă e sin-

cer şi viteaz. Quaker-ul William Penn a încheiat în 1647 un tratat de pace cu indienii, şi acest tratat a fost respectat, de către ambele părţi, cu egală bună-credinţă. Începînd de atunci, nici un quaker n-a mai ucis vreun indian, în cursul numeroaselor războaie cu Pieile Roşii, şi nici un indian n-a mai omorît vreun quaker.

Acestea au fost însă doar excepţii. America de Nord le-a fost răpită indienilor în mod sîngeros şi perfid. In lupta împotriva lor, omul alb nu s-a folosit numai de arme. El a răspîndit în rîndurile Pieilor Roşii boli molipsitoare şi i-a corupt cu ajutorul rachiului. De cele mai multe ori, tratatele încheiate cu indienii nu au fost luate în seamă decît doar cîţiva ani de la încheierea lor; după aceea erau considerate ca simple petice de hîrtie, lipsite de orice valoare.

Dacă lupta dintre albi şi roşii a luat în America de Nord forme atît de îngrozitoare şi sălbatice, aceasta se datoreşte, înainte de toate, procedeelor întrebuinţate de aşa-numiţii „călugări pelerini", care veniseră în America în anul 1620 pe bordul corăbiei „Mayflower", în urma persecuţiilor suferite în Anglia din pricina convingerilor puritane. Aceşti călugări pelerini erau cuprinşi de un zel fanatic, şi controlau în mod tiranic dacă toţi cei pe care-i păstoreau trăiesc simplu şi potrivit unor moravuri severe. Ei erau animaţi de credinţa că succesele economice le asigură o fericire veşnică în ceruri şi de aceea nu se dădeau înapoi de la nici un mijloc de exploatare capabil să le aducă aceste succese. Exploatarea pădurilor, vînatului, şi oamenilor, oricît ar fi fost ea de sălbatică, era considerată de aceşti călugări dreaptă, cu condiţia să dea grabnic rezultate fructuoase. Pe indieni îi socoteau păgîni ce trebuiesc nimiciţi. Venind în America, călugării pelerini juraseră să trăiască liberi şi egali în drepturi. Aceste principii democratice înţelegeau însă să le admită numai pentru ei. Pieile Roşii nu beneficiau nici de

cele mai elementare drepturi ale omului. Pelerinii scalpau bărbați, femei și copii indieni, cumpărau scalpurile ce li se aduceau, și au mers pînă acolo încît au stabilit și publicat chiar liste de prețuri pentru aceste scalpuri. Ei se deosebeau deci foarte mult de quakerii animați de un creștinism pașnic. Clasa conducătoare a actualei Americi îi consideră pe călugării pelerini drept adevărații ei strămoși și data cînd corabia „Mayflower" a ajuns la țărmul Americii e aniversată prin serbări, ca o a doua și hotărîtoare descoperire a acestui continent.

In războaiele de apărare împotriva invadatorilor, indienii le-au fost la început superiori acestora, căci aveau simțuri ascuțite și exersate încă din fragedă copilărie, și se pricepeau mult mai bine să folosească în favoarea lor toate avantajele terenului.

A rămas vestită, între altele, înfrîngerea generalului englez Braddok. In fruntea celor 1400 de oameni ai săi, și însoțit de un mare număr de vehicule, el începu cu tobe și surle marșul prin pădurea virgină. Nu vru de loc să ia în seamă avertismentele ofițerului de miliție George Washington, președintele de mai tîrziu al Statelor Unite, și nu ascultă nici de sfatul unor cercetași ca Daniel Boone. Trupele lui fură atacate prin surprindere de către 600 de indieni conduși de Pontiac, o căpetenie din Ottawa. Infrîngerea albilor fu totală. Tunurile, munițiile și proviziile coloanei căzură în mîinile Pieilor Roșii, cei mai mulți dintre soldați fură uciși de aceștia, și însuși generalul Braddok muri în luptă. Resturile armatei sale se salvară numai printr-o fugă deznădăjduită. E lesne de înțeles că, în împrejurările de atunci, indienii nu considerau uciderea unui alb drept o faptă glorioasă. „Oamenii albi se lasă foarte ușor omorîți", spuneau războinicii roșii. Numărul mereu în creștere al invadatorilor și înarmarea lor superioară hotărîră însă soarta luptei. Albii învinseră și băștinașii fură alungați de pe vechile lor meleaguri. După ce cuceriră ținuturile din vecinătatea

marilor lacuri și de pe coasta de răsărit a Americii de Nord, albii pătrunseră în regiunea fluvului Ohio, actualul Kentucky. Din cauza frumuseții și fertilității ei, această regiune fu denumită de către primii coloniști „grădina lui Dumnezeu". Cei care veniră în urmă o schimbară însă în curînd în „pămînturile întunecate și însîngerate". Nu după multă vreme, „granița" dintre albi și indieni fu împinsă dincolo de Mississipi, iar după aceea lupta se dădu și pentru ultimul refugiu al Pieilor Roșii, preeriile sălbatice și lipsite de păduri ale „vestului îndepărtat".

Cotropitorii albi întîlniră acolo triburile puternice și iubitoare de libertate ale teton-dakotanilor. Vreme de secole, ele locuiseră împreună cu marea familie de triburi Sioux-Dakota, în ținuturile roditoare și bogate în vînat străbătute de fluviul Mississipi. Alte triburi însă, împinse de albii ce veneau din răsărit, și nevoite să se retragă din calea acestora, împinseră la rîndul lor pe teton-dakotani, și îi siliră să-și părăsească așezările. Teton-dakotanii fură astfel constrînși să pribegească prin preeriile vestului, pînă atunci nelocuit, și să reia viața nomadă, de vînători, a strămoșilor lor. Ei putură să facă asta, deoarece calul, dispărut din America, reapăruse adus de albi. Caii fugiți se sălbăticiră în preerii și înmulțindu-se formau turme mari. Teton-dakotanii și alte triburi din preerie prinseseră aceste patrupede în stare sălbatică, le domesticiseră și le folosiră apoi mai cu seamă pentru a merge călare la vînătoare de bizoni, animale care constituiau principala hrană a triburilor de preerie. Cînd cirezile de bizoni nu se mai abăteau prin ținuturile lor, atunci se pornea și se lățea o foamete cumplită, iar certurile și luptele intertribale pentru stăpînirea terenurilor de vînătoare reîncepeau. Teton-dakotanii păstraseră în noua lor viață de nomazi nenumărate obiceiuri și îndeletniciri pe care le deprinseseră încă din timpurile cînd se ocupaseră cu agricultura. Ei rămaseră și acum, la fel ca și mai înainte, în legătură strînsă și perma-

nentă cu populațiile indiene stabile. Așa se explică faptul că albii au găsit la ei o civilizație surprinzător de avansată pentru niște triburi de vînători. Spre deosebire însă de irokezi, teton-dakotanii nu mai recunoșteau femeii o situație de egalitate în drepturi cu bărbatul. Aceasta era o consecință a schimbării felului ei de viață. Cît trăiseră în ținuturi roditoare, femeia lucrase ogoarele, cultivase porumb și contribuise astfel la procurarea hranei. Acum hrana familiei trebuia să fie procurată prin vînătoare, deci exclusiv de către bărbat. Considerația de care se bucurase odinioară femeia se mai păstra numai pentru așa-numitele „vrăjitoare". Acestea se pricepeau să tămăduiască boli prin diferite leacuri și remedii, și indienii aveau încredere în talentele lor „vrăjitorești".

Triburile dakotane din răsărit, care continuaseră a se ocupa cu agricultura, fură subjugate în 1862, după lupta crîncenă de la Minnesota. Cei mai viteji dintre ei fugiră în Canada. Apoi, cînd de-a curmezișul Americii fu construită prima „linie a Pacificului", și cînd se descoperi aur în Black Hills, începu atacul cel mare împotriva triburilor dakotane din vest. Fu cel din urmă război indian. Teton-dakotanii învinseră doi generali americani și trupele acestora. Faima victorioșilor conducători dakotani Sitting Bull și Crazy Horse ajunse pînă în Europa. În 1876, cavaleria generalului Custer fu împresurată de dakotani și nimicită cu desăvîrșire. Însuși Custer pieri în luptă. În rîndurile dakotanilor se iviră însă trădători care se lăsară mituiți și care semnară cedarea teritoriilor. Dakotanii, cărora li se terminase muniția, fură nevoiți, în 1877, să ceară pace. Civilizația indiană, rămasă într-un stadiu corespunzător epocii de piatră și de bronz, era definitiv învinsă de civilizația secolului mașinilor. După o luptă de aproape douăzeci de ani, teton-dakotanii predară armele, iar armata americană puse la cale cu acest prilej un adevărat măcel al bărbaților, femeilor și copiilor

teton-dakotani lipsiți de apărare. Învinșii trebuiră să se ducă într-o rezervație, unde fură ținuți ca niște prizonieri. Un mic număr de dakotani izbuti să fugă în Canada, și, într-o noapte, chiar un sat întreg își strînse pur și simplu corturile și trecu hotarul slab păzit al rezervației. In Canada, fugarii aceștia putură să trăiască liber și să muncească liber, fiindcă erau puțini la număr. Marile triburi canadiene ale sitsikauanilor și ale assiniboinilor fuseseră și ele înghesuite în rezervații. Dakotanii din rezervație încercară să facă încă o răscoală. Această mișcare, denumită „dansul duhurilor", fu însă înăbușită. Polițiștii indieni din serviciul administrației rezervației, amețiți de băutură, îl uciseră pe eroul poporului indian, Sitting Bull. Seminolii, care ocupaseră în sud rezistența cea mai îndîrjită, erau și ei subjugați, încă din 1842, după un război ce durase cîțiva ani. Osceola, căpetenia lor, fusese înfrînt datorită unei trădări, și ținut prizonier, într-un fort, pînă la moarte.

Războaiele cu Pieile Roșii luaseră sfîrșit. In 1878, un an după desfășurarea întîmplărilor din această povestire, fugiră spre nord, din rezervația Oklahoma, care însemna moartea pentru ei, cincizeci de războinici cheyenni, cu femeile și copiii lor. Impotriva acestor 50 de războinici fură aruncați în luptă, pînă la urmă, nu mai puțin de 12.000 — douăsprezece mii — soldați ai armatei americane. Un incident care evocă vitejia indienilor și măiestria războiului de care aceștia au dat dovadă în luptele lor seculare. Howard Fast a descris în mod impresionant această campanie împotriva cheyennilor[1].

In răstimpul cît au durat luptele între băștinași și cotropitorii albi, s-a format un anumit tip de om: „plăieșul". El se muta o dată cu granița, ce se tot deplasa de la est spre vest, și îndeletnicirile sale erau acelea de vînător, cercetaș (scout), punător de

[1] Howard Fast „Ultimul hotar". Editura Dietz, Berlin, 1951 (n.a.)

capcane, căutător de aur, tăietor de lemne, negustor, cowboy, fermier. El era, mai totdeauna, un dușman înverșunat al indienilor, gata să înjunghie un „roșu" pentru cea mai neînsemnată pricină. Din rîndurile plăieșilor de la răsărit de Mississipi se reliefează însă personalitatea lui Daniel Boone, care a devenit tipul reprezentativ din „Poveștile Ciorapului de Piele", și care putea să se măsoare cu oamenii roșii în ceea ce privește sinceritatea, respectarea cuvîntului dat și dragostea de libertate. El a fost descoperitorul Kentucky-ului, însă distrugerea pădurilor și a vînatului, ce urma acolo, îl dezgustă. Fu alungat, de două ori, de pe ferma lui de către „rechinii de ogoare". La bătrînețe el se stabili în vestul îndepărtat, și numai renumele său și un grup de prieteni voinici îl feriră de o a treia jefuire a întregului său avut de către afaceriștii aceia hrăpăreți. Printre cuceritorii preeriei deveni faimos „Buffalo Bil!", un aventurier îndrăzneț, care, folosindu-se de arme automate, împușcă, el singur, într-un an și jumătate, patru mii de bizoni. Progresul industriei particulare era legat, în felul acesta, de distrugere. După sfîrșitul războaielor cu indienii și exterminarea bizonilor, Buffalo Bill purtă și expuse prin circurile Europei pe cîțiva dintre prietenii săi roșii și cîștigă astfel o mulțime de bani. Deosebirea dintre cei doi plăieși, Daniel Bonne și Buffalo Bill, este caracteristică evoluției cercurilor conducătoare americane și a sateliților lor. Yankeul, demn urmaș al călugărilor pelerini, întreprinzător fără scrupule, speculant și avid de mari cîștiguri, a reușit să se impună. In sînul poporului american mai trăiesc însă și oameni dintr-o bucată, ca Daniel Bonne, pașnicul quaker William Penn, și corectul și generosul francez Brulé.

Băștinașii Americii, cu excepția unor mici triburi ce locuiesc în pădurile virgine ale Americii de Sud, sînt astăzi subjugați. Invingătorii albi au încercat să facă din ei sclavi, buni doar pentru muncă. Indienii supuși unei astfel de asupriri nu mai întrevă-

zură nici o posibilitate de rezistență activă. Ei muriră în masă. Oamenii albi nu-i putură folosi ca sclavi, și de aceea urmară sfatul călugărului Las Casas și importară în locul lor sclavi negri.

Populația indiană a Americii era evaluată, în 1940, la 30—40 milioane, sau, punînd la socoteală și metișii, la 60—80 milioane. „Indioșii" Americii de Sud și Mexicului duc o viață proletară. Formal sînt liberi, însă economicește sînt exploatați la maximum. Asupritorii lor voiesc să-i mențină în mizerie și ignoranță, și de aceea nu contribue cu nimic la ridicarea lor materială și culturală. Mulți indioși au căzut victima alcoolismului. Ei n-au uitat însă tradițiile lor naționale, se trezesc la rezistență națională și proletară, și încep să ia parte la mișcările politice. Pieile Roșii din Mexic mai vorbesc și astăzi încă propria lor limbă, mai ales azteka.

Mai grea este situația băștinașilor din Statele Unite și din Canada. Aceștia, împreună, sînt aproape un milion de oameni și au fost în mare primejdie de a dispare. Așezările lor sînt foarte împrăștiate, și ei trăiesc izolați de marea masă a poporului indian din America de Sud, America centrală și Mexic. Învingătorii albi i-au închis în așa-numitele rezervații. Numai puțini din ei au izbutit, după înfrîngere, să se sustragă acestei soarte și să-și croiască o viață nouă și independentă. Pentru clasa conducătoare din America de Nord, în politica ei față de indieni, contează o singură lozincă: „Moarte sau adaptarea la modul de viață american!" Modul de viață american este însă, așa cum a spus o căpetenie indiană, în totală contradicție cu modul de viață al omului roșu. În statele din sud ale S.U.A., legile excepționale împotriva oamenilor de culoare se aplică și indienilor. Ei nu au voie să frecventeze școlile albilor, nu au voie să contracteze căsătorii cu albi și sînt împiedicați să-și exercite dreptul de vot. Canada, în politica ei față de indieni, urmărește aceleași scopuri ca și S.U.A. Procedeele canadienilor

nu sînt însă atît de brutale, meschine şi odioase. De altfel, Canada dispune de teritorii mai întinse, iar concepţiile locuitorilor ei sînt pătrunse de mai multă toleranţă. Acestea din urmă se pot însă foarte lesne schimba. Trei generaţii de indieni canadieni s-au bucurat totuşi, pînă în prezent, de un asemenea avantaj, care, evident, şi-a arătat efectele. Nu fără motiv au fugit din Statele-Unite în Canada întregi subdiviziuni ale celor mai diferite triburi — şahaptini[1], dakotani, cheyenni — în condiţiuni şi cu sacrificii nespus de grele.

Actuala mişcare naţională a băştinaşilor nord-americani nu are, dat fiind numărul lipsit de importanţă al celor ce formează aceste triburi, baza de masă a mişcărilor din America de Sud şi din Mexic. Totuşi, foştii indieni ai preeriei desfăşoară şi ei o nouă luptă de rezistenţă. Indienii aceştia au căutat cu dîrzenie să rămînă la comunismul lor primitiv, care le ajută totodată să-şi păstreze unitatea naţională. Ei au izbutit, pe alocuri, să transforme acest comunism primitiv într-o progresistă conştiinţă colectivă. În alte locuri însă, nu şi-au putut menţine forma de proprietate comună şi au devenit proprietari aï unor mici şi amărîte petice de pămînt, sau proletari.

Important e faptul că indienii din întreaga Americă au intrat în legătură unii cu alţii. În anul 1940 a avut loc la Patzenaro, în Mexic, o conferinţă a tuturor indienilor[2].

Ziarele şi revistele imperialismului american încearcă neîncetat să-l prezinte pe băştinaşul nord-american din rezervaţie drept un om mulţumit, bine

[1] Cuvîntarea căpeteniei şahaptinilor în „Die Regentrommel" de Rolf Tiegens, Der graue Verlag — Berlin, 1936. (n. a.)

[2] Vezi Wiliam Z. Foster „Abriss der politischen Geschichte der Vereinigten Staaten", 1951 (traducere în pregătire, în editura Dietz, Berlin), apoi din „Die Indios steigen von Mexico nieder", poezii sud-americane despre libertate, Editura Volk und Welt, Berlin 1951, şi Gomez „Geschichten von den Mayas", Aufbauverlag, Berlin, 1951. (n. a.)

hrănit, bun de prezentat într-o expoziție. Există și astfel de exemplare, dar adevărul asupra vieții poporului indian din S.U.A. și Canada se prezintă cu totul altfel. Rezervațiile sînt asemenea unor închisori ce au devenit din ce în ce mai strîmte. De la un deceniu la altul, pînă în ziua de azi, ținuturile acestea neroditoare, pe care Pieile Roșii au fost mereu strămutați, s-au micșorat într-una. Nimeni nu are voie să intre în rezervații, și pînă în 1924 nici unui indian nu-i era îngăduit să părăsească teritoriul lor. Începînd din anul 1924, i se permite din cînd în cînd cîte unuia să se mute de acolo. El renunță însă prin aceasta la orice fel de legături cu tribul său, căci, bineînțeles, permisiunea de a se stabili în alte locuri nu este acordată unei întregi subdiviziuni de trib.

Rezervațiile au devenit, pentru poporul indian, mari lagăre ale morții. Administratorii lor, așa-numiții agenți ai rezervațiilor, erau în marea majoritate a cazurilor ofițeri pensionari. Mulți dintre ei nici nu locuiau în rezervație, ci își trimiteau acolo niște înlocuitori. Prin necinstea acestor înlocuitori, rațiile de alimente destinate indienilor — adevărate rații de înfometare — erau în mare parte înstrăinate. Vitele ce aparțineau rezervației ajunseră într-o stare de plîns. Mizeria deveni în cele din urmă atît de mare, încît agenții fură obligați prin lege să locuiască în rezervații. Teritoriile acestea, chiar dacă s-ar bucura de o bună administrare, tot n-ar putea produce hrană îndestulătoare pentru triburile ce le locuiesc. Viața Pieilor Roșii din rezervații depinde de furnituri suplimentare și de rente. Potrivit voinței asupritorilor, trebuia ca băștinașii să nu-și dezvolte aptitudinile nici din punct de vedere economic, nici pe tărîm cultural. Indienii continuau să trăiască în felul străvechilor comunități ale neamului lor, și nu cunoșteau nici proprietatea individuală a pămîntului, nici împărțirea în clase sociale. S-au făcut de asemenea încercări de a-i sili să parceleze pămîntul

rezervațiilor și de a da în proprietate fiecărei familii cîte o parcelă. La început opunerea a fost generală. In 1887 apăru însă „general allotement act", lege prin care indienii fură obligați să accepte împărțirea pămîntului. Acolo însă unde spiritul colectiv al membrilor diferitelor triburi a rămas destul de puternic, ei își lucrează încă și astăzi în comun ogoarele. Impărțirea pămîntului nu face decît să destrame triburile. Proprietatea colectivă este un mijloc de afirmare a independenței naționale. Tutela exercitată asupra băștinașilor mergea atît de departe, încît acestora, încă de pe cînd erau copii de școală, nu le era îngăduit să-și poarte părul împletit în cozi, după vechiul lor obicei, ci trebuiau să și-l tundă. Cei ce voiau să-și manifeste voința de rezistență, nu-și pieptănau părul tăiat și îl lăsau să stea zbîrlit. Este adevărat că din cauza rachiului, mii de indieni au ajuns rău, s-au lăsat înșelați și au murit cerșind, și că alții au devenit, în grajdurile rezervației, nepăsători și apatici, indiferenți chiar față de propriul lor viitor. Voința de rezistență a unui popor dotat și inimos nu este însă prin aceasta înfrîntă. Ea continuă să trăiască în conștiința acestor oameni ce au fost într-una cîntați de poeți și ale căror lupte au uluit odinioară lumea americană și europeană. Continuă de asemenea să subziste aptitudinile lor care au creat, în decursul vremilor de libertate, sate, orașe, ogoare, grădini și opere de artă demne de admirație. Bărbații și femeile indiene, ai căror strămoși au știut încă de la începutul asupririi lor să scape din rezervație, — această închisoare fără gratii, — sînt astăzi mult avansați din punct de vedere economic și spiritual. Dar chiar și în rezervații sînt frămîntări. Triburile canadiene, care au căzut în același fel de captivitate, nu după o înfrîngere în luptă, ci în urma unei hotărîri luată în comun, au nenumărați oameni dotați. Ei acționează cu răbdare și cu tenacitate pentru un viitor mai bun. In războaiele europene au luat parte și indieni, ca soldați americani și cana-

dieni. Ei şi-au dat prea bine seama de slăbiciunile civilizaţiei americano-europene. Cîţiva indieni de seamă din triburile dakotane şi sitsikauane au publicat amintirile lor din timpurile de libertate şi din cele de sclavie care le-a urmat, dîndu-ne astfel amănunte preţioase despre poporul lor. Din aceste scrieri îl cunoaştem pe indian, viaţa lui de fiecare zi, obiceiurile lui, soarta lui, speranţele şi chinurile lui. Ei n-au putut să scrie liber, deoarece tipărirea cărţilor lor depindea de editurile asupritorilor. Cu toate acestea au izbutit să facă înţelese, pentru cei ce vor să înţeleagă, năzuinţele lor de viitor. Ele sînt rezumate în cuvintele actualei căpetenii navajo: „Tinerii noştri bărbaţi au găsit totuşi un răspuns la provocarea ce ni s-a adresat, strămutîndu-ne în ţinutul sterp pe care l-am primit după ce am fost nevoiţi să părăsim pămînturile noastre roditoare. Am învăţat să trăim în comun şi să muncim în comun. Aceasta este realitatea bogată în biruinţi a actualei noastre vieţi".

Bărbaţii şi femeile indiene duc încă şi astăzi o viaţă asemănătoare celei din triburile comunei primitive. Mulţi dintre ei sînt stăpîniţi de vechile superstiţii şi de credinţa în vrăji. Tocmai aceştia sînt adeseori cei care vor să apere cultura indiană, fără însă a fi încă înarmaţi cu vreo altă concepţie de viaţă, cu ajutorul căreia să se poată împotrivi civilizaţiei burghezo-capitaliste. Pieile Roşii mai au încă mult de învăţat pînă ce vor putea să-şi dezvolte aptitudinile în raport cu actualul stadiu al ştiinţei şi tehnicii. În privinţa însă a conştiinţei colective, indienii aceştia, care cunosc din experienţa părinţilor şi strămoşilor lor viaţa comunei primitive, sînt cu mult înaintea noastră. În comuna primitivă exista egalitatea în drepturi a tuturor oamenilor, ajutorul reciproc şi sinceritatea. Pornind de la un asemenea punct de plecare, ei realizează mult mai uşor decît noi această conştiinţă şi pot fi, în această privinţă, învăţătorii noştri. Pieile Roşii au fost şi sînt pe deplin capabili să dezvolte, prin ei înşişi, concepţii

şi relaţii de viaţă care să se îmbine cu ceea ce voim noi. Indienii care acum două generaţii luptau pentru libertate şi care n-au renunţat la proprietatea colectivă nu puteau să ştie că nepoţii lor vor trăi vremuri în care se va petrece o transformare a întregii lumi. Ei au făcut însă pasul cel mai însemnat şi mai just pentru vremurile de atunci. Noi ne putem da astăzi seama, pe baza propriei noastre experienţe, ce înseamnă, pentru un trib de vînători din preerie, că oamenii săi cei mai capabili să organizeze, cu unelte făurite chiar de ei, exploatarea unor zăcăminte de cărbuni. Progresul realizat printr-o evoluţie de mii de ani a fost atins aci — de către sitsikauani — dintr-un singur şi mare salt. Indienilor, care au căpătat conştiinţa viitorului, nu le lipseşte de asemenea nici curajul politic. Nu de mult, o căpetenie a hepilor a declarat unui înalt funcţionar american: „Voi fabricaţi cu banii voştri bombe atomice. Cu astfel de bani noi nu vrem să avem de-a face. Nu mai acceptăm nici o rentă din partea voastră!"

Intr-o şedinţă a Organizaţiei Naţiunilor Unite, la Lake Succes, şase căpetenii irokeze au depus plîngere împotriva Canadei şi Statelor Unite pentru faptul că acestea încalcă drepturile minorităţilor, prezentînd în susţinerea ei sulurile cu textul tratatului din 1750. In acelaşi sens a vorbit cu acest prilej şi teton-dakotanul din Canada, cel care respinsese în mod public, în 1926, oferta unei mari sume de dolari pentru o „cuvîntare de împăcare". El şi-a încheiat discursul prin cuvintele: „Aşa vorbeşte un dakotan care-şi cîştigă existenţa prin munca propriilor sale mîini!"

In cursul ultimilor decenii, de cînd indienii îşi reafirmă voinţa de a rezista, asupritorii lor îi tratează cu încă şi mai multă lipsă de omenie. Speranţa învingătorilor că băştinaşii se vor resemna să fie consideraţi nişte curiozităţi bune de expus într-un fel de parc naţional de istorie naturală şi că vor dispare cu încetul nu s-a realizat. Indienii nu vor

să fie piese de muzeu, ci oameni vii care evoluează. Mortalitatea în rezervații este, bine-înțeles, și astăzi încă extrem de mare, mai ales printre copii. Adulții sînt secerați de tuberculoza pulmonară. Asistența medicală este cu totul insuficientă și ea nu se îmbunătățește, ci devine tot mai slabă. Unui număr de o mie șapte sute de indieni siuși îi revine doar o singură soră de caritate, și asta pe un teritoriu cu circumferința de o mie cinci sute de kilometri. Spitalul pentru indienii navajo a fost închis, deoarece subvenția inițial alocată este acum folosită pentru cheltueli de înarmare. Dacă un controlor de rezervație constată că indienii și-au crescut „prea mulți" cai sau „prea multe" oi, acestea le sînt luate fără să le plătească vreo despăgubire, sau sînt pur și simplu împușcate. Cu toată politica de exterminare, și în ciuda marei mortalități provocate de foamete și boli, populația indiană se înmulțește însă și astăzi din nou „spre necazul guvernului din Washington", după cum scria recent corespondentul revistei americane „Nation" [1].

Nesfîrșita preerie verde, ultima patrie a băștinașilor liberi, încăpută între timp pe mîinile capitalului monopolist, n-a fost nici ea mai bine tratată decît indianul care o locuise. Multă vreme ținutul acesta a servit exclusiv pentru creșterea vitelor. Cînd, acum trei decenii, a început să urce prețul grîului, stratul de iarbă a fost înlăturat și pămîntul desțelenit. În preeria de o nesecată rodnicie au apărut unduitoare lanuri de grîu. Societățile pentru comerțul de cereale au realizat cu noul „aur" al vestului cîștiguri nemaipomenite. Zece ani mai tîrziu, cînd izbucni marea criză economică, aceste societăți încetară să mai cultive terenurile. Era pe timpul cînd se ardea grîu în loc de combustibil. Acum însă, asupra ogoarelor părăginite se abătu un cataclism cumplit. Pădu-

[1] Vezi și știrile curente din revista „U.S.A. in Wort und Bild", Deutscher Funk-Verlag, Berlin (n. a.)

rile de pe coastele munților fuseseră tăiate de către societățile forestiere, și, din cauza aceasta, nivelul apelor de infiltrație coborîse. Cînd veni prima secetă, stratul de cernoziom, ce acoperea preeria aceea vastă, și care-i asigura rodnicia, din Texas pînă în Dakota, se uscă și se prefăcu într-o pulbere fină. Furtunile, ce bîntuie de obicei ținutul, măturară acum neprotejatul cernoziom și îl purtară sub forma unor nori uriași de praf pînă deasupra Bostonului și Washingtonului. A zecea parte din pămîntul preeriei fu cu desăvîrșire degradat, iar restul deveni „nerentabil" pentru agricultură. După cîțiva ani de liniște, în preeria pe care o exploatare prădalnică o jefuise de protecția ei naturală, forțele naturii și-au reînceput, acum de curînd, opera de distrugere. Acolo unde odinioară se întindeau pășuni verzi și nesfîrșite, și mai apoi lanuri aurii de grîu, s-a format acum o sinistră „strachină de colb". În preerii, indienii ar mai fi putut trăi mii de ani, în libertate, din ceea ce le oferea natura. Monopolurile însă au devastat îngrozitor ținutul.

Acesta este fondul istoric pe care se deapănă povestirea noastră. Bine-cunoscutele povești despre Pieile Roșii ni l-au înfățișat pe indian numai ca pe un bandit și ucigaș, sau ca pe un muribund „gentleman roșu". Adversarii cotropitorilor albi au fost descriși, de cele mai multe ori, ca niște tîlhari și criminali, iar prietenii lor ca niște gentlemeni. Fostul indian de preerie, care a dobîndit conștiința vitorului, nu este însă nici bandit, nici muribund. Noi n-am aflat pînă astăzi aproape nimic despre el, și, din neștiință, mulți nici nu credem măcar că există. Rostul istorisirii noastre este de a-l descoperi, de a-l înțelege, și de a-l însoți în luptele grele pe care le-a dat cu dușmanii săi din afară și cu el însuși. Liniile generale ale povestirii corespund cu evenimentele istorice dintre anii 1876—1877. Faptele nu s-au petrecut toate atunci, și în aceleași locuri, dar istoria Pieilor Roșii abundă de asemenea fapte, și aproape

toate s-au petrecut de mai multe ori, unele de sute, şi poate chiar de mii de ori: ravagiile groaznice pe care le-a făcut rachiul în rîndurile indienilor, lupta sălbatică pentru aur, amăgirea garnizoanei unui fort şi distrugerea acestuia, soarta nenorocită a albilor „săraci", primirea într-un trib dakotan a unui sclav negru ce izbutise să scape cu fuga, maşinaţiile contrabandiştilor de arme, isprăvile temerare sau pline de haz din timpul vînătoarei de bizoni, prinderea prin viclenie şi prin trădare perfidă a unei căpetenii dakotane, fuga din rezervaţie a unei întregi subdiviziuni de trib, exodul pe vreme de iarnă şi hăituirea fugarilor de către armată, cîntarea vitejiei pe care o bunică dakotană o cîntă zile şi nopţi de-a rîndul nepotului ei încercuit de duşmani, încheierea păcii între toţi oamenii roşii şi, în cele din urmă, hotărîrea, mai întîi a cîtorva, puţini la număr, ca deşi învinşi, să păşească de acum înainte pe căi proprii şi noi, şi să birue prin asta înfrîngerea. Această hotărîre a adus după ea certuri violente între dakotanii învinşi şi alungaţi din patria lor. Aşa cum se întîmplă totdeauna în istorie, s-au găsit şi printre ei, după capitulare, elemente care au mers pînă la trădare şi crimă. In cugetul indienilor se dădea acum lupta între oboseala lor şi fanatismul lor. Chiar oamenii conştienţi de răspunderea pe care o aveau nu erau siguri dacă au ales just drumul de urmat. Cei care purtau răspunderea viitorului nu şi-au pierdut însă calmul şi siguranţa lor înăscută. Biruind suferinţi şi greutăţi aproape de neînchipuit, ei au adeverit dictonul: „Un indian piere numai atunci cînd vrea el"! Oamenii roşii nu vor însă să piară. Luptele grele şi suferinţele cumplite, pe care indienii au fost nevoiţi să le îndure, nu sînt neapărat caracteristice ciocnirii dintre oamenii civilizaţi şi cei încă necivilizaţi. Realităţile din Uniunea Sovietică constituie azi o mărturie grăitoare a felului cum poate un popor, ajuns la o înaltă treaptă de dezvoltare, să ajute unuia mai puţin

dezvoltat, fără să-i încalce libertatea şi neatîrnarea sa naţională. Acolo însă unde stăpîneşte exploatarea, în sfera capitalismului şi imperialismului, acolo popoarele aşa-zise primitive nu au avut şi nu au nimic altceva de aşteptat decît sclavie sau luptă desperată. Socialismul, dimpotrivă, le ajută să-şi dezvolte şi să-şi îmbogăţească limba şi cultura, le ocroteşte proprietatea colectivă, le eliberează de superstiţii şi le învaţă cum să-şi însuşească progresul tehnic. Imperialismul american procedează cu totul invers: el interzice proprietatea colectivă, încurajează reînvierea superstiţiilor şi credinţelor în vrăji, asupreşte naţionalităţile şi limba acestora şi consideră „oamenii de culoare" drept fiinţe inferioare.

Mulţi indieni ştiu azi toate acestea şi iau parte la lupta generală pentru pace şi dreptate.

Noi deplîngem, alături de ei, pădurile şi preerile devastate şi sîngele vărsat. Deplîngem de asemenea faptul că civilizaţia indienilor a fost distrusă, nimicită prin toate mijloacele. Totuşi, noi nu ne lăsăm cuprinşi de o compătimire pur sentimentală, care nu ajută nimănui. Mîhnirea noastră este biruită de nădejdea că cele mai valoroase comunităţi ale acestui popor prigonit şi impilat îşi vor uni străduinţele cu ale noastre. Cînd luptăm pentru pace, hrană şi dreptate, luptăm şi pentru copiii şi nepoţii unor astfel de bărbaţi şi femei ca acei descrişi în această povestire. Noi luptăm pentru testamentul ideologic al celor căzuţi şi ucişi, pentru asupriţii din întreaga lume! In lupta noastră justă avem, chiar în înseşi rîndurile poporului american, nenumăraţi aliaţi: oameni cu piele albă şi oameni cu piele neagră. Pacea şi dreptatea trebuie să învingă! Cu cît vom birui mai repede, cu atît mai mulţi oameni şi cu atît mai multe întinderi de pămînt vor fi ferite de nimicire şi pustiire.

Nu recucerirea Americii, utopie la care visează cîţiva indieni desperaţi, va despăgubi acest popor

de suferințele lui. O mai bună rînduire a condițiilor de viață, aceasta trebuie să pună capăt, în viitor, jafului și masacrului între popoare și să deschidă și Pieilor Roșii din întreaga Americă toate posibilitățile de dezvoltare pașnică.

LISTA NUMELOR DE TRIBURI ŞI PERSOANE

Nume de triburi

Sioux : (se pronunţă : Siu). O mare familie de triburi indiene de care ţineau numeroase grupări de triburi şi triburi izolate. Sioux (cunoscut sub această formă ortografică franceză în scrierile despre Pieile Roşii) este o prescurtare a cuvîntului „nadowesioux", care înseamnă „şerpi". Aşa îi denumeau „odşibwă-u" — primele Piei Roşii cu care intraseră în contact negustorii de blănuri francezi — pe vecinii lor indieni care-i duşmăneau ; albii au preluat această denumire, însă au redus-o la ultima ei silabă.

Dakota : „Şapte focuri de sfat", cel mai însemnat dintre grupările de triburi ale siuşilor.

Teton : „Stat de preerie", unul din cele şapte triburi dakotane.

Oglala : Semnificaţia cuvîntului nu este prea bine stabilită. Pesemne o poreclă care înseamnă „oameni ce îşi risipesc avutul". O subdiviziune a tetonilor.

In vremea în care se desfăşoară acţiunea acestei istorisiri, începuse să se producă o mai accentuată fragmentare a tetonilor. In cuprinsul lucrării se vorbeşte despre „ceata Urşilor" care, după cum se întîmpla adesea pe atunci, îşi luase numele pur şi simplu după cel al căpeteniei care o conducea. „Ceată" este termenul etnologic pentru astfel de mici comunităţi ce se divizau şi se regrupau adesea.

Ponka : Mic trib al siuşilor.

Delawari: Indieni denumiţi astfel de către albi, după rîul Delaware; ei îşi spuneau „lenapi".

Sitsikauani: „Picioare negre".

Assiniboini: „Fierbători de piatre"; făceau parte — la origine — dintre siuşi.

Navajo: (se pronunţă: Navaho). Trib de indieni care trăieşte astăzi în New-Mexico şi Arizona, în ţinuturi neroditoare, ocupîndu-se mai ales cu creşterea oilor. Cuvintele căpeteniei lor, pe care le-am folosit ca motto al acestei cărţi, au fost extrase din revista „S.U.A. în cuvinte şi imagini" 1951.

Persoane

a) Din ceata Urşilor

Mattotaupa: „Patru urşi", căpetenie.

Tokai-ihto: „Piatră cu coarne", fiul acestuia.

Untşida: „Bunicuţa", mama lui Mattotaupa.

Uinonah: „Fiica prima născută", fiica lui Mattotaupa.

Hawandşita: „Una din scoici", preot-magician, „vrăjitor". (Denumirea de „vraci" provine dintr-o neînţelegere a albilor în ceea ce priveşte limba Pieilor Roşii. Dakotanii nu le spuneau vraci acestor „vrăjitori" ai lor. De altfel, ei considerau şi leacurile albilor tot „vrăji").

Tşetansapa: „Şoimul negru", locţiitor de căpetenie, conducătorul asociaţiei „Cerbii roşii". (In construcţia indiană a cuvintelor compuse, substantivul precede adjectivul. Tşetansapa înseamnă deci în traducere literară: şoim negru).

Mongşongşah: „Salcie mlădie", nevasta lui.

Hapedah: „Pieptănarul", băiat-Urs, fiul în vîrstă de unsprezece ani al lui Tşetansapa. Primul conducător al asociaţiei „Tinerii cîini".

Tşaske: „Picioare răşchirate", nepotul războinicului Şonka, apoi fiu adoptiv al lui Tşetansapa. Al doilea conducător al „Tinerilor cîini".

Tşapa : „Castorul", numit de asemenea „Vicleanul Castor". Fiul unui sclav negru, care scăpase cu fuga, şi a unei femei din ceata Urşilor.
Vaca Bălţată : Bunica Vicleanului Castor.
Floare Meliferă : nepoata Castorului.
Fulgerul Norilor : nepoata Castorului.
Şopîrla : prietena Fulgerului Norilor.
Tşotanka : „Fluierul", războinic mai vîrstnic şi respectat.
Bătrînul Corb : războinic.
Tinerii Corbi : fiii săi.
Şonka : „Cîinele", războinic.
Tatokano : „Antilopa", pîndaci şi ştafetă, poreclit mai tîrziu „generalul".
Ihasapa : „Stîncă Neagră", tînăr războinic şi pîndaci.
Ohitika : „Teribilul", cîine-lup.

b) Alţi dakotani

Tatanka-yotanka : în englezeşte : Sitting Bull (Bizonul care se odihneşte), cel mai influent vrăjitor al teton-dakotanilor.
Singerosul Tomahawk : şeful poliţiei de lagăr din rezervaţie.

c) Alţi indieni

Tobias : numit de asemenea „Chef des Loups" (căpetenia lupilor) sau Şunktoketşa (lup), un delawar, iscoadă a armatei americane.
Tunetul Munţilor : conducătorul unui grup de sitsikauani.
Sitopanaki : „ale cărei picioare cîntă cînd merge", sora Tunetului Munţilor.
Şudegatşa : „Fumul", un ponkan.

d) Albi

Adams : fiu de fermier, rough-rider.
Thomas şi Theo : păzitori de turme (cow-boys), rough-rideri.

Fred Clarke: denumit Red Fox (Vulpea Roşie), căutător de aur, vînător, iscoadă, contrabandist, omul de încredere al colonelului Jackman şi al agenţilor rezervaţiei.

Paco Bacerico: denumit Monito (maimuţică), regele contrabandiştilor.

„Ben cel fără dinţi": negustor de blănuri şi cîrciumar.

„Uriaşul Johnny": cîrciumar.

Maiorul Samuel Smith: comandantul unui fort înaintat.

Kath: fiica acestuia.

Anthony Roach: sublocotenent, mai tîrziu căpitan (Capt'n).

CUPRINS

Partea I-a

LUPTA DINTRE DOUĂ LUMI

Căutători de aur şi indieni 9
Rough-rider-ul Adams 34
Ochii mei văd bizoni gălbui 88
Satul de preerie 101
In ghearele speculanţilor 139

Partea a II-a

ÎNVINŞII

Chibzuielile lui Tokai-ihto 179
In rezervaţie: popor în lanţuri 232

Partea a III-a

NOUL DRUM

Băieţii-Urşi află adevărul 293
Măiestria războiului la Pieile Roşii . . . 344
Cea din urmă luptă fratricidă 381
„Voi nu trebuie să muriţi!“ 422
Lupta cu bizonul vrăjit 470
Marea hotărîre 515
Epilog 567

Observaţiuni istorice 569
Lista numelor de triburi şi persoane . . . 591

Nr. 1031

Redactor de carte: M. Westfried
Tehnoredactor: V. Postelnicu

Dat la cules 23.IX.957. Bun de tipar 15.11.958. Tiraj 12.100 ex. broşate pe hîrtie tipar de 50 gr. m.p. şi 3.050 ex. cart. pe hîrtie semivelină de 65 gr. m.p. Coli de tipar 37,25. Coli de editură 30,1. Ft. 32|84×108. Com. editurii 2598. Ediţia I. A. 03416. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 (A)=R

Tiparul executat sub com. Nr. 1612 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN", Bucureşti — R.P.R.

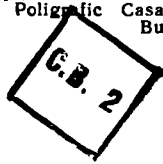

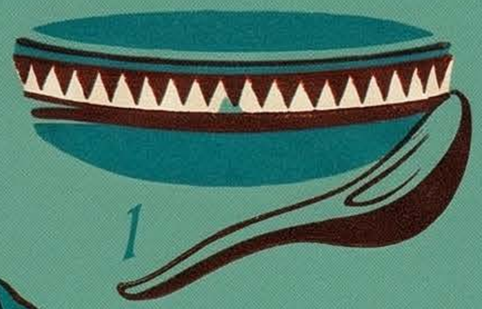

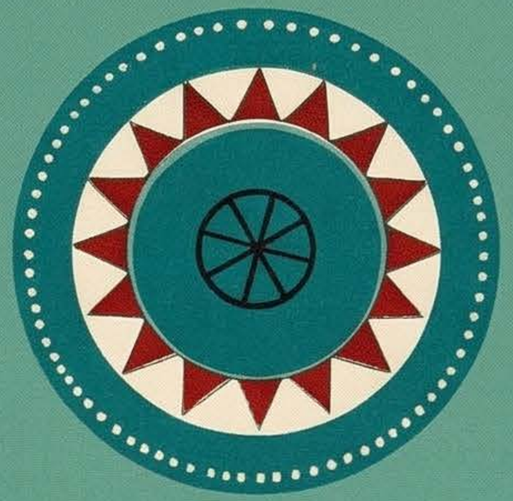

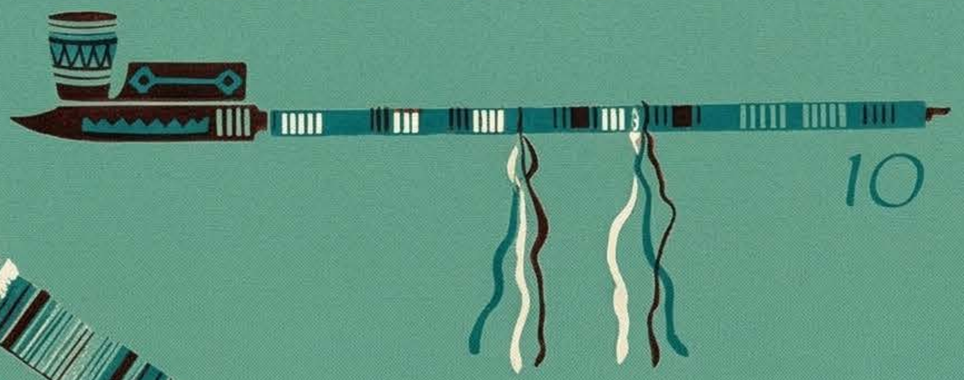

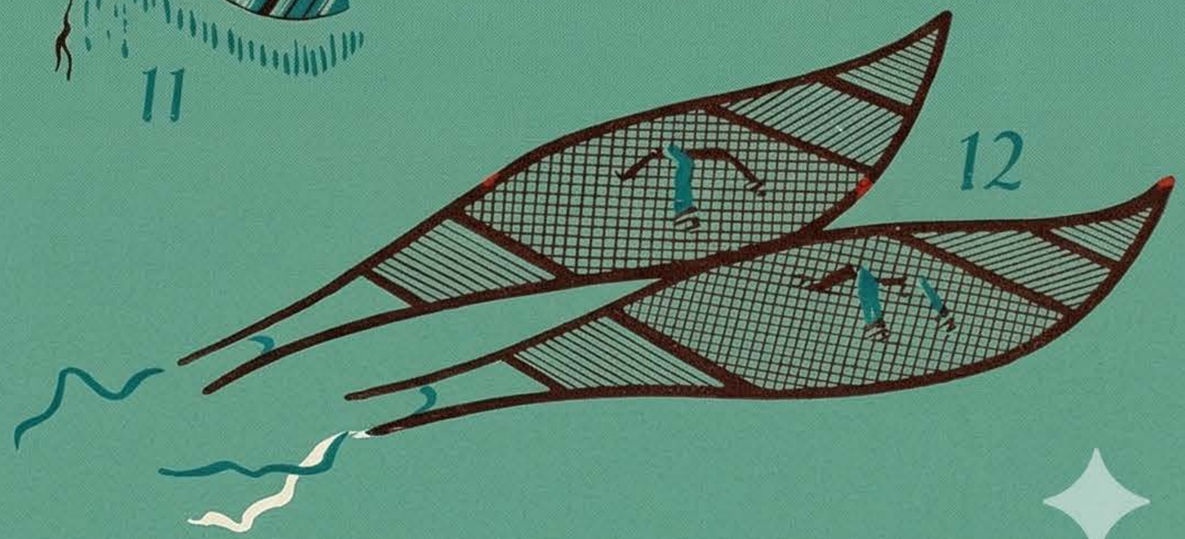

1. STRACHINĂ DE LUT, LINGURI DE CORN
2. TOMAHAWK
3. JUNGHER
4. PIPĂ LUNGĂ
5. BĂTĂTOR DE MINGE
6. BARDĂ DE RĂZBOI
7. GHIOAGĂ CU COADA FLEXIBILĂ
8. SCUT
9. CINGĂTOARE LUCRATĂ DIN SCOICI DE DIFERITE CULORI; SERVEA PIEILOR ROȘII DIN AMERICA DE NORD DREPT PODOABĂ ȘI MĂSURĂ A VALORII, PRECUM ȘI CA UN FEL DE IDEOGRAMĂ
10. LULEAUA PĂCII
11. CUȚIT PENTRU SCALPAT
12. TĂLPICI PT. ZĂPADĂ

Scanare și prelucrare digitală

de

Anonim

2025